

Saatleri yeniden ayarlarken...

Leyla İpekçi 21.06.2008

Hepimizin bir 'varoluş bilgisi' var. Bu göreceli bilgi nedeniyle zaman her birimizden farklı algılarla akıp geçiyor. Yıllar saate, saatler ana dönüşüyor kimine göre. Yeryüzündeki zaman akışları yan yana dizilebilseydi arada belki de yüzlerce yıllık bir uyumsuzluk olduğuna tanık olacaktık. Her birimizin içindeki sonsuzluğun kadransları farklı birimlerde ölçüyor çünkü zamanı. Doğal olarak.

Ortak bir zaman diliminde farklı hakikatleri yücelterek yaşamaya çalışıyoruz yine de. Dünyanın bir döneminde, zamanın bir diliminde yeniyi ve eskiye olan bakışımız bizi belirleyen yegâne değer haline gelebiliyor.

Muhafazakârlığın içindeki yenilenme tutkusunu, modernliğin içindeki kadim arzuları göremeyecek denli daraltıyoruz ufkumuzu. Nereden baktığımıza bağlı olarak. Durduğumuz yeri mutlaklaştırıyoruz. Saatin kadranslarıyla oynamak çok kolay.

Saat ise zaman algımızı bir formata sokuyor ve somut bir ölçü olarak sabitliyor bakışımızı. Bir sınır çiziyor ister istemez. Bir yandan da zamanın lineer bir çizgide akmadığını, hiçbir şeyin tekrarlanamaz olduğunu, helezonik bir hakikatin aslında tüm değişimleri –henüz içinden geçemediklerimizi de- içerebileceğini imliyor bize.

Döngüsel olan bir tekrar değil, bir devam edıştır diyor. Belki de saati biz yaptığımız için: Donmuş bir yaşam karesine dönüştürebiliyoruz hakikat algımızı bir çırpıda.

Kürtlerin hepsi bölücü olabiliyor o taşlaşmış kadranda. Demokratik çözüm isteyenler terör örgütünün propagandasını yapmaktan ibaret hale gelebiliyor. Çözümün iki başlı bir iple bizi birbirine bağlayabileceğini unutuyoruz. Sonsuzluğa değil, yok oluşa yolluyoruz bu ölü tohumu serpilmiş tanımlarımızı. Kendi sözcüklerimizin belirlediği bir zamana indirgiyor, hapsediyoruz. "Verdik ya Kürtçe kanal, daha ne istiyorlar?" Tanımlayarak imha ediyoruz Kürtleri.

Ermeniler'e bu ülkenin yabancıları sıfatını veriyoruz. Ermeni diasporasının her siyasi yaklaşımının hesabını Ermeni vatandaşlardan sorarak. Aleviler'in siyasetle olan ilişkisine odaklanıp, yaşayan farklı Alevi kültürlerinin nasıl bir medeniyet algısı geliştirdiklerine bakma gereği duymuyoruz. Bu ülkedeki Arap Aleviler, Türkmen ve Kürt Aleviler'in yaşamsal gerçeğini, içlerindeki farklılıklarını boğuyoruz bir cemevi yasağıyla. Başörtülülerin gasp edilmiş eğitim hakkını sözgelimi bir Ermeninin savunamayacağından yola çıkarak kuruyoruz 'kıyamet saati'mizin alarmını...

Kolumuzdaki saatin bir saniye sapmayacağını vehmederek, kutsallaştırıyoruz kadranslarımızı. Başkalarının bizde yankılanan sonsuzluğunu bu vehmettiğimiz tanımlara indirgiyoruz. Her saat başı kopuyor belki kıyamet. İşitmiyoruz.

Her türlü kimliğin, göreceli olarak değişkenlik arz eden her türlü sıfatın ötesinde sözle ifade edilemeyen bir gizem var aramızda. Tanıma gelmez niteliklerimiz var. Ulusalcı ya da demokrat olmak dışında... Belki de en çok çatıştıklarımızla görünmez yolculuklar halindeyiz. Birbirimizden korktukça birbirimize bağımlı hale geliyor, çatışırken yeni tanımlar kuşanıyoruz, yeni tanımlarla kuşatıyoruz karşımızdakini.

Cumartesi günü saat beşte Tünel'de bir araya geleceğiz. Haksızlığa ve adaletsizliğe karşı çıktıkça zaman farkları kalkacak aramızdan, aynı saatin sonsuzluğunda hep birlikte fakat kendi kadranslarımızla dönmeye başlayacağız. Hakkaniyet arayışı ve adalet duygusu yeryüzündeki tüm kimliklerden bağımsız değil midir? Özgürleşmeyi, sivilleşmeyi, demokrasiyi birlikte istedikçe çoğul olacağız, çoğalacağız.

Aramızdaki zaman farklılıklarını belirlemenin bin bir yolu var. Ama Zaman'daki son yazımda da belirttiğim gibi, mesafeler ancak hakkaniyet ve adalet ölçüsüyle kapanıyor, kapanacak. Bizi daha içerilerden birleştiren ve birleştirdikçe de özgür kılan muammalarımız var, bunlarla karşılaşacağız daha. Bunlar bir görünüp bir kayboluyorlar. Saatler geçtikçe hakikat algımızın genişlemesi boşuna değil diye düşünüyorum.

Dünyanın dilinde henüz konuşmaya başlamadığımız nice kelime, henüz yan yana getirmediğimiz nice harf

terkibi var. İşitmeye çalışalım burada birlikte. Selamların en güzeliyle.

20.06.2008

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Psikolojik savaş daireleri neyin savaşını veriyor?

Leyla İpekçi 24.06.2008

İsmet Berkan dünkü Radikal'deki yazısında, Genelkurmay'ın bir 'psikolojik harp dairesi' olduğunun bilindiğini ama kendi vatandaşına ve hkmetine karşı bu tip psikolojik savaşları MGK Genel Sekreterliği'ne bağlı 'Toplumla İlişkiler Başkanlığı'nın yaptığını söylüyor. Yani bu dairenin varlığı bu kadar aşıkr olmuş durumda herkes için. Ve Ahmet İnsel'den alıntılayarak ekliyor Berkan: "MGK'daki yarı askerİ 'Toplumla İlişkiler Başkanlığı' Genelkurmay'a taşınırken, dönemin içişleri Bakanı Abdülkadir Aksu'nun genelgesiyle İçişleri Bakanlığı bünyesinde de ayrıca bir 'Toplumla İlişkiler Başkanlığı' kuruldu. Bu da sivil kanadın 'psikolojik savaş dairesi' idi. Bu daire her ilde örgütlü."

Berkan'ın 'iki rakip daire' olarak tanımladığı bu psikolojik savaş birimlerinden diğeri ise birincisi kadar iyi bilinmiyor. Ama Berkan sivil kanadın dairesinin de her ilde örgütlü olduğunu söylüyor. Bu durumda soruyu başından sormak gerekir: Sivil kanadın 'Toplumla İlişkiler Başkanlığı' da aynı yöntemlerle bir psikolojik savaş mı yürütüyor? Buna dair belgeler nerede yayınlandı?

Berkan bu mevzuya pek girmemiş ama yazısının sonunda, "kestirmesi zor" diyerek şüpheyeye düşüyor: "?u anda süregelen ve ciddi boyutlara tırmanan yıpratma savaşı bu iki rakip psikolojik savaş dairesinin birbiriyle mücadelesi mi aslında?" Belli ki Genelkurmay içinden Taraf'a sızdırılan ve muğlâk ifadelerle yalanlanan raporu da kast ediyor Berkan.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sıfatların faşizmi

Leyla İpekçi 27.06.2008

Taraf gazetesinin henüz ilk dönemlerinde, bizzat Radikal gazetesi tarafından 'AKP'li ve dinci' olarak tasnif edildiğinde bu durumu ele alan bir yazı yazmıştım Zaman'da ve sormuştum:

"Birileri kendi iktidarını kimseyle paylaşmasın diye nice kuşak eğitim hakkını kullanamadı bu ülkede. Nice memur, asker iftira yoluyla içinden atıldı, birçok gazeteci ve aydının faili meçhul kaldı, sayısız genç kle dönmüş toprağından uzaklara sürgüne gitti. Kayıplar bulunamadı. Zalimler cezalandırılmadı. Biz hâlâ hiç sormayalım mı böylesine kanlı bir yapılanmanın dikte ettiği hangi ideoloji zulmetmenin, iftira atmanın, muhbirliğin, darbeciliğin, fişlemenin, işkencenin gerekçesi olabilir? Bunları ceset ve kl miktarıyla meşrulaştırmaya yarayabilir?"

?imdi Taraf'ta yazıyorum. Halen haksızlığa ve zulme karşı çıkmanın bir kimliği ve ideolojisi yoktur diye düşünüyorum. Hak ve adalet isteyenler ve bunun için mücadele verenler özgürdür bu yüzden. Zaman'da da

yazsanız, Taraf'ta da yazsanız hakikat değişmez.

Bugünlerde Taraf gazetesine aynı yakıştırmayı farklı biçimlerde yapan kişi ve kurumların sayısı hızla artıyor. Bu kez farklı olarak, Zaman gazetesi ile Taraf arasında bir bağ kurulması gerekti. Önce Taraf'ın sermayesi sorgulandı, ardından gazetenin basıldığı yerin hesabını sordular. Son olarak da kişisel iftiralar geldi. Sırf birtakım siyasi çıkarlar hak ve hukuk talep eden Taraf gazetesine iftira atmayı gerektirdiği için, birbirinden kaba genellemeler yapılmaya başlandı. Genellemeler kabalaştıkça algı düzeyleri de sığlaşıyor doğal olarak: Mesela Taraf ile Zaman arasında vehmedilen böyle bir bağın görünür hale gelmesi için ille aralarında yazar transferi gerçekleşmeliymiş gibi bir inanca kapılıyor bazıları. Bir akıl tutulması olsa gerek. Bazılarının ise sözgelimi benim Zaman'dan Taraf'a geçtiğimi öğrendiklerinde "ama o gazete Fethullahçı imiş" dediklerine tanık oluyorum. Bizzat Gülen cemaatinin gazetesinde yazmış biri olarak, asıl şimdi itham ediliyor olmanın ironisiyle tabii.

Daha fenası: Zaman gazetesinde yazan herkesin cemaatle bir ilişkisi olduğundan yola çıkmaktır. Kendi vehimlerinize inanır hale gelirsiniz giderek. Kendinize malettiğiniz her tanım, bir bakıma yeni bir vehim riski de taşımaktadır. Yüceltirsiniz kendinizi, yücelmiş gibi sanarak: Buğulu cam karanlığı gösterir size. Aydınlıkmış gibi. Tanpınar'dan ödünç alarak bu 'buğulu cam' metaforunu kullanmak istiyorum. Evet, bir buğulu camdan bakıyoruz her şeye. Kendimize. Birçok muamması var hayatın. En başta insanın. Kendi içimizdeki değişimleri, başkalarıyla olan farklılıklarımızı her an diri tutuyor bu perdeli algı. İnsanın baktığını tam olarak görememesi son derece açık uçlu bir varoluş imkânı sunuyor çünkü bize. Sanat, aşk, bilim hep bu alanda çoğalıyor. Bunların yakıtı olan hayaller, korku ve arzular, kuramlar, vehim ve vesveseler de tabii. Hepsini kendi biricikliğimizi hatırlatıyor bize.

Her birimizin muammayı netleştirme yöntemleri ise farklı. Benim buradaki ilk kriterim niyet. Art niyetle içilen bir çorbanın tadı ekşi gelir. Sizi kendi tanımlarınızın tutsağı haline getirir art niyet. Ve daha beteri; hep kendi defolarınıza kilitler. Güzelliği değil, çirkinliği yansıtmaya başlarsınız giderek. Art niyet: Sizi kendi yaktığı ateşin yakıtı haline getirir. Farkına varmazsınız.

Varoluşlarını başkalarına iftira atarak gerçekleştiren ve bundan para kazanan kimselerin de yaktığı ateşte özgür düşünceyi yitirdiklerine tanık oluyoruz böyle dönemlerde. Hakikatin tamamının kendilerinin uygun bulduğu sıfatların belirlediğine inanıyorlar artık. Sıfatların faşizmidir bu.

Son olarak: Çeşitli çıkar birlikteliklerini fazlasıyla cemaatçi olarak değerlendirmek mümkün bugün. İdeolojik, etnik, ırkî, sınıfsal, cinsiyetçi göndermelere ihtiyaç duymadan, yalnızca kalbi bağlarla bir araya gelebilmemizin yollarını aramak ilgilendiriyor beni. Hakkaniyet ve adalet adına hareket edebilmeyi çok önemişiyorum bu yüzden.

Hakkı savunmanın da bin bir tuzağı var elbette. Bir anda faşizme savrulabilirsiniz. Hak dağıtma mercii değil hiç kimse. Unutmamaya çalışıyorum. (İşte yukarıda bahsettiğim muamma ancak böyle görünür hale getiriyor benim baktığımı.) Karanlığın gözlerine cesurca bakabilmek için kendi tanımlarınızın ötesine geçebilmeniz gerek. Ancak böyle yaklaşabilirsiniz muammaya. Saf bir niyetle. Böylelikle belki biraz daha 'olduğu gibi' görmeye başlarsınız buğulu camın gerisindekileri. Nerede konuşur, nerede yazarsanız yazın.

27.06.2008

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Abant'ta 'mazlumun dili'yle zulmü tartışırken...

Leyla İpekçi 08.07.2008

Abant toplantısında barışı ve geleceği birlikte aramaya çalıştık. Konunun adı Kürt sorunuydu. Bu sorunun aynı zamanda bir Türkiye sorunu olduğunu katılımcı bütün Kürtler de Türkler de konuşma ve akıl yürütme düzeyinde biliyorduk elbette. Ama bir araya geldiğimizde henüz söze dökemediğimiz bir dil vardı. Onu işitmek ve işittirmek konusunda idmanlı değildik. Çünkü acının dili her iki taraf için de ya kutsanmış, mitolojik özellikler atfedilmiş bir dildi ya da düşünce ve fikir düzeyinde birtakım analizlerle sentezlere sıkışıp filtrelerden geçiyordu durmaksızın.

Birlikte çoğalmanın, 'çokluğun birliği'nde farklılıklarımızla varolmanın yollarını ararken her birimiz öncelikle kendi özgürlük anlayışımızın bizi sınırladığı bir üslup, bir adap geliştirmeye çalışıyorduk. Kendi tasavvurlarımızla oluşan bir sınır belirliyordu metaforik olarak özgürlük anlayışımızı. Dolayısıyla siyasetin, sosyolojinin diliyle çözüm yolları üretmeye çalışırken bile kendi iç sesimizin diliyle birbirinden çok farklı yansımalar, bambaşka tınılar duyuyorduk.

Nihayetinde ortaya çıkan sonuç bildirgesini ve çözüm önermelerini yeterince önemseydiğimi ve öncelikle bir arada olmamızın kıymetini fazlasıyla bildiğimi belirttikten sonra, dün Taraf'ta röportajı yayınlanan Hakkarili avukat Rojbin Tugan Kalkan'ın mazlum sesinin bizdeki yansımalarına ayırmaya karar verdim bu yazıyı. Zira Abant'ta o söz aldığı anda kimi katılımcılardan gözyaşı eşliğinde zaman zaman itiraz sesleri de yükseliyordu.

Mutlak bir kendi kendine yeterliliğin dünyasında şiddet arzu nesnesi haline getirilebilir kolayca: Dağa çıkmış ve ölmeyi göze almış bir genç için şiddet kullanmak veya şiddete maruz kalmak yeterli değildir artık. Şiddeti şiddet yoluyla yönetmek, tahakküm altına almak zorundadır. Kendine, dünyaya veya ölüme bakışını şiddetin ölçüsüyle tartmak zorundadır. Daha güçlü bir şiddet kuşanması kaçınılmaz hale gelir giderek.

Dağdan inmesinin koşulları sağlansa bile dökülen eski ve yeni kanlar haykırmayı sürdürdüğü sürece, şiddete karşı ancak geçici bir zafer kazanmış olacaktır. Hepimiz biliyoruz: Ateşkesle, konjonktürel itirmelerle ya da silah bırakma pazarlıklarıyla sahici barış gelmiyor. Dağdakiyle ordudakini, meclistekiyle sokaktakini, korucusuyla zorunlu göçmenini birbirine kalpten bağlayacak dili yeniden işitmemiz gerekiyor.

Panzere karşı taş atan küçük çocuğun içindeki yarılmayı hangi sözcüklerle arabeskleşmeden, ideolojik olarak ayrımcılık yapmadan, karşı milliyetçiliği azdırmadan ifade edebilir insan? Zulmü zalimin dilini kullanmadan yansıtılabilmenin bilgeliğine başvurmak bunca yaşanmış acı sürerken her iki taraf için de mümkün müdür kolayca? Nefsinize batmış acıyı nasıl anlatabilirsiniz tekrara düşmeden, vicdan sömürüsü yapmadan? Ve en önemlisi karşınızdakini dolaylı olarak itham edip kendinizden uzaklaştırmadan?

Benim yanıtlam dinleyiciye sorumluluk yüklüyor öncelikle. Cenazede acısını içine gömen şehit annesini dinlerken de, dağdan indirilen çocuğunun cesedini alamayan anneyi dinlerken de tahakkümden uzak olmalı dinleyen. Yani karşındakine hak vermekle veya vermemekle uğraşmamalı. Çıkarmalı o anda kendini –kimliğini ve ideolojilerini- aradan. "Böyle dersiniz şöyle olur diyerek" fikir yürütmemeli bence, "profesyonel bir kurgu izler gibi oldum" diyerek hiyerarşi yaratmamalı Türköne'nin yaptığı gibi.

Karşındakinin acısını anlamak gibi bir mahareti neden vardır insanın? Derinlerimizde bizi birleştiren bir bağ olduğunun kanıtı değil midir bu? Çoğunlukla unutuyoruz; anlamak için hak vermek gerekmez ki.

Anlamak hiyerarşiyi ortadan kaldırır. Bir nevi vermektir. Affetmeye, merhamete götürür. Asli tabiatımızdan kaynaklanan ve düşünce filtrelerinden kopmuş o biricik dile götürür. Kalkan'a "senin acın benim de acım" diyebiliriz yine Türköne'nin dediği gibi. Hatta "hiç boşaltılan Türk köyü var mı dediğinde beni kendinden

ayrıştırıyorsun, senin yaşadıklarından duyduğum mahcubiyeti görmüyorsun” diye de ekleyebiliriz yine onun yaptığı gibi. Böylelikle o da karşı tarafın acısını daha derin katmanlarda hissedecektir.

Akleden kalbin dilidir bu. Zulme uğrayanların acısını mağduriyetin efendiliğine soyunmadan ifade etmelerini istiyorsak eğer: Daima haklı olmanın ideolojisini yapanların yolunun –hangi taraf olursa olsun- faşizme çıktığını hiç unutmamalıyız. Anlamak niyetini göstermektir. Ancak anlayan atabilir ilk adımı. Haklıyken bile özür dileyebilir gerektiğinde. Şiddetin panzeri budur. Dağda, ovada ya da sokakta.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bizi çatıştıran dil

Leyla İpekçi 05.08.2008

Bugün çeteleşme kapsamında onlarca isim, bağlantı, kirli ittifak ve kanlı eylemle ilgili ayrıntılar uçuşup duruyor ortalıkta. Ergenekon iddianamesi şimdilik belki de son yirmi yılın karanlık olaylarına ışık tutmaya aday bir iddianame yalnızca. Baştan sona çürütülecek bile olsa, artık uzun yıllardır parçalı olarak bilinen ya da bütünlü ilişkisi ancak sezilebilen birçok bağlantının artık hiç yokmuş gibi davranılması mümkün değil.

Öte yandan bu iddianamede ayrıntılandırılan birçok olayın perde arkası yirmi yıldır kulaktan kulağa dillendiriliyor, üstü kapalı olarak yazılıp çiziliyordu. Kanıtlar çok fazla olmadığından –ve daha önemlisi kimsede bunları apaçık dillendirecek cesaret oluşmadığından- sistem kendi örgütlü ağını güçlendirerek kanlı faaliyetlerini neredeyse uluorta sürdürüyordu. Korkutarak ve tehditle. Ve müthiş bir özgüven içinde.

Artık hemen her ay şu kadar çete bağlantısı tespit edilip o çetelerin çökertildiği rapor edilirken (çek-senet mafyasından, adi suç örgütlerine dek) bazılarımızın morali haklı olarak bozuluyor. Böylesine çete çöplüğüne dönmüş bir toprak parçasında adaletli ve onurlu bir yaşam kurmanın ne kadar zor olduğunu, hatta imkânsız olduğunu düşünüyorlar. Hele toplumun genelinde, iliklerimize dek bizi esir almış olan şiddetin dili her katmanda inkâr edilemeyecek denli güçlü. Şiddet neredeyse ezberden konuşuluyor.

Buna bir de hemen her mahallede, kasaba ve beldede varoluş kudretini keskin ve sert bir milliyetçi dil ile tasdik etmekten başka bir varolma seçeneği bulunmayan gençlerin coşkulu ve taşkın dilini ekleyin. Bu dilin özündeki yıkıcı ve şiddeti baş tacı eden zihniyet, kimsede kendi kültürel, ruhani veya siyasi kimliklerini öfke, düşmanlık ve kin üzerinden kurmaktan başka bir varoluş seçeneği bırakmıyor.

Ancak bu sert ve taşkın militarist söylemin kışkırtılmaya açık gençleri nasıl acımasızca tuzağına düşürdüğü ve kanlı eylemlerde tetikçi olarak kullandığı her seferinde ortaya çıkıyor. Dolayısıyla çetelerin kirli ilişkiler ağı ortaya

döküldükçe ve bu çetelerin şiddet ile olan son derece meşru ilişkileri bir bir ortaya serildikçe moralimizin bozulması değil aksine umut dolmamız gerekiyor.

Çetelerin kanlı eylemlerine ortak olmuş kerli ferli şahsiyetlerin bu kadar kolay gönüllü tetikçi ve işbirlikçi bulmalarının altında yatan sebep yine onlar tarafından üretilen “herkes bize düşman” zihniyeti ve hamasi coşkuların nefrete tahvil edilerek kışkırtılması değil miydi zaten?

Kimi zaman kemalizm ve ulusalcılığın, kimi zaman da milliyetçiliğin ideolojilerine sığınarak yalan, iftira ve dezenformasyonlar sayesinde bu şiddeti çoğaltanlar şu anda çok ciddi bir biçimde yargılanmayı bekliyorlarsa ilk defa, kelle kesmek için eskisi kadar hevesli genç kolayca bulunmayabilir bundan sonra.

İşsiz güçsüz gençleri şiddetin diliyle coşturmak yerine, onlardaki mevcut enerjiyi daha yapıcı coşkulara yönlendirmek çetesiz bir Türkiye’de daha kolay değil midir? Mücadele etmek için geçerli bir neden değil midir bu?

Çetelerin kirli ve kanlı eylemlerinin bizim ruhumuzda yarattığı tahribatı ancak onlarla mücadele etmenin dilini konuştukça onarmış olacağız. Fakat böyle bir dili henüz konuşmaya başlamış değiliz.

İronik bir biçimde devletin çeteci zihniyetinin en çok üzerine gidenler, kendi aralarında çatışıp duruyorlar. Hem de devletin şiddeti meşrulaştırmış, son derece donuk, adeta zamanın bir diliminde katlaşıp kalmış, tehditkâr ama seçkin olduğuna da kanaat getirilmiş resmî dilini çoğaltıyorlar farkında olmadan.

Liberal, demokrat, sosyalist, muhafazakâr; ne olursak olalım, dünya görüşümüzü gizliden gizliye yönlendiren bilinçaltımızda sofistike bir biçimde şiddeti içselleştirmiş ve ezberimizde resmileşmiş bu dildir. “Yine de doğrusunu ben bilirim” dilidir.

Şu anda o dille adalet ve hakkaniyet talep ediyor, ama yine o dille sağa sola savruluyoruz. Hak talep etmenin dilini ideolojilerden, eski hesaplaşmalardan ve şahsi çıkarlardan uzak kurmamız gerekiyor.

Yoksa şişen egoların çatışması volkanik patlamalarla hepimizi yakıyor. Bu da bizi çatıştırmak isteyen hep aynı zihniyetin parçalı yapısına ve kin ve öfkeden nemalanan odaklarına yarıyor. Çetelerin kökünü kurutmak, biz tam da bu zihniyeti sürdürdüğümüz için daha zor hale geliyor.

'BarışaRock' bağımsız olmak

Leyla İpekçi 15.08.2008

Dünkü yazısında Ahmet Altan, özellikle geri kalmış ülkelerde sadece liderlerin bağımsız olduğunu, halkın ise bağımlı olduğunu ve liderinin denetimine girdiğini ifade ediyor. Onun bu isabetli tespitini, meramını anlattığı bağlamdan kopararak, kendi derdimi anlatmak için tersine çevirmek istiyorum.

Liderler halklarına oranla daha bağımsız gibi görünmelerine rağmen, aslında çok daha fazla bağımlıdır. İktidara bağımlı. Kudrete. Kendi egolarına bağımlı. Halkın oylarına ya da uluslararası konjonktüre bağımlı. Halklar ise onları kendi çıkarları adına birbiriyle savaştıranlar karşısında görünürde hiç özgür değil. Ama bence görünmeyen bir bağlamda asıl özgür olan halklardır.

Önce özgürlüğün tanımını felsefi bir düzlemde yapabilmek için bir hudut çizmeliyiz. Özgürlüğün kriterini belirlemek için bir ölçü gerekiyor çünkü. Bence buradaki sınır, kendini bilmek. Kendini (nefsini) bilmeyen özgür değildir. Haddini aştığı her şey onu bağımlı kılar: Zaafları, korkuları, güç hevesi, arzuları, haz arayışları, vesveseleri... Kışkırtılmaya, tuzağa, savaştırılmaya açık hale gelir kolaylıkla.

Örnek vereyim: Cumhuriyet mitinglerinde tüm yüreğiyle "Tam Bağımsız Türkiye" diye haykıranlar, onları biraraya toplayan yurtseverlik iddiasındaki güçlerin emperyalizmle uzun zamandır iş tuttuğu gerçeğine kör kalmayı yeğliyordu. Çünkü irtica korkuları veya bayrağı tekellerine alma arzuları bu ittifakı görebilmelerinin önüne geçiyor, onları bu zaaflarına bağımlı kılıyordu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Muhafaza edilen aslında ne?

Leyla İpekçi 02.09.2008

Hızla modernleşmiş, kültürel, ekonomik ve sosyal dönüşümü sayesinde nüfusu artmış, istihdam olanakları gelişmiş Kayseri gibi dinamik bir şehirde Kayserili Akif Emre'nin de bahsettiği gibi, bir boşluk hissi yaşayabilirsiniz. Geçmişle bugün arasındaki bağları kopmuş-koparılmış bir medeniyetin yansımalarını izlerken muhafaza edemediğimiz bambaşka bir dünyanın orada kendini yokluğuyla sürdürmekte olduğunu fark edebilirsiniz.

Geniş bulvarları, modern binaları, park ve bahçeleriyle, gecekondulaşmaksızın gelişmesini sürdüren, son derece planlı bir şehircilik örneğiyle her geleni büyüleyen Kayseri'de Selçuklu'dan kalan tarihi eserlerin, kentin modern dokusuyla tam uyum sağlamadığı bir vakıa. Kimi caddelerde yüksek binaların arasında tek başına kalmış eski bir cumbalı ev görmek sarsıcı oluyor sahiden.

Bu tip görüntüler bize yeni bir uygarlığın bunca yıkımın üzerinde ıslıtyla yükselemeyeceğini hatırlatıyor. İnsana, yıkıp yok ederek değil de, ancak muhafaza ederek dönüştürmeyi başardığı bir medeniyetin çoğulcu ve kucaklayıcı yapısı olabileceğini düşündürüyor.

Birkaç ay önce Kayseri’de kalırken tek tük memnuniyetsiz yerlilere de rastlamıştım. Gesi bağlarında rastlayıp konuşma fırsatı bulduğum bu kişilerden biri civardaki yerleşim yerlerinde terk edilmiş Ermeni binalarını, yıkılmaya yüz tutmuş birbirinden güzel evleri göstererek sıkıntılarını şöyle dile getirmişti:

“Bu evlerde vaktiyle oturan Ermenilerin çocukları geceleri (Amerika’dan vesaire) gizlice buraya gelerek yeraltında sakladıkları değerli eşyalarını alıp kaçırıyorlar. Burada altın yapıp kaçırdılar hep. Onlara ait binaların çoğu artık yaşanmayacak durumda ama tarihi mimarisine sadık kalarak onarılması gerekiyor. Buna da hiçbirimizin gücü yetmiyor. Hâlâ buralarda iş çeviriyorlar üzerimizden.”

Çevredeki yerleşimleri dolaşırken herkesin birarada mutlu yaşadığı o eski güzel günlerden bahsettikten sonra “bizim burada herkes Türktür, burası bizimdir” diyorlardı doğal olarak. Yeraltındaki taş kiliselerin, birbirinden ilginç taş oymacılığının, duvarlardaki belli belirsiz İsa ve Meryem figürlerinin, terk edilmiş tapınakların geçmişi yok olmuş gitmişti.

Bir vakitler atalarımızın yaşadığı toprağın sizden başka yerlileri olduğunu, tıpkı bu bölgede yaşamış olan Mimar Sinan’ın etnik ve kültürel geçmişini eserlerine yansıtabildiği gibi, onların da bugüne kendi izlerini yansıtabileceğini inkâr ettiğinizde şöyle demiş oluyorsunuz: “Bu kültür her ne kadar koparılmış olsak da bizimdir. Bize ait olmayan bir kültür burada varsa bile, yok demektir.”

Şimdi bize homojen, tek tip, boşluk hissi veren tarihi kentlerimizin modernleşmesine hangi çoğulculuğu, hangi zenginliği katabildik? Geçmiş sahiplenirken geçmişe ruhunu veren başka yerlileri yok saydıkça neyi muhafaza etmeyi başarabildik ki? Sadece kendimize ait olanı mı? Bunun en iyisi olduğuna kim hükmedecek?

Geçmiş kendine malik değildir. Onu bugünden itibaren her vakit yeniden yazabilirsiniz. Hatta hatıralarınıza bile yön verebilirsiniz bu yöntemle. Taşa, toprağa, dağa Selçuklu’dan önce de sonra da her yaşayanın kendi yorumunu kattığı bu topraklarda: Farklı kültürlerden gelen insanların zihin ve kalplerde yok edildiği bir bugün ille de kurabiliriz kendimize. Selçuklu mimarisiyle birlikte kadim yaşam kültürleri de yok olmakta diye iç geçirebiliriz. Ama: Bu iç geçiren öznenin sadece biz olmayabileceğimizi, aynı toprağın yerlisi olan, şu anda kimilerine göre sadece geceleri gizlice gelen insanların da bu medeniyete kendi değerlerini kattıklarını unutmamak kaydıyla. Ve muhafaza edelim derken, muhafaza edilmesi gerekenin sadece bize ait olmayabileceğinin idrakiyle.

Dahası: Medeniyet inşası söz konusu olduğunda, kültür denen bir nevi canlı organizmanın kendini üretebilmesinin ve yaygınlaşmasının sadece kendi varlığına bağlı olmadığının bilinci de gerekiyor hepimize. Öteki olmadan kendi olmanın

bütün imkânsızlığıyla.

Bize ait olan –öz- dediğimiz kültürün içinde: Bize benzemeyenlerin dünyasından etkilendiklerimiz, yabancı gördüğümüz kültürlerden esinlendiklerimiz, kendimize uygun bulup etik ve estetik süzgecimizden geçirerek kendimize malettiğimiz, kendi değerlerimizle yoğurarak dönüştürdüklerimiz vardır.

Son Osmanlı şeyhülislamının dediği gibi, “Şark’tan da gelse, Garp’tan da gelse hakikatin menşei birdir”. Homojen bir kültürle, tekil kimliklerle, iç içe geçemeyen farklılıklarla, yekpare aynılıklarla büyük ve ihtişamlı bir medeniyet kurulamıyor. Burada kurulan ve asırlarca süren de böyle bir medeniyet değildi kuşkusuz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kalbin ‘ilahi zamanı’

Leyla İpekçi 09.09.2008

İnsan gençken çok da fark edemiyor dünyaya bütüncül bakmanın ne anlama geldiğini... Yıllar geçtikçe kendi hayatının yaşamından daha fazla ettiğini görmeye başlayabiliyor. Belki de hiç adım atmadığı bir yerde, dünyanın öbür ucunda, bilmediği bir toprak parçasında bulabiliyor gerçeğinin aşkını.

Yabancı olduğu bir coğrafyada, kendi köklerini halen sulayan insanların varlığını düşleyerek gündelik hayatına somut göndermelerin ötesinde bir varoluş imkânı katabiliyor. Güney Kore’deki hiç görmediği annesine elli yıl sonra kavuşabilen Kuzey Koreli bir kadının ‘görünmez bağlar’la hiç tanımadığı birine nasıl bağlandığını mesela, tahayyül edebiliyoruz bu sayede.

UNESCO tarafından doğumunun yüzüncü yılı vesilesiyle 2008’in William Saroyan yılı olarak ilan edildiğini geçtiğimiz günlerde Markar Esayan’ın yazısından okudum. Saroyan’ın hiç görmediği memleketi Bitlis’e yıllar sonra geldiğinde, şu sözleri tam da ifade etmeye çalıştığım aşkın gerçekliği dile getiriyordu:

“Bir Amerikalıyım ama Bitlisli olduğumu hiçbir zaman unutmadım.” Yabancı olduğu bir yerin, bir kültürün pekala ‘kendi’ kültürümüz, kendi köklerimiz, kısacası kendi gerçeğimiz olabileceğini kalpten bir sezgiyle hissedebiliyoruz. İşte bu tam olarak tanımlanamayan, kimseden öğrenilemeyen ama içimizde gerçekleşen deneyim sayesinde ötekinde kendimizi, kendimizde ötekileri bulabiliyor, bütünsel bakabiliyoruz her türlü farklılıklara.

Türkiye Ermenistan maçı için Erivan’a giden gazetecilerden Hasan Cemal, kadınlı erkekli çok genç yaşlardaki Ermeni gazetecilerle konuşurken onlara nereli olduklarını sormuş. Erzurum, Muş, Van, Bayburt, İran, Kilikya-İskenderun, Kars gibi yanıtlar art arda sıralanmış.

Bir diğer gazeteci Cengiz Çandar, aralarında söyleştiklerini anlatıyor bu durumla ilgili olarak: “İşte Ermeni sorunu bir yanıyla bu. Bu kadar basit. Kökler...”

Kendimizi ait hissettiğimiz halde, yaşamadığımız, büyümediğimiz ama düşlerini kurarak hayatımızın içinde somut bir gerçekliğe büründürdüğümüz yer de memleketidir. Dilini konuşmasanız da, kültürüne katkıda bulunmasanız da, kuşaktan kuşağa aktarılan, kolektif bilinçaltılarında kesintisiz bir dua gibi fısıldanmakta olan canlı bir hakikattir bu. Hayal edilerek yaşanılır. Bekleyerek. Umarak. İnsan bilmediği bir yeri de sevebilir, özleyebilir.

Saroyan, doğduğu yer olan Fresno’da gömülmüş 1981 yılında kanserden öldüğünde. Fakat vasiyeti üzerine, kalbinin bir kısmı Van Gölü’ne ve ailesinin anavatanı olan Bitlis’e uzak olmayan Ağrı (Ararat) Dağı’nın eteklerine, bir kısmı da Yerevan’daki Ünlüler Panteonu’na gömülmüş.

Hani bir yeri çok sevip de kendimizi oraya ait hissettiğimizde “kalbimin bir kısmı burada kaldı” deriz ya. Bu deyişin gerçekleşmiş hali gibi. Ama hiç gidilmeden. Bir bakıma, yaşamıyla ait olamadığı toprağa, ölümüyle kendini ait kılmak istemiş olmalıydı ünlü yazar.

Kalp, yaşamı da ölümü de içeren, geçmişi de geleceği de, korkuyu da umudu da barındıran, akli ise hiç dışlamayan bir mahal aslında. Yokluğun da bir varoluş biçimi olduğunu sözcüklere gereksinmeden biliyor. Zamanı ve mekânı kucaklayabiliyor, birleştirebiliyor.

Yazar Karin Karakaşlı, “sanki geçmişe de, geleceğe de hükmeden ilahi bir şimdiki zamandayım. Türkiye Ermenisi olmak bu kadar mı müthiş bir şeymiş Yarabbi” diye yazmıştı maçıdan evvel: “Düşünsenize kim gol atsa haykırabilirim avazım çıktığı kadar. Kim öne geçse, sevinen yine ben. Esas golü ilişkisizliğin kalesine atmışız dostlar. Hamasi söylemlerin, sığ siyasetlerin ağlarını delmiş şu bizim umut topu. Bu maçın mutlak galibi benim anlayacağınız. Kim gol atsa değişmiyor yürek skoru.”

Futbol maçındaki aşkın gerçekliğe Karakaşlı’nın yürek skorunu eklemekten bakmak nasıl da yetersiz kalacaktı. Ermeni nüfusun yaşadığı Kınalıada’da maçı izleyen bir genç kadının kalbinin dilini ifade edecek sözleri bulmakta zorlanması da bende benzer bir his uyandırdı:

“Hangi takım kazanırsa kazansın hem sevineceğim, hem üzüleceğim. Tuhaf bir hal. Gönlüm Ermenistan’a kayıyor. İçim buruk.”

Kalpçerimizi birbirine yakın tutacak sözcükleri birlikte bulmalıyız artık. Bizi ideolojik, siyasi, konjonktürel bağların ötesine taşıyacak bir dil olmalı bu. Merhametin, affediciliğin, pişmanlığın, kendinle ve karşındakiyle yüzleşmenin, soğuyan ve soğumayan acının saklı dili bizi görünmez bağlarla da olsa önce kalbimizden birleştirecektir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hayırseverlik, vicdan sömürüsü, merhamet

Leyla İpekçi 12.09.2008

Deniz Feneri davası farklı kuruluşlara, örgüt ve aygıtlara, siyasetçi ve sivillere, hatta farklı ülkelere dek yayılıyor. Şaibelerin, ithamların, çıkar çatışmalarının diğer her şey gibi giderek küreselleştiği bir dünyada gerçeklerin olduğu gibi ortaya çıkmasını, kimsenin töhmet altında kalmamasını ya da iftiraya uğramamasını, haksızlığa uğrayanların ise adaletle kavuşmasını diliyorum. Ama bu dava vesilesiyle, bugünün en önemli düşünürlerinden Slavoj Žižek'in Saraybosna Film Festivali'nde yaptığı konuşmadan yola çıkmanın tam zamanı.

Elektronik ya da sanal bir işleme indirgenen hayırseverliğin de her şey gibi kaçınılmaz olarak küreselleştiği dünyada, Žižek, tek tuşla yardım elini uzattığımız küresel mağdurlara karşı vicdani görevimizi yerine getirip rahatladıktan sonra, yine bir tuş basımı kadar geçen bir süre içinde onları unuttuğumuzu hatırlatıyordu bize.

Dünyada bize pazarlanan küreselleşmiş hayat modellerinin dışında yaşayan, açlıkla, yoksulluk ve hastalıkla baş etmeye çalışarak varlığını sürdüren milyonlarca insan var. Dünyanın zengin ve 'medeni' bir ülkesinde yaşayan süper milyarderler obezite sorunlarını çözebilmek için diyetisyenlere binlerce dolar para akıtırken, Afrika ülkelerinin tamamı, Amerika'nın sadece bir eyaletinde dönen paranın yarısıyla hayatını geçirmek zorunda kalabiliyor bugün.

Malavi'de, Zambiya'da, Angola'da AIDS, kuraklık, sel gibi felaketler sonucu binlerce insanın ölmesi de uluslararası gündemi fazlaca işgal edemiyor. Bizzat Amerika kıtasında yoksullukla boğuşan insanların yaşadığı sefalet, vahşi kapitalizmin haz ve tüketim çılgırtkanlığıyla devasa boyutlara ulaşmış durumda.

Hastalık, yoksulluk ve açlığın giderek marjinalize olmasının bir nedeni de, şüphesiz, üçüncü dünya ülkelerindeki sayısız iç savaşı, siyasi karmaşı ve istikrarsızlığı, ekonomik çalkantıyı kamçıl原因 ve silahtan gen teknolojisine kadar, kendi ürettikleri teknolojiyi bu ülkelere ihraç ederek küreselleşen şirketlerin yarışı. İlan gelirinin, kazancının büyük kısmını oluşturduğu basın yayın organları ise bu durumda sözgeliimi cep telefonlarının beyne verdiği zararlar üzerine yayınlanan bir raporu görmek konusunda pek de hevesli olmuyorlar.

Üçüncü dünya ülkelerine pazarlanan bozuk veya sağlığa zararlı olduğu kanıtlanan gıda ve ilaçlarla, ya da tepelerine yanlışlıkla bırakılan bombalarla öldürölmüş insanların trajedisi boru hatları, enerji santralleri, silah veya arazi ihaleleri yüzünden kamufle edildiğı sürece: Hayırseverlik vicdan sömürsünün tehdi altında olabilir.

Küresel sermayenin vicdanı yok. Merhamet ise küresel değil evrensel. Kapitalizmin ayağına takıldığı için neredeyse düşünürler tarafından bile küçümseniyor oysa. Küçümsendikçe inkâr edilen merhamet için küresel kuruluşlar ödenek ayırmaz. Ama hayırseverlik vicdan sömürsünün de yardımıyla küresel olarak örgütlenebiliyor.

Sözgelimi, bugünün küreselleştikçe aktörleri belirsizleşen dünyasında hayırseverliği savunurken fakir ülkelere zehirli süt tozu satıp, bir yandan da işgallerde evsiz kalan mağdurlara bu ürünleri bedavadan veren küresel bir marka olarak da bulabilirsiniz kendinizi.

Anne sütüne zarar veren ürünler kullandığı için mimlenmiş olduğu hasıraltı edilen böyle bir marka, sıcak savaştan kaçan yaralılara ve evsizlere savaşın sınırında kendi ürünlerini dağıtarak mağdurların sponsoru niyetine yıkımın ortasında imaj tazeleme fırsatını bulabilmişti nitekim. Nuray Mert'in de belirttiğı gibi, "yoksulluğı kökünden sorun etmeyip, erzak dağıtarak vicdan aklama yöntemleri" küresel dünyada giderek yayılıyor çünkü.

Öte yandan Zizek'in haklı eleştirileri ve tüm bu sorgulamalar yüzünden yardımlaşma ve dayanışmanın en yetkin örneklerini veren birçok kuruluşun varlığına –ve temiz niyetli kişilerin hayırseverliğine- de kör kalmamak gerek.

Belki elini uzatmanın ve vermek için yüz yüze gelmenin önemi yadsınamaz ama bu sayede hiç görmediğiniz bir çocuğun gözlerini ameliyat ettirmesi için yolladığınız paranın 'manevi değer'i küreselleşmeyle de azalmıyor. (Katarak ameliyatıyla kurtardığınız kişinin adını öğrenebiliyor, fotoğrafını görebiliyorsunuz. Böylesine sanal bir ortamda somut bir gerçekliği olabiliyor en azından.)

Hayır kuruluşlarına her yardımda bulunan kişinin yoksulluğı kökünden sorun etmediğini iddia edemeyeceğimize göre: Yoksulluğı kökünden sorun ederken de, bir tek canlının hayatta kalmasına katkıda bulunabilirsiniz tabii.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Diyarbakır Cezaevi'yle yüzleşmek (1)

Leyla İpekçi 16.09.2008

12 Eylül’de, darbenin 28. yıldönümünde, Bilgi Üniversitesi’nin Dolapdere kampüsünde bir vicdan mahkemesi kuruldu ve darbecileri gıyabında yargılamak için iddianameler okuduktan sonra, darbe mağdurlarının tanıklıkları dinlendi. Gelecek yazımda Orhan Miroğlu ve Salih Sezgin’in tanıklıklarından yola çıkacağım. Ama öncelikle işkence yapanların ve görenlerin tanıklığının neden önemli olduğuna ve bu doğrultuda kurulan komisyona değinmek istiyorum.

Yıllar önce 12 Eylül döneminde işkenceye maruz kalmış arkadaşlarımdan biriyle konuşurken, yaşadığı zulüm ve şiddeti son derece mesafeli bir tonda, sanki bir başkasının başına gelmiş gibi bir ifadeyle anlattığına tanık olmuştum.

Diyarbakır’da, bazılarının PKK’nın doğum yeri olarak adlandırdığı cezaevinin bulunduğu yerde dolaşırken, cezaevinden sağ çıkmış bir mahkûmla karşılaşmıştım. Yaşadığı işkenceyi son derece sakin bir tonda, sanki bir aletin mekanizmasını teknik bir dilde anlatır gibi anlatmıştı.

Bir vakitler kaldığı hücrenin bulunduğu şimdiki harabenin ortasında, ben geçmişin kan ve sidik kokan irinli izlerini arıyordum. Onun içirse işkence halen oradaydı. Alışılmış, kanıksanmış olan acı soğusa da, oradaydı hep.

Aynı şekilde, Lübnan’ın güneyinde bir zamanların ünlü Khaim hapishanesinde yıllarca İsraili askerler tarafından işkence görmüş bir Lübnanlı tutuklunun işkenceyi anlatışına da tanık olmuştum. Orayı gezmeye gelenlere ölümle dirim arasında gidip geldiği hücreleri gezdirerek bir ören yerini anlatır gibi eksilmeyen bir tebessümle anlatmaktaydı. “Defalarca anlatmak terapi oluyor benim için” diyordu.

İşkenceden sağ çıkmanın çeşitli bedelleri var. Zulmün izlerini yok edemesen de onlarla yaşamayı beceriyorsun belki. Tabii sadece bunu dillendirmek ve bu aşamaya varabilmek bile uzun travmatik bir süreç gerektiriyor çoğunlukla. Ama burada bitmiyor. Tanık olduğunu sadece kendine değil, başkalarına da dile getirmek bir insanlık borcu haline geliyor.

Adalet duygusunun dünyanın neresinde olursa olsun tecelli etmesini bekliyorsun. Suçlunun cezalandırılması için yargılanması gerek. Yargılanmadığı sürece, zorbalıklar hasıraltı edildiği sürece, işkence sürüyor çünkü. Sadece maruz kalanda değil, toplumun her katmanında sürüyor, hepimizin üzerine görünmez ağırlığıyla çökerek.

Zalimin cezalandırılması bu noktada ilk adım. Tabii bu da yeterli değil. İşkencenin, zulmün, şiddetin, saldırganlığın, tahakkümün, aşağılamanın bin bir türüne maruz kaldıktan sonra bunun bir daha hiç olmamasını istiyorsunuz kaçınılmaz olarak. Sadece işkencecilerin cezalandırılmasını değil, nedamet getirmesini, pişman olmalarını temenni ediyorsunuz. Başkalarının da aynı acıya maruz kalmasına razı olamazsınız artık.

Çünkü ayakta kalabilmek ve insan olarak yaşayabilmek için ‘iyi’ olanın toplumun her katmana yayılmasını beklemek, ‘güzel’ olanı herkes için talep etmek ve güzelliği birlikte çoğaltmayı arzulamak gibi bir özelliği var insanın. Asli tabiatımıza kodlanmış bir nitelik bu:

Haksızlıklara karşı direniş ancak o vakit gerçekleşecek, ancak o vakit her şey yerli yerine konacak. Ve vicdanın ölçüsü adalet olacak. Bu beklenti, adaletten umut kesmemenin karşı konulmaz bir ihtiyaç, bir var olma ve kendini var kılma hali olduğunu hatırlatıyor belki de bize.

Demek ki işkenceden sağ çıkmak kısa ya da uzun vadede yeni –daha kapsamlı- bir gelecek zaman tasavvuruna taşıyor insanı. Belki de dilek şart, istek, gereklilik ve emir kiplerine yaklaşıyor aslında. Olmasa diyorsun, olmamalı, olmasın bir daha.

İşte diğer darbe ülkelerinde de örnekleri olan komisyonlardan biri, 78’liler Girişimi tarafından kuruldu. Gerçekleri Araştırma ve Adalet Komisyonu, “hukukun amacının gerçekleştirilmesi, adaletin sağlanması talebi”yle oluşturulmuş bir sivil toplum hareketi. İşkencede meydana gelen travmanın sağaltılmasını toplumsal barışa giden temel yollardan biri olarak niteliyor. Ve ilk adım olarak 12 Eylül öncesi ve sonrasında Diyarbakır Cezaevi’nde yatan, işkence gören, yakınları kaybolanların tanıklığına davet ediyor herkesi.

Komisyon ayrıca, şiddete maruz kalanlar kadar şiddeti uygulayanların da aynı zulmün bir parçası olduğundan hareketle, işkencecileri de yüzleşmeye davet ediyor. 1980-84 yılları arasında çocuk ve kadın koğuşlarında kalanların yanı sıra, Diyarbakır 5 No’lu Askerî Cezaevi’nde bulunan gardiyanların, doktorların, mahkeme heyetinde ve adli tıpta görev yapmış olanların da başvurusunu bekliyor.

Başvuru adresi: İstiklal Caddesi, Alyon Geçidi, Merkez apt. No: 4, Kat: 2 Beyoğlu, İstanbul (www.gercekveadalet.com)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Diyarbakır Cezaevi’yle yüzleşmek (2)

Leyla İpekçi 19.09.2008

Salı günkü yazıma, işkenceye sistematik olarak maruz kalanların, yaşadıkları zulmü dillendirmeye başladıkça, acıyla aralarına bir mesafe koyabildiklerine dair birkaç örnek vererek başlamıştım. Evet, defalarca dillendirmek, bir işkence mağdurunun da dediği gibi, terapi oluyor insana. Ama hepsi bu mu?

Geçmiş, kendi başına ayakta duramaz. Onu devamlı değişen, dönüşen bir ‘bugün’ algısı yönlendirir, idare eder. Geçmiş, bugünün hayalleriyle, arzu, korku veya beklentileriyle yeniden yazılır. Dolayısıyla her seferinde geçmişin size kör kalan bir yüzü aydınlanabilir veya size ışık saçan bir yüzü bu kez karanlıklara karışabilir.

Yaşadığınız zulmü defalarca da dillendirseniz, bugüne dek sizi perdenin ardından izleyen ve kabuk bağladığını farz ettiğiniz bir acının, ansızın cılk yara gibi içinizde kanamakta olduğunu fark etmeyeceğinizin garantisi yoktur.

İşte Orhan Miroğlu’nun maruz kaldığı işkenceyi anlatışına tanıklık ederken böyle hissettim. 12 Eylül için kurulan vicdani mahkemede, salı günkü yazımda da belirttiğim gibi, iddianameler okunduktan sonra dinlenen tanıklar arasındaydı Miroğlu.

Aynı koşušta kaldığı bir ihtiyarın, Diyarbakır Cezaevi’nden bahsedildiğinde buranın varolmadığına inandığını anlatıyordu Miroğlu. Hayır diyormuş ihtiyar, biz öldük ve burası cehennem ve bu gardiyanlar da zebani.

İnsanın ancak kendini yok sayarak, bir bakıma imha ederek zulme karşı direnebilecek kudreti bulabildiğı bir zulmü anlatırken duraksadı Miroğlu. Suskun kaldı bir süre. Sözcüklerle karşılığı bulunmayan, tanımsız bir boyuttaydı. Kendi iç sesinin biricikliğinde anonim kelimelerden medet ummanın anlamsızlığını fark etmişti belki. Bütün anlam örtülerinin kalktığı bir anda, sözcükler silinivermişti birden. Acının her türlü siyasi, ideolojik, intikamcı yansımasının ötesindeydi.

Benzer bir suskunluk, Miroğlu, anne ve babasının onu hapisnede ziyaret etmeye geldiklerini anlatırken de meydana geldi. Mahkûmlarla ziyaretçilerin Kürtçe konuşması yasak olmasına rağmen, annesinin evladını ilk gördüğü anda verdiği tepkiyi anlatıyordu Miroğlu. Bütün salon, onun soluğunun kesildiğı yerde susuverdik yine hep birlikte.

Miroğlu’na destek verebilmek, onu teselli edebilmek veya onun travmasının birazını daha dağıtabilmesini, katılmış bir yumağa dönen acısının birazını daha çözebilmesini teşvik edebilmek için: Herkes aynı anda alkışlamaya başladı. Elimizden somut olarak başka ne gelebilirdi?

O anda şunu hissettim: Böylesine yürek parçalayan bir adaletsizliğe sadece sözcüklerle tanıklık ederken, insanın içindeki özdeşleşme duygusu belki daha çabuk güçleniyordu. Acıyı paylaşmak, mağduru korumak, kendi varlığını bir teselli nesnesi olarak berikinin acısına kalkan yapmak gibi kaçınılmaz bir ortak tavır oluşabiliyordu insanlarda.

Ortak eylem belki sadece alkışlamaktı, ortak bilinçaltı ise bu bağlamda belki de hiç oluşmamıştı. Ama haksızlığa karşı ortak bir direniş dürtüsünün tezahür edişiydi bu. Belki de hepimizin iç sesinde, kelimeye ihtiyaç duymadan da bir karşılığı vardı hakikat arayışının.

Gerek Miroğlu'nun, gerekse bir başka Diyarbakır Cezaevi mağduru olan Salih Sezgin'in ifadelerinden, (ve gerekse de kendi resmî tarihimizin bilinçaltımızdaki yansımalarından) öğrendiğimiz bir gerçeklik de şuydu: Diyarbakır'da, bizzat cezaevinin içinde bile yaşanan dehşeti fark edemiyormuşuz.

12 Eylül başta olmak üzere diğer darbelerde de yaşanan dehşeti –yaşarken- fark edemediğimiz gibi. Bu ülkeyi her seferinde darbeye sürükleyen süreçlerdeki organize edilen 'mühendisliği' de fark edemediğimiz gibi...

Cezaevinde yirmi yıl yatan Salih Sezgin'in maruz kaldıkları birbirinden 'aşağılık' işkence yöntemlerini dinlerken ise şunu fark ettim: Ne entelektüel bir donanım katıyordu acısına, ne de mağduriyetinin efendiliğine soyunuyordu. Acıyı yarıştırmak, acıların ideolojisini yapmak, öfkesini dinleyicinin vicdanında bir sömürü malzemesi kılmak gibi bir meselesi de yoktu.

Kötülüğün özüne varmıştı sanki. Hiçbir anlam fazlasına sığmayan kötülüğü olduğu gibi aktarıyordu. 'Süslü propaganda'ya kapı aralamıyordu hiç. Salondaki bizler, işittiğimiz kötülüğün dışlilerinde hayatları ellerinden alınan, onurları kırılan, gelecekleri karartılan kişilerin her şeye rağmen hakkaniyet ve adalet taleplerinin öğütülmemiş olduğunu görerek bu direnişi alkışlıyorduk biraz da aslında.

İşte bu bağlamda, 78'liler Girişimi'yle kurulan Gerçekleri Araştırma ve Adalet Komisyonu'nun işkencecileri de yüzleşmeye çağırmasının önemini bir kez daha hatırlatmak istiyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gazete okuyanlar okumayanlardan üstündür!

Leyla İpekçi 23.09.2008

Gazetelerde bir reklam platformunun 'Kimler gazete okumaz' ve 'Kimler bayramda gazete okumaz' ve 'Kimler bayramda gazeteye ilan vermez' ilanları yayınlanıyor. Bazıları Başbakan'ın "yalan yanlış haber yapan medyayı evinize sokmayın" çağrısına karşı dolayımli bir yanıt gibi okudu bunu. Belki asıl amaç reklamverenleri teşvik etmek veya bunun gibi yapıcı başka bir şeydir.

Bu platformun kimliğinin veya niyetinin sorgulanmasının bu yazı için gereksiz olduğunu vurgulayıp, metnin 'açmaz'larına değinelim. Kimler bayramda ya da sair zamanda gazete okumaz bir bakalım:

Erkek dediğin döver diyerek böbürleneler. Askere uğurlarken arabanın camından yarı beline dek sarkanlar. Arabasını kaldırıma park ederek aklıyla övünenler. Tribünlerdeki koltukları yerinden sökerek fanatikliğini gösterenler. Hatalarından ders almayanlar! Gazete okumaz! Şiddetin her daim teşhir edildiği gazetelerimizi okuyanlar arasında dayak atmakla böbürleneler kimse yoktur yani.

Hele sık sık dezenformasyon yapan, kendi menfaati doğrultusunda darbe tezgâhlayanlara manşetleriyle destek veren, sebebiyet veren ya da birtakım kişileri hedef göstererek onların (Hrant Dink'in katledilmesine, Akın Birdal'ın vurulmasına) yol açan gazeteleri okuyanlar şiddet ve iftiradan fersah fersah uzaktır. Ve bu gazeteleri çıkaranlar da hatalarından ders almıştır!

Maganda yakıştırmasını iltifat sayanlar. Savunulacak bir yanı olmayan, ama sosyolojik olarak bu toprağın kente gelen taşralısında can bulmuş, çoğalmış, giderek mazlumun kimliği haline getirilmiş magandalılığın: Maganda kurşunundan, maganda dayağına dek yaptığı haberlerle fark yaratmaya, okur kazanmaya çalışan medya tarafından 'gazete okuru' olmadığının onayı ahlaki midir?

Peki, bu gazetelere ilan verecekler açısından magandaların 'günah keçisi' ilan edilmelerinde bir sorun yok mudur? Hele maganda kültürünün ikonu Recep İvedik'in reklam yıldızı yapıldığı bir medyada?

İnsanların çeşitli sebeplerden kaynaklanan özelliklerini 'gazete okuyanlar' doğal olarak hiç taşımamakta mıdır? (Ataerkillik, taklit ederek imaj oluşturma, kişisel zaafılar, psiko-sosyolojik etmenler, taşralılık, bilgi eksikliği, vesaire) Böyle bir alt metin ile 'sahih' bir gazete okuru profili çıkaranlar sahi *ne* okumaktadır?

Gecenin bir yarısı araba kornasıyla gürültü koparanlar! *Vapur iskeleye yanaşmadan atlamaya çalışanlar!* Genç ve dinamik gazete okuru, sen hiç mi sabırsızlıkla aşağı inmesini beklemedin bir gece arkadaşının, aceleden hiç mi atlamadın herkesten önce dışarı? *İleride hatırlanacak güzel hatıraların değerini bilmeyenler.* Ya da kırk yıllık okur koca, yine mi unuttun evlilik yıldönümünü? Hiç mi siyaseten doğrucu tavırların dışına taşmadınız?

Bu memleket adam olmaz diye hayıflanıp cümlelerin devamını getiremeyenler. *Piyasa gündemini hesabındaki dolar ve euro kadar bilenler.* 'Gazete okuru' kendini tabii olarak bilgi hiyerarşisinin de üzerinde görmelidir demek ki. Zaten bu metne göre, neyin bilinip neyin bilinmeyeceğine de en doğru olarak gazete okuyanlar karar verebilir:

Yine genellemeden alıntılarsak, sözgelimi siz gazete okurları, ekmeğin fiyatını elbette çanta fiyatından çok daha iyi bilirsiniz, asla arabanın camını açıp yola tükürmezsiniz, trafikte ambulansın arkasına takılmazsınız, alkollü araba kullanmazsınız. (Bu 'kör tanzimler' karşısında donup kalmamak olası mı?)

Altında çalışanlara kötü davranmayı zenginlik göstergesi kabul edenler. Başkasının emeğiyle takdir toplamaktan kaçınmayanlar. Yüzüne gülüp arkadan konuşanlar. Komşusu apartmandan çıkarken tanımamazlıktan gelip kafasını çevirenler. Gazete okumaz! Sanırsınız ki, her türlü iktidar çatışmasının yaşandığı bir dünyada sadece nadir bulunan bir okur türü, altında çalışanlara kötü davranmamaktadır ve başkasının emeğine saygılıdır. (Nerede yaşar bu okur?)

Yine sanırsınız ki gazete okurları arasında bir ahlaki misyon tesis edilmiş. Okur- okumaz ayrımı üzerinden insanlara tutum ve davranış kanaati veren bir moral kuruluşun hükümleriyle karşı karşıyayız. Terbiye eğitimi ise en önemli husus. ‘Gazete okurları’nın hepsi bayramını aynı hislerle kutlamalı, bayramda *büyüklerinin elini öpmeyenleri* kınamalı ve onları ‘gazete okuru’ olmaya davet etmeliler. O vakit herkes bayramın önemini kavrayacak. (Bu gazetelerle mi?)

Belki bu tür ‘eğlenceli’ genellemelerin ironi amaçlı yapıldığı söylenecektir. Hayır! Bilinçaltımızdaki her tür ayrımcılığı ve hiyerarşik üstünlük hissini kamçılayan bu tanzimler boykot çağrısını Başbakan’ın yapması kadar tehlikeli sonuçlar doğurabilir. Ve bunu bilmemek hiçbir ‘gazete okuru’na yakışmaz!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başörtüsü de tanıklık ediyor

Leyla İpekçi 26.09.2008

Boğaziçi Üniversitesi’nde rektör değişimiyle başlayan başörtüsü yasağını duyduğumda bir süre önce okuduğum *Henüz Özgür Olmadık* kitabını yeniden elime aldım.

Hilal Kaplan, Neslihan Akbulut ve Havva Yılmaz’ın hazırladığı ve Hayykitap tarafından yayınlanan bu kitabın her türlü siyasi, cinsiyetçi, sınıfsal, kültürel ayrımcılığın ötesinden, hakikatin ‘neyse o olan’ en yalın halinden bize seslendiğini söyleyebilirim.

Bu yüzden bu kitapta kendi deneyim, gözlem ve düşüncelerini anlatarak ezber bozan başörtülü başörtüsüz her tanığın, bu ülkenin gayri resmî tarihine ortak bellek oluşturma açısından eşsiz katkısı olduğuna inanıyorum.

Ve bizzat başörtüsünün de bu ülkenin üniversitelerinde yıllardır ‘canlı’ tanıklık ettiğini, çünkü kendi konuştuğu bir ‘dil’ olduğunu –her ne kadar bazıları kendi vehimlerini duymayı tercih etse de- hatırlatmak istiyorum. Bu, şüphesiz başka bir yazının konusu. Bu yazıda ise tek bir mağdurun tanıklığından ufacık bir bölüm aktarmak istiyorum yalnızca.

Adaletsizlik söz konusu olduğunda uzun uzadıya ayrıntılandırmak gerekmiyor maruz kalınan zulümleri. Bazen tek bir ‘yaşanmışlık’ bile bütüne şahitlik edebiliyor. Zalimliğin vicdanlarda ‘gri noktalar’la tartılabilen bir karşılığı yok çünkü.

Nesrin üniversiteyi kazandığında babasıyla Urfa’dan gelmiş kayıt olmaya. Kayıt haftasında örtülü almışlar öğrencileri, fakat daha sonra kayıt bitince almamaya başlamışlar. Bunun üzerine –kayıt bitmiş olmasına rağmen- babası Nesrin’i her gün okula götürmeye çalışmış.

Böyle bir baba kız hikâyesi okumak içimi daha ilk andan burmuştı. Yerleşik kanı, kızların aile baskısıyla ya da mahalle baskısıyla örtündükleri yönündeydi. Ya da tarikatlar, cemaatler tarafından kullanıldıkları şeklindeydi. Kızların üniversite kazanmak için yıllarca çalışmaları, ailelerinin mali zorluklara göğüs germeleri okul yönetimini tahrik etmek gibi absürt bir gerekçeye bile indirgenebiliyordu vicdansızca.

Genç kızların ve ailelerinin kendi hayatları için verdikleri bütün çabalar, sarf ettikleri emek ve geleceğe dönük hayaller toptancı bir niyet okumayla siyasi sembol adı altında resmî tarihe kaydedilmeye çalışılıyordu. İnsafsızca.

Tüm bunları sineye çeken babanın ne siyasetle, ne de yerleşik önyargılarla ve niyet okuma seçkinciliğiyle uğraşacak derdi yoktu aslında. Çünkü “şapka tak gir” diyerek kızına kendince yol gösterecekti. Üniversiteyi kazanan kızını okutmak istemektedir, arzusu budur.

Gerisini Nesrin’den öğrenelim: “Babam okulda, dekanlıkta, mimarlık fakültesinde her gördüğüne anlatmaya çalışıyordu. Bakın benim kızım örtülü. Bunu bilerek isteyerek yapıyor. Çok seviyor. Okul onun hayatı. Ben istemiyorum böyle bir şeyin kızımın hayatını etkilemesini.”

“O kadar gücüme gitti ki. Babam adeta hiç tanımadığı insanlara yalvarıyordu. Ve ben babamı hiç böyle görmemiştim. O kadar acıklı, o kadar insanların gözünün içine bakarak yalvararak konuşuyordu ki, adeta, ben onu buraya bırakacağım ama kızıma kötü davranmayın demeye çalışıyordu.”

Büyük şehre kızını okutmaya gelen bir babanın kızını emin ellere teslim etmeyi istemesinden daha doğal ne olabilir? Okulda önüne çıkan herkese kızının önünde yalvarması, bir bakıma başörtülü kızlara eğitim yollarını keyfi hukuk yorumlarıyla tıkayan bir anlayışın iflas ettiği yer değil midir?

Kızını kendisinin zorla örtmediğini, ona kalsa şapka gibi seçenekleri, hatta örtüyü tamamen atma gibi çözümleri savunacağını ima etmeye çalışıyordu tanımadığı herkese. Gerçeğin ilanıydı bu aslında.

“Sanki gözaltında bir yakınının olması gibi” diyor, ailesi telefon ettiğinde onları teskin edici yanıtlar vermeye dikkat eden Nesrin. “Tek başıma yaşasaydım bu kadar incinmezdim. Ama ailem benim için benden daha değerli. Benimle birlikte onlar da bu acıyı yaşıyor.”

Baş açtırmak için ikna odası kuran ve her şeyin en doğrusunu bilen zihniyetin irade kullanmak, birey olmak gibi temel insani mefhumları başörtülüler söz konusu olduğunda gözardı ederek kaba bir genellemeye teslim olması nereye dek sürecek, kaç aileyi perişan edecek bilinmez.

Ama şimdilik başörtüsü yasağı özgür düşünceyi, çoğulculuğu ve hakikat arayışını kuşatması beklenen üniversitelerin rektörlerinin insafına ve vicdanına keyfi olarak terk edilmiş durumda. Başı açık olmanın özgürlüğün önşartı olduğu yanılışıyla birlikte...

Tanıklığa ısrarla devam etmek gerekiyor. İnsan kalabilmek adına.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mümin kalp: Korku ile umut arasında

Leyla İpekçi 30.09.2008

Dinini öğrenmek isteyen, dinin ne anlam ifade ettiğini çocuğunun da bilmesini amaçlayan, gündelik hayatın metafiziğine, varlıkların ilahi boyutuna, eşyanın esrarına, hakikatin aşkınlığına hayret ve hayranlık duyan, her şeyin her an varolmaya devam etmesindeki sırrı belki de oruç açtığı tabakta ‘görebilen’, kendisine emanet edilen nimet için şükran duymanın yöntemlerini geliştirmek isteyen, kısacası ibadete ihtiyaç duyan kimseden korkmuyorum.

Mahalle veya aile baskısıyla başlarını örten genç kızların okumasından, özgür düşünce üretmesi beklenen üniversitelere gitmek istemesinden korkmuyorum. ‘Kendini bilen Rabbini bilir’ sözünün belki bin sayfa sürecek açılımını gerektiğinde Zizek’ten alıntı yaparak açıklamaya çalışan bir başörtülüğü gerici değil, aksine son derece modern ve çoğulcu buluyorum.

Kendisindeki ‘öteki’yi görebildikçe, sonsuz kudret sahibi olmadığını algılayan, kendini kendi içinden çıkarmanın veya dünyayı, suyu, toprağı icat etmenin imkânsızlığını gördükçe insan olmanın ‘değer’ini uçsuz bucaksız kâinata bir şey ekleyerek ölçmenin yollarını arayan bir mümin sanatçıdan korkmuyorum.

Her şeyin ‘ilk örneği’ni varlığa getireni bilmenin (sevmenin) sadece düşüncede veya dilde değil, vücudunda ve fiilinde de bilmek için sözelimi alnını yere koyarak kişisel miracında en yükseklere çıktığını sezen kişiden korkmuyorum.

İman ile emanet arasındaki ilişkide derinleşmeyi arzulayandan, rahmetin nüfuz edemediği bir cihanda canın kalmayacağını teslim eden bir dindarın ‘sofu’luğundan korkmuyorum.

Tevhid şuuruyla insana, kâinata, vicdana bakmakta ‘hayat’ bulandan (dikkat: tevhid bir örneklik ve aynılık demek değildir, çokluktaki birlik, birlikteki çokluk ilkesi üzerinden açılmayan kalp tevhidi akledemez) ve iradesini emanet olarak kullanmanın imkânlarıyla iç özgürlüğüne kavuşabildiğini fark edenden korkmuyorum.

Nedenlerin ardındaki ilk nedeni varlıkların kâinattaki ‘bulunuş nedeni’nde izleyebilen, buradayken ‘ora’da da bulunabilecek bir biçimde an’ın sonsuzluğunu içine sığdırarak zamana ve mekâna bakabilen bir Müslüman’dan korkmuyorum.

Merkezinde ve çevresinde epey gezindiğim Urfa’nın son beş yılda ‘fiziki’ olarak modernleştiğini ama insanların giderek muhafazakârlaştığını yazan, bunun da bazı göstergelerini dinî içerikli yayınlar dışındaki kitapların satılmamasıyla ve kadınların onda dokuzunun başörtülü olmasıyla ölçen Haluk Şahin’in doğrulanmış tespitlerine neden yine de mesafeli durduğumu anlatmak için saydım yukarıdaki örnekleri.

Muhafazakârlığın ölçüsü: Bir kalbin müminleşmesi, İslam’ın iç yüzüne yaklaşması veya takva sahibi olması (Allah bilinci; O’na kavuşamama korkusu ile umudunun dengede olması) anlamında kullanılamaz elbette. Sevginin ilk zikir olarak Rabbinden geldiğini ‘bilen’ ve ‘sevgili’ olarak yaşamaya çalışan kul ile Rabbi arasındaki sırdır bu. Hükmünü kimse veremez. Müminlik istatistiklerle ölçülemez.

Türban takanların artmasını muhafazakârlaşmanın ölçütü olarak vermek, sosyolojik bir gerçekliğin tamamına tekabül edemedi bugüne dek. Din zannedilen ataerkil gelenekler, modernleşmeyle belirginleşen siyasi muhafazakârlaşma biçimleri, kapitalizmin nefse yansımaları burada sadece birer başlık.

On beş yıl önce Urfa’nın veya başka kentlerin sokaklarında, kamusal alanlarında görünmeyen kadınların, artık başörtülü olmak kaydıyla ataerkil bir toplumda ‘yaşayan ve yaşatan’ olmaya başlamalarının sosyolojisini siyasete hapseden yapmak gerekecektir öncelikle.

Şahin’in bahsettiği muhafazakârlaşmanın elbette korkulacak boyutları var. Hayatın dönüştürücülüğü, değişimin kesintisizliği söz konusuysa dindar olmakla muhafazakâr olmanın aynı parametrelerle ölçülemeyeceği de bir vakıa.

Bense ‘fizikî olarak’ modernleşmeyi sürdürsek de, dindarlaştırmaktan korkanları hileyle kışkırtanlardan korkuyorum asıl. ‘28 Şubat dizileri’ne aktör devşiren, din adına Hristiyan misyonerleri ortadan kaldırmaya çalışan, bütün ‘gayrimüslim’leri kayıtsız şartsız hain ilan eden, 6-7 Eylül sergilerini basan, vatan sevgisini tekeline alarak kurumayan kanlarla beslenenlerden korkuyorum.

Akademisyen fişleyen profesörlerden, Atatürkçülüğü kullanarak ölme öldürme yemini edenlerden, iktidarını tetikçilerden, çetelerden medet umarak, adam gammazlayarak, iftira atarak, hedef göstererek, yalancı şahitlik yaptırarak ‘muhafaza’ edenlerden korkuyorum.

Güneydoğulu çocukların maruz kaldığı zulüm ve yoksulluğu yaygınlaştıranların, kanlı eylemlerin dinmesini istemeyenlerin, Diyarbakır cezaevini yaratanların, faili meçhulleri tezgâhlayanların yargılanamamasından korkuyorum.

İyi bayramlar.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yetişkin çocuklar, arzu bebekleri

Leyla İpekçi 03.10.2008

Bayram tatili boyunca Batı Anadolu’da çeşitli kasabalarda dolaştım. Çoluğuyla çocuğuyla yollara düşen, ibadet eden, kabristan veya türbe gezen, doğduğu memlekete, büyüklerine gelerek el öpen, otobüslere doluşarak ören yerlerine giden insanlarla karşılaştım.

Nazilli’de, Selçuk’ta, İncirliova’da, Tire’de, Ödemiş’te, Beydağı’nda, Karacasu’da bayramlıklarını giymiş ziyaretten çıkan gençler vakit ilerledikçe kahveleri dolduruyordu. Çocuklar ise sokaklarda top oynamaya koşuyorlardı.

Kimi bayram harçlığı istemek için ellerindeki davulla kapı kapı dolaşarak mani söyledi, kimi şeker veya kâğıt mendil sattı, yanıma yaklaşıp etrafı ayrıntılarıyla anlatmak için rehberlik teklif eden çocuklarla karşılaştım bazen de. Birçoğu tarladaydı. Gençler ise kahveden çıktıkları nadir vakitlerde birbiriyle dalaşıyor, mobiletleriyle yarış yapıyorlardı yokuş aşağı.

Bir süre önce dönüp geldiğim Doğu’da ise çocuklar buradakiler kadar olağan bir biçimde söylemiyorlardı nereli olduklarını. Kürdüm, Arabım, Süryaniyim, Aleviyim, Nusayriyim dememeleri tembih edildiği her halinden belli 12 yaşlarındaki çocuklar, bozuk Türkçeleriyle tekrarlıyorlardı durmaksızın: “TC vatandaşıyız abla.”

İyi diyordum, tabii öylesiniz. Peki, adınız ne? Sessizlik oluyordu. Sonra kimi utana sıkıla fısıldıyordu ismini. Kimi anne babasını, göçmek zorunda kaldıkları köyleri ‘süslü’ cümlelerle anlatıyordu. Aslında “merak etmeyin” demek istiyorlardı bana suskunlukla. “Biz terörist değiliz, bizden korkmayın. İki kuruş kazanıp ailemize katkıda bulunmaya çalışıyoruz.”

Kendine düşman üretmek: Bir düşünce üretmekten, bir fikir geliştirmekten, bir fedakârlık yapmaktan ya da birlikte güzelleşmeye çalışmaktan daha kolay. 12 yaşlarında henüz hayata kazandırılacak çocuklar, ‘delikanlı’ olduklarında kendilerini ancak işkenceyle, istismarla, zulümle, dayakla, yoksullukla var kılan sisteme karşı saldırganlığın diliyle konuşmaya başlıyorlar.

Ama işte kimi de ısrarla uzak duruyor şiddet batağından. Kendilerini intikam hislerinin ağır tortuları altında ezerek ‘kurban’ etmeye çalışan sistemle aralarına mesafe koyuyorlar. TV dizilerinde özendirildikleri gibi ‘racon kesmek yerine kelle keserek’ varoluş hakikatlerini anlamlandırmak istemiyorlar.

Kimi tarlada çalışmaktan okuyamıyor. Kimi de sokaklarda, sığınma evlerinde suiistimale uğruyor, çeteciler tarafından hırsızlığa teşvik ediliyor. Madde bağımlısı olmaya zorlanıyor. Ama bugünsüz ve hayalsiz bırakılsa da hepsi dağa çıkmıyor, şiddete meylenmiyor. Hamasi militarist söylemlerin kışkırtmasıyla rahip vurmaya özenmiyor.

Geçtiğimiz günlerde Diyarbakır’da bir çocuğun kolunu kıvıran emniyet görevlisinin yargılanmasına İçişleri Bakanlığınca gerek duyulmadığı ortaya çıktığında, o çocuğun ülkenin çeşitli bölgelerinde yaşayan akranlarını, ağabeylerini, ablalarını düşündüm. Üzülmüşler miydi, isyan etmişler miydi acaba büyüklerin adaletsizliği ‘olağan’ karşılayan uygulamalarına...

Belki de bu sorunun yanıtını gündelik hayatın yansımalarında aradım bayram tatili boyunca. Fakat herkes kendi mağduriyetinin telafisinde iken başkalarının trajedisine üzülme, onların maruz kaldığı zulüm için hak ve adalet aramak ne derece mümkündü?

Gördüğüm manzara daha ziyade çocuk ve gençlere kendini kurtarma yollarının öğretilmesi üzerineydi. “Şimdi hayatımı yaşamayıp ne zaman yaşayacağım” diyerek salt kendilerine bakıyorlardı pırıltılı aynalarda.

İlk maaşıyla ailesine ya da yoksul akranlarına katkıda bulunmayı değil pahalı giysiler almayı hayal eden gençler, yetişkin oldukça arzularına gem vuramaz hale geliyorlar. Ve aslında sistemin üretip tükettiği arzu nesnelerine dönüşerek yeniden bebek oluyorlar. Her şeyi isteyen ve elde edene dek viyaklayan koca bebeklere.

Batı’da olsun, Doğu’da olsun günün geri kalanını, yılın geri kalanını, ömrün geri kalanını hayalini kurdukları gibi geçirme ihtimalleri çok az olan yüz binlerce çocuk yaşıyor. Yüz yüze gelmekten çekindiğimiz bu çocuklar panzerin altında kalıyor, kolları kıvrılıyor, işkenceye uğruyor, mayına basarak kolsuz bacaksız kaldığı için amelelik bile yapamaz hale geliyor, ama failleri sorgulanamıyor, yargılanamıyor.

Kendilerini var edemeyen boşluğun içini hiddet ve intikam hissiyle doldurmaya karşı direnen ve hayata tutunmanın biçimlerini aramaktan vazgeçmeyen bu ‘yetişkin çocuklar’ ile ‘arzu bebekleri’ arasında bir kardeşlik, bir anlaşma zemini kurulamazsa, sistem kendi çarkında kan, intikam ve gözyaşı öğütmeyi sürdürecektir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Acının analizi, zalimin dili

Leyla İpekçi 07.10.2008

Aktütün karakoluna dört gün önceki saldırıyla birlikte Denizli 138’inci şehidini vermiş. Osmaniye 28’inci şehidini, Serik 18’inci şehidini. Cenazelere kimi yerde 40 bin kişi katılıp “vatan bölünmez” diye haykırdı, kimi yerde 20 bin kişi.

PKK saldırısının sınırötesi operasyonları sürdürme kararının Meclis’te uzatılacağı haftaya denk gelmesi, kimileri için AKP’den kaçacak oylarla DTP’ye yerel seçimlerde oy kazandırılmasının hedeflenmesiydi. Kimileri bu saldırının, operasyonları sürdürmek için Amerikan istihbaratına muhtaç olan Türkiye’nin, uluslararası pazarlıklarda elini zayıflatarak, daha kolay güdümlenmesine yaradığını düşündü.

Bazıları DTP’nin kapatılma davasında son aşamaya girildiği günlerde böyle bir saldırının kapatma kararını etkileyeceğini belirtti ve DTP’nin de bu yönde bir karar çıkarsa kendine mazlumiyet siyaseti yapacağından dem vurdu.

Kim daha isabetli analiz etti, ne işe yaradı? Giden gitti bir kez daha. Artık bu tür siyasi yorumları, stratejik hesapları izlerken sadece insanlığımızdan utanç duyuyorum. Kurumamış kanların kokusu her birimizi akbaba gibi kendi hesaplarımızın başına mı üşüştürüyor böyle soğukkanlılıkla?

Asıl zulüm: Bu tür analizlerin dile dökülmesi ve elzem hale gelmesiyle terörün meşru ve ‘normal’ kabul edilmesidir artık. Acıya tercüman olacak sözün kalmadığı, acının analizinin yapılamadığı yerde zalimin diliyle düşünebiliyoruz ancak.

Çok kan aktı, akıtıldı. Hâlâ akıyor. Bu mücadele, ille şiddet uygulayan bir örgütün mü tekelinde olmalıdır diye soruyor artık birçok kişi. Vicdan sahibi, çözüm isteyen ama sözcüğümü PKK'lı olmayanların zulüm ve adaletsizlikler karşısındaki hak ve hukuk talebi geçerli değil midir?

Diyarbakır Cezaevi'ndeki işkencelerle ilgili yüzleşme zemini oluşturmaya çalışanları, yeni bir vatandaşlık tanımından anadilde eğitime dek hukuksal düzenlemeler üzerine kafa yoranları, Kürtlerle Türklerin ovada ve barış içinde siyaset yapmasının felsefi, ekonomik, sosyopolitik düzlemdeki imkânlarını tartışmaya açanları terör örgütü nedense tehdit edebiliyor. Bu durumu PKK'dan başka hoş karşılamayanların ise Ergenekoncular olması artık eskisi kadar şaşırtmıyor kimseyi.

Çözümü uzun yıllardır askerî başarıya endekslenmiş bir savaşta, “Kürt sorunu değil PKK sorunu var” diyerek ve ardından da Türklerle Kürtlerin kardeş olduğunu vurgulayarak ‘zafer’ kazanamadık oysa.

Madem isminden dolayı kimi Kürt öğrencileri sakıncalı ilan etmekle, panzerle ezilen, emniyet görevlilerince kolu kırılan gençlerin faillerini yargılamamakla, analarıyla Kürtçe konuşan çocukları bölücü ilan etmekle, faili meçhullerle, gözaltında kayıplarla bu savaşın bitirilebileceğine inanıyorduk: Neden 25 yıldır aynı sözcüklerle durduramadık oluk oluk akan kanı?

En gelişmiş istihbarat paylaşım teknikleriyle bile aynı karakola defalarca saldırı düzenlenmesini önlememiz kolay değilken, dağda terörle savaşma eğitimden yeterince geçmemiş erlere ölmeyi emretmesini nasıl bekledik yine gencecik komutanlardan? Ölüm yerine çözüm önerenleri ise yargılayarak ‘zafer’ kazanılır sandık.

Altınova gibi Kürtler tarafından göç almış beldelerde adli bir vakanın nasıl etnik köken çatışmasına evrilebildiğini gördükçe, “her şehit için bir DTP'li öldürülmeli” diyenlerin sözlerini ‘fikir özgürlüğü’ olarak değerlendirerek kazanmayı umuyoruz şimdi zaferi.

Batı kıyı şeridinde köyleri yakıldığı için, iş bulmak veya şiddetten kaçmak için zorunlu göç sonucu yerleşenlerin “istilacı olduğunu ve PKK'nın ekonomik gücünün kaynağını oluşturduğunu” yazdıktan sonra: En mazlum Kürt vatandaşını bile terörist diye hedef göstererek Kürtlerle kardeş olduğumuzu, bizi kimsenin bölemeyeceğini söylememiz ahlaki midir?

Bir başbakanın siyasi danışmanlarının Kürt kökenli olmasını “Türkiye düşmanlarını yanlış yerde arıyor” diyerek hedef gösterenlerin gerçekleştirdiği ‘racon yerine kelle kesmeyi’ özendiren televizyon dizileriyle motive olmayı mı umuyoruz bu savaşta?

Belki de *Taraf* yazarları Aytaç ve Uslu'nun etkili bir ağızdan alıntılادıkları gibi, “gerekirse veririz ellerine valizlerini, hepsini güneye süreriz” diye planlayarak motive olacağızdır.

“Bu mücadele terör örgütü ile güvenlik güçleri arasındadır” diyerek provokasyonların ‘bireysel’ değerlendirilmesini isteyen yetkililer, bu kör gidişat devam ederse, bir gün bu toplumu yeni bir tehcir suçlamasına maruz bıraktıklarında, timsah gözyaşı dökcekler herhalde.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şehit verenlerin hesap sormaması pahasına

Leyla İpekçi 10.10.2008

Sonda söyleyeceğimi başta söyleyeyim: Teşvikiye, Levent camilerinden üst üste şehit cenazeleri hiçbir zaman kalkmayacağı için bu savaş bitirilmiyor. Keşke hiçbir semtin, kasabanın, köyün hiçbir camiinden bir şehit cenazesi kalkmasa bu ülkede. (Zaten bütün mücadelemiz bu değil mi?)

Küreselleşme öyle bir hale geldi ki, artık ondan yansıyan keskin ‘belirsizlik ruhu’ olumlu ve olumsuz yönleriyle hepimizi içine aldı. Diyarbakır’da ağır silahlarla otobüs taranır, insanlar ölürken ya da Aktütün karakolu basılırken dev bilişim veya otomotiv fuarlarının ertelenmesi söz konusu olamıyor, ne de REM konserinin.

‘Devam eden hayat’, bütün diriliğiyle ve rengârenk görüntülerle ekranlarımızdan kendi yaşamlarımıza giriyor, gerektiğinde müdahale edip dönüştürüyor. Ve en olumsuz devam edişi bile ‘hiçbir şey olmamışçasına’ meşrulaştırıyor.

Evet, belki bazılarının dediği gibi, şehit cenazeleri ‘beyaz Türkiye’nin sembollerinden Teşvikiye camiinden, Şişli, Cihangir veya Levent camilerinden bir bir kalkmaya başlasaydı, bugüne dek 138. şehidini veren Denizlililerin gösterdiği tahammül ve sabra gerek kalmaksızın, “bu mesele çözülecekti.”

Bugün ilk kez Şemdinli’den ve Dağlıca’dan sonra, çoğunlukla bu telaffuz edilen semtlerde yaşayan merkez medya yazarları ve organları hesap soruyor. Oysa onların birçoğu, içte ve dışta bu savaşın bitmemesinden nemalanan bazı güçler Ergenekon soruşturması kapsamında yargılanmayı beklerken, halen bu soruşturmayı bir siyasi kumpas olarak gösterip önemsizleştirmeye çalışıyorlardı.

Bu açıdan özellikle onların yayın organlarında ilk kez bir sorgulama başlamışsa, elbette bu önemli bir gelişmedir.

Öte yandan neden şehit cenazelerinin bu semtlerden kalkmadığının ve yıllardır hep yoksul, eğitimsiz, deneyimsiz gençlerin doğru dürüst bir askerî eğitim almaksızın, korunma zaafı olan karakollarda saldırıların açık hedefi olduğunun da bugün çok çok gecikmiş olarak tartışılmaya başlanması elbette sevindirici. (Keşke bunca kan akmadan evvel bu mümkün olsaydı.)

Ama bir çekinceyi dile getirme ihtiyacımdayım. Bir yetkili komutanın işinin başında olmak yerine golf turnuvasında çıkmasından ibaret değildir, 25 yıl boyunca bitirilememiş bir savaşın sorulacak hesabı.

Dahası, bu sorgulamaları ille telaffuz edilen Teşvikiye, Cihangir gibi şehit cenazesi hiç kalkmayan semtlerde yaşayan yazar çizer takımı yaptığı zaman mı bir işe yarayacak diye de sormalıyız.

Zira çok yakın geçmişten de biliyoruz ki, bugün defalarca basılan karakolun hesabını ilk kez soranlar, kendi çıkarlarına dokunulduğunda ya da kendi ‘özel alanları’ni kamusal olarak paylaşmak zorunda kaldıklarında vicdani davranışı terk edebildiler kolayca.

Belki asıl çözüm, bu yazar çizerlerin değil, ‘öteki Türkiyeliler’in hesap sormasıyla gerçekleşecektir. Yani yıllardır şehit veren orta alt sınıf ailelerin.

Fakat daima şehit veren kesimlerin bu savaşı yeterince sorgulamamasının daha önce değindiğim nedenler dışında bir nedeni daha var. Onların şovenist, militarist bir kıvamda tutulmasıyla ilgili, resmî bir söylem bu: Ülkemizin dört bir yanı düşmanlarla çevrilidir, hatta yabancı bankaların gelmesiyle, emeklilerin ev alarak gelip buralara yerleşmesiyle vesaire bizzat işgal altındayızdır.

O yüzden bütün Hıristiyanlar misyoner oldukları gerekçesiyle öldürülebilir, Hrant Dink gibi vicdan abideleri iftira atılarak kaldırım ortasında katledilebilir. Bütün Batı Anadolu’ya göçen Kürtler ve çocukları PKK’ya ekonomik kaynak sağladığı için bölücü sayılabilir.

Bugün şehit olmaktan başka bir kimlik ve yaşama imkânı sağlayamadığımız gençleri elbette ‘onurlu savaş’lara ikna etmek için başka bir donanım, vicdani bir yaklaşıma gerek yoktur artık. Hakikatin aslında ne olduğuna dair bir merak duyma ihtiyaç dahi kalmamıştır.

Haksız yere bir tek canı öldürmekten korkmayan ve kendisine verilen her öldürme emrine itaat eden kuşakların yetişmesi için ne çok yalan haber yapıldı oysa bu ülkede. Ne çok kanlı 1 Mayıslar, 6-7 Eylül olayları tezgâhlandı, ne çok faili meçhuller...

O halde toparlayalım: Teşvikiye, Levent camilerinden üst üste şehit cenazeleri hiçbir zaman kalkmayacağı için bu savaş bitirilmiyor. Neden kalkmadığının yanıtını şovenist gençliğin yetişmesi için çetelerle iş tutan bazı ‘yetkililer’ soruşturulmadığı sürece, Ergenekoncular yargılanmadığı sürece asla öğrenemeyeceğiz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Diyarbakır’dan dünyaya dokunmak

Leyla İpekçi 14.10.2008

Diyarbakır’a her geldiğimde benzer bir hissiyata kapılıyorum. Buradan dokunduğum dünya, bana bunca patlayan bomba, kan ve gözyaşı arasında kendi yaşadığım ve üzerine bir nevi ölü toprağı serpiştirilmiş muhitin dondurulmuş ve uyuşturulmuş algısına kıyasla çok daha fazla umut vaat ediyor. Nasıl oluyor bu?

Bunun bu yazıyı aşan çok boyutlu yanıtları var elbette. Ama bu yazıda sadece bir tanesine değinmek istiyorum. Böylelikle bu kez buraya gelme sebebim olan DKSV’nin açılışından ve Bejan Matur’un öncülüğündeki ekibin kurduğu bu kültür ve sanat vakfının niteliklerinden de biraz olsun bahsetmiş olacağım sanırım:

Diyarbakır her meşrepten insanı içine alan, bütün vakitlerin çocuklarını kucaklayan, kadim taşlarında geleceğin bulutsu hayallerini yansıtan, insana kendi sihirli özünün izini nerede aramasını gerektiğini –kendi meşrebi doğrultusunda tabii- her daim hatırlatan bir şehir.

Belki biraz da bu yüzden, vakfın açılışında konser veren İranlı sanatçı Azam Ali’nin Kürtçe, Farsça, Urduca, Hintçe şarkılarını dinlerken, aslında bütün bu dilleri içimden konuştuğumu fark ettim. Azam Ali, ülkesinden küçük yaşta Hindistan’a göçmüş, orada büyümüş, Amerika’da yaşıyor. “Ülkenden ne kadar uzak kalırsan, dönmen de o kadar zorlaşıyor” dediğinde şunu çok net hissettim:

İnsan memleketini bırakıp gittiğinde konuştuğu dili de bırakıyor aslında orada. Zihninde, belleğinde, yüreğinde ve dudaklarının arasında taşıdığı kelimelerin ‘canlı’ kalabilmesi için sese her büründüklerinde bu kelimelerin işitilmesi, yankılanması, yansması, dönüşmesi, yorumlanması, paylaşılması gerekiyor çünkü. Böyle yaşıyor dil.

Azam Ali’nin doğu dillerinde, büyülu bir müzik grubuyla verdiği konseri, burada, kendi toprağında anadilini canlı tutma imkânına bir türlü özgürce kavuşamayanların arasında dinlemek bu yüzden hem acıyı hem umudu iç içe yaşamama neden oldu.

İnsanın kendi dünyasını kurma çabasının elinden alınışının, dilini çoğaltamamasının, cümlelerini olgunlaştıramamasının, içinde yaşadığı medeniyete kendi kelimeleriyle bir değer katamamasının nasıl bir ‘ruh yıkımı’ olduğunu hissediyordum.

Öte yandan burada, kendi küçük hikâyesinde yaşayan her insan, gündelik hayatının bir anında umut etmekten başka çaresi olmadığının az ya da çok farkında sanki. İşte burada hayata tutunma biçimlerinin sonsuzluğu, batının daha ‘steril’ sokaklarındaki ‘ölü sessizliği’nden çok daha hakiki bir ‘dirim’, bir diriliş umudu taşıyor benim için.

Sur içinde yürürken karşılaştığınız ve sizinle birlikte yürüyerek mendil, çiklet satan çocukların bir turistik öge olmadıkları gerçeği Urfa’dakinden, Antep ve hatta Mardin’dekinden daha sert, daha ağır bir sorumluluk yüklüyor omuzlarınıza.

Çünkü burası bu coğrafyanın metropolü. Dağın ardı ve önü. Ovanın ortası. Patlayan bombaların, yokluğun, eksikliğinin, özlemin, küle dönmüş köylerin, isimsiz mezarların, kayıp cesetlerin, iftira ve itirafın, kurumayan kanların söze, türküye, şiire, özleme, aşka büründüğü, metaforların metaforuna dönüştüğü yer. Ama aynı anda burası iç sesiyle konuşan, hüsrancı neredeyse ilahi bir lütfâ çevirebilen yer.

Ve yine aynı anda bambaşka bir Diyarbakır daha var. Hatta tıpkı İstanbul gibi, birçok Diyarbakır var. Hızla gelişen, kendi dünyasını kurabilmeyi öğrenen, dönüşümünü kendi dinamikleriyle gerçekleştirmeyi başaran bir metropol.

Burada bazen de mesela: Sinemaya giderken az önce sıkılmış biber gazından etkileniyor ve filmin seansını kaçırmamak için adımlarınızı hızlandırırken ne olmuş yine acaba burada diyerek yolunuza devam edebiliyorsunuz. Dip akıntıları var bu şehrin. Görünür ve görünmez kıvrımlarına kapılıp sürüklenebilirsiniz. Kabukları, katmanları, âlem içinde âlemleri var.

Siyasette bir elin diğer eli sıkıması ferdî hayatlarda çalkantılı biçimde tezahür edebiliyor burada. Mesela birbirinizin mutlu gününü paylaşmaya gelmeyebiliyorsunuz. Ama acı herkesin. Adaletsizliğe karşı dille, yürekle ifade biçimleri geliştirme mücadelesi herkesin. Şiddetin diline teslim olmama çabası, kalbin dilinde birleştirebiliyor insanları.

Bu yüzden Bejan Matur’un Diyarbakır’da bir katman daha keşfetmesi ve burayı Ortadoğu halklarının, iç içe geçmiş yerel kültürlerinin merkezi olarak tasarlaması, çoğulcu bir medeniyet algısının yaygınlaştırılması için kültürel faaliyetler düzenleme çabası çok büyük bir umut vaat ediyor. (Diyarbakır’dan yazmaya devam edeceğim.)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Vicdanda pıhtılaşmayan hakikat

Leyla İpekçi 17.10.2008

Oturuyoruz bir sofrada. Çaylar geldiğinde fark ediyorum ki, birimiz bir katliamda kaybettiklerini anlatmış. Berikimiz kendi ailesinin maruz kaldığı bir saldırıdan bahsederken, diğerimiz bambaşka bir vahşetin tanıklığını dile getirmiş. Derken ikinci çaylar geldiğinde kimimiz bölgedeki faili meçhullerden bahsediyordu, kimimiz ülkenin batısındaki gazeteci ve aydın cinayetlerinden... Kurumayan kan eşliğinde içmişiz çaylarımız.

Bir hakikat ve metafor olarak Diyarbakır bugün belki de ‘vicdanın pıhtısı’. Diyarbakır’a geldiğimi duyduklarında, ülkenin batısından “aman dikkat et” diyorlar. Çünkü burada sadece patlayan bombalar, ceset ve kan var onların algısında. Ve tabii bir de ‘isyankâr Kürt gençleri’.

“Neme lazım, şiddet üstümüze bulaşır” diyerek finansal krize verdiğimiz önemin, irtica tehdidine ayırdığımız niyet okuma ritüellerinin onda birini ‘kurumayan kan’a ayırmadığımız sürece içten içe kanıyor işte hakikat.

Diyarbakır’da Ahmet Aydın gibi ‘niyetiyle eylemi bir olan’ yürekli bürokratlarla, Muhammed Akar gibi akleden kalbiyle vicdanı kuşanan avukatlarla, Fidel Balta gibi hakikate yaklaşma çabasıyla hayata bakma cesaretindeki gençlerle karşılaşmayı hiç ama hiç ummadığımız için akıyor kan.

Vicdanın kurumayan kanları işitme ve işittirme talebini salt siyasi çatışmalara ve orduyu yıpratma gibi bir amaca tercüme ettiğimiz sürece akıyor. Aktütün, Dağlıca gibi saldırılardaki ihmal ve zaafı sorgulamanın sahiden sadece orduyu yıpratmak anlamına geldiğine inandığımız sürece akıyor.

Hakkaniyet talebi, onu talep edenlerin isim ve sıfatlarından, kişiliklerinden veya siyasi duruşlarından bağımsız değil midir oysa? Zalimin kimliğine bakılmayacağı gibi, zulme karşı çıkanlarınkine de bakılmaz. Burada vicdanı ilgilendiren adaletsizliğin kendisidir yalın olarak.

Kendi adıma, ordumuzun hiç ama hiç yıpratılmasını istemiyorum. Hele dünyada yeni bir düzen kurma heveslilerinin tahakkümcü ve işgalci amaçları karşısında. Ve ‘niyet’imi paylaşmak istiyorum:

Mekânda, yani kâinatta veya bu dünyada varolma, vücut bulma nedenimiz hepimizin içinde kodlanmıştır. Kelimelere ihtiyacı olmayan bir hakikattir bu. Hakikatin aşkın olduğunu bize kimse söylemese de içimizden biliriz. Aklın, iradenin bir bütün olarak bulunduğu bu ‘aşkın’ mahalli vicdandır. Hakikati ancak vicdan ile ölçebiliriz.

Kurumların vicdanı yoktur. Fakat varolma bilgisini kesintisiz bir biçimde dönüştürmeye yazgılı insan, vicdanıyla birlikte hayatı boyunca. Burada, bu dünyada bizi hakikate davet eden vicdanın bizim tarafımızdan icat edilmemiş ve üretilmemiş olması, hakikatin aşkınlığına da kanıttır bir parça.

‘Varoluş bilgisi’ni kendinde taşıyan her canlının direnme hakkının adalet duygusunun tecellisi doğrultusunda, yani belli ölçüler içinde mümkün olduğunu savunuyorum. Orduların savaşma gerçeği de dahil buna.

Ve hayatımın büyük kısmını ağızda, elde veya yürekte bu ‘direnış dili’nin vicdanda kabul görebilecek biçimlerini keşfetmekle, aramakla, sorgulamakla geçiriyorum.

Saldırganlık niyetiyle direnişin mümkün olmadığını ve bu şekilde can verenlerin neye şahit olduğunun bilgisinin ‘bizi aştığını’ düşünüyorum. Ve insanın can verirken neye şahit olduğu, savaşın ‘niyeti’ ile ‘rabbi’ arasında –varoluşunu neye bağlıyorsa- bir sırdır. Böyle düşünüyorum. Diri kalmak ise cesetle ilgili değil, can ile ilgili bir sırdır ki, hükmünü yine hiçbirimiz veremeyiz diyorum.

Ama ‘akacak kan’ın yeryüzünün her yerinde sorumlusu var. ‘Akan kan’ ise hepimizin canından yayılıyor oluk oluk. Nasıl ‘cesetleştığımızı’ fark edemez hale geldikçe hiç kurumuyor kan.

Eğer yeryüzünün kaldırımlarında, asfaltlarında, dağlarında ya da ıssız bozkırlarında bazı kanlar özeleştirici eksikliği yüzünden, zaaf ve ihmallerle yüzleşme isteksizliği yüzünden kurumuyorsa, zaman aşımı bir mazeret oluşturamayacaktır vicdanlarda.

Yarın bir damla kan dahi bu zaaf yüzünden akacaksa, vicdan süslü örtülerle örtünmeye razı olmuyor. Soruyor, sorguluyor, hatayı bulup, kusuru tespit edip yıkılan hayatı onarmak istiyor. Siyaset adına değil, insan kalmak adına.

Vicdan bunu yapacak ve bizim zaafımıza teslim olmayacak kadar özgür. Eğer bunun adı yeryüzünün doğuları ve batılarındaki bunca tanığın önünde ‘teröre cesaret vermek’ten ibaret ise: Adalet duygusunu incitecek biçimde akacak her kanın karşısında, daha da dillenecektir vicdan.

Vicdanın sorgulamasının bu dünyanın görünür-lülüğünü aşan bir hakikate değdiğini hatırlatmakla yetineyim. Yüz yıl da geçse. Bin yıl da.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Hayalî' dava, 'sözde' adalet

Leyla İpekçi 21.10.2008

Eşitsizlikleri gidermek adına adaletsizliğe göz yumabiliyor, siyasi yandaşlıklar pahasına haksız ölümler karşısında dilsizleşebiliyoruz. Operasyonların sürmesi için kaldırdığımız eli, meclis içi diyalogların sürmesi için karşımızdakine bir türlü uzatmamayı marifet sayıyoruz.

Neden böyleyiz? Nedir bizi böylesine her hak mücadelesinde biraz daha hakikat olgusundan uzaklaştıran, koparan?

Yazımı yazarken bir yandan da şu mealde sözler duyuyorum ekranda: "Saygın insanlarımıza iftira atılıyor, Ergenekon yargılanması adil yapılamayacak çünkü mahkemenin fiziki koşulları, tuvalet koşulları bile yetersiz. Teknik imkânsızlıklar yüzünden davaya daha ilk günden gölge düşmüştür" vesaire.

Silivri'deki mahkeme önünde kalpaklı Atatürk pankartları taşıyan genç hanımları izliyorum. Tutuksuz yargılananlar demeç verirken Türk bayrakları, Kıbrıs bayrakları, Atatürkçü Düşünce Derneği üyelerinin sloganları, hükümete verip veriştirenlerin haykırıışları karşısında iyice teslim alınıyor aklım. Ergenekon davasında yargılananların yargılanmalarını bile vatana bir ihanet olduğunu düşüneceğim neredeyse.

Davanın neden açıldığını, yargılananların neyle suçlandığını, iddianamedeki ithamların ciddiyetini bilmeyen biri için bu bayrak seli ve bu son derece siyasi sloganlar karşısında gördüklerini hakikatin tamamı sanmak yeterli olabilir bir kez daha.

Bütün bu süslü propaganda, davanın ciddi iddialarından çok ama çok daha somut ve daha gösterişli bir kez daha. Mikrofonlara konuşanlar da saptırılmış sözlerle halkın belleğini iyice hadım ediyorlar. Sözgelimi bu davanın savcısından bir siyasi partinin savcısı olarak söz etmeleri kimsenin tepkisine neden olmuyor artık. Ümraniye bombaları veya Danıştay saldırısının kanlı izdüşümleri unutturuluyor yine.

Bir siyasi parti liderinin dava avukatlığına soyunan sözleri hiç hatırlatılmadan bir başbakanın ona verdiği yanıt bu davanın siyasileşmesine kanıt olarak kullanılıyor ekranda. Meşrulaşılıyor siyasi salvolar. Hiçbir siyasi partiye bir bağlılığım olmamasına rağmen sakince izleyemez oluyorum.

Tam bu sırada, bütün bu çıkarsamalardan yola çıkan kimi siyasetçi ve gazeteciler koro halinde bu davayı daha baştan hayalî bir dava olarak telaffuz etmeye başlıyorlar. Israrla. Sözde saldırılar, hayalî cinayetler ülkesindeyiz hep.

Dayanamayıp adalet duygumun zedelendiğinden dem vuracak olsam, siyasi yaftalamalar başlayacak derhal. İnsan, kendisini canından bezdirecek her türlü iftira karşısında nasıl sağlam durur, bunu öğrendim en azından: Gözlerini baktığı yerden kaçırmayarak.

İnsan kendi gözlerine hiçbir zaman bir yansıma olmadan (mesela ayna olmadan) bakamaz. Böylesine eksik bir bakış ile kendi hakikatimizin tamamını kuşatma imkânımız var mıdır diye sormuştum bir yazımda. Yoksa hakikate hepimizin birer yansıma olduğumuzu kavradıkça mı yaklaşıyoruz?

Şunu söylemeye çalışıyorum: Kendimize bakamayan gözlerimizde ne olduğunu bize gösterecek olan bizzat bizim baktıklarımızdadır. Ancak böyle yaptığımızda, bu ‘yansıma’nın ne anlama geldiğini duyumsayabiliriz. Gerçeğin sureti bile bir o kadar gerçek olabiliyor çünkü hayatta.

Ötekini görme biçimlerimiz kendimizi görme imkânımızdan daha fazla olmasına rağmen, savunduklarımızın kayıtsız şartsız doğrulanması adına pişkinlikle daraltıyoruz olaylara bakışımızı. Bizzat kendi algımızı kutsallaştırmak, hakikat ile aramızdaki en kalın perdeye dönüştürüyor varlığımızı.

Hayat da eksiliyor. Sevinçler ve acılar da. Sözde katliamlar, sözde faili meçhuller, hayali uyuşturucu kaçaklığı, hayali hortumlar yaşıyoruz. Kendimize bakamayan gözlerimiz, başkalarının gerçekliğine çok daha fazla kör kalabiliyor çünkü.

İnsandaki adalet duygusu her türlü kimlikten, sınıftan, siyasetten, köken veya ideolojiden ötede olmadıkça, bütün bu boyutları kuşatmadıkça: Kendine bakamayan gözleriyle başkalarının haklılığını teslim etmesi de kolay olmuyor sanırım.

Kendimize kör kalmamızın ve yine de bunun farkına varmayışımızın en görünür yansıması her koşulda haklı olduğumuz yanılgısıdır. Yani kendine bakamayan gözlerinde kendini göklere çıkarmasıdır insanın.

Bizi iktidar hırısından ve tahakküme olan eğilimimizden vazgeçirecek olan ise kendimize bakamadığımız gözün gerçeğidir biraz da. O yüzden neye ayna tuttuğumuzu iyi belirlememiz gerek. Mahkeme salonunda da, dışarıda da. Sözde adaletle yetinerek hayatın hakikatlerine değemiyoruz zira.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İftiralarla beslenenler hayata ne bırakıyor?

Leyla İpekçi 24.10.2008

Zaman

'dan *Taraf* gazetesine geçerken, gazete değiştirmem büyük bir işbirliğinin kanıtı olarak sunulmuştu. *Taraf*'ı yaftalamak, bir cemaatin gazetesi olduğunu kanıtlamak için bunca zorlama bir buluş, böylesine olmayacak bir iftira mantıklı bir delil gibi algılanabilmişti.

Siyasi hesaplaşmalar içine girdikçe, amaç bir grubu karalamak gibi zaten daha en başından hakikate teğet geçeceği belli bir yaklaşım da giderek meşrulaşabiliyor. Ve beklenmedik bir akıl tutulması oluyor sahiden de.

Kimsinizdir siz? Bugünlere dek ne yazmışsınızdır? Meseleniz nedir? Eğer başörtülü öğrencilerin eğitim hakkını savunmuşsanız başka bir şey yapmamış gibi addedilirsiniz ve birilerinin ekmeğine yağ süreceksiniz biçimde yaftalanırsınız. Kimsenin gerçeğe yaklaşmasına ihtiyaç yoktur. İftira, çoğunlukla gerçeğin üzerine çıkar. Ezer onu.

Bejan Matur, ülke basınında bir ilki gerçekleştirerek yurtdışında yaşayan eski PKK'lılarla buluştu, uzun uzun mülakatlar yaptı ve vicdanın süzgecinden geçirdiği son derece yalın ve derin bir dille *Zaman* gazetesinde okuyucularına sundu bütün tanıklıklarını. 'Kürt gençleri neden dağa çıkıyor' sorusunu hiçbirimizin bilmediği derinliklerde dolaşarak cevapladı 'Dağın ardına bakmak' yazı dizisinde.

Hemen her kesimden çok yüksek paylaşım aldı. Yurtiçinden ve yurtdışından. Fakat bundan daha ziyade, bazı çevreler tarafından sadece yazdığı mecra tartışıldı. O mecrada ne yazdığı değil, neden orada yazdığı konuşuldu hep.

Aynı şekilde geçtiğimiz günlerde Diyarbakır'da Ortadoğu ağırlıklı, ama Batı'yı da içine alacak biçimde faaliyetler gösterecek olan bir kültür sanat vakfı kurdu Bejan. Onun ne yaptığını, ne yazdığını, kalp çarpıntılarını ne adına çektiğini yok sayan bir anlayış onu hedef gösteriyor bugün.

Siyasi çatışmalara, kişisel hırslara veya bazı grupların birbiriyle hesaplaşması için topladıkları kozlara bir kez daha feda ediliyor, gerçeği vicdanın ölçüleri içinde siyasetten edebiyata, kültürden sanata aramaya çalışan bir kalem... Tehditler alıyor, birileri tarafından desteklendiği ithamına maruz kalıyor. Bilinen, klişe bir çamur atma telaşının ortasında büyük bir heves ve iyi niyetle yapmak istediği şeylere gölge edilmeye çalışılıyor.

Hakikat, iftiralarla beslenenlerin basmakalıplarına sığmıyor, sığmaz. Hayatın dip akıntıları onların 'fos algısı'ndan aşkındır her zaman. Bunu unutmuş olmak, ancak bir eksiklik, bir sakarlık ve akılsızlık yaratır. Hayat

ise kendi bildiği mecralardan yine akar, akar.

Matur gibi hayatınızı adanmış olabilirsiniz: Adalet arayışına. Şeylerin içyüzüne bakma çabasına. Hakikate yaklaşma niyetinizi hiçbir siyasi çatışmaya alet etmeksizin korumaya... Elbette bu böyle yazmakla gerçekleşecek kadar kolay bir şey değildir. İnsanları sustuğu dillerde işitmeye çalışırsınız. Tabii kendinizi de.

Bazen olur, bazen olmaz. Ama yaşamınızın her zerresini kuşatacaktır bu çaba. Ahlak anlayışınızı, ilişkilerinizi belirleyecek, hakikat algınızı neyle tarttığınızı size daima hatırlatacak, bir bakıma ölçü olacaktır hayatınıza.

Kendinizi kelimelerle ortaya koyma derdi değildir bu. 'Kendiniz' değildir çünkü mesele. Aksine. Daha ziyade ötekilerin, başkalarının yaşadığı zulme tanıklık etmekle, hakkaniyet arayışının dilini bulmaya, yeni ifade biçimleri geliştirmeye çalışmaktasınızdır. Daha çoğulcu bir arzudur bu.

Bu mücadele süresince hakkını savunduklarınızı yanınızda da bulamazsınız çoğu zaman. Buna rağmen devam edersiniz mücadeleye. Haklı olmanın da, mazlum olmanın da insanı insanlaşmaktan alıkoyduğu o kibir krallıklarında alçakgönüllü sesler işitmenin yollarını aramaktasınızdır çünkü. Ama bir bakmışsınız yine hedeftesinizdir işte iftiralarla.

İftiralarla beslenenler, kendi ideolojilerini paylaşanlar neyi işaret ediyorsa, ancak orada bakmaya değer bir şey olmaktadır sanıyorlar; yandaşları kimi hedef gösterirse, o kişilerin mutlaka hedef alınması gerektiğine dair sorgusuz bir inanç geliştiriyorlar. Hayattan bizzat kendilerini eksiltmekte. Nasıl ifade edilebilir ki hakikat bunca eksik isim ve sıfatla?

Hiyerarşinin daha üst basamaklarındaki güçler tarafından kullanılmaları çok ama çok kolaydır artık. Ve aynı anda birçok masum kan, haksız yere dökülmektedir yine. Bu tam bir insansızlaşma tehlikesi. Farkında mısınız?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kimlik siyaseti, hizmet siyaseti

Leyla İpekçi 28.10.2008

Evrin Alataş, *Radikal İki*'deki yazısında, Diyarbakır ziyaretindeki Erdoğan'ın "havaalanından üniversiteye kadar her yer çöp, bu şehrin yöneticileri ne yapıyor" sözlerinin oradaki hayatı anlamakta nasıl da 'soğukkanlı' kaçtığını hissettiriyor:

“Çöpleri görmüş Başbakan. O geçeceği sıra, çöp bidonlarını yolların ortasına çekip barikat kuran gençler gaz bombaları ve coplarla dağıtıldığından belki, görememiş onları. Başbakan, o kenar mahallelerde panzer taşıyarak büyüyen, babalarının sırtına bindirilmiş, anaları saçlarından sürüklenmiş, koyunları yakılmış, ‘DTP, PKK’ya mesafe koyarsa hiçbir fonksiyonu kalmaz’ diyen gençleri de görmemiş.”

Alataş yazısının sonunda ise Doğubeyazıt, Şırnak, Cizre, Yüksekova ve diğer yerlerde sokağa dökülenleri kastederek şöyle diyor: “De ki terör örgütü kullanıyor. De ki terör kışkırtması. De ki provokatörler. Nereye kadar?”

Sahiden de çöplerin toplanmaması veya kepenklerin açılmaması, terör örgütünün korkutmasıyla ve kışkırtmasıyla gerçekleşiyorsa bile, günlerdir Güneydoğu’nun çeşitli illerinde Öcalan’a şiddet uygulandığı iddiası yüzünden yükselen tansiyon, başbakan ziyaret edecek diye belediyeçilik hizmetlerinin durdurulmasına indirgenerek açıklanabilir mi?

Elbette ‘terörist’ ile ‘yandaş’ı üç buçuk milyon DTP seçmeni üzerinden ayırtmak imkânsız ve böyle yaparak bir hizmet siyaseti gerçekleştirilemez. Ama başbakanın DTP için “terör ve tehditle oy alma peşindeler” demesi de tek başına bir hizmet siyasetine dönüşmüyor.

Çünkü kitleleri kışkırtarak, sokağa dökerek ya da kepenk kapatmaya mecbur ederek bir siyasi parti yine de oyunu arttırabiliyor ya da koruyabiliyorsa, bir başbakana düşen bunun üzerine gitmek, bizzat bunu doğuran nedenleri ortadan kaldırmak değil midir biraz da?

Başbakanın “DTP kimlik siyaseti yapıyor, hizmet siyaseti değil” diyerek bu iki siyaset biçimini net tanımlarla ayırması da çok isabetli değil. Elbette kimlik siyaseti tek başına hakkaniyete ve adaletin tecellisine hizmet etmez. İlle her zaman haklı ya da haksız kimlik yoktur zaten. Ama içine doğulan bir kimlik başlı başına bir hak gaspına yol açıyorsa, birçok haksız tutuma, faili meçhule, gözaltında kayba vs. yol açıyorsa:

Ancak ‘hizmet siyaseti’ olarak iade edebilirsiniz gasp edilmiş vatandaşlık haklarını. Bu tür talepleri terör örgütünün tekelden kurtarmak böyle mümkün olabilir zaten tam da. Yani burada, kimlik ve anadil taleplerini belli tanımlar içinde değerlendirmek tam da bir hizmet siyaseti olmalıdır aslında.

Tıpkı başbakanın bu isabetsiz çıkışları gibi, DTP’li siyasetçilerin söyleminde de talepleriyle örtüşmeyen yaklaşımlar var. Sözgelimi “PKK olmasaydı içte ve dışta Kürt sorunu kendini dile getiremezdi” yaklaşımı. Bu, Aysel Tuğluk’un özlediği kardeşlik, özgürlük ve barış yolunda mazlum tarafın çözüm önerilerine ciddi bir katkı sağlamadı bugüne kadar.

Çünkü çok uzun yıllardır sürdürülen bu savaş herkese şunu net olarak gösterdi ki, terör bu sorunun varlığını görünür kıldığı oranda, o sorunun çözümsüzlüğüne yol açıyor. Ve bu sorun, çeşitli güçlerin maddi pazarlıklarına, iktidar hesaplarına, kuvvetler dengesine, Ergenekon’un derin yapısına vesaire hizmet etti, ediyor.

Kürt halkının ‘özgürlük sevdası’ ve bu yoldaki mücadelesi esnafa kepenk açtırmamakla, Diyarbakır’da düzenlenecek oturumları engellemekle, tehdit ve korkutma yöntemleriyle, yani böyle bir dille elde edilebilir mi sahiden? Bizzat Kürtler bu konuya giderek daha şüpheli yaklaşıyorlarsa, DTP’lilerin de kışkırtıcı söylemlerini biraz daha sorgulamaları gerekmez mi?

Sokağa dökülüp slogan atan, zafer işareti yapan, panzer taşıyan gençlerin (aynı zamanda panzer altında ezilirken) DTP tarafından düzenlenen ‘Çözüm Demokratik Cumhuriyet’ mitinglerine taşkınlık yapmadan katılmaları belki biraz da bu yüzden bir türlü sağlanamıyor. Şiddetin diliyle barış talepleri yeterince ikna edici olamıyor. Yine dumanlar yükseliyor her sokaktan.

Güneydoğu’nun çeşitli kentlerinde ve köylerinde birkaç hafta geçirdikten sonra şu izlenimi edinmiştim birkaç ay evvel: Başbakan, en büyük kozu olan ‘hizmet siyaseti’ni kimlik siyasetinden kopararak onu karşısına aldıkça Güneydoğuluların ruhuna inemeyeceği gibi, DTP’liler de kimlik siyasetini hizmet siyasetinin karşısında yegâne duruş olarak gördükleri sürece demokratik bir çözüm üzerinde anlaşmak mümkün olmayacak.

Bunu herkes görüyor görmesine de, seçimler yaklaşırken sanki ortak çözüm olarak daha çok kan akıyor sadece. Ve dökülen kanlar, devletin derin yapılanmasını çatırdatmadığı için, hesaplar bir kez daha kanla açılıyor, kanla kapanıyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taş atan tüm çocukların velileri ‘bölücü’ mü?

Leyla İpekçi 31.10.2008

İHD Adana Şubesi’nin hazırladığı rapora göre 19-21 ekimde gözüaltına alınan 157 şüpheliden 87’si çocuk. Tutuklanan 26 kişiye ilköğretim çağına. Raporda kayıt dışı işkencenin olduğu ve gözüaltına alınanların kötü muamele ve hakaret gördüğü belirtiliyor.

Aralarından 14 yaşındaki bir kız çocuğu, saçlarından sürüklenerek polis otosuna götürüldüğünü, aldığı darbeler sonucunda yüzünde ve vücudunda morluklar oluştuğunu, akşam kaldıkları çocuk şubesinde dövüldüklerini söylüyor. Mağdurenin annesi de, kızının adının DTP’li bir kadın siyasetçiyle aynı olduğunu öğrenen emniyet görevlisinin “ismi PKK kadrolarından birinin ismi” diyerek onun belini tekmelediğini, yerdeyken de elini ayağıyla ezdiğini anlatıyor.

Güneydoğu’da geçirdiğim süreler boyunca oradaki yaşamın içyüzünü, korkuların, arzuların, öfkelerin ya da sefaletin hayata yansıma biçimlerini en çok çocuklarda izliyorum. Birçoğu öksüz kalmış çocukların sokak çetelerinin tuzağına düşmeden hayatta kalabilmesi ya da şiddeti meşrulaştıran eylemlerden korunabilmesi hiç kolay değil. Onlara oynamaları için futbol topu dağıtmak ya da toplayıp şeker çikolata dağıtmak meseleyi çözüyor tabii.

Öte yandan Adana, Mersin, İzmir gibi illerde sokaklar: Yerlerinden yurtlarından göç ettirilmiş, mezarları ve ağrıları yakılmış, bölücü eylemlere yardım ve yataklık etmekten hapis yatmış, karakollarda işkence görmüş, belki de yakınları faili meçhule uğramış, gözaltında kaybolmuş, mayına bastığı için kolunu bacağını kaybetmiş anne ve babaların çocukları veya torunlarıyla doluyor giderek.

Yine çoğu ufak yaşta bu çocukların. Ve geldikleri şehirlerin biraz daha yerleşik ahalisi tarafından dışlandıkları oranda agresifleşiyorlar. Özellikle Ege kasabalarında çocuklarını Kürt çocuklarıyla aynı okula yollamaktan rahatsız olan velilerin olumsuz tavrına tanık olmuştum. Çocuklar da uyumsuz kaldıkça kaba saba eylemlerde bulunuyorlardı giderek. Sözelimi bir mezarlığı ateşe verebiliyorlardı.

Ne yapacaksınız? Adana Valisi'nin önerdiği gibi, yasadışı gösteriye katılan çocukların ailelerine para cezası kesecek, yeşil kartlarını iptal mi edeceksiniz? Bu çocukların 'sempatizan' olmaktan bu şekilde vazgeçeceklerinden emin misiniz? Velilerin her birinin 'yandaş' ve 'sempatizan' olmakla hukuki anlamda suç işlediklerini varsaydığınızda adalet tecelli etmiş olacak mı?

Peki, nasıl ayıracaksınız 'sempatizan' ile 'terörist'i tam olarak? Hakikatin tartısı olan adaletin ölçüsünü koymadan, sokakta taş atan bütün çocukların anne babasını 'hain' mi ilan edeceksiniz? Ya bir tek veliye bile haksızlık yaptığınız için o çocuğun öfkesini kabartırsanız?

Nasıl suç işleyen, kendi suçundan sorumluyorsa, cezai yaptırım da ferdi bir uygulama gerektirir. Vali, "bugün devletten yardım alıp yarın polise taş atmak olmaz" demiş. Neredeyse bir 'parmak hesabı'yla adalet sağlanabilir mi bunca çetrefilli, bunca ikircikli bir meselede?

Daha riskli şeyler de var. Gösteriye katılıp panzerlere taş atan küçük çocukların sahiden büyük bir bilinç ve donanımlı bir kararlılıkla devlete taş attıklarını iddia edebiliyor musunuz? Ya kimi zaman yaptıkları gibi polisle top oynamalarına, arkadaşlık etmelerine nasıl bir anlam vereceksiniz? Bu kez ailelerini nasıl 'ödüllendireceksiniz?'

Başka riskler de var. Diyelim sahiden de iddia ettiğiniz gibi devletten maddi yardım alan velilerin 'terör' suçu işlediğini ve çocuklarını bu amaçla kullandıklarını, yani suça teşvik ettiklerini tespit ettiniz. O halde zaten soruşturma açılması gerekmez mi? Hukuk ilkeleri çerçevesinde bir yargılama gerekmez mi? Yeşil kartlarını iptal etmekle onların terör yapmalarını engelleyebileceğinizi düşünüyor musunuz bu durumda?

Aksini de düşünelim. Diyelim bir çocuğun 'yandaş'tan, 'daha fazlası' olduğunu saptadınız. (Kriterlerinizi neye göre belirleyeceğiniz de çok önemli. Sadece bir eğilim veya bir niyet okuması elbette yetmez bu çocukları bölücü ilan etmeye.) Bu çocuğun anne babası tarafından manipüle edilip edilmediğine bakmadan ailesine ceza uygulamakla hakkaniyetli davranmış olacak mısınız?

Belki bazı velilerin bundan haberleri bile yoktu. Ve belki bu ailelerin okutmakla yükümlü iki üç evladı daha vardır. Maddi yardımı keserek bir bakıma yine yerlerinden yurtlarından etmiş olmuyor musunuz onları?

Panzere taş atan çocuklar, kimi zaman o panzer tarafından ezildiklerinde, panzerden açılan ateş sonucunda vurulup öldüklerinde suçluların yargılanması bile engelleniyor. Hakikati adalet ile ölçmediğiniz zaman, zulüm katlanarak, tırmanarak çoğalıyor, farklı bir sese bürünerek dağa dek ulaşıyor. Ne yapacaksınız?

Bölünmekten değil birleşmekten mi korkuyoruz?

Leyla İpekçi 04.11.2008

Döşenen mayınlar, uzaktan kumandalı bombalar, son dakikada önlenen suikastlar, önlenemeyenler, patlayıcı yüklü araçlar görüyoruz bu topraklarda. Bayrağa sarılı tabuta sarılan gözü yaşlı ailelerin görüntüsü herkesi derinden yaralıyor. Bunları görüyoruz.

Bunlardan kimlerin nasıl nemalandığını, mali açıdan bu yapılanmaların kimler tarafından hangi yöntemlerle desteklendiğini ve daha birçok zulmü görmüyoruz. Su kuyularına topluca gömülüp üzerine beton dökülen isimsiz cesetlerle yüz yüze gelmedik hiç. Diyarbakır cezaevindeki işkencecilerle de yüzleşmedik. JİTEM'le beş yaşında tanışan çocukların trajedisini işitmedik.

Zaten Kürt kelimesini de, Mustafa Akyol'un bir konuşmasında isabetle belirttiği gibi, liseyi bitirdiğimizde işitmiştik. Belki biraz da bu yüzden bugün sadece güvenlik güçlerine saldıran çocukları görüyoruz. Onları kullananları belki biraz da. Ama tablonun bütününde çok daha fazlası var.

Çok tehlikeli bir oyun bu. Çocukları ateşin önünde şiddete, isyana, elleriyle zafer işareti yapmaya yöneltenler farklı niyetlerle kapatıyorlar yüzlerini. Ama onları zaten görmeyen bizleriz. Tabii bu körlük sonucu değiştirmiyor. Şiddet gizli ya da apaçık biçimde tırmanıyor. Tırmandırılıyor.

Kimilerinin bugünlerde sık sık dile getirdiği gibi, toplumu kutuplaşmaya yöneltmek veya devletin içindeki bazı yapılanmaların PKK ile ilişkisinin üzerini örtmek, hatta aynı ilişkiyi güçlendirmek için yapılıyor olabilir bütün bu kışkırtıcı eylemler. Buna bağlı olarak siyasi bir yığın başka çıkar ve yararın farklı güçler adına sağlanması da cabası. Özellikle DTP bu konuda son derece yanlış bir tutum içinde.

Sebebi ya da sebepleri ne olursa olsun, kimler tarafından hangi amaçlar doğrultusunda planlanmış olursa olsun, elbette bu durum, baştan aşağı provokatörlerin işbaşında olmasıyla açıklanamaz. Çünkü ister genç, ister çocuk birileri de bu oyuna geliyor. Israrla.

Bu çocukların ya da onların ortalığa dökülmesine izin veren anne babalarının hiç suçu yok denirse, şiddetin bazı türleri bilinçaltımızda giderek meşrulaşmaya başlar. Ve şiddeti kullananlar bu meşru ve mazur görülme sayesinde, bazı güçler tarafından bizzat kullanılabilir hale gelirler, geliyorlar. Örneğin DTP'yi de bu şekilde kullananlar olduğunda hemfikir bugün birçok gözlemci.

Şiddet kullanmayı meşru gören kişileri bir fikrin, bir ideolojinin, bir gizli devlet yapılanmasının ya da bir silahlı örgütün maşası haline getirmek sahiden çok kolay. Kimi bayrağı ve vatan sevgisini kullanarak kaldırım ortasında adam vurduruyor. Kimi terör örgütü lehine slogan atarak vitrin taşıyor.

Kimi ise savunulacak ideolojiyi daha sofistike hale getirip şiddeti açık değil de dolayımli olarak, bazen de gizli olarak kullanıyor. Tehditlerden, hakaretlerden, hezeyan dolu yaygaralardan ve militarizmin dilinden medet uman kitleler kendini memleketin yegâne nöbetçisi addederek düzenledikleri mitinglerde bambaşka bir boyutunu uyguluyorlardı şiddetin. Bu da olabiliyor.

Gizli ya da açık kışkırtmalar ve gizli ya da açık yapılan şiddetin tezahürlerini toplumun çeşitli katmanlarında incelemek ve çözümleri tartışmak yerine, bunun yerel seçimlerde hangi partiye yarayıp yaramayacağının hesaplarına odaklanıyoruz. Bu da bir çeşit şiddet.

Böyle yapmak, bu toplumda gizli ve örtülü şiddet uygulayanların, azmettiricilerin ve çözümsüzlükten beslenenlerin ekmeğine yağ sürmekten başka bir işe yaramadı, yaramıyor.

Öte yandan zulmün ne olduğunu tanımlamadan, yalnızca zalimlere kızarak adaletsizlikle mücadele de edemiyoruz. Peki, niçin zulümle yüzleşmiyoruz? Neden çözümsüzlüğü bilinçaltımızın en derin katmanlarına dek kolayca benimsiyor ve çözüm biçimlerini tartışmaya bile kendimizi açamıyoruz? Korktuğumuz aslında ne? Birlikte olmak mı bölünmek mi? Acaba bölünmekten değil de, birleşmekten mi korkuyoruz biz?

Hakkaniyet ve adalet ekseninde birleşmek yerine kimlik ekseninde, siyasi çıkarlar ya da daha üst iktidar odakları ekseninde bölünmüş olarak kalmak daha mı kolay geliyor bize? Ya da zıt kutuplarda savaşıarak, karşımızdakini düşmanlaştırarak daha mı çabuk bir kimlik, bir ideoloji kazanıyoruz?

Yüzleşmiyoruz çünkü hayatı ve dünyayı kendini hep cumhuriyetin yegâne sahibi olarak gören bir zihniyetin bakışıyla algıladık ve kurguladık. Biz görmediklerimizle yüzleşene dek görmediğimiz her şey orada olmayı ve içimizi dışımızı acıtmayı, giderek bizi en derin yerimizden yarmayı sürdürecektir. Değişiyor mu peki yitirdiklerimize?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yaşamak istiyoruz, hiç yaşatmadan

Leyla İpekçi 07.11.2008

Ayvalık'ta Cumhuriyet bayramı nedeniyle düzenlenen beş bin metre atletizm yarışını kazanıp kürsüye çıkan üç genç kızın ödülleri almadan bekletilmesi Türkiye'deki zihin tutulmasını olduğu gibi yansıtan bir örnekti.

Kimse ödülleri vermeye yanaşmadığı için orada öylece bekleyen kızlar madalyalarını alamadan inmek durumuna kalmışlardı. Bu dramatik sahnenin yaşanmasının nedeni ise kızlardan birinin başörtülü olması ve bulundukları yerin de son derece tartışmalı bir tanımla 'kamusal alan' olmasıydı. Herhalde başörtüsü de sadece 'özel alan' için tasarlanmış bir aksesuar olarak kabul ediliyordu!

Gelgelelim o ana dek (yani başörtülü kızın yarışma için kamusal alanda hazırlanmasına, çalışmalara orada katılmasına ve nihayet yarışmaya hak kazanmasına) kimsenin itiraz etmemiş olması ile ödül vermek üzere kürsüye yaklaşan garnizon komutanının başörtülü kıızı görünce kürsüden geri dönmesi arasında korkunç bir çelişki vardı. Bizi gıdım gıdım yok ediyor bu çelişki. Aklımızı, irademizi, varoluş hakikatimizi esir alıyor.

Bazılarımız istersek dünyanın en başarılı, en bilgili, en doğru dürüst insanı olalım, şeklimiz şemalimiz onların beklentilerini karşılamıyorsa anında yok sayılıyor. Koskoca bir insanlık hakikati, tek bir varoluş biçimine indirgenip imha ediliveriyor.

Kızlar kürsüde beklerken albayın tepkisini alkışlayan gazeteciler de olmuş. Belki duruma çok üzüldü müdahale etmek isteyenler de olmuştur ama kimse yerinden kıpırdamamış. Bizleri 'dilsiz şeytan'a dönüştüren bu yasaklı

ve baskıcı zihniyetin gündelik hayatımıza yansımaları çok yıkıcı.

Yaşamı öldürüyoruz giderek. Gizli birer faşist olup  ıktı ımızı fark etmiyoruz.      ho lanmadı ımız kişilerin niyetinin ille bozuk olduğunu vehmetmeye devam ediyoruz. Kendimize benzemeyenleri  eytanla tırmakla kendimize zulmediyoruz önce. Israrla.

Varlığın boyutları yalnız bizim gözümüze g r nd    kadar olsun istiyoruz. Yaşamı kendi küçük dünyamıza parlak ipliklerle dikiyoruz. Pırıltılı, doğru, muteber ve makul olan yalnız bizim ya antımız. Başkalarının yaşamını öldürüyoruz.

Geçenlerde ben Diyarbakır'dayken, beni arayanlar "aaa ne için var oralarda" dedikten sonra ne içim olduğunu neredeyse hiç sormadılar. Çeşitli kesimlerden, meslek gruplarından olan bu kişiler sahiden de bildiklerinden daha fazlasını duymak istemiyorlardı. Güneydoğu ve Türkiye açısından oldukça hareketli günlerde bile. Kendi terminolojileriyle ekonomik krizi konuşmayı ye liyorlardı sözgelimi.

Bir keresinde bir mecliste Lübnan'a, Ürdün ve Suriye'ye yaptığım yolculuklardan bahsediyordum, sözümü kesip bana "aman o pis şehirlerde ne yiyip içtin" demişlerdi. Ve bundan sonra ne Sabra  atila kamplarını dinlediler, ne İsrail'in bombardımanından kaçan Lübnanlıların Suriye sınırında tutunma çabasını, ne Golan tepelerinde rastladığımız insanları, ne de savaş ve yıkımla i  içe geçmiş gündelik hayatı.

Bir başka sefer de bir tanıdığım beni aradı ında İran'da olduğumu   renmi  ve "ne berbat, Arapça da bilmiyorsun zaten" demişti. İranlıların da Arapça konu madı ını hatırlattı ımda, ba ımı zorla kapataca ım bir yere asla gitmem" diyerek izlenimlerimi hiç merak etmemişti.

Kom umuz olan ülkelerin hemen hepsinde farklı bir alfabe kullanılıyor. Ruslarla Ermenilerinki İranlılardan veya İranlılarınki Suriyelilerden farklı. Yunanlılarınki ise hepsinden farklı. Böylesine çeşit içerisinde kendimize ait olan yegâne dünyayı tüm kom ularımızın bize düşman olduğu bilgisiyle kurguladı ımız için de, başka bir şey öğrenme ihtiya ı duymuyoruz.

Ve bu cehalet dünyanın değişimini, dönüşümünü, ülkelerin gelişimini, halkların sahip olduğu birbirinden farklı dünya tahayyülünü hiçe sayarak hepsini prototiple tiriyor, ilkel bir önyargıya hapsediyor. Tabii kendi varoluş hakikatimizi kurabilecek başka bir parametreye sahip olamadı ımız için: Bir genç kızın başörtüsü ile kâinatın ger   ini bile  rtebiliyoruz.

Kendi hayatımızın oburu olmanın getirdiği tatminsizlik dirime değil,  l me hizmet ediyor yalnızca.

Ya atmayı beceremedik e yaşam da azalıyor, eksiliyor. Kendi kısır dünyamızın putlarını yıkmamak adına başkalarına hak ettikleri  d l  bile vermekten korkuyoruz. İnsan varoluşuna kattı ımız değer de azalıyor giderek.

Bana  yle geliyor ki dünya, biz ona bir anlam kattıkça zenginle ecek,  o alacak.      y re imizi a tık a, hakikat de genişliyor. Ancak başkalarını ya atabildi imiz ölçüde g zelle e e iz birlikte.

Taraf'ın bağımsızlığına hepimiz tanığız

Leyla İpekçi 11.11.2008

Can Dündar, Ayşe Arman'a verdiği röportajda "Saidi Nursi belgeseli için Fethullah Gülen'den para mı aldınız" şeklindeki soruyu "Hay Allah ne feci laflar bunlar," diye yanıtlamış. "Mümkün mü böyle bir şey?" Ardından ise güçlü bir gerekçe söyleme gereğini duymuş ki ekliyor: "Benim yazılarıma bak. Gülen-Amerika ilişkisi üzerine en az on tane yazım vardır."

Sahi dedim içimden eğer böyle yazılar yazmak hakikati temsil etmek için yeterliyse bu gazetede de Amerikan devletini ya da AKP'yi eleştiren pek çok yazı yayınlanıyor ama Sorosçu Fethullahçı damgasını ısrarla yiyoruz. Dündar ise birkaç cümle sonra çok önemli bir şey ekliyor sözlerine: "Saidi Nursi ile ilgileniyorum çünkü merak ediyorum."

Sahiden de ne kadar yalın ve yeterli bir yanıt. Fakat bu kez bu açıklama Arman'a bile yetmiyor belli ki ve soruyor: "Peki nasıl diyebiliyor insanlar 'Can Dündar'ın Gülen'den para aldığını biliyoruz,' diye." Dündar ise haksızlığa uğramanın getirdiği net bir duruş sergiliyor: "Linç bu işte. Linç kültürü."

Zaten o soruya dek uzun uzun *Mustafa* belgeseli için kendisine yöneltilen akıl almaz eleştirileri anlatarak içini döküyordu: "Sivas kongresindeki fotoğrafta boyu kısa görünüyormuş. Pardon ama ben ne yapabilirim? 'Manastır'da kullandığınız oyuncuda da çok efemine tavırlar gördük. Burada ne ima etmeye çalışıyorsunuz?' diye yazan oldu. Bu nasıl hastalıklı bir bakış açısidir? 'Kızı Afet ile aralarında bir ilişki iması var bu filmde,' diyen bile çıktı. Dehşete kapıldım. Atatürk düşmanlarına koz veren bir şey varsa asıl bu iddialardır."

Bu sözleri okurken içim cız etti durmadan. Elbette kimse böyle hastalıklı bir biçimde yorumlamasın izlediklerini. Ama tüm bu sapkın yaklaşımları dehşet olarak nitelendirenlerin başkalarına nasıl da iftira atıldığını bilmiyormuş gibi dehşete kapılmaları (Can Dündar'ı tenzih ederim) beni sık sık şaşırtıyor. Tabunun ne olduğunun ancak kendi icraatları karalanınca farkına varmaları da bir o kadar şaşırtıcı. Nitekim bu kez Dündar da "Tabu nedir, şimdi anladım," diyebiliyor.

On yıllardır aynı akıl tutulması ekseninde ipe sapa gelmeyen iftiralar üretme açısından sahiden de çok benziyor yaftalanma biçimlerimiz. Hapislere yatırılıyor kimimiz. Hatta bazılarımız kaldırırda ensesinden vurulup katlediliyor.

İnşallah Dündar da –mesela *Taraf* yazarları gibi- dehşete kapıla kapıla alışmaya başlamaz bu duruma. Adalet ve hakkaniyeti her türlü ideolojinin ve siyasi kimliğin önünde tuttuğu için mimlenen bir gazeteye (ya da birçok kişiye) yapılan ithamlar tehditler veya vatan haini olarak damgalamalar yıllardır başka bir ülkede vukuu bulmuyor ne yazık ki.

Bu ülkede cumhuriyet mitinglerindeki kalabalığın, sözgelimi etnik kökene, insan haklarına veya demokrasiye bakışlarının adaletle olan çelişkilerini, vicdani bir boyutta işaret ettiğiniz vakit bile: Ne liboşluğunuz kalır ne Fethullahçılığınız ne de Amerikancılığınız. Ergenekon soruşturmasının hakikate bizi yaklaştırması açısından önemini vurgulayacak olsanız, siyasi konjonktüre göre adınız AKP yaltakçısı da olur, bölücü de, irticacı da.

İnsan (aynı görüşleri paylaşmaksızın) haklarını savunduğu kişileri kendisine pervasızca iftiralar atıldığı vakit yanında bulmayı bekliyor tabii. Fakat zamanla bu yalnızlığına da alışıyor. Ve şöyle düşünüyor: Onlar benim

yanımda değil diye ben de onları yalnız bırakırsam vicdanen değil nefsanî hırslarıma göre hareket etmiş olurum. Bu da benim savunduğum hakikat mücadelesine uymaz. Hırslarım beni esir almış olur.

Sizi savunacağınızı sandığınız kişiler ise çoktan yok olmuşlardır yanınızdan. Sizin ne yaptığınızla, ne olduğunuzla, ne yazdığınızla asla ilgilenmezler bugün Can Dündar'ın sitem ettiği gibi. Sadece sizi linç etmek isterler. *Taraf*a en başından beri yapılan tam da budur işte. Vaktiyle bizzat *Radikal* gazetesi *Taraf*ı dinci ve AKP'ci medya diye damgalamıştı. Bunu unutmak ne mümkün.

*Taraf*ı organize bir biçimde yıpratın ve insanların bilinçaltını kamçılamaı başaran kampanyalara, vicdanın doğrultusunda çok az kalem karşı çıktı. Bırakın karşı çıkmayı, her meşrep kendi kırmızıçizgisinin ekseninde kimi zaman *Taraf*a atılan çamurlara inanmayı bile yeğledi. En yakınlarımız bile.

Haksızlıklara karşı çıkanlar özgürdür. Onların aklını vicdanından ayırıp kendi görüşleriniz ve emelleriniz doğrultusunda esir alamazsınız. Bugünkü mücadele, iktidar için yarışanlarla adalet için yarışanları birbirinden net çizgilerle ayıracak bir mücadeledir.

Hepimiz tanığız. Bu ülkedeki gayriresmî hafızalar bu tanıklığı elbette kaydedecektir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Beğenmeyen herkesi gönderdikten sonra

Leyla İpekçi 14.11.2008

"Beğenmeyen gitsin" diyen başbakan, bir yandan da "savaşta tüm etnik gruplar aynı bayrak altındaydı" diyor. Bu tarz bir hatırlatma sıcak savaş öncesinde bir işimize yarıyor mu sahiden?

Bizleri, ancak hayatın en kanlı yüzünde biraraya gelmişliğimizle avutmaya çalışmak hiç de hakkaniyetli bir söylem değil. Düşman bizi yok etmeye çalışırken (tabii biz de düşmanı yok etmeye çalışırken) yani o en ölümcül ya da en hayati noktada iken:

Tüm etnik grupların aynı bayrak altında savaşmış olduğunun bilgisini daha önce hiç kullanmamışsak, o son saatte bu ne işimize yarayacak? Ancak kan dökülmekteyken mi etnik farklılıklarımızı unutacağız?

Kan ayrımcılığı yapmaktan ancak kan dökülürken mi vazgeçeceğiz? Dökülen kan mıdır tüm etnik grupları aynı bayrak altında birleştiren yegâne varoluş hakikatimiz?

Millî Savunma Bakanı ise etnik temizlik imalarında bulunurken, "Rumlar ve Ermeniler devam etseydi bugün acaba aynı millî devlet olabilir miydik" diyor. Yani yine Rumlar ve Ermenilerin gönderilmesine (kurtuluş savaşımızın sonuçlarına) borçluymuşuz bugünkü 'aydınlanmış nüfusumuz'un oluşturulmasını.

Herkes diğerini bir yere gönderdi durdu bu ülkede. Konjonktüre göre komünistler Moskova'ya, mollalar İran'a gönderildi. Başörtülüler Suudi Arabistan'a, demokrat ve liberaller emperyalist devletlere, son olarak da bazı Kürtler K. Irak'a gönderildi. Bunlar çoğunlukla sözle yapıldı.

Bir de eyleme geçirilen göndermeler var. Yunanistan'a mübadele ile gönderilen Rumların geri kalanlarını da yalan bir haber yüzünden evlerine ve mallarına saldırtıp yağmalatmak suretiyle, ağır vergilerle vesaire yolladık kendi topraklarından.

Ermeniler tehcir edildikten sonra kalan bir avuç Ermeni'ye de ülkeyi dar ettik. İftiralar attık, evlerini kurşunladık, kaldırımlarda vurdurduk. Kürtleri de evleri, hayvan ve tarlaları yakılmak suretiyle zorunlu göç ettirdik köylerinden.

Bir de yok sayılanlar oldu. Üniversitede okumak isteyen başörtülü genç kızları, zihin yapısını ve düşünce sistemini kendi dilinde geliştirip varlığını dönüştürmek isteyen Kürtleri veya kimliğini kendi tanımladığı gibi kabul ettirmek isteyen Alevileri bazen de oldukları yerde yok saydık. Sivas, Kahramanmaraş, Gazi de cabası.

Provokasyon dedik, ajitasyon dedik. Tabii bütün bu gönderme yöntemlerimizin kimlikler bazında gerçekleştiğini söylemek doğru olmaz. Delikanlıların yurtlarını daha çok sevmeleri için uçan sinekten paranoya kapıp herkesi düşman görmelerini sağladık.

Böyle yaparak kimi seçkinlerin, kimi zengin ve nüfuz sahibi kişi ve kurumların ilelebet bu memlekette hüküm sürmesi için çeşitli coşkuları ve hissiyatları kaşıdık, kamçıldık.

Ve nihayetinde sağdan ve soldan bir yığın tetikçi devşirdik. Bizim katilimiz en 'milli'dir, bizimkisi 'en yurtsever'dir diye rekabetlere bile girdik. Kimimiz sözlü, kimimiz fiili olarak birer terminatör olduk, varlığımızın sağlamasını başkalarını yok ederek yapmaya kalkıştık hep.

Bu yok etme yöntemine çelikten bir ideolojik zırh geçirdik ve rejimin bekası dedik. Yöntemimizi hakkaniyetten uzak bulup adalet isteyenleri ise hain ve düşman ilan ettik. Adalet için değil de devletin iktidarı için mücadele edenleri teşvik etti bu düşmanlık yalnızca.

Çünkü idealize ettiğimiz rejim, varoluş hakikatini ancak düşmanlar karşısında ayakta kalma maharetiyle ölçüyordu. Bu uğurda kendi tarihini bile yok sayarak.

İktidarı elde etme yöntemleri, adalet talep etme yöntemlerinden çok ama çok daha meşru oldu bu yüzden. Fakat ne olduğumuzun sağlamasını yapmaya bu da yetmedi. İlelebet sürdürülebilir bir sistem kurduğumuza nedense bir türlü ikna olmuyorduk.

Bu kez de "beğenmeyen gitsin" hükmüne soktuğumuz herkesi hakiki ve mecazi olarak misakı millinin dışına gönderirken geniş zamanlı bir replik bulduk: "Savaşta tüm etnik gruplar aynı bayrak altındaydı."

Savaşın en basit gerçeklerinden biridir: Karşı çıktıklarınızla, beğenmeyip göndermek istediklerinizle aynı cephede savaşmak zorunda kalırsınız. Çünkü bir bakmışsınız ki son kertede, yani hayatınız söz konusu olduğunda sizi biraraya toplayan düşman:

Bir ideoloji, bir kimlik değil, bir oluşum ya da kurum değil net ve somut bir biçimde silahmış, tankmış, salkım bombası, insansız füzeymiş.

"Beğenmeyen gitsin" hükmündeki herkesi gönderdikten sonra ne olacak peki? Kendi varoluşumuza bir hakikat biçmek için bu kez yok etmemiz gereken sadece kendi varlığımız olmayacak mı? Sadece o değil mi geride

kalan?

Aslında kendimizi yok ettiğimizi bize kim söyleyecek herkesi gönderdikten sonra?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Vatan sevgisi, iftira attıklarımızla artar mı?

Leyla İpekçi 18.11.2008

Diyorlar ki: Dersim olayları bunca zaman sonra neden tam da bugün Avrupa'nın gündemine geldi? Bunlar masum yaklaşımlar değil. Mutlaka dış güçlerin, emperyalizmin, bizi muhtaç hale getirmek isteyenlerin bir tuzağı bu.

Olabilir. Hatta Ermeni meselesinin uluslararası parlamentolarda gündeme getirilmesi ve Türkiye'nin karşısına her zaman bir pazarlık unsuru olarak dikilmesi; küresel güç odaklarının elini güçlendirmek, ülkemizin pazarlık veya siyaset yapma imkânlarını kısıtlamak için, hatta daha da fazlası için her zaman koz olarak kullanıldı, kullanılıyor.

Gelgelelim bu ülkede üstü örtülmüş, tarih sayfalarına geçmemiş, içyüzü ortaya çıkarılmamış nice trajediden bahsettiğinizde, sizin kendi yaşadığınız ülkeye düşman olduğunuzu söylüyorlar. Kırk yaşımı geçtim, böyle bir sığ tavırla, böyle bir akıl tutulmasıyla ne zaman karşılaşsam şaşıyorum.

Dersim olaylarında, Kürt isyanlarında, Sivas, Gazi, Kahramanmaraş olaylarında, Ermeni tehciri sırasında ve daha nice trajedilerde içte ve dışta nice provokatörün rol oynadığı ve devlete karşı kan döküldüğü ortadayken:

Hakikatin diğer boyutlarına bakıp, devlet olarak değil, önce birey olarak üzerimize düşen bölümüyle yüzleşmeli, yani vicdanımızı temizlemeliyiz. Öldürmeye değil yaşatmaya ancak böyle hizmet edebiliriz diye düşünüyorum. Ve ancak bu sayede aynı tuzaklara defalarca düşmeyi engellemiş oluruz.

Tabii bu mevzuların cumhuriyetin başından beri ülkenin gündeminden düşmemesi, her fırsatta emperyalizmin tuzakları olarak adlandırılması ama buna rağmen bu mevzular hakkında derinlemesine hiçbir şey bilmememiz size tuhaf gelmiyor mu?

Okulda Dersim olaylarına dair ya da Çorum, Malatya, Bahçelievler veya Diyarbakır cezaevindeki işkencelere dair bir tek kelime duymamış isek veya 12 Eylül, 28 Şubat süreçlerinde yaşananları hiç kurcalamamışsak, neden bu kadar 'bilgisiz ve ilgisiz' bırakıldığımızı hiç sorgulamayacak mıyız?

Hem bu mevzulara ilgi duymuyoruz, hem de devlet olarak kimseyi hiçbir biçimde mağdur etmediğimizi savunabiliyoruz. Bunun adı vatanseverlik olabilir mi?

Adaletsiz davranmaktan, haksız yere bir tek canı katletmekten hiç ama hiç korkmazken, emperyalizmin aynı trajedileri devamlı olarak karşımıza dikmesinden bu kadar korkuyor olmamızda bir gariplik yok mu?

Birisi size "ben vatancıyım" dediğinde: Adalet isteyenlere atılan iftiralara bir çırpıda kanması ve tanımadığı

insanlara yargısız infaz yapması meşru hale geliyor, bundan tam da emperyalizm kazançlı çıkmıyor mu?

Birlik ve bütünlüğü savunurken adaletsizlik yapmaktan çekinmiyor oluşumuz değil mi aslında emperyalizmin ekmeğine yağ süren? Bu tür zaaflarımızın her seferinde (Sivas'ta, Kahramanmaraş'ta vesaire) iç ve dış güçler tarafından kolaylıkla manipüle edilmesi başka türlü nasıl mümkün olabilirdi ki?

"Vatancıyım" diyenler neden kulaktan dolma bilgilerle başkalarına iftira atmaktan, onları mağdur etmekten hiç çekinmezler? Vatanseverliğin arkasına saklanarak neler yapılabileceğini defalarca, en karanlık şekillerde görmediler mi bu ülkede? Vatan sevgisi, haksız yere canını aldıklarımızla artar mı?

Vatan sevgisinin her vatandaş için tezahürü başkadır. Kimi akan kanların durmasını istediğinde, adaletin tezahürü adına devletin bazı icraatlarını eleştirebilir. Kimi ise devletin yaptığı haksızlıkların ve adaletsizliklerin üzerini örterek gösterir sevgisini. Ama adaletin ölçüsü vicdandadır. Kimlikte, ideolojide ya da sevme biçimlerimizde değil.

Ahmet Turan Alkan hoca, geçtiğimiz günlerde bir televizyon kanalında kendisine sorulan bir soru üzerine (Madımak müze olsun mu?) Sivaslılığını da vurgulayarak şöyle yanıtladı mealen: "Bence olmasın. Çünkü o müzeye konulacak birçok nesne, belge vesaire, aradaki öfkeyi ve nefret duygusunu geleceğe taşıyacak ve körükleyecektir."

Hocaya hak verebilirdim eğer Sivas olaylarının içyüzü tam olarak aydınlatılabilmiş, sorumluları tek tek çıkıp hesap verebilmiş olsaydı. (Daha geçenlerde yakalanamayan yedi sanık hakkında açılan ayrı davada, savcı davanın -zamanaşımından- düşürülmesini istedi. Mağdur yakınları haberdar edilmemiş, müdahil avukatlar ise çağrılmamıştı.)

Adalet tam olarak tecelli etmediği için Sivas halkı toplu olarak daimi bir suçluluk duygusu barındırmaya ve zamanla kendi haklılığına çekilip, "bizi rahat bırakın" diye tepki duymaya başladı. Tıpkı diğer trajedilerde milletçe davrandığımız gibi.

Hukukta olsa bile vicdanda zamanaşımı yoktur. Bazı kanlar haykırmayı sürdürdükçe, birçok trajedinin bize karşı kullanılması mümkündür.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kafanın içindekiyle CHP'ye girebilirsin, üniversiteye giremezsin

Leyla İpekçi 21.11.2008

Partisine üye ettiği çarşafli kadınlar vesilesiyle çarşaf 'açılımı'nı savunurken Baykal'ın kullandığı ifadeler tutarsızlıklarla dolu. Ve bu ülkedeki trajikomedinin bir kısmını da yansıtıyor: "Onlar diğer çarşaflıların aksine

kendi kızlarını çarşafa sokmaya çalışmıyorlar.”

Hadi bu rozet takılacak çarşafli kadınların özel olarak seçilip, teste tabi tutulduğunu ve adaylıktan önce böyle bir bilgiye ulaşıldığını tespit ettiler diyelim. Ya Baykal’ın kast ettiği ‘diğer’ çarşafliılar?

Onların, yani AKP’ye üye olmuş, oy vermiş çarşafli veya türbanli kadınların topunun kendi kızlarını çarşafa sokmaya çalıştığını nereden biliyor? Bu anlamda tüm parti üyelerini ve oy verenleri kapsayan bir bilimsel çalışma mı yapılmıştır?

Öte yandan trajikomedinin bir diğer yanı, bu partiye (tabii başka partilere de) üye olan çarşafli kadınların hiçbir zaman Meclis’e girebilecek kadar geniş ufuklu bir siyaset yapmayı hedeflememiş olması şartı.

Çünkü örtülü kadınların oranı yüzde atmışlardan fazla olmasına rağmen, milletvekili olmaları zaten yasak olduğu için, bizzat başı açık kadınlar tarafından ayrımcılığa uğradıkları bir ülkede yaşıyoruz. Buna bir de CHP’nin türbanli eğitime onay veren Meclis’in kararını bile mahkemeye yollamış olduğu gerçeğini ekleyin. Ne kalıyor bu çarşafli açılımdan geriye?

Geçtim örtülü kadınların Meclis’e girebilecek denli uzun boylu siyaset yapmasını. Okuyup öğrenmek, evrensel değerleri özümsemek veya alanlarında kendilerini geliştirmek gibi amaçları olan ve bu amaç doğrultusunda çalışıp didinerek üniversiteyi kazanan kızların türbanla (çarşafli değil) eğitim alma hakkına karşı çıkan bir partinin neyi açılımladığına dair sahici bir fikri olan var mı?

CHP bugüne dek açılımlarını hep tersinden yapmış bir muhalefet partisi olarak belleklere iyice kazındığı için (301, azınlık cemaatlerine iade edilecek bazı mülkler, Kürt sorununun barışçı yollardan çözümü vesaire) Baykal’ın “bu girişime ve görüntüye partimiz içinde karşı çıkanlar olabilir, işte partimizin güzelliği bu” sözlerinin nasıl bir güzelliği yansıttığı da oldukça tartışmalı değil mi?

Baykal’ın çarşafli kadınlar için sarf ettiği şu sözleri ise beni dehşete düşürdü: “Onlar siyaseti dine alet eden çarşafliılar, türbanlılar gibi herkesi kendilerine benzetmeye çalışmıyorlar, modern giyimli kadınlara ters bakmıyorlar, laiklikle, Atatürk ilkeleriyle ilgili sorunları yok.”

Bu nasıl bir fos argümandır? Bu sözleriyle yıllardır üniversite kapısından geri çevrilen, atılan, yok sayılan, hayatları söndürülen kızların hepsinin gerici, laikliğe karşı ve herkesi kapatmak isteyen kişiler olarak ayrıştırdığını görmüyor mu?

Daha dünkü gazetelerde, bir velinin ilköğretim okuluna başörtülü olduğu için alınmadığı bir ülkede yaşıyoruz. Çocuklarının üniversite mezuniyetlerine alınmayan veliler ve diğerleri (CHP’ye üye de olmadıklarına göre) Baykal’ın sözlerinden hareketle birer rejim düşmanı olarak bilinçaltımıza kodlanmıyor mu? Veleve ki Baykal bunu kast etmemiş olsun, başka bir algılanma biçimi var mı bu sözlerin?

Bir de CHP’li bazı kadın siyasetçilerin yaklaşımı var, trajikomedinin devamı niteliğinde. Canan Arıtman, ülkemizi kurtaranların ve cumhuriyeti kuranların arasında örtülülerin de olduğunu hatırlamış. Tabii bunu ancak çarşafli kadınların partisine üyeliğiyle birlikte hatırlamış. Türbanli öğrencilerin yıllardır uğradığı iftiralar, adaletsizlikler ve haksızlıklar karşısında değil.

İkna odası tasarımcılarından Nur Serter ise ülkemizi kurtaranları değil, AKP mağduru olarak gördüğü yoksulları

hatırlamış. “İşsizlik, yolsuzluk ve yoksulluktan bunalan ve partimizi seçen insanları kıyafetinizi beğenmiyoruz diye geri çevirmek olmaz” demiş.

Yani çarşafli da olsa, eğer mesele CHP'yi seçmekse geri çevirmeyeceksiniz ama üniversiteyi seçip kazandığı zaman geri çevireceksiniz. Mahkemelerde Meclis'in onayladığı türbanla eğitim kararını gayrimeşru kılmak için günlerce politika yapacaksınız. Ve vicdanınız hâlâ rahat edecek. Pes doğrusu.

Maalesef daha beteri de var: Mehmet Sevigen “dış görünüşten öte kafasının içine bakmak lazım” demiş. Çarşaflılar CHP'yi seçtiği için kafalarının içi çağdaş, demokrat, özgürlükçü filan demeye getirmiş.

CHP'lilerin kendilerine bakışı böyle bir yanılsama barındırdığı içindir ki, bizzat kendi kafalarının içindeki otoritarizmi, seçkinciliği, tutarsızlığı, dar görüşlülüğü ve trajikomik hezeyanları göremiyorlar zaten.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Okurun Taraf'ı, sermayenin diğer tarafı

Leyla İpekçi 25.11.2008

Taraf'a gelen ilanların artması (azar azar da olsa) çok sevindirici. Ama asıl sevindiğim, okuyucu desteğinin artması. Bu ülkede sermaye sahibi olan zümrenin 'Türkiye Türklerindir'lere, 'K.İrak'a girelim işi bitirelim'lere, '411 el kaosa kalktı'lara verecek ilanı varsa, adalet ve hakkaniyet için mücadele edenlere de verecek ilanı var mıdır? Bunu zaman gösterecek.

Ama biliyorum, bu çok kolay değil. Neresinden baksanız, sermaye sahipleri daha çok demokrasiyi değil, kendi çıkarını gözetiyor. Adaleti değil, zulmü onaylayan siyaseti desteklemek durumunda kalıyorlar.

Statüko bu aslında: Süregelen zulüm. Bana, sana, onlara.

Ve bu statükoyu desteklemek zorunda kaldıkça da düzenden nemalanan, gayrimeşru yollardan gemisini yürüten birçok kurumu ve oluşumu destekliyorlar.

Taraf gibi çalıp çırpmayan, hırsızlık yapmayan, onu buna peşkeş çekmeyen, sadece hakikate yaklaşmayı ve adaletin tecelli etmesini isteyen bir gazeteyi desteklemek ise 'dilsiz şeytan' kılığına bürünmüş ve unvanı yerinde görünmez rakamlarla para miktarı yazan sermaye için neredeyse 'resmî suç' addediliyor.

İnsan hayatına önem vermekten, bireyselleşmekten, insana yatırım yapmaktan bahsedenler, eğer kendi alanlarında bir iktidar mücadelesi veriyorlarsa, adalet ile hakikat arasında bir terazi görevi gören vicdanın sesini işitmiyorlar. Bu yüzden de *Taraf*ı değil, *Taraf*ı hain, işbirlikçi vesaire gibi yaftalamaya kalkanları destekliyorlar.

*Taraf*ı yaşatacağına inandığım, burada yazılıp çizilenleri 'olduğu gibi' değerlendireceğini sandığım kimi meslektaşlar bile daha ilk andan itibaren *Taraf* gazetesine çeşitli yaftalar yapıştırmaya başlamıştı.

Geçtiğimiz günlerde bu kişilerden biri bıyık altından sırtarak şöyle diyordu: “Başbakan'ı eleştiren manşeti okuyunca biraz geç kalmadınız mı diye düşündüm.”

Bu yaklaşım karşısında dehşete düştüm. Sanki kendisi başından beri bu gazetede hükümetin birçok vukuatını eleştirmekte olan yazıların yazıldığını, başlıkların atıldığını bilmiyormuş gibiydi. Kendisi de *Taraf*'a atılan itiraflara inanıyormuş gibi, ilk kez görmüştü sanki bu eleştiriyi.

Taraf'ı diğer gazetelerden ayıran tam da buydu oysa: Siyaseten değil, vicdanen taraf olması.

Vicdanın üstüne sıçrayan kan, gündelik hayatın kendisinde, hepimizin dilinde. Ve bunun bedelini hesaplayacak bir birim yok insanın elinde. Bu kanı temizlemek için saf niyete dönmeliyiz. Kelimelerin yalın haline. Hayatı, insanı, özgürlüğü, bağlanmayı, ait olmayı, vicdanı unuttuğumuz boyutlarıyla yeniden okumalıyız. İlk kez gibi.

Altı küsur yıl önce *Radikal*'de yayınlanan bir yazımda, 'makul çoğunluğun söylemedikleri'nden ve bu çoğunluğa söylenmeyenlerden dem vurmuşum.

"Makul çoğunluğun iş dünyasındaki sözcüleri, ülkenin muasır medeniyetler seviyesine gelmesi için borsaya, döviz, repoya bel bağladıkları ölçüde, neden adalete, hakka, vicdana mesafeli bakmakta direnirler?"

İlerleyen günlerde ise şöyle yazmışım: "Ülke çıkarlarından bahsederken cebindeki dövizle krizlerden nasıl kazançlı çıkacağını hesaplayan, insan haklarını borsanın iniş çıkışlarına göre tahlil eden bir kitle her seçim öncesi sitem etmeye başlar. Ve başa gelecek siyasinin her koşulda kendileriyle 'uyum' içinde çalışması için önkoşulları oluşturmaya çalışırlar böylelikle."

Kimilerimiz ise dün olduğu gibi bugün de hiçbir siyasi cepheleşmeye dahil edilemeyecek denli her olayda hakkaniyet temelli bir yaklaşım sergiliyor. (Haksızlık nereden gelirse sorgulamak gerekir düsturuyla, hiçbir kurumu ve oluşumu putlaştırmadan.)

Adalet söz konusu olduğunda bunun ölçüsünü siyasi tanımlarla koymak imkansızdır zaten. İşte bu temel eksende düşünen, yaşayan, yazan çizen kişiler son bir yıldır *Taraf*'ta bulundu. Üstelik *Taraf* yalnız da değil bu anlamda. Geçtiğimiz günlerde Ferhat Kentel'in yazdığı gibi:

Henüz Özgür Olmadık hareketi var, Genç Siviller var, Mazlumder, İHD, Irkçılığa ve Milliyetçiliğe Dur De, Darbeye Karşı 70 milyon Adım, Küresel BAK, Katılımcı Avukatlar grubu, Abant platformu, Agos, Barış Girişimi, Küyerel, Yüzleşme Derneği vesaire gibi hareketler, inisiyatifler, topluluklar, oluşumlar var.

Kendimi altı yıl öncesine göre çok daha çoğul hissediyorum ben de. Çünkü birlikte bir güzelliği yansıtılabileceğimizi ve bunu çoğaltılabileceğimizi biliyorum. *Taraf*'a geçmemin en büyük nedeni de buydu.

Keşke okur gücüyle *Taraf* ayakta kalabilse. Böylelikle büyük sermaye grupları, ifade özgürlüğüne karşı çıkan, Hrant Dink'i hedef gösteren gazetelerden esirgemedikleri ilanlarını, bizden istedikleri kadar esirgemeyi istedikleri kadar sürdürsünler.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kara çarşaf aklanırken hakikat nasıl örtülüyor?

Leyla İpekçi 28.11.2008

Türbanı öncelikle siyasi bir sembol olarak bilinçaltımıza kodlayan türbanlılardan ziyade CHP'li zihniyeti. (AKP iktidarıyla, bu argümanı kendi lehine çevirerek kullanmayı sürdürenler elbette oldu.)

Şimdi CHP bu yaklaşımdan bir adım sapmış değil. Çünkü bir kez daha aynı seçkinci ve (en doğrusunu ben bilirimci) yaklaşımıyla yapıyor çarşaf açılımını: "Benim devletle, laiklikle problemim yok diyorsa, kıyafetini değiştir gel diyemeyiz."

Yıllarca üniversitede okumak isteyen türbanlı kızların "sistemle sorunumuz yok" sözlerine inanmadınız. Onların kafasının içindekilerinin farklı olduğuna hükmettiniz. Şimdi nasıl oluyor da çarşafli kadınların "biz tehdit değiliz" sözlerine pat diye inanıveriyorsunuz? Bu ikiyüzlü ahlakçılık değil midir?

'Yeter ki CHP'li olsun, isterse çarşaf giysin!' Bu şekilcilikle CHP'ye oy verenlerin daha özgürlükçü, daha çağdaş, daha demokrat olduğunu ima ederken komik duruma düşmüyor musunuz? Yine bir siyasi simge oluşturmuyor musunuz zihinlerde?

Çarşaf ve başörtüsü CHP üzerinden aklanırken, türbanlı öğrenciler bir kez daha siyasete feda mı edilecek?

Şimdi AKP'nin elinden bu siyasi sembolü alıyoruz derken yine kendi yarattığınız vehimlerin tuzağına düşmüyor musunuz? Bir kez daha siyasi terminolojiye hapsedmiyor musunuz tüm örtünme gerçeğini? (Ve metafiziğini.)

"Önemli olan örtüyü kim niçin kullanıyor, ona bakmak lazım" diyor Baykal. Sahi nasıl bakacaksınız? Kendi niyet okumalarınızdan başka sahih bir veriye hangi kriterlerle sahip olacaksınız?

Yapılan her türlü anket ve araştırmalar örtünmenin sosyolojisini ortaya koymakla sınırlıyken, insanın kalbindeki niyeti hangi sabit ölçüyle değerlendirip, tanımlayacaksınız?

Birinin mahalle baskısıyla örtünmüş olduğunu saptadınız diyelim, onu bu sosyolojik vakadan dolayı nasıl 'dinci' diye niteleyeceksiniz? Ve sistemi tehdit ettiği sonucunu nasıl çıkaracaksınız? Sadece sosyal baskıyla örtünüyor diye: Onun 'sofu' veya 'irticacı' olacak denli ciddi bir 'tehdit' içerdiğinin hükmünü verebilir misiniz kolayca?

Peki, vahiy ile akıl arasında güçlü bir bağ kurarak kalbinden teslim olmuş birinin kendi iradesiyle örtünmesi mi sizin için tehlike arz edecek? Böylesine dinin ruhundan konuşan biri size örtünmenin bir kalp hakikati olduğunu ve aslında kimseye bunun dayatılamayacağını söylediğinde ne olacak? Hangisini yargısız infaz edeceksiniz sisteme tehdit görerek?

***

Bugün bazı CHP'lilerin sosyolojik bir veriyi ansızın algılamaları ve Türkiye gerçeğini keşfetme çabaları –seçim yatırımı olsa da- hayırlıdır diyebiliriz. Ama bu kadar basit mi bu partinin siyasi açılımını bazı ahlaki çelişkilerin altını çizmeden onaylamak?

Hele postmodern bir darbeye gerekçe teşkil eden kimi mizansenlerin ve yalan haberlerin çoğu için örtülü kadınlar kullanılmışken? Birçok nesil eğitimsiz kalmışken? İrticacı diye fişlenmişken? Sırf başörtülü eşleri dolayısıyla memurlar işlerinden atılmışken? Çeşitli iftiralarla profesörler bile dinci diye damgalanmışken? Bu kadar kolay mı bu haksızlıklarda CHP'nin rolüne dair tek kelime bile etmeksizin onu alkışlamak?

CHP'nin desteklediği cumhuriyet mitingleri döneminde, türbanlı kızların daha görünür olmalarıyla rejimin tehlikeye girdiğini söyleyen, günlerce korktuğunu haykıran ve ülkeyi terk etme noktasına gelen kimi yazarların bugün "çarşaf bir Türkiye gerçeği" derken biraz olsun terlemeleri gerekmez miydi?

Baykal, CHP'ye üye yaptığı çarşafli kadınlar için "eğer sistemi tehdit etmiyorsa niye kıyafet dayatalım" demiş. Daha önce yazdığım (ve birçok kişinin de yazdığı gibi) bu sözler üniversiteye girme hakkını kazanmış türbanlılara CHP tarafından ısrarla ve yıllarca sistemi tehdit ettikleri gibi bir peşin hükümle yaklaşılmış olduğu gerçeğini hiç ama hiç değiştirmiyor.

CHP yıllarca türban ile başörtüsü arasındaki biçimsel farklardan derin bir siyaset üretti. Bağlama biçimlerinden niyet okumaları yaptı. Örtülü kızların okumasını engellemek için Meclis kararlarını mahkemeye yolladı.

Bu kızlar ya baba ve ağabeyleri tarafından kullanılıyorlar, bir siyasi sembol olarak türbanın yerleşmesine alet oluyorlardı ya da geçmişte kalmış bir dinî ritüeli dönüştüremeyecek kadar cemaat baskısı altındaydılar. CHP, kendi 'kafasının içindekiler'le bütün genç kızların iç dünyasını böylece okudu.

Baykal unutmuş olabilir ama böylesi niyet okuma hezeyanları yüzünden birçok nesil geldi geçti. Ve bu ülkede halen birileri kendi örtünme gerçekleriyle yaşıyor. Bu sistemin içinde. Kara çarşaf onları bir kez daha mağdur etmek için mi aklanıyor?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Resmî söylem'e dönüşen iftiralarla beslenenler

Leyla İpekçi 02.12.2008

Taraf yazarlarına her fırsatta atılan iftiralar bir nevi 'resmî söylem' yerine geçti. Geçtiğimiz günlerde aynı söylemden sitem eden demokrat bir yazarı, Cafer Solgun'u izledim televizyonda. Aleviler üzerine çok önemli tahliller içeren bir kitaba imza atmış Solgun'a bile cemaatten para aldığını söylüyorlarmış.

Ahmet Altan'dan Etyen Mahcupyan'a, Murat Belge'den Ferhat Kentel'e, Bejan Matur'dan bu satırların yazarına bitmez tükenmez bir ısrarla benzer şeyler söyleniyor.

Bizler bunun doğru olmadığını, bu kadar pişkince söylenenlerin hiçbir dayanağı olmadığını biliyoruz. Mesela ben kendi adıma haksızlığa uğramanın getirdiği bir güce sahibim. Peki ya sizler? Bile bile iftira atmanın gücünü kimden, nereden alıyorsunuz?

Ya bu iftiralara ciddi bir kılıf giydirerek röportajlarına, yazılarına, haber sitelerine büyük bir iştahla yerleştiren gazeteciler, kanaat önderleri? Siz sahi hangi masum açıklamanın ardına gizlenebileceğinizi sanıyorsunuz? Nereye kadar kandıracaksınız okur kitlenizi? Hedef gösterdiklerinizin başına bir şey geldiğinde sorumluluk alacak mısınız?

33 eri Bingöl'de şehit düşürenleri yönlendirenlerin içyüzü sizi ne kadar ilgilendiriyor? Maraş'taki, Çorum'daki katliamların azmettiricileri ya da diğer eski katliamlarinkiler? Şemdinli'de olanlar ortaya çıkarılsın diyenlerden

şüphe ettiriyorsunuz kitlenizi. Ama orada ne olmuştu diye soruyor okurunuz. Sorgulamıyorsunuz.

Ve siz bu yazar çizerlerin okurları. Sizin için çoktan tarih olmuş İstiklal Mahkemesi'nde yargılananların başına gelenler. Dersim'deki isyanın arka planını öğrenmeye ihtiyacınız yok. Medyanız sorgulamıyorsa bitmiştir.

Bitmiyor oysa. Her cinayetle, her katliamla, her Ergenekon ve Susurluk'la bir kez daha suratınıza çarpıyor kendini. Cana, yaşama, dirime değil. Yok etmeye, ezmeye, tahakküme davet ediyor beslediğiniz medya sizi.

Bu dünyanın elleri kelepçeli. Vicdanı içeri kaçmış. Ve içinde gerçekler adına mücadele edenleri boğuyor.

"Çok hayati bir şey olsaydı okuduğumuz gazeteler, yazarlar bu mevzulara değinirdi" diyorsunuz. Sizin itibar ettiğiniz kişiler eğer en kanlı çeteleri bile magazinle sulandıracak yayınlar yapıyorlarsa, mutlaka öyledir. Onların bir tek kelimesi, bütün dünya tasavvurunuzu oluşturmaya yetiyor.

PKK'nın doğum yeri olarak da sık sık dillendirilen Diyarbakır cezaevinde 80 sonrası yaşanan zulmü anlatanları duymuyorsunuz. Gazi Mahallesi katliamına dair bir açılım da okumamışsınız gazetenizde. Ama:

Öldürülen Kürt işadamlarının veya gazetecilerle aydınları katledenlerin failleri ortaya çıksın diye bütün varlığını ortaya koyarak yazanları yaftalıyorsunuz. Onları bölücü, cemaatçi ilan eden 'yazarlarınıza' sabah akşam secde ediyorsunuz.

Sizi bu tür iftiralarla kandırarak kıvamda tutanları kendi ellerinizle besliyor, büyütüyorsunuz. Onların sözlerine böylesine biat ederken "biat toplumuna döndük" diye martavallar atıyorsunuz. Siz de yazarlarınız gibi giderek haksızlıklar ve adaletsizlikler karşısında soğukkanlı ve vicdansız olmuşsunuz.

Vehim ve sanrılarınızla medyanızın size kurguladığı dünyaya hapsolmuş, korkularınızı yiyorsunuz her öğün. Artan ise yalnız tehditkâr söylemlerinizi ve akli esir alan düşmanlıklarınız.

Ama sorduklarında "ben vatancıyım, bayrakçıyım" diyorsunuz. Kendinize yakıştırdığınız sıfatları hak edecek hiçbir emek sarf etmeden, devletinizi perdenin arkasında iğdiş etmekte olanlardan hesap sorma gereği duymadan, hiçbir darbeciyle işkenceciyle yüzleşme arzusu göstermeden vatani nasıl sevebilirsiniz?

İftiralara, ihbarlara itibar ettiğiniz kadar neden gerçeklere itibar etmiyorsunuz?

Görmüyor musunuz, şehit cenazeleri çoğaldığında, bizzat sizi halkınızdan nefret ettirerek yurtseverliğinizi güçlendirmeye çalışan partilerin oyu –medyanızın da desteğiyle- artıyor. Birilerinin kanı akıtıldıkça, düşmanlık ve kin körüklendikçe oya tahvil oluyor vatan sevginiz.

"Yabancı bankalar ülkemizi ele geçirdi, topraklarımız gâvurlara satılıyor" diye yaygara koparttırıyor yazarlarınız size. Pek güzel. Ama sizden bu vesileyle oy isteyenler yerli kamu kuruluşlarıyla, yerli ihalelerle meşru olmayan biçimde ceplerini doldurmuşlar. Sizin kutsal sevginiz diğer ceplerinde.

Bu ülkede adaletin tesis edilmesinin, demokrasinin yerleşmesinin, kendi kaderini tayin edecek kadar bağımsız olunabilmesinin önündeki en büyük 'mesele' sizsiniz. İftiralara baktırıp, gerçeklere körleştirmişler sizi.

Besleyip büyüttüğünüz sermayeyle hakikate tıkaç olanları zenginleştiriyor, adalet isteyenleri ise susturuyorsunuz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

‘İnsanlığın şöleni’

Leyla İpekçi 05.12.2008

Bir buçuk yıldır kalın duvarlarla dünya ile bağlantısı kesilen Gazze’de son bir aydır elektrik de verilmiyor. Hastanelerin yaşam destek üniteleri çalışmıyor. Fırınlar ekmek üretmiyor. Halk yiyecek ve ilaç bulamadığı için ölüme mahkûm bırakılmış durumda.

Bunları ifade edenler çeşitli zamanlarda bazıları tarafından dolaylı olarak antisemitizm yapmakla itham ediliyor. Buna dikkat çeken gençleri, yazıp çizenleri veya Cumhurbaşkanlığına mektup yollayanları kuramsal ve siyasi tartışmaların içine çekmek gerçeği bizden giderek koparıyor.

Hayatın dinamikleri her türlü siyasetin üzerinde çünkü. “Kürtler Güneydoğu’da mazlum edilirken sizin neyinize Gazzeliler adına mücadele etmek” diye tersinden siyaset üretenler de oluyor. Sanki bunu diyenler Kürtler adına çok barışçı çözüm önerileri geliştirmişler gibi.

Hayır! Ne Kürtler haksızlığa uğrasın, ne Gazzeliler. Bu yüzden hep aynı şeyi söylüyor bazılarımız: Mazlumun kim olduğuna bakılmaz. Haksızlığın kendisidir karşı çıktığımız. Bugün Gazzeliler için yürütülen insani mücadele Yahudiler için Nazilere karşı verilmemiş miydi?

Markar Esayan, dünkü yazısında “1915’in hukuki olarak nasıl tanımlanacağı gibi konular umurumda bile değil” diyordu. Esayan’ın dokunaklı ruhu kelimelere bürünürken uluslararası diplomasinin, savaş veya düşmanlığın diline hiç gereksinim duymuyordu:

“Ne olurdu şu ülkede birkaç milyon da Ermeni, Yahudi, Süryani, Rum yaşasaydı. Ne olurdu, bize dair ne varsa tarihin keskin virajlarından geçerken döküp saçmadan, heba etmeden bugüne kadar taşımayı becerebilseydik!” Böyle içten, insani, tüm zamanları kuşatan bir vicdanla özlemini dile getiriyordu.

Farklı boyutlara bürünmüş benzer özelemlerimizi dile getiriyoruz. Yazmak, biraz da hakikatin bize eksik bıraktığı yüzünü tamamlama çabasıdır. Bir tamamlanma ihtiyacı. Nihayetinde bu hiçbir zaman mümkün olamaz ama insanların birbirine yaklaşması, yekdil olması için bir davet olabilir bu anlamda yazmak.

İsrarla tekrar edenler var durmadan: 33 erin Bingöl’de şehit edilmesinin içyüzü aydınlatılsın. Maraş, Çorum, Gazi’nin, Bahçelievler’in, faili meçhul aydın ve gazetecilerin, kurumuş kuyulara yığılan cesetlerin ve gerçeğin daha birçok karanlık yüzünü görebilelim. Korkmadan bakabilelim. Adalet ancak böyle kurulacak.

Bunu deyince devamlı aynı isimlerin saldırısına uğruyor herkes: Vay efendim bu kadar karanlıkta bırakılmış olayların hepsi Ergenekon diye aynı pakete sokulamazmış. Kimsenin böyle bir iddiası yok. Ergenekon bir yapılanma içindeki örgütün bizzat kendine verdiği addır zaten.

Kaldı ki, böyle diyenler bütün illegal örgütleri aynı pakete sokmamak adına neredeyse hepsini aklayacaklar. Çünkü "Ergenekon ile Susurluk arasında bir ilişki yoktur" diyerek soruşturmanın bile anlamsız olduğunu ima ediyorlar. Her ikisinde de ortak kişiler olmasına rağmen.

"Ergenekon yıllar öncesinden rapor edilmişti ama nedense şeriatçı Danıştay saldırısıyla başlatıldı" diyorlar. AKP'nin buradaki olası rolüne gönderme yaparak. Danıştay saldırısındaki diğer bağlantıları ve Cumhuriyet gazetesine düzenlenen saldırıda kullanılan bombalarla Ümraniye'de emekli bir astsubaya ait olan cephanelikte ele geçirilen bombaların aynı özelliği taşıdığını hatırlatma gereği duymuyorlar.

Tıpkı Esayan'ın dediği gibi, adı veya sıfatı benim de umurumda değil. İster hepsinin uzantısı olsun Ergenekon, ister devletin bir kısmının içinde oluşmuş karanlık yapının deşifre edilmesi olsun, ister Susurluk'la doğrudan, ister dolaylı yoldan bağlantılı olsun. Siyasi partiler bunun etrafında pozisyon almış olsunlar. Gerçek değişmez.

Sauna, Atabeyler, Yüksekova, Susurluk, Şemdinli, Ergenekon gibi daha yüzlerce karanlık yapılanmayı var eden adaletsizliğin devletten arındırılması değil mi asıl mücadele? Bu çaba bugün iktidardaki birini sorgulamayı gerektirir, yarın ise muhalefetteki birini. Peki, bu mücadeleyi ille devleti zayıflatma çabası olarak yaftalayanlar acaba neyin mücadelesini veriyor?

Bilinçaltımızda bir kalıp var. Çok tozlu. Çok fazla yerine yerleşmiş, kaşarlanmış bir kalıp. Zihin zelzeleleriyle kıpırdamıyor bile. Bu kalıbı sözle ifade etmek, sarsmak imkânsız. Çünkü onun sloganları, peşin hükümleri, önyargıları var.

Bir gerçeği ikiye bölmeden, zihni ortadan yarmadan, bir hayat görüşünü onunla zıtlasmadan gerçeğe bakmayı imkânsız kılıyor bu basmakalıp. Adına siyaset bilimi diyor kimileri.

Esayan'ın deyişiyle; adına ne dendiği umurumuzda değil. 'İnsanlığın şölenu'ni birlikte hayal edebilsek yeterdi en azından.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hayal ettikçe gerçekleşen hakikat

Leyla İpekçi 09.12.2008

Hayalini kurduğum o kadar çok şey var ki. Hayal edilmemiş her gerçek eksik kalıyor sanki biraz. Bayram vesilesiyle bu yazı boyunca zihin akışımı izleyeyim istedim.

İnançların tarif edilmediği bir dünyada yaşamak isterdim. Çünkü ister din adına, ister her türlü 'seküler inanç' adına yaptığımız her tanım bizi kendi dünyamıza hapsediyor.

Uçlarımı iyice açmayı ve bütün tariflerin ötesinde, 'tanımlanamaz olan'da soluk almayı isterdim. Kabuklarımız evimizdir, ama bir de 'ev içleri' vardır. İfade edilemez. Ancak içerideyken sezilir, hissedilir.

İşte bu tanımsız boyutta içimizdeki evrenselliği tarif ederek eksiltmek yerine, onu bir sese, bir yazıya, bir şiire yansıtarak metaforun metaforuna ulaşabilmeyi isterdim. Bizimle birlikte hep genişleyen bir evrensellik olmalı.

Yaptığımız her tanım bir tahakküm riski taşır ve tanımların hiyerarşisinde kendimizi yukarıda konumlamamıza davet çıkarır ister istemez. Bu yüzden gerçeğe biraz olsun yaklaşabilmemiz için bir anlama çabası önermek isterdim.

Başkalarını 'olduğu gibi' görebilmek çok yalın ama bir o kadar da derin bir bakış gerektiriyor. Ancak kimliğin, cinsiyetin, sınıfın, etnik kökenin, ideolojik görüşün ötesine geçmeye cesaret ettiğimizde, ötekiyle aramızdaki mesafelerin azaldığını, başkasındaki kendimizi ve kendimizdeki başkasını kuşatabildiğimizi fark ediyorum.

Anlamak affetmektir bir bakıma. Haklı konumdayken özür dileyebilmek, 'tersinden ego'yu güçlendiriyor. Affetmek de bir üstünlüğe gönderme yapıyor tabii. Bu yüzden her bağışlamanın bir 'bağışlanma imkânı' sunduğunu görecektir 'temiz' bir niyet isterdim hepimize.

Evrensel değerler havuzuna, 'küresel değerler' adı altında yalnız Batılı değerlerin doldurulmadığı, kuzeyden, doğudan, güneyden; birbirinden farklı medeniyetlerin de aynı ölçüde bu havuza katkı yapabildiği bir dünya ne kadar 'çeşitli' bir dünya olurdu.

Her dine eşit mesafede duran devletlerden hiçbir şikâyetim olmazdı. Ama insana gelince iş değişiyor. Kendi 'inancı' gereği, her dine eşit mesafede durduğunu söyleyen bir vicdan'dan daha fazlasını beklerim.

En azından şunu: Bir dine bağlanmış insanlara, sırf onlar her dine eşit mesafede durmuyorlar diye küçümsemeyle bakılmamasını hayal ederdim. Üstünlük kurduğumuz her durum bizi kendi tuzağına düşürüyor eninde sonunda.

Bağımlı olduğumuz (bizi kendine bağımlı kılan) her şeyden arınabilmenin her an mümkün olabildiğini, mucizenin kader ile iradenin bir biçimde çakışmasıyla gerçekleşebildiğini düşünmek isterdim.

Kaderini seçmenin –kaderini sevmenin- ancak özgür iradeyle mümkün olabileceğini ve iradenin de bir kader olduğunu tasavvur edebilmeyi isterdim.

Bağımlı olduğum şeylerden kurtulup çözüldükçe (zaaflarımdan, sertleşmiş kalıplarımıdan, korkularımdan vs.) dikey anlamda bir bağlanma gerçekleştirebilirim. Bizi birbirimize bağlayacak olan kalp dilinin alfabesini hiçbir yerde öğretmiyorlar. Ama insandaki seküler olmayan mahal kalptir.

Dikey ve yatay, inen ve çıkan, dönen, başlayan, biten her şeyi içeriyor kalp. Helezonik bir zamanı var. Her vakti tavafl ediyor kendi yörüngesinde. Hakikatin aşkınlığını okuma yazma bilmeden de 'okuyor.'

Bu yüzden kalbe kazılı kelimeleri öyle bir terkiple bir araya getirebilmeyi isterdim ki, nihayetinde burasını 'oray' anlatır gibi anlatabilmiş olayım. Çünkü benim için 'orası' yani gayb olan yok değil, buradan bakıldığında görünmez –kayıp- ama mevcudiyeti bilinebilir olandır. Çünkü öyle sezerim ki, ilahi boyutu vardır varlığın.

Kalbin gözüyle bakıldığında 'orası' buranın izdüşümüdür. Şu anın içindeki sonsuzluktur. Dolayısıyla her an yenilenir yaratılış. Hiçbir şey tekrar etmez. Bir devam edıştır var olmak. İkiye bölünemez. Parçalanamaz.

Her türlü dünyevi (yatay) ilişki içinde, yukarı doğru yükseleceğimiz o düşey (bize inen) ekseni bazen sadece bir cenin gibi kıvrılarak, hayatın ve her şeyin başlangıcına dönerek (ya da sonuna vararak) kuşatabileceğimizi ifade

etmek için alnımı yere koyuyorum.

Evet, tam da vücudumu en aşağıya indirdiğim anda kendi miracıma yükselebiliyorsam eğer: Bu yükseliş sorumluluğunun bilinciyle hayata bir ifade biçimi katmayı isterdim.

Kâinatın tüm hallerinden geçerek ayağa kalkmak, bir diriliş umududur ve ben bu bayramda, kurban etmek ile kesmek arasındaki o 'bıçak sırtı' ayrıma varmak için bir anlama çabası diliyorum.

İkna olmak, inanmak, analiz etmek değil. Kendini teslim edecek kadar güvenmek diyorum yalnızca. Akleden kalp ile bakabilmeyi hayal ediyorum. Kana, cana. Vermeye. Bir sevgili gibi yaşamaya. Aşka.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hoyrat gerçekler narin parmakla gösterilemiyor

Leyla İpekçi 12.12.2008

Gazetede okudum: Her gün en az sekiz kişinin ateşli silahlarla öldürüldüğü, üç kişinin ateşli silah kazası sonucu yaşamını yitirdiği Türkiye'de, '10 ay taksitle' silah satış kampanyası yapan Makine Kimya Endüstrisi Kurumu amacına ulaşmış. Ve nihayet bütün stoklarını eritmeyi başarmış.

Yine aynı günkü gazetelerde İnsan Hakları örgütlerinin raporları da vardı. Bu yıl sekiz kişinin gözaltında, 36 kişinin de cezaevinde hayatını kaybettiği açıklanmış. Polis kurşunuyla hayatını kaybedenlerin sayısı dokuz, yaralananların sayısı da 12'ymiş.

Görünüşte bu iki bilgi arasında bir bağlantı yok. Çünkü silah taşımak zorunda olan güvenlik güçleri ile belinde silahla dolaşan sivillerin niyeti de, amacı da farklı birbirinden.

Ama bu iki bilgiyi birbiriyle ilişkilendiren görünmez bir bağ var bu ülkede: Hayrete ve dehşete kapılmayışımız.

Türkiye'de can yakan gerçekleri 'aydınlar' kendi aralarında tartışırlar. Ve daima marjinalize edilirler. Deyim yerindeyse 'aile salonu'nda bunlar konuşulmaz. Bence asıl talihsizlik burada. Silahların patlamasıyla dökülen kanların birer konuşma konusu olarak dilimize gelmeyişiyle biriken bilgisizlikte.

Eğer bir ülkede bir silah kampanyası gördüğü ilgi üzerine defalarca uzatılıyorsa ve aynı ülkede her gün sekiz kişi ateşli silahla ölüyorsa aydınlar istediği kadar konuya dikkat çeksin. Kitleler dehşete kapılmadığı sürece, canlar yitiriliyor. Yitirilecek.

Daha beteri; bu tip öznesi belirsiz haberlere olan ilgisizlik, öznesi ve nesnesi son derece belirli haberler karşısında da aynı şekilde sürüyor. Kanı, katliamı, haksızlığı ve onlarca zulmü saklamış, üzerini sessizliğin diliyle örtmüşüz.

Sonra birileri gasp edilmiş haklarını talep ediyor. Bu doğrultuda Aleviler Madımak'ın müze olmasını istiyor mesela. Kürtler JİTEM'cilerin yargılanmasını istiyor. Şemdinli, Susurluk, Ergenekon aydınlansın diyor aydınlar. Çorum, Maraş katliamı diye haykırıyorlar. Bingöl, Aktütün, Dağlıca diyorlar.

Bu isimlerin ardındaki karanlığa herkesin gözleri alışkın değil. Bu isimlerin temsil ettiği dehşet verici olaylar herkes tarafından da bilinmiyor. Elbirliğiyle bilgisiz bırakılıyor 'medya tüketicisi'. Ama artık bu dehşet verici olaylardan bahsetmeksizin bugün mesele halini almış hiçbir sorunumuzla yüzleşemiyoruz.

Bunlardan söz açtığınızda ne kadar iticisin diye sitem ediyorlar size. "Neden sakince anlatamıyorsun? Neden böyle habire dökülen kanlardan, katliamlardan, faili meçhullerden bahsediyorsun?"

Türkiye'nin kanlı gerçeklerine parmak bastığınızda, sizin parmağınızı kibarca değdireceğiniz yere hoyratça basmanıza takılıp kalıyorlar. Bu ülkenin örtülü acıları çoktandır narin parmakla gösterilemez olmuş. Ama üsluba takılıp kalıyoruz.

Bizi sağır ve dilsiz bırakan büyük bir acı var bu topraklarda. Acı gölleri kurumuyor. Birileri yaralı, başkalarının gözü yaşlı, kimileri ise hepten felç olmuş. Korkmuş, korkutulmuş. Kimse kimseyle karşılaşmıyor.

Sonra da Yunanistan'da polis kurşunuyla öldürülen genç için koparılan fırtına niye bizde olmuyor diye soruyoruz. Hayatı bize dar edenlerden bugüne dek hiç hesap sormadık onların yaptığı gibi. Çünkü büyük bir mazeretimiz var: Bilmiyorduk.

İşte üslubu sertleştiren tam da bu: Yüz yıl önce bilmiyorduk. Hâlâ bilmiyoruz. Ve süslü medya propagandaları sayesinde bilmek de istemiyoruz. 'Aile salonu'nda hep roman kurgularında okunuyor acı. İliğimize geçmiyor.

Bir kez daha kişisel tanıklıklara, şahsi hikâyelere dönme vaktidir diyorum. Bunu önerenlere de katılıyorum. Orhan Miroğlu'nun Avesta'dan çıkan *Dijwar Onlara Dair Her Şey* adlı kitabını okumakla başlanabilir.

"Sadece ben anlatmamalıyım," diyor Miroğlu, kitabının başında. "Herkes ve herkesin anlatımına yer olmalı bu kitapta. Bir davet mi? Evet, sanırım öyle. Müthiş bir davet bu, farkındayım. Ama bu davet olmadıkça bir hayat, tıpkı Musa Anter'in hayatı gibi bir hayat, üstelik dört başı mamur bir romana benzeyen böyle bir hayata dair tanıklıklar olmasa, o hayat, o roman neye yarar ki? O halde Ape Musa'nın hayatını ve bir dönemi daha anlaşılır kılarsanız eğer, buyurun tanık olmaya."

Miroğlu'nun giriş bölümündeki bu sözlerini okuyanlar arasından bir ses duyuluyor: "Sahi kimdi Musa Anter? Öldürülmüş müydü? Neden?"

Öğrendikçe azalacak acı. Paylaşılacak. Ve ancak bu tanıklıklar sayesinde bir gün hesap sorulacak. Haksız yere canlar yok edilmesin diye, verilen onca mücadele boşuna olmayacak.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Irak işgali, Doğudan dergisi, Rachel Corrie

Leyla İpekçi 19.12.2008

Iraklı gazetecinin Bush'a fırlattığı ayakkabılar daha ilk anda usta manevralarıyla bu işten sıyrıtan Bush'un kendisini gülümsetti. Ardından sözcüsünü, diğer bürokrat ve gazetecileri. Sonra da tüm dünyayı.

“Oh olsun” deniyor herkes tarafından. Ama internet sitelerinde kahkaha attıran, kitleleri deşarj ettiren bir oyun olarak kurgulanıyor bu tarihi fırlatma. Defalarca. Herkes tarafından gerçekleştiriliyor sanal olarak.

Iraklı gazeteci ayakkabıları fırlatmasaydı neredeyse bu kadar bile gündeme gelemeyecekti bugün Irak işgali. Gazetecinin sorumluluk, tutum ve görevleri bu vesileyle tartışılardursun, onca dökülen kana, katliama, işkenceye bizi kahkahalarla yaklaştırdığı için bir türlü tam olarak tadını çıkaramıyorum bu olayın.

Gülücükler yanağımda donakalıyor. Çünkü bir vakitler Ortadoğu coğrafyasında Ermenistan’dan İran’a, Suriye’den Lübnan’a giden belki ilk sivil girişim olan Doğu Konferansı grubunun (ben de bu yolculuklara katılma şansını bulmuştum) yayınladığı *Doğudan* dergisinin yedinci sayısı masamda duruyor. Yıldız Ramazanoğlu bitip tükenmez bir dirayetle defalarca yazdı, yine yazmış:

“İki milyon Iraklı saldırılarda hayatını kaybetti. Bir milyon kadın dul ve beş milyon çocuk yetim kaldı. Altı milyon insan açlık çekiyor. Elektrik yokluğundan on beş milyon insan karanlıkta. İki bin doktor öldürüldü, yirmi bini de ülkeyi terk etti. Bugün Irak altı milyonu aşkın göçmenle dünyada en çok mültecisi olan ikinci ülke.”

Tabii bu bilgiler kuru birer istatistik oldu bizler için çoktandır. Ortadoğu’da bugün ayakkabı fırlatma imgesiyle popüler hale getirilen ve bilinçaltımızda işgali ve sonuçlarını kaçınılmaz olarak yumuşatan, makul seviyeye indirgeyen bir yeniden üretim mekanizması kendiliğinden çalışıyor.

Ama bunların karşısında şahsi tanıklıklar var. Yirmili yaşlarının başındaki Amerikalı Rachel Corrie’nin ailesine yazdığı mektuplar var mesela.

Beş yıl önce Filistin direnişine katılmak ve evleri dozerle yıkılan ailelerle dayanışmak üzere gittiği Refah’ta yaşadıklarını anne babasına anlatırken “Filistin’den döndüğümde, muhtemelen kâbuslar görecektim ve burada olmayışım yüzünden kendimi suçlu hissedeceğim,” diyordu.

“Fakat bu suçluluk duygusu bana daha fazla çalışma gücü verebilir. Buraya gelmek bugüne dek yaptığım en iyi işlerden biriydi. Eğer saçmalıyorsam, bunun nedenini benim kendi devletimin ana sorumlusu olduğu bir soykırımın ortasında bulunuşuma bağlayın.” Böyle devam ediyordu mektuplar.

Sonra bir gün İsrail dozeri, eczacı bir Filistinlinin evini yıkmasına karşı çıkan Corrie’yi ezdi. Dur diye elindeki megafonla bağırmasına rağmen. Tanıkların önünde.

Irak’ta, Afganistan’da, Filistin’de ya da Güneydoğu’da bugün böyle devam ediyor hayat. Kapanmayan yaralarla. Ve geçmişte olduğu gibi, bugün de birçok kişi “dünya hep böyle olagelmıştır, ben ne yapabilirim ki” diyerek susmayı, durmayı, kabullenmeyi, kısacası suç ortaklığını seçti, seçiyor.

Tek bir kişi ne yapabilir diye sormak anlamsız. Haksızlığa, zulme tanıklık etmek başlı başına bir mücadeledir. Konuşarak, yazarak, imza atarak. Bizi bunca ölümün, kurumayan kanın ve parçalanmış cesedin arasında dirimde tutar muhakkak.

Kimileri ise dün olduğu gibi bugün de kendi paylarına düşen sorumluluğu üzerine almak istemez. Corrie’nin teröristler tarafından kandırıldığını söyleyerek ezilmesini mazur gösterirler. Iraklı kadınlar ölüyor, dul kalıyor ama aile içi şiddete de maruz kalıyorlar diyerek İslamofobi terminolojisiyle işgale hafifletici nedenler

bulabilirler.

Yeryüzünde her türlü haksızlığı, katliamı, işkenceyi kendi aldığı pozisyonlar üzerinden mazur görececek birileri daima olacak, bugüne dek olduğu gibi. Fakat tek bir canın dahi haksız yere alınmaması için sözgelimi Ermenilere "ama siz de bizi vurdunuz, geberttiniz" demekten başka bir dil bulabilmemiz ancak şahsi mücadelelerle mümkün galiba.

Devletin sorumluluğunu görmesine rağmen, Rachel Corrie'nin vicdani mücadelesini sürdürmesi –kimi zaman ailesiyle bile tartışmalara girecek kadar- bu anlamda bir 'dil yaratma' örneği teşkil ediyor sanırım.

Iraklı gazetecinin fırlattığı ayakkabılardan yansıyan kahkahalara dönersek. *Doğudan* dergisinin Doğu Konferansı adına sahibi ve yazı işleri sorumlusu Mehmet Bekâroğlu'nun yazdığı gibi; "Türk medyasının Irak ve Afganistan'da milyonlarca kişinin katledilmesinden birinci derecede sorumlu olan ABD Başkanı Bush'u nasıl ayakta alkışladığını" tam da bugünlerde hatırlatma gereği duyuyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İblis'in ilk etnik köken davası

Leyla İpekçi 23.12.2008

Senai Demirci'nin *Zaman* gazetesinde 21 aralık tarihli yazısından sadece benim yazıma giriş olacak bölümü alıntılanakla başlayayım:

"Uğrunda emek vermediği, doğuştan edindiği bir özelliğe dayanarak kendini 'üstün' başkasını 'aşağı' görme geleneğini İblis başlattı. 'Ben ateştenim' diyordu 'topraktan' Âdem'e (as) karşı. İlk etnik köken davası, İblis'in küfrüyle sonuçlandı. Âdem (as) özür dilemişti. Melekler özür dilemişti. Şeytan özür dilemedi. O gün bugündür de özür dileyenlere karşı olageldi.

O gün bugündür de, 'Adam' olana hatasını bilmek düştü. Âdemoğlu olmak özür dilemekten yüksünmemek oldu. Geciktirdiğim /geçıştirdiğim özür dilemelerin her birinde şeytana muhalefet fırsatını kaçırmışım meğer. Dilemediğim / dillendiremediğim tüm özürlerden özür diliyorum."

***

Âdem tövbe etmiştir. Çünkü ne yaptığını nefsinde bilmiş, anlamıştır. İnsanın yaptıklarından pişman duyabilecek bir varlık olduğunu böylelikle göstermiştir. Ve "kendini bilen Rabbini bilir" kelamının ilk örneği olmuştur. Çünkü 'Rahman' ve 'Rahim' isimleri olandır bağışlayan. Bunun genişleyen anlamlarını 'okumak' bizlere kalmıştır.

Biz hatalarımızla yüzleştığımızda değil, ancak kalbimizin içinde pişman olduğumuzda bir daha adaletsiz davranmaktan korkarız. Eylem değil niyettir burada pişmanlığın ilk ölçüsü. Yoksa yüzleşme eylemi her seferinde bize aynı zulmü yaptırmaya bir hafifletici neden de teşkil edebilir.

Her insan geçmişte olan zulümlerle yüzleşmek istemeyebilir tabii. Kimse de onun üzerinde bir tahakküm kurma hakkına sahip değildir. Gelgelelim yapılan haksızlıkların üzerini örtmek ve inkâr etmek, şahsi ayıpların ve

kusurların üzerini örtmeye benzemez.

Bu tür bir inkâr ediş ve görmezden geliş, zulmü Ermeniler için de bugüne taşıyor, Türkler için de. Kürtler, Aleviler ve Sünniler için de. Herkes için bu böyle. Ve zulüm yeni formlara bürünerek sürüyor, herkes yara bere içinde.

Geçmişteki zulüm (adaletsizlik) eğer bugün habire yeni kinlere ve iftiralara ve Hrant Dink cinayetlerine yol açıyorsa ve biz suskun kalıyorsak: Önyargılara, peşin hükümlere, süslü ikna kampanyalarına –bugün- izin veriyoruz demektir. Burada bir sorumluluğumuz var.

Pıhtılaşmayan kan bize bir şey söylüyor çünkü burada. Haykırarak. Bize tanıklık ediyor. Çünkü bu kan hâlâ canlıdır.

***

Âdem'in özürü ve tövbesi aynı zamanda bize ilk zikrin sevgi olduğunu ve bunun Yaratan'dan bize doğru geldiğini, dolayısıyla Rabbinin merhametinin yüceliğini ve sonsuzluğunu imlemiştir.

O'nun bağışlayıcılığının, yani rahmetinin gazabını geçeceği bize müjdelenmiştir. Her seferinde 'ümmi' olabilirsek, hayret ve hayranlıkla yeniden 'oku'mayı öğrenebiliriz. Doksan dokuz 'güzel isim' içindeki gazap isimlerinin varlığı şunu da söyler bize, yine Demirci'den alıntılanarak: "Kötülüğün olması kötülük değildir. Senin onu seçmendir kötülük."

Bu dünyayla hemcins değiliz. Buraya hapsedilmeyecek, burayı aşan niteliklerimiz var. Bu dünyayla hemcins olan su, toprak, havayı yap deseler, sıfırdan bir su yapamayız. Ne toprak. Ne de hava.

"Aslında dünyanın her cüzü, her şeyi aşkıdır" der Mevlana. "Her şeyin, her zerrenin, her atomun bile içine aşk ateşi düşmüştür. Her şey, sevgili ile buluşmak için çırpınır durur, her şey buluşma sarhoşudur."

Tıpkı dönen atomlar gibi, kesintisiz biçimde süren, dönen, saran, kıpırdayan kavuşma arzusu, "kutsal hazinenin bilinme arzusu"nun en güzel yansımalarından biridir. Bilmek ancak aşkla mümkün olmaya başlar. Bu anlamda, bilmekle yükümlü olduğu emaneti Âdem kendi iradesiyle almıştır. Bir 'okuma' arzusuyla.

Dağın, taşın, denizin yüklenmediği emaneti Âdem'in taşıması bize aynı zamanda 'aşkı bilmek'le yükümlü olan her varlığın şu kâinatta bir can taşıdığını, canlı olduğunu hatırlatır.

Vahiy şöyle der: "Her şey O'nun hamdını tesbih eder fakat siz onların tesbihini anlayamazsınız." Bilincimizle bildiğimiz her varlığın bir konuşma biçimi vardır kendi dilinde ama biz işitmeyiz.

Hepimizi âşık ve 'sevgili' kılan, birbirimizle kendi biricikliğimizde bütün çokluklarımızla, bütün farklılıklarımızla 'bir' kılan hakikattir işte. Bölünemez olan. Artık 'sevgili'nin cinsiyeti, kimliği, ideolojisi, kökeni yoktur. Kan: Can olmuştur.

O halde İbn Arabî'nin dediği gibi, her varlığın konuşması (O'nu bilmesi), onun taşıdığı canına bir delalettir: "Her şey canlıdır ve her şey Tanrı'ya işaret eden bir ayettir." Peki, böyle bir 'bilis' bu dünyada benim ne işime yarıyor? Nasıl okuyacağım bu ayetleri?

***

Eşyanın canlı olması demek, bana her şeyin tanıklık etmesi demektir öncelikle. Şu anda parmaklarımın değdiği tuşlar da, az ileride uyuklayan kedim de, pencerenin önündeki yağmur suyuyla ıslanan kasımpatılarım da bana tanıklık ediyor.

Aynı şekilde eşyanın bir diğer özelliği de, üzerinde birçok canı taşımasıdır. Oturduğum sandalyenin imal edilmesinde payı olanlar, buraya benden önce oturanlar vesaire. Bu belki geçmişte kalmış gibi görünebilir. Ama o eşya üzerinden geçmişini benimle birleştiren, bir bakıma beni 'vaktin çocuğu' olarak tüm zamanlara yayan bir esrarı vardır eşyanın.

Şu kâinata dört parmak boşluk olmadığının tasavvuruyla hayata ve insana bakan biri olarak, benim için yerde, gökte, yıldızda, adada, sebebi ilk sebebe dek birbirine eklenen her şeyde can var. 'Hayy' ismine bir gönderme yaparak.

Demirci'nin dediği gibi özür dileyemediğim, dillendiremediğim tüm özürler de bana tanıklık ediyor. Pişmanlıklarım, tövbelerim de. Nefsimi (kendimi) bilme çabalarım da. Nesilden nesile çoğalttığımız ve iktidar odaklarına alet edildiğimiz peşin hüküm ve önyargılarımız da.

Pıhtılaşmayan kanlar, bazen kurumuş asit kuyularına fırlatılan cesetlerden, bazen inkâr eden tutumlarımızdan, bazen üzeri betonla örtülmüş faili meçhul çukurlarından, bazen de suskun kaldığımız ağızlarımızdan bize tanıklık edecek. Çünkü biz iştimesek de hepsi kendi dilinde canlı.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hayata Kürtçe bir değer katmak

Leyla İpekçi 26.12.2008

Koyu, siyah bir sonsuzlukta yuvarlanıyoruz hep birlikte. Karanlığın gözlerine bakmaya o kadar alışmışız ki, o kadar aşına olmuş ki gözlerimiz bu karanlığa: Aydınlık sanıyoruz etrafı. Yapay bir ışık. Bununla yetiniyoruz.

Geceyle gündüzü birbirinin içinden çekip alamayışımız gibi, gölgenin güneşin yörüngesine göre değişen, kısıp uzayan hareketlerine de müdahale edemiyoruz. Zamanın dairesel döngülerle akıp gidişini engelleyemediğimiz gibi.

Bütün bunlar bize bir şey söylüyor. Sır kabuklarını soymaya davet ediyor. Ama hayır. Karanlıktan devşirdiğimiz bir aydınlık bize yetiyor. Dünyaya dokunabildiğimizi düşünüyoruz.

İnsan kendine tam olarak ait olabilir mi? Kolundaki saatin kendisine ait olabilmesi gibi? Sanmıyorum. Eğer olabilseydi, iradesine de hükmedebilirdi istediği gibi. İnsanın kendini aşan, onu kendinden taşıran niteliklerini neyle ölçebiliriz o halde?

Belki biraz da kendini ifade etme maharetiyle. Peki, bu yeti nereden kaynaklanmıştır? Hayata bir 'değer' katma

tabiatından. Ben, böyle bir niteliğin bir nevi şükran sunma ihtiyacından kaynaklandığını düşünüyorum. Neye şahitlik etmekte olduğunu (zahirde ve batında) bilme arzusu, ibadet biçimlerini de şekillendirir.

Gerektiğinde en vahşi, en kanlı olayların tanıklığını yapmak ve en sahici anlatım biçimleriyle bunu ifade etmek de benzer bir şükran ihtiyacından kaynaklanıyor. Çünkü dünyaya zulme dair bir ifade biçimi bıraktığımızda, belki bir çocuk öksüz kalmaktan, bir masum kanı akmaktan kurtulur, belki bir ibret olur insanlığa. Böyle bir beklenti doğuyor en azından. Suskun kalmaktansa.

Aynı şekilde 'iyi'nin ve 'güzel'in katmanları da bize bir ifade biçimi olarak geliyor. İlle bir yüzeye, bir gerece yansıtmak isteriz içimizden gelmekte olanları. Kendini ifade edebilmenin bizi aşan boyutlarına rağmen, bize verili olmasının boş bir tesadüf olmadığını sezmek; belki de ifade etme ihtiyacımızı bir çeşit sezgisel bilgiye çeviriyor.

Hakikatin en güzel suretini yakalama derdine düşmemiz de bu sezgisel bilgiyle ilgili olabilir. Bizzat karşılığını kendi asli tabiatımızdan bildiğimiz bir iç hakikatle örtüşüyor olabilir bu iz sürme arzumuz.

Aslında hepsinden önce de, dünyaya geldiğimizde konuştuğumuz ilk dille arzularız bunu gerçekleştirmeyi. Çünkü insan kendini en iyi anadilinde bilir. Kimliklerin ötesindeki bir biliftir bu. Yine de öncelikle kimliğini tanımlama hakkını elzem hale getirir.

***

Bir Kürt olarak bu dünyaya gelseydim ve dünyaya dokunurken öğrendiğim ilk dil Kürtçe olsaydı, kendimi geliştirirken, insana ve insanlığa bakarken, ancak kendi dilimde ifade biçimleri geliştirerek şu kâinata bir değer bırakabileceğimi hissederdim.

Kendi gerçeğini ifade etme yetisi bana verilmişse, bunun ne olduğunu, ne adına bu gerçeğin izini sürmem gerektiğini anlayabilmek için yegâne öğrenci de ben değil miyim?

Gerçeği tamamlama, ona eşlik etme ihtiyacıyla bir güzelliğe yaklaşabilir, onu başka biçimlerle birleştirerek, dönüştürerek yansıtabilirdim. Sanki hammaddesine ulaşmak gibi hayatın. Tam olarak elbette imkânsız ama hiç değilse, kendime ait olabilmenin sınırlarına biraz olsun varırdım.

Kürtçe olan anadilimde yaşayarak, kendi varoluşumu, bana verilen ölçüler içinde (etik ve estetik olarak) geliştirir, paylaşır, çoğaltır, zenginleştirirdim.

Çok yakında devletin kanalında yayına başlayacak olan Kürtçe TV, bütün siyasi hesapların ve olumlu olumsuz kamplaşmaların ötesinde, eğer nitelikli programlara imza atarsa ve bizi hakikate yaklaştırırsa, bir güzelliği çoğaltabiliriz bu ülkede.

Eğer sadece panzere taş atmanın dilini konuşmak zorunda kalan çocuklara bir ifade biçimi verebilirse. Ve eğer sadece onları en ağır cezalara çarptıranlar da zamanla daha kapsayıcı ve kuşatıcı bir konuşma biçimi olduğunu keşfederlerse:

Belki de hayata Kürtçe bir değeri elbirliğiyle katmış oluruz. Üniversite öğrencisi bir Kürtün (dünkü *Radikal*'deki yazı dizisinde) dediği gibi: "Özgürlük insanın kendini anlatabildiği zaman geliyor" çünkü.

Fakat geçenlerde *Taraf* gazetesinde Vahap Coşkun'un dile getirdiği gibi, halen resmî bir belgeye Kürtçenin girmesinden özenle sakınıyor ve 'anlaşılmayan bir dil' olarak nitelendiriliyorsa, anadil eğitimi istedikleri için üniversitelerden öğrenciler uzaklaştırılıyorsa, Meclis'in matbaasında Kürtçe bir bayram tebriği basılamıyorsa:

Bizi hep birlikte güzelleştirecek bir dili kurabilmek için daha kaç kez değersizleşeceğiz diye sormadan da edemiyorum. Karanlığa aşına gözlerimizle, daha kaç nesil, sustuğu dillerde eziyet görecektir böyle?

Devletin Kürtçe kanalının, bütün bunların çözülmesinde hayırlı bir vesile olması umuduyla.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ortadoğu'da barışı kim ister?

Leyla İpekçi 30.12.2008

Bush yönetiminden bir Amerikalı yetkili, Obama'nın başkanlığına sayılı günler kala İsrail'in hava saldırılarını şöyle yorumlamış: "İsrail, yeni yönetimin Filistin sorununa yaklaşımının ne olacağını tahmin edemiyor, bu yüzden yönetim değişmeden önce Gazze'ye askerî müdahale için elini çabuk tuttu."

Hamas'tan İsrail'e atılan roketler İsrail'in orantısız güç kullanmasına ve kanlı katliamlarına yol açtığı için, bazı yorumlara göre Hamas bu tutumuyla El Fetih'i de İsrail'e karşı tavır almaya zorluyormuş.

İsrail'in Filistin'e 300'e yakın kişinin öldüğü, yaralı sayısının 900'e ulaştığı en kanlı saldırılarından biri, 'operasyona devam' mesajıyla gerçekleşirken, Gazze'den atılan roketlerin halkı canından bezdirdiğini, çocukları depresyona soktuğu vesaire hatırlatılıyor. Ve devletlerin kendini savunma hakkından dem vuruluyor.

Masumun kendini savunma hakkı ya da maktullerin sivil oluşu, 'terörist' denilerek camide ibadet etmekte olan bir sivilin haksız yere canının alınmış olma ihtimali bugün artık devletlerin pek derdi değil. Ve bunu dert etmeyenlerin barış için atıp tutuyor olmaları ne kadar inandırıcı? Kimse bilmiyor.

Her türlü siyasi gerekçe ve bulunan her açıklama, aynı kanlı söylemi çoğaltıyor. Kan dökmenin meşruiyetini bilinçaltımıza sokuyor, bizleri farkında olmadan ikna ediyor. Artık bütün Gazzeliler terörist olarak kodlanıyor sözgelimi. Bütün Araplar ikiye bölünmüş. Ve bütün Müslümanlar gerici, ilkel, vahşi. Dolayısıyla imha edilmeye müsait.

İsrail'de de bizdeki Küresel BAK, gibi, Mazlum-Der, IHH, Buluşan Kadınlar gibi, B'teselem'den Gush Shalom'a, Barış ve Eşitlik için Demokrasi Cephesi'nden, Barış Şimdi'ye dek pek çok hareket var. Batı'da da var.

Daha yeni Cumhurbaşkanı'na mektup yazıp Gazze'deki insanlık dışı duruma dikkat çekmiştik hep birlikte. Mısır'dan da sınır kapısını açmasını talep etmiştik. Ama bütün bu iyi niyetli hareketler barışın sağlanabilmesi için yetersiz kalıyor. Çünkü barış, asıl aktörler tarafından hiçbir zaman istenmiyor.

İnsan toplulukları için savaşmak, barışmaktan çok daha kolay. Ortadoğu halklarını birbirleriyle savaştıranlar açısından da durum farklı değil. Savaştırmak, barıştırmaktan çok daha fazla hizmet ediyor iktidar odaklarına.

Katliam ve vahşet bu kadar kanıksanmışken, kalıcı bir barışın oluşması mümkün olabilir mi? Eğer devletler, örgütler ya da siyasi iktidarlar öfke, kin ve nefret devşirerek varlıklarını koruyabiliyorlarsa, birbirlerini savaş ve saldırganlık üzerinden tanımlayabiliyorlarsa, barışı kim ne yapsın?

Nefret ve intikamı sürdürmek, barış için onlarca müzakere yapmanın ama barışı aslında hiç ama hiç istememenin en kolay yolu. Ve intikam ve öfkenin sürmesi için en etkili eylem, çocukların hedef alınması.

***

Enver Sedat öldürüldüğünde aklım pek ermiyordu. Ama nasıl bir kıyamet koptuğunu hatırlıyorum. Belki Mısır, İsrail veya Filistin üzerinden Ortadoğu mefhumu ilk o vakitler zihnime yerleşmişti. İzak Rabin öldürülmeden beş dakika öncesine dek ise sahiden umudum vardı barışa dair.

Yaser Arafat'la birlikte Nobel barış ödülü almanın bir ağırlığı olmalıydı. Clinton'ın son günlerinde de umutlanmıştım. Ehud Barak'ın barış görüşmelerinden nasıl kendi ittifak güçleri tarafından kaldırıldığını daha sonra duyacaktık.

Sabra ve Şatila'nın içyüzünü Doğu Konferansı'yla oraları birkaç yıl önce gezerken daha net anladım. Şaron henüz ayakta idi. Irak ve Afganistan işgalleri çoktan başlamıştı. Dört yıl kadar önce Güney Lübnan'dan sınırın öte yanındaki yerleşimcileri ve askerleri izlerken yakında buralarda yeni bir savaşın patlak vereceğini düşünmekten ziyade Hizbullah'ın halk arasındaki gücüne tanık olmuştuk.

Aynı şekilde Ürdün'de, Suriye'de 'ayak işi' yaparak yaşamaya çalışan eğitimli Filistinli mültecilerin umudu sineye çekmiş ruh haline rağmen, hayata nasıl dört elle sarıldıklarına bizzat tanık olmuştum. Barışa dair hâlâ umudum vardı.

Hamas ve El Fetih iki yıl kadar önce kardeş kavgasına tutuşmuşlar, çatılardan aşağı itmişlerdi en yakınlarını. Kimileri bıyık altından gülümserken, 'barışa bir şans' mitinglerinde umut arıyorduk. Artık İsrail'in kalıcı bir barış sağlanırsa kendi varlığını koruyamayacağını düşünmeye başladım.

Mültecilerin eve dönemediği, Kudüs'ün statüsünün belirlenemediği, Filistin'in devlet olamadığı, İsrail'in 1967 sınırlarına çekilmediği bir çözümün hakkaniyet eksenli bir barışı getirmeyeceği belli. Ama benim umudumu kıran başka.

Ortadoğu barışa tutunamadığı her seferinde, daha kanlı bir el onu daha büyük bir vahşetin ortasına çekiveriyor.

Obama'nın halkına –ve dünyaya- vaat ettiği değişim, sanırım orta vadede sadece bir slogandan ibaret kalacak.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İlk saatler

Leyla İpekçi 02.01.2009

Yılbaşı gecesi *Ülke TV*'de Tarık Tufan, Selahattin Yusuf ve İsmail Kılıçarslan'ın 'Meksika Sınırı' programını izliyorduk Semih'le birlikte. İlk konuklardan biri gazeteci Ceyda Karan'dı. Gazze'deki feci katliamdan bahsederken bir ara mealen şunu söyledi:

"Ezilenler, ezemedikleri için değil, ezmedikleri için mazlumdur. Bu yüzden onların ruhu vardır."

Dersimli bir arkadaşımızın daha önceki saatlerde "Her yer Kerbela" diye yazdığı ve giderek daha çok üşüdüğünü anlattığı yeni yıl mail'ini okuyordum bu sırada.

"Metris'lerinde üşüdüm ben bu ülkenin, Sağmalcılar'ında, Diyarbakır'ında; hapishanelerinde velhasıl." Böyle diyordu:

"Yükseklerinde bir de. Donmak nedir, bilirim, 'beni burada bırakın, siz gidin, uyuyacağım ben' ne demek... Tepene bombalar yağması ne demektir, az ötende patlayan kazan bombasının çukuruna ve kuşatıldığın ölümcül beyazlığa bakıp, yeğinin cebindeki not defterine sevdiklerine hitaben son sözlerini yazmak, ne demek..."

Bir yandan 'Meksika Sınırı'nı izlerken, internete bağlandıktan biraz sonra, dışarıda büyük bir gürültü oldu, havai fişekler atılmaya başladı. Semih'le bakiştık. Hayat sanki büyük bir yarılma ile eskiden yeniye geçmiş, her şey değişmişti. Bu yüzden mutlu olmamız için bir gerekçe vardı. Artık. Bir anda.

Tam bu sırada inbox'ımda bir arkadaş mail'i buldum. Yeni yılın ilk saatlerinde, az önce yazmıştı. O da tıpkı bizim gibi, yeni yıla girdiğini dışarıda patlayan silah ve havai fişek seslerinden anlamış.

Yakında ikinci çocuğunu doğuracak olan yazar arkadaşım, bugün bir arkadaşının kızının öldüğünü öğrenmişti. "Tam bir ağıt halindeyim" diyordu. "Her kış bir bahar direnişidir" diyen Dersimli arkadaşımızın sözlerine de gönderme yaparak, "Gazze'den sonra artık ruhum da üşüyor" diye ekliyordu. Destek eylemleri, miting çağrılarının anlamsızlığını da bazen içinde taşıyarak.

Ona, tıpkı yeni yıl için mektuplaştığımız bir başka yazar arkadaşım Cihan Aktaş'a da yazdığım gibi, "elimizden geleni yapalım ama bir de dualarımız var" diye yazdım. Uluslararası strateji hesaplarına, konjonktür analizlerine, ateşkes pazarlıklarına hiç takılmayan yolları izler dua. Çünkü dünyanın görünmez bağlantıları vardır.

Yeniden inbox'ıma döndüğümde, Stuttgart'tan bir okur mektubu buldum. Benimle aynı anlarda aynı şeyleri yazmıştı. Aradaki saat farkını hesaba katmam gerektiğini editörümünden yeni yılın ilk saatlerinde duyacaktım, ama geceleyin, bu okurun benimle dünyanın bir başka yerinde aynı cümleleri yazdığını bilmek, tuhaf bir yakınlık uyandırdı bende.

"Camı açıp hava almak isterken yılbaşı kutlaması münasebetiyle patlayan havai fişekleri duyunca ürperiyorum, bana hatırlattıkları savaş füzesi seslerinden dolayı."

Böyle diyen okurum, bir süre dışarı çıkmak istememiş, ama nihayet çıkıp yürümeye başladığında siyah pelerinler giymiş bir grup Alman'ın Gazze vahşetini protesto eden bir pankart açtığını görünce yanlarına gitmiş ve nasıl sessiz kalınır mealinde konuşmuşlar. "Hissettiğim daha fazlasını yapabilme arzusu" diye yazmış bana.

Daha fazlasını yapabilme arzusu, Hakkâri'ye bir ay kadar önce tayini çıkan psikiyatr arkadaşımın yazdığı

mektupta da gizliydi: "Sokaklarında tanklar gezen şehirden" diye başlıyordu sözlerine. Neden bu şehirde çok üşüdüğünü anlatıyordu gördükleri ve yaşadıkları karşısında.

Ve sözlerini bitirirken "bütün bunlara şahit olduktan sonra oraya (İstanbul'a) gelmek istemeyi bile insanlığı sorgulamak için yeterli bir sebep görmemden mi üşüyorum acaba" diye soruyordu. Kendine. Bize. İnsanlığa.

Yeni yılın ilk saatlerinde 'Meksika Sınırı'nda yönetmen Zeki Demirkubuz, kötülüğün meşrulaşmasını anlatırken, gençlik yıllarındaki beklentisinin nasıl boşa çıktığını dile getiriyordu.

"Devlet faili meçhullerin, işkencecilerin, darbecilerin varlığını kabul ettiğinde (çünkü hep inkâr ediyor), adaletsizliğin sona ereceğini sanıyordum," dedi mealen Demirkubuz. "Halbuki artık kötülük daha çok görünür hale geldi ve biz onu kanıksadık. Kabul ettikçe meşrulaştı kötülük."

Hadi itiraf edelim. Gözyaşlarımızı, üşüyen ruhumuzu, akan masum kanlarını, edilen duaları da kanıksadık değil mi? Çünkü kötülük saydamlaşarak sürdüğünde, ona karşı direnenlerin de aynı anda buldozer ve panzeri, tank, sığınak delici, asit çukuru ve salkım bombasını da kanıksaması gerekiyor.

Kötülüğün meşrulaşmasından daha tehlikeli olarak, adaletsizliğe karşı direnmenin dili de kalmıyor böylelikle bizde. Saat iki buçuğu biraz geçiyordu. "Hakkaniyet talebini nasıl ifade etmeli" diye sordum Semih'e. İlle zalimlerin diliyle mi? Yine bir yıl daha üşüyerek? Böyle?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gazze'nin hakikati katliamla yok edilemiyor

Leyla İpekçi 06.01.2009

Gazze'de hastaneler bombalanıyor, yaralılar ve doktorlar ölüyor. Camiler namaz vaktinde vuruluyor ibadet edenler can veriyor. Alishveriş merkezleri vuruluyor, etrafa parçalanmış cesetler yığılıyor. Kimileri bu görüntüler karşısında ideoloji üretmeye devam ediyor ve "ama" diyerek Hamas'ın 'dinci' olduğunu hatırlatıyorlar. Sivil katliamına bahane bulabiliyorlar böyle soğukkanlı bir biçimde.

Evet, İsrail'in güvenlik endişesini anlayalım. Filistin topraklarına gelip ülke kurmazdan önce, yüzyıllar boyunca, hangi ülkelerde yaşıyor olursa olsunlar, kendi topraklarında olmamanın tedirginliği genetik bir korkuya dönüşmüştü onlarda. Soykırımı yaşadılar asıl. Bunu da anlayalım.

Böyle dedikten sonra sorularını art arda sıralamaya başlıyor ekran karşısında vahşeti izleyenler: İsrail'in kendini savunma hakkı bu kadar meşru ise dünya halkları neden isyan ediyor bugün? Bebekleri öldürerek meşru savunma yapılabilir mi?

Gazze'de katledilmekte olanlar kim peki? Vurulan insanların sırtında Hamas militanı mı yazıyor hep? Bu yüzden mi güvenlik gerekçesiyle sivil masum ayrımı yapılmadan imha edilmelerini mazur görelim?

Hamas'ın genel kabul gören deyişle "sütten çıkmış ak kaşık" olmaması, orada kadınların, bebeklerin ihtiyaçların öldürülmesine bir gerekçe olabilir mi kolaylıkla?

Bir halkın üzerine (nasılsa 'dinci'ler diye mesela) salkım bombaları yollarken barış nasıl çift taraflı sağlanacaktır diye soruyorlar. Cenin'de katliam olurken Hamas değil El Fetih vardı sözgelimi. Hamas olmadan önceki şiddet nereden kaynaklanıyordu peki? Sorular uzayıp gidiyor.

***

Cuma günü bombalarla birlikte Gazze'ye el ilanları attı İsrail. Bu ilanlarda Filistinlilerden roket atanları ihbar etmeleri istenmiş ve ihbar için gerekli telefon numarası ve e-mail verilmiş. İsrail, olağanüstü güvenlik tedbiri olarak Batı Şeria'da da abluka uygulamaya başlamış.

Gazze'de kara saldırılarının başladığı bir sonraki gün, yeni doğum yapmış Kevser Yılmaz canlı yayında şöyle diyordu: "Burada 150'ye yakın Türk ailesinden yalnızca bir aile ayrılma kararı aldı. Yardımlar sınırlı ulaşıyor. İlaç yok, fırınlar çalışmıyor, un yok, su yok. Bizler buradayız. Konsolosluk, arayıp, dilerseniz ayrılabilirsiniz diyor. Ama biz terk etmeyeceğiz."

Kara ve hava saldırıları sürerken, Gazze dört bir yandan ablukaya alınmışken, İsrail elektrik direklerini, su borularını ve petrol istasyonlarını havaya uçururken: Mısır'da Refah sınırında günlerdir içeri girmeyi bekleyen Gazzeliler ise nihayet topraklarına dönmüş.

"Kızım orada, onu görüp öleceğim," diyor içlerinden biri. Londra'da yayınlanan bir Arap gazetesinin yönetmeni Abdulbari Atwan, "Batı medeniyetinin –özellikle AB'nin- bu vahşet karşısında susması İslam dünyasındaki nefreti artırıyor," diyerek ekliyor: "Yeğenlerim kuzenlerim orada, yarın sabah uyanabilecekler mi?"

Şurası açık ki, kimse bu mahşer yerini terk etmeyecek. Maruz kaldıkları kıyımın ortasında roket atanları ihbar etmekten ziyade, kendileri de sınırlı imkânlarıyla bomba üretmeyi yeğleyecek. Ama bombalarla birlikte mesaj atanlar bu hakikati 'olduğu gibi' görmekten aciz.

***

İsrail'de halkın büyük çoğunluğu, teröristlerin kökünü kazıyana dek devam etmesini onaylıyor bu saldırıların. (Tel Aviv'de 500 kişilik bir grup harekâtı protesto etmek için toplanarak 'cinayetlere son verin' mitingi düzenleyebildi yine de.)

Londra'da, Paris'te, Berlin ve Atina'da da kitleler toplanıp protesto ediyorlar saldırıyı. Ama tıpkı Arap liderler gibi Batılı devletler de sessiz. Bu sessizlik ve belleksizlik: Filistin'de on yıllardır süren direnişin nedenini bugüne taşıyor.

Kimse hatırlatmak istemese de. Hakikat sığınak delicilere, altyapı çökerten kimyasallara, insansız uçaklara rağmen yok edilemiyor.

"Hayatı ve insanlığı bölen utanç duvarına, kontrol noktalarına, geçiş izni için uygulanan aşağılamalara durup dururken mi ihtiyaç duydu İsrail" diye soruyor bir izleyici. "Filistinliler durduk yerde mi roket atıyorlar, canlı bomba oluyorlar? Milyonlarca mültecinin ülkesinden uzakta sefil bir hayat yaşamak zorunda olması bile başlı başına bir zulüm değil mi" diye soruyor bir diğeri.

Gazze'deki trajediye yerinde tanıklık eden Vittorio Arrigoni "İsrail Filistin hastanelerini ve morglarını melek fabrikalarına dönüştürdü" diye yazmış. "Eğer hâlâ onların sonları hakkında konuşacak güç bulabiliyorsam sadece artık sesleri olamayacak, aslında hiçbir zaman da olmamışlara adalet istediğim için, belki de hiçbir zaman kulakları olmayacaklar ve işitmeyecekler için."

Allahtan bazıları halen 'diri' ve bunu oturdukları yerden de işitebiliyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Asıl savaş, öfke ve intikam hissine karşı

Leyla İpekçi 09.01.2009

Gazze'de "hareket eden her şeyi vuran insansız uçaklar" artık gündelik hayat algımıza girdi. Kumandası önceden belli bir programa ayarlanmış aygıtlar, insan yerine öldürme işlemini üstlenmişler. Fakat onların akleden kalbi veya iradesi olmadığı için, asli tabiatları ise bir biçimde insan eliyle imal edildiği için muhakeme yeteneğine de sahip değiller.

Bu yüzden kıpırdama özelliği olan her şeyi (canlı cansız) eşitlemekle yükümlüler. Eşitlemek ise ancak yok edilme paydasında buluşturuyor bütün hareket edenleri.

Karşısındakini bu kadar adaletsiz ve dolayısıyla da öfke ve kine davet eden bir algı biçimi aslında her şeyden önce kendi varlığınıza bir üstünlük atfetmenize yol açar. Ayrım yapmaksızın 'sizden olmayan herkes'i kendinize düşman görmekle, kendinizi yüceltirsiniz.

Hareket eden her şeyi imha etmek, hatta bunu bir bilgisayar programına emanet etmek, insanlığın düştüğü yerdir. Hiçbir ayırım yapmadan yok etmeyi meşru müdafaa olarak görenler, (nihayetinde bol bol bebek katletmelerine rağmen) kendi katliamlarını giderek daha fazla kutsuyorlar.

Buna bir de İsrail'in "sonuna dek gitmeye kararlıyız" kalıbını ekleyin. Evet, her gün her saat duyduğumuz bu 'ilkeli' söz de bize durumu kanıksamamız için yardımcı oluyor. Demek henüz sonuna dek gidilmedi gibi bir önkabul ile saldırıların sürmesi gerektiğine ikna oluyoruz.

Lübnan saldırısı sürerken ve aradan bir ay geçtikten sonra, ateşkese saatler kala, İsrail Lübnan'ın güneyine 360 misket bombası –ve etrafa dağılan yüz bir patlamamış parça- bıraktığı için BM İnsani Yardım Koordinatörü tarafından ahlaksızlıkla suçlanmıştı. Ateşkesten sonraki bir ay içinde bile bu bombalar yüzünden pek çok Lübnanlı ölmüş veya yaralanmıştı.

***

Hizbullah lideri Nasrallah ile Doğu Konferansı gezilerinden birinde Lübnan'da görüşme fırsatımız olmuştu. Lübnan saldırısından birkaç yıl önceydi. Ona göre İsrail'in çeşitli ülkelerden getirilen yerleşimcilerle nüfusunu orta vadede koruyabilmesi mümkün görünüyordu.

Bir başka sefer de Ürdün’de bir araştırma merkezinde benzer sonuçların ortaya konduğu bir demografik çalışmayı dinleme fırsatını bulmuştuk.

Filistinlilerdeki öfke ve intikam hissini daim kılmak ve devletin varlığını da bu intikam enerjisini bahane ederek ona karşı savaşmak suretiyle koruma altına almak değil belki de bu durumda İsrail devletinin tek amacı.

Nasrallah, İsrail’in Filistin’de hep çocukları ve bebekleri vurmasının tesadüf olmadığını söylemiş ve ‘demografik bomba’ tanımını kullanmıştı. “Araplar doğuyor ve silaha sarılıyorlar” demişti. Bu yüzden, bugün “sonuna dek gitmek”te kararlı olan İsrail ordusu, Gazze’de neden sivil ile militan arasında bir ayrım yapmadığını da göstermiş oluyor.

Bu gerçeğe bir de kadın erkek herkesin zorunlu olarak orduya alındığı ve asker kabul edildiği bir bölgede doğmayı ekleyin. Sizin için sivil ve masum gibi mefhumlar zaten kendi anlamından soyunmuştur giderek. Kimse sivil, kimse masum, kimse zararsız değildir artık.

Aynı şekilde, adeta doğar doğmaz silaha sarılan Araplar arasında da terörist veya direnişçi ayrımı yapmak imkânsız hale gelmiştir. Hele ki bu ayrımı insansız uçaklardan beklemek imkânsızdır.

***

Pilotsuz uçakların bilemeyeceğini insan kendi kalbinde bilir. Saldırganlık ve vahşet mi uyguladığını, yoksa çoluğuna çocuğuna saldırırken öfke ve intikam hissine kapılmadan salt bir meşru direniş mi uyguladığını bilmek, aynı zamanda nefsini bilmektir.

Hazreti Ali’nin tutumu burada son derece önemlidir. Ali, savaş meydanında düşmanını etkisiz hale getirdiğinde, düşmanının onun suratına tükürmesi üzerine onu bırakıp alanı da terk etmiştir. Çünkü nefsinde öfke ve nefretin uyandığını fark etmiştir.

İntikam hissiyle savaşmanın direniş ölçülerinden çıkarak saldırganlığa dönüşeceğini ve bunun Kabil’den beri kesintisiz biçimde süregiden o katiller zincirine kendisini ve kendinden sonrakileri de katacağını görmüştür. (Nefsinin bilmek için verilen mücadele, aynı zamanda İslam’daki ‘büyük savaş’tır.)

Evet, onurlu bir direniş adına öldürmektense ölmeyi yeğleyebilir insan. Bazen de, zalimin katliamlarının sürmesinde kendi payı olmasından çekinen kişi, kendisinin veya komşularının çocuğunu öldürülmekten korumak için eline ‘kılıç’ almak durumunda kalabilir. (Nefsinin ve ne adına savaştığını bilebilmek için verilen mücadelenin ölçütleri içinde elbette.)

Hep söylerim: Vahşet ile direniş arasındaki bıçak sırtı kavramda başlayıp bitiyor bütün insanlığımız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dünyanın ‘canlı’ tanıklığı

Leyla İpekçi 13.01.2009

“Herkesin açıklıkla gördüğü bir şeyi hiç kimse sorgulamaz, incelemmez” der Hannah Arendt. Tam da bugünlerin ana teması.

Bugünler. Silahların, seri numaraları silinmiş el bombalarının, plastik patlayıcıların, kalaşnikof şarjörlerin, uçaksavar mermilerinin, adını ilk kez duyduğum öldürücü kimyasalların toprak altından çıkarıldığı günler.

Alevi derneği başkanlarının, Ermeni liderlerinin, bilim ve din adamlarına cinayet planlarının, akademisyenlere suikast planlarının, bomba, katliam gibi şiddet ve korku saçan girişimlerin krokilerinin evlerden toplandığı günler.

Gazetelerde her gün okuyoruz. Çeşitli sivil ve subayların bilgisayarlarından çıkan fişlemelerde yüksek yargı mensuplarının, akademisyenlerin, bürokrat ve askerî rütbelilerin isimleri hedef halinde dizilmiş. Kimi ‘sevgilisi var’ diye fişlenmiş. Kimi ateist, kimi solcu, sağcı diye.

Bu istihbaratı toplayanların kimler olduğu, ‘yüksek amaç’larının neye göre belirlendiği veya bu tür istihbaratı nasıl bir yöntem ve yaklaşımla topladıklarına dair de epey bilgi yansıyor son dönemlerde medyaya.

Ve deliller toprak altına gömülmüş bile olsa, herkes açıklıkla görüyor aslında olan biteni. Tam da Arendt’in dediği gibi, belki de bu yüzden, buradaki şaşırtıcı manzarayı sorgulayıp incelemeyi bir vicdani görev olarak önemseyenlerin sayısı o kadar da fazla olmuyor.

İlle bir siyasi ihtiras, bir ideolojik takıntı veya dolayimli bir bağlantı kurulma endişesi ağır basıyor çünkü birçok kişide. İnsandaki adalet duygusunun sürebilmesi adına mücadele vermenin –belki bu da apaçık bir tutum olduğu için- gerisinde ille başka bir neden aranıyor. Hakikati incelemek, ona yaklaşmak istemiyor bazılarımız.

“Bir derin devlet çökertilir, yerini onu çökertenler alır” yaklaşımını kutsayarak, (kötülüğün her apaçık ortaya çıkışında aynı cümlelerle) çeteciliğin ve kanlı suikastların bundan sonra da nasılsa süreceğini olağan bir biçimde tekrarlıyorlar.

Ortada son derece kanlı ve dehşet dolu bir manzara olmasına rağmen: “Öyle olacağına böyle kalsın” diyerek siyaset bilimine katkıda bulunmaya çalışıyorlar.

Varsa yoksa bazı kişilerin bu mevzudaki tutumları. Sanki işin özünü sizin sevmediğiniz kişilerin bu olaya bakışı belirleyebilirmiş gibi.

Kişilerin kimliklerine veya uyandırdıkları haklı haksız şüpheye bakıp, onların daha önceki olaylarda nasıl bir tutum takındıkları üzerinden (mesela Amerikancı bir yaklaşımı var diyerek), bugünkü zulmün mahiyetini, olan bitenin ruhunu kavramak ne kadar mümkün?

***

BM’nin İsrail’in saldırılarında savaş suçu işlediğini açıklamasının ardından, buna karşı çeşitli gerekçeler sağda solda ifade ediliyor. Ama İsrail tarafından iki aydır yabancı gazetecilerin girişi engellendiği Gazze’de yirmi kadar basın kuruluşunun bulunduğu Cavhara binası çatısının vurulması birçoğumuzun sorgu alanına girmiyor. Hangi birini sorgulayalım diyerek genel bir çaresizlik de insanı kuşatıyor kaçınılmaz olarak.

“İsrailliler yaralıların bulunduğu yerlere, ilk olarak basın mensuplarının ve ambulansların gittiğini biliyor. Bölgeyi hedef aldıktan sonra, gazeteci ve yardım ekipleri geldiğinde aynı yeri bir kez daha hedef alıyorlar. Görgü tanıklarını ortadan kaldırmaya çalışıyor” diyor gazeteciler.

Bunlara tanıklık ederken, *Independent*’ın haberine göre, Gazze saldırılarının İsrail’de bir komedi programında alaycı bir dille ele alınması tartışma yaratmış. Skeçlerden birinde savaş muhabirini canlandıran komedyenin, ölü sayılarını basketbol maçını anlatır gibi aktardığı söyleniyor.

“Konuk takım 500, ev sahibi 4. Sonuç iyi ama arayı açmalıyız.”

Yakıştırmalara bakınca deplasmana gelenin, işgal edenin ya da saldıranın kim olduğu açığa çıkıyor diye düşünebilirsiniz. Zaten şiddet apaçık olduğu için bu komedinin etik dışılığı pek sorgulanmıyor da diyebilirsiniz.

Ama Filistinli yazar Münir Şefik’in dediği gibi, ordular insanları yenemez. İşgalin şiddetiyle gelen ilk acının ‘canını’ bile daha kimse alamadı. Acı kanıksansa da çürüyüp toprağa karışmıyor. Bellekler yok edilse de ‘canlı’ olarak tanıklık etmeye devam ediyorlar. Ne pilotsuz uçakla, ne havan mermisiyle, ne Kassam roketiyle ölçülebiliyor acılar.

Cesetlerin giderek birbirine benzediği gerçeği, skeçlerle daha da artan şiddetin apaçık ortada durduğunu imliyor.

Bir toprak parçası (Filistin), orada yaşayan Filistinlilerin ancak onayının alınmasıyla: Herkesin bir arada kendini ait hissettiği bir toprak parçası da olabilirdi kuşkusuz.

Ama Arendt’in deyişiyle, “şiddetle değişen bir dünya ancak daha çok şiddetin var olduğu bir dünya oluyor.”

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Toprağın sahibi kim? Ev nerede?

Leyla İpekçi 16.01.2009

Gazze’deki Şeyh Rıdvan mezarlığının kazıcılarından Omar, saldırılarda ölen çocuk ve bebekleri bulabildiği bir deliğe gömdüğünü anlatırken, “soru sormak için bile vakit yok, önemli olan bir boşluk bulup cesetleri gömebilmek” diyor gazetecilere.

Bazı küçük çocuklar ise on gün kadar önce ölmelerine rağmen ancak yeni defnedilebilmişler. Zaten defin işlemlerinin de bombardıman riski nedeniyle çabucak yapılması gerekiyor.

Dönüp yine toprağa giriyoruz hepimiz. Uğruna kan döktüğümüz toprağa. Bize, bütün niyetlerimize, belleğimizde biriktirdiklerimize şahitlik yapacak kara toprağa.

Yeryüzündeki bütün büyüklüklerimizi ve sahiplik iddialarımızı sıfırlıyor bizi içine alan toprak. “Önce biz gelmiştik” ya da “burada önce biz yaşıyorduk” naraları loş ve nemli karanlıklarda, balçıkta yankılanıyor olmalı binlerce senedir.

Dünyada kendi varlığını ancak toprak parçasıyla 'hemcins' olmaya indirgeyen bir kimlik anlayışı yüzünden bebeklerin kanını döküyoruz. İsteyerek ya da istemeden.

Hayatta ilk hazır bulunduğumuz yerdir ev. Bu bebeklerin ilk evi toprak oluyor hep.

***

Çamurun nuruna bakalım. Görebiliyor muyuz? Gerçekte nereye ait olduğunu keşfettikçe, o nur içinde kendi varoluş bilgisini okumaya başlıyor insan. Nereye aidiz? Ya bu sahip olma hırsı yüzünden yok ettiğimiz bebekler nereye ait?

Ve teknelerle denize yığılan kaçak göçmenler ve mülteci kamplarında su arayan kadınlar ve zeytin tarlaları havaya uçtukça, evleri buldozerle yıkıldıkça evlerini kamyonlara sığdırma telaşıyla yola çıkan sıradan insanlar nereye ait?

Küle dönmüş köylerinden, alev almış ahırlarından koparak asfalta ve betona yüzü döndürülen kitlelerin evi neresi? Veya büyük güçlerin ateşkes pazarlıkları sonucu anılarını, belleklerini, ölümlerini ve hayallerini bırakarak göçenler? Kendi evlerinde oturabildiler mi bir daha? Hiç?

Hepimizin içinde ilk ev ya da belki bir ilk mağara var. Nereye gidersek gidelim, tüm ilkeliliğine rağmen orada olan, temelini bizim mayamıza atmış olan bu 'ev'de artık ne kimliklerin, ne farklı binaların, ne de evin harcının önemi yoktur.

Burası varlık bilincinin ilk oluştuğu yer. Bir sığınak aynı zamanda. Belki de sığındığımız ilk kimlik. Hem ait olduğumuz, hem de bize ait olan.

***

Bugün sığınacak kimlik ihtiyacımız 'içimizdeki ev'i yitirdiğimiz ölçüde artıyor. Ve bize ait olmasını istediğimiz her tanımı 'ev' kılıyoruz kendimize.

Etnik, ırki, cinsî, sınıfsal kimliklerimize kutsallık atfetmeye başlıyoruz giderek. Kimliklere doğru çekilme telaşı, bu dünyada neden 'hazır bulunduğumuzu' da unutturuyor.

Küreselleşen dünyada pek çoğumuz kendi evlerimizde değiliz artık. Ama evin ilk imgesi bizimle birlikte gittiğimiz her yere kendini taşıyor.

Doğu'da ya da Batı'da, nerede olursak olalım O'nun huzurunda olduğumuzu, nereye dönersek dönelim O'nun yüzüne baktığımızı düşünüyorum.

Yeryüzündeki her noktanın ve varlığın her ânının en güzel surette bir 'tecelli' olduğunun bilgisi her birimizin 'ilk ev'inde duruyor. Orada, kendi evimizde ve hâlâ canlı bir bilgi bu.

Başka ev? Başka toprak? Hayır yok. Satın aldığımız, kiraladığımız, işgal ettiğimiz, göç ettiğimiz, tehcir edildiğimiz, sürüldüğümüz, utanç duvarlarıyla böldüğümüz toprakların ve evlerin sahibi değiliz.

Çünkü biz, içimizdeki ev bilgisine atfen söylersem, ancak ait olabiliriz, sahip değil.

***

Güvenlikli, sağlam ve içinde 'kendimiz' olan sığınak, bizi varlığın bilgisine bağlıyor iç yollardan. Kendimize atfettiğimiz değil, kendimizde hazır bulduğumuz bir kalp ilmi bu. İçimizdeki kutsal. Başkalarının yapamayacağı ev.

Her şeyden kaçıp kurtulmak istediğimizde, çok derinliklere çekilip bulduğumuz (ya da bulmayı umduğumuz) bu düşsel yapı bizi 'canlı' bir biçimde cennete bağlar. İlk evimize.

Gelgelelim cenneti bu dünyada kurmak isteyenler, birilerinin öncelikle cehenneme gönderilmesi gerektiğine hükmediyor. Cennetin sahipliğine soyunuyorlar.

Birilerinin ilkel, henüz yeterince evrilmemiş hayvansı yaratıklar olduğunu düşünüyorsanız, onlara yapılan zulmü mazur görebilirsiniz kolayca. Ve yeryüzünün onlar için cehenneme çevrilmesi karşısında gerekçeler bulmaya başlayabilirsiniz.

Evet, koptuk evimizden ve düşüyoruz. Mezar bekçileri bebek gömüyorlar habire. Ama düştüğümüz her katla birlikte, cennet biraz daha genişliyor, bizi bırakmıyor. Kopuş anında tutuyor hep.

Koptuğumuz yere olan aidiyetimizi imleyerek 'ilk ev' metaforuyla içimizde canlı kalmayı sürdürüyor.

Yeter ki, dünya toprağına sahip olmak için vahşet uygularken, cennet ile cehennem arasında yalnızca bir 'adım farkı' olduğunu sezebilelim.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dökülen kanların masumiyet hakkı

Leyla İpekçi 20.01.2009

On yıl kadar önce *Hürriyet* gazetesinde Ahmet Kaya'nın "1993'te Kürdistan haritası önünde şarkı söylerken" çekilmiş bir fotoğrafı yayınlanmıştı. O yıl yurtdışına hiç çıkmamış ve böyle bir konseri hiç vermemiş olan Ahmet Kaya'ya, magazin medyasının gözü önünde düzenlenen linç girişimi belki de bu yüzden biraz olsun meşruiyet bulmuştu.

Gelgelelim gazetenin avukatları böyle bir fotoğrafı bir türlü mahkemeye sunamadıkları gibi, nihayetinde bunun hiç varolmadığını belirtmek durumunda kaldılar. Kaya'nın yurtdışında ölümü dışında neye yaradı bu?

Eşi Gülten Kaya'nın dediği gibi, "linç kampanyasında bölücü etiketi yapıştırmakta gösterilen özen, haklılığımızı haykırırken gözardı edildi."

***

Tıpkı birkaç yıl sonra Hrant Dink'e de yapılacağı gibi. Hrant Dink'in Ermeni olması onun hunharca katledilmesine yetmeyeceği için, Türklüğe hakaret etmiş olması gerekecekti. İnternet sitelerinden Türkiye'nin en büyük gazetesine dek çeşitli ifade biçimleriyle hedef gösterildi Dink.

Onun hain olduğunu ima eden resim altlarından spotlara, pankartlardan sloganlara dek pek çok ifade, halkın bilinçaltında ona (ve Ermenilere) yeniden bir düşmanlık uyanmasına yol açtı. Asla kast etmediği bir cümle yüzünden hakkında davalar açıldı. Kerinçsiz grubu ve bugün Ergenekon'dan yargılanan Veli Küçük bu davanın 'yakın takipçi'leriydi.

Amaç itiraflarla, yalanlarla halkın öfke ve nefretinin kabarmasını sağlamaktı. Bu dönemdeki haberlerden anlıyoruz ki, halk dökülen kanlarla belli bir kıvama geldiğinde, bu sürece müdahale etmek, tıpkı 80 öncesinde olduğu gibi, meşru sayılacaktı.

Bazen Kürtleri, bazen Ermenileri, kimi zaman Alevileri malzeme ederek organize edilen linç kampanyaları geçmişte Rumları ve Yahudileri de hedef aldı defalarca.

***

İsrail devletinin Gazze'de bebekleri ve masum insanları katletmesi bir kez daha Türkiyeli Yahudilere yöneltti düşmanca bakışları. Kimileri, Musevi vatandaşlarımızın çıkıp İsrail devletini eleştirmesini talep etti.

Tıpkı her El Kaide teröründen sonra üniversite kapısından içeri girmeye çalışan başörtülü kızlardan hesap sorulması gerektiğine inananlar gibi, İsrail devletinin de yaptığı zulmü Türkiye vatandaşı Yahudilerin sorumluluğunda görenler oldu.

Yine yalan bir haber yüzünden 6-7 Eylül saldırganlığını ve yağmalarını yaşamış, Varlık Vergisi'ne maruz kalmış Yahudileri (ve Rumları) ülkemizden kaçırın zihniyet, bugün bir avuç kalmış bu insanların kendilerini teşhir etmeye bile neden çekindiklerini pek düşünmüyor. Ama bir vakitler Osmanlı'nın kapılarını kendilerine açtığını her fırsatta hatırlamak yeterli zannediliyor.

***

Hamas'ın sütten çıkmış ak kaşık olmaması, Gazze'deki masumların vurulmasını hemen her eleştirene kolayca antisemit damgası yapıştırmaya da yol açtı, açıyor. İsrail devletinin yaptıklarına tanıklık etmek için hangi 'yapıcı' eleştiri söylemini ve hangi dili önerirdiniz diye soruyor birçokları.

Eğer Hamas'ın dünya görüşünü filan tartışma konusu yaparak BM tarafından savaş suçu kabul edilen bu vahşi saldırıları meşrulaştırmaya çalışıyorsanız, bunun, "ama Ermeniler de bizi kesmişti" söylemini meşrulaştırmaktan çok da farklı olmadığını söylemek gerekir.

Evet, "Ermeniler de Türkleri kesmişti" şüphesiz. Bu, bir devletin çetelerle hiçbir ilgisi olmayan çok sayıdaki masum Ermeniye bile bile tehcir ettirmesini gerektirir miydi? Rastladığı yerde hiçbir ayırım yapmadan Ermenileri katletmesi için halkına cevaz vermesini meşrulaştırır mıydı? (Hele suçun şahsiliği ilkesine inananlar için, bu tam bir zulüm değil midir?)

Bunları soralım ki, geçmişten bugüne bu zihniyetin benzer hedef saptırmalar sonucu nasıl aynı kaldığını görebilelim.

***

Bugün, "Yahudiler ve Ermeniler giremez, köpekler girebilir" gibi ırkçı, milliyetçi ve şovenist bir sloganın büyük resimdeki kişi ve örgütlerin ekmeğine nasıl yağ sürdüğünü, daima bizleri düşman kıvamında tutanların işini ne kadar kolaylaştırdığını bir kez olsun fark edelim.

Son olarak: Bu tür şovenist söylemlerin bu ülkede sadece Yahudi vatandaşları hedef almadığının altını da kalınca çizmek gerek:

Kendi beğenmediği her görüşü bir etnik kökene vurgu yaparak eleştirmek ve aşağılamak ve öldürmekle tehdit etmek (tam da yazının başında belirttiğim nedenlerle) bizim topraklarda yeşertilmiş ve sulandırılmış bir tutumdur. Ve birçok kişi ve grubu da ideolojik olarak nemalandırarak, Dink'lerin katletmesini büyük kalabalıklara onaylatabilmiştir.

Kimilerinin faili meçhul kaldı, birçoklarını zorunlu sürüne yolladık. Kendi toprağında rahat uyuyacak mı Hrant Dink bir gün acaba?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Metaforların dilinde 'yeni hayat'

Leyla İpekçi 23.01.2009

Asit çukurları, çuvallarla toprağa gömülmüş faili meçhuller, law silahları, suikast krokileri ülke gündemini belirlerken, bir haber sitesinde bunca kanıksanmış haberler arasında okuduğum bir cümle beni gündem dışına itti:

"Eski JİTEM Diyarbakır Grup Komutanı emekli Albay Abdülkerim Kırca intihar ederek sırlarıyla birlikte toprağa verildi, ancak geride çok tartışmalı bir JİTEM davası ve şüpheli ölümler kaldı. Yakınları Kırca'nın Ergenekon soruşturmasında tutuklanmaktan korktuğunu bunun yerine ölümü tercih edeceğini söylediğini anlattı."

Gündem dışından kastım şu: Ölüm söz konusu olduğunda bunun artık siyasi referanslarla açıklanamayacak bir durum taşıyor olması. İsterse hakkında çok vahim ve dehşet dolu iddialar, ciddi tanıklıklar bırakmış bir emekli albay olsun, ölüme giderken –yani aslında bir süreliğine- hepimiz aynı yolu kullanıyoruz.

Bir süreliğine diyorum evet. Ölerək yok olmanın imkânsızlığını 'oku'maya çalışan biri olarak, ölümün bir devam ediş olduğunu ve varlığımıza tanıklık eden her olgu gibi 'canlı' olduğunu düşünüyorum.

Ahret hayatı derken, bu yüzden yine başka boyuttaki bir 'dirim'den bahsedebiliyoruz. Ondan öncesi için de kabir hayatı terimi kullanılır. Bu berzah, bir nevi engel anlamına geliyor.

Kendine bir isim verilmiş ve anlamını buna nispet ederek kazanmış her varlık, insana bir emanet yükümlülüğü

verir. Ve bu anlamda isimlerin sırrını taşımayı seçmiş olan insan, buradaki her ismin bir tecelli olduğunu kendiliğinden bilebilir. Her emanet 'canlı'dır çünkü.

Ölüme gitmenin trajedisini eğer bu dünyada bıraktıklarınız üzerinden hafifletmeye çalışıyorsanız, dünyaya defalarca dönmeyi bekleyebilir, ya da ruhun canlı olmadığından hareketle, ölümü son nokta olarak görebilirsiniz.

Her iki durumda da yine bu dünyayı varoluşun şahdamarı olarak veya belki âlemlerin ana merkezi olarak yüceltmış, kutsamış oluyorsunuz. İnsanın tüm niteliklerini bu dünyaya indirgemek, hapsetmek, âlemlerle ilişkisine kör bırakıyor bizi.

Eğer varlıkların isimlerin tecellisiyle mevcut olduğunu düşünüyorsanız: Aynı ânın içinde saklı bir 'mevcut olmama hali'nin de hakikate dahil olduğunu görebilirsiniz. Ve insanların ölümüyle gelen küçük kıyametten çok daha geniş, kâinatı kuşatan bir kıyamet şuuru da gelişmeye başlayabilir içinizde usul usul.

Kıyameti, yeniden ayağa kalkış, diriliş anlamında, yeni hayatın ilk günü olarak tasavvur ediyorum ben. Namaz esnasında bir cenin pozisyonu aldıktan sonra yeniden ayağa kalkmaya 'kıyam etmek' deniyorsa, namazda gerçekleştirilen her hareket de insanı kâinatın bütün hallerinden geçirerek, yeniden iki ayağı üzerinde duran varlık konumuna döndürüyor.

Buradan hareketle, insanın küçük alem olduğunu söyleyenler için: Hemen her dinde ve öğretilerde farklı yollarla gerçekleştirilen 'ölmeden ölmek', bu dünya hayatına mahsus, belki de en 'canlı' deneyimdir.

Her mefhumun zıddıyla hakikati kuşattığına dair bir dünya algısının içinde, öte dünya algısı (gayb) açılıyor ister istemez . Ve bu öte dünyanın 'canlı' olduğunu hissediyorsunuz.

***

Büyük sanatçıların, öykülerini bu dünyada bırakarak bir süreliğine ölümsüzleşmek için değil, giderken yanlarında götürebilmek için kendini ifade etmeye çalışanlardan çıktığını düşünüyorum bu yüzden.

Dünyada bıraktığımız her hayat öyküsü –sadece sanat eserlerimiz değil, en romantik aşk hikâyelerimiz, yaptığımız iyi veya kötü işler, dikilen heykellerimiz- bizim için tanıklık etmeye devam ediyor.

Bu yüzden adaletin tecellisinde bu dünyayı aşan, dünyevi hakikatimize aşkın kalan bir yan var. İlâhi boyutu var adaletin. Tıpkı onu tartan vicdan gibi.

Ve belki de bu yüzden benim için 'büyük sanatçılar', bu dünyayı 'öte'yi anlatır gibi anlatabilen sanatçılar oluyor her defasında. Metaforların metaforuna yaklaştıkça, soyuluyor kabuklar.

Evet, hiç bitmiyor kabuk soymak. Ama yatay ilişkilerin aşındırdığı yollarda, dikey bir eksenin insan kalbini hakikate bağlamış olduğunu görebiliyorsunuz kendiliğinden.

Başta dönersek. Kıyametle birlikte gelen dirilişe kadar, bir süreliğine, aynı yolu kullanıyoruz ölüme giderken. Mustafa Ulusoy, *Giderken Bana Bir Şeyler Söyle* adlı romanında, insanı şöyle tanımlıyor:

“Geçici bir hayatta etkisi sonsuza kadar sürecektir seçimler yapmak zorunda kalan varlık.”

Bugünlerin ölüm, kan ve vahşet kokan gölgesinde, zan altındaki emekli albay da olsak, bu dünyadan giderken yanımızda neler götüreceğimizi tasavvur etmek belki biraz olsun metaforların diline ve ölümün içimizdeki her daim ‘canlı’ imgesine yeniden yaklaştırır bizi.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ancak mazlumdan özür dilenir

Leyla İpekçi 27.01.2009

Yüzleşme Derneği ve Mazlumder’in, Gayri resmî Cumhuriyet adıyla, yıl boyunca devam edecek etkinliklerinin ilkinde “Faili Derin Kayıplarımız” konuşuluyordu. Hayko Bağdat’ın Hrant Dink bağlamında yaptığı konuşması benim için bütün siyasi kriterlerin ötesine geçti daha ilk andan.

“Lozan’a gidip soykırım olmadı diye anlatıyorlardı” diyordu şimdi Ergenekon davasından tutuklu olan bazı şahısları kastederek. “Biz ise buradayız. 1915’e ne dendiği benim hiç umurumda değil. Bize anlatın. Bizi, burada yaşayan ve Hrant gibi burada gömülecek olanları dinleyin.” Böyle diyordu mealen.

Aynı şekilde Ermeni diasporasına da kızılıyordu: “Bush gibi bir zalimden ‘soykırım’ tanımını yapmasını talep etmek nasıl bir şeydir?”

Onu dinlerken Hrant Dink’i duyuyormuşum gibi geldi. Ermeni diasporasına da, Batı’daki soykırım endüstrisine dönüşen pazarlıklara da verip veristiren ve Ömer Laçiner’in dediği gibi, “eğer bir Ermeni milliyetçisi olsaydı asla öldürülmeyecek” olan Hrant Dink’i duyuyordum yeniden.

***

Nihal Bengisu Karaca, *Zaman*’da neden Ermenilerden özür dileyen 28 bin kişiye katılmadığını, bugüne dek bu konuda aksi görüş beyan edenlerin kullandığı küçümseyici ve tehditvâri dile nazaran çok daha sahici bir dille ifade etmişti. (21 ocak)

“Türkiyeli Ermenilerin en büyük sorunu unutulmuş olmaktır” diyen ve Hrant Dink’in öldürülmesiyle yeniden hatırlandıklarını belirten Bağdat’ı dinlerken, Karaca’nın yazısındaki bazı itirazları tartışma gereği duydum. (Ona bu vesileyle bir teşekkür borçlu olduğumun altını çizerek, Karaca’nın argümanlarını tartışmaya gelecek yazımda da devam edeceğimi belirtiyim.)

“İrk eksenli bir bağ 1915’in sorumluları söz konusu olduğunda varsayacağım, ama iş aynı kan bağına milliyetine övgü düzmek için kullananlara bir şey demeye geldiğinde orada dur diyeceğim. Fazlasıyla çelişkili görünüyor.”

Böyle diyordu Karaca. İbarede geçen “Ermeni kardeşlerimden özür diliyorum” ifadesi benim için tam da bu nedenle çok önemli bir ibareydi. Ermeni ırkından, Ermeni milletinden veya Ermeni devletinden değil, tıpkı Bağdat’ın algımıza dikkat çektiği gibi, Ermeni kardeşimden özür diliyordum.

Burada bir parantez açıp Karaca'ya geçtiğimiz günlerde onun televizyon programına katıldığımı konuştüğümüz bir mevzuu da hatırlatmam gerek. Karaca, Gazze'de vahşet uygulayan İsrail ordusuna karşı "Sen Musa'nın çocuğu olamazsın" ibaresiyle sokaklara asılan panoların, bazılarının itiraz ettiği gibi antisemitizm olmadığını söylemişti.

Çünkü kendini Musa'nın çocuğu olarak tanımlayan ama bu vahşeti onaylamayan İsrail vatandaşlarını veya Yahudi kitlelerini zaten kastetmediğini söylemişti bu ibarenin.

Aynı şekilde, Ermeni ırkından veya milletinden değil, özür ibaresindeki gibi haksız yere zulüm görmüş Ermeni kardeşlerimden dilediğim bir özür ile ben de meseleyi kaba genellemelerden kurtardığımı, ırki bir gönderme yapmadığımı düşünüyorum.

Kan bağına dayanarak Ermenilerden dilenen bir özür sahici olamaz. Ancak yapılan zulme dayanarak mazlumdaki özür dilenebilir. Adalet duygusuna dayanarak.

Aynı hakkaniyet duygusundan hareketle: Zulmeden Ermenilerden, yani zalimden kim özür dileyebilir ki?

Nasıl zalimin kimliğinin ne olduğuna bakılmazsa, mazlumin kimliğine de bakılmaz. Bazen ise mazlum, sadece belli bir kimlikten geldiği için zulme uğratılıyor. Vicdanı yaralayan şu: Mazlumin kimliğine bakılıyor. Adaletsizlik burada.

Batıların çoğu, Yahudilere yaptığı soykırım yüzünden henüz doğmamış tüm İsrail vatandaşlarını bile şimdiden mazlum ilan ettiği için, bugün Gazzelilere yapılan zulmü açıkça kınayamıyor değil mi biraz da?

***

Bağdat'ın dediği gibi 1915'in adının ne olduğu hiç önemli değil. Kendi adıma, bunun organize bir imha planı, bir soykırım olduğunu düşünmüyorum.

Hele ki: Çeşitli provokasyonlarla ajite edilen kitlelerin bilinçaltını süslü ikna kampanyalarıyla kamçılayanın, belli bir ideolojiye (genellikle de milliyete ve etnik kökene) dayanarak çok basit organizasyonlarla onların gözlerini döndürmenin, onları zulme yöneltmenin ne kadar kolay olduğunu bu topraklarda defalarca görmüşsek.

Konuşmasının sonunda Bağdat'ın, Türkiye'de yaşayan Ermenilerin "barışmak" istediklerini söylemesini yabana atmayalım. Çünkü barışa giden en sahici yolun ateşkes anlaşmalarıyla, emperyal güçlerin pazarlıklarıyla değil, kardeşine elini uzatmakla, ondan özür dilemekle veya onu bağışlamakla mümkün olabileceğini hatırlayalım.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Vicdani olan hiçbir şey kategorize edilemez

Leyla İpekçi 30.01.2009

Yaptığımız her tanım, bir başka kişiyi, grubu ötekileştiriyor, dışarıda bırakıyor. Tanımlamanın doğası gereği bu böyle. Ancak, burada asıl zulüm, kendi yaptığımız tanımları mutlaklaştırma eğilimiyle ortaya çıkıyor. Peki, bunun sakıncaları neler?

Örneğin Batı'nın 'vahşi'liği Doğu'nun mazlum oluşunu bir önkabul olarak bilinçaltımızda kodluyor. Böylesine genel bir algıyla Doğu'dan gelen birçok adaletsizliğe kör kalabiliyoruz. Veya Batı'dan aldığımız her kriterde bir 'vahşet' paydası arar hale geliyor, kendi peşin hükümlerimizin esiri oluyoruz kolayca.

Peki, bu algı yarılmasından kimler nemalanıyor? Antiemperyalizm gibi hemen herkesin ittifak ettiği bir hayat pratiğinde bile, mesela, antiemperyalizme karşı çıkmak adına, sırf yerli, bizden, bize ait olan değerleri, kurumları, olguları kutsuyor, kendimize ait olan hiçbir şeyde kusur ve hata bulamaz hale geliyoruz.

Bu yanılğı ise en çok, antiemperyalizm propagandası yaparak yerel kaynakları olmadık 'işbirlikçi'lere peşkeş çekenleri, yerli kuruluşlardan menfaat elde edenleri, sözgelimi kamu bankalarında kolayca yolsuzluk yapabilenleri ihya ediyor.

Bir örnek daha: İsrail devletinin Filistinlilere uyguladığı zulme karşı çıkanları önce Yahudi düşmanı, ardından neredeyse Batı düşmanı olarak kodladığınızda ister istemez zulmün sürmesini meşrulaştırmaya başlıyorsunuz. Oysa dünyada –bizzat Batı'da- bu mezalime karşı çıkanlar Batı'yı düşman olarak görmekten ziyade, öncelikle, buradaki vahşet ve saldırganlığa vicdani bir tepki veriyorlardı. Sadece.

Meselenin özü bir medeniyetler çatışması gibi lanse edildikçe, Obama'nın Müslümanları 'sıkılı bir yumruk' olarak ifade etmesine yol açıyor. Bu da tabii, bu karıştıktan ideolojiler kurgulayıp daha çok saldırmak için bahaneler ve silahlar üretenlere müthiş bir meşru zemin yaratıyor. Tam da bu değil mi çatıştıranların asıl projesi?

Aynı şekilde, kendi topraklarında yaşayan tüm Ermenileri çeteci, katil ve hain; tüm Rumları işbirlikçi ve düşman, tüm Yahudileri başkalarını sömürerek zengin olan 'yabancı'lar olarak görmek de zulümdür.

Onları şeytanlaştırdıkça, 'toprağın asıl sahibi' olarak kendinizi daima mazlum görürsünüz. 'Düşman'a atfedilen bütün kötü tanımların nihayetinde bizi her zaman mazlum, her zaman haklı çıkarmasında çok faşizan bir eğilim buluyorum.

Bu bakışla adaletin tecelli etmesi mümkün müdür?

Şu da var: İnsanın düşmanını, kendi yaptığı bir tanımla hain veya zalim olarak kurgulaması, kötülüğün mutlak olduğuna inanmasını gerektirir. Kendi adıma, kötülüğün arızı olduğunu seziyorum ve diyorum ki, asıl, tam da kötülüğün mutlaklaştırılmasıyla (Filistinliler ilkeldir, gericidir, dolayısıyla yok edilebilir) şeytanlaştırılmıyor mu bütün ötekiler?

***

Vicdani olan hiçbir şeyi kategorize edemeyiz. Çünkü o kategorileri oluşturabilmek için yaptığımız her tanım nispidir ve bizi vicdanın ölçüsünden uzaklaştırıp kendi ideolojilerimizin, tahlillerimizin görüşlerimizini doğrulanması çabasına hapseder.

Oysa hakikatin menşei bunlardan bağımsızdır.

Nihal B. Karaca, geçen yazımda da değindiğim ve neden özür kampanyasına imza atmadığını anlattığı yazısında (21 ocak, *Zaman*) şöyle diyordu:

“Ermenilerden özür dileyeceksek, Cemal Paşa’nın Halep’te yaptıklarından niye özür dilemiyoruz? Ermenilerden özür dilememiz bizi biraz daha çağdaş, Batı normlarına uygun yapıyor, Araplardan özür dilersek yiyeceğimiz azarın haddi hesabı olmaz. İşte bu durum da feci halde canımı sıkıyor.”

Bir sosyal gerçeklik olarak doğruluk payı olabilir tabii ki bu tahlilde. Gelgelelim, ortada apaçık bir acı ve zulüm varken, Batılı normları benimsemediğiniz için özür dilememek gibi bir öneri çıkıyor buradan ister istemez.

Bu da benim canımı sıkıyor. Çünkü bir kez daha kendi algımızdaki tanımlara, atfedilen kimliklere filan takılıp hakkaniyet ölçüsünü kaçırıyoruz.

(Özür dilemenin sadece Batılıların günah çıkarma geleneğiyle değil Doğuluların tövbe geleneğiyle de ilgisi olduğunu hatırlatalım.)

Şöyle bir cümle ahlaki olabilir mi: “Ermenilerden özür kampanyasına karşı çıkanlar, aynı zamanda Madımak otelinin müze yapılmasına da, 6-7 Eylül olaylarının yeniden gündeme getirilip değilmesine de karşı çıkıyorlar.”

Daha yazarken bile buradaki kategorizasyonun acımasızlığı beni dehşete düşürüyor. (Oysa sosyal bir gerçeklik olarak, tıpkı Karaca’nın tespiti gibi, pekâlâ ortak bir payda olarak tanımlanabilir bu tutum.)

Vicdanın doğusu batısı, kuzeyi güneyi olamaz. Ne de aydını, liberali, ulusalcısı, kemalisti olamayacağı gibi. O halde niye ısrarla bu kaba tanımlara bağımlı kılıyoruz bütün hakikatlerin mahiyetini?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İnsani olanla olmayan arasındaki ilişki

Leyla İpekçi 03.02.2009

‘Politik psikolojinin dev ismi’ dünyaca ünlü Profesör Vamık Volkan dünkü *Radikal*’de Erdoğan’ın Davos’taki tavrını yorumladı:

“Bu faciaya insani olarak cevap verebilirsiniz, politik şekilde ya da diplomatik şekilde cevap verebilirsiniz. Bu diplomatik cevap Erdoğan için çok fena oldu ama politik bakımdan iyi. Bilhassa iç politika. Binlerce insan karşılıyor. Bilmiyoruz onlara telefon mu edildi, ceplerine beşer kuruş mu verildi, kömür mü dağıtıldı. Kendisi ve partisi için seçimde bir kazanma oldu. Bir de tabii Arapları kazandı. Araplardan daha çok turist gelebilir.”

Politik psikolojiden anlamamanın bir yükümlülüğü de, kendiliğinden oluşmuş bir kalabalığın hiçbir çıkar gözetmeden nasıl ve hangi saiklerle gecenin bir vakti yollara düştüğüne daha derin yanıtlar aramak olmamalı mıdır acaba?

Havaalanına gelen kitleleri veya Erdoğan'ın sözlerini beğenin beğenmeyin, birbirinden çok farklı sınıftan ve hatta görüşten insanın "bizim söyleyemediğimizi haykırdı" diyerek neden biraraya gelme ihtiyacı duyduğunu biraz olsun gözlemleyebilirsiniz.

Günler boyunca Gazze'de yaşanan katliam karşısında hiçbir şey yapamamanın ezikliğiyle, haksızlığa karşı eli kolu bağlı kalmanın çaresizliğiyle kıvranan bir insan, kendiliğinden coşkuya kapılırken karşılığında kömür yardımı beklemeyi akıl eder mi?

Asıl, tam da Volkan'ın insani açısını yorumlamayı ihmal ettiği tepkiydi bence bu. Öte yandan, Başbakan'ın politik olarak Arapları kazandığını ve bunun karşılığında daha çok turist gelebileceğini söylüyor profesör.

Arapların onayını kazanmak dışında, çok daha insani bir boyutu akla gelmez mi böyle bir çıkışın? Arap liderlerini tepki vermeye, suskunluktan kurtulmaya ve kendi halklarının tepkisini dikkate almaya yöneltebileceği gibi, orta vadede Ortadoğu'daki diktatörlüklerin çözülmeye başlama olasılığını güçlendireceğine dair bazı tespitler akla bile gelmez mi örneğin?

Yine insani iyileşmeye yol açabilecek böylesi bir durumun tek açıklaması ülkemize daha çok Arap turist gelecek olması mıdır sahiden?

Erdoğan'ın çıkışında Volkan'ın yorumladığı türden "Obama gelmeden son bir defa hırsımı alayım arzusu" gibi hesaplı bir yan bulduğumu söyleyemem. Vahşeti nazik bir dille işaret etmek olası değildir.

Bu yüzden olsa gerek, Erdoğan'ın tavrının siyasi, insani, diplomatik ölçülerini ve yansımalarını konuşmaktan İsrail'in yaptıklarının mahiyetini ve boyutlarını konuşmaya sıra gelmiyor.

Peres Erdoğan'a bakarak şöyle diyordu oturumda: "Sizin de çocuklarınızın tepesine roketler yağsa ne yapardınız?" Elbette İsraili çocukların can vermesine aynı şekilde tepki verilmeli. Roket atmayı kimse onaylayacak değil.

Şu en basit soruyu sormaktan aciz de olmamalıyız herhalde: Neden roket atmakta peki bu insanlar? Yalnızca tespitte bulunmak ve hakikate yaklaşmak adına bu soru sorulamaz mı?

Utanc duvarlarının böldüğü hayatlara, milyonlarca mültecinin yabancı ülkelerdeki zorlu yaşantısına, kontrol noktalarında süregiden aşağılanmalara, ekonomik ambargo yüzünden yok olan canlara vesaire neden konu bir türlü gelmez Davoslarda?

Mesele neden bebek katledilmesini mazur gören tek yanlı bir meşru müdafaa hakkından ibaret bırakılır? Zulme karşı direnmenin dilini başka nasıl konuşacağız?

İsrail milliyetçiliğinden beslenen ve giderek yaygınlaşan bir işgalciliğin insani boyutlarını eleştirmekle suçu Yahudilerde bulmak arasındaki farkı idrak etmek de bence direnmenin diline dair ipuçları taşıyor.

Başbakan'ın yapılan haksızlığa tepki göstermesi doğaldır diyen Deniz Baykal ise şunu ekliyor: "Türkiye'de zaten var olan İsrail ve Yahudi karşıtlığının körüklenmesi doğru ve insani değildir. Uluslararası ilişkiler açısından önemli sıkıntılar yaratır."

Ergenekon soruşturmasının avukatlığına soyunan bir siyasi lider: Destek verdiği cumhuriyet mitinglerinde kitleleri gaza getirenlerin (çoğu bugün Ergenekon'dan yargılanıyor) aynı zamanda Hrant Dink'i 'hain bir Ermeni', rahipleri 'bölücü misyonerler' olarak hedef gösterenlerle aynı kişiler olduğunu unutmuş mudur?

Bugün foyası ortaya çıkan 367 tartışmalarında Erdoğan ve Gül'ün Yahudi ve Ermeni kökenleri hakkında piyasaya sürülen ve en prestijli yayınevlerinde haftalarca sergilenen antisemit kitaplar konusunda Baykal bir kez ağzını açıp yükselen Yahudi tepkisine dikkat çekmiş miydi?

Ya Erdoğan'ın çıkışını 'Dinci Hamas yandaşlığı' üzerinden okumamızı isteyen merkez medya? Hrantları ve daha birçok azınlığı hedef gösterirken yükselen ırkçılıktan dem vurmuş muydu hiç?

İnsani olanla olmayan arasındaki ilişkiyi kurmak için bize ne diplomasi gerekir, ne de politika.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Failleri belli, cesetleri kayıp, acıları canlı

Leyla İpekçi 06.02.2009

Silopi'de ifade vermeye gittikleri jandarma karakolundan bir daha geri dönmeyen HADEP yöneticileri Serdar Tanış ve Ebubekir Deniz için geçtiğimiz günlerde Taksim Hill Otel'de Türkiye Barış Meclisi tarafından bir panel düzenlendi.

Deniz'in abisi Mehmet Atadeniz, Tanış'ın kardeşi Müdür Tanış ve gazeteci Celal Başlangıç'ın katıldığı panelde, olayın tüm kanıtlarıyla ortada olduğu ve "faillerin meçhul olmadığı" ifade ediliyordu.

Onları dinlerken, bizzat kendi ailemin de içinde yer aldığı acı tabloyu geçirdim içimden. Failleri bilinmesine rağmen, azmettiricilerin ve azmettiricilerin de arkalarındaki isimlerin halen, ısrarla ve bitip tükenmez bir özenle gizlenmesindeki 'acıtıcı gerçeği' düşündüm. Acının, yok sayılan zalimlerle birlikte nasıl da ikiye katlandığını bir kez daha hissettim.

Suçü ve vahşeti kanıksamamızı isteyenlerin bizi "hiçbir şey olmadı" kıvamında tuttuklarını ve bizlerin bu kıvamı nasıl da uysallıkla tutturduğumuzu da düşündüm.

Saygın medya kuruluşlarında Batı'ya göç etmek zorunda bırakılmış, köyleri küle dönmüş insanların bir iş tutturup geçinmeye çalışmalarının bile yeri geldiğinde "terör örgütüne destek sağlıyorlar" şeklinde yansıtılması karşısında ne kadar ses yükselebiliyor ki korkusuzca?

Barış Meclisi Sözcüsü Hakan Tahmaz, "Ergenekon [davası] Fırat'ın doğusuna uzanırsa ve savaş sürecinin suçlularını açığa çıkartma kararlılığı gösterirse, barışa bir adım daha yaklaşmış oluruz" derken, bizlerin devam etmekte olan davalarımızın neden hiç sonuçlanmadığını düşünüyordum.

Kimi zaman yapılacak bir darbeye meşru zemin oluşturmak için, kimi zaman da daha görünmez iktidarların devletin çeşitli kademelerinde giderek daha da diplere kök salmaları için: Gazetecilerin, yazarların, aydınların, öğrencilerin, çeşitli etnik grup mensuplarının hunharca katledilmesi köklü bir gelenek halini aldı. Neredeyse

yüz yıldır.

İşlenen suçların büyüklüğü, paylaşılacak acılarda bizi birleştirmesin ve güçlendirmesin diye midir bilmiyorum, suç marjinalleştiriliyor. Ve biz de farkında olmadan izin veriyoruz buna.

***

Suç mefhumunun yerini suç işleyen zalimin kudretiyle ikame etmeye çalışıyoruz. Kimi zaman Filistinlilerin üzerinde kullanılan pilotsuz uçakların yüksek teknolojisi, kimi zaman law silahlarının, patlayıcıların, sığınak delicilerin büyüleyen öldürücülüğü karşısında başımız dönüyor.

Böylelikle suçun vahametini algılamaktan ziyade, suç işleyen zalimin 'parlak ve göz alıcı' nitelikleriyle özdeşleşmeye başlıyoruz.

Devasa alışveriş merkezlerinde 'kill bar'larda sırf zevk için elektronik ekranlarda önüne gelen her şeyi bir hedef olarak belirleyip yok etmeye çalışıyor gençler, çocuklar. Bir yandan yemek yiyip, bir yandan hareket eden her cismi vurmayı öğrenirlerken, mazlumla değil zalimle özdeşleşmekte ustalaşıyorlar giderek.

Belki bin kişiyi öldürmüşümdür diyenler, Rumları temizlediğini canlı yayında anlatanlar çıkıyor. Ya da ensesinden adam vurup çuvalara konularak yakıldığını, kemiklerin asit kuyularında küle döndüğünü anlatıyor kimi itirafçılar.

Suç unsuru sanki hiç oluşmamış gibi, ideolojik takıntılarımıza göre ciddi ve soğukkanlı değerlendirmeler, analizler yapıyoruz.

Bunun nasıl daha büyük bir acımasızlık olduğunun farkına varamayanlar, bir süreden beri hemen her gün ülkemizin çeşitli yerlerine bırakılan law silahlarının, patlayıcıların, mermilerin dehşetini de algılamaktan epeyce uzak kalıyorlar.

***

Bugün Ergenekon soruşturmasında adil yargılanma isteyenler, Celal Başlangıç'ın deyişiyle, bir dönem yapılan adaletsizliklere ortak oldular, göz yumdular. Güneydoğu'da 90'larda JİTEM adı altında olduğu iddia edilen birtakım zulümler yapılırken buna tanık olan halk tehditler alıyor, susturuluyordu.

Sevdiklerinin ölüsünün izini takip eden birtakım 'cesaretli' kişiler ise ne kadar yıl sabrederlerse sabretsinler nihayetinde dosyalar içindeki kanıtlarıyla birlikte: Ya gizlilik kararına tâbi tutuldular ya davalardan görevsizlik kararı çıktı yahut da takipsizlik kararı.

Daha da beteri, AİHM'e dek gidebilmiş bazı davalarda devletin mahkûm olmasına rağmen, suçluların bizzat devlet tarafından terfi ettirildikleri yazıldı çizildi. Bunu biraz fazla yüksek sesle söyleyenler uyarıldı, korkutuldu, yok sayıldılar.

Veya binlerce cinayete tanıklık edenler sanki acılarıyla birlikte buharlaşmış gibi algılandılar.

Bu durumda ortada bir acı da yokmuş gibi davranılması kolaylaşıyor. Acı, canlı olduğu sürece, Ali

Bayramoğlu'nun dediği gibi, hiçbir birimle ölçülemez. Varoluşunuz, siz henüz bir can taşıırken bile cesetleştirilmeye çalışılıyorsa, öncelikle, suçluların adalete teslim edilmesi gerekiyor. Yeniden 'dirim' için.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kemikleri kavuran nehir

Leyla İpekçi 10.02.2009

"Bir nehir var yerin altında. Bizim içimize akan.

Bir nehir var yerin altında. Kemikleri kavurmakta.

Büyük bir ateş gelmekte. Büyük bir nehir, yeryüzüne.

Biz çağrılacağız tanıklığa."

Bu dizeler Ingeborg Bachmann'a ait. Benim 'kahraman'larımdan biri. Bugünlerde sık sık onun kelimelerine sığıyorum. Zorbalığın iç dünyasında bata çıka gezinmiş, loş köşelerden, durgun sulardan, kurumuş gibi duran bataklıklardan hep geri dönerek tanıklığını bizlere bırakabilmiş bir şair, yazar.

Acıyı deşmeyin, acının edebiyatını yapmayın diyenler de var bugünlerde. Kendi çekmediğim acılar bile beni yaralamaya başlıyor böyle diyenleri duydukça. Çünkü öyle bir dönemden geçiyoruz ki, eskide kaldığı ve o yüzden unutulduğu sanılan her haksızlık, her derin 'tertip' teker teker su üzerine vurmaya başladı.

"Unutulmaya yüz tutmuş düşmanlıkları kaşırsanız, husumet artar, rahat bırakın, ne olmuşsa olmuştur geçmişte, biz geleceğe bakalım" diyenlere inat içimize akmakta olan bir nehir var. Ateşten.

1996 yılında PKK'nın ikinci kez tek taraflı ateşkes ilan ettiği dönemde, tıpkı ilkinde olduğu gibi (Bingöl'de 33 askerin öldürülmesi) Şırnak'ta da 11 köylünün kurşunlanmış ve ardından yakılmış olması karşısında bugün nasıl tepki vereceğiz?

Acıyı deşmemek adına, tıpkı Bingöl'de, Sivas'ta, Başbağlar'da, Çorum'da, Malatya'da, Gazi olaylarında veya daha eskilerde olan başka zulümlerdeki gibi sineye çekecek ve sonraki kuşaklar nasılsa unutacaktır diye, acıyı edebiyata dökmekten bile imtina mı edeceğiz?

Hele aynı zulüm çeşitli kılıflara bürünerek devam etmekteyse? Bingöl'den Şırnak'a, kim bilir belki iddialara bakılırsa Dağlıca'ya, Aktütün'e? Neden bugün her yer Kerbela? Kabil'in haksız yere aldığı can niçin hâlâ konuşuluyor?

Şırnak'ta bir minibüsü çevirip içindekileri taramakla yetinmeyip, bir de yakmışlardı köylülerin canlı ya da cansız bedenlerini. PKK bu eylemi üstlenmeyi reddettikten sonra da, soruşturmayı derinleştiren bir bakana kabaca üstüne gitmemesi tavsiye edilmiş.

Bunları yapanlar ve yaptıranlar en üst başlara dek ortaya çıkarılmadıkça, yargılanmadıkça, acının unutulacağını

varsaymak nasıl bir zihinsel yanılgıdır bilmiyorum. Hak yerini bulmadıkça acılarda unutulma yönünde bir ilerleme kaydedilir mi?

Aksine. Her yaşanan zulümle biraz daha çoğalıyor acı. Başkalarınınkini de kuşatarak. Ne yaparsanız yapın, nehir akıyor, akıyor ve kemikleri kavuruyor işte.

Öte yandan evet, acının edebiyatını yapmak diye bir tutum da var elbette. Anlamalı olan, saf acı ile edebiyatı öne çıkarılmış acı arasındaki farkı idrak etmemizdir bence. Bu da önce bir niyet meselesidir:

Eğer siz bu tür bir mağduriyetten nemalanmak, güç devşirmek, iktidar arayışına girmek ya da karşınızdakini acınızla tahakküm etmek gibi bir niyette iseniz, o vakit acının ideolojisi oluşmaya başlar.

Sıkı sıkı savunduğunuz bir dünya görüşü kurar, kendi kimliğinizi bu acının üzerinden inşa edersiniz. Bu durumda, bu acının dindirilmesi için mücadele eden kişileri de düşmanlaştırırsınız. Çünkü acınız elinizden alınırsa, kendi varoluş hakikatinizi yitireceksinizdir.

Hatta o kadar vicdandan dem vurursunuz ki, nihayetinde bunun da ideolojisini yapmaya başlırsınız. Vicdan sömürsüne.

Kendinizi hep en vicdanlı, en mazlum veya en haklı olarak görmeyi kanıksar, kendinize fazladan bir değer yüklersiniz. Çoğunlukla farkında olmadan.

Şırnak'ta 11 köylüye yapılan böylesine apaçık, çırılçıplak bir zalimliğin karşısında adalet isteyenleri marjinalize etmek, görmezden gelmek ama onun yanı sıra panzere taş atan çocukları hain ilan etmek neye yarıyor? İmha edebiliyor mu çekilen acıyı? Ne adına?

Zorbalar, işkenceciler, suçsuz köylüleri dizüstü çöktürüp başlarına kurşun sıkanlar... Belki asıl onlar unutuyor, unutmak istiyorlar. Ama kabuslarla uyanan zorbalar da var. Unutamayan.

"Biz çağrılacağız tanıklığa" diyor Bachmann. Hukukun önünde tanıklık yapacak olan zalimler de olacak, mazlumlarda. Ne iktidar çatışmaları, ne acının edebiyatı, ne de düşmanlaştırma kampanyaları adalet isteyenleri durduramaz.

Çünkü hakkaniyet adına mücadele etmek asıl özgürlüktür. Kimse tarafından ideolojisi yapılamaz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Korku ile itaat arasında hak arayışı

Leyla İpekçi 13.02.2009

İnci Hekimoğlu, *Taraf*'ta devam etmekte olan yazı dizisinde (Güneydoğu Ergenekon'u anlatıyor) bütün bir dönemin dehşetini sergiliyor, tek tek tanıklarla konuşarak, kanıtları değerlendirerek gözümüzden kaçırılan zulmün boyutlarını dile getirmeye çalışıyor:

“Artık içlerine gömdükleri acılarını haykırıyor, neredeyse yirmi yılı aşkın bir zamandır çaresiz ve sessiz bekleyişten vazgeçip savcılıklara, barolara, derneklere gidiyor, hayatlarında ilk kez dilekçe verip adaletin yerine gelmesini istiyorlar” diyor Hekimoğlu Güneydoğulular için ve ekliyor:

“Ama bölgede yerleşmiş kimi sivil unsurların ve itirafçıların adlarını söylemekte tereddüt ediyor çoğu. Çünkü hâlâ etkili olduklarını, dilekçe vermeye giderken kendilerini göz hapsinde tutarak baskı kurmaya çalıştıklarını anlatıyorlar. Hatta bazı polis şeflerinin bu isimlerin önünde ceketini iliklediğini iddia ediyorlar.”

Değil ölülerinin hesabını sormak, cesetlerinin yerini bile soramaz hale getirilen insanlar yaşıyor bu bölgede. Tahakkümle ve korkutulmayla gelen zulüm karşısında hak yerini bulana dek huzura eremeyecek binlerce insan.

Peki, bu insanları korkutanların motivasyonu nedir? Bugün Ergenekon’dan yargılanan üst düzey yetkililerin dediği gibi, hep otoriteye itaat etmek için yapmışlar her şeyi. Yani iddialara ve kanıtlara bakılırsa, insanları toplayıp infaz etmişler, cesetlerini çuvallara sarıp yakmış, asit kuyularında küle çevirmişler.

Bu zulmü yapan itaatkârların içindeki otoriterlik ve hükmetme arzusu da güçlenecektir tabii durmaksızın. Daha üstün olan güce benzemeye, onun gibi olmaya meyletmeye başlayacaklardır. Tahakkümü sürdürebilmek için böyle bir bağımlılığa ihtiyaç vardır.

Öte yandan otoritenin gücünden korkmak, bir güvenlik ihtiyacını getirir. Güvenlik arayışı ise hukuk dışı türlü vahşet ve cinayetle sağlanıyorsa, korku daha da beslenir. Ve beraberinde korkundan haz almaya başlamayı da getirir. Korku ile arzu arasında bu anlamda bir doğru orantı da vardır:

Korku bize güven duyacağımız mercii arzularır. Sığınma refleksiyle, kaçınılmaz olarak en güçlü olana gideriz. En haklı olana değil. Peki, adaletle değil korkutarak güçlü olanlar zulüm yapmaktan da zulme uğramaktan da kaçabilirler mi hiç?

Otoritenin kayıtsız şartsız gücüne itaat etmek kaçınılmaz olduğunda en büyük kıyımları yapabilir hale geliyoruz. Bugün kimi itirafçıların “emir aldım, talimatla işkence yaptım” diyerek anlattıkları korkunç gerçekler ortada.

Güçlü olanı haklı buldukça, hak arayışını güç üzerinden kurdukça, sen de hak dağıtmaya ehil, hak sahibi biri olduğun yanılsamasına giriyorsun. Cinayetler işleme pahasına.

İtaat ettiğin otorite hiyerarşik olarak senden üstün olduğu için, onun uyguladığı zulümleri meşrulaştırıyor, gerekçelendiriyorsun. Ve onun dilini kullanarak sen de kendi hiyerarşini oluşturuyor, başkalarına hükmetmeye başlıyorsun.

Bildiğin yegâne hak arayışı, güçlünün dilini konuşmakla gerçekleşir sanıyorsun. Hüseyin Hatemi’nin belirttiği gibi, “güçlü olan haklıdır demek, aslında hak yoktur demeye gelir.” O halde hakkı nerede arayacağız?

Kemal Sayar, *Merhamet* adlı kitabında, itaat ile ahlak arasında seçim yapmamız gerektiği durumları anlatırken “korkunun panzehiri açıklıktır” diyor: “Hayır! Kimse benim hür aklıma kendisini vasi kılamaz. Hayır! Hürriyetim satılık veya kiralık değil!”

Hak arayışını yönelttiğin güç, seni diriltten, yücelten, güzelleştiren, seni ‘kendin’ kılan bir güç değil ise: Seni

ezerek, yöneterek, talimatlar emirler vererek kendi üstünlüğünü kanıtlayan nefsanî bir güç demektir. Zaten teslim olduğun güç eğer nefsanî bir güç ise, ona bağımlı hale gelirsin.

Çünkü korku insana güçsüzlüğünü de hatırlatır. Ve onu bastırmak isteriz. Bunun tek yolu daha üstün bir güce teslim olmaktır sanırsınız. Tabii burada büyük bir tuzak bekler bizi.

Kork diye buyururlar bize. Şeriattan kork, bölücülükten kork. Korkumuzu siyasete, iktidar çekişmesine ve kirli ilişkilere tahvil etmek isteyenler tarafından en büyük zaaflarımız esir alınmıştır. Korktuğumuz her şeyin tutsağı oluruz giderek.

Bizi teslim olduğumuzda tüm iktidar ve güç ilişkilerinden bağımsız hale getiren güç, hak'tır; adaletin tecelli etmesi. Yani, her şeyin yerli yerine konması.

Böylesine bir hakkaniyet duygusu, nefsimizin arzusuyla bağımlı hale geldiğimiz her şeyden bizi kopardığı ölçüde, hakikate bağlanmamızı sağlar. Ancak iradi bir aşkla. İnsan ancak kalbinden teslim olduğunda hakiki olarak bağımsız hale gelir, "hürriyetim satılık ve kiralık değildir" diyebilir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erbil'de barışı ve geleceği ararken (1)

Leyla İpekçi 17.02.2009

Irak dendiğinde imgenizde sürekli bombalar patlayan bir yer beliriyor. Orada insanların yaşamayı sürdürdüğü ve hikâyelerin iç içe yazılmaya devam ettiği unutuluyor, gözardı ediliyor.

Irak'ın kuzeyindeki Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nden bahsettiğinizde ise insanların kafası karışıyor. Sorular uçuşuyor havada. Türkiye'deki Kürt meselesiyle biraz kesişen bolca da ayrışan, ama fazlasıyla karmaşık bir sorun yumağı Irak'taki Kürtlerle diğer etnik gruplar arasında da mevcutken siyasi otoriteler nasıl bir tutum takınacak?

İç sorunların kucağında sınırın iki yanındaki Kürtler acaba nasıl bir dil ile kendilerini birbirlerine ifade edebilecekler? Ve parçalanmış ortak hikâyelerini nasıl birlikte yazacaklar yeniden?

Bu soruların yanıtını aramak için Abant Platformu'nun davetiyle ilk kez Erbil'de bir araya geliyoruz. Sadece bu buluşma bile kardeşlik ve barış arayışının diplomasi diline sıkıştırılmış, kendini defalarca tekrar ederek anlamından koparılmış bir halde bırakılmasına daha fazla razı gelinemeyeceğinin bir göstergesi. (Elbette konjonktürün dayattığı bir gereksinim de var.)

Erbil'e gideceğimi duyan kimi tanıdıklar aman dikkat et dediler. Musul karışık, Kerkük'te kim bilir neler dönüyor, Bağdat'ta intihar saldırıları arttı. İyi de nasıl dikkat edeceğim?

İki yıl kadar önce Lübnan İsrail tarafından saldırıya uğrarken, bir grup otobüse binmiş ve sınıra dek gelip savaştan kaçanların Suriye'ye girişine ve orada çeşitli çadırlara, kamplara, okullara yerleştirilmelerine tanık olmuştuk. O vakit cep telefonlarımız habire çalıyordu: "Aman dikkat edin."

O vakit 'dikkat etme'nin yerini daha net bir mücadele şevki alıyor bizler için: Ortak hikâyemizi bölgede konuşulan farklı dillerle yeniden yazmanın dilini aramak.

Çeşitli güç odaklarının tehdidine, memnuniyetsizliğine rağmen, herhangi bir siyasi hesabın veya iktidarın söylemini çoğaltmak yerine, adaletten ve insani değerlerden yana bir tutum takınmakla kuracağız belki bu dili. Parçalanmış ve birbirine cepheden bakan hakikatlerimizi bütünlediğimiz ölçüde konuşacağız.

Sınırın doğusunda da batısında da, kuzeyinde de, güneyinde de olsanız, güç odaklarından istediğiniz kadar iktidar devşirmeye çalışın, hikâyemizi sürdürecektir olan hakikat, daha derinlerdeki bir dilin ifadesinde saklı diye düşünüyorum.

Çünkü defalarca da belirttiğim gibi, ateşkes anlaşmalarıyla, siyasi konjonktüre uygun düşen yeni pazarlık stratejileriyle filan ne kardeşliğe ne de barışa itibarını geri verebiliyoruz.

Toplantı hakkında dile getirmek istediklerimi gelecek yazıya bırakarak, biraz da Erbil'deki izlenimlerimi belirteyim. Buraya ilk kez geliyorum. Beyrut'a veya Saraybosna'ya ilk gittiğimde yaşadığım bir hisse burada da kapıldım. Çatışma ve sıcak savaşın ardından kısa zamanda büyük çabalarla, içte ve dıştakilerin el birliğiyle ayağa kaldırılmaya çalışılan bir kent.

Vinçler var her yerde. Sokaklar açılıyor, yollar yapılıyor. Erbil kalesindeki çeşitli bölümler restore ediliyor. Çek Cumhuriyeti şirketi de var, İtalyanlar da, İngilizler de. Adım başı Türk markasına rastlamak mümkün. Akşamları bazı ışsız ve bozuk yollarda ilerlerken bile sokak panolarındaki uluslararası markaların çarpıcı ilanlarını görebiliyorsunuz.

Tamamlanmamış inşaatların yanı sıra, Erbil'in yeni bölgesinde yükselen bloklar da epey fazla. Akşam dokuz buçuklara dek açık alışveriş merkezleri, site halindeki evlerin veya hastanelerin önünde bekleyen silahlı güvenlikçiler, ciplerin fazlalığı göze çarpıyor.

Denilir ki, kimse kimseye güvenmiyor bu topraklarda. Çok fazla acı, çok fazla ihanet ve bol hesap var. Yine de alttan alta akmakta olan bir saflık, iyi niyet ve umut da var. Diyorsunuz ki, evet, burada ortak bir gelecek tasavvuru mümkün. Yıkım ve kıyım adına değil, yaşam ve dirim adına.

Ortadoğu'daki farklı mezhep ve etnik kökenlerden bu topraklara ait çoğul bir varoluş hakikati olarak bahsedeceğimiz vakitlerin geleceğine inanıyorum. Önce herkes kendisinden esirgenen kimliğini geri almalıdır mutlaka.

Ama sonra yeniden kimlik kabuklarını biraz olsun soymamız ve ötesine geçebilmemiz gerekecektir. Çünkü bize barış içinde bir gelecek vaat eden hakikatin ölçüsü adalet olacaktır er geç, kimlik siyasetleri değil.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erbil'de barış ve geleceği birlikte ararken (2)

Leyla İpekçi 20.02.2009

Erbil’de şehri gezerken sanki buraya daha önce gelmişim gibi bir hisse kapıldım. Evet, mutlaka Ortadoğu’daki kentler gibiydi biraz; Halep, Diyarbakır, Kilis, Şam, Urfa, Beyrut. Benzerliklerimiz daha fazlaydı. Gittiğim her Ortadoğu kentinde hep denildiği gibi, memleketimizde gibiydik. Ama sadece bu değildi.

Erbil’de veya sınırın bize oranla diğer yakasındaki Kürt bölgesinde insana ve hayata dair her şeyin iç içe olduğu gerçeği bana ansızın hiç de karmaşık gelmemişti. Aksine. Sanki havada uçuşan toza, gelişmekte ve ayağa kalkmakta olan şehrin bütün keşmekeşine rağmen ve ailelerin, aşiretlerin çekişmelerine ve olası bütün güvenlik korkularına rağmen, her şeyin yerli yerinde olduğu gibi bir hisse kapıldım.

Kürtçenin, Arapçanın, Türkçenin veya Süryanicenin aynı anda konuşulduğu bir çocukluk evim yok benim. Yine de sanki geçmişimde muhafaza ettiğim sesleri belki ilk kez olmasına rağmen yeniden duymaya başladığımı hissettim.

Dedemin Eğin’in Başpınar köyünden olduğu veya anneannemin Çorumlu olduğu gerçeği yol boyunca bana eşlik etti. Evet, genetik hafıza her daim canlı bir alan açıyordu hayatın içinde insana. Ve tabii kimliklerimize yapılan vurguların bu coğrafyada ne kadar anlamlı olduğunu çoktan hatırlamıştım yine.

Buralarda ‘kimlerdensin’ sorusuna verilen cevap hem iktidar ve güç dengeleri açısından, hem aidiyet hem de sahiplik iddiaları açısından çok önemli. Aynı zamanda, varoluş hakikatinin farklı biçimlerinden ya da eşit vatandaşlık tanımlarından filan çok daha belirleyici.

Ve sonra elbette Bejan Matur’un sunumunda bahsettiği ‘sınırın öte yakasındaki akrabalar’a bakışımız vardı bir de. Sınıra döşenen mayınları bizler zihnimize de döşüyorduk ve toplantıda da söylediğim gibi, kendi hikâyemizi yok etmek, parçalamak pahasına bile olsa, bu mayınları özenle muhafaza ediyorduk.

Bizleri resmî söylemin en narin yöntemleriyle birbirimize düşman kılan dilin tuzağına çoğu defa kendi zaaflarımızla birlikte düşüyor, düşürülüyorduk.

Erbil’de Avrupa’dan gelen ve şimdi artık çoktan yetişkin olmuş ‘eski Türkiyeliler’le karşılaştığımda bunu daha iyi hissettim. Ne kadar gecikmiştik karşılaşmak, birbirimizi dinlemek ve anlamaya çalışmak için. Kimi Ergenekon soruşturmasının Fırat’ın öte yakasına geçmesinin ve tüm faili meçhullerin, asit kuyularında küle dönenlerin azmettiricilerinin adalete teslim edilmesini umuyordu.

Kimi ise iç dengeleri de göz önünde bulundurarak bunun çok kolay başarılamayacağını düşünüyor ve kendilerini zorunlu sürgün bırakan olayları bugünkü algılarıyla belki defalarca yaptığı gibi, bir kez daha yorumluyordu.

Erbil’de, başka ülkelerde yaşadktan sonra öğretmenlik yapmaya gelen Türkiyeliler de vardı. Kimi buradaki gençlerin bilgiye karşı ürkek olduklarını, kendilerine birer ideal seçme konusunda isteksiz olduklarını, tembel ve üşengeç olduklarını anlatıyordu.

Kimi ise Güneydoğulu Kürtlerle ‘buralı’ların arasındaki haletiruhiyenin farklılığından bahsediyordu. Güneydoğu’nun çeşitli kentlerinde 11-12 yaşlarındaki delikanlılarla çıktığım yolculuklarda hep onların mağrur, korkutulmuş ve yetişkin yüzlerine bakar, bir kısmının öfkesini kontrol etmekte zorlanışına tanıklık ederdim.

Burada ise insanlar çok daha mülayim. Sokak ortasında basit bir mevzudan dolayı bile bir kavga çıktığı çok ender olurmuş. Daha çok İranlılarda rastladığım bir 'sosyal kibarlık' buldum burada. Kadınların, isterse tesettürlü olsunlar, son derece görkemli kıyafetleri, göz makyajları ve baskın tavırları da bana Fars kültürünün güçlü ve kıvrak kadınlarını hatırlattı.

Öyle iç içe geçmiştir ki bu coğrafyada kültürler, diller, tavırlar, ruh halleri, yemekler, hüznler, acılar ve aynı anda öyle farklıdır ki birbirinden: İşte bu kesişen ve ayrışan hakikatlerin arasında bir yolculuk yapmak, insanı kendi çocuk sesine, kendi hakikat evine, kendi hudutlarının ucuna taşıyor kaçınılmaz olarak.

Belki biraz da bu yüzden, yol boyunca aklıma Pavese'nin 'sıla-i rahim' serüvenini anlattığı bir kitabı düştü: *Ay ve Şenlik Ateşleri*. İnsanın çocukluk sesini yakalama serüveninin Kürdü, Türkü, Doğusu, Batısı yoktur. Pavese'nin 'memleketine' geri döndüğünde yaşadığı aidiyet hissine gönderme yapmayı şu anda bambaşka bir ses de olsa, metaforik olarak son derece kucaklayıcı buluyorum.

"Liman vardı, kuşkusuz, kızların yüzleri, dükkânlar, bankalar vardı; ama bir kamış kümesi, bir kucak çalının kokusu, bir parçacık bağlık, bunlar neredeydi? Ayın, şenlik ateşlerinin öyküsünü biliyordum, ama bildiğimi unutmuşum, onun farkına vardım."

Sanırım sınırın öte yakasındaki Kürtlerin dünyasına girmek, Süleymaniye'den, Kerkük'ten gelen genç kız ve delikanlıların tüm bölge dillerinde söyledikleri türkülerini dinlemek, orada siyasetin, ince hesapların, ürküten güvenlik problemlerinin gölgesinde, sürmekte olan büyük hikâyenin iç sesini işittirdi bize.

Bu hikâyede hepimiz varız. Tüm farklı dillerimizle, onca zulümde ve bizi ayıran nehirlerde, hâlâ bir aradayız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Mazlum' devletin 'hain' çocukları

Leyla İpekçi 24.02.2009

İlkokul ikinci sınıfa gidiyordum. Bir gün bizleri apar topar toplayıp bir film izlettirmek için müsamere salonuna götürmüşlerdi. Bizleri dediysem, ilkokulumuzdaki bütün sınıfları biraraya getirip bir film göstermişlerdi.

Aradan otuz beş yıl geçmiş. Film bazı yerleri canlandırma gibi olan bir belgesel miydi, yoksa tamamı kurgu olan bir sinema filmi miydi emin olamıyorum. Fakat bunca yıl içerisinde sık sık çeşitli vesilelerle aklıma gelir o gün seyrettiğim film. Hele çocukken ve ilkençlik yıllarımda etkisinden uzun süre kurtulamamıştım.

Kıbrıs filmiydi bu. Eoka ve Enosis'i anlatıyor, Rumların düşmanlığını ve son derece kanlı katliamlarını gösteriyordu. Yavru vatani gözden çıkaramazdık. O yüzden oraya asker çıkarmış ve soydaşlarımızı kurtarmıştık.

Karartma geceleri ve paraşütlü askerlerin televizyon ekranlarındaki görüntüsü daha tazeydi. İçimde Rumlara karşı müthiş bir isyan duygusu uyanmıştı. Neden bu kadar kötülük yaparlardı ki bu Rumlar durduk yerde

böyle?

Okuduğum okulda epey sayıda gayrimüslim vardı. Fakat Rum arkadaşların bu filmi izlerken neler hissetmiş olacağını, sekiz yaşımdayken hiç ama hiç düşünmemiştim.

Filmden sonra onlara farklı bir gözle, daha düşmanca bakmaya başladığımızı hatırlarım. Eoka ve Enosis'çilerle bizim okulda okuyan Rum öğrenciler arasında bir ayrım yapabilecek yaşta değildik çünkü.

'Sarı Gelin –Ermeni sorununun iç yüzü' adlı bir belgeselin tüm okullarda gösterilmesi için Genelkurmay tarafından kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla önerilmiş, sonra da bu kurum tarafından elli beş kûsur bin adet DVD satın alınarak Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nca tüm okullara izlettirilmek üzere gönderilmiş. Ve aradan birkaç ay geçtikten sonra Bakanlık tarafından sonuç raporları da talep edilmiş.

Acaba ilkokul çağındaki çocuklar televizyon dizilerinden, atari veya playstation gibi oyunlardan kafasını kaldırıp bu belgeseli izlediklerinde Ermeni çetecileriyle Ermeni komşuları arasında bir ayrım yapabilme maharetine sahip miydi?

Ardından çok daha uzun bir süre kendi vatanlarında hem birer 'yabancı' hem de birer 'hain' olarak damgalanan bir avuç Ermeni vatandaşın yaşantısını düşündüm. Markar Esayan'ın sözleriyle, Sarı Gelin gibi, "bizim ortak tarihimizin özetı" olan ve "içinde birlikte çektiğimiz tüm acıların tınısı" olan bir türkûnün bu belgesele ad olarak verilmesi ne anlama gelebilirdi acaba?

Sözelimi Hrant Dink ile Ermeni çeteciler arasında ayrım yapmasını ilkokuldan itibaren beklediğimiz gençlerden biri değil miydi, onu kaldırımın ortasında ensesinden gururla vuran?

Geçtiğimiz hafta Adana ve Diyarbakır'daki gösterilerde gözaltına alınıp tutuklanan çocukların ceplerinde bulunan misketler suç kanıtı olarak kayda geçtiğinde de, hatta polisin kanıt olarak avuç içinde taş izi aradığını duyduğumda önce 'bizlerin' algısına takıldım:

Ya bu tutuklanan ve vatan haini ilan edilen küçük çocukların içinden bir teki bile misket oynamak dışında bir eylemde bulunmadıysa? Çocuğun tüm hayatını karartabilecek böylesine 'özgüvenli' bir tutum sergilemek 'bizleri' hiç korkutmuyor muydu?

Kimi zaman taş attıkları polisler onlara şeker dağıttığında, birlikte top da oynayan yine bu çocuklar değil miydi? Adı üstünde, çocuktular çünkü.

Henüz soyutlama yeteneği bile gelişmemiş bu çocukların ülkemizi son derece bilinçli birtakım ideolojilerle bölmeye çalıştıklarına hükmederek adalet dağıtabilir miydik kolayca?

Güneydoğu'da mağrur, terk edilmiş ve yaşından önce büyümüş bu çocukların hangi koşullarda yaşama tutunmaya çalıştığını biraz bilen biri, bu çocukları tutuklarken, ağır cezalara çarptırırken onlardan nasıl bir öfke ve kin abidesi yaratacağını hiç düşünmez miydi?

Güneydoğu'da yıllarca yargısız infaz timleriyle masumları katletmiş kişileri bir kez daha suçsuz ilan etmeye çalışanların mevcut olduğu bir ülkede günah keçisi olarak bu çocuklar öne sürülebiliyorsa: Suçlu ile mazlum arasında gereken ayrımı yapmasını hangi merciden bekleyebiliriz ki artık?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hiç konuşmadığımız Kürtçelerde anlaşılmak

Leyla İpekçi 27.02.2009

Şehit olmuş evladının Türk bayrağına sarılı naaşına kapanmış Kürtçe ağıt yakan bir anneyi hangimiz anlamayız? Ya ağır hapis günlerinde kendisini ziyarete gelen annesiyle anadilinde konuşamayan bir Ahmet Türk'ün parti grubuna yaptığı Kürtçe konuşmayı?

Kürtçe bilmiyoruz ama "çoğul kültürlerle yaşamak çoksesli dillerle mümkün olabilir" mealinden bir konuşmayı anadilinde yapan Ahmet Türk'ün grup konuşmasını yine de anlıyoruz. Bazılarımız anlıyor evet.

Kimileri de anladığını inkâr ediyor. Anadilinde kendini ifade etmen, kendini gerçekleştirmen bir şiddet, bir bölünme hatta tahakküm olarak yansıyor başkalarına.

Hatta grubunda Türk'ü dinleyen Kürt milletvekillerinin üçte birinin onu anlayacak denli Kürtçe bilmemelerinden (anadilini kaybetmiş olmalarından) ironik bir biçimde bahsediliyor.

Ne kadar gecikmiş bir konuşmaydı diye düşünürken, siyasete, AKP karşıtı bir propagandaya malzeme edilmemesi, medyada köpürtülmemesi kaçınılmazdı.

Yine de 91 yılında Meclis'te Leyla Zana'nın ettiği Kürtçe yemine ve ödemek zorunda kaldığı bedele kıyasla büyük bir kıyamet kopmaması, hayatın dinamiklerinin hiçbir siyasete tahvil edilemez olan dilini, bir bakıma hakikatin dilini imliyor bize.

***

Başkalarıyla konuşurken sözünü etmediklerimizi barındıran bir iç dünya var her birimizde. Biricik. Ve her zaman aktarılırken eksilen, kendini eksiltlen. Öykülerin bittiği, anlatıcıların sustuğu o dil, sustuğumuz dildir.

Düşünceye daldığımız dildir. Korktuğumuz, mahcubiyet duyduğumuz, hayal kurduğumuz, arzuladığımız, umut ettiğimiz, öfke ve kin biriktirdiğimiz, dua ve beddua ettiğimiz dil.

Resmî söylemleri, siyaseten doğru terimleri, gerekçeleri, açıklamaları kabuk soyar gibi, kılıf kaldırır gibi çıkarıp attığımızda, geriye her birimizde 'neyse o olan' bu sessiz dil kalacaktır.

Çocukluğun evidir o dil. Başkalarındaki kendimizi, kendimizdeki başkalarını ilk öğrenmeye ve kaydetmeye başladığımızda konuştuğumuz dildir biraz da.

Başkalarından öğrenilemez. Dolayısıyla kimseye de bire bir aktarılamaz. Öyle olsaydı, birbirimizi bütün farklılıklarımızla anlama çabasına da, yakınlaşma arzusuna da, tanışmanın zevkine de gerek kalmazdı.

Bu dilin aktarılamaz oluşu ile birbirimizi anlama maharetimiz arasında bir ilişki var diye düşünüyorum yine de.

Yani benim doğrudan aktarmadıklarımı karşımdakinin algılama potansiyelinden bahsediyorum. Peki, neye bağlı bu? İnsanın kendini ötekine verme niyetine.

Başkasıyla yekdil olma meziyetimiz, sınırsız sayıdaki insanı anlama ihtimalini barındırıyor. İnsandaki bu sonsuz değişimin imkânları beni büyülüyor.

Karşımdaki kendini hiç dile getirmese veya hiç anlamadığımız bir dil konuşsa da: Ona dönük olma niyetimiz, onu işitme arzumuz sayesinde onun dilini anlar gibi oluruz. Belki iç hakikatlerimizin birbirindeki yansımaları bulabilmek umuduyla, belki içimizdeki hikâyeyi paylaşma ihtiyacıyla, ortak bir anlaşıma dili tutturmuşuzdur kolayca.

Onun içine doğduğu, onu var eden, ona bir aidiyet veren dilin karşısına kendi konuştuğumuz dili çıkarıp bunu ona dayatmak: 'Sen olma, öl' demekle eşdeğerdir. Onu kendi lehçenizle, kendi tonlama ve vurgularınızla, kendinize ait zihin grameriyle anlamlandırmak, onun biricikliğini yok saymaktır.

***

İnsan ancak başkalarındaki farklı olan dili, tonu ve sesleri işitmeye başladığında: Kendi biricikliğine, kendi tekilliğinin derinliklerine inmeye başlıyor. Çünkü insanın içinde hep başkaları yaşıyor. Kendini tanımaya giden yol ötekilerle dolu.

İsterseniz dünyayı paket turlarla gezin, her kıtada gökyüzüne bakın, eğer kendinizi ötekine veremiyorsanız, hep kendinizde gezinmiş durmuşsunuz demektir. Kendinden vermeyen insan kendini de bilemiyor.

Varoluş hakikatimizi hangi dilde anlamlı kılabiliriz ki bu durumda?

İçimizde bir kâinat var. Âlem içinde âlemler. Sonsuz açılışlar var. Kendi içine kapanmış veya kendi içinden açılan bir devam ediş değil midir biraz da insan? Ötekini kendine almadan, onun dilini kendi içinde çoğaltmadan, bu dünyada neden bulunduğunu anlayabilir mi?

Başkasını onun kadim gerçekliğinde, bütün otantikliğiyle anlamaya çalışmak: Bugünün iletişim cehenneminde şiddet içermeyen şahane bir direniş biçimidir diye düşünüyorum. İçinde yaşamsız kaldığımız, öldüğümüz, dirildiğimiz ve başkalarını yaşatmaya çalıştığımız bütün dillerde...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Abdi İpekçi cinayetinde mahkemeden muhakemeye

Leyla İpekçi 03.03.2009

28 Şubat'ın faillerini yargılamak üzere kurulan vicdan mahkemesine gideceğim gün, Abdi İpekçi davasının zamanaşımından düştüğünü okudum. Aradan 30 yıl geçmişti.

Bana o gün bizzat failleri tarafından bin yıl süreceği söylenmiş 28 Şubat'ın önemini soran bir gazeteciye "12 Eylül olmasaydı 28 Şubat olabilir miydi, ya daha önceki darbeler" minvalinde bir şeyler söyledim. Ama bunca

hukuksuzluğun zamanaşımına uğraması karşısında darbecileri sorgulamak için bin yılın bile işe yaramayacağı endişesi vardı içimde.

80 darbesinin yeterince olgunlaşması için daha fazla kanlı eylemin sahnelenmesi beklenen günlerde olduğumuzu İpekçi cinayeti işlendiğinde bizler bilmiyorduk, bu itirafı sonradan öğrendik. Evet, 80 öncesi üst üste yaşanan kanlı eylemler ve suikastlar, tıpkı bugünlerde darbe girişimcilerinin kanıtlarıyla birlikte yakalanmasıyla ortaya çıkacağı gibi Dink suikastıyla, Malatya katliamıyla, Santoro cinayetiyle, mahkeme önlerindeki linç girişimleriyle, cumhuriyet mitingleriyle olgunlaştırılmaya çalışılan darbe sürecine benziyordu.

Asla kastetmediği bir cümle yüzünden medya ve çeşitli dernekler tarafından hedef gösterilen Hrant Dink, bizzat onu katledenlerin yargılandığı mahkeme salonlarında herkesin gözü önünde defalarca katledildi. Ailesinin tacize ve aşağılamalara uğrayışı bu zulüm karşısındaki isyanımı misliyle arttırıyordu.

Çünkü aynı şekilde Abdi İpekçi'nin ailesi de kökeni yüzünden aşağılandı, neredeyse cinayeti işleyenlerin suçu, köken ilişkisi kurulduğu oranda meşrulaştı, meşrulaştırıldı. (Bu mevzua sonraki yazımda devam edeceğim.)

İpekçi davasını üstlenen eski İstanbul Baro Başkanı Turgut Kazan, birkaç ay önce Mehmet Ali Şahin'e verdiği dilekçede; Ergenekon operasyonu kapsamında İlhan Selçuk'un gece yarısı evinden gözaltına alınmasıyla CMK'nun, ifadeye çağırma, zorla getirme/ yakalama ve aramaya ilişkin 145, 146, 98, 116. ve 118. maddelerini çiğneyerek, toplumda büyük korku ve dehşete yol açtığı gerekçesiyle Cumhuriyet Savcısı Zekeriya Öz hakkında soruşturma açılmasını istemişti.

O vakit ülkemizde hakkaniyet ve adalet adına birlikte mücadele verdiğimiz birçok kişide benzer bir kuşku uyanmıştı: "Yoksa Mumcu örneğinde olduğu gibi, bizzat bir maktul üzerinden daha kimi hukuk adamları tarafından Ergenekon'un çeteciliği ve cinayetleri örtbas mı edilmek isteniyordu?"

Elbette dava üstlenen biri hakkında söylenenler üzerine peşin hüküm belirtmek gibi bir cüretim yok, vicdanen de olamaz. Gelgelelim benim gibi Ergenekon davasının Türkiye'nin en önemli meselesi olduğunu düşünen ve zanlıların hakkaniyetle sorgulanmasını bekleyen birçok kişi, tam da o günlerde bana şu en basit soruyu soruyordu:

"Tutuklanma biçimleri konusunda hassasiyet gösterip suç duyurusunda bulunan Kazan, şu soruların yanıtını aramak için hangi girişimlerde bulundu bugüne dek?" Doğrusu bu konuda benim bir fikrim yoktu. Bu soruları geçtiğimiz günlerde cinayetin 30. yıldönümü vesilesiyle başta Belma Akçura, birçok yazar, çizer, gayet güzel özetledi:

İpekçi cinayetinin işlenmesinde dahli olan ve daha sonra Kartal Askerî Cezaevi'nden tetikçi Ağca'yı kaçırıp, saklayarak yurtdışına kaçmasına aracılık edenlerin bir bölümü çeşitli cezalara çarptırılmasına rağmen Ağca defalarca neden ifade değiştirdi? Mahkemeden gizlice alınan ifadeler kimler tarafından imha edildi? Bazı dosyalar nasıl kaybedildi? Olayda adı geçenler, kaçanlar kimler tarafından korundu, saklandı?

Abdi İpekçi cinayetinin gerçek azmettiricilerinin Mehmet Şener, Oral Çelik, Yalçın Özbey ve Yavuz Çaylan olduğu, cinayetin, uyuşturucu ve silah kaçakçısı olan ve o tarihte MİT'e çalıştığı öne sürülen Abuzer Uğurlu'nun bürosunda planlandığı ve o gün eylem planının yapıldığı odada bir MİT mensubunun da bulunduğu iddiaları niçin soruşturulmadı?

Mehmet Şener'in Ağca'yı 'azmettiren' olduğu öne sürülmesine rağmen gıyabi tutuklama kararı 1999'da zaman aşımına uğrayana dek neden yakalanması için üzerine gidilmedi? Şu anda İsviçre'de yaşamını sürdürmesi bir vicdani mesele olmadı mı?

İpekçi cinayeti öncesi ve sonrasında, Ağca'nın hesabına para yatırdığı tespit edilen ve halen Brüksel'de yaşayan Yalçın Özbey'in Türkiye'de yargılanması neden hiç mümkün olmadı? Bu konuda yetkili mercilerin üzerine gidildi, onlardan bilgi istendi mi?

Ya İpekçi cinayetinin yönlendiricisi, Papa'ya suikast girişiminin kilit ismi olan Oral Çelik? Türkiye'ye döndüğünde üç ay yatıp çıktığında, "milli kahraman" olarak karşılanırken Malatya'da adının karıştığı, bir öğretmenin öldürülmesiyle ilgili dava dosyasının adliyede kaybolması vicdanları rahatsız etmedi mi?

Bugün MHP'de siyaset yapan Yavuz Çaylan? Ağca'nın askerî cezaevinden kaçmasından sonra saklanması ve İran'a kaçırılmasında rol oynayan ve şimdilerde Azerbaycan Kültür Derneği yöneticisi olan Timur Selçuk?

Mehmet Ali Ağca'ya yurtdışına kaçması için sahte pasaport sağlamaktan hüküm giyen ve şimdilerde Ankara'da dersane işleten Ömer Ay? İlhan Selçuk'un yaka paça evinden alınmasına gösterilen hassasiyet bu kişilerin sorgulanması için de gösterilmiş miydi?

Eski MİT yöneticisi Mehmet Eymür'ün 'İpekçi cinayetini ona sorun' dediği ve 1999'da uyuşturucudan cezaevine giren uluslararası silah ve uyuşturucu kaçakçısı Abuzer Uğurlu'nun Ağca'ya para sağladığı bilinmesine rağmen seyirci kalınması? Cinayetle ilgili Abdullah Çatlı ve Susurluk meselesine bile girilmemiş olmasını sineye çekebilmişiz galiba kolayca.

Ağca'yı Bulgaristan'da himaye edip ona sahte pasaport sağlayan Abuzer Uğurlu'nun ortağı Bekir Çelenk'in 1985'te Türkiye'ye döndüğünde "mahkemede her şeyi anlatacağım" deyip Mamak Cezaevi'nde yatarken kalp krizi geçirerek ölmesi, bugün olsa hukukçular tarafından daha derin bir biçimde soruşturulur muydu?

Bugün Fethiye Çetin gibi, Erdal Doğan gibi avukatların vicdani duruşu, basireti ve hukuksal mücadelesi sayesinde Dink davasının devletin içindeki birçok birimi rahatsız etmesine rağmen üstüne gidildiğini gördükçe, bu soruları daha yüksek sesle sorar oldum ben de.

Turgut Kazan, saygın bir hukuk adamı olarak üstlendiği davanın zamanaşımına uğrayarak düşmesinden sonra, belki vicdan mahkemelerine kanıt olacak açıklamalarını yeniden gündeme getirir ve hukuki çabalarının nerede nasıl tıkanıldığı hakkında kamuoyuna sarıh bilgiler verir.

Çünkü hukukta zaman aşımı olsa bile, hepimiz biliyoruz ki, adalet yerini bulmadığı sürece vicdanda zamanaşımı olmuyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Masumiyetin yüzü

Leyla İpekçi 06.03.2009

Diyarbakır'ın Sur ilçesindeki bir harabede çöpler içinde yaşayan üç kardeşin fotoğrafı gazetelerde epeyce büyük 'görüldü'. Sefaletin ortasında, kendilerini kurtarmaya gelen polise hafifçe tebessüm ediyorlardı.

Mahallelilerin savcılığa yaptığı ihbar üzerine çöp eve gelen polis, dilencilik yapan annelerinin kapıyı kilitleyip ayrıldığı eve girmek için yan evin damına çıkmıştı. İşte, soğuktan çıplak ayakları şişmiş, üstleri başları kir pas içinde, etraflarındaki kullanılamaz hale gelmiş nesnelerle birlikte ayakta dikilmekte olan çocuklar tam bu sırada kafalarını kaldırıp objektife bakmışlardı.

Hemen yanlarında bir leğen içinde nemli kalmış çamaşırlar, birkaç boş kapacak, yerlerde gelişigüzel atılmış bir tahta kasa, boş yoğurt veya deterjan kutuları, poşetler ve daha görünmeyen ama varlığını hissettiren bir yığın 'çöp' vardı. Başkalarının eskileriyle, döküntüleriyle oluşturulmuş, pis kokan bu dünya da zaten başkalarına aitti.

Bizimdi bu dünya. Yalanla, ince hesaplama, bin bir entrikayla iktidar ve güç devşirmek adına giderek kirlenen iç dünyamızı.

Uzun uzun baktım beş ve yedi yaşlarındaki iki çocuğun yüzüne. Abaları bu kareye girmemişti. Ama onların yüzünde mağrur, terk edilmiş kendi kendilerinin annesi babası olmuş denli yetişkin, neredeyse yaşlı bir ifade vardı.

Bu fotoğrafa bakan başka kişilerde de benimkiyle benzer bir refleksin oluştuğunu gördüm derken. Hayatın sanki istisnai bir anıydı. Gerçekle yüz yüze gelmiştik. Durduk ve ona baktık. Vakit ayırdık. Bizi içine aldı. Süre dolunca yeniden hayatın karmaşık ve siyasi yönden son derece sertleşmiş katmanlarına bir görev bilinciyle dalıp gittik yeniden.

Hiçbir şey olmamıştı aslında. Çünkü çok derinlerde biriktirdiğimiz suçluluk duygusunu bastırmanın tek yolu kötülüklerle devam edebilmektir. Güçlü olmanın veya haklı olmanın zulmetmeden mümkün olabileceği her yolu imha etmiştik çoktan.

Bizim uğraşmamız gereken yığınla 'kurgulanmış, manipüle edilmiş, saptırılmış, ince ince hesaplanmış, planlanmış' gerçeklik arasında mazlum çocukların tertemiz yüzü öylesine somut ve çıplaktı ki, onunla yüzleşebilmemiz için öncelikle bu çocukların dramında kendi payımızı görmemiz gerekti.

Bugün gelişim bozukluğu tespit edilen, okula yollanamayan, beslenip büyütülemeyen bu çocukların dramında bizim payımız neydi? Polise taş atan çocukların ağır ceza istemiyle yargılanmalarını onaylayan ve son derece yaygın olan şöyle bir yaklaşımdı mesela payımız:

"İleride suçlu olacak çocuklara ağır hapis cezası verilmesi gerekir. Böylelikle tanka, panzere, polise taş atan bu çocukları ileride daha ağır suçları işlemekten korumuş oluruz."

Bu zihniyetle, bizzat suçun kendisini çocuklardan koruyor olduğumuzu da görmezden geliyoruz. Çocukların geleceğini ve kaderini tayin etme cüreti gösterirken onları bu kadar kabalaştıran ve ihtiyarlaştıran bir geçmiş sanki hiç yaşanmamış gibi düşünerek de suç işliyoruz öte yandan.

Köylerinden, mezralarından zorla sürülerek şehirlerin varoşlarında yaşamaya çalışmanın, anne babalarının faili meçhul olmuş olmasının, ya da yakınlarının tarlasız, işsiz güçsüz bırakılmış olmasının hiçbir tezahürünü görmek istemiyoruz.

Başka şeyler de var. Çöp evdeki mağdur çocukların masumiyeti bize unuttuğumuz, kadim bir niteliğini hatırlatıyor insanın. O masumiyette hepimizi eşitleyen, güzelleştiren, umut veren bir şeyler vardı. Gelgelelim daha yeni yapılmış bir Meclis araştırmasına göre 'güvensiz ortam'ı gerekçe gösteren liselilerin yüzde 15'i okula delici, kesici alet ve silahla giriyormuş.

Kimi kendini daha iyi hissetmek için taşıyormuş silahları. Kimi de filmdeki insanları örnek aldığı için. Hatta ortaöğretim öğrencilerinin yüzde 7,7'si çete üyesi olduklarını da söylüyorlarmış. Bunların yarısı bunun nedenini yine kendini güvende hissetme ihtiyacı olarak açıklıyormuş.

Çocukların 'gerçekliğini' elinden alan, onları vaktinden önce ihtiyarlaştıran, hasta ve yetim bırakan 'yetişkinler' çocukların maruz kaldıkları tehdit ve şiddet karşısında korkmuş olabileceklerini bile işitmek istemiyor, onları yargılayarak kendi suçluluklarını örtecek bir kurguyla, suç işlemeye devam ediyorlar.

Silah, uyuşturucu, kesici alet ticaretinden nemalananlar, kelle kestiren dizilerle reyting tacirliğine soyunanlar hukuksal yaptırım görmedikleri sürece, saklı suçluluk duygularını bastırmak için daha nice zulüm yapacaklardır kuşkusuz.

Ama: Kendilerini güvende hissetmeyen çocukların okula silahla gelmesiyle ve çete oluşturmasıyla, Güneydoğulu çocukların panzere, polise taş atması arasındaki bağlantıyı kurmadıkça kokuşmuş dünyamızın artıklarını bu çocuklara yedirmeyi sürdüreceğiz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ceza çekmeyenler suçsuz olduklarına inanırsa

Leyla İpekçi 10.03.2009

Ergenekon davası devam ederken her tutuklanma dalgasında zanlıların üzerinden, çantasından, bilgisayarından ya da evlerinden çıkan ve suçlanmalarına delil teşkil eden belgeler bizde bir şaşkınlık uyandırıyor. Çünkü bu kanıtlar –Balbay'ın itirafının aksine- pek saklanmamış oluyor ve kolayca bulunuyordu.

Etrafimdakilerin sık sık aynı soruyu sorduklarına tanık oluyordum: Bir yılı aşkın bir süre geçti, nasıl oluyor da bu zanlılar suç belgelerini halen saklamayı sürdürüyor? Davanın kendilerine dek uzanmayacağından hâlâ nasıl emin oluyorlar?

Belki ilk başta denilebilir ki, yakalanmayacaklarından emindiler. Çünkü ne olursa olsun üst kademedeki bazı yetkililer ve aslında daha da genel anlamda sistemin kendisi onları koruyacaktır zaten. Bugüne dek olduğu gibi.

Suçta kanıt teşkil edecek belgeler ve bilgilerin serbestçe dolaşımda kalması, öncelikle "bize bir şey olmaz" şeklinde ifade bulan kimi zaman gizli, kimi zaman açık bir kibrin tezahürüydü.

Ama hepsi bu kadar değil sanırım. Bence daha derinde şöyle bir süreç işliyor: Bu zanlılar, kendilerinin suç işlediklerini sahiden düşünmüyorlar artık. Siz devlet adına adam öldürmenin mubah olduğu bir ülkede yaşıyorsanız, medyanız, tv dizileriniz bunu bilinçaltınıza pek güzel kodluyorsa, suç skalasının en üst sıralarında bile kanlı eylemlerinizi mazur gösterecek bir vicdani yaklaşım sergileyebilirsiniz.

Ve giderek, yaptığınız her şeyin gerekliliğine, haklılığına ve meşruluğuna ikna olur, kendi suçunuzu kanıksar, ona alışır, onu sıradan bir eylem olarak içselleştirirsiniz. Daha ileri durumlarda, yolsuzluk, çetecilik veya kanlı bir 'hedef saptırma' eylemi ortaya çıktığında da olayı göğsünüzü gere gere dillendirirsiniz:

"Verdimse ben verdim ne olmuş" dersiniz rahatça. Yahut "tanırım iyi çocuktur" dersiniz. "Yaptığımız en şık operasyonlardan biriydi" dersiniz. "Post modern bir darbeydi" dersiniz. Kimsenin hesap sormadığı bir dünyada, giderek hiç suç işlememiş hale gelirsiniz kendi gözünüzde.

(Ve sahiden yakıcı bir masumiyetle karşılaştığınızda, mesela savaşta yaralanmış bir çocuk fotoğrafıyla, rahatsız olur, görmezden gelirsiniz.)

Ceza çekmek bazen nefis bir arınmaya, bir vicdan muhasebesine yol açabilir. Ama hiç ceza çekmezseniz, giderek masumlaşırsınız kendi gözünüzde. O kadar ki, nasıl olduğunuzu, nasıl görüldüğünüzü, karşınızdakilere nasıl yansıdığınızı merak etmek için aynaya bile bakmaya gerek duymazsınız neredeyse.

Kendini bir başkasının gözünde göremeyen biri, giderek tek hâkim, mutlak güç, yegâne iktidar olduğu zannıyla hareket etmeye başlar. Kendisini öteki olarak görmeye ihtiyaç duymayan insan artık sonsuz kudret sahibidir. Emir verir, rüşvet alır, imha eder, yok eder, katleder, açık söyler, haykırır.

Bugün suç aletleri ve delilleriyle birlikte yakalananların en azından bir kısmının bu anlamda kibir ve büyüklenme içinde olduklarını, o yüzden de içerideyken epey çile çektiklerini söylemek yanlış olmaz.

Suç işlemiş ve bunun suç olduğunu çoktan unutarak kendi kalıbına alışmış kişiler için ancak cezai yaptırıma uğradıktan sonra gerçek anlamda bir yüzleşmenin başlama ihtimali doğuyor. Dışarıya karşı inkâr süreci devam etsin, vicdanın üzerindeki en kalın örtüleri kaldırmak uzun ve zahmetli bir süreçtir çünkü.

İnsanın iç dünyasında her şey iç içe ve net tanımlarla 'demistifiye' edilemeyecek denli gizemli, muğlak ve müphem. Suçluluk duygusu nedamet getirmeye, pişmanlığa ve en önemlisi bir daha yapmamaya giden uzun yolda atılan ilk adımdır belki. (Suçsuz olduğu halde ceza çektirilenlerin ruh durumuna, onlarda da başgösterebilen suçluluk duygusuna burada girmiyorum.)

Öte yandan bizim topraklarda, çoğunlukla suç işlemezden önce suçluluk duygusuyla tanışırsınız. Küçük yaşlardan itibaren aşağılanıyor, hakarete ve zulme maruz kalırsınız. Ve giderek bunları hak edecek bir suç işlediğinize kani olursunuz.

Bu 'doğuştan' suçluluk duygusu ideolojik gruplar veya çeteler tarafından biraz manipüle edildi mi, çok daha kolay suç işler hale gelirsiniz. Bu yüzden suç ve ceza ekseninde iki taraflı bir terapi gerekiyor bize.

Hem bu miras alınan suçluluk duygusunu suça yol açmadan ortadan kaldırmaya yönelik bir çalışma geliştirmek. Hem de suç işleyenlerin, vicdan azabını uyandıracak ölçüde bir suçluluk duygusuyla yüzleşmeleri için hakkaniyetli yöntemler bulmak.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kayıp anneleri, panzerin çocukları

Leyla İpekçi 13.03.2009

“Genç kadındır, boşuna mı bekletiyoruz onu kocası için? Adile Hanım, bu tavrıyla görüştüğümüz birçok kayıp ailesinden farklı bir tutum sergiliyor. Çünkü kaybolan kişilerin genç eşleri genellikle kayınpederleriyle birlikte yaşıyor ve belki de hiç gelmeyecek kocalarını bekliyorlar.”

Bu sözler, “Bugüne kadar Kürt meselesi hakkında birçok şey söylenmiş olmasına rağmen, insanların psikolojik durumları üzerinde pek durulmadığı kanaatindeyiz” diyen Ayşe Karabat’a ait. *Today’s Zaman*’da Güneydoğu’daki kayıplar üzerine yayımlanan dizisinden bahsediyorum.

Hiç gelmeyeceğini düşündükleri eşlerini kayınpederinin evinde bekleyen genç gelinler bir yana, kayıp ailelerinde başka travmatik süreçler de var. Karabat’ın görüştüğü birçok ailenin söz ettiği bir yalnızlaştırılma var örneğin.

Dargeçitli Abdülaziz Bey gibi: “Sanki biz başka bir yerin insanıyız gibi davranıyorlardı. Kimse bize merhaba bile diyemiyordu. Onlara kırgın değiliz. Korucular, özel tim herkesi izliyordu, korktular.”

Karabat’ın konuştuğu Fatma Hanım, 1994 yılında, altı kişiyle birlikte gözaltına alınıp, bir helikoptere bindirilen ve bir daha geri gelmeyen oğlunun yokluğunu konuşmayarak protesto ediyor:

“Onun çerçevenilmiş fotoğrafını kucağına alıyor, dünyanın en kırılgan, en narin canlısına dokunuyormuş gibi, incitmekten çekinircesine usul usul, parmaklarının ucuyla okşarken çerçeve camını, oğullarını babası anlatıyor:

“Allah biliyor sağ mıdır değil midir, ama galiba döve döve öldürdüler onları. Duymuşum ben korucular kendi aralarında konuşurken, bizimkiler yalvarmış onlara bizi öldürmeyin diye, ama onlar öldürdükleri adam başına para alıyorlar.”

Asıl köyleri boşaltılınca başka bir bölgeye taşınan İlbak ailesinin örneğinde olduğu gibi bir de devamlı ‘korucu ol’ baskısı var üzerlerinde. Korucu olmak istemeyenler PKK yandaşı olarak mimleniyor. Hayatını güvenlik gerekçesiyle başka kasabalarda, belki şehirlerde sürdürmek zorunda kaldıklarında ise bambaşka trajediler başlıyor.

Karabat’ın bizlerle paylaştığı tanıklığından kayıplarına dikkat çekmek isteyen annelere çevirelim bakışımızı. Elleri çerçevesi birer fotoğraf yürüyor yıllardır kent sokaklarında. İstanbul’da Galatasaray Lisesi’nin önünde oturma eylemi yapan annelerin öksüz kalmış çocukları çoktan büyüdü. Babaları kaçırıldığında küçük olan çocuklar, şimdi babalarının akıbetinin ortaya çıkarılmasını ve sorumlularının yargılanmasını talep ediyorlar.

Öte yandan, Silopi’de 1990’lı yıllarda kapanan ve üzerinde halen kum ocağı bulunan Sinan Tesisleri’nin bahçesinde geçtiğimiz günlerde yapılan kazıda, yedi metre derinliğindeki kapatılmış kuyuda, bir insana ait biri kol, diğeri de ayak dirseğine ait iki kemik parçası çıktı.

Şırnak Baro Başkanı Nuşirevan Elçi'nin tahminlerine göre Şırnak bölgesindeki kuyularda en az 200 kişinin kalıntıları gün yüzüne çıkarılmayı bekliyor. Diyarbakır eski Baro Başkanı Sezgin Tanrıkulu 90'lı yıllarda işlenen faili meçhul cinayetlerin en az beş bin civarında olduğunu söylüyor.

Güneydoğu'da, yakınlarının kemiklerine ulaşmak isteyen ve Ergenekon davasına müdahil olmayı talep eden birçok aile var bugün. Yakınlarının kemiklerine ulaşılma umuduyla birlikte, cesetlerine ulaşma beklentisi de artıyor.

Kemiklerden sonra cesetlere de ulaşılabilirlerse, bir gün belki, bir mezarları olacak dua edebilecekleri. Böylelikle acılarını somutlaştıracaklar ve en nihayet belirsizlik sona erdiği için yas tutmaya da başlayabilecekler. Ellerindeki çerçevesi fotoğrafı okşamaktan öte bir eylemde bulunabilecekler hiç değilse.

Hakikatin hikâyeleştikçe insanı daha da acıttığı böyle bir ortamda geçtiğimiz günlerde, Diyarbakır'da polise taş attıkları gerekçesiyle yargılanan üç çocuktan biri on, diğer ikisi on birer yıl hapis cezasına çarptırıldı. Üstelik bu kararın, yaklaşan Nevruz öncesi hem provokatörlere hem de çocukları olaylara katılıp polise taş atan ailelere mesaj olduğunu söyleyen yorumlar hiç de az değildi.

Asit çukurlarıyla, dehşet saçan beyaz Toroslarla, tehditle, iftirayla büyüyor Güneydoğu'da çocuklar. Zorunlu göç yollarında, infaz edildikten sonra çuvallara geçirilip yol kenarlarına gömülen yakınlarının acısıyla büyüyorlar. Panzerin ezdiği veya haksız yere terörist diye vurulan çocukların uğradığı zulmü görmezden gelenlerin taş atan çocukları yetişkin gibi yargılamaları nasıl bir insanlıktır? (Devam edeceğim.)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kendi zalimliğiyle yüzleşme korkusu

Leyla İpekçi 17.03.2009

Bir arkadaşım yeni anlattı. Almanya'da ortağının arabasında تنها bir sokakta ilerlerken az ileride iki şoförün kavga etmeye başladığını görmüşler. Biri, diğerinin arabasına doğru hızla yürümüş ve ön camlarına yumruk atmış hırsla. Diğer de arabadan çıkarken arkadaşımın ortağı camı açıp bağırmaya başlamış. Anında müdahil olmuş kavgaya.

Arkadaşım, kendi memleketindeki son dönem tecrübelerinden olsa gerek, derhal tırmış ve "silahı vardır, aman ortalığı kızıştırmayalım" diye engel olmuş.

Bunun üzerine ortağı ona Almanya'da sosyal psikologların çeşitli gözlem ve analizler sonucunda bir karara vardıklarını anlatmış. Şöyle diyormuş uzmanlar: "Kamusal alanda bir kavgaya tanık oldunuz diyelim. Mesela sokakta, iki kişinin kavgaya tutuştuğunu gördünüz. Lütfen sessiz kalmayın. Tepkinizi ifade edin."

Anlaşılabileceği gibi, Almanya'da veya dünyanın birçok şehrinde, kalabalıklar ortasında bir çatışma, kavga ya da şiddet kullanma ansızın vuku bulduğunda, buna tanıklık edenler susar. Görmezden gelir. Bir yolunu bulup olay mahallini terk etmeye çalışırlar.

Birkaç yıl önce, Londra’da bir marketin önünde bizzat tanık olmuştum. Bir motorlu kurye, bir genç kızı dövmüş ve bizler marketten dışarı çıkana dek, herkesin gözü önünde uzaklaşmıştı. *Bilinmeyen Kod* filminde, otobüsteki yolcuların benzer bir olay karşısındaki sessizliğine şaşırın Juliette Binoche’un yüzündeki dehşeti hatırladım. Artık şaşırmıyoruz oysa.

Alman uzmanlar, çözüm olarak, tanıkların kendi bakış açılarını yansıtır şeklinde tepki vermelerini öneriyorlarmış. Çünkü son dönemlerde, bu suskunluk ve tepkisizlik yüzünden kamusal alandaki şiddet olayları epeyce tırmanmış.

Tabii bu tepkisizlik kaçınılmaz olarak, şiddet kullanan tarafın lehine işlediği için, kamunun gündelik hayatını kuşatan zulüm giderek meşrulaşmaya başlamış.

Bunları duyduğumda, bu kez ben de, yine kendi tecrübelerimizden hareketle, şöyle geçirdim içimden: Bizde ilk yumruğu atmaya hazırlananın üzerine herkes bir anda çullanır. “Aman abi, dur, yapma, değmez, boşver” diyerek hem onun gücünün meşrulaşmasına bilerek ya da bilmeden katkıda bulunuruz, onu bir bakıma onore ederiz. Hem de olası bir kavgayı önlemiş olmanın gururunu paylaşıyoruz.

Bu ilk çağrışımdan sonra, başka güçlü çağrışımlar da belirdi tabii zihnimde. Bunların içinde beni en çok etkileyeni, (belki daha taze olduğu için), geçen yazımda bahsettiğim Ayşe Karabat’ın *Today’s Zaman*’da kayıp ailelerin psikolojisi üzerine yayınlanan dizisiyle ilgiliydi.

***

Bugün artık gözaltında kaybedilenlerin dosyalarının Ergenekon soruşturması kapsamına alınmasını ve Ergenekon davasında Özel Harp-JİTEM-Ergenekon gibi hukuk dışı gizli yapıların tümüyle ve bütün suçlarıyla birlikte soruşturulmasını talep edebilen kayıp yakınları, yıllardır sindirilmiş, tehdit almış, zorunlu göçe zorlanmış, susturulmuşlardı.

Sözgelimi Karabat’ın konuştuğu Hayat Hanım, 13 yaşındaki oğlu Davud’u en son işkence askısında gördüğünü söylüyordu: “Ana su ver” diye yalvarmış oğlan. Kıpırmızı gözlerinden yaşlar süzülen Hayat Hanım, hıçkırıklarından kocaman çığlıklar devşirerek şunu diyor yalnızca: “Oy... Su veremedim, Davut’uma.”

Yazı dizisine gelen tepkileri sorduğumda, Karabat “bu diziyi okuyan arkadaşlarım dışında kimsenin tepki vermediğini söylesem çok mu şaşırsın” diyerek şöyle anlattı: “Bu dizinin sorularını psikiyatr bir arkadaşım, *Birgün*’de yazan Selçuk Candansayar ile birlikte hazırlamıştık. O bana, bunun böyle olabileceğini söylemişti.”

“Çünkü,” demiş Candansayar (mealen), “ortada zalim, mazlum ve tanık varsa, zulüm derecesi arttıkça, tanığın mazlumin yanında yer alması normal insan davranışıdır. Ancak tanık korktuğu anda, kendi bütünlüğünü korumak en önemli hedefidir ve zalimden yana olmayı tercih eder.”

Karabat da bir başka yönüne dikkat çekiyor tepkisizliğin: “Öyle büyük ki bu zulüm, bırak hakikatle yüzleşmenin getireceği acıyı, bu zulmün yapıldığını kabul etmek bile zor geliyor insanlara.”

Batı toplumlarının duyarsızlığını her fırsatta eleştirirken, biz memleketin batısında yaşayanlar: Sadece susarak, tepki vermeyerek bile kayıp ailelerinin korkularını çoğalttığımızı ve hep birlikte zalimlerin gücünü meşrulaştırdığımızı ne zaman fark edeceğiz? Ya hatasız olduğumuz zannı yüzünden, zulmün sürmesine katkıda

bulunduğumuzu?

“Beni rahatsız eden, elimden gelenin yalnızca bu olması” diyor Karabat. Bizimle paylaştığı tanıklığın bizi ‘korku kıvamı’nda tutarak zulme sessizce ortak edenlere karşı yegâne güç olduğunu söylemek istiyorum ona. Adaletin tecelli ettiğini görebildiğimiz ölçüde korku azalacak. Ve yüzleşme ancak o zaman başlayacak.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cellatlarla pazarlık ve kötülüğün banallığı

Leyla İpekçi 20.03.2009

12 Eylül döneminde, idam cezası uygulanacağı vakit Adalet Bakanlığı’nın bazı cezaevlerinde ‘geçici kadrolu’ cellatlar istihdam ettiği öne sürülüyormuş. Ancak, dönemin tanıkları genel uygulamanın emniyet tarafından bulunan kişilere para verilerek bu işin yaptırılması yönünde olduğuna işaret ediyormuş.

Bu haberi birkaç gün önce, 12 Eylül döneminde idam cezasına çarptırılan gençlerden birinin idamından on dakika önce annesine ve ailesine yazdığı mektubun iade edilmesi vesilesiyle gazetelerde okudum.

12 Eylül döneminde idam edilen Ramazan Yukarıgöz’ün annesi, oğlunun idama gitmeden önce kendisine yazdığı mektubu 26 yıl sonra, Devrimci 78’liler Federasyonu’nun girişimiyle alabilmişti. Çünkü birlikte idam edilen dört gencin ailelerine yazdığı mektuplar sakıncalı bulunmuştu.

İdam tutanağında, bu gençlerin her birinin asılması için cellatla 20 bin liraya pazarlık yapıldığı anlatılıyor. Bu haber vesilesiyle, *Radikal* gazetesinde, 12 Eylül döneminde kırk kadar idam kararı veren eski Sıkıyönetim Mahkemesi hâkiminin daha önce yayınlanan anılarından bir alıntı da yer alıyordu.

Dönemin ilk idamına tanıklık eden hâkim Kayacan, idama hazırlanan solcu Adalı’nın altındaki masa ve sandalyeyi çeken celladın bulunuşunu şöyle anlatıyor:

“Tutanakta Ankara emniyetinde görevli bir başkomiser tarafından temin edilen cellat diye bir ifade yer alıyordu. Türkiye’de böyle bir meslek yok. Başkomiser, sürekli içeri girip çıkan ve hırsızlık gibi suçlardan sabıkası bulunan birini alıp Emniyet’e getiriyor. Adam, vallahi ben bugün hiçbir şey yapmadım, beni niye getirdiniz diyor. Kimsenin haberi yok zaten, bir şey söylemiyorlar (...) İnfaza birkaç saat kala başkomiser bu kişinin yanına gidip cellatlık yapacağını söylüyor. Bunun karşılığı para da ödeniyor.”

Bunları okuyunca şaşırmadım elbette. Bu cuntalar ve darbeler sistemini korumak bahanesiyle kendi iktidarını oluşturma’nın en karanlık yollarını bulan ‘ehil kişiler’, zaten kendilerini suçlu olarak görmedikleri için, suçlu açıkça ifşa etmekten hiçbir zaman çekinmiyorlar.

Ya kolayca suç işlemeye müsait bir gence, ya da adi bir suçluya pis işlerini havale ederek, toplumsal bir kötülüğü def edeceğine, toplumsal bir suç ortadan kaldıracağına, bu şekilde yararlı bir iş yaptığına sahiden inanır hale geliyorlar.

Para karşılığı geçici bir meslek sattığınız sabıkalıyı toplumsal bir hayır adına ‘kurban’ ediyor ve masumiyetinize

bir halez gelmeyeceğinin güveniyle başınızı yastığa rahatça koyabiliyorsunuz.

Burada hukukun çığnenmesi söz konusu değildir belki. İdam cezası o vakitler meşrudur zaten. Ama ikiyüzlü ahlakçılık, hatta suç ırkçılığı var ortada. Hukuksal açıdan sorun yaratmayan bir eylemin vicdani sorumluluğunu bir 'suç hiyerarşisi' oluşturarak, en alttaki sabıkalılara bırakıyor ve vicdanınızı en süslü örtülerle örtebiliyorsunuz.

Cellatlık edecek birini seçerken, onun daha önce çok ağır bir suç işlemiş olmasını da istemiyorsunuz. Yapacağınız pazarlığı kabul edecek, satın alınabilecek, korkutulabilecek, emri vaki yapılabilecek 'ılımlı' bir sabıklalı, adi bir suçlu, her daim 'zanlı' biri sizin için ideal olanıdır.

Zoraki bir satıştır zaten bu. Pazarlık ise biraz olsun kurbanı 'mesleki gurur' vermesi açısından göz boyayıcı. Vicdani bir suçun arzıyla, cellatlığa talep bir şekilde yaratılmış olur böylelikle.

12 Eylül ortamını, işkenceyi, idam kararlarının keyfiyetini, gençlerin suça teşvik edilmesini ve birbirlerine karşı kıskırtılmasının sorumlularını; yani asıl suçluları konu etmeksizin bahsettiğim vicdani suç ne kadar iç yakıcı olabilir ki?

Bu yüzden yalnız cellatlık işini bir başkasına yüklemenin sıradan kötülüğünden bahsetmem yeterlidir belki. Pazarlığı yaptığınız kişinin banallliğini, paraya muhtaçlığını, korkaklığını aynı anda ötekileştirerek kendinizden uzakta ve bağımsızmış gibi tutma çabanız net bir zulümdür çünkü.

İnfazlardan sonra ise sizin daha ağır basan 'görünürlülüğünüz' yani göreceli 'iyi'liğiniz kaydedilir tarihe. Dokunulmamış iyilikler.

Suçu hep başkalarının üzerine yüklemekten kendi 'kusursuzluğunuz'a çoktan inanmışsınızdır ve her şeyi – sözgelimi vatan millet için- yaptığınıza ant içebilirsiniz rahatça. Bu durumda suçluyu masumdan nasıl ayıracağız? Kötülüğü neyle ölçeceğiz? Dahası, onu nerede arayacağız?

Sistem bekçileri adi suçlulara 'geçici kadro' ile cellat olmanın avantajlarını kazandırırken, asıl suçluları kim yargılayacak? Cezasını kim verecek? 'Kurban'larla 'cellat'ların sürekli yer değiştirdiği bu sistemi daha ne kadar sırtımızda taşıyacağız?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Beyaz Türk'ün korkusu AKP'yi besliyor

Leyla İpekçi 24.03.2009

Dünkü *Taraf*'ta Ayhan Aktar'ın, Serdar Turgut'un yazdıklarına gönderme yaparak ele aldığı ve Beyaz Türklerin AKP iktidarından korkmalarına dair çeşitli gözlem ve tespitlerin yer aldığı yazısını okurken bu konudaki bin birinci yazımı da yazabileceğimi fark ettim.

Çünkü bu korkunun 'canlı' olduğu sürece durmadan evrildiğine, kıskırtıldığına ve giderek bir arzu nesnesine dönüştüğüne tanıklık ediyoruz hep birlikte.

'Beyaz Türkler'in korkularını ifade etme biçimini, sıraladığı argümanları dillendirme yöntemini ve kendilerini koyduğu yeri gördükçe: AKP'nin iktidarda kalmasında, paradoksal olarak, tam da ondan en çok korkan kesimin, 'Beyaz Türkler'in katkısının olduğunu düşünüyorum.

Bu yazıda, mevcut iktidardan korkmanın belli bir statüye (Turgut'un sözleriyle bilgili, birikimli ve eğitilmiş olmaya) ve neredeyse belli bir varoluş hakikatinin tamamına tekabül etmesiyle ilgili biraz da 'vulgarize' bir yorum yapmaya çalışacağım sadece.

Beyaz Türk'ün vaktiyle edindiği bilgi ve donanımın kendisi bir üstünlük vesilesi olduğu için, bu kesimden gelenler, bu birikimin son 20 yılda kendi hayatlarında neye tekabül ettiğiyle fazla ilgilenmediler. Dolayısıyla doktoralar veya yurtdışında edindikleri iş tecrübeleri bir hayat donanımı olarak dönüşümünü sürdüremedi. Eğitimleri bir meslek edinmek için önce elzem, sonra aksesuar olarak kaldı.

Sayırsız örnekten birkaç tane vereyim. Dostoyevski'yi üniversiteden sonra bir daha ellerine almadılar. Ama Dostoyevski'yi 'bilirler.' Muhafazakâr kesimden bir gencin Dostoyevski'nin Tanrı kavramı hakkında son derece donanımlı tartışmasından sıkıldıkları gerekçesiyle yüz çevirmeleri de aynı şeydir: Zaten bilirler, İslamcı bir gençten ne öğrenebilirler ki Dostoyevski hakkında?

Elazığ'da, Yozgat'ta, Van veya Muş'ta gençlerin korkuları nelerdir, merak etmediler. Çünkü kendileri nelerden korkuyorsa, başkaları da eninde sonunda aynı şeylerden korkmaya başlayacaklardır. Bilgili ve birikimli olan Beyaz Türk nelerden korkulması gerektiğini zaten bilir. En başından beri bu 'korku ittifakı'yla var olmuştur.

Taşradakilerin kültür sanat eğitimine olan yoğun ilgisine (mesela yüz kişilik müzik kursuna üç bin kişinin başvurmasına) filan merak duymaz. Varsa 'parlak' biri, buraya, onun yakınına gelecektir zaten. Eğer Beyaz Türk ilgilenmiyorsa, ülkenin başka yerinde olgunlaşmak isteyen bir zevk de yoktur, evrensel değerlerle kendi dilini oluşturmaya çalışan farklı kesimler de olamaz.

AKP'nin gerici ve eğitimsiz tabanını küçümsemenin 'tabiiliği' içinde sözgelimi Hakkari'de yaşayan bir çocuğun habire alçaktan uçan askerî helikopterlerin sesinden duyduğu rahatsızlığı nasıl gidereceğini dert etmedi Beyaz Türk. Kendi çevresi dışında kalan ve henüz 'gelişmemiş' herkes onun nazarında AKP'li oldu zaten simgesel olarak. Yani 'kurtulunması gereken' oldu.

Asit çukurlarındaki insan kemiklerinin oraya nasıl girdiğini bilmek istemedi. 28 Şubat'tan beri hayatları mahvolan binlerce üniversitelinin yaşama tutunma çabasını dinlemekle kendi birikimine yeni bir şey katabileceğini düşünmedi.

Son derece ince planlarla katliamlara uğratılan Alevilerin, evi kurşunlanan, ensesinden vurulan Ermenilerin hakikat ile olan ilişkilerine bakabilseydi, eğitilmiş olmak ile akıl ve vicdan sahibi olmak arasında her zaman doğru orantı olmadığını görebilirdi.

Ama kariyer planlamasında veya çocuğunun yetiştirilmesinde bunları bilmenin bir 'artı değer'i olmadığı için, vaktini, zihnini, yüreğini, belleğini bunlara verme gereği duymadı. Çünkü o zaten: Bilen, anlayan, okuyan, üstte olandı.

Bilgili eğitimli ve donanımlı olmanın geçerli kriterleri arasında 'hakkı yenenler, adalet isteyenler, mazlum olanlar' gibi marjinalize edilen kategoriler yoktu. Ya da sadece sözel olarak vardı.

Tüketme ve özgürce seçebilme hakkı yalnız kendine ait iken baştacı ettiği (okulda öğrendiği) birçok liberal iktisadi değeri, 'ötekiler' benzer olanaklara sahip oldukça tü kaka etmeye başladı.

Şimdi Ergenekon soruşturması konusunda darbeyle, suikast planlarıyla, bombalarla, katliamlarla ilgili hiçbir kanıtı dert etmiyorsa. Suratına haykırdığınız zaman 'anlamıyorum ben bunları' diyerek sahiden işitmiyorsa. Güneydoğu'da JİTEM korkusuyla yaşayan, tehdit edilen, göçe zorlanan, hayvanı, tarlası küle dönen insanların korkusu onda hiçbir vicdani sorgulama yaratmıyorsa:

Kendi korkusunun kapsadığı alana sıkışıp kalacaktır. Ve AKP'nin yapamadıklarını sorgulayacak, hatalarını eleştirecek bir muhalefet dilini bu 'korku donanımı'yla asla oluşturamayacak demektir. Malum, Beyaz Türk de (mesela CHP üzerinden) bunu beceremiyorsa, başka kimsenin de becermesi düşünülemez zaten!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sığ sulara yazmak

Leyla İpekçi 27.03.2009

Bir gazete köşesinde bir yazı okudum geçtiğimiz günlerde. Yazar, bazı konuların netameli olduğunu ve yanlış anlaşılacağı başından belli olan konularda yazmamaya özen gösterdiğini söylüyordu. Okurken gözlerim satırlar arasındaki boşluğa takıldı.

Konunun ne olduğundan ziyade, bu yaklaşım beni düşündürdü, yazarak düşüncemi geliştirme ihtiyacı duydum.

Öncelikle, meselelerin iç yüzü en yalın haliyle derinlerde değil miydi? İşin netamesi sığ su birikintilerinde dolaşırken ortaya çıkabilir miydi? Kulaç atmak için daha derin sulara inmek gerekmez miydi?

Ele alınacak her konunun bazıları tarafından netameli bulunacağı ve her koşulda yanlış anlaşılacağı bir boyutu da yok muydu zaten hakikatin?

Çoğunluğun uzlaştığı, genel laflara müsait, herkesin doğru anlayacağı varsayılan yüzeysel bir dil ile yazılanlar eşyanın esrarına, dünyanın gözeneklerine, ruhun iç sesine yaklaştırabilir miydi bizi?

Ya netameli konuları ele almamakla bir pozisyon belirlemiş olduğunu ilan eden yazarın kendisi? Hep aynı perspektifte kalıp, aynı verilere gönderme yaparak, hakikatin aynı yüzünü mü aşındıracaktı ikirciğe girmemek adına?

Evet, her konunun yanlış anlaşılmaya müsait bir yüzü var. Böyle olacağı varsayılan konulara girmemek hangi

durumlarda bir gerekçe oluşturabilir yazar için? Acaba bu varsayımın ötesine geçecek ifadelere ulaşmanın dilini bulup geliştirmek gibi bir sorumluluğu yok mudur yazarın?

Varsın yanlış anlaşılsın, ama aynı netameli mevzuu farklı anlatım biçimlerini zorlayarak, gerçeğin bambaşka yönlerine temas edecek denli derinleştirebilirseniz, belki hakikatin çoğul boyutlarına hep birlikte temas edebilirsiniz okurlarla –ve diğer yazar çizerlerle- birlikte.

Yazarın yanlış anlaşılmaktan çekindiği için bazı mevzuları yazmaması ne anlam taşır peki, medyanın büyük bir siyasi güç olduğu memleketimizde? Acaba kendisinin nasıl algılandığını, toplumda son derece infial yaratan konularda derinleşmekten alıkoyacak kadar önemli bulması ne demektir?

Sığ sularda birkaç kulaç atıp çıkmakla yetinmesi bir zaaf değil midir mesela? Vicdani motiflerle bezeli bir örtünün altında terk etmek değil midir bu, dokunamadığınız dünyayı?

Meselelerin netameli boyutlarına doğru dalmadan, gündelik siyasetin kaypak sularında, durmadan altınızdakayan bir zeminde, pozisyon alma telaşıyla yetinecek bir sığılıkta yazarak, kanaat önderi olduğunuzu düşünüyorsanız, burada bir kibir başlamaz mı?

Azınlıkların algılanma biçimleri ve önyargılar, taş atan çocuklara verilen ağır cezalar, özgürlüklerin toplumsal alana yayılmasını talep edenlerin uğradığı aşağılanma, üniversitelerde profesörlerin fişlenmesi, zaman aşımına uğramış katliamların gündeme getirilmesi, faili meçhuller, Ergenekon suikast planları vesaire gibi konularda yazdıkça inbox'ımıza düşen tehdit, hakaret ve aşağılama dolu mail'leri düşündüm.

Taraf yazarlarını 'demokrat' olmakla neredeyse her vesileyle aşağılıyorsanız ama yanlış anlaşılacağını varsaydığınız mevzulara çok istemenize rağmen pek değinmemeye özen gösteriyorsanız burada ahlaki bir tutarsızlık yok mudur sözelimi?

O vakit, sözelimi Ergenekon iddianamelerini çoğunlukla hükümetin rövanşist tutumu olarak kodlayanların cenahında da söyleyecek ortalama laflarınız vardır. Ergenekon iddianamesinin memleketin en önemli meselesi olduğunu düşünenlerle de ortalama bir uzlaşma zemini zaman zaman bulabilirsiniz.

Üstü örtülmüş katliamların sanıkları devlet tarafından saklanmışsa, tam da bu adaletsizliklerin meşrulaşmasıyla devlet giderek kendi çetesini, gizli örgütünü, infazcısını üretip çoğaltmışsa, halkın bugününü ipotek altına almışsa:

'Bırakınız suç işlesinler, siz uzlaşsaydınız e-muhtıra yemezsiniz, ben size böyle olacağını söylemedim mi' tonunda yazılar yazmak sorumlu bir yaklaşım olabilir miydi?

Çok farklı dillerde hakkaniyet ve adaleti talep edecek ortak vicdani duruşlar geliştirmek veya mazlumun hakkını zalimin dilini kullanmadan savunmanın yöntemlerini geliştirmek. Bu niyetle yazabilir insan.

Tarihe kayıt düşmek, tanıklık etmek, sorularını, sorgulamalarını mevzuların içyüzüne yaklaşmak için çoğaltmak, yaymak, birlikte düşünmek, ortak tavırlar geliştirmek için de yazabilir.

Siyasetin bulanık sularında pozisyon almak, kendini önemsemek, her seferinde kendi savunduğu doğrulara haklı gerekçeler bulmak... Evet, böyle niyetlerle de yazabilirsiniz kuşkusuz.

Ama: Yalnızca sizin dünyaya değil, dünyanın da size dokunamadığı andır bu artık. Egosu ne kadar şişerse şişsin, özgül ağırlığı hiç değişmeyecektir çünkü dünyanın.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Açılımlar 'öteki'neydi ama herkes kendi 'kale'sinde

Leyla İpekçi 31.03.2009

AKP'nin düşen bütün oylarına ve kaybettiği 'kale'lere rağmen, memleketin çoğunluğuna yayılmayı sürdüren bir parti olmasının dışında neler oldu?

Kara çarşaf açılımının AKP ve SP yerine ancak CHP'yle gerçekleştiğinde kıyametin kopmadığı veya TRT-Şeş'in DTP eliyle değil de ancak AKP'nin girişimiyle gerçekleştirildiğinde bölücülük tehdidi söz konusu olmadığı bir ülkede yaşıyoruz.

Böylece herkesin oy almak için ötekine doğru yaklaşmaya çalıştığı bir seçim dönemi yaşandı. Gelgelelim Türkiye'nin ciddi meselelerinin net biçimde tek bir siyasi ideolojiyle tanımlanamayacağını ve hakikatlerin iç içe geçtiğinin kabulüyle oluşan bu tür açılımların kimseye çok da hayrı olmamış gibi.

CHP'nin batı sahillerinde koruduğu kalelerinin yanı sıra, bazı büyükşehir belediyelerinde arttırdığı oylara bakıp CHP'nin laiklikte radikalleştiğini ve Saadet Partisi'nin arttırdığı oylara bakıp SP'nin İslamcılıkta radikalleştiğini söylemek pek doğru bir okuma gibi gelmiyor bana. (CHP ve batı sahilleri meselesini bir sonraki yazıya bırakıyorum.)

Çünkü Numan Kurtulmuş'u bir toplantıda bizzat dinlemiş biri olarak, Kürt meselesindeki cılız söylemleri dışında, bildiğimiz 'milli görüş' çerçevesinin hudutlarından çoktan taşmış bir dil oluşturduğunu görmüştüm.

AKP'nin emperyalizm ve liberalizmle sınavlarını 'içeriden' sorgulayan, azınlık ve antisemitizm meselelerinde AKP'den daha kuşatıcı bir söylem oturtmaya çalışan, kapitalizmin ahlakını mümin dünyasından yorumlayan yaklaşımı tutarlıydı. AKP'li kadroların iktidarla tanıştıktan sonra yaşadığı dönüşümün eleştirisini de, adeta özeleştirir yapar gibi yapması yeterince etkileyiciydi.

Nitekim AKP'yi belki büyükşehir belediyelerinde çok fazla zorlamış değil, ama birçok seçim bölgesinde kendisine yönelik görünür bir oya sahip olmaya başladığını gördük. AKP'den giden oyların belli bir kısmının MHP'ye gittiğini, Güneydoğu'da ise DTP'ye geri döndüğünü düşünürsek, bir kısmının da SP'ye gittiği açık olsa gerek.

***

Bana kalırsa bu seçimin en önemli sonuçlarından biri DTP'nin kendi bölgesinde güç tazelemesi oldu.

Güneydoğu'da DTP'nin kazandığı iki yeni büyükşehir belediyesi bir yana, PKK'yı silahsızlandırma toplantılarının gündemde olduğu bir dönemde, barış umutlarının DTP'siz hiçbir anlamı olmayacağını bir kez daha ve çok daha güçlü bir biçimde göstermiş oldu.

Kimlik siyasetine hiç prim vermeksizin, hizmet siyasetinden medet ummanın barışa yaklaştığımız söylenen böyle tarihî bir dönemde bile çok da ciddi bir etki yapmadığını gördük. Buna Ergenekon'dan tutuklu JİTEM'ciler bile yeterince etki edemedi nihayetinde.

Çünkü kimlik siyaseti diyerek tu kaka edilen ve karşı milliyetçiliği doğurduğu için habire eleştirilen bir siyaset yapma biçiminin, Güneydoğu halkı için ne anlam ifade ettiğine daha yakından bakmak gerekiyordu.

Siz eğer bir halkın kendi olma hakkını, varoluş hakikatini kendi istediği tanımlarla telaffuz etme hakkını, anadilinde kendini ifade etme hakkını on yıllar boyunca tanımamışsanız, gecikmeyle gelen bir Kürtçe televizyonla da, açlık sınırındaki insanlara verilen yardımlarla da o halka gasp ettiğiniz onurunu kazandırmış olamıyorsunuz.

***

Yıllardır Anadolu'nun çeşitli kentlerinde gezinirken çoğul kimlikler ve yerel modernlikler üzerine edindiğim izlenimlerden biri de, yeni ilişki biçimleriyle ilgiliydi. Eskiden kentlerin uzak periferilerinde yer alan beldeler, belediyeciliğin imkânları genişledikçe, giderek büyükşehir belediyelerinin ilçesi haline geldiler.

Sanayinin geliştiği kentlerde kurulan fabrikaların merkezlerini İstanbul gibi şehirlere taşımak yerine kendi şehirlerinde tutmalarının da etkisiyle hemşerilik ve geleneksel memleketlilik ilişkilerinin dönüşmesi de söz konusu olmaya başladı. Bunun sonucu olarak, kentlerde yeni özelliklere sahip modern cemaatler oluştu, oluşuyor.

İzmir'i bir kenara bırakarak söylemek gerekirse, yeni cemaatlerin dilini anlamak, MHP'nin denize yakın yerlerde neden güçlendiğine DTP'ye karşı oluşan tepkilerin de ötesinde bakmaya çalışmak, Türkiye'nin gettolaşmasının ardındaki parametreleri yeniden belirlemek önümüzdeki dönemde elzem hale gelecektir.

İrtica ve bölücülük teranelerini pişirenlerin (belki çoğu içeride olduğu için) bu seçimde sesinin duyulmamasının aslında AKP'nin fazla şişmiş oylarını gerçek sayısına oturttuğunu da tespit etmemiz gerek.

Nihayetinde herkesin ötekinden oy almaya çalıştığı bir seçimde, herkesin kendi kalesine çekilmiş olmasını yorumlamaya devam etmeliyiz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni CHP'nin önündeki en büyük engel

Leyla İpekçi 03.04.2009

Yerel seçimlerin altını çizdiği sonuçlardan biri de CHP'nin 'laikçi yaşam tarzı' dayatmalarının artık sınıra dayanmış olduğudur. Bundan daha 'radikal laikçi' olmanın imkânları çoktan tükenmişti zaten.

'Yaşam tarzı' üzerinden belki kitleleri biraraya getirip korkularını kışkırtarak onlara bayrak sallatmak mümkün olabiliyordu. Ama bundan toplumsal hayatı, zihni ve kalbi kuşatan donanımlı ve erdemli bir dünya görüşü modeli pek kolay devşirilemiyor.

2007 seçimlerinde bu yönde yapılmaya çalışılan toplum mühendisliği CHP'ye pek bir başarı kazandırmamışken, Gürsel Tekin –ve Kılıçdaroğlu'nun- gerek hayatın içinde karşılık bulan söylemleri, gerekse aday seçme, kadro oluşturma ve örgütlenme biçimlerindeki tutarlılık sayesinde CHP çok daha fazlasını gerçekleştirebildi.

Tekin'in kara çarşaf açılımları CHP içinde tartışılırken, vaktiyle ikna odası kurarak başörtülü öğrencilerin başını açmasına çalışmış şimdinin CHP'li siyasetçileri bile 'halkla bütünleşmek adına' kısıtlar seslerini.

Gelgelelim, CHP'nin önündeki en büyük engellerden biri İzmir. Sandıktan Tire ilçesi hariç her ilçeden aynı partiyi –CHP'yi- çıkarmış (büyükşehirde ve diğer yerlerde neredeyse açık farkla) İzmir'de, seçim gecesi halk büyük bir zafer sarhoşluğuyla meydanları doldurmuştu. Sanki kıran kırana bir meydan muharebesi yaşanmış da düşmanı denize dökmüşlerdi.

Bu tespiti gerek İzmir'de gerekse İstanbul'da yaşayan birçok İzmirli'den duydum. Onlardan biri, bir hukukçu, İzmir'de artık yaşayamaz olduklarını üzülenek anlatmış ve ailesiyle birlikte İstanbul'a taşındıklarını belirtmişti geçtiğimiz günlerde.

Kimi CHP'lilerin söylemiyle ifade edersek, İzmir bütün Türkiye'ye bir demokrasi dersi mi vermişti bu seçimlerde? Ve herkese de verdikleri oylarla istikamet mi göstermişti? (İzmirli'ler diyerek genelleştirmek elbette vicdansızlık olur, bu şerhi düşerek, seçim sonuçlarına atfen bu terimi kullanmayı sürdüreceğim yazı boyunca.)

Oy verdikleri partinin bile 'yaşam tarzı' söyleminin ötesine geçebildiği bir dönemde, halen, gerici'lere veya ılımlı İslamcılara karşı zafer kazandıklarını tekrar edip duruyorlarsa. Giderek 'öteki'ne karşı tahammülsüzleşiyorlarsa, sözgelimi başörtülülerle gerçek bir karşılaşma yaşamayı dahi istemiyorlarsa. Pencereye astıkları bayrağı başörtülülere karşı bir silah gibi sallamaktan gocunmuyor ve bunun nasıl faşizan bir tutum olduğunu görmeksizin giderek herkesi kendine benzetmeye çalışıyorlarsa.

'Muhafazakâr liberal' denildiğinde gözbebekleri büyüyorsa ama kendilerine 'Atatürkçü ve demokrat' demeye de ısrarlı bir kibirle devam ediyorlarsa.

Geceleri içkili lokantadan çıktıklarında polis kontrolünden kaçmak için o çok korktukları başörtüsünden medet umarak, tıpkı başörtülüler gibi tesettüre giriyor ve bu sayede polis kontrolünden kaçmayı başarıyorlarsa, bunu komik bir şekilde anlatırken vicdanları sızlamıyorsa.

Çocuklarını Kürt çocuklarıyla birarada okutmaktan rahatsızlık duyuyorlarsa, Kürt göçmenlerin Batı sahillerinde kazandıkları paralarla PKK'yı beslediklerine inanıyorlarsa.

Burada adalet ve hakkaniyet temeline değil de ırkçılık temeline dayanan bir yaklaşım var dediğinizde size derhal hakaretler yağdırıyorlarsa. Şahsınıza karşı son derece siğ ve yanlış Yunuslu çıkarsamalara dayalı analizleri

ciddiyetle yapmaya kalkıyorlarsa.

“Tam bağımsız Türkiye” sloganlarını atarken, yerli, bize ait ne kadar değer varsa, –en başta da Atatürk- karanlık emelleri için kullanmış Ergenekoncular tarafından neye alet olduklarını görmüyor ve bunu hakkaniyet ekseninde ifade etmeye çalışanları da mesela ezbere bir biçimde AKP yanlısı ilan ediyorlarsa.

Öte yandan kendilerine bağımsızlık sloganı attıranların gizlice nasıl ‘ABD yaltakçılığı’ ve cuntacılık yapmış oldukları gerçeğine ısrarla kör kalıyorlarsa. Ve bu ideolojik düşmanlık nedeniyle AKP’nin doğru yaptığı şeylerden bile nefret etmeyi bir kimlik olarak benimsiyorlarsa.

Kendileri gibi düşünmeyen herkesi –velev ki eşi, dostu, akrabası olsun- ‘yandaş’ olmakla veya beyni yıkanmış olmakla suçlayabiliyorlarsa. Bu sebeple çıkan ve çıkacak her türlü ‘aile kavgası’nda daima kendilerinin alttan alındıklarını dahi fark edemiyorlarsa.

Aldıkları ilk maaşla yabancı marka ayakkabıları satın alma hayali kurarlarken, küreselleşme çağında kendi kendine yeten bir memleket olmanın parametreleri hakkında hiç kafa yormuyorlarsa. Fakat Fırat’ın öte yakasındaki JİTEM mağdurlarının yaşadığı korku ve tehditlere başından beri kayıtsız kalıyorlarsa.

Gürsel Tekin ve ekibine çok iş düşüyor demektir. CHP’nin yeni kadroları İzmirlilerin bu içe kapanmacı, homojen, ötekine varolma hakkı tanımayan, gizli faşizan profilini umarız hayatta karşılığı olacak biçimde demokratikleştirmeyi başarırlar.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

‘Model ortaklık’ ve çatışmasızlık dönemi

Leyla İpekçi 07.04.2009

Nefes alamıyoruz günlerdir. Sanki arzın merkezindeyiz. Teknolojinin imkânları sayesinde dünyaya sanal ortamlarla dokunmaya çalışıyoruz.

Türkiye halkının kalbine ve zihnine hitap etmek için epeydir kamu diplomasisi yürüten ve halkın sempatisini fazlasıyla kazanan Obama’nın Çankaya’da Gül tarafından karşılanması. Aynı anda Medeniyetler İttifakı buluşmasında Rasmussen’in “ifade özgürlüğüne de inanç özgürlüğüne de inanıyorum” minvalindeki konuşması. PKK’dan terör örgütü olarak bahsetmesi.

Ardından basın toplantısında Obama’nın Ermeni soykırım tasarısına dair “tarihte kayıtları olan gerçekler” tabirini kullanması ama iki ülke arasındaki müzakereler sürerken bu ifadeyi kullanmayabileceğini ima etmesi. Ahmet Türk dahil tüm siyasi liderlerle görüşmesi... (Şu anda ise Meclis’te konuşuyor.)

Öte yandan NATO karşıtlarının gösterileri, Afganistan ve Irak işgalinin bitmemesine yönelik protestolar, Kürtlerin silahsızlanma kongresi öncesi Iraklı Kürt liderlerle atılan adımların aksak ilerlemesine dair endişeler,

Azerbaycan'ın Ermenistan resti ve Medeniyetler İttifakı formuna katılmaması...

ABD'nin çatışmadan uzak, yumuşak güç unsurlarının kullanılacağı ve Türkiye üzerinden Ortadoğu'yla ilişkileri yeniden düzenleyeceği söylenen bir dönemde, Medeniyetler İttifakı projesinin bir nevi BOP olup olmayacağı sorusu da kimileri tarafından gündeme getiriliyor.

Medeniyetler İttifakı Yüksek Temsilcisi, eski Portekiz Cumhurbaşkanı Sampaio, formun açılış oturumunda, "umuyoruz ki bu forum, rolünü küresel bir çöpçatan olarak vurgulama fırsatını bulacaktır ve bu sayede uluslararası kurumlarla işbirliği halinde yepyeni projeleri vücuda getirecektir" diyordu.

Siyasi çatışmanın, doğru kanallardan halledilmediği takdirde Müslüman toplumlarla Batı toplumları arasında bir ayrışmaya yol açabileceğini belirterek, "bu acil durumlar karşısında medeniyetler ittifakı, bugün karşı karşıya bulunduğumuz ortak zorluklara, birarada yaşama konusundaki hedeflerimize katkı sağlayacak yegâne ortamdır" diye ekliyordu.

Medeniyetler İttifakı Eşbaşkanı ve İspanya Başbakanı Zapatero da, benzer bir şekilde, barışçıl bir birlikte yaşama hedefleri olduğunu belirterek "her dine saygının ve farklı dinlere saygılı olan her inanç ve kültürün yeri var burada" diyordu.

***

Tüm bunları izlerken, aklıma basit bir soru takıldı. Kültürler ve medeniyetler arasında elbette farklılıklar vardı ve bunlar insanlığın serüvenindeki zenginliklerdi. Medeniyetlerin birbirine benzerlikleri olduğu kadar ayrıştığı yönleri olması doğaldı. Hatta büyük medeniyet olabilmenin yolu çoğul kültürleri barındırmaktan geçiyordu. O halde savaşlar bu kültürel, etnik, dinî farklılıklara duyulan tepkilerden mi çıkıyordu hep?

O yüzden mi bizler de Zapatero veya diğerleri gibi barışın dilini ittifak halinde ararken, farkında olarak ya da olmadan barışın yegâne koşulunun medeniyetler arasındaki hoşgörü ve diyalog olduğunu vurguluyorduk?

Savaşları ve çatışmayı çıkaranlar, medeniyet farklılıklarından ziyade hegemonik hırslar, siyasi ve ekonomik iktidar çıkarları değil miydi? İnsanlığın değerler havuzuna katkıda bulunan farklı medeniyetler birbirine saygılı oldukça birarada yaşamının tüm koşulları sağlanmış oluyor muydu?

Kültürler arası farklılıklardan gerilim üretenler, insanlığın kalbine ve zihnine değil de, zihinaltına ve intikam duygularına hitap ederek küresel çatışmayı besleyen güçler değil miydi? Onlar hegemonik emellerinden vazgeçmeyi düşünmezken nasıl sahici bir uyum yakalanabilirdi ki?

Tam bu sırada Obama, Gül ile birlikte yaptığı basın toplantısında yeni bir ifade kullandı: "Model ortaklık." Clinton döneminde kullanılan "stratejik ortaklık" tabiri, tam olarak işlevini görmeden Bush döneminde silah ve işgal anlamına geldiği için içte ve dışta neredeyse bir suç ortaklığı olarak kullanılmıştı daha ziyade.

Kültürler arası gerilimin olmadığı, silahlar yerine değerlerin geliştirildiği bir ortaklık çerçevesinde, hem laik yapısını koruyarak hem de inançlar üzerinden değerler geliştirebilen ve ortak siyaset üreten iki ülke olabilmek gibi bir imada bulunuyordu belki de Obama.

Tabii bu kavramın içi nasıl dolacak şu anda bilmek imkânsız ama çatışmaların siyaseten bile olsa dindirileceği

bir konjonktür giderek kendini 'dayatıyor'du.

Erdoğan'ın belirttiği gibi, yeryüzünde çatışmaların refah değil yokluk getirdiğini söylemek umut verici duruyordu ama bir yandan da bizzat çatışmalarla refaha ulaşanların tarih yazmaya çalıştığı bir dünyaydı burası.

Her şey iç içeydi ve biz bir kez daha kesişmelerle ayrışmalar arasında çapraz bağlantılar kurarak 'savaşkan dünya'yı barışın diliyle anlamlandırmaya çalışıyorduk.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hayır, Obama buraya hiç gelmedi!

Leyla İpekçi 10.04.2009

"Obama ya da bir başkası, hiçbir şey değişmez" diyenler, "gelme Obama" diyenler, "defol" diyenler, onun ne dediğine hiç bakmaksızın 'hiç gelmedi' kıvamında kalanlar bir karşı çıkma pozisyonunun çeşitli tonlarını oluşturuyor doğal olarak.

Obama'nın buraya gelmesine ve Kıbrıs, Ermenistan, Kürt meselesi, Heybeliada Ruhban Okulu gibi konularda çözümünden bahsetmesine külliyen karşı olabilirsiniz. Nitekim İstanbul ve Ankara sokaklarında bu doğrultuda son derece tutarlı protestolar yapıldı.

Ancak bu anlamda bir karşı çıkma biçiminiz yoksa, siyasetin dolambaçlı labirentlerine dalarak dünya siyasi denklemlerini anlamlandırmak istiyorsanız, durum başka. Daha başından 'Obama'nın yaptığı her şey bizim zararımızdır' söylemine esir düşmek, insanı umulmadık siyasi tuzakların içine de düşürebiliyor çünkü.

Mesela: Daha ziyade AKP karşıtlığını güçlendirmek için eski ABD dışişleri bakanının sözünden ulusalcılar tarafından çoğaltılmış 'ılımlı İslam' terimini Obama'nın hiç kullanmaması kötü mü oldu? Hatta bunun yerine Müslümanlık ve laiklik vurgusunu birlikte yapması siyaseten de olsa, yerinde değil miydi? Peki, geçmişte bu terime kızanlar Obama'yla tam da aynı şeyi söylemiyor muydu?

Ortadoğu halkları ve kültürleri, tıpkı Obama'nın kendi varlığında topladığı çoğul kimlikler gibi, iç içe geçmiştir. Bu yüzden farklılıkları kaşımak da çok kolaydır bu topraklarda. Güvensizlik ve fitneler üzerinden siyasi ideolojiler üretip farkında olmadan hegemonik gücün elini güçlendirmek de.

Onca kan ve gözyaşından sonra, farklılıklarımızı çatıştırma dönemi ve buna yatırılan bütçelerin, bu projenin yükselttiği sektörlerin dönemini kapatmaya çalışıyor ABD. Daha doğrusu Pakistan Afganistan eksenine ve başka yerlere kaydırmak istiyor. Siyaseten de olsa, farklılıklarımızla birarada yaşayabilmek dönemi kendi iç dinamiklerini, siyasi söylemlerini yaratmaya başlayacak.

ABD'nin bizden –nihayetinde kendi çıkarına hizmet edecek- talepleri hiç olmasaydı bile, sözgelimi ben, kendi ülkemdeki çoğulcu demokrasi ve özgürlüklerin gelişmesi adına yıllardır aynı talepleri dillendirmiyor muydum?

Bugüne dek bu ülkede özgürlüklerin önünde tıkaç olan güçleri belki yakın döneme dek ABD koruyup kollamıştı diye ve şu anda bizzat ABD o güçlerden kurtulmak istiyor diye, ben vaz mı geçeyim, adaletsizliklerin üzerine gitmekten, üzeri örtülmüş ama bir türlü unutulmadığı için bugünümüzü esir almış zulümlerin sorgulanmasını istemekten?

Şimdi beklentiler çakıştı diye, ille siyaseten karşı çıkmak zorunda mıyız Obama'nın her dediğine?

Evet, ABD Soğuk Savaş döneminde bizzat kendi eliyle beslemişti çeşitli ülkelerdeki radikal İslami örgütleri. Evet, PKK ile derin devlet bağlantılarının deşifre edilmeye başlandığı bugün, ABD'nin ülkemizdeki terör eylemlerinde de, darbelerde de payı olmadığını kimse iddia edemiyor zaten.

Keza, darbecilerin darbe yapabilme gerekçesini oluşturmak için, organize ettirdiği katliamlar, siyasi cinayetler, faili meçhuller diye konuşmaya başladığınızda, ABD'nin gizli ya da açık aktörlüğüne değinmeden devam edemiyorsunuz. Ortadoğu'da diktatörlerin iş başına gelmesi için yapılan CIA darbelerinden filan hiç bahsetmeksizin.

Bugün Irak'taki Araplarla Kürtlerin yaşadığı gerginliği ya da bir vakitler medet umulan Sunni Şii çatışmalarını bir yana bırakalım. ABD'nin onca dökülen kanın hesabını vermeden asker çekmeye başlaması da evet, vicdanları rahatlatmıyor.

Gelgelelim hegemonik güç, sömüregeldiği ülkelere kesintisiz biçimde hükmederek egemenliğini sürdüremez. Bu yüzden arada bir, elbette kendi çıkarı için, işbirliği yapmak zorunda olduğu ülkelere 'hakkını' teslim etmesi de gerekir.

Bu teslim eylemi bile hiyerarşik bir üstünlük olarak görülebilir. Hakkını vermek, hak dağıtmak hep inisiyatif alacak olan gücün nitelikleridir. Ama bizim de ona 'hakkını teslim edeceğimiz' bir söz söylemiş olamaz mıdır mesela?

Hakikat, Doğu'dan da, Batı'dan da, eskiden de yeniden de, güç sahibi olandan da, güçsüz olandan da gelebilir, çünkü menşei bağımsızdır.

Obama'nın makyaj yapmış bir Bush olduğunu iddia etmeden önce, onun dediklerinde hakikate değen bir yan var mıdır diye bakmayacaksak eğer, ki bence var, 'bizim dışımızda her şey ve herkes kötüdür' söylemine esir olacağız demektir bir kere daha.

Bu, aynı zamanda bizim olan her şey iyidir ve kusursuzdur demektir. Çabucak örteceğiz yine vicdanımızın üzerini. Ve JİTEM'lere, asit kuyularında kaybedilen insan kemiklerine, devlet içinde odaklanmış darbecilere, kanlı örgütlere, banka hortumlarına, kamu bankaları yolsuzluklarına ve daha nice zulme sessizce ortaklık edeceğiz demektir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Pınar Selek'in barışa giden yolu

Leyla İpekçi 14.04.2009

On bir yıl önce Mısır Çarşısı'nda meydana gelen patlamayı gerçekleştirdikleri gerekçesiyle sosyolog Pinar Selek ve diğer sanıklara açılan dava, uzman heyetlerin verdikleri raporlarda patlamanın bomba sonucu olmayacağını ortaya konulmasıyla, beş yıl kadar önce sanıkların beraatıyla bitmişti.

Sanıklar delil yetersizliğiyle beraat ettikten sonra, kararı –gazetede okuduğum kadarıyla yalnızca Selek için- savcılık temyiz etmiş. Ve geçtiğimiz günlerde onun beraat kararı Yargıtay'da oybirliğiyle bozulmuş.

Kararda, Pinar Selek'in 'sosyolojik araştırma yapma' adı altında silahlı terör örgütü üyeleriyle irtibata geçip Fransa ve Romanya'ya giderek burada siyasi eğitim aldığı ve bomba imal ettiği belirtiliyormuş. Selek bir daha yargılanacak.

Onun başına gelenleri kesik kesik hatırlıyorum yıllar içerisinde. Hapis günlerini, gördüğü işkenceler hakkında konuşmayışını, annesini kaybedişini, hatta bir aralar Apo ile nişanlandı gibi haberlerle yıpratılışını.

Selek ilk suçlandığında kızkardeşi, kariyerini yarım bırakarak üniversite sınavlarına girip hukuk okumuş ve nihayetinde ablasının avukatlığını üstlenmişti. Yakınınızın, sevdiğinizin başına böyle bir şey geldiğinde iki kez yıkılırsınız. Hem bu iftiraya dayanamaz yüreğiniz, bir şeyler yapmak istersiniz kendi adınıza. Hem de böyle bir haksızlığın onun başına gelmesinin üzüntüsünü, onunla birlikte, onun adına da yaşarsınız.

Hapisten çıktıktan sonraydı sanırım, bir dergide uzun bir söyleşisini okumuştum. Patlamayı herkes gibi televizyondan duyduğunu, o gün neler yapmakta olduğunu filan anlatıyordu. Aradan iki gün geçtikten sonra bu patlamanın zanlısı olarak kendisini almaya gelmişlerdi.

Hayır, teslim olur bir yanı yoktu haksızlığa. Sadece sakın bir gücü vardı sözlerinin. Çünkü ancak masum olmanın getirdiği güçle insan dayanabilirdi yıllar boyu sürecekt ve yankısı hayatının her alanına yansıyacak böylesi bir iftiraya.

Selek'in, Amargi Kadın Dayanışma Kooperatifi'ni kurduğu zamanları düşündüm. Barış ve İnsan Hakları ile ilgili aktivistliği, aşağılanıp ezilen travestilerin veya sokak çocuklarının 'insan gibi' varolma çabalarına yaptığı katkıyı, araştırma kitaplarını, tanıklıklarını hatırladım.

Kimileri Selek'in kadının özgürleşmesi yolundaki mücadelesini küçümsüyordu, birileri vicdani retten ve militarizmden bahsettiği için ona cephe alıyordu, bazıları da travestilerin veya transseksüellerin insanca yaşama hakkını savunduğu için.

Bunların bazısına veya hiçbirine katılmayabilirsiniz ama hangi dünya görüşüne sahip olursanız olun, kendinize hangi kimliği seçmiş olursanız olun habire iftiraya uğramayı, şiddete maruz kalmayı, aşağılanmayı ister miydiniz?

Sizin gibi yaşamıyorlar, hayata sizin pencerenizden bakmıyorlar diye toplumsal hayatın dışına atılanların zulüm görmesine razı gelerek adalet ve hakkaniyetten bahsedebilir misiniz? Ya da Selek'in görüşlerine ve yaptıklarına katılmadığınız için, onun yeniden yargılanmasını meşru gösterebilir misiniz?

Barışamadık adlı kitabında yer verdiği, Yıldırım Türker'in isabetle hatırlattığı bir epigrafi düşündüm bu yazıyı yazarken. Gandhi'nin şu sözlerini alıntılamıştı Selek kitabında: "Barışçıl mücadelede en ufak bir kuşku

başarısızlık için yeterlidir. Sonuna kadar başarılı olmanın yolu saflık ve dürüstlüktür.”

İki yıl önce, genel seçimler öncesi başörtülü kadınların da seçilme hakkı olması gerektiğini söylemek üzere bir gazete tarafından bir çağrı yapılmıştı. Hemen herkes bu çağrıya destek vermek için geleceğini söylemiş, fakat buluşmaya birkaç kadın katılmıştı. Pınar Selek, sonradan bazı feministlerin tepkisini çekecek olmasına rağmen oradaydı.

Çünkü o, ortada bir adaletsizlik varken, kimsenin kendini ‘ne olarak’ tanımladığıyla, hayat görüşünün ne olduğuyla ilgili değildi. Adaletsizliğe karşı çıkanları biraraya getiren bir ‘niyetler ittifakı’ için oradaydı. Ancak haksızlıklara karşı çıkabilenlerin özgürleşebileceğini biliyordu.

“Başörtüsü meselesinde destek bekleyenler 301’de neredeydi” gibi misillemeci bir gerekçeyle bile vazgeçmemiştii birçoklarının aksine bu çağrıya katılmaktan. Kendi seçim ve tanımlarının herkes için mutlak doğru olduğunu iddia eden ve militarizmin diline yaslanarak feministim diyenlerden de bağımsızdı o. Tüm kimlik ve ideolojilerin ötesine geçmiş bir vicdani duruş sergilemek için oradaydı. Ben böyle hissediyordum an azından.

Zulüm ve şiddet karşısında bize lazım olan direniş dilini cinsiyetimizin, etnik kökenimizin, sınıfımızın, ırk ve mezhebimizin ötesinde konuşuyordu o. Çünkü “barışçıl mücadelede en ufak bir kuşku başarısızlık için yeterlidir”in canlı tanığı olmuştu defalarca. Hiçbir zaman yalnız değilsin Pınar.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Saldırganıyla kol kola girmek

Leyla İpekçi 17.04.2009

Elini sıkamak için uzattığı kişiden yumruk yemesi sonucu gözünü hastanede açan Rasim Ozan Kütahyalı, “yaşadığım bu saldırıya rağmen ‘işte faşist saldırganlar’ tipi jargonu asla benimsemedim, benimsemeyeceğim” diyor. O dil ‘iletişimsiz birliktelik’ dünyasının yavan dilidir. ‘Bölücü vatan hainleri’ tipi jargon da bu yavanlığın ters versiyonudur Kütahyalı’ya göre. (*Taraf*, 15 nisan)

Alevilerin mağdur edildiği Maraş, Çorum, Sivas gibi katliamların ‘dış ve iç güçler’in provokasyonu ile tetiklenmiş olması da, tıpkı 6-7 Eylül olayları gibi, sonucu değiştirmemişti: Bizzat gaza getirilen coşkulu ve duygusal kitlelerdi nihayetinde, komşularını katleden ya da katledilişini izleyen. Örnekleri çoğaltmak mümkün.

Bu toplumda her kesimi kendi savunduğu değerler üzerinden tuzağa düşüren ve yeri geldiğinde her kimlikle, her ideolojiyle –onları nasıl kullandığını pek fark ettirmeksizin- işbirliği yapan, çünkü aslında tüm ideolojileri ve kimlikleri konjonktüre göre birbiriyle çatıştırarak kendi varoluşunu gerekçelendiren ahtapot kollu bir irade var.

Tabii uluslararası dengeler ve konjonktürlere göre, bu irade bile daha geniş bir prodüksiyonun aleti haline getirilebiliyor kimi zaman. Yani iç içe geçmiş tuzaklar içinde, çoğu defa kim neye alet olduğunu bile fark edemiyor. Dünyada da bu biraz böyle.

İşte katıldığı televizyon programında, bazı kesimlerin kolayca gaza gelmesi yüzünden bugün bile kimi

cinayetlere nasıl tetikçi devşirildiğini söyleyen biri olarak, Maraş katliamından bahsetti Kütahyalı. Ve bu tuzaktan kurtulmanın yolunun geçmişte bu tuzaklara nasıl düştüğünün idrakinden geçtiğini belirterek milliyetçi ve ölkücü kesimlerin de bununla yüzleşmesi gerektiğinin altını çizdi.

Kütahyalı'nın kaba ve genelleştirmeci söylemlerini beğenmeyebilirsiniz. Birçok siyasi meseledeki yaklaşımını hoyratça bulup katılmayabilirsiniz. Ama sadece sol kesimlerin değil, milliyetçi ölkücü kesimlerin de düştüğü tuzağın farkına varmış olan merhum Yazıcıoğlu gibi 'hepimizi mağdur eden güce karşı birlikte mücadele etmeliyiz' çağrısının bir benzeri olan canlı yayındaki yaklaşımı yumrukla karşılandığında sessiz kalamazsınız.

Bahçeli'nin dirayetli yaklaşımı sayesinde MHP'li gençleri sokağa indirmeyi başaramayan iradenin, İhsan Dağı'nın sözleriyle, son dönemde yargıya taşınan karanlık olayların dışarıda kalan mimarları için, Muhsin Yazıcıoğlu'nun ardından lidersiz kalan Alperen Ocakları bereketli bir toprak olabilir.

Kütahyalı, kendisine saldıran arkadaşla dahi yan yana gelmeye, kol kola girmeye hazır olduğunu söylüyor. Onun öfke üzerinden bir ideoloji üretmemesi, kutuplaştıran söylemleri çoğaltmaması, bu ölkede her daim güdülen kışkırtma politikalarına karşı siyasi bir tavırdır aynı zamanda.

"BBP, kaybettiği Muhsin Başkanının arzuladığı Büyük Barış Projesi'ni Alevilerin taleplerine tavizsiz bir dille sahip çıkarak başlatmalı" diyerek şöyle devam etmiş: "Alevi toplumunun her türlü iyi niyete aynı şekilde karşılık vereceğini biliyorum. Türkiye toplumu sahih iyi niyet karşısında algı kapılarını hemen açabilen bir toplumdur. Sünnisiyle, Alevisiyle, Türküyle, Kürdüyle, dindarıyla, laikiyle. Bana inanın böyle bir toplumuz biz."

Bu satırları okurken derin bir iç çektim. Evet, öyleyiz mutlaka. Ancak sürekli kızıp kavga ettiğimiz, ideolojik ayrılıklar yaşadığımız birinin veya bir kesimin 'sahih iyi niyeti' karşısında tuhaf bir refleks geliştirmişizdir:

Suçu hiç kendimizde aramadığımız için, hakkı hep kendimize izafe ederiz. Ve hak bizden yana olduğu için de kendimizi her seferinde masum zannederiz. En ufak iyi niyet karşısında, büyük bir korku ve güvensizlikle kendi mağduriyetimizin efendiliğine soyunuyoruz. Tabii barışmaya değil, kin gütmeye yarıyor bu daha çok.

İyi niyet karşısında tevazu göstereceğimize, alttan alacağımıza, barışacağımıza, affedeceğimize kendi haklılığımıza daha büyük bir dirençle çekiliyor ve karşımızdakini daha düşmanca genellemeler içine sokup, daha büyük bir öfkeye hapsediveriyoruz. İyi niyet göstermeyi elimizi zayıflatacak, bizi asimile edecek bir eylem addediyoruz.

Eskiler, karşındakinde bir kusur gördüğün ve ona öfkelendiğin vakit, önce kendindeki bir kusuru düzelt derlermiş. Çünkü insanın ne adına öfkeleneneceği ve öfkesini kine çevirmeden neye kanallize edeceği de hem nefsin tuzaklarından sekmek için önemli bir özelliktir hem de çatıştırmacı dilin tuzaklarından korunmak için.

Hakikati 'olduğu gibi' görmek, önce kendimizdeki –sonsuz sayıya dek çoğalabilen- 'ötekiler'le karşılaşmaktan geçiyor olsa gerek.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taş atan çocuklardan önce, açlık grevinden sonra

Leyla İpekçi 05.05.2009

DTP'lilerin açlık grevindeki fotoğraflarına baktım dünkü gazetelerde. Birçok parti yöneticisinin tutuklandığı operasyonlara tepki amacıyla binlerce kişi biraraya gelmişti Diyarbakır'da. İki günlük bu eylem DTP'li milletvekili ve yöneticiler de destek veriyordu.

Onların birarada oturduğu bir fotoğrafa takıldım. Kimi zaman AKP karşıtı siyaset üretebilmek için son derece kışkırtıcı söylemlere de başvurabilen –nihayetinde politikacı hepsi- bu insanlar, takım ceketleriyle, boyunlarında kırmızı kurdeleleri ve ellerindeki kırmızı güllerle bir kez daha eylemlerden bir eylem gerçekleştiriyorlardı.

Kızdığım, katılmadığım birçok yöntemleri vardı. Ama anladığım, hatta daha çok anlarsam daha da iyi kavrayacağımı da sandığım birçok yönleri ve yaklaşımları da vardı kuşkusuz. Mazlumiyetin dilini konuşmak ve gasp edilen haklarını aramanın yolunu, hükmedenin diline başvurmadan bulmaya çalışmak kimse için kolay değildi.

DTP'lilerin fotoğrafına bakarken, hemen hepsinin yüzünde gördüğüm bir ifadeye bakakaldım. Burada ama sanki burada değil gibiydiler. Belki açlıktan şekerleri düşmüştü denilebilir. Ama sadece bu değildi. Zamanın geçişi, anların sonsuzlukla olan ilişkisi kuşatmıştı yüzlerini. Daha kaç kuşak böyle geçecekti?

O vakit, onların çocukluk yüzlerini tahayyül etmeye çalıştım. Güneydoğu'nun çeşitli kasaba, köy ve mezralarında bir ay boyunca yaşı on ile on iki - on üç arasında değişen çocuklarla birlikte dolaşmıştık aylar önce. O günlere götürdü bu açlık grevi fotoğrafı beni.

Çocukların hiçbirinin ağzından kendisine ısrarla sorulmadan önce Kürt olduğuna dair bir cümle, bir kelime, bir ima çıkmıyordu. Kimi "biz İslamızı abla" diyordu. Kimi "babamız bilir" diyordu. Ama çoğu söz birliği etmişçesine aynı kalıbı tekrarlıyordu: "TC vatandaşıyız."

O günlerde ne asit kuyularının sözü ediliyordu daha, ne de kayıp annelerinin yeniden oturma eylemi başlamıştı İstanbul'da. Çocuklar panzere taş atmamış, ağır hapis istemiyle yargılanmak üzere cezaevine konulmamışlardı. Ama panzerin ezdiği bir çocuk uluorta can vermişti.

Yanımızda bu yanıtı kulak misafiri olan bir diğer 'Batılı' ziyaretçi kendini alamayıp şöyle dedi: "Bir bakıma sevinmek gerek. TC üst kimliği burada da kabul görmüş işte."

Evet, elbette demiştim. Yol boyunca geçtiğimiz dağlarda, tepelerde bütün çevreye hâkim bir biçimde yazılmış "Ne mutlu Türküm diyene" sloganlarının burada doğup büyümüş, henüz 'terör' yapacak yaşa ulaşmamış, hapse girmemiş, dayak yememiş bu ilk ergenliğindeki çocukların algısına nasıl etki ettiğini gözlemeye çalışmıştım.

Bu yazılar orada yokmuş gibi davranıyorlardı mesela. Okuma yazma bilmiyormuş gibi. Türkçe anlamazmış gibi davranıyorlardı bazen de. (En azından bizlere karşı böyleydi.) "Kürtçe yer isimlerinin iade edilmesi ve bölgede Türk milliyetçiliğini öne çıkaran sloganların silinmesi" gündeme gelmemişti daha.

***

Güneydoğu'daki büyükçe bir kentin bir ilçesinde, sokakta yürürken bir oğlan yanıma yaklaşip şarkı söylemeye başladı. Yedi-sekiz yaşlarında olmalıydı. Tartı ile dolaşan, mendil veya çiklet satan çocuklardan farklı olarak

güzel sesini pazarlamaya çalışıyordu. Para vermem gerektiğini fark ettim. Ama onun yerine konuşmaya başladık onunla.

Havadan sudan, bir abla kardeş gibi konuştuk. Benim ona ciddiyetle yönelttiğim sorulara büyük insan gibi cevaplar verdi uzun uzun. Bir gece önce onların mahallesinde kavga çıkmış. İki oğlan birbirini dövmüş, hastanelik olmuşlar. Kavgasız bir gün yoktur burada dedi, yetişkin birinin ağzıyla.

Tam bu sırada başka oğlanlar sardı etrafımızı. Ona para verdiğimi sanıp kendileri de para istemeye başladılar hep bir ağızdan. Bu sefer, beni onların kötü emellerinden koruması gerektiğini düşünen arkadaşım, Kürtçe bir şeyler söyledi. Bir saniye içinde tartışma çıktı.

Oğlanları ayırmıştım ayırmasına, ama bu sefer de etraftaki esnaf, bana zarar verdiklerini düşünüp hepsini birden kovalayarak yanımdan uzaklaştırmayı kendilerine borç bildiler.

Sonra birlikte meyve suyu içtik bu güzel sesli arkadaşım. O kadar gururluydu ki, meyve suyunu içerken karşımıza oturmak istemiyordu. Biz otururken ayakta durmayı yeğliyordu. Onu zorla oturttuk. Biraz daha konuştuk. Gözleri dolu dolu olmuştu.

DTP'lilerin açık grevi fotoğrafına baktığımda güzel sesli arkadaşımı bir kez daha düşündüm. Tanıklıkların sahici dili siyasetin dilinden çok daha yakıcıydı. Yıllar, vakitler, saatler ve anlar birbirine girdi. Daha böyle nereye kadar...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Modernleşen' şiddet, değişmeyen çatışma

Leyla İpekçi 08.05.2009

Gazeteleri sabah erken bir saatte, bir çay bahçesinde okumaya başladım. Hemen her gün en orijinal cinayet yöntemlerini büyük fotoğraflarla, çarpıcı başlıklarla sayfalarına taşıyan gazetelerin çoğu, Mardin'deki katliamı ise töre olarak 'görmüşler'di.

Bir arkadaşıyla cep telefonu ile konuştuğu için namus gerekçesiyle öldürülebilen kızların katledilişini töre cinayeti adı altında meşrulaştıran medya, bu cinayetlere nasıl ortak olduğunu fark edemiyor muydu?

Bu katliamlar töre cinayeti olarak kodlandığı için, ataerkil zihniyette bir kanıksama oluşturuyor ve hafifletici neden olarak yargının kararını bile etkilemiyor muydu?

Nitekim önümdeki gazetelerde, şu katliam haberleri de yer alıyordu. Ama töre adı altında kodlanma ihtiyacı hiç duyulmamıştı tabii:

"Uluslararası Kızılhaç ve Afganistan'daki yerel yetkililer ABD güçlerinin Taliban'la çatışmalarında iki köyü vurup çoğu sivil 150'ye yakın kişiyi öldürdüğünü duyurdu."

"Ereğli ilçesindeki şehirlerarası terminalde yolcu indirip bindirmek için duran otobüste bir üniversite

öğrencisinin birlikte seyahat ettiği 82 yaşındaki yolcunun boğazını kesti.”

“Nevşehir’de bulunan yeni doğmuş bebek cesedi tüyler ürperten iddiayı gündeme getirdi. Polis, bebeğin babası olarak 80 yaşında bir adamı ve annesi olarak da nüfus cüzdanında 12 yaşında görünen bir kızı gözaltına aldı.”

Ben böyle kendi kendime sinir harbi yaşarken, komşu masadan biri Mardin’deki katliamı kastederek “bizim memleketimizin çocukları böyle bir katliam yapmış olamaz” dedi.

Ezberimiz hiç bozulmayacak diye geçirdim içimden. İyiliği ve hakkı hep kendimize izafe ederek içimizdeki canavarı nasıl da besliyorduk oysa. Kötülük asla bize bulaşmaz sanacak kadar kibirliydik.

Komşu masamdaki diğeri ise tıpkı devlet büyüklerimizin dediği gibi bunun bir ilkelik olduğundan dem vuruyordu. Sandalyesinde kaykılarak, kendi gibi yaşamayanları eğitime, medenileşmeye davet ediyordu. Ben de önümdeki gazeteleri okuyordum bir yandan.

Mardinli Gönül Şahkulubey, bu cinnet hali durumun bir bölgeye özel bir durum olmadığını, dünyanın her yerinde yaşanabildiğini, zaten böyle vahşi bir katliamla daha önce buralarda hiç karşılaşmadığını söylüyordu.

Dicle Üniversitesi öğretim üyesi Mazhar Bağlı ise bu katliamı ‘şiddetin modernleşmesi’ olarak yorumluyordu. Buradaki kan davası ve namus türü cinayetlerin deyim yerindeyse ‘racon’u vardır diyor ve medyanın, dünyadaki şiddet örneklerini sunmasının sonucu olarak, bu örneklerin birer model olmaya yol açtığını, bu tarz dizilerin bile etkili olmuş olabileceğini söylüyordu.

Yıllar önce Güneydoğu’ya ilk gittiğimde aynı bölgede yaşayanların eskiye oranla çok daha fazla bir bölümünün askere gitmek için çektiği kurda yine aynı bölgeye rast geldiğini duymuştum. Abartılı ya da değil, kardeşlerden birinin dağda, birinin orduda yer alarak birbiriyle çatıştırıldığı bu bölgenin gerçeği idi. Aynı aileden korucu olmaya zorlanan birilerinin köylerini terk etmelerinin, diğerlerinin ise büyük bir hevesle bu göreve talip olmalarının ne tür husumetlere yol açacağını da o vakit fark etmiştim. Gazete okuyarak bunu anlamam imkânsızdı.

Hep aynı şey oluyordu aslında. Güneydoğu’daki feodal yapı, aşiretler ve ağalık, konjonktüre göre ilkelik ve kabalık olarak aşağılanıyordu. Ama sonra hiçbir şey olmamış gibi, korucuların silahlanması söz konusu olduğunda veya seçim zamanı oya tahvil edilirken kolaylık sağlıyordu bu sistem.

Devletin içinde kedine gayrı resmi devlet kurmuş birileri, bugüne dek hepimizi, her kesimi, kendi savunduğu değerler veya kendi yaşam nitelikleri üzerinden vurmuş, tuzağa düşürmemiş miydi?

Güneydoğu’da köylüleri koruculuk adı altında silahlandırıp canavarlaştıran zihniyetin sözgelimi o dağlarda en kışkırtıcı yazıları yazdırdığı, ölüm kuyularına infaz ettiği köylüleri gömdüğü bilinmiyor muydu artık?

*Tarafa*ta, gazeteyi aramış bir köylünün söylediklerine yer veriliyordu: “Arkalarına JİTEM’i de alan korucular bu dönemde diğer köylülere kan kusturdular. Büyük rant elde ettiler. Son yıllarda artık diğer köylere yönelik rant ve baskı kalmadı. Yaptıklarıyla önce diğer köyleri bitirdiler. Sonra da kendi kendilerini.”

Şiddet ne kadar modernleşirse modernleşsin, kardeşin kardeşe düşmesi de, düşürülmesi de kanıksanmış bir durumdu ve Kabil'den beri devam ediyordu.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Siyaseten barış' çabaları bile imha edilsin!

Leyla İpekçi 12.05.2009

Nasıl da imha ediyoruz her sahici olanı. Kocaman mikrofonları Bilge köyündeki yetim kalmış çocukların ağzına sokarcasına dayayıp anneler gününü nasıl geçirdin diye soruyoruz.

Çocukların böyle bir günden haberi olmadığını iştince (şaşkınlıkla) canlı yayında izleyiciye izah ediyoruz: "Anneler gününü bile bilmiyorlar. Böyle bir kültürleri yok."

Kültürel farklılıklar daima baskın olanın, güçlü ve çoğunluk olanın 'haklı'lığına yol açtığı için, çocukların anneler gününü bilmiyor olmasına takılıyoruz. Karatoprağın çocukları. Vah bahtsızlar!

Ve annelerinin mezarına koşup, bu kez de yepyeni bir kederle kapanıyorlar. İşte bir anneler günü haberi. 'O yöre'den beklenen günlük haber. Sonra bununla da yetinmiyor, kızların hiç okula gönderilmemesine karşı bir çözüm yolu oluşturabilecek kız okullarına da iğrentiyle bakıyoruz.

Bizler karma eğitimin her toplum, her kesim, her kültür için standart bir doğru, neredeyse bir önkabul olduğundan eminiz diye, kızların bu yüzden okuyamaması pahasına bir ideoloji savunuyoruz: Karma eğitim yoksa, hiç gitmesinler.

Hayatın dinamiklerini kendi ideolojimizi doğrulatmak adına eğip bükebileceğimizi sanıyoruz. Ne kadar acımasızlaştığımızın hiç ayırımına varmadan. Aynı şekilde, başörtülü olarak ailesinin başka şehirde üniversiteye gitmesine izin verdiği kızları, tekrar eve sokuyoruz. Açmazsan gelme. Otur evinde.

Güneydoğu'daki genç kızlara, namus cinayeti işleyip elini kana bulamamak için intihar baskısı yapıldığını duyunca şöyle diyoruz: Çok ataerkil bir zihniyet. Bunu kırmak için bari sevgi, aşk olsun aranızda. Yumuşama olsun. Sabahları uyanınca kocanıza bir buse kondurun ey kadınlar!

Güneydoğulu kadınlara kocalarına buse vermekten başka bir 'modernleşme' zemini öneremeyen bu zihniyetin etkilediği genç kızlar, namus cinayetiyle katledilmeye devam ediyorlar oysa. Hem de bu tarz 'modernlikler'den etkilenip mesela cep telefonu ile konuştukları için.

Hayatın koordinatlarını hiçbir ideoloji belirleyemiyor. Hep daha fazlası var çünkü. Aşkın olan, aşan, kendi kuralını yaşarken belirleyen bir niteliği var hayatın.

Barış isteyenler bölücü oluyor durmaksızın. Konjonktürden daha fazlası değil zaten barış da. Vicdanen olamıyor bir türlü. Hiç değilse siyaseten olsun. Yeter ki kan akmasın daha fazla diyorsunuz. Ama hayır. Aksın kan. Devletin silahıyla birbirine düşen kardeşler olaya PKK terörü süsü versin verebilirse. Kimin umurunda.

Yeter ki, eroin, silah kaçakçılığı, güç ve gövde gösterileri sürsün. Çünkü savaşın getirdiği kârı, konjonktüre rağmen barış getirmiyor. Getirmeyecek. Zaten savaşın ideolojisini yapmak çok kolay. Karşılıklı güvensizlik ortamının diri tutulması yeter. Kin ve öfke insanların zihinaltını ele geçiren, bilincini kamçılayan en sığ ideoloji. Barışın ideologları ise daha baştan 'hain.'

Adına ne dersiniz deyin Kürt meselesi ülkenin en acil sorunu, mutlaka halledilmeli mealinde bir söz söylemiş cumhurbaşkanı. Meğer bu sözle sorunları etnik kimlik çerçevesinde tanımlamış ve bu çerçevede çözüm aramak milli kimliği ayırtırmak demekmiş.

Milli kimlik ayrışması tehlikesi var diye, böyle bir vehimle yani, aman bu mevzu halledilmeden kalsın. Yeter ki, "Kürt kökenli vatandaşlarımız etnik kimlik açısından hiçbir sorun yaşamamıştır" nakaratından devşirelim bu milli ideolojimizi.

Faili meçhul binlerce kişinin kayıp kemikleri kayıp kalsın, asit kuyularında küle dönmüş kemiklerinin tozu zamanaşımına uğrayarak havaya dağılsın, helikopterden atılanlar, beyaz Toroslarla götürölüp yok edilenler bellekten silinsin.

Dağlıcalar, Güçlükonaklar, Şemdinliler de sorgulanmasın. Haksızlığın ve adaletsizliğin nedeni etnik kökense, sırf etnik ayrımcılık yapmamak için o zulme izin verelim. Bunun adı da milli bir şey olsun.

"Deşmeyelim eski yaraları, ileriye bakalım. Sivas'ı Çorum'u unutalım. Olan olmuş. Zaten Başbağlar'ı da kimse hatırlamıyor." Böyle diyor yine bazılarımız. Eski yaralar deşilirse öfke ve kin artarmış.

Sahiden. Eğer yaralar kapanmaya yüz tutmuşsa öfke ve intikam hissi yeniden güçlenebilir gereksiz yere. Ama ya o yaralar zaten hiç kapanmamışsa, adalet hiç sorgulanmamışsa, hukuk hep kendi kendini imha etmişse?

Neden haykıran kanları susturamadık bugüne dek? Zulmün bugüne ve geleceğe izini düşürmesine seyirci kalarak mübadelelerden tehcirlerle, tehcirlerden zorunlu göçlere her şeyi silip imha edebilmek için:

Uluslararası lobicilerin, ideologların, düşünce kuruluşlarının sivri diline her seferinde teslim etmeyi yeğliyoruz şu 'siyaseten barış' çabalarımızı bile.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsimler de canlıdır

Leyla İpekçi 15.05.2009

Doğduğumuz andan itibaren kulağımıza üfleniyor adımız. Belli bir ad ile anılmak, zamanla ismiyle müsemma olmayı da getiriyor; tabii metaforların dilinde karşılığı olan bir hakikat bu.

Somut yaşamda ise insan öldükten sonra da ismiyle anılmaya, kalplerde kalmaya devam ediyor. Dualar yollanıyor mesela onun ruhuna. Ya da özlem, hasret gibi duygularla yâd ediliyor adı.

İsimler hatırlandıkça, bugüne geliyor, şimdiki zamanın algısıyla yeniden dönüşüyor, belleğin bahçelerindeki

geniş zamanlı 'gezintisi'ne devam ediyor çeşitli formlar alarak. Tabii onları çağıran, geri yollayan, dönüştürüp bugüne uyarlayan mekanizma, kendine aldığı isimdeki hikmet gereğince gerçekleştiriyor bunu.

Kimi zaman aşkla andığımız bir isim, bir vakit sonra 'gözden düşmüş' hale gelebiliyor ve çağrılırkenki tınısını kaybediyor. Kimi zaman uzaktaki birinin kulağı çınlıyor. Belki hiç geri dönmeyecek bir sevgilinin.

Belki de diyorum, varlığı kırık dökük bir mezar taşına sığmış çok eski ölülerin bile isimleri canlıdır. Vaktiyle telaffuz edildiği ve bir canın içindeki ruha ad olduğu için. Bir yok oluşu değil, bir devam edişi hatırlatıyorlar çünkü bize.

Çağrıldığımız her ismin bir yansıma, bir yankılama biçimi olduğunu fark ettikçe isimle sıfat arasında müthiş bir keşif yolculuğa çıkabiliriz belki. Kürtçeden Ermeniceye, Türkçeye; hakikatin dilinde.

***

Kürtçe isimleri değiştirilen köylerin eski isimlerine kavuşabileceğinin mesajını veren hükümet geç kalmış bir adım atsa da, büyük bir adım bence bu. Doç. Harun Tunçel'in araştırmasına göre, köylerin yüzde 35'inin ismi değiştirilmiş. Sayıya dökünce 12 binden fazla ediyor.

Değiştirilen isimlerin en yoğun gözlendiği Doğu Karadeniz'de Trabzon ile Rize arasında toplam 495 köyün ismi değiştirilmiş. Bunlardan 20'si Türkçeyken, diğerleri Rumca, Lazca, Ermenice ve Gürcüce oldukları için silinmiş. Doğu ve Güneydoğu'da yok olan isimler ise Ermenice, Kürtçe ve Arapça kökenliymiş.

Tunçel, köy isimlerinin zaman içinde değiştiğini, Kürtçe sanılan bir ismin aslında Sümerce, Türkçe, Aramca olabileceğini veya Türkçe sanılan bir ismin Arapça, Ermenice veya Akadça olabileceğini belirtiyor.

Türkiye'de yer adlarının değiştirilmesi cumhuriyetin ilk yıllarında başlamış. Örneğin Artvin'de büyük kısmı Gürcüce olan yerleşim adları İl Genel Meclisi kararıyla 1925'te tümüyle değiştirilmiş.

Daha sonra bu ad değiştirme işlemleri İçişleri Bakanlığı'nca 1940'da hazırlanan bir genelgeyle resmileşmiş. Rumca ve Ermenice isimlerin Türkçeleştirilmiş olması, birçok Rum ve Ermeni bu topraklardan zaten gittiği için, bugün artık benimsenmiş gibi. Ayastefanos yerine Yeşilköy denmesi buna örnek olabilir.

Gelgelelim Türkçe olmasa da tarihten gelen adlar söz konusu olunca halen Assos, Troya, Simena gibi adlar özellikle turizm sektörünün avantajına olarak kullanılıyor. Kürtçe ve diğer adlar ise yerleşim yerlerine yeni verilen adlarıyla değil, kadim isimleriyle anılmayı sürdürüyor bölge insanları tarafından.

Sanırım hiç kimse de, Cunda'ya Alibey yerine Cunda diyen, Macahel'e Camili yerine Macahel diyen, Kalamaki'ye Kalamaki diyen, Zancırt'a Bilge yerine Zancırt diyen yerli halkın bölücü veya hain olduğunu düşünmüyordur.

***

Peki, neden yerel halk tarafından anadiline uysun uymasın, kadim adlar söylenmeye devam ediyor? Sanırım akli olarak sayılabilecek birçok geçerli nedenin yanı sıra, bir de ruh meselesi var. Harflerin ilmi gereğince, bir varlığa ad olmuş bir şeyin o varlığın niteliğine bürünmesi, onunla bir olması gibi bir atmosfer, bir aura söz konusu

oluyor ister istemez.

İsimler de bizimle birlikte yaşıyor, çağrılıyor, değiştirilmeye gerek kalmadan anlamını dönüştürebiliyor. Mesela bugün Nişantaşı derken çoğumuz bir moda ve trendler merkezi, bir sosyal statü sembolü anlamı yüklüyoruz bu isme. Oysa daha yüz yıl önce akla padişahın nişan almak için diktirdiği taşlar gelirdi bu isim duyulunca.

Her adın yeryüzünde eşi benzeri olmayan bir ruh tarafından biricik kılınmasının serüveni çok mucizevî geliyor bana. Alilerin hiçbirisi bir diğerinin aynı değil. Ne de Fatmaların, Ayşelerin.

Varlıklara verilen her ad, tüm nitelikleriyle birlikte sadece kendi hakikatini imliyor çünkü.

İnsan dışında varlıklara ad verebilen bir canlı türü yok. Dağın, taşın, denizin üstlenmek istemediği bir sırdır bu ve insan bu sırrı emanet almıştır. Mekânlar da, toprak parçaları da insan varolduğu sürece isimlerdeki sırrı taşımaya devam edecek.

İsim, ancak insanla anlamını gerçekleştiriyor ve diri kalıyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Adalet yoksa özgürlük de yoktur

Leyla İpekçi 19.05.2009

Danıştay 2. Dairesi'ne yapılan saldırıda öldürülen Özbilgin'i anma gününde Danıştay 5. Daire başkanı bir konuşma yapmış. 2. Daire'nin türban konusunda aldığı kararla şeriatçı basın baş hedefi durumuna geldiğini belirtmiş:

"Türkiye'de türban sorunu yokken bu konuyu kaşıya kaşıya günümüze taşıyanlar, bu saldırı karşısında bugün de düşünmelidir. Yargı mensupları yerine ulemayı koyanlar, bulundukları makamın sorumluluğunu duymaktan uzak olanlar bugün yeniden düşünmelidirler."

Dünkü gazetelerde ben bu satırları okurken, Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi, Danıştay saldırısı davası ile Ergenekon davasının birleştirilmesine karar verdi.

Yargının bağımsızlığı hepimiz için elzem bir ilke. Hangi koşullarda olursa olsun, hunharca katledilen bir hukuk adamını anma gününde "şeriatçı basın" gibi bir ifade kullanılması nesnel bir yaklaşım olabilir miydi? Sözgelimi o anılan basın kuruluşlarının hepsini bir suçun hedefi haline getirmez misiniz bu sözle?

"Dinci şeriatçı basın" tanımının birçok gazetede birilerinin keyfî yaftalamalarıyla siyasi bir söyleme dönüştürüldüğü hiç bilinmiyor olabilir miydi hâlâ? Birçok yazar çizerin çeşitli dönemlerde üzerine yapıştırılmış yaftalamalar yüzünden haksız yere işini ve itibarını kaybettiği bilinmiyor muydu?

Aynı siyasi kutuplaşmaların ezberini tekrar etmekle adalet sağlanmış olabilir miydi?

Değil şeriat söylemiyle, dinin d'si ile dahi uzaktan yakından ilgisi olmayanların bile sözgelimi, cemaatlerin ya da

tarikatların sözcüsüyümüş gibi etiketlendiği bir dönemde, hukukun bağımsızlığını savunurken bu tür kaba ve sığ genellemeler yapmak tam da siyasi bölünmelerden hakkaniyet ummak anlamına gelmez miydi?

Aynı şekilde, ülkede bir türban sorunu yokken bu konuyu kaşıyanlardan bahsediyor ve onları suçluyordu Daire Başkanı. 28 Şubat döneminden beri, özellikle iki yıl önceki genel seçimler öncesi yoğunlaşan bir toplum mühendisliği hiç yapılmamış gibi.

Cumhuriyet mitingleri döneminde şiddetlenen bir nefret ve kamçılanan bir düşmanlık söylemiyle ülkedeki her başını örten kadına ya AKP'ci, ya şeriatçı ya da tarikatçı olarak bakılmasına yol açanlar hiç olmamış gibi.

28 Şubat döneminin –kurmaca olduğu ortaya çıkmış tarikat liderlerinin de gayretiyle- çilesini çekmiş kitlelerin gözünün içine bakarak "türban sorunu yoktu, birileri kaşdı" demek, kuşatıcı ve hakkaniyetli bir yargı için yeterli miydi?

Şunu da belirtmiş Daire Başkanı: "Katilin geçmiş, söylemleri üzerinden sonuca varmayı yeterli görenler bilgi kirliliği ve yönlendirmeler karşısında düşünce pencerelerini biraz daha aralamalıdır."

Sahiden de, başörtülü veya İmam Hatipli oldukları için veya Humeyni'ye sempatiyle baktıkları için, onlar hakkında belli bir sonuca varmayı yeterli görenlerin düşünce pencereleri de dert edilebilecek miydi aynı şekilde?

Hukuk karşısında herkesin eşit olduğunun bilincine varmak, adalet duygumuzu neyle ölçtüğümüzle alakalıdır. İdeolojilerin, hayat tarzlarının veya belli dünya görüşlerinin hiçbirisi adalet ve hakkaniyet için ölçü olamaz. Çünkü tartıya çıkacak olan görüşler değil, yapılan adaletsizliğin yani zulmün kendisidir.

Orhan Pamuk, "Benim ülkemde yargı maalesef siyasi sorunlarla uğraşıyor. Bu, bir ülkede demokrasinin temeli olması gereken adalet müessesesi açısından hiç iyi bir şey değil. Özgürlük yoksa adalet de yoktur" demiş.

Bu son cümleyi bağlamından kopararak şöyle demek isterim: Adalet yoksa özgürlük de yoktur. Çünkü özgürlüğün tanımını yapabilmek için bir ölçüye ihtiyacımız var. Tartımızın ölçüsü burada bir kez daha ideoloji, dünya görüşü, kimlik, sınıf, cinsiyet değil, ancak tüm bunlardan bağımsız olan bir hakkaniyet ölçüsüyse, her şeyi yerli yerine koymak mümkün olabilir.

Taraf'taki Anayasa Forumu'nda Prof. Serap Yazıcı bunun bir kez daha altını çiziyordu: "Yargıç hiçbir biçimde yargılamakta olduğu uyuşmazlığın taraflarını, kimlik özelliklerini, siyasi düşüncelerini, değer yargılarını dikkate alarak hareket edemez. Adaletin sembolü olan kadının gözlerinin kapalı olmasının anlamı budur."

Hakikati sahiden arıyorsak: Vicdanın örtüsüyle başörtüsünü yargılamak da, Danıştay saldırısını yargıyı etkilemekten hiç çekinmeksizin ideolojik kılıfıyla anmayı sürdürmek de adaleti her zaman tesis etmemize yetmeyebilir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tanrı'nın dinlendiği gün

Leyla İpekçi 22.05.2009

Aklı kendi irademizle kullanmak gerekir, ama kalp kendiliğinden atar. Onu, pas tutmaması için cilalamak, parlatmaktır payımıza düşen. Yoktan bir kalp imal edemeyiz.

Akıl kendini hissettirdiği mahalde, sözgelimi zihinde sıkışıp kaldığında, zihne ayak bağı olan birçok şey devreye girer ve aklımızı çeler. Zaaflarımız girer araya, önyargılarımız, peşin hükümlerimiz... Ve sanırım hakikati olduğu gibi işitmek uğraşındayken, bunca engele teslim olmamız pek 'akıllıca' değildir.

Hakikatin aşkınlığını, varoluşun boyutlarını algılayabilmek için ayetteki ifadeyle 'akleden kalp' olmak gerekir. Aklı ancak akılla terk etmek mümkündür. İrademiz dışında atan kalbimizin 'ne için' çarptığını yine kalpten bilmektir bu.

Yeryüzündeki harflerin sayısı çok, ama kâinatın sözü bir. Bunu okumak biraz da kabuk soymak gibi. Bence bu en uzun yolculuğumuz. Bazen bin bir harf terkibinden geçip varoluşun sonsuz boyutunu tek harfe indirgeyecek denli yalın ve derin olabilmek. Bazen bir 'elif miktarı' susmak...

Bu yolculuğu bugünün seküler sözcüklerine emanet etmek ve metafiziğin uçsuz hudutlarında 'buraya' ne bıraktığımızı değil, 'yanımızda' ne taşıdığımızı harflerle ifade etmeye çabalamak: İşte 'Saatler'den 'Cuma vakti.'

***

Hayatın, bilincin, aklın ve niyetin merkezi kalp, tüm kâinatın bilgisini kendinde toplar. İsa'nın (as) ölüyü 'kaldırmasını' veya bebekken konuşmasını kâinata ait, 'Tanrı katından' bir bilgi olarak telakki etmek, belki öncelikle iki kanadını kullanmasını gerektiriyor uçmaya heveslenen kişinin.

Ve İsa'yı (as) sevmek, İdris'in, İlyas'ın (as) ya da Yahya'nın (as) varlıklar hiyerarşisindeki yerini ve hikmetini algılamakla da bağlantılı olmaya başlıyor giderek.

Belki yolculuğunuzda Tevrat'a dahil edilmemiş olan, mesela Hanok'a indirilmiş vahiyden, Yeni Ahit'e dahil edilmemiş olan Toma'ya göre İncil'e, Hermes'in anlamlarından Hızır'ın 'ledduni bilgi'yle donatılmasına, her daim diri kalmanın anlamlarına dek birçok yazılı ve 'sözlü' ayetin 'gölgesinde' gezinebilirsiniz.

Bana Kur'an öğreten ve İbranice, Farsça, Arapça, İngilizce ve Fransızca bilen hocam, (Allah ondan razı olsun) şu sözleri mealen tekrarlardı: "Her ne kadar Eski ve Yeni Ahit'teki bazı kelimeler veya ifadeler anlamından kopartılarak algılanmaya başlanmışsa da, Kutsal Kitap'taki tahrifat birkaç kelime veya harf de olabilir. Hepsini toptan hurafe ilan etmek, hakikati dışlama tehlikesini getirir."

O halde, sözgelimi bugün, Hristiyanlığı, Roma'nın pagan kültürüne uyum sağlamak için Pavlus tarafından 'ılımlı' hale getirilmiş ve ruhundan tamamen koparılmış bir dinden ibaret saymak bugünün mümin Hristiyanlarının neye inandığının hükmünü vermek anlamına gelecektir sanırım.

Ama mümin kişi, hangi dinden olursa olsun, hakikatin her kalpte farklı bir niteliğiyle tecelli ettiğini ve bunun kalp ile Rab arasında bir sır olduğunu bilir. Kimsenin inancının hükmünü vermez.

Dolayısıyla Elif Çakır'ın geçen yazısında mümin Hristiyan veya Yahudilerin inançlarına karışmış hurafelerden bahsederken, belki kast etmeden o dinlerin müminlerinin inancını geçersiz kılacak sözler sarf etmesi, akla

takılan bir engel formuna dönüşebilir kalbin yolculuğunda. Müminler istediği Kitaba inandığı ve onunla amel ettiği sürece –bunun nasıl tezahür edeceği önceden bilinmez- hakikat genişleyerek sürmektedir.

***

Elif Çakır, *Taraf'a* haklı bir eleştiride bulunurken, Eski Ahit'teki, Tanrı'nın gökleri ve yeri altı günde yaratıp yedinci günde dinlenmesinin 'saçma bir söylenti' olmasını, bu dinlerin miadını doldurmalarına bir kanıt olarak sunuyordu.

İslam, tüm dinlerin hakikatinin aynı olduğunu bize yeniden hatırlattığı için, hepsini özü itibarıyla içine alır ve ayetteki ifadeyle kemale erdirir. Dinin insan ile olan ilişkisini yalın ve derin anlamlarına iade eder. Kucakladığı her gönderme, metafor, teşbih ve tenzih hurafe ise burada 'hak' adına bir sorun var demek olurdu zaten.

İslam'da, sözgelimi, Allah'ın (cc) Âlem'i altı günde, Âdem'i ise kırk günde iki eliyle yoğurarak yaptığını iştirsiniz. Ve O'nun hiçbir şeye benzetilmeyeceğini, doğmayacağını ve doğurulamayacağını düşünerek, bunun metaforik bir anlatım olduğunu sezersiniz.

İçinizdeki bu 'aşkın bilgi' sayesinde hakikatin perdeli katmanlarına bir gönderme yapılabileceğini akledebilirsiniz istirahat sözüyle. Tanrı di'li geçmiş zamanda yaratmış değildir hiçbir şeyi. Her an biriciktir ve yaratım, her an yenilenmektedir. Böyle bakıldığında, kâinata boşluk yoktur ve varoluşta hiçbir şey tekrar etmez. Varoluşun her boyutu biriciktir.

İslam'da bugüne dek yapılmış her tefsir, bizi ilk vahyedilen sureye (Oku diye başlar) dek götürür, bu aynı zamanda sözün canlı kalmasıdır. Canlı kalır, çünkü hakikat (sözgelimi evren gibi) genişlemektedir. Ve 'oku'nacak olanın izdüşümü buradan oraya, burasını 'orası' gibi okumamızı mümkün kılar.

Böyle bakıldığında, O'nun sözü, hangi dinin mümini olursak olalım, inansak da inanmasak da: Kendi kalbimizin dilinde biriciktir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Karanlığın gözlerine bakamayanlar

Leyla İpekçi 26.05.2009

Üniversiteyi yeni bitirmiş bir arkadaşı gezdiriyordum Beyoğlu'nda. Galatasaray Lisesi'nin önünden geçerken, "bak" dedim, "burası da kayıp annelerinin her cumartesi buluştukları ve seslerini duyurmaya çalıştıkları yer."

Okula dair ilk aklıma gelen bu olmuştu. Genç arkadaşım döndü ve "ne garip" dedi yarı gülümseyen bir tonda. "Nasıl kaybolmuşlar ki? Bu devirde kimse bulamıyor mu onları? Nerede kaybolmuşlar?"

Doğrusu, bu delikanlıya kızmadım, kızmadım. Çünkü bilmiyordu. Ve bunu bütün saflığıyla da ifade ediyordu.

Kendi üniversite yıllarımı düşündüm. Seksenli yıllarda okumuştum. Gençliğin en apolitik döneminde.

Aramızda bir Kürt arkadaş vardı. Devamlı adının önüne Kürt kelimesi konularak çağırılırdı. Biraz bozulurdum, ayıp gelirdi bana herkesi adıyla çağırırken, onu kimliğiyle çağırmak. Fakat sonra bundan kendisinin çok hoşnut olduğunu fark ettim. Neden kökeninin altını çizmek istiyordu ki durmadan?

PKK adını ilk duyduğumuz yıllardı. Kürt diye bir halkın bu topraklarda yaşadığını, cumhuriyeti Türklerle birlikte kurduklarını hiçbir ders kitabında okumamıştık. Çok yıllar sonra Mustafa Akyol, liseyi Kürt ismini duymadan bitirdiğini anlatacağı bir Kürt konferansında. Dedemin İstanbul'a gelip yerleşmiş bir Kürt olduğunu ise daha uzun yıllar duymayacaktım.

Kayıp annelerinin trajedisini, taleplerini, evlatlarının yıllar önce nerede kaybolduğunu, neden bulunamadığını, kimselerden bunun hesabını nasıl soramadıklarını anlatacak bir dil bulamadım genç arkadaşşıma.

Söyleyeceğim şeyler, onun okuduğu gazetelerde, izlediği kanallarda söz konusu edilmediği için, –ya da saptırılarak yansıtıldığı için- ağızmdan çıkan her söz onda bir şüphe uyandıracaktı. Rahatlıkla bölücü bile olabilirdim karşısında. Terörün, patlayan bombaların, faili meçhullerin daha fazla sürmesini istemeyen, şiddet nereden ve kimden gelirse gelsin durdurmanın çarelerini kendince düşünen sıradan biriydim oysa.

Çok sık karşılaştığım bir yansıma haliydi bu. Ergenekon'un bu ülke için çok önemli bir fırsat olduğunu konuşurken mesela, ansızın biri çıkıp "evet ama niye şimdi, kimler var bu davanın arkasında" diye şüpheyile soracaktır.

O vakit de, on yıllardır katilleri bulunmamış cinayetlerden, kemikleri bulunmamış kayıplardan, kanı temizlenmemiş aydın ve gazetecilerden, katliamların uğradığı zamanaşımllarından, kanlı darbelerden, darbelerin olgunlaştırılma süreçlerinden bahsedemez olur, tıkanırım. Sadece son dönemde dökülen Hrant Dinklerin, rahiplerin, Özbilgin ve diğerlerinin kanı bu yüzden pıhtılaşamıyor işte.

***

Daha fazla bomba patlamasın, kan dökülmesin, dağdakiler insin, sınırötesi operasyonlar dursun diye Kürt meselesinde barışa giderek yaklaşıldığı bir dönemdeyiz. Eskiden soruşturulamaz denilen ve adı birçok kanunsuzluğa karışan kişiler en azından sorgulanmakta.

Fakat bazı hukuk ve siyaset adamları yargıyı etkilemekten hiç çekinmeksizin demeç veriyorlar: "Ülke bütünlüğünün bölünme eşiğine geldiği, tüm çağdaş kurum ve kavramların acımasızca karalandığı karanlık bir dönemden geçiyoruz."

Hayatın tüm gerçekliği kendinizi ille her fikrine katılmak zorunda hissettiğiniz partinizin, siyasetçinin en sığ sözlerini 'mutlak' kabul etmekten ibaret oldu. Ve onlar bunu biliyor, buna oynuyorlar. Söyledikleri en sığ sözün bile hakikatin özgülleştirici yolundan benim genç arkadaşım gibileri 'uzak' tutacağına güveniyorlar.

Biat ve itaat kültüründen dem vururlarken, çağdaşlığı ve medeniliği çağrıştıran kelimelerin tekellerinde olmasından medet umuyorlar. Başbakanın "farklı etnik kimliktekilerin kovulması faşistlikti" sözlerine verdikleri tepkiyle ise bizi bir kez daha karanlığa davet ediyorlar.

Etnik kökeni dolayısıyla farklı grupların yaşadığı onca trajedinin kuşaktan kuşağa söze bile henüz dökülemediği bir ülkede “medeni olan ülkemizde azınlıkları kovmak diye bir şey yok” derken vicdan suçu işliyorlar.

Birilerinin sırf belli bir ideolojiden geliyor diye, aleyhteki delillerden muaf tutulmasını isteyerek adaletli olacaklarını sanıyorlar. Hangi hukuk kuralı, içinde çağdaş kelimesi geçtiği için bir kurumun ‘doğuştan’ kusursuz, hatasız ve suçsuz olduğu bir önkabulü hakkaniyetli bulabilir? Hiç soruşturma gereği duymaksızın?

Annelerin evlatlarının kemiklerini dahi bulamadığı, etnik grupların darbelerin olgunlaşma döneminde en kerli ferli beyler tarafından durmaksızın hedef gösterildiği, kanlı örgütlerin çağdaşlık gibi kelimelere sığınarak suç işleyip hiç yargılanmadığı bir çağın karanlığı onların vicdanını biraz olsun rahatsız etseydi. Işığa hep birlikte yaklaşırdık belki.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

‘Kutsal Kitabın Değişmezliği’

Leyla İpekçi 29.05.2009

Kâinatın sözünü işitebilmek için her birimiz kendi meşrebimizce çeşitli yöntemler geliştiriyoruz. Vahyin değişmezliğini, ilahi kelamın yorumlanışındaki ‘değişir’lerden bağımsız olarak kabul etmemizi isteyen yine vahyin kendisidir. (“Allah’ın sözlerinde asla değişme yoktur. İşte bu, büyük kurtuluşun kendisidir.” Yunus Suresi 10:64)

Eski ve Yeni Ahit’te yer alan birçok bap’ta, ‘ahir zaman peygamberi’nin geleceğine dair sözler olduğunu, Ferda Balancar bana Daniel Wickwire’in kitabını (*Yahudi, Hristiyan ve İslam Kaynaklarına Göre Kutsal Kitabın Değişmezliği*) verene dek yalnızca İslami kaynaklardan okumuştum.

Özellikle Yuhanna İncili’ndeki kimi bap’lar vahyin derinlere indikçe açılan anlam katmanlarına, tıpkı ‘kırılsız bir okyanus’a dalarcasına dalmış Müslümanlar tarafından çağlar boyu yorumlanmış, tartışılmış, kimi zaman ‘tahrifat’ önkabulüyle yaklaşıldığında bile bir kenara itilmemiştir. Zaten Hz. Muhammed’in (sas) ‘peygamberler mührü’nü kendinde toplamış olduğunun kanıtını başka nerede arayabilirlerdi ki en ‘sahih’ biçimde?

İbn Kuteybe’den İbn Arabi’ye, Teymiyye’den Cısrî’ye, Sühreverdi’den İmam Sa’leb’e, Avni Konuk’a, İbn Hişam’a dek çağlar boyunca yorumlanan Yuhanna İncili’ndeki kimi ifadelerle ilgili alıntıları başka bir yazıya bırakıyorum. Bu yazıda ise Kitabı Mukaddes’te İslami kaynaklara göre Hz. Peygamber’den bahsedildiği dile getirilen diğer bap’lardan bazılarını yer vermek istiyorum.

Böylelikle, ‘din âlimi’ olmayan biz sıradan insanlar için Kitabı Mukaddes’in çeşitli yerlerinin Wickwire’in ifadesiyle ‘gizlenmesi, unutulması, bilinmemesi, inanılmaması, inkâr edilmesi, yanlış aktarılması veya yanlış yorumlanması’ durumu Kitabı Mukaddes’teki bap’ların kasti olarak ‘tahrif’ edildiği anlamına gelmeyeceğini duyumsarsanız belki.

Ve bu sayede Markar Esayan arkadaşımın haklı vurgusu önüne hep birlikte geçebiliriz: Markar dünkü yazısında, İsa Mesih'in bir sözüne başvurmak için İncil'den bahsediyordu. Ancak, kimi zaman farkında olarak ya da olmayarak ima ettiğimiz 'tahrif edilmiş' İncil sözlerini kullanarak yapmıştı alıntısını. Umarım onun bir Hristiyan olarak bu 'tahrifat' önkabulünden duyduğu rahatsızlığı bir nebze olsun gidermiş oluruz.

***

"Onlar için kardeşleri arasından senin gibi bir peygamber çıkaracağım; ve sözlerimi onun ağzına koyacağım; ve ona emredeceğim her şeyi onlara söyleyecek." (Tesniye 18:15) "Gerçek Musa demiştir: Rab Allah size kardeşleriniz arasından benim gibi bir peygamber çıkaracak; bütün şeylerde, size her ne söylerse, onu dinleyeceksiniz." (Resullerin İşleri 3:22-26)

Bunlara paralel olarak, Hz. Muhammed'in (sas) yükümlülükleri kimi ayetlerde şöyle belirtilir nitekim: "Peygambere düşen yalnız açık bir tebliğdir" (Ankebut 29:18) "O arzusuna göre konuşmaz" (Necm 53:3)

"De ki: Ben peygamberlerin ilki değilim. Bana ve size ne yapılacağını da bilmem. Ben sadece bana vahyedilene uyarım. Ben sadece apaçık bir uyarıcıyım." (Ahkaf 46:9) "Eğer yüz çevirirlerse bilesin ki biz seni onların üzerine bekçi göndermedik. Sana düşen sadece duyurmaktır." (Şura 42:48)

Kitabı Mukaddes'e dönelim yine: "İşte kendisine destek olduğum kulum; canımın kendisinden razı olduğu seçme kulum; Ruhumu onun üzerine koydum; milletler için hakkı meydana çıkaracaktır. Bağırmayacak ve sesini yükseltmeyecek ve onu sokakta işittirmeyecek. Ezilmiş kamışı kırmayacak ve tüten fitili söndürmeyecek; hakkı hakikate erdirecek." (İşaya 42:1-4)

"Rab Sina'dan geldi, ve onlara Seir'den doğdu, Paran dağından parladı." (Tesniye 33:1-2) Bu bab'ı Cısrı, Risale-i Hamidiyye'sinde şöyle yorumlar: "Sina'da teveccüh etmesi Hazreti Musa ile doğrudan konuşması anlamına, Sair'de tecelli etmesi Nasıra'ya bağlı Sair nahiyesinde Hazreti İsa'ya indirdiği İncil anlamına, Mekke'nin eski isimlerinden olan Faran (Arapça'da p'ler f olur) dağında zahir olması da Kur'an-ı Kerim'in inzali anlamına geliyor."

"Ve Yahya Ben Mesih değilim diye ikrar etti. Onlar da kendisinden sordular: Öyle ise ne? Sen İlya mısın? Ve Yahya değilim dedi. Sen O peygamber misin? Yahya hayır diye cevap verdi." (Yuhanna 1:20-21)

"Ve kitap okumayı bilmeyen bir adama: Rica ederiz, bunu oku diye verilir, o da: Okuma bilmem der." (İşaya 29:12) Nitekim, çağlar sonra, 'oku' diye başlayan ilk vahyi işittiğinde, Muhammed (sas) okuma bilmem diyerek Cebrail'in komutunu önce yerine getiremez.

İncil'deki İsa'ya atfedilen şu sözlerin paralelliğiyle bitirelim: "Size söyleyecek daha çok şeylerim var, fakat şimdi dayanamazsınız. Fakat O, Hakikat Ruhu gelince size tüm hakikate yol gösterecek. Zira kendiliğinden söylemeyecektir. Fakat her ne işitirse söyleyecek, ve gelecek şeyleri size bildirecektir. O beni yüceltecektir. Çünkü benimkinden alacak ve size bildirecektir." (Yuhanna 16:12-14)

Barış Bakanlığı

Leyla İpekçi 02.06.2009

Geçtiğimiz haftalarda, *Aktüel* dergisinin yayın yönetmeni Defne Asal Er, dergisinin 'editorial'ından soruyordu:

"Neden bir sürü bakanlığın içinde bir de Barış Bakanlığımız yok? (...) En ciddi en acil işimiz bu topraklarda ölmeyi ve öldürmeyi sıra dışı hale getirmek değil mi, bu toplumu, ölümü değil hayatı kutsayan bir toplum haline getirmek değil mi?"

Gerçekten de, barış şartlarının ülkenin farklı siyasi partileri tarafından tartışıldığı bugünlerde, böyle bir bakanlığa her zamankinden fazla ihtiyacımız var. Ama sadece barışın şartlarını olgunlaştırması, bir siyasetin tarafı konumunda olan partileri uzlaştırması için değil.

Zira defalarca deneyimlediğimiz gibi, kardeşlik barış anlaşmalarıyla gelmiyor. Sahici bir barış için önce zihnimizdeki tortuları, on yıllardır üst üste yığılmış artıkları, çökeltileri silip süpürmeliyiz.

Kanın akmaya devam ettiği, henüz pıhtılaşmadığı bir memlekette Türklerle Kürtler olarak değil, barış isteyenlerle barış istemeyenler olarak o kadar keskin ve kalın çizgiler çekmişiz ki aramıza.

Yıllar içerisinde aşılamayacağı varsayılan hudutlar oluşmuş. Barış pazarlıkları yapılırken kan dökmek bile – şiddet hangi taraftan gelirse gelsin- meşrulaşmış çoktan.

Peki, zihnimizdeki bu mayınlı hudutları kim temizleyecek?

Barış Bakanlığı ve ona bağlı olarak çalışacak kocaman bir ekip gerekiyor bu iş için. Bana kalırsa teknik niteliklerinin önemli olduğu kadar kalp zekâlarının da yüksek olması gerek bu ekipte yer alacak kişilerin.

Bizi ideolojilerimiz, hırslarımız, kin, öfke ve intikam yeminlerimiz üzerine değil; vicdanlarımızdaki yok edilemez adalet bilinci üzerine ittifak ettirecek o sihirli dili tutturmaları gerek.

Gelgelelim taraflar kendi kalıbına fazlasıyla alışmış. "Biz silahlı mücadele vermeseydik Kürt meselesi asla bugün geldiği noktaya gelemezdi" diyerek yıllardır yaşanan acılara halen şiddetin bu meşruiyet kazanmış sivri diliyle bir anlam katmaya çalışanlar var.

"Uluslararası aktörlerin Ortadoğu emelleri artık farklı yönde, zaten AB de 11 Eylül'den sonra silahlı mücadele veren örgütlere bakışını değiştirdi, gaz ve boru hatlarının aciliyeti teröre yapılan yatırımlardan daha önemli hale geldi" gibi gerekçelerle barış sürecini salt bir konjonktürel duruma indirgeyenler de var.

Silahlar sustuğunda, ekonomik paketler açıldığında mesele hallolacak diyenlerin, anadilde yayın ve eğitimden, dağlara yazılan sloganların silinmesine, onurlu geri dönüş yöntemleri geliştirmekten, JİTEM'cilerin sorgulanmasına dek ortaklaştıkları çeşitli yaklaşımlar da gündemde bugün.

"Ne olursa olsun önce kan durmalı" diyenlerden Defne Asal Er'in önerisi ise şu yönde:

“Bu Barış Koordinasyon Bakanlığı’nın Kürt ve Türk âkil adamlardan, ‘ama’ demeyen, her adımı ‘ama’larıyla durdurmaya çalışmayan, devlet mürekkebi yalamamış adamlardan, çok iyi eğitim almış psikolog ve psikiyatlardan, sosyologlardan oluşan dinamik bir kadrosu olmalı (...) Artık bu toplum adım adım iyileştirilmeli, tek tek insanların ruhları onarılmalı...”

İnsanların ruhlarının tek tek onarılması talebini çok önemsiyorum.

Çünkü sadece siyasilerin taviz vermeyen tutumlarını bugünlerde taviz verir şekilde değiştirdikleri (sözelimi Türk’ün “gerekirse 17 bin faili meçhulü unutmaya hazırız” sözleri) siyasi söylemlere değil, hayatın ‘iç sesi’ni yansıtan söylemlere de ihtiyacımız var.

Kürt meselesiyle ilgili hiçbir bilgisi, görüşü olmayan, şehit cenazelerinde terörist lanetlemek dışında başka bir dili hiç işitmemiş kesimlerin de kendi kişisel hayatlarında başkalarının ‘kan ve gözyaşı’ hikâyesinden haberdar olmaya, onların acısını işitmeye ihtiyacı var.

Çünkü suskunluk kadar, körlük de tek tek paylaştığımız suçu yaygınlaştırdı bugüne dek.

İşte ancak şahsi hikâyelerimizdeki o hiç taklit edilemeyen, hiçbir dünya görüşüne indirgenemeyen, hiçbir siyasi angajmana tahvil edilemeyen o dildir, bizi yeniden birbirimize yaklaştıracak ve zihnimizdeki mayınları ustaca temizleyecek olan.

Barış Bakanlığı belki tam da bu amaçla oluşturulmalı.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Alevlerin ışığında titreşen sonsuzluk

Leyla İpekçi 05.06.2009

Gökyüzüne baktığımızda yaşadığımız hudutsuzluk hissi, aynı zamanda bunu tarif etme ihtiyacına, bu sonsuzluğu ille tanımlama ve kendi ufkumuza göre uyarlama eğilimine götürüyor bizi. Neden?

Belki gökyüzündeki sonsuzluğun da bir ‘yüzü’, bir sesi olduğunu hissediyoruz. Kendimizden bir şey katmak istiyoruz bu sonsuzluğa. Belki böyle gerçekleşiyor insan olmanın bazı halleri.

Gezegenlerin, gökadalarn dönüş hızlarında, kuyruklu yıldızların geçişlerinde, uyduların izlediği yörüngelerde, gaz kütlelerinin, sönmüş yıldızların, karadeliklerin, atomların ve aslında her şeyin ‘kendi olma’ halinde bir edep, bir güzellik, bir biçim olduğunu görebiliyoruz.

Sanki bizde sonsuzluğu ölçecek bir birim varmış gibi, uzaydaki siyah maddenin boşluk olmadığını, semada dört parmak bile boşluk olamayacağını tasavvur edebiliyoruz.

İşte bu düş gücünün aynasında bir mum alevinden bahsetmek istiyorum. Gaston Bachelard'ın, o eşsiz anlatım gücüyle yaktığı bir nevi 'alevin şiiri'dir biraz da bu.

"Düşler ve hülyalar eylemlerimiz kadar hızlı modernleşmiyor" der Bachelard. "Hülyalarımız, güçlü kökleri olan hakiki ruhsal alışkanlıklardır. Faal yaşam onları pek rahatsız etmez."

Sahiden, özellikle de düş ile hayal arasındaki âlem katmanlarında gezinirken, bazen ancak titrek bir alev in ışığında görebiliriz içimizdeki karaltıları. Bazen de meşaleler tutuşturur, yine de içimizdeki muammanın silüetini aydınlatamayız.

Neonlar altında bir kozmopolit meydandayızdır çoğunlukla. Onun yaldızlı tabelalarına ya da bir ışık seline kapılıp bizi sürükleyiveren gökdelenlerinin cephesine yansımış dijital görüntülerine bakarken zaman giderek helezonik özelliklerini yitirir, her şeyi kendi sonluluğunda algılamaya başlarız.

Çünkü gece, kendini gündüzden net bir biçimde ayırmıştır dev neonlarıyla. Günün ilk ışıklarıyla birlikte sönecektir bütün hülyalar. İç içe geçişleri elektronik sokak panolarında eritiyor artık gecelerimiz, siliyor ve varoluşun ömrünü ışığın aylasına çekilen bir pervaneninki kadar bile uzun tutamıyor.

Dev neonlar altında, devasa bir meydandayız. Bir film şeridi gibi önümüzden hızla geçerek, kendimize ait geçmiş bugünün anonim imgeleriyle bütünleştiren elektronik ilanlar kaplıyor gökyüzünü. Halojen lambalarda, ışık seline kapılıp gidiverdiğimiz dijital görüntülerde yitiriyoruz her şeydeki sonsuzluğu.

Bachelard'ın yaktığı mum alevinin titrek ışığında gördüğüm yüzlerin gerçekliğini arıyorum.

Kâinata sığmayan kanatlarımızı, evet tam da, bu mum alevinde kullanabileceğimizi duyumsuyorum.

O cılız ışıktaki, yeniden, ışığın aylasına doğru çekilen bir pervanenin kanat çırpışını duyabilmek mümkün. Dünyanın onca bombardımanı sürerken bir yanda.

'Faal yaşam'ın fitne ve iftira dolu iktidar oyunlarını bir türlü aydınlatmaya yetmeyen neonlarında küçük bir alevle hayal kurmanın imkânlarını yaratabiliriz.

Küçük bir alev, çünkü, bizi hayale, hülyaya, gündüz düşlerine, mucizeye, ötelere daldırır. Orada artık güvende hissederiz kendimizi. Hayal kuran bir genç kız gibi, kendimizi evimizde hissederiz.

Lazer ışıklarının, rengârenk spotların ışığında maruz kaldığımız yakalanmışlık hissi, tekinsiz alanlar, güvensiz bölgeler yoktur artık. Bir cılız ışığın aurasında kendi mahremimize çekiliriz. Özgürlüğün ilk basamağına. Sonsuzluğun içimizdeki biricik birimine.

İnsanın kendini hatırlaması, alev in özündeki o beyaz ateşte gerçekleşecektir. Cennetleri de yakar bu ateş. Aşkın olan her şeyi yakar celaliyle.

'Tanrı varsa bunca azap nedendir' diye sorulduğunda, Allah'ın 'güzel isimleri'nden bahsedebiliriz, kendi dilimizin alfabesini dikte ettirmekten kaçınmaya çalışarak. Harflerin ilmine göre, elbette bu isimler sonsuzdur deriz. Ama her biri Tanrı'nın en güzel sureti olan insana ad vermekte olan bu nitelemelerin bazıları 'celal'dir.

Bazıları 'cema'.

Gazap isimlerinin neden dünyadaki kötülüğe çeşitli adları verdiklerini anlamak için belki de bir ateşin parlamasına bakmamız gerekir. Yükselişi anlamak, bazen bir mumun cılız alevinin dikeyliğinde gerçekleşebilir. Celal isimlerinin tezahüründeki cemali görebilmek içinse belki suyun yayılmasına, yataylığına biraz daha bakmamız gerekecektir.

Merhametin, iyiliğin, güzelliğin kuşatıcılığında rahmetin gazabı geçmesinin hikmeti isimlerde aranmalı. İsimlerin sırrı yalnız insana verilmiştir. Varolanda derinleşmek için bir cılız alev, bazen sonsuzluğumuzu aydınlatabilir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Affetmeye ve unutmaya dair

Leyla İpekçi 09.06.2009

Geçen yıl karayoluyla dört hafta kadar Doğu'ya yolculuk yapmıştık. Güneydoğu'da sınır köylerini, ilköğretim okullarını, sağlık ocaklarını, jandarma karakollarını, terk edilmiş mezraları, antik şehirleri, ıssız bozkırları, binlerce yıllık güneş tapınaklarını, en az bin beş yüz yıllık kaya kiliselerini, taş tablet ve kabartmalarını geçip gitmemiş, uzun uzun yaşamıştık.

Arapların ağırlıklı olarak yaşadığı bir Güneydoğu ilçesinde, okulun bahçesinde voleybol oynayan çocuklar bizden çekinecek bir şey olmadığını anladıklarında, kendilerini bir biçimde ifade etme gereği duymuşlardı: "Abla biz asıl Arapça konuşuruz!"

Bir Arap Alevi köyünde ise ihtiyarlarla çok yaşlı bir çınar ağacının etrafında oturmuştuk birlikte. Konuşamadıkları dillerde susmayı yeğlemişlerdi.

Bugün kullanılmakta olan bir Süryani kilisesine ziyaret amaçlı gelen bir otobüs dolusu kadın, içeri girer girmez ibadetlerde veya ayinlerde kullanılmakta olan örtüleri, terlikleri, başka nesneleri karıştırıp ellerine alarak, üzerlerine geçirerek fotoğraf çekirtmeye çalıştıklarında ise sessiz kalamamıştık.

Kilise görevlisinin 'suskun kederi'ni fark ettiğimizde "insanların kutsal eşyasına biraz saygı gösterin" demek zorunda kalmıştık. O vakit, evet, orada kendilerinden başka amaçla bulunmakta olan birileri olduğunu fark etmişti ziyaretçiler.

Daha sonra görevli bize, "yine de unutuyoruz böyle densizlikleri" demişti mahcup bir ifadeyle. "Çünkü bizi düşman olarak görmelerinden iyidir böylesi. Hiç değilse ziyaret etmeye geliyorlar da korkulacak bir şey olmadığını görüyorlar. Biz dostluk, kardeşlik istiyoruz."

Kardeşlik ve barış için evet. Linç girişimcilerinin yargılanmamasına da göz yumuyorsunuz bazen. Hatta barış

pazarlıkları sürerken Ahmet Türk'ün sözleriyle, 17 bin 500 faili meçhulü unutmaya hazır hale bile gelebiliyorsunuz. Yani zulme karşı direncinizi yok edebiliyorsunuz.

***

Çoğunlukla mağdurlar unutmaz. Zalimler unuttur. Ya da suç işlediğinin farkında olmayan, bir 'yüce ilke' uğruna nasıl kullanıldığını fark etmeyip kelle kestiğini bile göremeyecek denli körleşenler unuttur.

Eğer mağduriyetin efendiliğine soyunan mazlumlar, haklarını zalimin diliyle aramaya başlarsa, onların da mazlumiyeti unutulabilir tabii. Hayat bunun örnekleriyle dolu.

Linç girişimini unutmaya hazır olmanın örneğini dehşet verici bir haber vesilesiyle vermek istiyorum: İzmir Seferihisar'a bağlı Ürkmez'de dört yıl önce dehşet verici bir olay yaşanmıştı. Ailesiyle birlikte pasta almak için arabasını bir kahvehanenin önüne park eden Doğan Balgün'ün o gün doğum günüydü. Fakat kahvede oturan jandarma erinin "aracı çekin" diye bağırmasına, "pasta alıp çıkacağız" deseler de bir anda masa ve sandalyeler uçuşmaya başlamıştı ortada. Diyarbakır plakalı araçtan çıkanlar da Diyarbakırlı olunca, önce "PKK'lılar asker dövdü" söylentisi yayılmıştı hızla.

"Ne PKK'lısı, biz Kürt bile değiliz, Arabız" deseler de, adliye binasının önünde ve cezaevine götürülürlerken bütün belde üzerlerine çullanıp onları linç etmeye çalışmıştı. Ardından da tutuklanmışlardı.

Jandarmada "slogan atıp sopa ve bıçakla saldırdılar" diyen 38 tanık, savcılıkta "görmedik, biz duyduklarımızı anlattık" dese de, beş mağdurun davası dört yıldır sürmekteydi.

Mağdurlardan ikisi, geçtiğimiz günlerde memura direnmekten altışar ay hapis cezasına çarptırılmış ama cezanın açıklanması geriye bırakılmış. Üç mağdura ise yattıkları cezaya karşılık tazminat verilmesi kararlaştırılmış.

Sanıkların avukatı ise linç girişimcilerinin yargılanmamasını "görevliler hukuken korundu" diyerek yorumlamış ama kararı AİHM'e götürmeyeceklerini ise şu sözlerle özetlemiş: "Müvekkillerim devleti karşılarına almak istemiyor."

Mazlumiyet yorgunuyuz bugün birçoğumuz. Ve mazlumiyetin de, zalimliğin de kökeni, ırkı, milliyeti yok. Ama sırf kökenimiz nedeniyle mazlum olabiliyoruz işte.

Barış ve kardeşlik adına mazlumların hesap sormaktan vazgeçebildiği ve zulmün unutulması çoktandır göze alındığı bu topraklarda, adalet ve hakkaniyet temelinde bir ittifak kurmak: Bugün çok daha derinlerde bir vicdan sorgulamasını gerektiriyor galiba hepimiz için.

Eline silah alıp dağa çıkmamış, anadilinde konuştuğu için bölücü denilerek işkenceden geçmiş onca yorgun mazlum da var. Belki onlara karşı bir pişmanlık ifadesi, bir iyiniyet, bir 'seni anlıyorum' yaklaşımı, tekrarlanmaması için bir kararlılık gösterisi yeterlidir. Sahici bir barış adına...

Saatlerin ruhu

Leyla İpekçi 12.06.2009

On dördüncü yüzyıla ait çok sevdiğim bir İran minyatürü vardır. Bir cennet bahçesini canlandırır gözümüzde. İnsanın asli tabiatına hitap eden her şey; nehir, toprak, yeşillik, servi, bahar dalları, bülbüller vardır.

Var olduğundan beri değişmemiş (mesela modernleşmemiş veya muhafazakârlaşmamış) her şey vardır aslında bu bahçede. Belki biraz da bu yüzden, hepimizdeki metaforları başka başkadır.

Zamana ve mekâna göre sürekli değişir bir ırmağın, bir ağaç dalının bizde bıraktıkları. İnsanın kendi elleriyle imal etmediği her şey için geçerlidir sanırım bu.

İşte minyatür, her şeyden önce zamanı ve mekânı bizim yapmadığımızın, onları 'içinde' bulduğumuzun bilgisini tazeliyor. Bize zaman ve mekânın emanet oluşundaki anlamları işaret ediyor.

Değişmez olanın durmaksızın değişken hale gelişindeki hakikati de bize hatırlatıyor aynı zamanda. Minyatür, bu yüzden öncelikle gölgeye bakışımızı genişletebilir.

Şunu demek istiyorum: Saatlerin geçişini nesnenin durmaksızın hareket eden gölgesine bakarak hissederiz. Soldan sağa yer değiştirir gölge. Ya da uzar, kısalır. Bir bakıma, 'eşyanın esrarı'nı göstermektedir bize.

Her şeyin, 'Rabbini' andığını işitmek için, var olan her şeyin 'canlı' olduğunu kabul etmemiz gerekir. Canlı olan her şeyin bir 'konuşma' biçimi vardır. İşte gölge de, nesnenin kendini O'na ifade etme biçimi olacaktır böyle bakıldığında. Bir bakıma eşyanın secdesi ve kıyamıdır gölge.

Minyatürde gölgenin olmaması, onu zaman ve mekânın ötesine yollar. Her şeyin ikili tabiatı gereği, varoluşun da ikili bir tabiatı vardır dersiniz içinizden. Burası ve 'orası'.

Sanki bu cennet minyatürü burayı 'oraya' götürmüştür. Ya da burayı 'oradan' izlemekteyizdir. Gölgesizliğe bakmak, zaman akışını durdurmuştur çünkü.

İkinci olarak; devreye mekân ile olan ilişki de girer kendiliğinden: Minyatürde servinin gövdesiyle yaprak dalı arasında, koşmakta olan tay ile kiraz çiçeği arasında mesafeler kaybolur.

Mesafe algısı ortadan kalkınca hepsi, sanki çok ötelerden bu manzaraya bakılıyormuş gibi, insanın göreceli algısından değil, Rabbin 'her şeyi gören' gözünden gözükmetedir sanki bize.

İnsanı insandan bakarak anlatan her tasvir, hakikati bu yatay algıya indirger, yani bir yeryüzü perspektifine. İnsanı Rabbinden (herkesin kendi Rabbi olarak okunabilir) görmeye çalışan dikey bakış ise bir buzlu camın gerisindekileri tasavvur etmeyi gerektirir. Çünkü bizden soyutlama talep eder.

Soyutlama yapmak ise her birimizi, kendi tahayyülümüzün sınırlarında –ya da sınırsızlığında- gezindirecektir. Hayal âlemlerinin hakikate dahil olduğunu hissettiğiniz o anda, gelirse böyle bir an, evet, artık o minyatürün

içindesinizdir.

Bir cennet bahçesinde.

Cennet bahçesi, saatlerin başıyla sonunu birbirine bağlamıştır. Düşüp geldiğimiz için geçmişimizdedir, gidecek olmayı umduğumuz için geleceğimizdedir bu bahçe.

Tabii düş kurmaya müsait olduğu için de, bizi buradan 'oraya' kendi benzersiz mecazlarımıza gönderir durmaksızın. Benim 'gözümde' bu tam da sanatın bahçesidir işte. Edebiyatın, minyatürün, resmin, şiirin.

Üçüncü olarak; varlıkların yaratılış hiyerarşisindeki benzersizliğini hatırlatır bize minyatür. Çünkü yüzeyde gördüğümüz her unsur, sanki birbirinin üzerinde gibi, sanki havada gibi durmaktadır minyatürde.

Perspektif olmadığı için, zemin de yoktur. Yere kök salmamıştır ağaç. Ne de toprak bir yolda koşturmaktadır beyaz tay.

Hepsi, her şey, uzayda, kendi şeffaf haresinin içinde, kendi başınadır. Bazen bir insan bir sincaptan daha küçük görünür. Bir yaprak, bir kuştan daha büyüktür ya da.

Yeryüzündeki bakışımıza bizi kilitlemeyecek, tüm dünya gözlerinin ezberini bozacak bir bakış tahayyül etmemiz gerekmektedir. Bir soyutlama biçimi daha.

Varlıkların yaratılış hikmetine mütevazı bir davet. Eşsiz ve benzersiz oluşun anlam katmanları 'çokluğun birliği'ndeki sırları bir bir yetiştirecektir belki de bahçede.

Minyatür, bu anlamda bize, kâinatta boşluk olmadığını, uzayı kaplayan siyah maddenin de bir varlık olduğunu sezdirir. Her birinin secdesini ve kıyamını görebilmek, yani her şeyin O'nu andığını işitebilmek için, ilk zikrin sevgi olduğunu ve O'ndan insana geldiğini 'canlandırmak' yeterlidir.

Buradan oraya, hep aynı anın içinde varolan bu zikir, her birimizin sevme biçimidir. Ve saatlerin ruhuna dokunabilmek için, belki de bir minyatürdeki bahçeyi sevmek yeterlidir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hayatın iktidarı

Leyla İpekçi 16.06.2009

Taraf'ın gündeme getirdiği ve yayın yasağı konan son genelkurmay haberinden hemen önceydi. Hakkâri'de doktorluk yapan arkadaşım Dilek, neşe içinde aradı. "Nihayet hayallerimiz gerçek oluyor, sinemamıza kavuşuyoruz" dedi. Üstelik de canla başla çalışarak çok kısa bir süre içinde gerçekleştirmişlerdi bu hedeflerini.

Genelkurmay haberiyle birlikte çevredeki sohbetlere kulak misafiri oldum. Kimi bütün gerçekliğiyle her şeyin ortaya dökülmesini, sorumluların ceza görmesini istiyordu ve ancak bu şekilde ordunun hak ettiği prestije kavuşacağını söylüyordu.

Kimi de bütün bunların her dönem bir iktidar savaşından kaynaklandığını ve bu kez 'cemaat iktidarı'nın bu vesileyle daha da güçleneceğinden çekindiğini anlatıyordu.

Bense bu defa ısrarla Hakkâri'de açılan sinema örneğini verdim. Hayatın iktidarının her zaman siyasi çekişmelerin üzerinde seyrettiğine inanıyordum. Flaş haber olsa da, haber yasağı gelse de, hiç haber olmasa da.

Evet, Hakkâri'de 26 yıl sonra ilk sinema o gün açılacaktı. Arkadaşım bana, akşam televizyonda izlersin demişti coşkuyla. İnşallah demiştim içimden. Çünkü Güneydoğu'ya hayatla ilgili, insanla ilgi gerçekleri görececek bir bakışla bakmıyorduk.

Bizim için kurgulanan hikâyeleri herkes kendi meşrebince yorumlayarak anlatıyordu çoğunlukla. Yerel haber kanallarının hayatı yansıtan çeşitlilikteki haberlerini izleyen yine aynı bölgenin insanları oluyordu. Kendilerini okuyor, kendilerini dinliyorlardı.

Biz 'batıdakiler'in payına ise merkezî haber ajanslarının seçip uygun bulduğu 'terör' veya 'töre' haberleri düşüyordu. Hayatın dehşetinde kendi payımıza düşen suçu ve sorumlulukları bizzat kendimize unutturan haberlerdi çoğunlukla bunlar.

Hakkâri'li avukat Rojbin Tugan, şehit haberlerinin yoğunlaştığı bir dönemde, *Taraf*'ta yayımlanan yazısında memleketin batısına doğru ilerledikçe duyduğu şaşkınlığını "ateş sadece düştüğü yeri yakmasın" diyerek dile getirmişti:

"Kulağım göl kenarındaki müziğe ve halaya gidiyor, aklım daha birkaç gün önce uğurlanan dokuz insana" diye dertleniyordu. Yaşanan bunca ölümün yasını ülke tutamadığımız, hayatı bu kadar ucuz ve hafif biçimde uğurladığımız için de utandığını belirtiyordu.

Onun doğudan baktığında göremediği gerçek ise şuydu: Yalnızca yası değil, coşkuyu da görmüyorduk biz.

Yüksekova ve *Hakkarinews* sitelerinin haberine göre, Hakkâri Üniversitesi ve Hakkâri Valiliğinin desteğiyle kurulan Baran Derneği'nin girişimleri sonucu açılmıştı 'Vizyon sineması'. Ve gösterilen ilk film *Usta* filmi olmuştu.

Filmin ekibinin de açılışa katıldığı törende, Vali Muammer Türker, Belediye Başkanı Fadıl Bedirhanoğlu, Hakkâri Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. İbrahim Belenli, *Usta*'nın yönetmeni, yardımcısı, yapımcısı ve onların yanı sıra başrol oyuncusu Yetkin Dikinciler de birer konuşma yapmıştı.

Daha önce konuk olduğu *TRT Şeş*'te Kürtçe şarkılar söylemesiyle ve oradaki yerel yöneticilerle kurduğu sıcak ilişkilerle tanınan vali Türker, Hakkâri'nin elbirliğiyle çok güzel sanat ve kültürel faaliyetlere sahne olacağını belirtiyordu.

Küçük çocukların panzerlere taş atmasının memleketin batısında flaş haber olduğu; bu çocukların hain ilan

edilerek yetişkin gibi yargılanmasının bir türlü önlenemediği; bölgenin sürekli olarak 'terör saldırıları' ve 'mayınlı tuzaklar'la, kaçakçılık haberleriyle anıldığı bir ortamda açılan sinema müthiş bir mücadele örneğiymiş oysa.

Yıllardır siyasette ya da orduda; doğuda ya da batıda; içte ya da dışta birilerinin bitmemesi için uğraştığı bir şiddet ortamı var. Daima başkalarının kanıyla bedel ödediği bir ortam bu. Ve hepimizin küçük ve büyük hikâyesini kendi iktidarının kelimeleriyle yazmak istiyor.

Hakkârililer için bugün Vizyon Sineması'nın ne anlama geldiğini anlayabilseydik, kendi hayatlarını, kendi hikâyelerini aramaya çalışanların bugün artık hepimizin ortak hakikatine neler bırakmak istediklerini daha net görebilirdik.

Barış pazarlıklarında konuşulmayan bir dille anlardık belki de birbirimizi. Ve böylesine bir anlamak; bizleri daima bölünmenin, şiddetin, kaosu tekinsiz ortamında tutarak kendi iktidarlarını sürdürmek isteyenlere karşı en iyi direniş biçimi olurdu.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gerçeğin yüzü, sahtenin yüzü

Leyla İpekçi 19.06.2009

Her baktığımızın zamanını tamamlamış, miadını doldurmuş bir yüzü vardır aslında. Bizim zanlarımızı ve sanılarımızı yansıtan yüzdür o. Zaaflarımıza, beklentilerimize, korku ve arzularımıza göre gerçekliği yeniden kurar, yeniden kurgularız.

Ama bazen de kendi kurguladığımız gerçeği mutlaklaştırır, ona adeta taparız.

Sözelimi bize ait olan her şey –bakışlarımız dahil- diğerlerininkinden daha iyidir, daha doğrudur diye düşünüyor ve buna hiç şüphe duymadan inanıyorsak işte bir çeşit putperestliktir bu. Vehimlerimizin krallığı!

Nerede öyleyse 'asıl' gerçek? Onu, diktiğimiz sahte putlardan nasıl ayırt edeceğiz?

Bugünlerde memleketin en önemli meselesinin –vesayet rejiminin sivil hayatın önünü tıkaması- tartışılmasına zemin oluşturan bir belge var. Hepimizi kendi baktığımız dünyaya hapseden bir belge bu.

Ordu içinde bazı çürük dişleri mi işaret ediyor? Yoksa önceki belgelerin dehşetini hatırlayarak düşündüğümüzde, daha bütünsel bir zihniyet sorununa mı bizi yolluyor?

Belgenin sahte ya da gerçek olduğu kanıtlandığında her şey çözülecek mi? Daha iyiye mi gidecek hayat? Yoksa hiçbir şey değişmeyecek veya gıdım gıdım mı değişecek? Bilmiyoruz.

Eğer daha önce olduğu gibi yine üstü kapatılırsa, belki hiçbir zaman işin içyüzünü öğrenemeyeceğiz. Öte yandan belgenin gerçekliğini tartışmadan, sahtesinin peşine düşenler yine oldu. Yargı mercileri çıkıp 'bu belge sahteyse' şeklinde başlayan tehdit cümleleri kurmayı tercih etti, ediyor.

Bir şeyin sahte veya gerçek olduğu, ona sahte veya gerçek diyenlerden bağımsızdır. Bizim bakışlarımızdan azade bir yanı vardır hakikatin. Adaletin ölçüsü de oradadır.

Ama bu sefer artık hiçbir önemi kalmadı belgenin gerçek ya da sahte olmasının. Çünkü bunu sormak büyük bir sıçrama getirdi gerçeğe bakışımızda.

Şemdinli'de olanların hakikatini bu seferki kadar 'sahte mi gerçek mi' diye tartışamamıştık. Ne andıçların, lahikaların, ne de fişlemelerin hakikati bu kadar aleni biçimde sorgulanabildi.

Terörle mücadele kapsamında yapılan infazlarla yüz yüze geldiğimizde bile –en kutsadığımız bakışlarımızla– onları görmezden geldi çoğumuz. Ne JİTEM'in gerçekliğini inkâr edenler, ne faili meçhulleri, ne de darbe ve işkencelerin gerçekliğini inkâr edenler çıkıp hesap verdi.

Yıllardır kayıp olan evlatlarını arayan annelerin gerçek mi sahte mi olduğunu da tartışamadık bu yüzden. Asit kuyularından çıkan kemiklerin gerçekliğini de. İnce ve kalın hesaplar, saf adalet talep edenlerin niyetini hep gölgeledi.

Gerçeğe sahte muamelesi yapmayı çok ama çok iyi öğrenmiş olmalıyız. Adaleti örten gözlerimizle kendi bakışlarımızı kutsayıp durduk çünkü. Önemli olan toplumu kandırma biçimlerimizdi. Tabii kendimizi de kandırdık.

Ve 'güçlü olan haklıdır' dedik hep. Bunu içselleştirdik. Buna inandık. Bir manevi şiddet. Çünkü güçlü olan haklıdır dediğimizde: Adalet değil, zulüm var demektir.

İster asker, ister sivil olsun, tahakküme karşı 'ben paçamı kurtarayım da' şeklinde bir yaklaşımı benimsemekle hem korkular, hem bağımlılıklar arttı durmadan.

İnsanın kendini kandırması onu bağımlı hale getirir. Vehimlerinin esiri oluyorsun. Asıl zulüm budur bence. Bu, iç özgürlüğümüzü de yok etti, ediyor.

Sahte veya gerçek olduğu bilinmeyen belgeler geliyor, gidiyor. Sahtelere bakmak için açtığımız gözler, gerçekler karşısında örtülüyor. Perdeleniyor. Gerçeği sahte olarak gördüğümüzde adaleti değil zulmü içselleştiriyoruz durmadan.

Sahte ile gerçek arasındaki ayrımı hak adına hep güçlüler bizim yerimize yapsın istemiyorsak, içselleştirdiğimiz her adaletsizliğe meşruiyet kılıfı uydurmak yerine, onu öncelikle kutsadığımız bakışlarımızdan kurtarmamız gerekir. Sahici bir sorgulama ancak o zaman mümkün olacak.

Nihayetinde hak ile hakkı arayan arasındaki perde kalktığında bile, hepimiz hakkı kendi inandığımız biçimde göreceğiz. Neye, nasıl inandığımızı –kendimizi kandırmadan– bilmek zorundayız bu yüzden. Gerçeğin yüzü işte orada.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zihnimizdeki vesayet

Leyla İpekçi 23.06.2009

Abant platformunun 19. buluşmasının başlığı şöyleydi: "Demokratikleşme: 12 Eylül'den AB'ye Siyasi Partiler." Hal böyle olunca, toplantının sonuç bildirgesinde öne çıkan hususların ilki, bir durum tespiti olarak vesayet sistemimizle ilgiliydi elbette:

"Askerî darbeler ve demokratik siyasi sürece karşı gerçekleştirilen müdahaleler, Türkiye'nin siyasal, sosyal ve ekonomik gelişmesine büyük zararlar vermiştir. Demokrasimizin gelişip yerleşmemesinin, güç ve derinlik kazanamamasının en önemli sebebi bu darbe ve müdahalelerle yerleşen vesayet rejimidir."

Bildirgedeki ikinci madde, birçok değişiklik geçirmesine rağmen halen yürürlükte olan 12 Eylül Anayasası'nın otoriter ve yasakçı düzeni sürdürdüğüne yönelik bir başka tespiti.

İki günlük müzakereler boyunca, gerek parti kapatma yasası ve Venedik kriterleri, gerek hukuksal reformlar, gerekse de darbe tehditlerinin her dönem süregelmesindeki nedenler farklı boyutlarda tartışılırken, sık sık aynı soruyu sorduğumu fark ettim:

Vesayetten kurtulunca tam demokratikleşme olacak mıydı?

***

Vesayet düzenini, tartışmasız olarak demokrasimizin önündeki en büyük engel olarak görmeme rağmen, bana bu soruyu sorduran hayat pratiklerimizdi. Yani büyük ölçüde, vesayet sisteminin gündelik hayatımızdaki zihinsel tezahürleriydi.

Zira lahikaları, fişlemeleri, 367 tartışmalarını, Nokta Dergisi'nin basılmasını, denizlerde ya da toprak altında bulunan silahları, darbe teşebbüslerini, suikast krokilerini, sivil insanlara ölme ve öldürme yeminlerini ettirenleri vs. gördüğümüzde hiçbir şey olmuyordu.

Parlamentodaki partiler bu olayların aydınlığa çıkmasını ve sorumluların yargılanmasını talep etmek için biraraya bile gelemiyorlardı sözgelimi. Peki, ne oluyordu?

Kıyamet koparması gereken birçok dehşet verici olay, her seferinde bu olayın sorgulanmasını isteyenler üzerinden okunuyordu. Adalet ve hakkaniyet isteyenler toplumun nezdinde küçük düşürülmeye, hain ilan edilmeye çalışılıyordu.

Olayın dehşeti, onu sorgulayanlara atılan çamur ve iftiralar üzerinden yumuşatılıyor ve en skandal olaylar

toplumsal meşruiyeti oluşmadığı için kamu vicdanından kolaylıkla uzaklaştırılabiliyordu.

'Darbe günlükleri'nin yayınlanacağı sayı piyasaya çıkmadan bir gün önce, iki darbe girişimi atlatmış olduğumuzun haberi kendilerine ulaştırılan hemen her yetkili kişi, bunu mutlaka en geniş biçimde gazetede kullanacaklarını söylüyordu. Gelgelelim ertesi gün, hemen hiçbirinin sözünü tam olarak tutmadığını görmüştük.

İzleyen günlerde ise günlüklerin sahte olacağına dair yapılan yayınların sayısı epey fazlaydı. *Nokta*'nın yayın yönetmeni Alper Görmüş'e dava açıldığında da bu yaklaşım değişmemiş, giderek o dergide çalışanların bile itibarını zedeleyecek yazılar kaplamıştı ortalığı.

Vesayet sistemini ilk kez ucundan da olsa sorgulamaya başlayan bir ülkede, *Taraf*'ın gündeme getirdiği ve Genelkurmay'a ait olduğu büyük ölçüde kanıtlanmış olan son belge, darbe girişimcilerinin yargılanmakta olduğu bir dönemde, 2009'un nisanında bile rahatlıkla hazırlanabiliyordu mesela.

Gerçeğin ortaya çıkması ve adaletin tecelli etmesi değil, hangi odağın iktidarı ele geçireceğine yönelik geliştirilen 'ince yöntemler' toplumun nezdinde her zaman daha meşru kabul ediliyor, daha kolay kanıksanıyordu.

***

Bu ülkede bazılarının iddia ettiği gibi, kutuplaşma başgösterdiği için ordu ve yargı yönetime müdahale ediyor değildi. Aksine.

Maraş ve Çorum olaylarında, 6-7 Eylül olaylarında, 80 öncesi sağ sol çatışmalarında, 367 tartışmalarında, zamanaşımına uğratılan pek çok faili meçhul davasında olduğu gibi, ordu ve yargı içindeki bazı güçler yönetime müdahale edebilme gücünü kendinde tutmak istediği için kutuplaşmaları bizzat besliyorlardı.

Bizler de kendi küçük iktidarlarımızı kurabilmek adına hem buna çanak tutuyorduk. Hem de, zamanla bir nevi 'Stockholm sendromu'na kapılarak darbecimize, işkencecimize bağlanıyor, onların başımızdan eksik olmamasını diliyorduk.

Bu yüzden de vesayet sistemi, bizlere yalnızca göstermelik bir demokrasi, sözde bir yönetim biçimi emanet ediyordu. O sözde iktidarlara ele geçirmek adına buna razı olabiliyorduk.

Ve tabii bu 'gönüllü rıza', vesayetin daha da derinlere kök salmasına yol açıyordu. Zihnimizi teslim alıyor, Tanel Demirel'in çok önemli sunumunda kullandığı terime atfen söylemek gerekirse, bizi bir bakıma 'öğrenilmiş çaresizlik' içinde tutuyordu hep.

Bu durumda askerî vesayet ortadan kalktığında bile öğrenilmiş çaresizliğin zihnimize döşeli taşlarını söküp atmak kolay olmasa gerek. Bu yüzden, iktidar olabilmenin ya da onu korumanın yolunu, Abant'taki ifadesiyle 'partiler üstü bir anlayışla' üretemedikten sonra, kendi ellerimizle beslediğimiz vesayetten kurtulmamız mümkün olmayabilir diye düşünüyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İran esintileri

Leyla İpekçi 26.06.2009

Üç yıl kadar önce, nükleer çalışmaları nedeniyle İran'a yönelik siyasi baskıların giderek arttığı bir dönemde İran'a gitmiştik.

İran'la işbirliği yapan veya bu ülkede faaliyet gösteren Bank Suisse gibi Batılı kuruluşların artan ekonomik ambargo tehditleriyle işlerini durdurması veya durdurmayı planlaması sık sık gündeme geliyordu. İran'ın nükleer çalışmalarını sabote etmek için İsrail'in ABD ile pazarlık yaptığı haberleri de yayılmaktaydı.

BBC'nin o günlerde yayınlanan bir anketine göre dünyaya en olumsuz etki edenler sıralamasında İsrail'in hemen ardından İran geliyordu. (27 ülkede 28 bin kişiyle yapılan araştırmaya göre sonraki sıraları da ABD ve K. Kore almıştı.) Fakat İran'da bu nefreti ve düşmanlığı besleyecek pek bir şey bulamadım.

Dünyaya pek çok medeniyet armağan etmiş köklü İran kültürünün pek az merak edilmesi, ABD'nin o vakit yoğunlaştırdığı antipropagandalarla birleşiyor olmalıydı. Şiraz ve İsfahan'a yaptığımız geziler sırasında, tarihî Persepolis'de bile Japon turistler ve birkaç Alman grup dışında pek 'meraklı' yoktu zira.

Cuma günü, İsfahan'da cami –kadınların da yoğun katılımıyla- hıncahınç dolmuştu. Kalabalıktan ve muhteşem mimariden kaynaklanan derin bir huşu oluştu. Namazdan sonra imam, cemaate "kahrolsun Amerika, kahrolsun İsrail" sloganları attırmayı ise unutmamıştı.

Rejimleriyle veya başörtüleriyle hiçbir sorunu olmadıklarının altını kalınca çizdikten sonra, aşırı milliyetçi söylemleri pekiştiren düşmanlıklara ima yoluyla da olsa itiraz ediyordu kimi İranlılar.

Bize 'kadını tesettüre kapatmış gerici İran' olarak anlatılan bu ülkede, aksine, hayatın her alanında kadınların ağırlığı, baskınlığı hissediliyordu. Gerek vücut dillerinde, gerek konuşma biçimlerinde ve kendilerini ifade ediş yöntemlerinde daha ilk andan kendini belli ediyordu bu durum. Hüseyin'in katledilişi üzerinden Hz. Fatıma'nın imgesinin her daim güçlü olduğunu da söylemekte yarar var.

Safevi hükümdarlarının saray yaşantısı ile kamusal alandaki yaşantısı arasında çok büyük bir fark olduğunu öğrendiğimde, siyaset 'erk'inin kamusal alana neden bu kadar kafayı taktığını da anlar gibi olmuştum:

İktidar, her daim dışarıda olmak, bütünümüze dış kabuğumuzdan hükmetmek istiyordu. Bu nedenle halkın iç yaşantısında ne olursa olsun, önemli olan dışarıdaki yaşantıya hâkim olmak, onu bir tahakküm modeli haline getirebilmektir.

Bu yüzden, devrim muhafızlarının bazı 'skandal' sayılabilecek olayları –geniş kitlelere yayılıp başkalarını da etkilemesin diye- görmezden geldiğine tanık olduğumda pek şaşırmadım. İran'da 'ev içleri'nin her türlü 'dip akım'ın merkezi olduğu zaten biliniyordu.

Ahmedinecad yönetimi de nihayetinde, kadınların dış kabuğu olan tesettürle uğraşacaktı en fazla. Kalplerindeki imanın ölçüsüyle değil.

Petrolde pirince ve hububata dek devlet sübvansiyonu uygulanıyordu İran'da. Bunun ardında halkı devrimin yönetimine bağlı tutmak gibi bir kaygı da yer alıyordu sanırım. Örneğin bir buçuk dolarlık benzini sübvanse ederek halka 15 sente satıyordu devlet.

Bu 'elialık' uygulamalara rağmen, epey de tartışma vardı. Zaten gündemin ilk sıralarında özelleştirme tartışmaları yer alıyordu. Ahmedinecad'ın katı muhafazakâr uygulamaları da sonradan rejim karşıtlığını değilse bile, hükümete karşı itirazların gürleşmesine yol açacaktı. Özellikle de gençler ve sanatçılar arasında.

Emperyal niyetlilere hemen herkes tepki duyuyor ve bunu dile getiriyor olsa da, hayatın içinde Lipton'u, Coca Cola'yı, Nescafe'yi gördükten sonra, pek çok Batılı markanın ilanlarıyla yayınlanan dergilere baktıktan sonra ve bazı eşyaların üzerindeki 'American standart' damgasını fark ettiğimde durumu daha iyi anladım:

Hayatın koordinatları, nefret söylemini ideolojileştirerek yaşatmayı uzun süre beceremiyordu. Halkın dili siyasetin diline baskın geliyordu ister istemez. Tahran'daki beş yıldızlı otel görevlisinin övünerek "Amerika'da çalıştım" sözünü duyunca artık gülümsemiştim ben de.

"Türkiye'den geliyoruz" dedikçe derhal "Antalya" şeklinde yanıt veren İranlılarla konuşurken –daha pek çok izlenim de edindikten sonra- şunu da düşünmüştüm:

İç özgürlüğüne 'mümince' yaşamakla kavuştuğunu gören ama devletin çeşitli organlarının katı otoritesi altında yaşayarak giderek tutsak düşüğünü fark edenlerin sayısı artıyor olabilirdi.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yıpratmanın öteki biçimleri

Leyla İpekçi 30.06.2009

Başbuğ paşanın 'orduyu yıpratma faaliyetleri'nden dem vurmasını dinlerken, neden bu topraklardaki haksızlıklarla mücadele etmeye çalışanlar ille devleti ya da orduyu yıprattıkları ithamıyla karşılaşılıyor hep diye düşünüyordum. Bu kadar sığ ve klişe olabilir miydi bunca riske girmenin karşılığı?

367 gibi tartışmalarla yargıyı etkilemeye çalışan hukukçuların, toprak altlarına, denizlere gömülen silahların, asit kuyularından çıkan kimliği belirsiz insan kemiklerinin, yargısız infazcılarının, suikast planlarının, katledilen Dinklerin ve Danıştay üyelerinin, faili meçhul Kürtlerin veya katledilen aydınların bugüne dek apoletli veya cübbeli vicdanları hiç yıpratmamış olması mümkün müydü?

Şemdinli'nin veya Sivas ve Başbağlar'ın üzerine gidilmemesinin asker veya sivil vicdanları hiç yıpratmamış

olduğuna inanmayı kimse istemezdi herhalde.

Kürtlerin insanca yaşama hakkını savunanların, örneğın cezaevlerinde aileleriyle bile anadilinde konuşamadıklarını ya da zorunlu göçle gittikleri kent varoşlarında yaşadıkları zorlukları telaffuz etmeye kalkanların 'hain' diye yaftalanması sadece yaftalananları mı yıpratıyordu yoksa bu ülkede?

Başörtüsüyle üniversitelerde eğitim almak isteyen öğrencilerin ya AKP ya da tarikatlar tarafından kullanıldığının iddia edilmesi de sadece türbanla öğretim hakkını savunanları yıpratmış olmalıydı o halde.

Sezin Öney'in ifadesiyle "Gladio yapılanmalarının Batı İttifakı'ndaki tüm Avrupa ülkelerinde kurulmasına rağmen, neden İtalya'da bu yapının bu kadar gelişebildiğı sorusunu Türkiye'nin de kendine sorması gerekir" diyenlerin tanık olduğumuz kadarıyla iftiralara uğraması, bu konuda mücadele edenler dışında kimseyi yıpratmamış bile olabilirdi demek ki.

Cumhuriyet tarihi boyunca kendisine ait gördüğü her türlü kamusal alanda istediğı gibi at koşturmuş kimi yönetici ve bürokratik elitin, ülke kaynaklarını ve makamlarını 'halk'la paylaşmak zorunda kaldıkça ansızın anti-kapitalist bir söylem benimsemesi, kimsenin 'ahlaki standart'ını yıpratmamıştı belki de.

Küreselleşmenin gizli aktörlerini daima emperyalist devletler olarak göstermenin bir sonucu olarak, giderek kendimize ait kusurlarımızın üzerinin daha kalın örtülerle örtülmesi yıpratıcı değil miydi? Tabii darbelerin, darbeci ve işkencecilerin, darbe hazırlayıcıların da bugüne dek bu örtünün altında tutulmaları koşuluyla.

Bu örtüler sayesinde, nedense hep aynı elit kesimin koltuklarına kazıkla çakılması karşısında IMF'yi, Gladio'nun ülkemizdeki yapılanmasını veya Ergenekon'la ortaya dökülen kirli çeteleşmeleri sorgulayanların durmaksızın 'orduyu ve devleti yıpratın' muamelesi görmesi yıpratıcı değil miydi?

İşadamlarının, piyasalara ve yabancı yatırımcılara yeşil ışık yakacak diye IMF ile anlaşma isteğine –onları gücendirmemek adına- razı olmak zorunda kalmış eski hükümetlerin, siyasi erki de ellerine bir türlü alamamış olması belli ki bazılarını hiç yıpratmamıştı.

Bazılarımızın okul yıllarında öğrendikleri bilgileri güncelleme gereğı duymaksızın Mardin'deki, Antep'teki, Amasya veya Denizli'deki hayatı ısrarla ıskalamaları sonucu, oluşan algı uçurumu da toplumsal hayatımızı hiç yıpratmıyordu herhalde.

Türkiye halkının muhafaza etmekten hoşlandığı yerelliklerinin, hızlı ve kaçınılmaz modernleşmeyle birlikte nasıl dönüştüğünü merak etmek ve incelemek yerine, statükocu bir yaklaşımla hayatın tüm dinamiklerinin siyasetin hamasi söylemlerine sıkıştırılması ülkemizi emperyal devletler karşısında da yıpratmamıştı zaten hiç!

Kendi kafalarındaki çağdaşlık anlayışıyla tüm toplumu düzene sokmaya kalkan kimi sivil kurumların, ırkçılığa ve faşizme savrulmaları ve giderek küresel boyutlara varacak biçimde vicdansızlaşmaları da ortak değerlerimizi hiç yıpratmamıştı bugüne dek.

Her şeyi kendi tekellerine alarak, kendi zevkleri, iktidarları ve güçleri için kullanarak yaşayanlar hep böyle yaşasın diye kaç kişi irticacı, bölücü olarak gammazlandı? Fişlendi? Çaresizlikten kaç suçsuz vicdan hırpalandı?

Bu topraklarda farklı kültür ve hayat biçimlerinin çoğul olarak birarada bulunduğu, hakikatlerin iç içe geçmiş

olduğu unutuldukça, 'biz'den olmayanın şeytanlaştırılması haksız yere kaç can aldı? Bizzat 'biz' denilenin hamurunda birbirinden çok farklı mayaların bulunduğu gözardı edilmesi –özellikle azınlıklardan- kaç hayatı buruşturup attı, imha etti?

'Ne ordu yıpransın, ne de devlet, ama adalet olsun' diye mücadele edenlerin 'yıpranma payı' umarım her daim saklıdır bu ülkenin vicdanında.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Vicdanın ilahi boyutu

Leyla İpekçi 03.07.2009

Gerçekte nereye ait olduğumuzun keşfi, kendimizi bilmeye giden yoldur. Bu 'yolda olma hali', durağan ve sabit bir varoluşu değil, her an değişim içinde olan, yani canlı bir varoluşu gerekli kılıyor.

Bu durumda, aidiyet ihtiyacımızın temelinde, bu yolculuğun kendisi vardır diyebiliriz.

Etrafımızdaki her şey, kendi yörüngesinde yolculuğunu sürdürüyor. Yörünge imgesi, ilk bakışta bir tekrar duygusunu çağırabilir. Ama hiçbir varlık, kendi yörüngesini arşınlarken bile, tekrara düşmez. Güneş, her akşam farklı batmaktadır.

İşte 'aynı' görünendeki bu biricikliği hissetmek, bize, yolculuğumuz boyunca bir çerçeve çizecektir. Kâinattaki her şeyin birbirinden farklı olmasından kaynaklanan, son derece geniş bir çerçevedir bu: Yaratımın sonsuz oluşuna bir giriş niteliğinde.

İşte bu sonsuz yaratım prensibini, varoluşun biricikliği üzerinden kavradıkça, yok olmanın imkânsızlığıyla da karşılaşabilir insan.

Daha doğrusu, yok olmak da bir varoluş biçimidir buradan hareketle. Çünkü eğer ölüm gibi bir gerekçeyle yok olmak mümkün olabilseydi, sonsuzlukta bir gedik açılacaktı. Kesintiye uğrayacaktı sonsuzluk. Yolculuklar sekteye uğrayacaktı. Bir boşluk oluşacaktı kâinatta.

Semada dört parmak boşluk olursa, varlıkların var olma prensibi alt üst olurdu. Ne denge kalırdı, ne yörüngeler, ne de her gün aynıymış gibi görünen günbatımları. Sonsuz yaratım, kesintiye uğradı.

Hatta dahası, varlıkların biricikliğinin tezahürü bozulurdu. Ve 'bir'deki çokluğun anlamı dağılırdı. Paramparça olurdu hakikat. (Halbuki hakikat tüm değişimleri barındıran 'değişmez'dir. İkilikler, bölünmeler ve parçalanmalar onda birleşir.)

Eğer yok oluş imkânsız ise, ölümün bir yok oluş değil, devam ediş hali olduğunu fark ettiğimizde ne olacak peki?

Başa dönelim: Aidiyet hissimiz, 'yolda olma hali'miz genişledikçe genişleyecektir. Buradan 'ora'ya varoluşun tüm hudutsuzluğu içinde, an'ın sonsuzluğuna açılacağız. Sonsuzluk, içimizde mevcut olduğu bilince kavuşacak.

Nedir o bilinç? 'Burada' bulunma, var olma bilgisi. 'Burada' varolmamız, hakikatin vücut bulmasıdır bir bakıma. Vücut bulan mevcut olur. Mevcud olan, kendi varoluş bilgisini vücuda getirendir, yani vaciddir.

Vicdan ise bu bilginin yerleştiği mahal, adalet kavramının içimizdeki ölçüsüdür. İyi ile kötüyü kaçınılmaz olarak ayırt edendir. (Üstü çeşitli kılıflarla örtülse de, daima oradadır.)

Varoluş bilinci, yani burada mevcut olma nedenimiz, başkasından aktararak veya ders kitabından öğrenilerek oluşturulamaz. Çünkü zaten 'vacibdir'; yani kendi kendisiyle varolandır. Dolayısıyla ancak bir vecd haliyle (kendini kaybedercesine ilahi aşka dalma haliyle) yol alır vicdanımızda.

Vacid, vücut, vecd, mevcut, vicdan... Köklerine inildikçe her varlık ve dolayısıyla varlıklara ad olan kelimeler, bize 'bura'dan 'ora'ya izdüşümlerini gösteren ilahi boyutlarını da açacaktır bu yolculuğumuzda.

'Vacib-ül vücut' ise, varlığı lüzumlu olan Allah (cc) ve vacid ise O'nun sıfatlarındandır. Yani hakikatin vicdanımızdaki yansımalarına bakarak, vicdana çok seküler bir ifadeyle, Tanrı'nın içimizdeki evi diyebiliriz.

Böyle bakıldığında, 'buradan 'ora'ya, 'ora'dan buraya, tüm varoluş bilincini kuşatacak denli sonsuzluğa aiddir içimizdeki ev.

Bir daha başa dönelim: Sonsuz yaratım prensibi uyarınca, insanda ait olma hissi, yeryüzündeki bir toprak parçasıyla sınırlı değildir demek ki. Aksine. Ucu sonsuzluğa açılan bir 'içsel ev'le ilahi bağlantımız kesintisiz olarak sürmektedir.

Evrensel bir sıladır bu; sahip olma değil, ait olma bilincidir. Bir nevi ilahi hüznün. Ve bir nevi ilahi komedyası.

Toparlayalım. Metaforik olarak, 'ora'dan koparak geldiğimiz bahçe değildir sadece cennet. Çünkü 'ora'sı, şu anın içinde mevcuttur, bizimle birlikte, 'burada', evimizdedir. İrtibat asla kesilemez.

Bizi her an, ölümden sonra ve yaşamdan önce asli kaynağımıza bağlayan; her şey gibi hiç yok olmayan; ne kadar düşersek düşelim, bizimle irtibatını koparmayan; bir imkân olarak hakikatin genişleyen algısını sonsuzca içine alan, barındıran bir 'ilk ev'dir cennet. Örneği hiçbir şeyden esinlenilmemiş olandır.

Ne kadar düşersek düşelim, cennet her düştüğümüz katta genişliyor, çünkü an'ın sonsuzluğundaki mevcudiyeti, iyi ile kötüyü ayırt edebilen ve nihai olarak 'iyi'yi kuşatan vicdanımızda bir an bile kesintiye uğramıyor.

Halk demokrasisi, zenginler oligarşisi

Leyla İpekçi 07.07.2009

AK Parti MKYK üyesi Ayşe Böhürler, geçtiğimiz günlerde katıldığımız bir toplantıda, halkın demokrasi beklentisinin zayıf olduğunu, halkın çoğunluğunun kendi cebini ve çıkarlarını düşündüğünü söylüyordu.

Doğruluğu su götürmeyen, çoktan klişeleşmiş bu sözün aslında bizzat demokrasinin bir teminatı olduğunu düşünüyorum. Kendi çıkarlarını gözetecek partiye oy vermek, tavrını bir biçimde demokrasinin içerisinde ortaya koyabilmektir zaten.

Ama elbette bu yeterli değildir. İnsanın, ötekilerin hakları için mücadele etmediği bir yapılanma, ahlaki değildir ve farklı odakların suiistimaline fazlasıyla açıktır.

Öte yandan halkın demokratik teamüllerinin yetersizliğini vurgularken, kendini halktan görmeyen seçkin ve zenginlerin en azından bir kısmının, demokrasiden kastının bir nevi imtiyazlılar sınıfı olduğunu gözden kaçırmamak gerekir.

Çünkü onların demokrasiye verdiği zarar, kimi zaman siyasetin sivilleşmesinin, özgürleşmenin ve adaletli bir biçimde yönetilmenin önündeki en büyük engele dönüşebiliyor. Hatta çoğu zaman.

Dünyadaki küreselleşmenin getirdiği belirsizlik ortamında, bir zamanların tek aktörü olan sömürgeci zengin ülkelerin yaşadığı finansal ve ahlaki krizin bir benzeri yaşanıyor bir bakıma bizde. Tekrar etmek pahasına, açalım.

***

Amerikan ekonomisi güç kaybederken, Süleyman Yaşar'ın aktardığı gibi, Çin'de 200 milyon insan düşük gelir grubundan orta gelir grubuna yükseldi. Hindistan, küreselleşme sayesinde dünyaya entelektüel sermaye ihraç eder hale geldi, vesaire. Yani sermaye hareketlerinin serbestleşmesi, az gelişmiş ülkelere sermaye akımını hızlandırdı ve refahı arttırdı.

Peki, Türkiye'nin mağdurları ve seçkinleri açısından tablo nedir? Bu soruyu sorduğunuz anda, zenginler kulübüne üye olanların çoğunun IMF ile anlaşmayı istemelerini veya AB'ye uyum için atılan demokratik adımları fazla hızlı bulmalarını sorgulamanız gerekiyor.

Erol Katırcıoğlu'nun çalışmasından aktarılan verilere göre, 1985'te merkezin katma değerdeki payı yüzde 60 iken 2004'te yüzde 49 olmuş. Çevrenin payı ise aynı tarihlerde yüzde 34'den 51'e çıkmış.

Daha çarpıcı olan; merkezin istihdam oranı aynı yıllarda yüzde 52'den 33'e inerken, çevrenin istihdama katkısı ise yüzde 48'den 67'ye çıkmış. Tabii toplumsal hareketliliğin boyutları da bu rakamları büyük ölçüde doğruluyor.

Bu yılın ilk üç ayında, Süleyman Yaşar'ın aktardığı gibi, bankacılığın yüzde 11'e yakın oranda büyümesi, ham petrol fiyatlarındaki gerilemelere rağmen mesela Tüpraş'ın satış hâsılatının geçen yıla kıyasla o kadar da aşırı bir düşüş kaydetmemesi ve daha başka birçok gösterge bize şunu işaret ediyor olabilir:

İstanbul Sanayi Odası alt komisyon toplantılarında imalat sanayiindeki daralmalar kısıtlı olarak, olduğundan daha fazla gösterilmiş. Eğer Yaşar'ın iddia ettiği gibi bu gerçekse, bütçede açık korkusu yaratıp IMF'nin gelmesini isteyenler ne yapmış oluyor?

***

Ergenekon davasına destek olmakta ağır davranan, sürekli kıvırtan bir kesim, irtica korkusu sayesinde militarist söyleme sırtını dayayarak, ekonomik tehdit sayesinde ise Anadolu sermayesinin önünü açan hükümeti yıpratmaya çalışarak sadece kendi çıkarını korumuş oluyor.

Ama sadece kendi çıkarını savunan halktan farklı olarak, aynı zamanda ülkenin farklı kesimlerinin gasp edilmiş kimlik ve vatandaşlık haklarına, refah ve sosyal adalete kavuşmasının da önünü tikiyor. Üstelik de bunu son derece güler yüzlü bir ahlakçılıkla yapıyor.

(Burada AK Parti'nin bir kesimin önünü açayım derken yaptığı başka adaletsizliklerin veya uyguladığı neoliberal politikaların çarpık tezahürünün de elbette sorgulanması gerekir.)

Ancak Ayşe Böhürler'in şikâyet ettiği gibi, demokratikleşmeden ziyade kendi çıkarını düşünen halka oranla, iktidarlarını korumak isteyen kimi zengin sermayedarların yaklaşımı bence çok daha katmanlı bir biçimde zarar veriyor topluma.

Üstüne, bir de demeçlerle eksik veya tutarsız bilgiler vererek, yargı oranlarını açıktan veya örtülü biçimde etkileyerek ülkenin gidişatını kendi lehine olacak biçimde manipüle ediyorlar.

Bir yandan AB'yi ister gibi görünürken, demokratikleşme ve özgürleşme çabalarına –kim zaman aşırı milliyetçi ideolojileri kaşıyarak, kimi zaman laikliği bir ideoloji olarak karşımıza çıkararak- hep benzer yöntemlerle usulca tıkaş oluyorlar.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Katledenlerin tamamı provokatör de olsa...

Leyla İpekçi 10.07.2009

Diyelim Madımak otelinin önünde toplananların tamamı provokatördü. Bu da iddialar arasında çünkü. Ve diyelim ki, halktan kimse –inancı, imanı, takvası ne derecede olursa olsun- gaza gelmedi, manipüle edilmedi.

Neyi değiştirecek bu? Kanlar, provokasyon sonucu aktı diye, daha mı çabuk kuruyacaktır? 37 kişinin öldürüldüğü gerçeğine böylesi soğukkanlı bir mazeretle siyasi kulplar bulmak ne kadar vicdani bir yaklaşım olabilir?

Bu katliamdan bir süre sonra Başbağlar katliamı olacaktır ve orada da provokatörler işbaşındadır. Bugün artık Çorum ve Malatya katliamlarının da 12 Eylül darbesini yapabilmek için planlanan 'ortam olgunlaştırma' çabaları olduğu ortaya çıktı.

Bütün bunlar bu kadar uluorta bilinir ve konuşulurken, 80 öncesi sağ sol çatışmasının oyununa geldiklerini bilenlerin bazıları, belki çoğu, bugün bile birbirlerine, yatıştırılmış bir öfkeyle, önyargıyla, sessiz bir lanetlemeyle bakıyor.

Çünkü oyunun farkına varmak; kendindeki hatalarla yüzleşmeden ve sorumluluğu ötekilerle paylaşmaya yanaşmadan hiçbir işe yaramaz, yaramıyor.

***

Bugün "Madımak'ı fenomen haline getirmeye çalışanlar" gibi bir söylem benimsemek, Alevi-Sünni gerginliği çıkarmanın gereksizliğinden bahsetmekle çelişiyor maalesef.

Çünkü "Madımak fenomeni oluşturmanın kimseye faydası yok" gibi keskin bir yaklaşım, 37 kişinin katledilmesini bir fenomen olarak görmemek gibi bir vicdansızlığa ve inkâra yol açıyor kaçınılmaz olarak.

Bu yaklaşım, maalesef, tam da suçun bizlere düşen kısmını oluşturuyor işte. Genelleştirmeci terimlerle beslenen böylesine soğukkanlı bir yaklaşım, haksız yere akan o tek bir insan kanının üzerini örtemiyor.

Yıllar geçtikçe neden Maraş'ın, Sivas'ın mağdurlarının sesi daha çok çıkıyor? Köken ve mezhep çatıştıran tüm 'büyük oyuncu'ların ötesinde, haksız yere canları alındığı için değil mi nihayetinde?

Suçlular adalete teslim edilmediği sürece, mazlumların sesi daha da gür çıkacaktır. Ve bizler suçluların bulunmasını, yargılanmasını talep etmek yerine sözgelimi "Başbağları da lanetleyin" diyerek birbirimizle içten içe daha çok çatışıyoruz.

Bizleri çatıştırmakla üzerimizdeki tahakkümünü her daim korumaya çalışan o sivri dili çoğaltıyoruz.

"Aleviler Madımak'ı lanetledikleri gibi Başbağlar katliamını da lanetlemedikçe, Sünniler Başbağlar için gösterdiği tepkiyi Madımak için de göstermedikçe başımıza bu çorap örülmeye devam edecek" deniyor. Evet, elbette öyle.

Ancak tam da bu söylem bizi yeniden mezheplerimize, kökenlerimize göre ayrıştırıyor. İçimizdeki Alevilerin, Sünnilerin meselesi değil ki bu katliamlar. Kökenlerle mezhepleri sadece çatıştırmak için kullanan 'büyük oyun'a atfen söyleyelim; zalimlerle zulüm görenlerin meselesi.

Biz ise kimin neyi nasıl lanetleyip lanetlemeyeceğine indirgiyoruz katliamların bütün hakikatini. Bunu yaparken katledilenlerin yakınlarına nasıl bir acı yaşattığımızı göremiyor muyuz?

"Ah evet, herkes provokatörmüş. Devletin derin güçleri işbaşındaymış yine. O halde biz sorumluların bulunmasından vazgeçelim, haksız yere alınan canların hesabını sormayalım" demelerini sahiden bekliyor muyuz?

Bu yaklaşımın da bir zulüm olduğunu göremiyor muyuz?

***

Katledenlerin, ister devlet provokatörü, ister kendilerinin bile bilmediği bir karanlık gücün provokatörü olsun, mezhebi, kökeni, ırkı yoktur.

Onların zalimliğinde vicdanlarımızın ittifak etmesi; Alevilerin Başbağlar'ı, Sünnilerin Madımak'ı lanetlemesiyle uğraşmaktan çok daha gerçekçi bir biçimde bizi birleştirecektir.

Fakat hep birlikte lanetlemenin yetmeyeceğini, asıl, suçluların bulunup yargılanmasını talep etmemizin, bizlerin yarasını daha derinden saracağını, kanamayı daha kökünden durduracağını hatırlamamız gerekiyor.

"Sivas ve Başbağlar'ı bir bütün olarak, bir senaryonun iki parçası olarak görmedikçe şer şebekeleri bu oyunu oynamayı sürdürecektir" deniyor. Bu doğru da olsa, eksik bir dil.

Çeşitli kimliklerin birbiriyle barışmasından ve katliamları lanetlemesinden daha fazlasına ihtiyacımız var.

Çünkü Sivas ve Başbağlar'dan sonra da, Susurluk'tan Şemdinli'ye 'büyük oyun'u defalarca gördü Türkiye halkı. Ama oyunun Ergenekon'da uç vererek bugünlerimizi esir alarak büyümesine, genişlemesine engel olamadı.

Bu 'karanlık güçlerin büyük oyunu', her kanlı olayda suçluların yargıdan kaçırılmasıyla değil, yargılanmasıyla bozulabilir yalnızca. Sünnisiyle Alevisiyle Kürdüyle Türküyle bize düşen: Adaleti hep birlikte talep etmek ve suçluların yargılanması yönündeki girişimleri desteklemek olmalı.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Saldırganlar karşısında tek başına

Leyla İpekçi 14.07.2009

Çin polisinin baskı ve zulmüne rağmen direnmeye devam eden sivil Uygurlar arasında bir kadın ön plana çıktı geçtiğimiz hafta. Tek başına silahlı polislerin ve askerî araçların karşısına dikilerek baştan aşağı tüm varlığıyla bir tür canlı kalkan olmuştu.

Haber ajanslarında hep onun yetkililerden hesap sorar haldeki görüntüleri vardı. Tıpkı yıllar önce Tiananmen meydanında tanklara kafa tutan ve önünü kesmeye kalkışan genç gibi. Tıpkı İsrail'in Gazze saldırıları sırasında silahlı askerlerin önüne dikilen saç örgülü Filistinli kız çocuğu gibi.

Sıcak saldırı söz konusu olduğunda kaybedecekleri hiçbir şey kalmamış insanlar söz düellolarını, siyasi kumpasları, diplomasi tekniklerini bir yana bırakmak durumunda kalıyorlar.

Ailelerinin, yakınlarının, komşularının, sivil ve masum kitlelerin hayatını korumak için kendi canlarını siper edebiliyorlar. Vücutları keskin bir mermiden daha güçlü bir silaha dönüşebiliyor onlar için.

Çünkü artık 'tek başına bir tek kişi ne yapabilir' sorusunun canlı yanıtı vardır tankların, panzerlerin, silahlı güçlerin karşısında. Canını ortaya atarken şiddete ve silaha sarılmamış bu kişiler, aslında manevi bir kudret barındırmaktadırlar.

Onlardaki bu kudret, üzerindeki bombaların pimini çekmeye hazırlanan 'canlı bomba'larından çok daha fazladır. Çünkü direnişi başka masumları da kaçınılmaz biçimde öldürerek değil, haksız yere hiçbir cana zarar vermeyecek şekilde gerçekleştirmektedirler.

Saldırganlık ile direniş uygulamak arasındaki o bıçak sırtı farkı gözeterek, neye şahit olduklarının bilinciyle gideceklerdir bu dünyadan.

Onlarda sahip oldukları gücün ötesinde, o gücü aşan bir kudret vardır artık. Zaten silahlı güvenlik güçlerinin silahsız topluluklara ateş açabilmesinin altında yatan; bu sessiz kudret, bu saf direniş karşısında hiçbir silahın yeterli olmayacağından kaynaklanan bir korkudur biraz da.

Kaba kuvvetle, tahakkümle sürdürülmekte olan iktidarların, kendi tahtını sallayan bu tarz direnişlere karşı orantısız güç kullanmasının altında belki biraz da böylesi bir korku ve endişe yatıyor.

Yıllar önce Refah'da Filistinli bir ailenin dozerler tarafından yıkılmaya çalışılan evini korumak üzere buldozerin karşısına geçerek elindeki megafonla 'dur' diye bağırarak Amerikalı aktivist Rachel Corrie, dozer tarafından ezilip öldürülmüştü.

Daha sonra bu olayın canlı tanıkları olmasına rağmen, sorumlular hakkında soruşturma açılmamış, genç kızı da terör örgütlerinin kandırdığı ileri sürülmüştü. Yani ezilmesine bir ölçüde meşruiyet bile kazandırılmıştı.

Çağımızda tanka, buldozere, silahlı asker veya polisler karşı başkalarının haklarını korumak için kendi canlarını hedef tahtası haline getirmekten çekinmeyenlerin, katledilse bile kahramanlıkları diri kalıyor ve bu, direnişin ruhunu canlı tutmaya yetiyor.

Bunda elbette, devletlerin böyle durumlarda birbirlerine karşı kullandıkları soğukkanlı, ılımlı, pragmatist, ucu açık, resmiyeti yüksek o diplomasi dilinin anlamsız hale gelmesinin de etkisi var.

Nitekim ilk günlerde, Urumçi'de meydana gelen kanlı olayları derin bir üzüntü ve kaygıyla izlediklerini söylüyordu hemen her devletin yetkilisi. Tabii "olaya sebep olan kişilerin bir an önce tespit edilmesi için Pekin'e gerekli girişimlerin yapılması" çağrısında da bulunuyorlardı.

(Çin mallarını boykot etmek fikri ise öncelikle devletlerin bu malları satan kendi halklarını mağdur edeceği için, dökülen kanlara diyet olamıyordu.)

Hemen her devlet benzer faaliyetleri kaba kuvvetle bastırmak zorunda kaldığından, hatta diğer devletlerle farklı boyutlarda çıkar ilişkileri içinde olduklarından, hesapsız, arınmış ve çırılçıplak kalamazlar karşı karşıya geldiklerinde.

Saldırganlar karşısında kendi canını ortaya koyan bir direnişçinin ise artık kimliğinin, dünya görüşünün, siyasi eğiliminin hiçbir önemi kalmamıştır. Onun bu eylemi diplomasinin kamburunu taşıyamaz hale gelmiştir çoktan.

İşte tam da bu yüzden son derece politik bir eyleme dönüşür. Tek başına hareket eden ve bu kadar bireysel bir eylem ortaya koyan direnişçi, o anda yeryüzündeki tüm mazlumlara adına söz almaktadır.

Sanırım, biraz da bu yüzden, çeşitli kurumların ve aygıtların birbirini bin bir hesapla ve kitapla korumak zorunda kaldığı göstermelik bir dünyada gerçek olmak, Urumçi'deki kadını da, Filistinli genç kızı da, Rachel Corrie'yi de kahramanlık mertebesine taşıyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Örtünmeden örtünmek (1)

Leyla İpekçi 17.07.2009

Göz gördüğü kadar gösterir de. Işığı aldığı kadar, baktığını da aydınlatan, ışığını onda yansıtan bir özelliği vardır gözün. Mesela sevdiğini güzel görür, çünkü uzayda başıboş olarak gezinen güzellik kavramını bir sevgilinin yüzüne tutarak, onda kadrajlar, somutlaştırır.

Evet, görünmezi görür göz. Fakat ne yaparsa yapsın, kendine bakamaz. Kendini görebilmek için, sevdiğinin gözlerinden yansıyan bakışlara ihtiyacı vardır. Müthiş bir yolculuktur bu.

Seven ile sevilenin giderek iç içe geçtiği, birbirinde eridiği, birbirini çoğalttığı ve bütünlediği, sonra bazen ayrıştığı, ayrışırken kesiştiği, kesişirken kavuştuğu bu bakış sayesinde gerçeğin bize görünmeyen boyutlarını da görmekteyizdir.

Gerçeğin aşkın boyutunu gören bu mecazi göz, örtünen bir kadına baktığında yalnızca bir kumaş parçası görmez. Daha fazlası vardır. Örtü, hakikatin aşkın boyutlarına doğru bir yolculuktur öncelikle.

Aynı şekilde, bu yolculuğa çıkanlar, örtüsü içindeki kadının da tenden ibaret olmadığını görürler. Ailesinin, mahallesinin, devlet otoritesinin baskısıyla örtünen bir kadın konu dışıdır.

Çünkü başkasının rızası için örtünmek veya herhangi başka birşey yapmak, başkasına kul olmaktır. Ancak sözüne güvendiği ve kalbiyle teslim olduğu sevgilisinin kendisinden beklediklerini kendi iradesiyle yapan âşık bir kadın, her şeyi O'nun için yapmanın kudretini taşıyabilir.

Ve ancak başkalarının sözüne veya kendi egosunun isteklerine teslim olmayan kadın, ilahi aşkın 'açık uç'larına doğru yol alacaktır. Bu kadın; cinsiyetinin ötesine geçebilmiştir.

Seven ve sevilen olmanın cinsiyeti yoktur, sevgili olmaktan başka.

Demek ki: Örtü nasıl bir kumaş parçası değilse, kalbindeki 'aşkın irade'yle örtünen kadın da asla yalnızca görünebilir niteliklere indirgenebilen, yalnızca tenden ibaret kalan ve yalnızca bu dünyayla hemcins olan bir kadın değildir.

"Başörtüsü etrafı görmeyi engelliyor, farklılıkları yok ediyor, herkes birörnek oluyor" gibi çok 'görünür' bir bakışa sıkıştırılmış ve hiyerarşik olarak kendi bakışının üstünlüğüne vurgu yapan bir algıyla örtünen kadına bakmak: Kendine bakamayan göz olmaktır.

Bu gözle örtünen kadına bakmak, onu kadavralaştırmaktır.

***

Hepimiz, biricik olduğumuzu biliriz. Anlam ortadan kalktığında tüm vücutlar benzeyecektir zaten. Farklılaşma çabası ise biricik olduğunu bilen insanı yatay bir eksene mahkûm bırakıyor. Gözü metafiziğinden koparıyor.

İnsan gerçekliğine birörnekler arasındaki ince ayrıntılarla ulaşmanın mümkün olduğunu bize unutturuyor. Dünyanın görünmez ama bilinebilir bağlantılarını kurmamıza engel oluyor.

Bize binlerce saat fazla mesai yaptıran birbirimize karşı farklılaşma hırımız, ironik bir şekilde bizi yeniden benzer kılmıştır bu arada. Dekoltenin derinliğine, kravatın desenine indirgenmiş sığ farklılıklarla insan biricikliğine odaklanmak mümkün müdür?

Bana kalırsa, herkesin biricik olduğu bir dünyada, asıl esaret, ötekilere kendi biricikliklerinde bakma çabası ortadan kalktığında başlıyor: "Başörtüsü şöyledir böyledir." Veya "başını örtenler şudur budur."

Tüm bu tanımlar, insanı bir 'göz yanılgısı'na tutsak hale getiriyor. Vicdanının örtülerini örterken, apaçık olan hakikate karşı onu körleştiriyor. Acımasızlaştırıyor. Kendine bakamayan gözüyle yine kendi bakışına tutsak hale getiriyor. Ve dahası, karikatürize bir biçimde kendi egosuna kulluk ettiriyor onu.

***

Kalp iradesiyle, yani aşkla yapılabilen şeyler ibadettir. Kendi eylemini aşan bir 'sarih' niyetle yapırlar çünkü. İnsan gerçekliğinde aşkın bir boyut olduğunun ispatıdır bu aynı zamanda.

Sevgilin beklentilerine değil de, egonun beklentilerine teslim olduğumuzda ise tatmin olmak neredeyse imkânsızlaşıyor. Ne örtünerek, ne de açılarak.

İster inançlı olalım ister olmayalım, örtülü kadın imgesi bize tanrısal söze teslim olmanın 'görünür' halini işaret ediyor. Sırlarla dolu bir hakikatin her an mevcudiyetini hissettiriyor. Örtülü kadının gündelik hayat ile metafizik hayat arasında kozmik bir bağlaç olduğunu sezdiriyor.

Dünya ile gayb arasındaki her çeşit ayrıştırma ve parçalamaları, tüm göz yanılgılarını ortadan kaldırıyor. Ötelerin buradaki izdüşümünü görünür kılıyor giderek. Bakışlarımızı baktığımızla birleştiriyor.

Örtünmek; sadece doğayla, ötekilerle veya kâinatla ahenk sağlama biçimi değil, aynı zamanda nesnelere karşı bir mesafe alma biçimidir. Eşyanın gizli yüzünü açar.

Bu anlamda, sosyolojik bir olgunun ötesindedir bence örtünmek. Sosyolojiden ziyade, sanata yakın. Gören ile görünen arasında bir estetik uzay oluşturur. İnsanlığa hem gören hem görünen olmanın imkânlarını sunar.

Bizdeki kalp zekâsı belki bu sanatsal estetiği görecektir kadar yüksektir. Ama vicdanın ve kalbin üzerindeki süslü örtüler, öylesine çamurlu bir sığılğa çekiyor ki bizi, apaçık olandaki gerçek, örtülü hale geliyor giderek.

Oysa hem seven hem sevilen olmanın yolculuğu, gözden göze kesintisiz bir biçimde sürüyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Örtünmeden örtünmek (2)

Leyla İpekçi 21.07.2009

Rüyalardaki simgelerin rüyayı gören kimse açısından neyi temsil ettiğini anlayabilmek için rüyanın yorumlanması, yani tabir edilmesi gerekir. Tabir etmek; öte tarafa geçmek, nehri geçmek anlamına geliyor.

William Chittick'in *Hayal Âlemleri* adlı kitabında İbn Arabî'yi yorumlarken belirttiği gibi, dünya adı verilen 'rüya'yı tabir etmek için gerçeğin ardındakine geçebilmek, onu keşfetmek gerek. 'Simgelerle örtülü rüya'yı bir biçimde okuyarak yalınlaşmak, gerçeğe yaklaşmak istersek tabii.

Örtülü kadına erkeğin boyunduruğuna girmiş, kapatılmış, yok edilmiş, eksiltilmiş ikinci sınıf bir kadın olarak baktığımızda: Bir zaman dilimine ait siyasi veya ideolojik alana tüm evrensel bakış açımızı hapsedmiş oluyoruz.

Üzeri örtülü olan her gerçeklik, kendisinden ille daha az, ille daha eksik bir anlam ifade etmek zorunda değildir halbuki.

Kadını örtüsünün içine hapseden bakış, öncelikle onun iç özgürlüğünü hadım eden bir bakıştır bence. Kadının görünüşünü, erkeğin gözüne indirgeyerek onu bu dünyada kadavralaştırmış olursunuz.

Kadın örtüsünün içinde, örtü onun üzerinde diye tarif edilen 'durum' da aslında tam açıklamıyor gerçeği. Çünkü örtü kadının dışında, ondan bağımsız, mesela çantasında ya da kafasında veya üzerinde taşıdığı bir 'şey' değil.

Örtünmek bizzat bir varoluş hakikati. Örtülü kadın: Yalın bir niyetin dışavurumu, sonsuz teslimiyet ve güvenin yansıması olarak da okunabilir. Örtünmek bir emanet olur giderek. O'ndan kalp iradesiyle alınır, O'na iade edilir.

Uzay boşluğunda bir kadının örtüsüyle temsil ettiği değer, tabir gerektiriyordur artık. Onu ille 'hararetlî' erkek bakışlarından korunmaya indirmek, örtünmenin metafiziğinden uzaklaştırıyor bizi.

Mahalle veya erkek baskısından başka, sosyolojik parametrelerin ötesindeki anlamlarını keşfetmediğimiz sürece: Örtülü kadından geriye 'ikinci sınıf' bir nitelik kalıyor hep.

Örtülü sembollerin neyi temsil ettiğini keşfetmek; rüyasını tabir etmek isteyen kişi olmak değil midir biraz da? Örtülü olanın açılması, bazen, açık olanın örtülmesini gerektiriyor.

Sözelimi ancak örtündüğü vakit erkekle kendini eşit hissettiğini söyleyen bir kadının 'erkek dünya'da örtüsüyle neyi temsil ettiğine veya 'rüya'sını nasıl tabir ettiğine yakından bakma çabası da bir çeşit 'empati denemesi' olabilir. Yargılamak için değil, anlamak için.

Örtünen kadın için örtüsü öz değil, kabuktur. Daryus Şayegan, örtülü olanın kaldırılması ve açık olanın örtülmesi arasında sürekli bir döngü oluştuğunu söylüyor. O halde örtünmenin somut olarak tanımlanması ve algılanması mümkün değildir:

"İşte bu durum, sırrın ortaya çıkış yönüdür. Çünkü sır, dizginlenemeyen ve özel bir tanımla sınırlanamayan bir olgudur." Yaklaşma ve uzaklaşmayı, çekme ve itmeyi, gizleme ve açık etmeyi bir başka biçimde izlersiniz artık. Kadın ile erkek arasında olduğu gibi, insan ile kâinat arasında da sırrın varlığına delalet ediyordur zaten kabuk.

Örtünün önünde ve ardında kesintisiz olarak devam eden gerçeğin bölünmüş ve parçalanmış olmadığını fark etmişsek, dünyanın sırlı boyutları açılmaya başlar. Kabuklardan birini daha soyabiliriz artık.

Varoluşun boyutlarındaki sonsuz estetik bir kez görünür olduğunda, 'içerisi' ile 'dışarı' arasında hiç kesintiye uğramadan süren o şeyin mahrem adını alan özgürlük olduğunu görürüz.

Ve bence mahremin her an var olması, insanı çerçevesiz, büsbütün ölçsüz, kuralsız ve değersiz bırakan, vicdanını esir alan her şeyden kurtarmaya ve giderek özgürleştirmeye başlar. Bunu biraz açayım.

***

Mahrem ortadan kalktığında, içerisi ile dışarı arasındaki denge bozuluyor. İnsana ait giz ortadan kalkıyor. Görünenin ardında hiçbir şey yokmuş gibi. Göz, kendi metaforundan, metafiziğinden kopuyor.

Mahrem olmadığında sır da ortadan kalkıyor. Ama gerçeğin örtülü kısmı, tabir edilmeyi bekleyen bir yüzü var. Onu keşfettiğimizde görüyoruz ki: Dünyayı her daim diri tutan sır, zamanların ve mekânların ötesinde devam ediyor.

Örnek vereyim. Suyu, ateşi, havayı bölüp parçalayamıyoruz. Ama onları kendi amaçlarımız doğrultusunda çerçeveleyebiliyoruz, farklı boyutlara, bambaşka biçimlere dönüştürebiliyoruz.

Çünkü onlardaki sır, farklı boylamlarda mevcudiyetini sürdürüyor. Mahrem de böyle hiç parçalanamayan bir şey işte. İnsanın vicdanını, iç ile dış arasında kendi özgürlüğünü koruyabildiği o yerde, milimetrik bir dengede tutuyor.

Mahrem, iç özgürlüğümüzün kimse tarafından ihlal edilemeyen sınırıdır bence. Bir tutam ölçüdür belki. Ölçü olmadan, hudut olmadan özgürlük başıboşluk anlamına geliyor sadece.

İşte örtünen kadının mahremle olan ilişkisi kadim dünyada olduğu gibi modern dünyada da bir özgürleşme 'rüya'sı olarak tabir edilmeyi bekliyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suçluları affetmek ya da unutmak

Leyla İpekçi 24.07.2009

Geçtiğimiz günlerde iktidar partisinin Hakkâri milletvekili Abdülmuttalip Özbek, Yüksekova'da PKK'lıların annelerinin bir araya geldiği 'Barış Çadırı'nı ziyaret etmiş. Gazeteden okuduğuma göre, Yüksekova DTP İlçe Başkanı Nazif Ataman ve anneler tarafından karşılanan milletvekili şöyle demiş:

"Kimse bilmez yüreği yanan annenin derdini. Benim dağdaki oğlumun annesi de annedir, askerdeki oğlumun annesi de annedir. Annelerin yüreği birdir. Artık hiçbir annenin yüreği yanmaması için beraber mücadele etmemiz lazım."

Dağdakilerin anneleri ise "bizim gözyaşlarımız asker anneleri için de akıyor" demiş. Belki içlerinde başka oğulları orduda şehit düşmüş Kürt anneler de vardı. Nihayetinde Özbek, sorunun çözümü için barışın sağlanması gerektiğini ve bunun için de herkesin biraz sorumluluk üstlenmesi gerektiğini belirtiyor.

"Herkes birbirini affetmeli" diyor. "Kendimiz için, geleceğimiz için, çocuklarımız için adım atmamız lazım." Katılmamak mümkün değil. Ancak affetmenin de boyutları var maalesef.

Kardeşlik ve barış için evet, karşılıklı affedicilik, barış pazarlıklarındaki teknik maddelerden daha 'hayati' bir önkoşul. Fakat Ahmet Türk'ün sözleriyle, 17 bin 500 faili meçhulü unutmaya hazır hale gelmek ne kadar hakikatli bir yaklaşım, şüphelerim var.

Zulme ve haksızlıklara karşı direncimizi yok ederek yeniden kardeş olabilir miyiz? Adalet beklentilerimizi bastırarak hiçbir güç odağının kışkırtmalarına açık hale gelmemeyi başarabilir miyiz? Zulme sessiz kalarak haksızlıkları unutturabilir miyiz?

Daha önce de ifade etmiştim: Çoğunlukla mağdurlar unutmaz. Zalimler unuttur. Ya da suç işlediğinin farkında olmayan, bir 'yüce ilke' uğruna kolayca kullanılan ve bu uğurda katliamları bile meşru görebilenler unuttur.

Mazlumların hesap sormaktan vazgeçmek zorunda kaldığı ve maruz kalınan zulümlerin kimi zaman adının bile konulmadığı bu topraklarda, suçlular yargılanmadığında, hatta ortada bir suç unsuru dahi yokmuş gibi yapıldığında, kardeşlik ve barış sağlanamadı, sağlanamaz.

Mağdurların unutmadığını bilerek, onlara karşı suç işleyenlerin unutulmasını talep edemeyiz.

Suçluları karşılıklı olarak affedebilmek içinse bir iyi niyet göstergesine ihtiyaç var: Sorumluların saklanmadığına,

yargıya çıkarılabildiğine ikna olmalıyız.

***

Güler Zere mahkûm. Hasta. Kanseri tedavisi görüyor. Ve son günlerini geçirirken affedilmekten ziyade, parmaklıklar ardında ölmeyi bekliyor. Beter olsun diyenler de var. Bu mevzu hiç vicdani ilgi göstermeyenler de.

Ergenekon sanıklarından Kuddusi Okkır da ancak son günlerinde sağlık sorunları nedeniyle hastaneye kaldırılmış ve can vermişti. O zaman da benzer suskunluklar yaşanmıştı. Bu tutukluların suçlarını ideolojik bağlamda tartışarak, fikrîsel düzeye çekerek ne elde ettik? Onların başına geleni unutacak, unutturabilecek miyiz?

Bizlere haksız gelen fikirler vardır. Siyasi partiler vardır. Ancak savunduğu fikre katılmadığımız birilerinin – isterse suçları çok ağır olsun- ‘son dakika canı’ hakkında bir sorumluluğumuz yok mudur?

Bir süredir yeniden start alan kayıp annelerinin cumartesi buluşmaları da benzer bir bilinçaltı yüzünden bir türlü hak ettiği ilgiyi bulamıyor kamuoyunda. Zararlı fikirleri olan çocukların anneleri deniyor onlara mesela. Dağdaki çocuğunu şehirde aramasın deniyor.

Evlatlarının kayıp kemiklerine bile kavuşamayan annelere böyle soğukkanlılıkla bakmak, ideolojinin zehrini içip insanlıktan çıkmak değil midir? Ya evlerinden durup dururken alıp götürülenler? Sadece bir partiye üye olduğu için infaz edilenler?

Ortada çok şiddetli bir çatışma vardı ve ordudan durmadan şehit haberleri geliyordu diye, sadece Türklerin değil, Kürtlerin de üzülebileceğini neden unutuyorduk? Eline silah almamış Kürtlerin illegal bir biçimde infaz edilmesini dert etmeyecek, unutacak mıydık?

Bugün kimi suçluların son günlerini dışarıda geçirmesi için onlara merhamet edilmesini bekliyorsak ve kimliklere veya fikirlere göre can hakkının elinden alınamayacağını iddia ediyorsak: Aynı vicdan anlayışıyla suçluların yargılanması için de hep birlikte mücadele etmeliyiz.

Özbek’in ‘Barış Çadırı’nda bahsettiği kalıcı barış ve yürekten affediş, çözüm pazarlıklarının çok boyutlu tartışıldığı bugünlerde, ancak bu şekilde gerçeğe bürünebilir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

‘Taş gibi toplum’ canlanırken...

Leyla İpekçi 28.07.2009

Geçtiğimiz günlerde Nabi Yağcı, tıpkı diğer pek çok yazar çizer gibi bir kez daha yazma ihtiyacı duydu:

“Kurulu düzenin korunabilmesi elbette yalnızca yasaların koruyuculuğu ve/veya polis şiddeti ile olamazdı, en önemlisi toplumun da ‘kurulmuş toplum’ olması gerekirdi. Kurulmuş toplum demek devri daim makinesi gibi bir kez kurulduktan sonra artık hiç değişmeyen, değişmesi istenmeyen toplum demektir. Taş gibi toplum yani.”

Bir kez kurulduktan sonra artık hiç değişmeyen, değişmesi istenmeyen bir toplum algısı, insanın aklını donduruyor, vicdanını esir alıyor aynı zamanda.

Kendine bakıyor, çevresine, sokaktaki insanlara, gündeme, dışarıya... Ve donmuş bir yaşam karesi kalıyor ondan geriye. Baktığını taşlaştıran bir bakışla, ruhunu kendi vehimlerine teslim ediyor.

Vehimden ibaret bir toplumdur bu artık, gerçekliği muğlak. Gelgelelim bu ölgün, bu taşlaşmış toplumun ilelebet böyle ‘yaşatılması’ gibi bir ironi de söz konusu. Dolayısıyla bir canlandırma da gerekiyor kaçınılmaz olarak.

Peki, bu canlandırma nasıl mümkün olacak? Tanımlarla. Mutlak ve keskin, net sıfatlar vereceksiniz topluma. Cahil diyeceksiniz. Gerici. Eğitimsiz. Aydınlanması gerek. Tanımadığınız, sizden uzak, farklı sınıflardan, kültürlerden gelen herkes, bu tanımın bir parçası olarak belirecek sizin bakışınızda.

İşte tam bu sırada, devreye sizi yönlendirenler giriyor, girecek. Müthiş bir mühendislik harikası yaratarak kurulmuş topluma yaraşır o donuk, o mutlakçı ve taşlaşmış ideolojisiyle esir alacak bilinçaltınızı. Ezbere toplum. Giderek canlanacak.

Şemdinli’de ne olduğunu hiç okumamışsınız evinize giren gazetede. Neydi bu diye soruyorsunuz. Söyleyince ise süzgecinizden hiçbir şey geçmiyor. Donuk donuk bakıyorsunuz. İnanamaz gözlerle. Çünkü eğer bu kadar vahim bir şey olsaydı, sizin okuduğunuz gazetelerde, köşe yazılarında kıyamet kopardı.

28 Şubat’ın adını duyuyorsunuz. Şeriatçılardan kurtuldu ülke diyorsunuz. Darbelerin olgunlaştırılma sürecinde işlenen acımasız suçlardan bahseden biri karşınıza çıktığında ise ondan kuşku duyuyor, gerçek sorumluları bırakıp adalet isteyenleri hain veya bölücü olarak tanımlama kolaycılığına kaçırıyorsunuz.

Oğlumu askere Güneydoğu’ya yollamak istemem diyorsunuz sonra da. Hangi ana yollamak ister ki. Ama hep ‘öteki’ anaların evladı hayatını yitiriyor. Cenazeler hiç sizin muhitlerinizden kalkmıyor. Sizin de işinize gelen bu sessiz uzlaşma sayesinde bitirilmesi bile yıllarca gündeme gelmedi süren çatışmaların.

Bir oğlunu dağda, bir oğlunu orduda kaybetmiş annelerin çocuklarını oralara nasıl yolladığını hiç düşünmemişsiniz. İşitmemişsiniz. Sizi bu cehalet kavramında tutanlar ise her fırsatta ‘ötekilerin’ cehaletinden dem vuruyor size sattıkları gazetelerde.

Sizi ‘taş toplum’ kıvamında tutanlar, diledikleri gibi kışkırtabiliyor, kandırabiliyor, süslü ikna propagandalarıyla siyasi olarak manipüle ediyorlar kolayca.

Asıl ‘kurulmuş’ olan bu işte; refleksleriniz. Büyük bir ciddiyetle yapılan soytarlıklara, hukuksuzluğa karşı umursamaz kalışınız. Gerçeklere olan ilgisizliğiniz. Pişkince uydurulan ezberlerin ardındaki adaletsizliklere sessiz kalışınız.

LAW silahları çıkıyor gün aşırı denizden. İşkenceciler afişe oluyor. Güneydoğu'da kemikleri bile kayıp olanların failleri gündeme geliyor. Yıllar öncesine ait katliamların sorumlularından ilk kez hesap sorma imkânı doğdu. Derin kademelerde gerçekleştirilen ve bugüne dek sorumluları bulunamamış her zulüm giderek birbiriyle bağlantılı hale geliyor.

Sayfalarca tanıklık, tutanak, kanıt. Yapay bir canlandırma değil bu kez. Toplumsal bir kıvıltı. Canlı tanıklık. Sizin ise yüzünüzdeki müstehzi tebessüm kaskatı hâlâ. Dudaklarınızın arasında aynı taş: "Ülke bölünüyor, parçalanıyor, Ergenekon tam bir kumpas."

Sonra da yine bir çelişki örneği sergileyerek darbe karşıtı mitinge gidenleri "ne darbesi, bugün bu zamanda" diye ayıplıyorsunuz.

Danıştay saldırısının arka planı görünür olmasaydı, Hrant'ın katledilişinin üzerine eski faili meçhuller gibi gidilemeseydi, suikast krokileri, ağır silahlar habire ele geçirilmeseydi, darbe teşebbüsleri ortaya çıkmasaydı, bombalar patlamadan bulunmasaydı, provokatör ve azmettiricilerle kimi sivil toplumcuların kirli ittifakları ortaya serilmeseydi, taşlaşmış hayatımızda bir darbe daha olmuş olacaktı, çok mu? Zaten 80 darbesi de iyi oldu, memlekette terör bitti, değil mi?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Canlı tanıklar' ve adalet

Leyla İpekçi 31.07.2009

İnsan yüzüne baktığımda, onun nurunu görmek isterim. Eğer onda yerleşmiş, onun hayatına, tavırlarına, davranışlarına, yaşamının milimetrelere yansıyan nur 'görünür' ise, bana hiçbir ahlak ve felsefe kitabının öğretemediğini gösterecektir.

Evrensel nur her yerde. Çamurda mesela. Evrenin her yerine dağılmış, ancak bölünmüş ve parçalanmış değil, her bakışı kendi bütünlüğüyle kuşatan bir feyzen bahsediyorum.

Bu feyz sayesinde ki, gerçeğin bizim görmediğimiz bir boyutta da devam ettiğini, varoluşun herhangi bir anında bu gerçekliğin pat diye kesintiye uğramadığını seziyoruz. Yani bir metafizik boyut görüyoruz çamura baktığımızda.

Çamurdaki nur olmak bu yüzden her zaman mümkün.

Belki, varoluşun her boyutunu kuşatmış bu evrensel nuru, 'hakikatin canı' olarak adlandırabiliriz. Peki, bu ne demek? Canlı olan her şeyin hakikate ait bir 'hakk'ı var demek öncelikle.

Ölüm de canlı demek aynı şekilde. Ölümün canlı olması, ölümden sonrasının da (ahiret) hayat olarak

adlandırılmasının bir nedeni. Yokluğun bile canlı olması demek hatta. Âdem'in yokluk manasına gelmesinin bir anlamı da bu değil mi?

Âlemlerde vücut bulmuş her şeyin, yokluğun dahi canlı olması, canın kaynağını tanımak, candaki sırrı bilmek için bir zaruret oluşturuyor.

***

İnsanın nihai olarak 'kendini gerçekleştirme' asıl varlığa kavuşmasıyla, O'nda erimesiyle mümkün. Bir candan gelip, yine O'na döndürülmenin anlamlarına dalmasıyla mümkün. İnsanın bu anlamları tanıma biçimi, kendini bilme biçimi ise aşk.

Her canlı, 'sevgili' olabildiği ölçüde âşıktır, bence. İyi bir sevgili olabilmek için âşık olmak gerekir. Pervanenin ateşte yanması âşktır.

Yalnızca pervanenin değil, her zerrenin, her atomun içinde aşk ateşi var. Her şey, sevgili ile buluşmak için hareket halinde. Dolayısıyla, her kademede canlı olan bu kavuşma isteği, yazının başında bahsettiğim ilahi feyzin de anlamını biraz açıklıyor. Bu arzu, bu şevk, bu azim, bu heves her kademede hayat dolu.

Ölüm de canlı demiştim, evet, ceset toprağa girdiğinde can toprağa girmiyor, tanık olmaya devam ediyor. İnsanın her uzvunun, mesela elinin, gözünün, dilinin tanıklığı da hiç kesintisiz devam ediyor.

Yeniden kalkışla birlikte (kıyamet) adalet tecelli edeceği için, canlıdır her şey. Tanıklık etmek için. Evrende bir zerre bile 'yerli yerine konmamış' veya 'kavuşmamış' olarak kalamayacağı için canlıdır.

Evet, her zerre ve atom parçacığı kendi varoluşunu gerçekleştirmeye devam ediyor. Kendi konuştuğu dilde, vaktin sonuna dek tanıklığını sürdürüyor. Sebepsizleri, inkârcıları, örtenleri, görmezden gelenleri, şüpheçileri, bilinmezcipleri de kapsayan bir tanıklık bu. Hepimizi 'sevgili' kılan bir canlı tanıklık.

Ne olursak olalım, kimliğimiz, düşüncemiz, inancımız ne olursa olsun, tanıklığın kesintisiz sürmesine yol açan bir şevk, azim, bir arzu var hepimizde.

"Aynadır ten can için, can ten için." Mevlana'nın bu sözleri, ten ile canı bölemeyeceğimizi, ölümle birbirinden ayıramayacağımızı hatırlatıyor. Ten ile canın birbirine ayna olması: Tanıklığın 'buradan oraya' devam etmekte olduğunu fısıldıyor.

Eğer canından koparılmış bir hakikat var olabilseydi, tanıklığın ezeli ve ebedi bilgisini taşıyor olurdu. Kendi niteliklerine bürünemeyen, ancak serbest çağrışım yoluyla tahmin edilebilen ve bilinçaltına kısırılmış bir gerçeklik kalırdı ondan geriye.

Gerçeğin giderek kısırıldığı, örtüldüğü bir yerde, varoluşun boyutlarını görmek de imkânsız hale gelirdi. Tabii kendi hakikatiyle mevcut bulunmayan birşeyi yaratmak ise imkânsız olurdu.

***

Yaratımın olmadığı, konu dışı kaldığı bir âlemler bütünlüğünde, her şeyin 'ilk örneği'nin tesadüf eseri

oluşturduğunu kabul etmek gerekirdi. Yani 'tesadüf eseri'ne atfedilen kutsiyet, tesadüf de vücuda getiren asli sebepten esirgenmiş olurdu.

'Yalnızca asli sebepten kaynaklanan ilahi niteliği' reddetmek adına, birçok başka varlığa ilahi nitelik atfetmek, tam da sahte kutsallara inanmak değil midir? Sebeplerin ardındaki ilk sebebe bağlanmayan her tesadüf, başıboş kaldığında varlıklar hiyerarşisi bozulmaz mı?

Sahte ilahlara kutsiyet atfedilen bir yerde, insanın canı, cesediyle aynı şey olurdu. Evrensel nuru yok olurdu çamurun. Tanıklık sona ermiş olurdu. Dolayısıyla adalet ve merhametin de tecelli etmesi imkânsız hale gelirdi.

Hakikatin 'hakk' boyutu silinirdi. Haksız yere katledilmiş her canlıyla birlikte adaletin sonu geldi sanılırdı. Bu durumda: Hakikatten geriye ölü bir ten kalırdı sadece.

İnsan, yaratıcısının olmadığı bir evrende, kendini kendi içinden çıkarmış olduğuna dair bir kibirle, bir vicdan imal ettiğine bile inanırdı. Hiçbir varlığın sadece kendini tanımlayan güzelliği, kendine has ahlakı, edebi, üslubu oluşamazdı.

Kavuşma arzusunun, ilahi feyzin, yani aşkın olmadığı böyle bir âlemde ise varlıkların vücuda gelme serüveni gerçekleşemezdi.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barişmadan çözüm olur mu?

Leyla İpekçi 04.08.2009

Evlatları orduda şehit düşmüş ailelerin acısından son derece keskin ideolojiler devşirmiş ve bunu yıllarca kin ve intikam nesnesi haline getirerek kendini güçlendirmiş siyasi söylemler yüzünden bugüne dek çözüm yönündeki önermeler yeterince cesur değildi.

Kürtleri Türklerle bir türlü 'eşit' tutamamış bu tahakkümcü zihin dili yüzünden, Kürt sorununun çözülmesi yönünde toplumsal bir uzlaşmanın zemini de pek oluşamıyordu. Öldürmek ve öldürölmek dışında hiçbir 'çözüm' prim yapmıyordu.

Fakat çatışmalar beraberinde daha çok kıyım, daha çok yıkım, şiddet ve nefret getirdi. Kendi gücünü ve iktidarını yitirmemek adına haksız yere canlara kıyanlardan, onları azmettirenlerden ve azmettiricileri örgütleyenlerden ise hesap sorulamadı.

Barişın önündeki en büyük engellerden biri buydu zaten: Devlet içindeki faillerin adalete teslim edilmemiş olması. Ergenekon'un güneydoğuya uzaması bu yüzden son derece önemli bir hukuksal adım.

Şimdi kimi siyasetçiler bu doğrultuda mücadele vereceklerine, kendi ideolojilerinin doğrulanması adına nefret

ve ayrımcılık söylemini kışkırtarak, 25 yıldır bitirilmeyen şiddetin meşru biçimde sürmesini adeta teşvik ediyorlar.

“Çözüm önerilerine şu partiler katılsın, bu kişiler katılmasın” diyerek veya “ülke bölünmenin eşiğine gelmiştir” diyerek çatışmacı dönemin söylemlerini kullandığınız sürece, kaçınılmaz bir biçimde şiddetin sürmesine razı oluyorsunuz.

Barışın önündeki bir başka engel ise bu kışkırtıcı siyasi söylemlerin besleyip çoğalttığı toplumun ‘bilinçaltı tortuları’nın henüz süpürülememiş olması.

Evet, hep altı çizildiği gibi Türklerle Kürtler bunca çatışmaya rağmen birarada yaşıyor. Birbirleriyle evleniyor, ticaret yapıyorlar. Yalnızca batı bölgelerinde birlikte yaşamıyorlar. Aynı zamanda orduda da birlikte şehit oluyorlar. Ama daha iki yıl önce birkaç provokasyonla neredeyse etnik bir çatışmanın kıvılcımı da yakılmıştı.

Demek ki, bilinçaltı tortularının manipülasyona açık halden kurtulması için öncelikle barışmak gerekiyor. Hem kendimizle, hem karşımızdakiyle. Bunun yolu ise birbirimizi daha ‘içeriden’ tanımaktan, kavrayabilmekten geçiyor.

Öncelikle Kürt olmayanların Kürtlere ‘devletin resmî gözlükleri’yle bakmaktan vazgeçmesi sağlanmalı. Çünkü devlet, Kürt olmayan vatandaşlarına Kürtleri ya yok saydırdı, ya da tu kaka etti durmadan.

Bugün bile etrafımızda şu sözleri fazlasıyla duyuyor olmamızın nedeni de zaten bu: “Kürtler hep böyleydi. Dedem de oralara gittiğinde anlatırdı, her şeyi devletten bekle, sonra da habire isyan et.”

Toplumlardaki her türlü değişimi, dönüşümü imha eden bu ‘taşlaşmış’ söylem, devletin ‘makbul’ vatandaşından yıllarca beklediği yaklaşımdı. O yüzden toplumun ancak gerçeğe dokunmasıyla, kalplerin üzerindeki bu acımasız örtü kalkacaktır.

Yargısız infazlar, barış pazarlıkları sürerken şehit edilen askerler, korucuların köylerde kadın ve erkeklere uyguladıkları şiddet, faili meçhuller, masumların kurşuna dizilmesi, panzerlerin ezdiği bedenler, taş atan çocukların terörist addedilerek yetişkinler gibi yargılanması, anadilini konuşanların bölücü muamelesi görmesi, Diyarbakır cezaevi işkenceleri vesaire vesaire.

90’larda Mahmur kampına göçmek zorunda kalanların başına gelenleri öğrenmeye de, babasını oğlunu işkencede yitirenlerin acılarını ışıtmeye de, evlatlarının kemiklerine bile ulaşamayan ailelerin feryatlarını duymaya da ihtiyacımız var.

Aynı şekilde mağdurların da yaşadıklarını anlatmaya ihtiyacı var. Karşılıklı bir özür ve karşılıklı bir af birbirini dinlemeden mümkün olmaz. Af veya pişmanlık yasalarının yapamadığını yapmanın başka yolu yok.

Pazarlığa ve yasaya tâbi olmayan karşılıklı özürler, bağışlamalar gerekiyor öncelikle bize. Ancak bu karşılıklı adımlar sayesinde kaba klişelerden ve bilinçaltımızda meşrulaşmış gizli ve açık şiddetten arınabiliriz.

‘Açılım’ sürecine DTP’nin de muhalefetteki diğer partilerin de dahil olması çok önemli. Ama unutmayalım ki, çözümün ‘kalıcı’ olması için barışmanın kalpten olması şart.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İkiyüzlü ahlakçılıklar

Leyla İpekçi 07.08.2009

DTP'nin tam da barış görüşmeleri başladığında terör örgütüyle aynı şey olduğunu söyleyenler, DTP'liler milletin oylarıyla seçilip parlamentoya girdiğinde (ve bugüne dek) neden meşruiyetini tanıdılar? Şimdi mi hatırladılar onların PKK'lı olduğunu? Bu tarz muhalefet yapanların bugün ve bundan sonra akacak her kanda sorumluluğu yok mudur?

Şiddetin artık son bulması ve kanın akmaması için yapılan pazarlıklar sürerken sergilenen bu tür 'ikiyüzlü ahlakçılıklar', aslında bazıları için kanın durmasından daha önemli şeylerin olduğunu işaret ediyor bize.

Mesela birileri çıkmış diyor ki, ufukta çözüm görünmüyor, çünkü hükümet eğer bir vakitler (mesela e-muhtıra yediği dönemde) uzlaşma arasaydı, bugün muhalefetteki partileri çözüm çalışmalarına dahil etmek daha kolay olabilirdi.

Bu iddiaları dile getirenler herkesin aynı şuursuzlukta olacağını düşünerek aslında kendilerini gülünç bir duruma sokuyor. Çünkü şunu artık biliyoruz ki, bugün denizden çıkan LAW silahları Mutaşyan'ın, Ali Balkız'ın, Kazım Genç'in, Başbakan Erdoğan'ın katledilmesi için kullanılmış olacaktı.

Eğer hükümet onların istedikleri doğrultuda 'uzlaşmış' olsaydı, Ergenekon davasının üzeri örtülmüş olacaktı. Yani bugün ülkede haksız yere onlarca kişinin kanı –tıpkı Hrant Dink'in ve Danıştay üyesinin olduğu gibi- akmaya devam edecekti. Tabii diğer darbe dönemlerinden tecrübe ettiğimiz başka adaletsizlikler de bu toplumu bir kez daha 'hadım' etmiş olabilirdi.

Bu durumda hükümetin uzlaşmamış olmasını soldan sağdan birçok kişi ve grup desteklemişse, 'hükümet sözcüsü' oldukları için değil, hakkaniyetten uzaklaşmak ve zulmü meşrulaştırmak istemedikleri içindi.

***

Bugün 'mevcut tablodaki somut önermeyi yalnız Kürt enstitülerinin açılmasından ibaret' olarak duyanlar, bölgedeki diğer ilişki biçimlerinin somutlaştırılma yönündeki çabalara da sağır kalmış olmalı. (Mahmur kampının akıbeti, Suriye'deki Kürtlerin durumu, petrol boru hattının geleceği, Erbil ve Süleymaniye ilişkilerinin sürece katkısı, Amerika'nın Irak'tan çekilme takvimi gibi.)

Tüm bu gelişmeler evet belki tıkanacak ya da baltalanacaktır. Ama çözüm yönündeki gayretlerin şu anda yalnız hükümetin inisiyatifıyla sınırlı olduğunu iddia etmek, ne kadar 'net' bir iştirme tarzıdır, tartışılır.

Bir sürecin ortasındayken daha baştan onun imkânsız olacağını savunanlar, 'boy boy röportaj vermenin'

anlamsızlığından dem vuranlar, 'gerçek' yol haritasının ne olacağına veya 'mayın haritası'nın hangi tarafların mutabakatıyla çıkarılacağına dair bir şey söylemeseler de süreci olumsuzlamayı sürdürüyorlar. Peki, bu arada ne oluyor?

Mesela iki gün önce Şırnak'ta, Uludere'nin bir beldesinde ot toplamak üzere konvoy halinde ormanlık bölgeye giden traktörlerdeki köylülerin geçeceği yola yerleştirilen patlayıcı madde patlıyor ve bir kişi yaralanıyor. Beş yüz metre mesafede ise ikinci bir patlayıcı madde bulunarak imha ediliyor.

Yine Şırnak'da hayvan satımı için çağrılan iki köylü başlarından darbe almış ve kurşuna dizilmiş olarak bulunuyor. Van'da ise iki terörist yine ölü ele geçiriliyor.

Provokasyonlar, süreci baltalamaya çalışanlar, mevcut düzenin aynı şekilde sürmesinden nemalanmaya devam etmek isteyenler dağda, ovada veya sokakta olabilir. Ama halen işbaşındalar.

***

25 yıldır tarafların birbirine güven duymayışı –silahların bırakılması gündemdeyken 33 erin şehit edilmesi vesaire gibi somut provokasyonlar yüzünden- çözüm önerileri bugünlere dek müzakere bile edilemeden tıkanıyordu hep. Karşılıklı bir güven sorunu yaşıyordu durmaksızın.

Acaba bugün ne değişti de Şırnak'ta iki kişi hunharca öldürüldüğü vakit, DTP'liler olayı kızıştırmak yerine derhal bunun bir provokasyon olduğunu söyleyebiliyorlar?

Bu süreçte, Ergenekon'un bazı 'çok kanıtlı ve çok tanıklı' sanıklarının içerde olmasının, Güneydoğu infazlarının bu süreç sayesinde açığa çıkmaya başlamasının etkisi hiç yok mudur sözgelimi?

'Ufukta çözüm görünmüyor' diyenlerin iddia ettiği gibi çözüm eğer 'olumlu düşünmek adına boş laf edip boşa sarmaktan ibaret' ise neden Ergenekon sürecinin bu tip 'somut' yanlarına hiç değinmiyorlar?

Bir türlü gerçekleşemeyen Erdoğan ile Türk'ün nihayet biraraya gelmesi (taraflar açısından epey riskler içerse de) karşılıklı güven adına ilk kez atılan 'somut' bir gayret iken neden bu niyet gösterisi bile olumlu bir nitelik teşkil etmiyor bu iddia sahipleri için?

Kürt sorununun çözümüne dair somut bir adım görmeseler de, barış sürecinin daha baştan imkânsız olacağını –her nasılsa- öngörüveriyorlar kolayca.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Potomya, Palovit, Çaymakçur ve diğerleri

Leyla İpekçi 14.08.2009

Devlet Bahçeli'nin Başbakan Erdoğan'a, memleketi Güneysu'yu ziyaretine dair "artık Güneysu yerine Potomya dersin" sözlerini sarf ettiğinde Rize'de Çamlıhemşin'deydim. Hâlâ da buralardayım.

Hatta daha detaylı belirtmek gerekirse: Palovit'te, Elevit'te, Pokut'ta, Çaymakçur'dayım. Ardanuç, Borçka ve Macahel'den de bahsetmem gerekir. Her ne kadar bu isimlerin geldiği Artvin civarında çalışmıyorsak da çekmekte olduğumuz film nedeniyle son aylarda dilimden düşmeyen yöre adları bunlar.

Bahçeli'nin sözlerine Erdoğan'ın yanıtı, gazeteden okuduğum kadarıyla şöyle olmuş: "Benim vatandaşım yeri geldiğinde Güneysu, yeri geldiğinde Potomya der." Bunun üzerine bir grup hemşehrisi ona şu sözlerle destek vermiş: "Potomya seninle gurur duyuyor."

Bu topraklardaki hemen her yerde olduğu gibi, Doğu Karadeniz'de de yöre halkları çeşit çeşit. Artvin'e doğru Gürcü kökenliler yaşıyor. Burada Hemşinliler, Lazlar...

Ayder yaylasına dağlardan dökülen sulara bakarken fark ediyorsunuz ki, bu coğrafyada aslında her şey dikey bir eksen üzerinde aşağı doğru düşüyor. Derin vadiler üzerinize kapanacak kadar sarıyor sizi dört bir yandan. Gökyüzü –hele güneşsiz havalarda- tavanda bir delik kadar.

Ve saatlerin geçişini, hiçbir şeyin tekrar olmadığını size durmaksızın hissettiren akarsular. Hiç durmadan düşüyorlar. Dinmeyen çağlıtlar eşliğinde anlıyorsunuz ki, düşüş de bir akış. Bir akma biçimi. Ve bırakıyorsunuz kendinizi.

13. yüzyılda yapılmış Zilkale'ye çıktığınızda, Kaçkar dağlarının iç içe geçmiş vadilerini, ladin, şimşir ve kızılğaçları görüyor, arada tek tük ahşap mimarının harikalarının sergilendiği evlere rastlıyorsunuz. Bizim kaldığımız ve benim şu anda bu yazıyı yazdığım yer, hızla akmakta olan bir derenin tam kenarı.

Memleketin hemen her yerindeki gibi, burada da adım başı 'modern' geleneklerle, çoğul kimliklerle karşılaşılıyor ve bir kez daha her şeyin iç içe geçmesinin bu topraklardaki dinamizmi nasıl beslediğine tanık oluyorum.

Mesela şimdi çay toplama zamanı. Yemyeşil vadilerin en tepelerindeki tarlalardan topladıkları çayları bir çeşit teleferik sistemiyle aşağıya, yol kenarına dek indiriyorlar. Civarda gezinirken vadilerden aşağı doğru elektrik tellerine asılı kasalarla taşınmakta olan çay bohçalarını görebiliyorsunuz.

Aynı şekilde, daha aşağılarda, Çamlıhemşin'den Ardeşen'e doğru inerken Fırtına nehri boyunca yola asılmış ilanlardan burada birkaç yıldır yapılmakta olan rafting festivalinden haberdar oluyorsunuz.

Güneydoğu'nun kadim rüzgârlarına, boz ovalarına, Soğmatar'ın, Eğil'in, Halfeti'nin, Midyat'ın varoluşun başlangıcından beri çeşitli dillerde ve inançlarda konuşan taşlarına, taşa işlenmiş harflerine, dört bin yıldır ismi aynı olan Harran'ın sonsuzluğa açılan duru gecelerine hiç benzemiyor buraları.

Mezopotamya isimleri kadar, Laz isimleri, Gürcü isimleri de kendilerine ait olan tüm nitelikleri temsil ediyor burada da. Kökenlere girmek başka bir mevzu. Ama beni siyasilerin isim polemliği dolayısıyla şimdilik ilgilendiren şu:

Burada, diğer her bölgede olduğu gibi, herkes kendi yöresini kadim ismiyle çağırıyor. Kendi hafızalarına ve sözlü geleneklerine bu şekilde kodluyorlar. Burası Türkiye. Elevit, Palovit, Çaymakçur bu memleketin isimleri.

Çünkü hep söylediğim gibi, isimler de canlı. Yüzyıllar öncesinin yaşantısını, alışkanlıklarını, geleneklerini dilimize taşıyor ve bir devamlılık, kesintisiz bir zaman algısı oluşturuyorlar belleğimizde.

İsimler bugün ile geçmişi geleceğe bağlıyor. Hem de hiçbir ideolojiye, siyasi kalıba dökülemeyecek kadar bağımsız bir biçimde. Hayat tamamen kendi dinamikleriyle canlı tutuyor çünkü isimleri.

İsim vermek insana mahsus bir maharet. İnsan olmasa varlıkların isimleri de olmayacaktı. O vakit de varoluş, bir anlama sahip olmaya ihtiyaç duymayacaktı. İsim almak, ismiyle müsemma olmak hayata yalnız anlam değil, bilinç olarak bir değer katabilmek için de gerekli.

Zaten her isim aynı zamanda kendisinin mecazlarını da emanet ediyor hayata. Su gibi aziz ol diyoruz mesela. Suyu bile kendisinden başka bir şeyi anlatmak için yeniden nitelendiriyoruz. Tıpkı Kaçkarlar'ın düşmekte olan suları gibi, sonsuz anlam nehrinde akıtıyoruz hayatı.

Son derece yalın ve basit bir gerçek bu. Dünyaya dilimizdeki isimlerle dokunuyoruz. Lütfen diyor kuzeyde, güneyde, doğuda konuştuğum herkes; minibüsçüsü, marangozu, köylüsü, kentlisi. Dilimizin ayarını bozmayın. Lütfen.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Toprağın altı, kimliklerin üstü

Leyla İpekçi 18.08.2009

Anadili Kürtçe olan Ermeni müzisyen Aram Tigran'ın kendini ait hissettiği toprağa gömülmesi mümkün olmadı. Tigran'ın bu dünyadan ayrılması tam da Kürt açılımının ateşli günlerine denk gelmişti. Provokasyon olur diye izin çıkmadığı söylendi yetkili bakanlıktan.

Riskler, manipülasyon korkuları, yetkili makamların gerekçeleri, açılım dönemlerinin ince hesapları, başka işler, başka siyasetler... Nihayetinde naaşın Diyarbakır'a gömülmesi için izin çıkmayınca, günlerce bekletildikten sonra Brüksel'e gömüleceğinin haberi verildi.

Son halife Abdülmecit Efendi'nin naaşı da Avni Özgürel'in pazar günü yazısında hatırlattığı üzere, bir türlü kendi toprağına getirilememişti. Çünkü onun da kalbi, Alman ordularının Paris'ten çıktıkları gün duruvermişti.

O gün hiçbir resmî yetkili bulunamadığından, zorlukla bir kiliseye taşınan naaş, daha sonra Paris camiine getirilir. Sonraki dönemde Abdülmecit Efendi'nin, Dolmabahçe sarayında büyümüş ve Haydarabad Nizami'nin oğuluyla yaptığı evlilik sayesinde İngiliz pasaportu taşıyan kızı, Ankara'ya defalarca gelmiş ve İnönü dahil pek çok yetkiliyle görüşmüş.

Ama on yıl boyunca defin izni alamamış. Demokrat Parti döneminde de umduğunu bulamayınca, babasının naaşını Medine'deki işaretli Cennet-ül Baki mezarlığına defnetmiş.

Ait olduğun topraklara yaşarken ya da öldükten sonra dönme arzusunun 'kökü' sanırım çok derinlerde. Toprağın tanıklığı, içine aldığı tüm cesetlerle birlikte kesintisiz olarak sürüyor. Onca çıkmış canı barındırsa da, kendisi hep canlı toprağın. Ve eninde sonunda bize kucağını açıyor.

Farklı etnik kökenlerin, çoğul kimliklerin, karışmış kanların ürünüyüz hemen hepimiz. Irk veya milliyet ayrımcılığı, pazarlıklarla çizilmiş sınırlar, adalet yerine iktidarını gözeterek gücünü korumaya çalışan devletlerin tutumu, kin ve düşmanlığın kışkırtılarak siyasetlere alet edilmesi... Gerçeği değiştirmiyor.

Nihayetinde toprak hepimizi içine alıyor. Alacak.

Hrant Dink'e iftira kampanyası başlatıldığı günlerde, "ekmeğini yediğin toprağa ihanet etme" türünde pankartlar açılırdı. O ise gözleri yaşarak, bu toprağa ait olduğunu anlatmaya çalışıyordu. Onun altında gözü olduğunu söylerken, toprağın tanıklığına güveniyordu belki.

Çünkü toprağın üzerinde bizi ayıran, çatıştıran, savaştıran onca farklı kimlik ve köken, toprağın altında eriyor, çürüyüp gidiyor. Gidecek.

***

Bugünlerde Kürt açılımı farklı boyutlarıyla gündemdeyken, yalnızca Kürt kimliğinin değil, diğer etnik kimliklerin de azınlık cemaatleri olarak beklediği 'açılım'lar gündeme geliyor.

Artık Ergenekon davasında sanık durumuna düşmüş nice kişinin azınlıklarla ilgili meseleler gündeme geldiğinde, toplumun özgürleşme ve demokratikleşme taleplerinin önüne nasıl engeller çekmiş oldukları daha somut biçimde görünüyor. Bugünlere neden bu kadar geç kalarak geldiğimiz de.

Sözgelimi kendi dilinde ayin yaparsa 'vatan elden gider' diyerek, kendi topraklarında 'yabancı' ilan ettiğimiz Süryanilerin (veya diğer tüm etnik grupların) bu topraklara ait olduğunu anlamamız için toprağın altına girmelerini beklemekten başka yolların olduğunu fark ediyoruz giderek.

Önümüzdeki süreç, sahiden de provokasyonlara fazlasıyla açık. Hele bu açılımları AKP'nin başlatıyor olması, kolay hazmedilecek bir durum değil birçok kesim ve kurum için. Bu yüzden hükümetin de bu süreçte her adımı eleştirilebilmeli, tartışılabilirmeli.

Büyükada'ya giden Erdoğan'ın, yetimhaneyi ziyaret etmesi ve Patrik Bartholomeos ile Aya Yorgi manastırında buluşması Yorgo Kırbaki'nin haberine göre, Atina'da büyük memnuniyet yaratmış. Televizyonlar bu ziyaretleri tarihî ve çok büyük bir adım olarak nitelendirmişler.

Patrik Bartholomeos, *Atina Haber Ajansı*'na yaptığı açıklamada "Rumlar ve vakıflarımız için büyük bir gün" demiş. Ve Erdoğan'ın bu önemli vakıfları ziyaret eden ilk Türkiye başbakanı olduğunu ifade etmiş.

Evet, daha önce hiçbir başbakan bu vakıfları ziyaret etmemişti.

Sistemin önünü tıkayanların, Hrant Dink'e uyguladıkları nefret söyleminin altında etnik imalar yatıyordu. Aynı şekilde çeşitli dönemlerde yapılan provokasyonlar sonucu gerçekteşen katliamlar da etnik ayrımcılığı körükledi

hep. Daha önce neden bir başbakanın bu ziyaretleri gerçekleştirmedini soruyorsanız, yanıtını buralarda, sistemin kendine kör kalmış noktalarında aramak gerekir biraz da.

Toprağın üzerinden altına kısa bir yol var. Ama onu hep birlikte 'uzun uzun' yaşamak, belki bir gün mümkün olacaktır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt açılımı ve samimiyetsizlikler

Leyla İpekçi 21.08.2009

Bakan Atalay'ın İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde gazeteci yazarlarla biraraya geldiği toplantıya davetli olmama rağmen Doğu Karadeniz'den dönemediğim için katılamadım.

Üzerinde durulmasını önemseydiğim mevzulardan sadece birkaçına bu vesileyle değinmek istiyorum.

* Bakan Atalay'ın şehit ve gazi aileleri yakınlarıyla biraraya geldiği toplantı için "açılımın en hassas günüydü" sözlerinin geri planında biraz daha durabiliriz öncelikle. Sahiden 25 yıldır bitirilemeyen savaşın en 'hassas' mağdurları onlar.

Kürt analarıyla Türk analarının buluşmasından bahsederken, meselenin daha karmaşık bir boyutu var. 25 yıldır Türk ordusunda şehit düşmekte olanlar sadece Türk evlatları değil. Kardeşleri veya yakınları dağa çıkmış Kürtler de orduda yakınlarına karşı savaşırken şehit oldu, olmakta.

Türklerle Kürtlerin Çanakkale'de birlikte savaşmaları evet kıymetli bir bilgi. Hatta bu konuda Emine Uçak'ın Çanakkale'de savaşmış Kürtler üzerine *Kürt Cıvanlar* adlı anılardan, tanıklıklardan oluşan çok önemli bir araştırma kitabı da var.

Yani yalnızca birlikte Çanakkale'de kan dökmüş değiller. Birbirine karşı 25 yıldır savaşırken dahi yine birlikte savaşmaktalar.

Eğer birlikte kan dökmek ironik bir biçimde barışa hizmet edecek bir veriyse, birlikte yaraları sarmak ve kanı durdurmak da aynı şekilde, hatta daha fazla barışa hizmet edecektir.

* "Evlatlarımızı vuranların anneleriyle barışmayız, demokratik açılım istemeyiz" diyen kimi şehit yakınlarının feryadını duyunca onlara "bari başka evlatlar ölmesin" demekten öte bir şeyler söyleyebilmeliyiz o halde.

25 yıl boyunca onları "vatan sağolsun" kıvamında tutmak ve evlatlarının onurlu bir savaş verdiklerine ikna etmek için, hangi güçler ellerini haksız yere kana bulamıştı?

Devletin içindeki oluşumlar bu savaşı sürdürmek için hangi faili meçhulleri ve yargısız infazları gerçekleştirdi?

Halkın cebinden çıkan kaç milyon dolarlarla bu savaşın devam etmesi sağlandı?

PKK'nın yıllar içerisinde şiddeti daha da kutsar hale gelmesinin ve bu kadar kan boşuna dökülmedi diyerek şiddeti meşrulaştırmasının vahim yansımaları kadar bu soruların yanıtı da önemli.

* Acılı şehit ailelerinin yıllarca kanıttığınız yaralarını ancak bu tür gerçekleri ortaya çıkarıp adalet sağlayarak sarabilirsiniz. Ancak o zaman, intikam ve kin paydasında değil, acı ve yas paydasında hep birlikte kabullenebiliriz gerçekleri.

* E muhtıra dönemi ve Cumhurbaşkanlığı seçimi sürecinde şehit cenazelerinde provokasyon çıkaranların uzantılarının bugün Ergenekon sanıklarıyla bağlantılı olduğu biliniyor. Tabii çok daha vahim sonuçlar doğurmuş başka bağlantılar da var.

Bu bilgilerin ışığında, "neden açılımlar için bu kadar beklendi" şeklindeki eleştirilerin yanıtını vermek biraz daha mümkün.

* Savaşın bitirilmemesinden kendilerine derin rantlar sağlayan devlet içindeki oluşumlar, gerek gördükleri dönemlerde, şehit yakınlarının acısını bile bir siyasi çıkar ve hırs meselesi için kullanmaktan çekinmiyordu.

Dolayısıyla Kürt açılımı bugün birbirine demokrat, ulusalcı veya başka bir şey diyenlerin egolarını çatıştırmasına alet edilecek bir mesele değil.

Kan hâlâ akarken, ne kastedildiği belirsiz bir tedbircilik söylemiyle, anlaşılmaz ve muğlâk samimiyet sorgulamalarıyla oyalanacak bir de mesele değil. Kimin tavsiye makamında, kimin sınav kâğıdını doldurma makamında olduğunu tartışmaktan da ibaret değil tabii.

Yine, bu süreçte, "her şeyi tartışalım" diyenlerden bazıları, Kürtlerin kolektif talepleri olduğuna kilitlenerek, bunu tek mutlak veri olarak algılıyorlar. Ve bunu neredeyse bölücülük olarak yorumladıkları için, samimi gayretleri değerlendirmekte de doğal olarak zorlanıyorlar.

* Kürt açılımı derinleştikçe, onunla birlikte demokratikleşmemizin önündeki diğer engeller de gündeme gelmeye ve tartışılmaya başlıyor. Bu kaçınılmaz gerçekle ne kadar çabuk yüzleşebilirsek yeni bir sivil anayasa yapabilmek o kadar elzem hale gelecek.

* Barışı savunan Ajda Pekkanlara, Sezen Aksulara, tıpkı Ahmet Kayalara, Şivan Perverlere yapıldığı gibi halkın nezdinde nefret söylemi geliştirenleri teşhis etmeli ve bu tür kışkırtmalar yüzünden bugüne dek ne çok gencin kullanıldığını ve şiddete bulaştığını durmaksızın tekrar etmeliyiz.

Tabii nefret suçuyla mücadele ederken, bu söylemi kibarca çoğaltanlar, zarifçe ima edenler arasında saygın profesör veya merkez medya yazarı ayırımı yapmamak kaydıyla.

Kürtler haklarına kavuşunca Türklerin hakları mı azalacak?

Leyla İpekçi 25.08.2009

DEP'in kurucu genel başkanı Almanya'da yaşayan Yaşar Kaya, "17 yıldır sürgündeyim," diye konuşuyor: "Elimize silah almadık. Gizli örgüt de kurmadık. Biz Kürtler için radyo, gazete, televizyon, kültürel haklar ve örgütlenme haklarını savunmuştuk. Bugün devlet bunları yapıyor. O zaman niçin sürgündeyiz?"

Sorun şu ki, birilerinin neden sürgünde olduğunu bu ülkede yakın zaman dek çoğu kişi düşünmemişti bile. Uzun yıllardır Almanya, İsveç, Hollanda gibi kentlerde yaşayan Kürt siyasetçi, sanatçı ve entelektüellerinin yaşadıklarına dair hiçbir malûmatı yoktu sıradan vatandaşın.

Bu ülkede bugün bile bazılarımız yirmi beş yıldır sürdürülen bir savaşın cereyan etmekte olduğunu bilincinde değil. Araştırmacı Adil Gür, *Akşam* gazetesine verdiği söyleşide bu durumu şöyle özetliyor:

"Resmî ideoloji olarak bize, binlerce yıldır Kürt diye bir şey yoktur diye öğretili. Yıllar geçti. Bugün 'Kürt diye bir toplum da vardır'la karşı karşıya kaldık. Açıkçası ne yapacağımızı bilemiyoruz."

Evet, sahiden de, ne yapacağımızı bilmiyoruz. Değil yakın tarihimize dair olanları, içinde yaşamakta olduğumuz olayları bile görmüyor, bilmiyoruz çoğunlukla. Bize gösterilen, bu kör ve sağır durumumuzu korumayı sağlayacak kadardı gerçeklerin.

Evlatları için bayrakla örtülü tabutlara sarılıp ağlayanlarla ağlaştık. Bunun karşı cephesinde ise dağa çıkmış zorbalar vardı. Kürtler deyince biz sadece bunu anladık.

Yerlerinden yurtlarından alınarak götürülen ve infaz edilerek kuyulara atılan evlatlarının ne ölüsüne ne dirisine kavuşamamış annelere reva gördüğümüz yalnızca oğullarının çerçevesiymiş fotoğrafları oldu. Onları ise görmedik.

Şimdi bunu söylerken bile, anneleri nasıl aynı kefeye koyarsınız diye karşı çıkanlar oluyor. Bu memlekette acıları yarıştırmamanın tek kazancı, kanla beslenenlerin elini güçlendirmek oldu oysa hep.

Mezarları sakladıkça, cesetleri kuyuya attıkça, isimleri sildikçe, dilleri yasakladıkça, savaşları da hiç olmamış kıvamında sürdürmemiz kolaylaştı.

Bugün savaşın bitmesi, kanın durması için amaları çok fazla olanlar var. Adil Gür, bunlardan biri olan milliyetçi partilerin oylarının seyrine dair şöyle demiş:

"Süreç iyi yönetilir, Yozgat'ta, Tekirdağ, Çerkezköy'de oturan insanların hassasiyetleri dikkate alınırsa sıkıntı olmaz. Eğer bu insanlar bir şekilde aldatıldığını veya bazı insanlara haklar verilirken kendi haklarının elinden alındığını düşünürse, bundan elbette ki milliyetçi partiler olumlu etkilenir."

Gür, konunun kuşkusuz birçok boyutunu ele alıyordu söyleşide. Fakat, aldatıldığını düşünmenin bilinçaltımızdaki kilitlerin ilk anahtarı olduğuna inandığım için, yalnızca bu sözlerinin üzerinde durmak

istiyorum yazının sonunda.

Hakların en yücesine daima kendilerinin layık olduğunu düşünenler, insan haklarını salt kendine izafe edenler, bu haklara doğuştan sahip olduklarına inanmışlardır. İster Türk, ister Kürt olsun: Sahip olduklarını kutsamak, bu durumda hakları paylaşmanın önündeki en büyük engel değil midir?

Bugüne dek doğal olarak bize ait olduğunu düşündüğümüz haklar, bir başkasına da verildiğinde neden ille bizimki eksilmiş, çalınmış, gasp edilmiş olsun?

Birilerinden esirgenmiş haklar onlara iade edilirken, kendi haklarımızın elimizden gideceğinden korkuyorsak, bizi kışkırtmaya çalışanların tuzağına düşmez miyiz? Kardeş kavgaları tam da bizdeki böyle ilkel dürtülerin kaşınmasıyla kıvılcımlanıyor mu?

Sahip olduğumuz hakları paylaşmanın, bu haklardan feragat etmemiz anlamına geldiğini söyleyerek bizi kışkırtmaya çalışanlara karşı vereceğimiz mücadele, bu soruları sormakla başlıyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Antiemperyalizmin samimiyet sınavı

Leyla İpekçi 28.08.2009

Bugün "Kürt açılımı bir Amerikan projesidir" diyerek kanın akmaya devam etmesine göz yumabilenler, bir süre önce de Ergenekon soruşturmasına "bir Amerikan projesidir" diyerek karşı çıkıyorlardı. Yani suikast krokilerine, ağır silahların kullanılacak olmasına, yeni cinayetlerin işlenmesine ve olası bir darbeye dahi razı geliyorlardı.

Biraz eskiye gidelim. AKP, katılacağı ilk siyasi seçimlere hazırlandığı günlerde, iktidara gelirlirse AB yanlısı bir siyaset izleyeceklerini anlatıyordu. 28 Şubat post modern darbesinin nasıl pişirilip üzerlerine çöktüğünü yaşamış olan AKP'liler, bu yüzden AB adaylığına bir çare olarak bakıyordu.

Dönem ise 11 Eylül sonrasıydı ve Bush Amerika'sına yükselen tepkiler her geçen gün artıyordu. Sağ muhafazakâr kanatla, ulusalcı solun ve (bazı liberaller hariç) demokratların antiemperyalizm ortak paydasında yan yana yürüdüğü günlerdi.

Bugün Avrupa medeniyetine dair eleştirel birçok şey söylenebilecek olmasına rağmen, AB projesinin salt bir perspektif olarak korunmasında bile ülkemizin demokratikleşmesi adına çok önemli kazanımlar olacağını antiemperyalizmin doruğunda olduğu o günlerde dahi görüyorduk.

Çünkü cumhuriyet tarihi boyunca çağdaşlık ve Batılılık martavalları atan partilerin, iş sahiden eyleme geldiğinde hep sözle yetindiklerini, AB'ye gerçek anlamda girmeye çalışmadıklarını görmüştük. Ülkenin demokratikleşmesi ve özgürleşmesine tıkaç olan sistemin çarklılarını değiştiremeyeceklerini öğrenmişlerdi. Nice darbeler, muhtıralar pahasına.

(O yüzden AB projesi ne zaman biraz popülerleşmeye başlasa, yükseltile milliyetçilik ve antiemperyalizm söylemin hemen her partinin işine gelirdi.)

AB'ye girebilmenin koşulu bugün Ergenekon olarak bildiğimiz sistemin çözülmesinden, vesayet rejiminin kalkmasından, PKK ile mücadele adı altında devlet içinde yürütülen birtakım hukuksuzlukların ortadan kalkmasından geçiyordu. Tabii ekonominin temel taşlarını elinde tutan zümrenin pasta payını yeni sınıflarla paylaşacak olmasından da.

Öte yandan AKP tabanı için AB fazlasıyla 'gâvur' bir projeydi ve sağ muhafazakâr söylemin zihnindeki 'elin adamına teslim olma tehlikesi' sistemin kanlı örgütlere, kirli bir savaşa ve yargısız infazlara kendini çoktan teslim ettiği gerçeğinden daha baskındı.

Yalan haberler eşliğinde gelen linç girişimleri, Hrant Dink ve başka isimler hakkında ortaya atılan iftiralar (AKP'nin neoliberal politikalarıyla birleştirilerek) her fırsatta milliyetçi ve ulusalcı söylemleri besliyordu. Bizzat AKP'ye oy vermiş kesimler de bu propagandadan uzun süre etkilenecekti.

***

AKP'nin AB hukukuyla uyumlu yasalar çıkarması (katliamcılarının ve faili meçhullerin arkasındaki isimlerin sorgulanabilme umudu) bir emperyalist planın parçası olarak gösteriliyordu.

Devletin bazı kesimleriyle işbirliği yaptığı artık kanıtlanmış bazı oluşumlar bir yandan Atatürkçülüğü, yerelliği, milliyetçiliği ve tabii hepimizin ortak paydası olan antiemperyalizmi savunuyor. Bir yandan da çağdaşlık ve laiklik adına gençleri toplayıp devlet adına ölme ve öldürme yeminleri ettiriyorlar, 'memleketi satan hain'leri onlara hedef gösterip ellerine silah veriyorlardı.

"Emperyalist devletler karışmasın, PKK ile biz savaşıyoruz" söylemine tutunanlar, 25 yıldır bitirilemeyen savaşı sorgulayanları bölücü ilan ediyordu. Küreselleşmenin belirsiz çizgilerine karşı ise milliyetçi ve ulusalcı kitleler durmadan kışkırtılıyordu.

Şimdi AKP'nin devlet üzerinden yürütmeye çalıştığı demokratik açılımla, en azından akan kanı durdurma umudu doğdu. Ve yine aynı antiemperyalizm söylemini tıkaç yapmaya çalışıyor bazıları.

Adalet mücadelesi, Irak işgalinde olduğu gibi bazen karşı cephedekileri aynı yerde hizalar. Bu durumda emperyalist ABD istiyor diye vazgeçecek miyiz kendi kendimize yaptığımız zulmün sona ermesinden?

Ergenekon adı verilen oluşumun en dehşet verici vukuatlarını bile eleştirmemiş olanların bugün küresel Ergenekon'un boyutlarından dem vurması elbette sevindirici. Ama dikkat:

Adaletsizliğe karşı değil de, ABD'ye ve Batı emperyalizmine karşı olmak için yola çıkarsanız sözgelimi Rus veya Çin Ergenekonunun kucağına düştüğünüzde, AB hukukuna ihtiyaç duyabilirsiniz.

Ramazan'da bir sevgili gibi...

Leyla İpekçi 01.09.2009

Uyuyorsun, uyanıyorsun. Sabahları uyanmak yerine, gecenin ortasında uyanıyorsun bu kez. Belki en derin yerinde uykunun. Artık uyanmanın önkoşulu haline gelen gün ışığı yokken. Kopkoyu bir karanlığa açılıyor gözlerin. Zamanı algılayışın sarsılıyor kökünden. Bu daha ilk sahur.

Karanlığa uyanarak adım atıyorsun Ramazan'a. Geceleyin yemek yiyerek adım atıyorsun. Sabah uyandığında kahvaltı etmeyeceksin artık. Rutin, bir gecede alt üst olmuş.

Şafağın söküşü, güneşin yükselmesi, gölgenin kendisinin iki katına çıkması ve günbatımı: Bugüne dek farkında olmadan koruduğun rutinin bozuluşuna bir ay boyunca tanık olacaksınız. Zaman içinde kendi zamanının açılışı bu.

İlk günlerde, alt üst olan alışkanlıklarını terk edişin seni biraz zorluyor. Şimdi artık sektör haline gelen yeme içme ve gurme kültürünün post modern hayata dayattığı 'sık sık azar azar yiyin' talimatına alışmış miden neye uğradığını şaşırıyor. Karnın acıksa da yiyemeyeceğin için, erteliyorsun acıkmayı.

Uyumanın, konuşmanın, acıkmanın senin asli tabiatından gelen bir rutin olduğunu hatırlıyorsun. Çünkü rutin fitratında var senin. İşte bundan sonra, Ramazan boyunca kendi rutinlerini de oluşturacaksın. Hayatın akışından sapacak, kendi debinde akacaksın.

Daha ilk günlerden itibaren yemek ile arandaki ilişkinin niteliği de değişiyor. Haz ve tüketim kalıpların dağılıp gidiyor. İhtiyaç fazlası bir tek lokmaya bile yer yok artık içinde. Nefsinden kurtulman değil amaç, zaten bu imkânsız.

Onunla uyum içinde varolabilmenin provası bu. Kendi zevkine, egona, çıkarına ve amacına uygun olarak yaptığın bir şey değil. Allah için ve O'nun adıyla yaptığında, kendi nefsini çıkarmış oluyorsun aradan.

O'nun için yapmaktasın evet. Nefsinin rızası için değil, başkalarının rızası için değil. Sadece O'nun rızası için. Rızanın ölçüsü kalptedir.

Eğer bir rekabet hırsı içine girip acıkmamaktan zevk almaya başlarsan ya da acıkmaktan şikayet etmeye başlarsan: Yine araya nefsin girecek. Ve kalp ölçün bozulacak.

Rutinin içinde yeni bir rutin, zamanda yeni bir zaman açtın. Üstelik bu zaman da her gün değişiyor. Saatler kısalıyor, uzuyor. İbadetlerinin rutini durmaksızın değişiyor. Aslında, tüm saatleri, günleri, yılları tavaf ediyor oruç ibadetin. Rutin; çeşit içindeki sonsuz çeşitlilik senin için.

Saatler, günler geçiyor ve güzelleşiyorsun, çünkü her şeyi sevgilisi için yapan bir âşığa dönüşüyorsun giderek. Seni silen bir güzellik. Baştan aşağı.

Başlangıçta toprak ve suyla yoğrulmuş 'hamur'un cansızdı. Kıpırtısızdı. Ona üflenen ruh sana cesedinin nasıl

olduğunu gösterdi. Kendini insan olarak bilmen için, belki tek nefesle içine çektiğin bir ruh gerekiyordu sana. Bir 'iç' gerekiyordu. Can gerekiyordu.

Seni Seven, sana can verirken, O'nu sevmeni arzu etti senden. O'nu sevmek, O'nu bilmekle oluyordu. Ama asıl, O'nun seni sevdiğini, rahmetinin her şeyi kuşattığını, gazabını bile geçtiğini 'oku'maya başlamanla bildin bu sevgiyi:

Bunun adı ibadet. Seven de sensin, sevilen de.

İşte oruç, bu aşkı bilmenin en 'ışıklı' yollarından biri. Bilmek bir ibadet olarak senin vicdanına yüklendi. Sana emanet edileni ancak aşkla koruduğunda iradeni kullanmış olacaksın.

Teslim olmanın gücü de burada zaten. Senden iradeni istiyor. Arzunu, hevesini, şevkini istiyor.

Yalnızca miden değil, ağzın, dilin, ellerin, ayakların; tüm uzuvların birlikte oruç tutuyor, teslim oluyorlar. Hakikatin birliğine varıyorsun. O'nu bilmenin bütünlüğünü (parçalanamazlığını) vicdanında duyuyorsun.

Ve seni kadavra olarak kalmaktan alıkoyan oruç da sana tanıklık ediyor, edecek. O da seni tutuyor çünkü. Bunu kimseden öğrenmedin. Öğrenemiyorsun. Sevgili olmayı kimseden öğrenemezsin.

Varlıkların varoluş hikmetlerini ima eden işaretleri 'olduğu gibi' görmeye başlıyorsun oruçluyken. Dünyayla ve vücudunla arana bir perde indiğinde, hakikatle arandaki perdeler usulca kalkmaya başladı.

Vakit yaklaşırken, tabağına yiyeceğini koyup bekliyorsun. Vakit girince tabaktaki yemek bir anda sana serbest hale gelecek. Yiyecek bir tabak yemek bulamayanları daha yakından anlıyorsun. Uzatıyorsun tabağındakilerden birazını. Başkalarıyla paylaşıyorsun.

Müthiş bir sofraya bu. Sırrı her lokmada paylaşıyorsunuz. Dünyanın bütün sırdaşlarıyla kardeş oluyorsunuz. Giderek her meşrepten insan katılıyor sofraya. Sır paylaşıldıkça tutuluyor. Çünkü sır, herkesin kendi tabağında.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gözü yaşlı zaferler

Leyla İpekçi 04.09.2009

Memleketin bazı çocukları, zaferin bayram coşkusuyla kutlandığı bir günde, korku içinde "ülkemizin bölünmesini istemiyoruz" diyerek paşalara sığınıyor, gözyaşı döküyor. Paşa, ağlayan kızı teskin ediyor:

"Biz olduğumuz, Türk ordusu olduğu müddetçe, Türkiye'yi kimse bölemez."

Ülkemizi işgal etmiş dış güçler karşısında ölümü göze alarak mücadele etmiş olanlar gibi, kendi vatandaşına

haksızlık yapmamayı, zulmetmemeyi, akan kandan beslenmemeyi, silah tacirliği yapmamayı, Atatürk ve çağdaşlık ilkelerini kalkan gibi kullanarak tetikçiler yetiştirmemeyi savunanların da coşkuyla kutladığı zaferler olmalı.

Çünkü düşmanı denize dökmek için hep birlikte (her seferinde özellikle tekrarlandığı gibi Türküyle, Kürdüyle, Lazı, Çerkesiyle vs.) ittifak ederek kazandığımız zafer, kendi vatandaşlarımıza (Kürdümüze, Ermenimize, Alevimize, Sünnimize vs.) adaletli, güvenli, refah dolu bir hayat sunamamış olmanın mahcubiyetini örtemiyor artık.

Düşmana karşı zafer kazandıktan sonra, genç cumhuriyet elitleri içinde, kendine yeni düşmanlar yaratmadan zaferini sürdüremeyeceğini düşünenler vardı. Bizzat kendi vatandaşlarına karşı hırslandı, iktidar savaşı vermeye başladılar.

Gazete arşivleri bu tarz bir savaş dilini yansıtan yazı, haber ve manşetlerle dolu. Nefret söylemiyle beslenen zarif kalemler, yıllar yılı en kaba nefret suçlarına kibarca azmettirdi kendi vatandaşlarını.

Böylelikle bazı siviller, her an savaşa hazır olması beklenen bir ordu gibi davranmaya başladı. Tabii, bu durum kaçınılmaz olarak onlarda bir düşman ezberi oluşturdu. Kendilerinde düşmana karşı büyük bir güç vehmetmeye başladılar.

Fikrini beğenmedikleri herkesi rahatça vatan haini, devlet ve ordu düşmanı ilan ettiler bu sayede. Halen de ediyorlar. Çocuklarından Kürt'ün adını esirgemiş olanlar, asıl kendi kendilerini kandırdıklarını fark edemedi.

Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu açılımların tartışıldığı bir dönemde: Vicdansızlaşma pahasına, kendilerini kandırmayı sürdürüyorlar. Gözyaşı dökerek ülkenin bölüneceğinden korkan çocuklar, ülkenin asıl bu şekilde zihinsel olarak bölük pörçük olduğunu bilmiyorlar.

***

Ülkemizin gözü yaşlı bazı 'çocukları' ise demokratik açılımlardan umutlu. Şehit aileleri arasında, açılım istemeyenlerin yanı sıra, umut büyüyor giderek. Evlatlarımı kaybettim, torunlarımı da kaybetmek istemiyorum diyen annelerin sayısı artıyor.

Geri döndürülemeyecek bir süreç bu. Herkes, kendi düşmanına rağmen barıştan bahsediyor. Yurtdışındaki 'sakıncalı' aydınlar, siyasetçiler geri dönme düşleri kuruyorlar.

Gündelik hayatın diline barış'ın çeşitli tonları yankısını bırakmaya başladı. Eş dost sohbetlerinde sık sık 'daha mutlu günler' nasıl inşa edilebilir, konuşuluyor, ortak hayaller kuruluyor.

Ermeni arkadaşlarımız, artık 'kendi ülkelerinde tutsak ve rehine gibi yaşamaktan' kurtulacaklarını umduklarını belirtiyor. Kürt arkadaşlarımız anadillerinde kendilerini ifade edebilen sanatçılar, düşünürler olmanın hayallerini kuruyor.

Alevi arkadaşlarımız cumhuriyet tarihi boyunca yaşadıkları katliamların asıl sorumlularının yargılanabileceğine dair bir umut taşıyor, cemevlerinde ibadetlerini korkusuzca yapmayı bekliyor.

Artık çok ama çok gecikmiş olarak başörtülü öğrencilerin üniversitede rahatça eğitim görecekları günler de gelebilecek. Dinî ibadetlerini uygulayanların irticacı olduğu söylemi, bu ülkenin kalp damarlarını tıkamayacak belki artık.

Üzerinde çalışılan vakıflar yasasıyla ülkenin bölünme eşiğine geleceğini söyleyenler, bugüne dek vatandaşlarına 'kul hakkı' yedirmiş olmayı vicdanlarında yeniden tartacaklar.

Çocukların bölünmekten, irticadan korkmadığı, korkutulmadığı bir ülkede, zafer gözyaşlarını ancak o zaman hep birlikte dökebileceğiz.

TEKZİP

Bir gazetede Elif Şafak'ın son kitabıyla ilgili olarak yapılan bir haberde, kimi yazarlardan görüş alınmış. Hiç kimse benden görüş istemiş değilse de, yakıştırma bir üslupla Aşk romanına dair benim de görüşüm yayımlandı! Söz konusu gazeteden bir düzeltme gelmediği için, kayıtlara doğru geçmesi adına, buradan tekzip ediyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barışı hangi dille istiyoruz?

Leyla İpekçi 08.09.2009

Silahların bırakılması ve kanın durması için kim kiminle barış yapacak? Bu sorunun gerçek yanıtları belirsizliğini koruyor. Barışmak siyasetin dilinde çok boyutlu, çok taraflı. Ve siyasi pazarlıklara tâbi.

Ama dilini şiddet siyaseti üzerinden kuranlar ile samimi bir biçimde kanın durmasını isteyenler arasındaki yaklaşım farkı giderek belirginleşiyor, belirginleşecek.

Hakkâri Valisi Muammer Türker, sorunun çözümüne yönelik olarak Ankara'da söylenen her cümlemin, en küçüğünden en büyüğüne, kadınından, erkeğine, yaşlısından gencine bölgede büyük yankı bulduğunu söylüyor.

Bu beklenti ve umutların eşiğinde bir tespitte bulunuyor: "Bölgede meseleleri gündeme getirdiğinizde sanki bunlar PKK'nın sayesinde gündeme gelmiş gibi bir algı var. Ama bunun tersi söz konusu."

Türker, insanları o bölgeye yatırım yapmaktan alıkoyanın bizzat PKK'nın varlığı olduğunu belirtiyor. Güneydoğu halkının bir kısmının zihninde ve yüreğinde ise evet, sahiden de PKK sayesinde en kişisel hak ve özgürlüklerinin gündeme geldiğine dair bir inanç var.

Belki bunca yıl akan kanın boşuna olmadığına kendilerini ikna etmek için, böyle düşünmeleri de kaçınılmaz. Gelgelelim, şiddeti bu şekilde meşrulaştırarak, demokratik açılımın dilinde barış pazarlıklarını sürdürmek pek mümkün değil. Vicdanlı da değil.

Zalimin diliyle hakkını aramanın vicdanda kapanmayan bir yara açtığına sanırım hep birlikte tanık olduk bugünlere gelene kadar.

Milli Savunma Bakanlığı'nın hazırladığı verilere göre son yirmi beş yılda 40 bin kişi bu savaşta hayatını yitirdi. Hayatını yitiren PKK'lılar 28 bin civarında. Ama en çok şehit veren illere baktığımızda, ilk on ilin altısı Hakkâri, Şırnak, Mardin gibi doğu ve güneydoğu illerinden oluşuyor.

Ahmet Türk'ün yakarışı andıran sözlerinin anlamı ("bu iş bitsin Allah ikinci gün canımı alsın") bu yüzden çok ama çok derinlerde. Bugün barışı istemek en yakıcı sözcüklerle de olsa siyasete tahvil edilmesi gereken bir dil kullanmak demek. Barış mitinglerinin acılı Kürt anneleriyle dolup taşması boşuna değil.

Bu durumda, baştaki sözümü biraz daha açayım. **Maruz kaldıkları her türlü hukuksuzluğun adaletle çözülmesi için samimiyetle uğraşanların yanında: Kan ve şiddeti meşrulaştırma çabalarının diliyle konuşanların kendini dinletmesi giderek daha zorlaşacak.**

Vali Türker, bölgedeki insanların normal bir hayat, yani memleketin diğer taraflarında sürdürülen hayat nasılsa, onun özlemi içinde olduklarını söylüyor. "Türk bayrağı ile, üniter devlet yapısıyla bir alıp veremedikleri yok. İnsanca yaşamak, iyi bir eğitim ve sağlık hizmetleri istiyorlar."

"Artık çocuklar ölmesin, bir yerden bir yere giderken yol kontrolleri olmasın, hepimiz suçlu muamelesi görmeyelim diyorlar" şeklinde belirtiyor bu gündelik hayat taleplerini. "Burada ortam iyileşsin, yatırımcı, öğretmen, doktor gelsin istiyorlar."

Böyle insanca taleplerin yıllardır dikkate alınmadığı bir bölgede, sadece alçak uçuş yapan uçaklar bile küçük çocukların psikolojisini bozuyor. Ya da sözgelimi çocuk ezen panzerleri kullananların yargıya çıkarılmaması hayal kırıklığını büyütüyor.

"Hayvancılık ve tarım ölmüş durumda" diyor Türker. "Güvenlik nedeniyle yaylalara çıkamıyorlar. İnsanlar, güvenlik nedeniyle uygulanan koruculuk sistemiyle meşgul olmuş, üretimi bir tarafa bırakmışlar."

Bugüne dek savaşın diliyle siyaseti sürdürdük, şiddet ve kanla besledik ideolojilerimizi. Barışın diliyle siyaset yapmayı öğrenmek içinse, suçlu muamelesi görmek istemeyen, 'normal' bir hayat beklentisinde olan çocukların bazılarının neden "Atatürk sizin için neyse Öcalan da bizim için odur" diyebildiklerini merak etmekle işe başlayabiliriz.

Onları ister birileri kullanıyor olsun, ister olmasın. Evet, şiddeti besleyen bir söylem bu. Doğduklarından beri kayıplara, faili meçhullere, işkenceye, kaba kuvvete tanık olan çocukları topyekûn terörist ilan edenlere sormalı yine de: Çocukları terörist ilan etmek, hep savaşın diline hizmet etmedi mi?

Savaşın dili her tarafta hâlâ bu kadar hâkimse, kim bitirecek ki zaten bu savaşı? Dahası, onca kan aktıktan sonra, yine aynı soruya gelip tıkanacağız: Kim kiminle barışacak?

İnsan unutuyor, dere unutmuyor

Leyla İpekçi 11.09.2009

1990'da Halkalı'daki binasına taşınan Güneş yayınları dergi grubuyla birlikte İkitelli'ye ilk gelen gazete grubu Sabah grubuydu. 1991 yılının nisan ayında orada çalışmaya başladığımda, Halkalı ve İkitelli'deki bazı fabrikalar dışında, etraf boştu. TEM otoyolundan TIR'lar dışında dakikada ancak bir araba geçirdi. Araba kullanmaya orada başladım.

O vakitler ne İkitelli Organize Sanayi Bölgesi vardı, ne otoyol boyunca iki taraflı yayılan semtler, ne de siteler, akıllı binalar, işyerleri. Buradaki zeminin çok kaypak olduğunu, her yanda dereler bulunduğunu, o yüzden buralarda pek öyle kolay yapılaşma olmayacağını söylerlerdi.

1995 yılına gelindiğinde ise Sabah binasından başka birçok yeni akıllı bina ve fabrika o bölgeye yerleşmişti bile. Yan yollar, viyadükler, üst geçitler, adalar yapılıyordu durmadan.

O yıl yine bir sel felaketi yaşandığında Ayamama deresi taşıtı. Aynı saatlerde, ben de arabamın içinde, birkaç arkadaşım ile birlikte Sabah binasına gitmeye çalışıyordum.

Otoyol tamamen tıkanmıştı. Birkaç saat içindeyse sel iyice kendini gösterdi. Yan tarafımızda, suyun arabaların üzerine çıktığını görüyorduk. Güç bela gazeteye ulaştığımızda ise bodrum ve ilk katları tamamen su bastığını görmüştük.

Bir arkadaşımız arabasının camından çıkmayı başararak zar zor kendini kurtarmıştı sulardan. Gazete binasında yaşanan kaybı ve hasarı atlatmak kolay olmayacaktı.

Yanımızda akmakta olan ve etrafa kimi zaman tuhaf kimyasal kokular saçan derenin adını ilk o vakit duymuştum. Mimar Sinan tarafından yapılan köprülerin hasar almamış olmasına rağmen, diğer köprü ve yapıların yıkılması klasiğiyle de ilk o zaman karşılaştım.

Bu sefer daha beteri oldu. Bir yılda yağması gereken yağışın neredeyse üçte biri kırk sekiz saatte yağmış. Meteoroloji uzmanları yağış miktarının son 80 yılın en yüksek yağışı olduğunu söylüyor. İkitelli'ye bir saatte 90 kilogram yağış düşmüş.

Nitekim o bölgedeki otoparka TIR'larını çekmiş uyumakta olan şoförlerden Kadir Değer, aracına birilerinin vurduğunu sanarak uyandığında, suyun iki metre kadar yükseldiğini görmüş. TIR'ın üzerine tırmandığında ise aradan beş dakika bile geçmemişti. Ancak su bir metre daha yükselmişti.

Görgü tanığı Emir Karataş, "sular yükselip hızla aktığında baktım bir halk otobüsü yüzerek geliyor" diye anlatıyor. "Peşi sıra da bir sürü eşya ve araç geliyor yüze yüze. Sonra halk otobüsü TIR'ların arasına daldı, her şey paramparça oldu. Beş dakika içerisinde tüm TIR parkı suyla dolmuştu."

Dereleri kuruttukça, ıslah ettikçe, üzerlerine beton döktükçe suyun neler yapabileceğini de unuttuk. Çünkü görüp geçirdiğimiz bunca sel felaketi, taşkın ve depreme rağmen, kentin ortasındaki derelerin kenarına bina

kondurmaya, yol yapmaya devam ettik.

Çarpık yapılaşma ve rant kaygısı nedeniyle birileri dere yataklarına bina yapmaya göz yumarken, bizler de gerçeğe kapadık gözlerimizi. Tsunamilerin maharetini son derece yıkıcı bir biçimde öğrenmek dahi suyun zihnimizdeki imgesini zenginleştirmeye yetmedi. Ama su unutmuyor, unutmadı.

Islah da edilse, üzerine asfalt da dökülse, otoban da yapılsa, bilmem kaç tonluk kazıklar da çakılsa fark etmiyor. Dere yatağını unutmuyor. Su, onun varoluş hakikati. Asli tabiatı. Biz ise unutuyoruz, çünkü asli tabiatımızı inkâr ediyoruz durmadan.

Akışını engellemeye çalışıyoruz derenin. Bastırmak, kapatmak istiyoruz. Ama suyun tek niteliği dere olup akmak değil. Suyun tek kabiliyeti yataylık da değil. Gökten indiğinde bambaşka özellikleri de ortaya çıkıyor. Bunu da unutuyoruz.

Su, evet, toprağa can verir, yeşertir, insanın canını muhafaza eder. Hayat suyla var. Ancak su aynı zamanda boğabilir, taşabilir, sele, baskına, tufana dönüşebilir. Yerden ve gökten aynı anda harekete geçtiğinde tonlarca ağırlıktaki TIR'ları değil yalnızca, dağları da yerinden oynatabilir.

Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şube Başkanı Eyüp Muhçu, Ayamama deresi etrafındaki yapılaşmaya izin veren İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ni bu felaketten sorumlu tutuyor. 1978'de de çok büyük bir sel yaşandığını hatırlatan Muhçu, o dönemdeki otoyol azlığının ve yeşil alanların daha fazla olmasının sel felaketini engellediğini söylüyor.

Bakalım suyun, toprağın, hava ve ateşin maharetlerini yeniden hatırlayana dek: Çarpık yapılaşmanın rantını yeme hırsıyla daha ne çok kıyımdan geçireceğiz kendimizi?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Connecting yayla'

Leyla İpekçi 15.09.2009

Sel felaketinin yaralarının henüz sarılmakta olduğu Marmara bölgesinden uzakta Doğu Karadeniz yaylalarındayım. Yaz boyunca aralıklarla yaptığım gibi.

Sel bu yaz Karadeniz'i birkaç kez vurdu. Giresun'da, Karadeniz sahil yolunda ağır hasarlara, büyük acılara yol açtı. Yaz yağışları ağustosun son haftasına doğru azaldı. Eylülün ilk günlerinden beri ılıman, doygun, ışıkl, nispeten kuru bir hava var. İki ay önce büyük şarılıtlarla akan dere, kimi yerlerde iyice kısıtı sesini.

İki farklı hayat gördüm burada. Elleriyle, ayaklarıyla yaşamaya çalışan bölge insanlarının zorlu doğa şartlarına uyum sağlayan hayatını öncelikle. Ağacını kesen, otunu toplayan, hayvanını otlatan insanın sekiz on kilometre yukarıdaki köyüne patikadan inip çıkmasını. Arabaya binmekte zorlanan bir ihtiyarın, elindeki yükü her gün üç

dört saat yukarı tırmanışını.

Hayatın kendine has titreşimleriyle ruh tellerini akort edebilenlerin tatminli, huzurlu, sade ve mütevazı yüzlerinde kökle, tohumla, tomurcukla, petekle, çekirdekle, kovanla, dereyle, taşla kurdukları ilişki tüm kendiliğindenliğiye yansıyor. İç dünyalarını böyle yapan insanların kader ile irade arasında kurdukları bütüncüllüğü seviyorum. Bakanı da güzelleştiren, saf, duru bir gerçeklik bu.

Ormana giden, rızkını gün boyunca oradan çıkaran bir erkeğin sezgilerini, hayallerini, arzu ve korkularını başkalarıyla güç ilişkisi kurmaksızın paylaşabilmesine de tanık oldum. Yaylada hayvanlarını otlatan kadının dört çarpı dört cipini kullanarak aşağı inişine de.

Yol boyunca yayla turizmini küresel dünyaya açmayı ve yeni istihdam olanakları geliştirmeyi hedefleyen bir kurumun internet adresini belirten (connecting yayla) tabelalar vardı. Bir ayakları büyük şehirde, bir ayakları çay tarlasında, yaylalarda olan insanların hakikatinde hayat şablonlarının, yaşam tarzı kalıplarının muğlâklığını, müphemliğini ve iç içeliğini bir kez daha gözlemledim.

Yaylada herkes kendiliğinden eşitleniyor, doğanın kucağında biricikliğini seviyor, rekabetten uzaklaşıyorsunuz. Tulumla, horonla kendinizi herkesle birlikte dışavuruyorsunuz. Parçalanmıyor, bölünmüyorsunuz ne zihinde, ne kalpte.

Tabii biraz sonra ufacık bir rant meselesi yüzünden kimin silahı güçlüyse onun sesi çıkacak. Bunu biliyoruz ve aramızdaki o sessiz gerilim, birbirimizle çatışmamak için bir ölçü olarak duruyor. Zaten su akıyor, yarın da akacak. Sis yine inecek. Adaletin ölçüsü güçlü olanda değil, içten içe biliyor herkes.

Diğer hayat ise buraya bizim gibi 'dışarıdan' gelenlerin uyum sağlama çabasının etrafında örülen daha 'dekoratif' bir hayat.

Macera tutkusuyla, outdoor giysilerini yöresel giysilerle birlikte kuşanarak yarı folklorik, yarı turistik bir faaliyet içinde buralara gelenlerin, maddi manevi tortularını birkaç gün içinde süpürebilme maharetlerini izlemek de öğreticiydi.

Kimi kolay adapte olabiliyor, kimiye buradaki hayatın trekking faaliyetinden öte bir anlamı ve bedeli olduğunu kolayca algılayamıyor.

Arcılar, ağacın yirmi bazen otuz kırk metre yükseğine yerleştirdikleri kovanlara ulaşmak için iplerle tırmanıyorlar. Görünmeyen yüksekliklere. Aşağıda beklerken bir süre sonra mutlak sessizlik başgösteriyor.

E peki nerede kaldı arıcı, neden halen aşağı inmedi diye merak ettiğinizde, "Şşşt" diyorlar, "o şimdi arılarla konuşuyor." Evet raftinge, heli-ski yapmaya, enduro motosiklet turuna, jip-safariye, trekkinge gelenler de işitiyor olmalı:

Biz aslında arıyla, gürgenle, toprakla, yaprakla, bulutla, dereyle aynı dili konuşuyoruz.

Fakat Ayamama deresinin dilini unuttuğumuz gibi, Fırtına vadisinin ana damarlarından Palovit vadisine plansız, projesiz yapılmakta olan yolu gördüğümde, anlıyorum ki, burada da bu ortak dili unutturmak isteyenler var.

Derelerin üzerine dökülen beton, içine atılan kimyasal atıklar, çöpler, ormanlarda siyanürle altın arayıcılığı, tüplerle balık avlayanlar, kaçak ağaç kesenler, hidroelektrik santral girişimleri derken, bir de gelişigüzel yapılmakta olan yollarımız var çünkü.

Derken yolu çoktan yapılmış ve turizme açılma serüveninde para ve ün kazandıysa da, talan ve zevksizlik açısından sınıfta kalmış Ayder yaylasına akşam iniyor. Vaktiyle İzmir’de fırıncılık, pastacılık yapmaya giden yaşlılar, kışın okumaya, çalışmaya başka şehirlere giden gençler biraraya geliyor.

Rize çayı Fırtına deresinin suyuyla demlendiğinde yalnız burada bu kadar şahane bir sonuç veriyor. Hâlâ.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Macahel, Palovit, Fırtına...

Leyla İpekçi 18.09.2009

Karadeniz sahil yolunu boydan boya geçerken karşıt duygular içindeyim. Özellikle Ordu, Fatsa ve Ünye büyük parıltılarla bizi içeriye çağırıyor. Yol sahilden geçtiği için, hayat içeride kalmış.

Zaten karşıt duygular içinde olmamın nedeni biraz da bu. Hem Karadeniz’in yeşiliyle, çay veya fındık tarlalarıyla, adım başı rastladığım plajlarıyla eski yola nazaran çok daha kolay, rahat, güvenli ve seyahat etmesi zevkli bir yoldu.

Hem de, yapımından beri her türlü sel felaketine zemin hazırlamakla itham ediliyordu. Bu yazki yoğun yağışlarla büyük afet yaşayan Giresunlular, yolu planlayan kurumun, bu planın asıl sahibi olan yerel idare ve sivil toplum örgütlerinin, meslek odalarının görüşlerini dikkate almadığından yakınıyordu.

Yolun Giresun’un doğal yapısına uygun olmadığı ve şehrin denizle olan ilişkisini koparacağı konusunda pek çok görüş beyan edilmişti. Sahil yolunun önüne set çektiği şehir, yağışlar sonucu gelen suyun tahliyesine engel olunca yerleşim merkezlerini su basmıştı. Sahil yolunun, şehrin aldığı yağışın tahliye edilmesini engellediği, derelerin önüne yapılan setlerle, yataklarının değiştirildiği belirtiliyordu.

Daha önceki yıllarda da, Karadeniz için çok büyük bir kazanım olarak görülen yolun birçok yerde deniz dolgusu olarak inşa edilmesi tepki çekiyordu. Kimileri hırçın dalgaların yolu zamanla yutacağından, kimileri de toprak kaymasından ve heyelan tehdidinden bahsediyordu. Son birkaç yıl içinde bütün bu uyarıların boşuna olmadığı defalarca kanıtlandı maalesef.

Bölgede ‘tünel tipi hidroelektrik santralleri’nin (HES) projeye aykırı bir şekilde ilerlemesinin de sel felaketine sebep olduğu söyleniyor. Santraller için kazılan tünellerden çıkarılan topraklar belli bir yere toplanmayıp dağ yamaçlarından dere yataklarına dökülüyor çünkü.

UNESCO tarafından ülkenin tek ‘biyosfer rezerv alanı’ ilan edilen Artvin’in Gürcistan sınırındaki Macahel’de

yapılması planlanan hidroelektrik santral sayısının sekizi bulduğu, tüm Doğu Karadeniz içinse bu rakamın 550'ye çıktığı belirtiliyor.

HES için Doğu Karadeniz'de yapılacak tüneller nedeniyle yüz elli bin tona yakın hafriyatın çıkacağını, ortalama on bin kamyonla bu hafriyatın taşınacağını belirten yetkililer, ağaç kesmekle de bir yere varılamayacağını, santral inşaatlarının bölgedeki ekosistemi bitireceğini söylüyor.

Rize Çamlıhemşin'de ise halk, Fırtına deresini tünel alacak HES'ler değil dereye karışan ırmaklar üzerine yapılacak 'değirmen tipi enerji santralleri' talep ediyor. Böylece hem Hemşinlilerin enerji ihtiyacı karşılanır hem de deremiz özgür akmaya devam eder diyorlar.

Kaçkar dağlarının eteğindeki Çamlıhemşinliler, hidroelektrik santral yapma girişimini uzun süren mahkemelerden ve protesto gösterilerinden sonra atlatmıştı. Açılan taşocakları, Fırtına deresine dökülen çöpler derken Fırtına vadisinin ana damarlarından biri olan Palovit vadisi de bugünlerde mevcut yol güzergâhını düzeltme gerekçesiyle tehdit altında.

Kimileri civardaki tüm yayla yollarını birbirine bağlama amacındaki hükümetin planını destekliyor. Çünkü yollar çok bozuk, normal bir arabayla çıkma ihtimali zaten pek yok. Turizmin gelişmesi onlar için önemli, çünkü daha kolay para kazanmak, kendilerini tanıtmak istiyorlar. Yol yapılınsın da nasıl olursa olsun, umursamıyorlar.

Yol yapımına itiraz edenlerin ise endişeleri var. Dünya küresel ısınmadan, ekolojiden, doğal yaşamdan dem vururken bir sit alanı için bu karar neye dayanarak veriliyor diye soruyorlar. Bütün mesele insanların yaylaya kolay ulaşması ise devletin Karayolları neden mevcut yolları düzeltmiyor da ekstrasından harcama yaparak yeni yollar peşine düşüyor?

İhaleler, kamu kurumları, dozerler, rantçılar, nemacılar, yatakları değiştirilen dereler derken, Karadeniz sahil yolu bütün 'gürültüsü'yle akmaya devam ediyor. Biz Samsun'dan içeriye, Çarşamba'dan Merzifon'a doğru kıvrılıyoruz.

Yol çoğunlukla duble. Bu yüzden Çamlıhemşin'den beri toplam on sekiz saat süreceğiz yolculuğumuz bizi umduğumuzdan daha az yoracak. Tek yönlü yollarda da yol çalışmaları hızla ilerliyor. Keşke diyorum, keşke bu kadar emeğe ve masrafa herkesi memnun edecek bir medeniyet projesi üretebilmiş olsaydık.

Saklı buzul göllerine, kırmızı benekli dere balığına, tertemiz havaya, karakovan balına, bal gibi kokan dağ çiçeklerine, şelalelere, derelere, sise, ıhlamur, gürgen ve kestane ağaçlarına, bulut denizlerine bakarken, doğanın ürettiği ile insanın ürettiği arasındaki farkı görüyorum artık: Şişmiş bir ego manzarası bu yalnızca.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aklı akılla terk etmek

Leyla İpekçi 22.09.2009

Ahmet Altan'ın dediği gibi, 'akıllı' insanların artık varoluşa dair niye sorusunu sormaması, bu soruyu ortadan kaldırmadı. Dahası, insanlığın nedensizliğini ve anlamsızlığını tek veri kabul ettiğimiz sürece ne aklın vicdanla ilişkisi, ne de evrensel merhamet bir kıymet olarak kalabildi.

Doğa katliamları, ötekinin şeytanlaştırılması, tüketim çılgınlığı, egonun iktidarla ilişkisi de artık sorulmayan bu 'niye'nin tezahürleri olarak karşımızda.

Akıl ve nedenselliğe dair düşündüklerimin bir kısmını 'akleden kalp' üzerinden ifade etmeye çalışacağım. Bunun için önce, sufilerin 'aklı akılla terk etme' yönteminden elimden geldiğince seküler sözcüklerle bahsetmeliyim.

Aklı akılla terk etmek; sanıldığının aksine aklı küçümsemek, yok saymak değil. Aklı diğer hiçbir şey gibi mutlaklaştırmamak demek. Aklın ötesi vardır. Çünkü aklın da bir sebebi var.

Aklı onun asli sebebinden (kaynağından) kendi irademizle alıp kullanmak, aklın bir emanet olduğunun kanıtı bence.

Her şeye; iradeye, korkuya, akla emanet olarak bakmak: Şüphe ve sorgulamalar katı olan zihinden, emanetin yerleştiği mahal olan kalbe doğru dikey bir yolculuğu gerektiriyor.

Ve yine her şeye emanet olarak bakmak: Sahip değil ait olmaktır. Toprağı, ırkı, vücudu, hazzı, milliyeti ya da başkalarının iktidarını mutlaklaştırmaktan bizi alıkoyar.

Varoluşa aramızda bir mesafe bırakır. Mahremdir bu. Mahrem, bana göre, insanı iç özgürlüğüne götüren hammadde.

Her şeye emanet olarak bakmanın akılla ilişkisini kuralım o halde. Aklın nedenine ulaşabilmek için, aklın ötesine geçen, onu kuşatan bir bakış gerek. Bu yüzden, kalp için Kuran'dan alıntılarla 'akleden kalp' terimini benimsiyorum.

Akıl, onun ötesine geçebilmek için kullanılabilecek yegâne melekedir yine. Yani akıl, insan olabilmek için çok ama çok gerekli.

Aklı küçümsemek ya da onu mutlaklaştırmak: Her şeyin yerli yerine konması demek olan adaleti tesis etmemizin önünde bir engeldir diye düşünüyorum. Her şeyin yerli yerine konması bence kavuşmadır. Asıl buluşma.

Ve kavuşma; sebeplerin ardındaki sebebe dönmektir. İlk sebebe. Evrimlerin, yaratılışların, değişimlerin, döngülerin, âlem içinde âlemlerin sebebine. Parçalanamayacak hakikate.

Tüm sebepleri içererek varolmanın anlamı; adalete dair bir vaattir aynı zamanda.

Kavuşma demiştim. Bu anlamda kavuşma, kader ile iradenin birbiriyle buluşması, örtüşmesidir. Yani aşk. Aşk; aklın alanından taşıdığı ölçüde genişleyen bir hakikat. Hal. Aklın sınırlarını terk eder aşk.

Âşık için de aynı kural geçerli. Akli akılla terk etmeden kendiliğinden kavuşmanın sırrı ona açılmaz. Bu durumda adaletin vaadi tamamlanmadan kalacaktır.

O halde toparlayalım. **Aşk varsa kavuşma vardır; kavuşma varsa adalet vardır diyorum. ‘Her şey O’na döndürülecektir’in tüm mealleriyle birlikte.**

***

Yine diyorum ki; akleden kalp iman eden kalptir. İman etmek, emin olduğum bir bilgiyi kalbime emanet etmek demek benim için.

Bazen olur. Henüz ilk kez vücuda gelmekte olan bir şeyi, sanki ezelden beri bildiğiniz hissine kapılırsınız. Sizde bir karşılığı vardır.

İşte insan da, tıpkı bir ‘deja vu’ gibi, zamansız ve mekânsız olarak, hakikatiyle mevcuttur. Ancak vücuduyla varolacağı vakit, bu bilgiyle birlikte dünyaya geliyor.

“İşittik ve itaat ettik” dedikten sonra, kendi rızasıyla geliyor. (Bu bence tüm insanlığı ‘biz’ paydasına alabilen ‘ilk söz’dür. Kutsal Kitap’taki ‘önce söz vardı’nın açılımlarından biri olarak.)

İşitmek ve itaat etmek: Ezelden ebede, emaneti ‘biz’ olarak taşıma ahdi diyelim. Emanete iman eden kalp, bu bilgiden emin olur. Şüphelerini akleden kalbiyle terk etmiştir.

Kimileri bunu onur kırıcı bir boyun eğiş olarak algılayabilir. Kimileri içinse akıntıyla birlikte akmak kadar kendiliğinden taşınan bir bilgeliktir bu. Bazıları bildiklerinin ne olduğunu idrak edemezken, bazıları da neyi bildiklerinin farkına varmaz.

Niye sorusunun yanıtını bize emanet edilen bilgiden emin olarak kalbimizde taşımak da bana göre bir ‘akıl’ belirtisidir. Bilemeyeceklerimizi bilmemeye teslim oldukça bu bilginin kendiliğinden açıldığını görebilmek de.

Niye sorusuna verdiğimiz yanıtlar bizi birbirimizden ayırıyor. Her kalpteki cevap biricik. Belki cevaplarımızı tasdik etmek için aklımızı kullanmamız gerekir. Ama kalbimizi kullanmamız gerekmez.

İçimizden biliriz. Tıpkı ‘kavuşma vaadi’ni içimizdeki ‘kavuşma arzusu’ndan bildiğimiz gibi.

Belki de evrensel adalet, niye sorusunun yanıtını akleden kalbimizde barındırmaktadır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ayrışmalar, tekrar birleşmeler

Leyla İpekçi 25.09.2009

Kimilerimiz eski adabı özlüyor. Eski günlerin edebini. Bugüne ait beklentileri de bu yönde. Mesela şöyle diyorlar, oruç tutanlara saygı duymak adına, sigara içenler daha özenli davransalardı. Ve Ramazan boyunca sokakta içmeselerdi.

Bu tip özelemleri yansıtan nice örnek var. İnsanı geçmişin o masalsı büyüünde tutan, masumiyete dönüş eğilimi olsa gerek biraz da. Mazi hep daha masumdu sanki. Kırklar daha yeşil, denizler daha mavi, gökyüzü daha berraktı. Ama sanki hepsinden önce, insan yüzü daha temizdi. Daha saf.

Böyle miydi sahiden; belki. Bunu ölçecek birimleri farklı hepimizin. Birazı geçerli olabilir bu örneklerin birazı değil. Ama şunu biliyoruz: Saatlerin ruhu var.

Ve bu ruhun aynasından bugüne yansıyan, öncelikle, kapalı alanlarda sigara içme yasağı. Sonra da, bu yasağın kamusal alanla, insan hakları ile, özgürlüğün tanımı ile hatta birlikte yaşama biçimleri ile olan çok boyutlu ilişkisi.

Bu durumda sokağa çıktığında otomatik olarak sigara yakan birine (hatta dışarı tam da bu iş için çıkmış birine) oruç tutanlara kabalık ettiğini söylediğinizde çok şaşıracaktır. Muhtemelen aklının ucundan böyle bir şey hiç geçmemiştir.

(Geçmişte veya bugün herkesin yediği içtiği bir ortamda, şikâyet etmeksizin oruç tutmayı sürdürmenin nefsanî ve rabbanî boyutlarına burada girmiyoruz.)

Saatlerin ruhu, sadece zıtlıkları değil, benzerlikleri, ayrışmaları, tekrar birleşmeleri, çoğullukları, farklı tekillikleri birarada ve ayrı ayrı barındırıyor artık. Beğenelim, beğenmeyelim.

Ne hayat tarzları tamamen kopuk birbirinden. Ne hayat görüşleri. Büyük kesişmelerle bağlıyız birbirimize. Büyük ayrışmaların eşiğinde, bir ipin aynı ucunda olduğumuzun idrakiyle yeniden kenetleniyor, örtüşüyor, üst üste yığılıyor, kesişiyoruz.

Bir örnek daha. Bale ve dans kursundan dağılan genç kızlarla karşılaşıyorsunuz. Kimisi başörtülü, kimisi açık. "Tesettürlü birinin dansla ve baleyle ne işi olabilir. Bale Batı'dan taklit edilmiş bir sanattır. Bize ait değildir" diyebilirsiniz.

Yabancı olandaki kendimizi, yerli olandaki ötekini görmek istemeyebilir, mazide çokkültürlü bir medeniyet kurduğumuzu gözardı edebilirsiniz. Ya da tesettürle bale dersi almak abestir diyerek, başörtülü kızı evine geri yollamak da isteyebilirsiniz, çağdaş değerleri salt kendinize mal etmekle gururlanarak.

Bu durumda: Dershane çıkışı gelen erkek arkadaşının koluna girmiş başörtülü genç kıza bakıp, "açsın başını o zaman" da diyebilirsiniz. "Eskiden örtülü kızlar çekingen olurdu, ortalıkta gezinmezdi, kendini göstermezdi" de diyebilirsiniz.

Kendini gösterme arzusunun kesintisiz bir arz olarak pazarlandığı bir dünyada; görünmek, başlı başına birçok sektörün ana teması. **Kendini görünür kılmak, anlatmak, ifade etmek, görüntüsüyle var olmak başlı başına bir şiddet içeriyor aynı zamanda.**

Çünkü karşısında röntgenci, edilgen, tekinsiz alanlara açık, tahakküme karşı kendi yöntemlerini geliştirmekte olan bir öteki yaratıyor. İster başörtülü, ister başörtüsüz olsun, gözün değerleri giderek silikleşiyor.

Yeni görme-görünme parametrelerine uygun olarak gelişen elektronik iletişim sektörleri sayesinde, aleni nefretlerin ve banal hazların nesneleri iyice açığa çıkıyor. Nesne öznedan giderek kopuyor.

Cinayet işlemek bile yeterince görünmüyor artık. Maktulü hangi yöntemle öldürdüğün, bir saklı-açık göz estetiği olarak kendini belli etmek istiyor. **Karabulut cinayetinin medyada ele alınışında olduğu gibi, bugünün bilinçaltında durmaksızın farklı geçmiş imgelemelerini çoğaltarak, çok daha tekinsiz hazlara bağlıyor nefsimizi.**

Tüm bunlarla mücadele edeceksek, eskiye ve bugüne ait evrensel bir 'modernliğin' kodlarını çoğaltacaksak, mazideki masumiyeti yamalamakla değil, bugünün kumaşlarını ustaca dikmekle uğraşmalıyız asıl.

Erkek arkadaşının koluna giren başörtülü genç kıızı, tutuculuk adına da çağdaşlık adına eleştirebilirsiniz. Ama onun hayat ile olan ilişkisini yorumlamak için tüm zamanları kuşatan bir bakışa sahip olmalısınız önce. Döneminin modernleri olan ilk Müslümanlar gibi.

Ne arkadaşının koluna girdiği için onu İslâm'dan dışlamakla, ne de başörtülü olarak bunu yaptığı için çağdaşıktan dışlamakla ayrıştırabiliyoruz artık hayatlarımızı.

'Doğru'larımız değişmeyebilir kuşkusuz. Ama doğrularımızın birbirine yansımalarına imkân tanımak, belki bugünün ruhuna ayrı biçimlerde de olsa bir arada dokunabilmek için daha 'sahih' bir niyet olacaktır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türklüğü yeniden politize edenler

Leyla İpekçi 29.09.2009

Geçtiğimiz hafta sonu Bursa Atatürk Stadı'ndaki tribünlerde "Mehmetçiğiz, Türküz, Ne mutlu Türküm diyene" yazılı pankartlar açan futbolseverler, acaba PKK şiddetiyle şehit olanların pek çoğunun bizzat orduda görev yapan Kürt askerleri olduğunu hiç duymuşlar mıydı?

Peki, bazı futbolseverlerin futbol oynamaya gelen Diyarbakırsporlu futbolcuları PKK'lılarla eşdeğer görmelerinde kimlerin payı vardı?

Gaziantep-Ankaragücü maçında ise bir taraftar grubu pankart açtığında "şehitler ölmez, vatan bölünmez" sloganları atanlar karşılarında futbolcu yerine savaşçı mı görüyordu acaba?

Kürt açılımını hainlikle ve bölücülükle itham etmekten başka hiçbir cümle kurma gereği duymayan ve kanal kanal dolaşarak kibar bir üslupla vatandaşları ajite eden kanaat önderlerinin payı yok mudur bu tür

çatışmalarda?

Geçtiğimiz günlerde Biga’da kapalı pazar yerinde yapılan düğünde çalan Kürtçe müziğin kapatılmasını isteyen grupla düğün sahipleri arasında taşlı sopalı kavga çıktı. Kürt açılımını hainlikle eşdeğer olduğunu söyleyenler sorumluluk duydular mı acaba?

Bir süredir ortalıkta görünmeyen bazı araştırmacı yazarlar, “Kürt açılımı nedir diyoruz, hiçbir şey sayan yok” diyerek gözlerimizin içine baka baka bu ülkede hiçbir adaletsizliğin yapılmadığını anlatıyorlar. Kamu vicdanıyla alay ederek adeta.

Diyarbakır cezaevinde yaşanan insanlık dışı olayları, sadece anadilini bilip konuşanların bölücü ilan edilerek işkence gördüklerini, masum köylülerin ağaçlara bağlanarak infaz edildiğini, şiddete bulaşmak yerine politika yapmaya kalkanların kemiklerinin kırılıp kuyulara atıldığını, faili meçhulleri, savaşın sürmesinden nemalananların kirli provokasyonlarını ve daha birçok şeyi yok sayabiliyorlar.

Tabii bunları adalet ve hakkaniyet adına hatırlatınca da bu sefer PKK’nın sanki masum olduğunu söylüyormuşuz gibi, bizlere de PKK’lı muamelesi yapmaya başlıyorlar. Vatandaşların devlet tarafından gördüğü çeşitli zulümleri: Hepimizin lanetlediği bir örgütün şiddet eylemlerini öne sürerek unutturmaya çalışıyorlar.

Sloganlara dönüşmüş yaftalama yöntemleriyle zafer kazanacaklarını umuyorlar. “Türk açılımı istiyoruz” diyenleri Türklerin sanki varolma hakları ellerinden alınıyormuşçasına galeyana getiriyorlar.

Kürtlerin tamamı sanki eline silah alıp dağa çıkarak Türkleri yok etmeye çalışıyormuş gibi bir atmosfer yaratıyorlar.

Gençleri Kürtlere karşı kışkırtırken yalan bilgiler verenlerin, gerçekleri saklayanların vicdanını ne örtebilir bu kadar kalın örtülerle? 25 yıldır şehit düşmekte olan ve zulüm görenlerin masum kanı mı?

Tribünlerde, internet sitelerinde, düğünlerde asıl ayrımcılığın kendilerine yapıldığını haykıranları yönlendirenler, vicdan ölçülerini tribün sloganlarıyla tarttığında yalnızca şiddet ve kaba kuvvetin çoğalacağını bilmiyor mu?

Bu şekilde Kürt açılımına engel olsalar ve hükümetin başarısızlığını sağlasalar ne olacak? Adaletli ve vicdanlı bir zafer kazanmış olacaklar mı?

Birtakım yetkililer, ülkemizdeki dindarları tam da bugünlerde Araplaşma tehlikesine karşı uyarmaya başladı yine çeşitli kanallarda. Türk-İslam sentezciliğini yeniden gündeme getirenlerin kullandığı üslubun pek mümince değil de, son derece ajite edici olduğunu görmek nedense şaşırtmıyor artık.

Nihayetinde Kürt açılımını daha en başından engellemek isteyen kişi ve kurumlar mağduriyet söylemini köpürterek Türklüğü gerek milliyetçilik, gerek din, gerekse ulusalcılık bazında yeniden politize etmeye çalışıyorlar. Bunun için bir vakitler Hrant Dink’e iftira atanları aratmayacak biçimde sahaya inmiş durumdalar.

Evet hükümeti eleştirebiliriz, açılımı sorgulayabilir, kuşkularımızı dile getirebiliriz. Kimi Kürtlerin Kürtçülüklerini, şiddetten nemalanmalarını, kimi Kürt politikacıların kan pahasına yaptıkları ucuz pazarlıkları sorgulayabiliriz. Sorgulamalıyız.

Ancak adaletsizlik yaparak zafer kazanacağını sananlar ister Türkleri, ister Kürtleri galeyana getirsin, sonuçta başarısızlığa mahkûmdurlar. Çünkü hakikatin gözleri ardına dek açıldı artık. Ona ancak hak ile bakanlar ulaşacak.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bayraklar ve kökler

Leyla İpekçi 16.10.2009

Türkiye-Ermenistan maçının ilk dakikalarında 'Teksas'ın liderinden sahaya inerek üçlü çektirmesini isteyen taraftarlar, istekleri yerine gelmeyince şöyle bağırılmışlar: **"Sahaya inmeyen Ermeni olsun!"**

Bravo doğrusu. Ne kadar gerçekçi, yetişkin ve derinlikli bir talep!

Maçın sona erdiği dakikalardı. Canlı yayın yapan kanallardan birinde, stadın önünden bildiren muhabir, içeride Ermenistan'dan gelen gazetecilerin Ermeni bayrağını açtığını ve özellikle kadınların slogan attığını söyledi. Haber spikeri ise "öyle mi, gerçekten bu çok ilginç" diyerek durumu dikkatimize sundu.

Tabii bu yayını izleyenler de şöyle düşündü: Bu kadar önleme rağmen Ermenilerin kışkırtıcı tavrına ses çıkarılmamıştı fakat buna karşılık Türk taraftarların içeriye Azeri bayrağıyla girmeleri bile yasaktı. Böylelikle için için hınçlanmış oldular Ermenilere karşı.

Küçük bir ima, zararsız gibi gözükken bir bilgisizlik, yüz binlerce insanın bilinçaltını bir kez daha esir alabiliyordu kolayca.

Tuğba Tekerek'in yazdığına göre Türkiyeli Ermenilerin oturduğu bölümde, arkadan Türk bayrakları sallanırken, önde büyük Ermeni bayrağı açılmıştı. Tribünden aynı anda Türkiye tezahüratları da yükselmekteydi. Ve bu gecenin en güzel karelerinden biriydi.

Bu tribünde yasadışı da olsa açılan pankartta Ermenice olarak "Ermenistan'a başarılar dileriz. Bitlisli ve Sasonlular" yazıyormuş ve pankartın iki yanında da Türkiye ve Ermenistan bayrağı varmış.

Bunu öğrendiğimde bu Bitlisli ve Sasonluların bugün maça gelen Ermenistan vatandaşı olduğunu ama memleketin neresi diye sorulduğunda, büyük anne ve babalarının geldiği toprakları söylediklerini düşündüm.

Nitekim geçtiğimiz yıl Türkiye-Ermenistan maçı için Erivan'a giden Hasan Cemal, kadınlı erkekli çok genç yaşlardaki Ermeni gazetecilerle konuşurken onlara nereli olduklarını sormuştu.

Erzurum, Muş, Van, Bayburt, İran, Kilikya-İskenderun, Kars gibi yanıtlar art arda sıralanmıştı. Cengiz Çandar ise bu durumla ilgili olarak şöyle yazmıştı: "İşte Ermeni sorunu bir yanıla bu. Bu kadar basit. Kökler..."

Turgay Oğur'un izlenimine göre de Ermenistan'dan gelen VIP misafirler büyük bir Ermenistan bayrağı açmışlardı. **Genç Sivillerin stada sokarak açmayı başardığı pankartın üzerinde Türkçe Ermenice ve İngilizce "Hrant'ın ülkesine hoş geldiniz" yazıyordu.**

Böylelikle Hrant Dink'in Türkiyeli bir Ermeni olduğunu ve Ermenilerle Türklerin bu topraklarda birlikte kök saldiğını hatırlayabilmemiz için bir fırsat daha doğmuştu.

Hrant Dink'in asla kast etmediğı ve tamamen çarpıtılarak aleyhine çevrilmiş bir sözü yüzünden hain ilan edilerek katledilmesinin de hem sınırın bu tarafında hem diğer tarafında ne kadar vicdanları yaraladığını hatırlamak için yeni bir vesileydi bu maç.

Vicdanın dili konuştuğunda, birbirimizin dilini öğrenmemize gerek kalmıyordu.

Karşılıklı acıları paylaşıırken de, bu futbol maçında olduğu gibi coşkuları paylaşıırken de aynı dili konuşmayı becerebilenler, araya neden görünmez sınırlar, mayınlı araziler koymak ister? Neden ille 'karşı tarafın' bir açığını yakalama hırsındadırlar?

Geçen yılki maçta Ermenistan'a giden Karin Karakaşlı, "sanki geçmişe de, geleceğe de hükmeden ilahi bir şimdiki zamandayım" diye yazmıştı maçtan evvel:

"Düşünsenize kim gol atsa haykırabilirim avazım çıktığı kadar. Kim öne geçse, sevinen yine ben. Esas golü ilişkisizliğin kalesine atmışız dostlar. Hamasi söylemlerin, sığ siyasetlerin ağlarını delmiş şu bizim umut topu. Bu maçın mutlak galibi benim anlayacağınız. Kim gol atsa değişmiyor yürek skoru."

Karakaşlı bunları yazdığında hafızamızda her şey çok tazeydi daha. AKP hükümetiyle birlikte vatan elden gidiyordu, memleket satılıyor ve milli mücadele verenler İsviçre'de Talat Paşa mitingleri düzenleyenleri bağırlarına basmayı sürdürüyordu. Kıbrıs'ı vermiştik, şeriat geldi gelecekti. Başbakan ve cumhurbaşkanının soyu sopuyla ilgili kitaplar da zihinlerde epey 'tortu' bırakmıştı.

Karakaşlı gibi "ilahi bir şimdiki zaman"dan hayata bakanların konuştuğu dili yaygınlaştıramazsak eğer: "Sahaya inmeyen Ermeni olsun" şeklindeki nefret söyleminden medet umanlar çocukça bağırmaya devam edecek.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Niyetlerarası' Habur sınır kapısı

Leyla İpekçi 20.10.2009

Bugün barış ve açılımı desteklemek için Öcalan'ın çağrısıyla Kandil'den ve Mahmur'dan otuz dört kişilik bir grup PKK'lı sınırdan giriş yapmak üzere yola çıkıyor. Sabahın erken saatlerinde Mahmur kampındaki aileleriyle

vedalaşıyorlar.

Ekranın karşısındayım. Yazımı yollarken, onlar henüz sınıra varmamış olacak. Ama Habur sınır kapısı, bugün her meşrepten yaklaşımın, her tür niyetin buluştuğu bir kapı. Açılacak mı, aralanacak mı, kapalı mı kalacak...

Mahmur'dan dönenlerin T.C. vatandaşı ve haklarında arama kararı bulunmayanlardan seçildiği söyleniyor. Aileleri topraklarını ve evlerini bırakıp 90'lı yıllarda Kuzey Irak'a zorunlu göç etmişlerdi. Korucu olmaktan başka seçenekleri yoktu.

Fakat bazı medya organlarında ısrarla 'Mahmurdan gelen teröristler' söylemi kullanılıyor. Bazıları da hükümete yükleniyor durmadan. Açılımın şartlarını oluşturmak yerine tereddüt ederek geri adım attığı için, inisiyatifin İmralı'ya geçtiğini söylüyorlar.

PKK'lıların geri dönüşünün provokasyona dönüşeceğini de belirtiyorlar.

"Teslim olmaya gelen PKK'lılar devleti sınavacaklar. Böyle şey olur mu? Süreç tamamen cepheleşmeye doğru sürüklüyor bizi."

Geri dönüşün uzun süredir üzerinde çalışılan bir proje olduğunu söyleyenler de var. Bunun bir teslim olma faaliyetinden ziyade devletin Kürt açılımının ilk somut yansıması olarak görülmesi gerektiğini savunuyorlar. İzliyorum...

Saatler ilerliyor. DTP'lilerle sivil toplum kuruluş üyeleri ve vatandaşlar Silopi'de toplanıyor, gelecek grubu karşılamaya hazırlanıyorlar. Yüzler gülüyor. DTP'liler kameraya açıklama yapıyorlar. Herkeste bir tedirginlik ama aynı anda bir umut var. Her şeye rağmen oradalar, biraradalar ve barışa bir adım atıldığına inanıyorlar.

Şehit cenazelerinin durması, faili meçhullerin yargılanması, ekonominin güçlenmesi için yeni bir umut. Ne abartılı bir iyimserlik ne de siyasi bir kötümserlik içindeyim. Eskiden barış isteyenler bölücülükle itham edilirdi. Artık bu kalıba sığmıyorlar. Sadece bu değişiklik bile açılım sürecinin ilerlediğine bir kanıt bana kalırsa.

Geri dönüşün doğaçlama bir eylem olduğuna inananlar yayın organlarının dikkatli olmasını ve terör örgütü propagandası yapıyor gibi algılanmamaları gerektiğini söylüyor. Sahiden de sınır yakınlarında giderek artıyor gösterinin coşkusu. Öcalan'ın demokrasi ve barış havarisi olarak gösterilmesini eleştirenler yeniden teyakkuzda.

Gelen grubun teslim olmasının ardından Habur sınır kapısındaki askerî taburda ifadeleri alınacak, sağlık kontrolünden geçirilecek, daha sonra da emniyette ifade verecekler.

99'da gelen iki grupta yer alanlar 'pişmanlık' indiriminden yararlanmadıkları için çeşitli hapis cezalarına çarptırılmıştı. Bir kısmı yedi yıl, on yıl, bir kısmı daha uzun ceza aldı. Bu yüzden Kandil'den gelecek PKK'lı grup, pişmanlık yasasından yararlanmayı reddedecek.

Yine de mevzuat gereği suça karışmamış olsalar bile örgüt üyeliğinden işlem görecektir. Karşılıklı provokasyona son derece açık bir süreç. Bu durumda suça karışmamış olanlara karşı suçun niteliğini takdir etmek savcılarının niyetiyle bağlantılı hale geliyor.

Kimileri yargının mevcut yasaları daha geniş yorumlamasını talep ediyor. Kullanılacak dilin kışkırtıcı olmamasının psikolojik olarak çok önemli olduğunu belirtiyorlar.

Çünkü 'pişman değiliz, demokratik açılım ve barış sürecini desteklemek için döndük' derlerse açılım sürecinin bir anlamı kalmayacak.

Özellikle Kandil ve Avrupa'dan gelecek gruplarda yer alacak örgüt üyelerinin Türkiye'de haklarında arama kararı olmayan ve eylemlere katılmayanlardan seçildiği söyleniyor. Karşılıklı iyi niyetler, art niyetlere dönüşmeyebilir de. Dönüşebilir de... Ben umuttan yanayım.

Vakit ilerliyor. Sabah saatlerinde kaza geçiren konvoy bir türlü sınıra ulaşmıyor. Taksim'den Galatasaray'a doğru yürüyen DTP'li grup, basın açıklamasında geri dönenleri "yeni yol arkadaşlarımız" olarak selamlıyor. "İşte bir propaganda daha" diyenler var. "Barışa yaklaşıyoruz" diyenler de.

Bu tarihî günün bir fırsata dönüşmesi yönünde sarf edilen emeklerin Türkiye'de ve bölgede kalıcı barışa hizmet etmesini diliyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bizi asıl teslim alan ne

Leyla İpekçi 23.10.2009

Barışın ilk kez bu kadar somutlaştığı şu günlerde bizleri 'boşuna mı öldük' hezeyanıyla kışkırtanlar farkında mı: Savundukları ideoloji veya yapmak zorunda oldukları hükümet karşıtlığı yüzünden daha çok kan akıtılmasına razı gelmemizi istiyorlar.

Gerek milliyetçiliğiyle bilinen Bahçeli gibi siyasetçiler, gerekse kimi saygın gazeteciler PKK'ya teslim olduğumuzu söylüyor. Memleketin sekiz PKK'lıya teslim olduğunu söyleyen bu kişileri dinlerken milliyetçiliğin böylesine basit ve siğ hezeyanlara muhtaç olduğunu görmek tuhaf bir ironi oluşturuyor insanda.

90'lı yıllar boyunca Güneydoğu'da yaşanan faili meçhullerin, kimi bombalama olaylarının, yargısız infazların da PKK'yı besleyip büyüten bir 'devlet içi' faaliyet olduğu bugün rapor ediliyor. Ancak o vakitler soruşturma isteyenlerin susturulması, imha edilmesi bugün o kadar kolay olmuyor.

Şehit ailelerine, onurlu bir savaş veren evlatlarının yıllarca şerefleriyle şehit olduklarını telkin ettikten sonra, 25 yıldır bitirilemeyen bir savaşın 'gaddar ve acımasız terör örgütü' kadar, başka rantçılarının da olduğu ortaya çıktıkça ne oldu peki?

Bitirilemeyen bir savaşta olduğumuzu fark ettik. Sadece kardeş kanına değil, 'emperyalizmin dayatmaları'na, silah satıcılarına, uyuşturucu kaçakçılarına, ekonomik bağımlılığa, IMF'ye, hukuksuzluğa teslim oluyorduk bu savaşta.

Savaşı bitirecek olanlar bölücülükle suçlanıyor bugün. Savaşanların barışması için, 'karşı taraf'ın ortaya çıkması gerekiyordu. Şimdi Habur'dan geldiler işte. Onları gördük. Ve çatışma başladı.

Bu kritik süreci basiretle atlatmamız için gayret göstermek yerine süreci baltalamak isteyenlere sormak gerek: PKK ve devlet içinde bu savaşın bitmesini istemeyenlere hep birlikte bir kez daha teslim mi olalım? Bu mu istediğiniz?

DTP lideri Türk'ün, Gül ve Erdoğan'ın, gösterilerin siyasi bir şova dönüşmesi karşısındaki uyarıları elbette çok isabetli. Ama belki de hepimizin bir çeşit otokontrole ihtiyacı var bugünlerde.

CHP'li Mengü, Habur sınır kapısından giriş yapan PKK'lıların pişmanlık belirtmemelerine karşın serbest bırakıldıklarını anımsatıyor ve Ergenekon tutuklusunu Mustafa Balbay'ın, Mehmet Haberal'ın mı kaçma ihtimali var diye sorabiliyor mesela.

Cumhuriyet'in yaptığı haberde ise Kürt açılımına karşı olmadığını ancak mevcut durumun hukuku zorladığını ifade eden Süheyl Batum, ne ile suçlandığı belirtilmeyen saygın profesörlerin, akademisyenlerin Ergenekon davası kapsamında aylardır cezaevinde tutulduğunu belirtiyor.

"Diğer yandan ise giysileriyle, söylemleriyle çok açık bir biçimde PKK üyesi olduğunu bildiğimiz kişiler, neye dayandırıldığı bilinmeden serbest bırakılıyor" diyor. Ondan daha sert konuşan başka hukukçular da var.

Ergenekon sanıklarının ayrıntılı bir biçimde nelerle suçlandıkları ortada. Haberal'ın, hastanesiyle ilgili SGK müfettişlerinin hazırladığı raporda devleti nasıl bir zarara soktuğu ayrıntılarıyla geçtiğimiz günlerde kamuoyuna yansımıştı.

Ayrıca Halk Bankası'ndan aldığı kredilerle ilgili ve daha birçok başka yolsuzluklarla ilgili oldukça geniş bir soruşturma yürütüldüğü, bu soruşturmanın ne gibi hukuksuzlukları kapsadığı defalarca yazıldı, haber oldu medyada.

Gelen sekiz PKK'lıyla birlikte 'terör örgütü üyeleri' olarak anılan Mahmur kampından gelen 26 kişi ise 90'lı yıllarda korucu olmaya zorlanan köyleri küle dönmüş ailelerdendi. Yerlerini yurtlarını bırakarak zorunlu göç etmişlerdi. Haklarında bir soruşturma veya suçlama da yoktu.

Barış için son derece kritik günler geçirirken, böyle kaba toptancılıklar yapmak hukuk kurallarına ve hakkaniyet duygumuza ne kadar uyuyor? Ergenekon sanıklarını böylesine kritik ve iyi niyet gerektiren bir süreçte dilimize dolamak ve kışkırtıcı bir kıyaslama yapmak iyi niyetli bir yaklaşım mıdır?

99'da barış için teslim olmaya dönen PKK'lılar bugünkü kadar büyük bir gösteriye sahne olmamıştı. Çünkü o vakitler barışın devlet ve hükümet kademelerinde bu kadar yaygın bir biçimde istendiğine dair ne bir gösterge vardı ne de faaliyet.

Diyeceksiniz ki, ABD ve konjonktür de bu kadar uygun değildi. İnsan sürece karşı çıkanları gördükçe yine şüpheye düşüyor: Acaba konjonktür dayatıyor olsaydı yine riski göze alırlar mıydı bugünkü gibi? Son on yılda ölenleri bugün yaşıyor olabilirler miydi?

Bugüne dek hiçbir hükümet barış konusunda somut bir adım atamamışken, bunu yalnızca dış baskılara

bağlamak doğru mudur bilmem ama siyasileri bu yönde basiret ve ferasete teşvik etmek yerine, en başından beri hükümeti eleştirmek ne kadar vicdanlı bir yaklaşımdır; anlamak zor.

On bin kişi daha mı onurlu bir biçimde ölsün?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni siyasette barışın dili

Leyla İpekçi 27.10.2009

Barış imkânı bir kez sahici olarak ortaya çıktığında, bugüne dek savaş isteyenlerin söyleminin nasıl da sığlaştığına, kısırlaştığına ve hatta giderek anlamsızlaştığına tanık oluyoruz bir süredir.

Kürtleri sevinç gösterileri sırasında uyarmak evet elzemdi belki, fakat barış için sevinen Kürtleri "terör propagandası yapıyorlar" diyerek hedef göstermek anlamına gelmemeli bu. Savaşın ideologlarıyla işbirlikçilerini zihinaltımızı kamçılayan sivri savaş söylemleriyle bir kez daha güçlendirmemek gerek.

Güneydoğu'daki halkın coşkusu bir tehdit olarak algılamak, savaşın sürmesini isteyenlerin giderek anlamsızlaşan sesini yeniden gürleştirebilir. Nihayetinde barışın koşullarını oluşturmaya çalışan en başta hükümet ve devlet. Hükümetin bu riski göze almaması halinde, DTP hiçbir adım atamazdı. Barış özlemiyle sevinenler de bunun fazlasıyla farkında.

Kısa vadeli geri adımlar olsa da barış için geri dönüşlerin devam edeceğine inananlardanım. Bu süreçte DTP'lilerin, hükümetin ya da milliyetçi ve ulusalcı partilerin siyasi söylemini yeniden gözden geçirmeleri ve barışın terminolojisine uyum sağlamaları şart.

Ahmet Türk ve DTP "anayasada etnik köken vurgusu olmasın" deseler de, hepsinin niyetini okuyarak "kolektif hak" istediklerini iddia etmeyi gerçekçi bulmuyorum. Bu iddianın şu günlerde dile getirilmesinin de alıştığımız savaş dilini beslediğine inanıyorum.

Demokratik özerklik üzerine tartışmaları ise daha en başından "uluslaşma hamlesi" olarak okumak epey sorunlu. Niyet okumanın bizlere hangi çatışma tuzaklarını hazırladığına hem bu memlekette hem de Ortadoğu'da defalarca tanık olmadık mı bugüne kadar?

Savaşın devam etmesini isteyenler bugünlerde şehit ailelerinin acısını sömürerek "evlatlarınız boşuna mı öldü" diye intikam ve nefret hissini körükleseler de, "bu kirli savaşta başka evlatlar ölmesin" diyenlerin sayısı artıyor, artacak.

Barışın gönüllüleri savaşın profesyonellerinden daha fazla. Hep öyleydi. Fakat şimdi buna bir de siyaseten barış isteyenler eklendi. Konjonktür ya da bölgede değişen stratejik hesaplar bağlamında.

Evlatlarını Güneydoğu'ya yollamak istemeyenler, yıllar boyunca zihinlerini esir alan milliyetçi militarist reflekslerle yüzleşmeye başlıyor. Bu kritik süreçte "karşı taraf" ilk kez görünür oluyor ve bu görüntünün ille de "terör örgütü propagandası" yapmaya kilitlenmediği fark ediliyor.

Zihinlerde ve kalplerde atılan küçük ama sahici bir adım bu.

Barışı dış mihrakların desteklemesiyle gelmesini istemiyorsanız, konjonktüre hapsetmek gücünüze gidiyorsa, tek yol ancak savaştığınız insanlarla barışabilmenizdir. Kalıcı bir çözüm adına, içte ve dışta pazarlık unsuru olmayacak sahici bir barış başka nasıl mümkün olabilir ki?

Bir oğlunu orduda, bir oğlunu dağda kaybeden annelerin trajedisi ilk kez işitiliyor bugün ülkenin batısında. Kardeşin kardeşi vurmak zorunda kaldığı, rantını hep büyük iktidar odaklarının yediği, sahiden çok kirli bir savaştı bu.

Bir kez daha tekrar etmekte yarar var; Mahmur kampına gidenler dağa çıkmış değildi. Birleşmiş Milletler yönetimindeki bu kamp, 90'larda silahlı çatışmalardan kaçarak Kuzey Irak'a sığınan yaklaşık on bir bin kişiyi barındırıyor. Nüfusun neredeyse yarısını da çocuklar oluşturuyor.

Çocukların çoğu ise kampta doğdu. Bu insanlar onurlu bir biçimde geri dönecekken, daha ilk gelen 26 kişiye terörist muamelesi yapılması da savaşı sürdürmek isteyenlerin ekmeğine yağ sürmüyor mu?

Uluslararası Af Örgütü, geçtiğimiz günlerde Mahmur kampından ayrılan, mülteci Kürt kökenli TC vatandaşlarının ülkeye dönerken taciz ve ayrımcılık korkusu olmadan geri dönmelerine izin verilmesi için çağrıda bulundu:

"Vatandaşların ülkeyi terk ettikleri için veya ülke dışında yaşadıkları için taciz, ayrımcılık, keyfî gözaltı ya da soruşturma korkusu olmadan geri dönmelerine izin verin.

Mültecilerin gönüllü olarak geri dönebilmesi ve yeniden adapte olabilmesi için uygun ortamı hazırlayın. BM Mülteci Ajansı'nın kılavuz rolüne saygı gösterin.

Vatandaşlığını kaybetmiş mültecilerin vatandaşlığa geri dönebilmesini ve ülke dışında doğan çocuklarının vatandaş olabilmesini sağlayın. Mültecilerin geri dönme maksadıyla Türkiye'yi ziyaret edip durumu görebilmelerini sağlamak üzere yetkililerle işbirliği içinde gerekeni sağlayın."

İşitmek isteyenlere, işitmesi gerekenlere...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Kâğıt parçası'ndan uçak yapanlara

Leyla İpekçi 30.10.2009

Yalnız Deniz Baykal için değil pek çok yazar çizer arkadaşımız için de 'İrticayla Mücadele Eylem Planı'nın gerçek olma ihtimali hiç önemli değil. Baykal gibi sadece zamanlamayı eleştirenler de var. İhbarcıyı neredeyse kırmızı bültenle arayanlar da.

"Bu zamanda, bu konjonktürde ne darbesi" diye sarkastik bir tonla vaaz verenler de var. "Darbe olsaydı bunu alkışlayanlar çok olacaktı" diyerek ıslak imzalı kâğıt parçasından kâğıt uçak yapmak suretiyle onun içini boşaltanlar da.

Halkın bir kısmı darbeyi normal buluyorsa, bu eğilimi meşrulaştırmak mı olmalı size düşen? Halkın darbe beklentisini besleyen irtica tehditlerinin pek çoğunun yalan haber ve provokasyon olarak tezgâhlandığına 28 Şubat'tan beri defalarca tanıklık eden siz değilmişsiniz gibi.

Madem bu ülkede çok sayıda böyle insan var, sizin gibi aydınların vicdanı onları bıyık altından gülümsetmekle değil, onlara darbenin kanlı yüzünü göstermekle huzur bulmaz mı?

12 Eylül darbesi de pat diye gelmemişti. Buradan başlayabilirsiniz anlatmaya. "Ortamın olgunlaşması için, bugün ortaya çıkarılan planların çok ama çok benzerleri o vakit maalesef pratiğe dökülmüştü" diyerek hatırlatabilirsiniz o kanlı yılları.

Aydınlar katledilmiş, sağ sol çatışmasını provoke etmek veya Alevi-Sünni çatışmasını kaşımak için çeşitli katliamlar gerçekleştirilmişti. Tabii burada sayamayacağım nice başka kanlı suikast da uygulamaya konmuştu. Yaşanan acıları, darbe sonrası gerçekleşen infaz ve işkenceleri de anlatmalısınız.

Bugünkü sarkastik gülümseyişiniz eminim, bunları anlatırken yerini acılı bir yüze bırakacaktır.

Bugün ortaya çıkarılan senaryoların bazılarını gerçekleştirmek için ortam olgunlaştırmaya çalışanların daha iki yıl önce mahkeme önlerinde aydınları hedef gösterip halkı galeyana getirdiklerinden de bahsetmelisiniz katıldığınız televizyon programlarında.

Cumhurbaşkanlığı seçimi süresince medyada yapılan dezenformasyonlardan, parti kapatmak için ortaya atılan gerekçelerinin hukuksuzluğundan bahsetmeniz de gerekecek tabii. E muhtıra günlerinde takındığınız 'her tarafa eşit mesafe' adına hakkaniyetten uzak tavrınızdan da.

Cumhuriyetçi görünen birtakım sivil toplum örgütü üyelerinin, adaletle hiçbir işi olmasa da aydın ve demokrat avcılığı yapmaktan hiç gocunmayan avukat ve hukukçuların, Atatürk sevgisinin arkasına sığınan eli kanlı çetelerin cirit attığı bir ülkede yaşadığımız gerçeğiyle de onları yüzleştirmelisiniz.

"Bunları bugün Ergenekon soruşturmaları sayesinde öğrendik" demek maalesef size zor geliyor ama ne yapalım ki gerçek bu.

Tüm bu hukuksuzluklar herhangi bir aşamada gerçekleşseydi bugün suça ve adaletsizliğe bulaşmış kişiler sorgulanabilecek miydi? Yoksa eylemlerine devam mı ediyor olacaktı diye de sormalısınız.

Peki, darbe planlarından bir tanesi gerçekleşseydi siyasi komplolarla, yandaş tartışmalarıyla insanları oyaladığınız, vicdanlarını esir aldığınız için rahat uyuyacak mıydınız?

Alevi-Sünni çatışması çıkartmaya çalışanlar, Ankara'nın ve İstanbul'un göbeğinde bomba dolu kamyon dolaştıranlar, çeşitli yazarlara, aydınlara, din adamlarına ve ülkenin başbakanına suikast krokileri hazırlayanlar akademik kariyer için mi planlamıştı bunları?

Ya Dink ve Daniştay'ın katillerinin derin ilişkileri ortaya çıkmasaydı? Denizlerden, toprak altlarından, arazilerden çıkarılan yüzlerce ağır silah, mermi ve patlayıcıdan birkaçı bu süreçte patlasaydı?

Birçoklarının kâğıt parçası dediği ıslak imzalı belgenin yalnızca bir belge olarak arşivlere kaldırılacağını mı sanıyordunuz yoksa?

Ergenekon'un hükümetler üstü bir oluşum olduğunu en çok onun dolaylı avukatlığına soyunan sizler biliyorsunuz. Fakat hukuku pasifize etme yöntemlerine ve saptırılmış bilgilere başvurmaktan başka çareniz kalmadı.

Hak ve adalet için mücadele eden bizleri 'hükümet yaltakçısı' diye yaftalamakla, ona buna hedef göstermekle meşgulsünüz. Tabii darbe isteyenlere çanak tuttuğunuzun hiç farkında olmadığınızdan da eminim.

Devam edin. Artık sizi tanıyoruz. Tıpkı darbeyi planlayanlar gibi, darbe yapmanın suç olduğunu, başarılı olmadığında ise başınıza –en azından halkın vicdanında- gelecekleri farkındasınız.

'411 el kaosa kalktı' manşeti atan, 27 Nisan'da hükümete uzlaşması yönünde tehdit savuran, Dink'in hedef gösterilmesine katkı sağlayan sizler suçu meşrulaştırdığınız için özür dilemeyeceksiniz.

Ama gerçeğin üzerini en kalın örtülerle de örtseniz, hakkaniyet ve adalet talep edenlerin ruhunu yok edemezsiniz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Doğu eksenini, Batı eksenini

Leyla İpekçi 03.11.2009

AB başmüzakerecisi Egemen Bağış, memleketin hem Doğulu hem Batılı yüzünden dem vuran Başbakan'ın sözlerini şu saptamayla formüle etmiş: **"Bir ayağı güçlü, diğer ayağı zayıf bir köprü uzun süre ayakta kalamaz."**

Türkiye'nin İsrail'e tavır aldığı dönemlerde artan, bugünlerde kimi Ortadoğu ülkeleriyle güçlenen ilişkileri yüzünden klasik söylem yine tekrarlanıyor: **"Türkiye'nin eksenini Doğu'ya mı kayıyor?"**

Kırkı yaşlarıma ortasına doğru yol alıyorum. Çocukluğumdan beri ülkemiz Batı'ya giden bir trene son

dakikada binmeye çalıştı. Bazen kaçırdı treni. Bir türlü benzemeye çalıştığımız Batı'ya yetişemez, bir kez daha yenik düşerdik.

Bu 'hezimet'te rol oynayan iç ve dış mihrakların planları tartışılır, herkes diğerini suçlardı. Bundan kârlı çıkan siyasetçiler de, bir yandan Batı medeniyetini Atatürk'ten beri benimsediğimizin ve bu yoldan hiç vazgeçmeyeceğimizin altını çiziyorlardı.

Bir yandan da benzemeye can attıkları Batı'yı ne hukuksal anlamda, ne demokrasi ve insan hakları bağlamında pek takmaz, bir avuç zenginiyle birlikte memleketi hep aynı eksende yönetirlerdi.

Bazen de Türkiye, yakaladığı trenin hızlı trenlere kıyasla bir buharlı tren hızında ilerlediğini fark etti, hayal kırıklığına uğradı. O vakit yine siyasetçiler, memlekette başgösteren Batı karşıtlığının beslenmesine ve güçlenmesine itiraz etmez, hatta izin verirlerdi.

Batı'ya gitmesi beklenen trenin hedefine hiçbir zaman varmayacağı, gittikçe uzayan bir eksendi bu. Ama aynı şekilde asla Doğu'ya doğru da çizilemezdi. İsmi var, kendi yoktu. Eksenin ucunda ise zaten hep düşmanlar vardı.

Eksen dışına çıkmaya çalışan siyasetçilere ise her seferinde raylara dönmesi için ayar verilirdi. Bazen şeriat geliyor diye yetkileri elinden alındı 28 Şubat'ta olduğu gibi. Kimi zaman da Kürtlerle barış yapabilir diye devre dışı bırakıldı.

12 Eylül döneminde sıkıyönetim savcılığı yapan Faik Tarımcıoğlu, Neşe Düzel'e verdiği röportajda, bugün ortaya çıkarılan darbe planlarının bir benzerinin tarihe kara leke olarak geçen 93 yılında da olgunlaştırılmaya çalışıldığını anlatıyor.

Mumcu'nun katledilmesi, Özal'ın ölümü, Eşref Bitlis suikastı, Bingöl'de otuz üç erin şehit edilmesi, Sivas ve Başbağlar katliamı, Cem Ersever'in öldürülüşü...

Tıpkı 27 Nisan muhtırası sürecine giden yolda (ortaya çıkan suikast planları, bombalar vesaire) olduğu gibi, 'kendinden menkul' eksenimize yeniden oturmamızı sağlamak içinde bir bakıma.

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde, o güne dek Batılı hayat tarzını benimsemiş, Batı'ya ve AB'ye direkt olarak karşı çıkmamış kitleler bile, cumhurbaşkanı seçimleri öncesinde ulusalcı ve antiemperyalist söylemlerle kışkırtılarak aleni biçimde Batı düşmanlığına sürüklendi.

İronik olarak, yine aynı dönemde, "tam bağımsız Türkiye" sloganı atan Batı düşmanlarının ABD ile olan gizli işbirlikleri ve darbe dönemlerinde oynadıkları rol su üzerine çıktı. Çıkarlar değiştikçe, konjonktür de değişiyordu. Ya da tersi.

Bugün Davutoğlu'nun 'komşularla sıfır sorun' siyasetinin ilk meyveleri olgunlaşırken, Türkiye'nin yüzünü Doğu'ya çevirmesinden endişe edenlerin içinde cumhurbaşkanlığı seçimi döneminde Batı düşmanlığına sarılanlar da var.

AKP'nin ABD'ye sırtını yaslayıp onun kuklası olduğunu iddia edenler ise giderek çuvallıyor. Bu tür iddialar zihinaltıımızda erişilemeyen bir ABD imgesi inşa etmişti. Ne var ki, ABD'nin de pratik hayatta özellikle Ortadoğu'da işlerinin sarpa sardığı görüldü.

Kendinize kukla rolünü biçmekte bu kadar kararlıysanız, güçlü bir ülke olmanın niteliklerini hangi kriterlerle ölçebilirsiniz ki?

Kendi adıma, ne devletin, ne ordunun, ne de herhangi bir kurumun yıpranmasını isterim. O yüzden de suçluların nerede olursa olsun, sorgulanmasından ve adalete hesap vermesinden başka çare arayanların eksenden kaydığını düşünüyorum.

Çünkü eksenden sapmamamız adına bugüne dek kan akıtmaktan, karanlık çeteleri azmettirmekten, suçsuz kişileri infaz etmekten çekinmeyenleri bugün, bizzat eksen dışarı itmeye başladı.

Bağış'ın metaforundaki köprünün 'dayanıklılık katsayısı'nı zamanla en sağlam kriterlerle ölçebileceğimize inanıyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Açılımda DTP'nin açmazı

Leyla İpekçi 06.11.2009

Habur'dan giriş yapanların görüntüsü resmî dilde ilk 'canlı' karşılaşmaydı. Ölü ele geçirilen teröristlerden, bayrak sarılı tabutlardan epey farklı bir görüntüyü çünkü bu. 'Karşı taraf' ilk kez görünür oluyordu.

Epey sorun çıktı, tartışma yarattı. Toplumsal ayrışmayı da körükledi bu görüntüler. Habur'daki ilk geçişlerden beri, Kürtlerin tasfiye değil, barışçıl bir süreç istediklerini belirtiyordu DTP eşbaşkanı Ahmet Türk.

Bu haftaki grup toplantısında ise hükümetin demokratik açılım sürecini bir asayiş mantığıyla ele aldığı söyleyerek, halkın demokratik açılmadan beklentilerinin karşılanmadığını hatırlattı.

Hükümetin başarısızlığının faturasını da kendilerine çıkarmaya çalıştığını kaydetti. Açılımın ilk günlerinde Kürtlerin faili meçhulleri unutmaya hazır olduğunu söylemesinden bugüne çok da uzun zaman geçmedi oysa. Peki, ne oldu?

Kendisinden beklendiği gibi, siyasetin diliyle konuşmaya çalışıyor Ahmet Türk. Oysa şu anda görünen o ki DTP'nin bu süreçte siyaset üretmesi dağın da, ovanın da pek işine gelmiyor sanki. DTP'yi PKK'nın doğal uzantısı olarak algılamakla da meselenin özüne inilemiyor ne zamandır.

Yirmi beş yıl boyunca Türkiye'nin Kürt meselesiyle yegane teması 'bebek katili Apo' ve şehit cenazeleri oldu. Ne Diyarbakır cezaevindeki işkenceler, ne anadilinden başka dil bilmeyenlerin başına gelenler, ne kimlik meseleleri, ne yakılan köyler vesaire...

Kaldı ki şehit cenazeleri Levent Camii'nden, Teşvikiye'den, Cihangir'den de pek kalkmıyordu. Denizli'de,

Mersin’de ve bizzat Güneydoğu illerinde ise üst üste bayrağa sarılı tabutların önünde gözyaşı dökenlerin görüntüleri neredeyse kanıksanmıştı.

Beyaz Türklerin ilgisizliği ve cehaletine, şehit cenazeleri nedeniyle duyulan nefret ve öfkeyi ekleyin. Bunun ideolojideki karşılığını milliyetçiliğin diliyle besleyenlerin de katkısıyla, devletin propagandası resmî dilden, zihinaltımızın diline yerleşti giderek.

Kürt meselesi buydu sadece.

Şimdi kanın durması için siyasi veya vicdani laflara çok gerek duyulmayan, devletin resmî propaganda dilinin eleştirilmesinin bile gerekmediği bir dönemdeyiz. Asıl önemli olan, yıllarca halka yapılan propagandanın aksine, mülayim bir dille, elinde silah olan örgütü halkın tepkisini çekmeden ovaya indirmek.

Haberlere bakılırsa, Kuzey Irak yönetimi ile MİT’in yaptığı çalışmalar ardından Kandil’deki şiddete bulaşmamış PKK’lıların Mahmur’a yerleştirilmesi ve kısa sürede Türkiye’ye giriş yapmaları gündemde.

Türkiye’nin ilk etapta PKK’dan kopup Kuzey Irak’ta yaşayanların gelmesi için zemin hazırlayacağı, Mahmur’dan gelenlere istihdam sağlayacağı da söylenenler arasında. Buna bir de devletin Kuzey Irak yönetimiyle yaklaşması ve bu sorunu birlikte çözme hamlesini ekleyin.

PKK’yı tasfiye etme meselesine karşı Kuzey Irak’taki Kürt liderlerin belli bir mesafesi söz konusu olsa da, Türkiye’yle ilişkilerini giderek güçlendirmek durumundalar. Bu konuda kendi çıkarları da söz konusu olduğuna göre geri adım atmaya niyetli görünmüyorlar.

Hal böyle iken, siyaset üretmeye çalışan ve halkın oylarıyla seçilerek Meclis’e gelmiş olan DTP milletvekillerinin süreçten dışlanma endişelerini daha sık dile getirmelerinden doğal ne olabilir ki?

Ahmet Türk, Habur’dan sonra hükümetin iradesizliğini DTP’yi hedef göstererek kamufle etmeye çalıştığını söylüyordu grup toplantısında. Katılır ya da katılmazsınız. Ama:

Bir siyasi parti olan DTP için bu tür bir dışlanma endişesi ve faturanın kendisine çıkacağı kaygısı, akan kanın durmasından daha önemli hale gelirse, hükümetin ‘günah keçisi’ yaratma tutumunu yeniden gözden geçirmesi gerekmez mi?

Toplumda açılım sürecinin başından beri yaşanan ayrışma derinleştikçe, DTP ve ona oy verenlerin herkesten daha ağır bir bedel ödeyeceği bilinmiyor mu?

Zihinlerde ve kalplerde yaşanan toplumsal bölünme riski, bu süreçte –özellikle de futbol stadyumlarında olanları düşünürsek- çok yüksek. Görünmez şiddet, silahın yapamadığını yapmaya muktedir hemen her zaman.

Hükümet, bu süreçte DTP’nin dışlanmasından siyasi bir yarar elde etme hevesiyle hareket ederse, sadece demokrasi yara almakla kalmaz, aynı zamanda toplumsal ayrışmanın derinleşmesine de ortam sağlar.

Görünmez şiddetin failleri

Leyla İpekçi 10.11.2009

Hafta sonu on bin kişilik kalabalık özellikle Kürt açılımına vurgu yaparak "ihanet açılımlarına hayır" demiş İzmir'de. Bizi yalnızca kanlı geçmişe hapsedmiyor bu yaklaşım, aynı zamanda savaş rantçılarını, illegal örgütleri, faili meçhulleri, toprak altına terk edilen ağır silahları da meşrulaştırıyor.

Açılımlar ihanet açılımıysa eğer, daha çok kan akmaya devam mı etsin diye karşı çıktığınızda kızıyorlar. "Hiç olur mu, elbette hepimiz kanın durmasını isteriz" diyorlar. Görünmez şiddet, onların kanın akmasını farkında olmadan onaylamalarını sağlıyor.

Bu yüzden adı görünmez şiddet zaten. 25 yıldır bitirilmeyen bir savaşa razı gelenler olduğu sürece darbe planları da yapılmaya devam ediliyor kolayca.

Barış görüşmelerinin önünü tıkamak daha mı vicdanlı bir yaklaşım, suça ve zulme bulaşmış kişilerin sorgulanmasını talep etmekten? İdeoloji ve hayat görüşlerinin sizinkine yakın olması suçluların sorgulanmamasına gerekçe olabilir mi?

Bugün bir kısmı henüz faaliyete konulmamış hukuksuzluklar herhangi bir aşamada gerçekleşseydi; ağır silahlardan biri daha patlasaydı, ortaya çıkarılan bir darbe planı daha gerçekleşseydi ya da suikast krokilerindeki gibi bir din adamı daha katledilseydi ne yapacaktınız?

Mitinglerde Hrant Dink'in, Danıştay üyesinin, Uğur Mumcu'nun, Musa Anter'in azmettiricilerinin arkasındaki yapılanmayı sorgulamak yerine suskun kalmaya devam mı edecektiniz? Asit kuyularında bulunan kemiklerin, panzerin ezdiği çocukların, örgütle hiçbir ilişkisi olmadığı halde infaz edilen köylülerin, binlerce kayıp evladın sorumlusunu merak etmiyor musunuz?

Maraş ve Çorum katliamlarına, Sivas ve Başbağlar'a, Gazi olaylarına, faili meçhul cinayetlere, Eruh katliamına, Dağlica'ya, Şemdinli'ye baktığınızda ne görüyorsunuz? Bakabiliyor musunuz?

Ordunun yönetime müdahale etme gücünü kendinde tutmak istediği için darbelerin olgunlaşmasına bizzat katkıda bulunduğunu itiraf eden itibarlı kişileri duymak için daha kaç canın katledilmesine seyirci kalacaksınız?

"Ne darbesi canım, bu zamanda darbe mi olur, bunlar sizin imalatınız" diyerek, daha kaç evladın ölümüne razı geleceksiniz?

Bugün kendisine verilen emirlere itaat ettiğini söyleyen Ergenekon tutuklusı albayların vizyonu, görünmez şiddetin görünür olduğu yerde duruyor tam da.

"Örgüt varsa Jandarma Genel Komutanlığı ve TSK mensuplarının tamamı üyelik ve yöneticilikten yargılanmalıdır" diyerek kendi eylemlerini savunmak zorunda kalan bu tutuklu albay bize memleketin en acil açılımının da ipucunu veriyor.

Etyen Mahçupyan, albayın sözlerinin yapılması gereken tesbitin özü olduğunu belirterek, "Ortada görevini kötüye kullanan kimse yok, ne var ki görevin kendisi kötü" diye yazmış: "Bu görev anlayışı ancak baskıcı, faşizan bir rejimde normal kılınabilir."

Biraz daha mesafe alalım: **Tutuklu albayın temsil ettiği anlayış, toplumsal meşruiyetini, faşizan ve baskıcı bir rejimde yaşadığımızın bilincinde olmamamıza borçlu.** Çünkü suçun ve kötülüğün ortaya çıktığında bertaraf edileceğine dair toplumsal beklenti boşa çıktı hep.

Darbeciler, işkenceciler, savaş rantçıları, katiller, örgüt üyeleri, provokatörler, katliamcılar adaletten kaçırılmaya devam etti yıllar yılı. Kötülük saydamlaştı. Bu görünmez şiddet, silahlardan ve patlayıcılardan daha tehlikeliydi.

Görünmez şiddetin failleri çoğunlukla itibarlı ve yüksek makam sahibi kişilerdi. Bu durum, ister güney doğudaki savaşa, ister şeriat propagandalarıyla olsun vesayetin sürmesine rıza göstermemizi kolaylaştırdı.

Mitinglerde "vatanını sevmekten başka derdi olmayan aydınların hapisanelerde çürütüldüğü" söylenebiliyorsa, onların vatanını severken kamu bankalarında, akademiya, sivil toplum kuruluşlarında ne tür suçlar işledikleri gözlerden kaçırıldığı için değil mi?

İster orduda, bürokraside, ister akademiya ya da sivil toplum kuruluşlarında olsun suçlular sorgulanmadıkça, önce kendileri kendi masumiyetlerine inandılar. Ardından bizler de onların suçsuzluğuna ikna olduk.

Tabii bu kurumların topyekun yıpratılmasına da izin vermiş oldular. Çoktandır yer değiştirmesine göz yumduğumuz suç ile masumiyeti, zulüm ile adaleti, zalim ile mazlumu hakiki eksenine oturtmak zorundayız.

Böylelikle muhalif mitinglerde baro başkanlarından açılımın ihanet olduğuna dair sözler değil, adalet ve hukuka saygılı tutarlı bir açılım için nelerin yapılması gerektiğine dair somut öneriler duyabiliriz hiç olmazsa.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dersim katliamı ve CHP'nin vicdanı

Leyla İpekçi 13.11.2009

CHP Genel Başkan Yardımcısı Onur Öymen, Meclis'teki açılım görüşmelerinde hükümetin "analar ağlamasın" diyerek başlattığı barış çabalarını eleştirirken: "Şeyh Sait isyanında analar ağlamadı mı, Dersim isyanında analar ağlamadı mı" diye sormuş.

1937'de asayiş sorununu ve itaatsizliği öne sürerek binlerce kişinin katledilmesini bugünkü PKK ile mücadeleye örnek olarak gösteren Öymen'e Alevi kesimden büyük tepki geldi, geliyor. Bu elbette yalnız Alevileri, Kürtleri

değil, bütün Türkiyelileri, insanlığı ilgilendiren bir mesele.

Acıları yarıştırmanın bedelini bugüne dek zulme uğramış herkes kuşaklar boyunca ödedi, ödüyor. Buna Öymen'in kan dökenlerle özdeşleşmemizi ima eden sözlerinin acı bedelini de ekleyin.

Öymen'in sözlerinin zulmü meşrulaştırmaktan, nefret suçunu teşvik etmeye dek sayısız sakıncası var. Ama bu sözlerde asıl, devletin içindeki birtakım karanlık örgütlerin bugüne dek izlediği çatıştırmacı 'örtük siyaset'in tam karşılığı olarak Çorum, Maraş, Malatya, Sivas katliamları asılı duruyor. Gazi olayları duruyor. Pıhtılaşmayan acılarıyla.

Daha önce Madımak katliamı üzerine yazdığım bir yazıdan sonra, Hollanda'dan bir Kürt okurum bana Necip Fazıl Kısakürek'in Doğu Faciası adlı yazısını yollamıştı. Çok kısa bir bölümünü paylaştım. Öymen'e "Dersim'de evlatları için ağlayan kaç ana hayatta kalabilmişti acaba" diye sormak bile yeterli olacaktır sanırım:

"Elazığ Ortaokulunda okuyan iki çocuk... Tatili geçirmek üzere memleketleri olan Hozat'a geliyorlar ve facianın tam üstüne düşüyorlar. Hozat yakınlarındaki köylerine geldikleri zaman babaları Yusuf Cemil'in öldürtülmüş olduğunu öğreniyorlar ve ağlamaya başlıyorlar. Onlara şu karşılık veriliyor: Sizi de onun yanına götüreceğiz!

Çocuklar odadan sürükletilerek çıkartılıyor ve jandarma muhafazasında gittikleri yolda süngületiliyorlar. Böylece babalarının yanına gönderilmişlerdir.

Her evi ayrı ayrı tutuşturulduktan sonra dört bir etrafı ayrıca çalı çırpı içine alınıp alev alev yakılan bir köyden, deli gibi bir adam çıkıp, çalı yığınları gerisinde manzarayı seyredenlere doğru ilerliyor ve haykırıyor: Durun, ben köy ahalisinden değilim! Muallimim! Müsaade edin, kendimi size isbat edeyim!

Fakat sözüne mukabele, bir kalasla itilerek alevler içine atılması oluyor. Adam, evvela göğsünün kolları tutuşarak alev alev yanarken, çalı yığınları gerisinde amir, zevk ve istihza ile sigarasını içmektedir. (Bu vak'a, bana, 1944 yılında, Eğridir'de askerliğini yaparken, resmi şahıslar huzurunda, yanan adama karşı sigarasını zevkle içtiğini söyleyen amirden bizzat dinleyenlerce anlatılmıştır.)

Yusuf Cemil'in köyünden 200 kadın ve çocuk öldürtülmüş ve bunların cesetleri buğday sapları üzerinde yakılmıştır. Öldürülenler arasında, Elazığ'da askerliğini yapan ve o sırada izinli olarak köyünde bulunan Rüstem adında biri de vardır. Bu zavallı, mezun olduğunu ve isterlerse hüvviyet ve izin kâğıdını da gösterebileceğini söylediği halde derdini dinletemiyor ve dört çocuğu ile seksenlik anası arasında, onlarla beraber kurşunlanıyor...

Dolantanır köyünden Veli isminde bir genç, Elazığ Muallim Mektebinde okuduktan sonra öğretmen olarak Trakya'ya gönderilmiş, orada evlenmiş, üç çocuk sahibi olmuş ve tam da Dersim hareketi başlamak üzereyken, karısı ve çocuklarıyla, yaz tatilini geçirmek üzere köyüne gelmiştir. Genç muallimin köyü, erkekli ve kadınlı, çocuklu ve ihtiyarlı doğranırken, kendisi, karısı ve çocukları da aynı akıbete mahkûm edilmiş ve cesetleri yakılmıştır.

Mazgirt Tersemek nahiyesinin halkı doğranmakta... Merhamet sahiplerinden biri, birle on yaş arasında yirmi kadar çocuğu alıp bir derenin içine saklamıştır. Vaziyet birden haber alınıyor. Çocukların öldürülmeleri emri veriliyor.

Fakat bu emri yerine getirebilecek kimse zuhur edemiyor. En katı yürekli bile, böyle müdafaasız masumlara

silah kullanamayacaklarını söylüyorlar. Tecrübe birkaç defa akamete uğruyor ve hayli sıkıntı mevzuu oluyor... Nihayet bir dere içinde titreşe titreşe bekleyen 20 masumun işi bitiriliyor. Murat suyunun kandan kıpkızıl aktığını görenler olmuştur.

Celal Bayar'ın Başvekil ve Mareşal Fevzi Çakmak'ın Genelkurmay Başkanı bulunduğu 1938 yılında cereyan eden Dersim faciası, bütünleştirilmesini okuyucularımızın hayaline ve istikbaldeki tarihçinin kalemine bıraktığımız birkaç teferruat çizgisi halinde budur!"

TBMM Genel Kurulu'nda 'demokratik açılıma' karşı çıkmak adına terörle mücadele için, binlerce insanın hayatını kaybettiği, on binlercesinin sürüldüğü Dersim olaylarını örnek gösteren politikacıyı alkışlayanları tarih veya siyaset yargılamasa da vicdanlar yargılayacaktır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cumhuriyete masumları katlederek mi sahip çıkalım

Leyla İpekçi 17.11.2009

CHP'li Kılıçdaroğlu, Dersim olaylarını günümüze taşıyıp bunları kaşımak doğru değildir diyerek, Öymen'in gereğini yapmasını söyledi.

Öymen ise, Atatürk'ün cumhuriyete karşı ayaklananları durdurmasına bir yöntem olarak sahip çıktığını söyledi. Atatürk'ün yaptıklarına sahip çıkmak suç mu oldu, diye sordu. Alevilerin hatıralarını canlandırıp onları incitmek istemediğini de ekledi.

Gerçekleri bir yana bırakalım. Dersimlilerin isyan gibi bir niyeti ve girişimi olup olmadığını tarihçilere, sözlü tarihe ve canlı tanıkların aktardıklarına bırakalım. Bu konuda bugünlere dek aktarılan her şeyi unutalım.

Asayiş sağlamak ve itaatsizlik gibi gerekçelerle çok kanlı bir biçimde masumların katledilmesini Onur Öymen'in yaptığı gibi, biz de meşrulaştıralım.

Üstelik yine Öymen'in yaptığı gibi bunu Atatürk'ün her eylemini haklı ve meşru bulmak adına yapalım. Her seferinde olduğu gibi, tutumlarımızı temize çıkarmak için de Atatürk'ün arkasına sığınalım.

Atatürk'ün gelecek kuşaklara taşınması bu şekilde nasıl mümkün olacak, hâlâ mümkün olabileceğine sahiden inanan kaldı mı?

Farklı kültürlerini ve inançlarını yaşamak istemekten başka bir 'asi'lik yapmamış insanları, kadınları, çocukları katletmeyi savunmak, Atatürk'ün 'yüce hatırası'na sahip çıkmak olduysa, hepimiz insanlıktan istifa edelim.

Öymen, Alevilerin hatıralarını canlandırmak istememiş. Ama görmezden geldiği şu: O hatıralar hatıra olarak geçmiş zamana ait olmadılar hiçbir zaman. Bugüne taşınarak, bugünkü zihnimizi esir aldılar. Alevilere

bakışımızı resmî 'tunç eli'yle biçimlendirdiler.

Dersimliler'n hatırası hiç hatıra olmadı ki, şimdi canlanmış olsun! Asıl sorun, Öymen'in bu nefret ve kin üreten yaklaşımının hep resmî dilde canlı kalmış olması.

DTP Tunceli Milletvekili Şerafettin Halis, Onur Öymen'in sözlerini eleştirirken bu noktaya dikkat çekti: "Bu, ıslanan süngüler kurumasın, demektir. Ailemden 24 kişiyi o dönemde kaybettim. Mazlum olan biziz ama Sayın Öymen hâlâ kinden arınmış değil."

Öymen'in özrünün vicdanlarda bir karşılığı yok maalesef. Ama devlet eliyle resmiyete dökülmüş, ezberlenmiş bir kin ve nefretin bu topraklarda bir karşılığı vardı. Ve yetkililerce –gerektiğinde kullanmak üzere- Cumhuriyet boyunca belli bir kıvamda tutulmaya çalışıldı.

Aleviler hep Sünnilerden ve çember sakallılardan korksın diye irtica durmaksızın hortlatıldı. Bugün de korkuyorlar ve şeriat gelirse bizi yine keserler diyerek CHP'ye oy veriyorlar.

Hâlâ bu korkuyla niyet okuyan Aleviler kadar, geçmiş kışkırtmalardan ders almamış Sünniler de var. Öymen, çatışmayı körükleyecek bu nefret söylemlerine yeniden kıvam kazandırdığını bilmiyor olabilir mi?

Korkularla nefretler hâlâ canlı olduğu için, Cumhuriyet boyunca Malatya, Çorum, Maraş, Sivas katliamlarının da devlet eliyle meşru bir zeminde gerçekleştirildiğini bilmiyor olabilir mi?

Bugünlere dek cumhuriyeti korumanın daha hakkaniyetli yöntemlerini arama gereği duymadıysak, Atatürk Dersim'de böyle davrandığı için miydi?

Öymen'in kanlı yöntemlerle sahip çıkmamızı beklediği Aumhuriyet, kırk bin kişinin can verdiği bir savaş yaşıyor, savaştan rant elde edenler sektör halinde kan emiyor.

Bugün faili meçhullerin, işkencecilerin, provokatörlerin, kanlı örgütlerin, darbecilerin, savaş rantçılarının cumhuriyeti olduysak, tarihte kimse hiç hata yapmadığı için mi? Cumhuriyete sahip çıkmanın daha 'yaratıcı' bir yolu yok muydu?

Zulmedenler sorgulanmadığı sürece, katledenler yargılanmadığı sürece cumhuriyete sahip çıkmak isteyen herkes, hepimiz zanlıyız.

Geçmişten hakikati çaldığınızda, tarihten gerçekliği esirgediğinizde, vicdandan adaleti ayırdığınızda: Geçmiş, geleceğinizi de rahat bırakmaz.

Kan canlı kalır. Pıhtılaşmaz. Aradan asırlar geçse de yapılan zulüm, varlığını size hissettirmek için bir yerlerden sızıp gelir, Öymen'in dudaklarından çıkarak vicdanları teslim alır bir kez daha.

Haksız yere masumların kanını dökenler kendi suçlarıyla baş başa kalmadığı sürece, suçlarıyla yüzleşmedikleri sürece bu cumhuriyete sahip çıkmış olmayacağız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Böyle karanlık bir dönem yaşamadık'çılar

Leyla İpekçi 20.11.2009

Cuntacıların yeni ortaya çıkan bilmem kaçınıcı eylem planına göre kaynağı AKP ve yandaş gruplara aitmiş izlenimi verilen web sitelerinde gayrimüslim vatandaşlar ve temsilciler hedef gösterilecekmış.

Velev ki belge sahte olsun. Cumhuriyet tarihimizdeki katliamlarla suikastlar bu tür 'miş gibiler'in servis edilmesiyle dolu değil mi? Altı-yedi Eylül olaylarını tetikleyen böyle bir yalan haber değil miydi? Ya Maraşlılar, Dersimliler? Sivaslılar?

Gazetelerdeki dezenformasyon ve sansasyonel haberlerle iktidar partisine kapatma davası açıldığı bir ülkede yaşıyoruz. **Yalan gazete kupürlerinin hukuksal kanıt yerine geçtiği bu ülkede yeraltından çıkan ağır silahlar ise kimi hukukçular tarafından kanıt olarak dahi kabul edilmiyor.**

Rahipler, Danıştay üyeleri, Hrant Dinkler katlediliyor ve mağdur edilenlere suç isnat ediliyor bu ülkenin mahkemelerinde. Sünni halk, Hristiyanlara karşıymış gibi gösteriliyor. Kimileri de sahiden karşı hale geliyor bu şekilde.

Bugüne dek sorumluları ortaya çıkmayan katliamlarda hep aynı meşruiyet gerekçesi oluşturulmamış gibi.

Mağdurların masumiyet hakkı hiçe sayılırken, kanıtlarla ortaya çıktığı halde, Danıştay saldırısı halen ısrarla 'dinci terör' olarak yaftalanabiliyor yine bizzat yargı bağımsızlığı diye naralar atan kimi hukukçular tarafından.

Ermeni patriğine, Nobelli yazara, Alevi lidere, Başbakana düzenlenecek suikast planları, gayrimüslim vatandaşlara yönelik bombalamalar, tehditler, kundaklama planları ortaya çıkıyor. Onlarca denizci subay tutuklanıyor.

Ama baro üyeleri bu tür faaliyetlerin içyüzü ortaya çıksın ve suçlular yargılsın diye hak talep etmiyorlar bu ülkede. **Barışın olmasını, kanın artık dökülmemesini savunacakları yerde kimi baro başkanları Alevi, Kürt ve Ermeni açılımlarından "ihanet açılımları" diye bahsedebiliyor.**

Ne e-muhtıraları sorguluyorlar, ne sorumluları bir türlü ortaya çıkmayan katliamları, ne de darbe girişimcilerini...

Lahika'nın Harekât Planı'na göre, TSK karşıtı faaliyetlerde yer alan sivil toplum kuruluşlarının iç yapısı ve yöneticileri hakkında toplumdaki saygınlıklarını yok edecek bilgiler kamuoyuna yansıtılacaktı.

Sivil toplum kuruluşları yöneticilerinin yabancı ülkelerde özel olarak eğitildikleri, Türkiye düşmanlarından para aldıkları filan söylenecekti.

Bizler zaten sorumlular ortaya çıkarılıp yargılansın dediğimiz için bu planın eyleme konmuş haline maruz kalmıyor muyduk ne zamandır? Hep bu yaftalamalara dayanarak hedef gösterilmiyor muyduk?

Bugün birileri sanık olarak cezaevinde sorgu günlerini bekleyedursun, diğerleri halen kanlı eylem planlarını güncellemekle ve medyaya süslü kelimelerle servis etmekle meşgul.

Darbe planlarının periyodik olarak hayata geçirilmeye çalışıldığı, yalan haberlerin durmaksızın servis edildiği, medyanın ısrarla bu haberlerin arkasında durduğu ülkemizde ironik olarak, kanlı geçmişle yüzleşme ise kendiliğinden başladı çoktandır.

Dersim katliamı, bizzat CHP'nin devletçi zihinaltıyla gündeme oturdu. Kürt açılımı tartışmaları bizzat, Kürtleri görünür kıldı, barışı imkân dahiline getirdi. Devlet ve ordu içindeki çeteler, kendi kendilerini ele vermeye başladılar. Diyarbakır cezaevindeki işkenceler ilk kez konuşulur oldu. Acı ve yasın ortak dilini konuşmaya başladık.

Öte yandan, en saygın yazar çizer arkadaşlar, tarihteki bu ilk aydınlanma ve yüzleşme adımlarımızı hiç sayarak, gözümüzün içine baka baka "bu memleket daha önce hiç bu kadar karanlık bir dönem yaşamadı" diyorlar.

Periyodik olarak, bilinçaltımıza servis ediyorlar bu sözleri. Ne kadar fişleme, ne kadar lahika, kanlı eylem planı, ne kadar suikast ortaya çıkarılırsa çıkarılsın, önemli değil onlar için.

Barış istemek bile bir ayrıntı. Bunlardan hiç bahsetmeksizin "karanlığa batıyoruz" diye feryat ediyorlar.

Bugün giderek yarılan toplumsal ayrışmamızı iyice kamçılıyor, şehit annelerinin acısından siyasi hamaset üretiyor, Onur Öymen'in zihinaltını dışavuran sözlerini geçiştiriyorlar.

Kalpsizlikleriyle hayata değemedikleri için hepimizi de yaşamasız bırakıyorlar. Toplumsal ayrışmayı derinleştirme sorumluluğunu ise hiç ama hiç taşımadan.

Gerçeklerin üzerini bu şekilde örtmekle o kadar uğraşıyorlar ki, cuntacıların eylem planlarına karşı önerecek sivil bir eylem planları dahi yok.

Hakikat, onların inkârcılıklarına bırakılamayacak kadar hak talep ediyor ne zamandır. İşitiyor musunuz? Yoksa emperyalizm, işbirlikçiler, cemaat gibi bahaneler üreterek katliamları, darbe ve iç savaşları devam ettirecek meşru sözcüleri mi alkışlıyorsunuz?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Operasyonel' vicdan, sahte belge...

Leyla İpekçi 24.11.2009

İzmir'e gelerek havaalanından partisinin Basmane'deki il binasına doğru konvoyla hareket eden Ahmet Türk'e yolda toplananlar tepki göstererek taşlı sopalı saldırıda bulunmuş.

Ancak, gazetelerin haberine göre, olayların çıktığı caddenin MHP Karabağlar ilçe teşkilatı ile Ülkü Ocakları Üçyol Dergi Temsilciliği'nden çıkan ve Türk bayrağı taşıyan ülkücü gençlerle bir anda dolması, saldırının önceden planlandığı konusunda kuşku yaratmış.

Araçlara yapılan saldırıda kullanılan kaldırım taşlarının çokluğu da dikkat çekmiş. Öte yandan, basın bile bilmediği bu ziyareti ve konvoyun güzergâhını MHP'nin nereden öğrendiği ise soru işaretiymiş.

Bu haberi birlikte okuduğum arkadaşım, yeni bir 'operasyon'la karşı karşıyayız dedi çabucak. Provokasyonların tuzağına düşenler sahte ile gerçeği birbirine karıştırıyor diye ekledi. Biz zaten toplum olarak sahte ile gerçeği ayırt edemez halde değil miydik hep...

Artık örtüler kalkıyor. Zamanın ruhu bu. İster Amerika ve emperyalizmin planı deyin. İster, İzmir'deki mitingde baro başkanının dediği gibi ihanet açıklamaları deyin. Üst üste yığılan yalanların üzerini örtmek bazen imkânsızlaşır.

İki gün önce, Başbakan Erdoğan'ın Çorum'da, Maraş'ta, Sivas'ta anaların ağladığını söylemesini manşete taşıyarak, "Merkez sağda bunlar hiç söylenmemişti" manşetini attı *Radikal* gazetesi.

Peki ya merkez sol partiler, diye düşündüm ister istemez. Onlar bugüne dek bu katliamların adını koyarak yüksek sesle söylemişler miydi hiç! Sahte; merkezin solunda da, sağında da gerçeği örtmemiş miydi şimdiye dek.

İster 30'ların dünyasında yükselen faşizm, ister iki savaş arasındaki düşmanlıklar, ister cumhuriyet devrimlerinin meşrulaştırılıp yaygınlaştırılması, isterse Türklüğün bir üst kimlik olarak kabul ettirilmesi için devlet tarafından yapılan eylem planları...

Hangi bahaneye sığınırsanız sığının vicdan, o dönem Dersim'de hamile kadınların, masum çocukların, silahsız ve savunmasız adamların toplu halde imha edilmesini mazur görmez, göremez.

Bugün o felaketin canlı tanıkları konuşuyor. Onları ilk kez duyuyoruz. Sözlü tarih çalışmaları, belgeseller yapılıyor. Arşivlere bakılıyor. Ermeni tehcirinde yaşananlarla da her türlü uluslararası siyasetin, lobici faaliyetinin ötesinde, er geç yüzleşmek zorundayız.

Tehcirin gerekliliğini savunabilirsiniz. Savaş ortamında yaşananlardan bahsedebilirsiniz. Ermeniler de Türkleri kesti diyebilirsiniz. Gerekçeler çok. Bir kısmı da mubahtır belki bazıları için.

Ama hiçbir gerekçe, masumların topluca katledilmesini ve devlet adına infaz edilmesini meşrulaştırmaz. Aynı şey, PKK ile korucular arasına sıkışan, köyleri kül olan, aile üyeleri faili meçhule uğramış, Mahmur'a veya memleketin Batı'sına sürülen Kürtler için de geçerli.

Başbakan'ın, aynı şekilde Çorum'da, Sivas'ta, Gazi'de, Maraş'ta analar ağladı demesi de vicdanın üzerindeki kanlı örtülerin kaldırılmasını sağlıyor, sağlayacak.

'Operasyon'lar gerçekleştirmek için Hrant Dink'i, rahip Santoro'yu katledecek gençler nasıl devşirilmişse, Sünnileri kullanarak Alevilerin katledilmesini sağlayan 'operasyon'lar da 'darbe olgunlaştırma yöntemleri' olarak böyle gelenekselleşmedi mi bu ülkede?

Bu yüzden, bugün İzmir'de Kürtlerle Türkler arasındaki olası bir çatışmanın nifak tohumlarını besleyenler işbaşındayken, ister sağdan ister soldan gelmiş olsun, bu ülkenin başbakanının Dersim'den katliam olarak bahsetmesi çok önemli.

Bütün bu kanlı eylemlerin belgeleri, sorumluları cumhuriyet boyunca hasıraltı edildiği gibi, şimdi de medyanın bir kısmı üzerinden görmezden geliniyor. Medyanın yarısı, Kafes Eylem Planı'nı, Hrant Dink'in katledilmesinin nasıl bir operasyon olduğunu okurlarına duyurmuyor.

Gelgelelim akıldan kopmamış vicdanıyla hayata bakanlar, bazen bir belgenin sahte mi gerçek mi olduğuna kilitlenmek yerine, toplumda içselleştirilmiş acıya ve yasa derinlemesine bakmaya çalışırlar.

Ve gerçeği orada, tüm sahiciliğiyle bulurlar.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

342 çocuk ve bayram

Leyla İpekçi 27.11.2009

Son yirmi yılda, ülkemizde devam eden 'düşük yoğunluklu savaş'ta, 342 Kürt çocuğu öldürüldü. Tabii yalnızca Kürt çocuklarıyla sınırlı değil bu cinayetler. Savaş mağduru çocukların pek çoğunun ne istatistiği tutulabiliyor ülkemizde ve dünyada, ne de isimleri var.

Bugün bayramın ilk günü. Bazılarımızın 'ihanet açılımı' dediği barışı bir kez daha düşünelim. Birlikte acımızı ve yasımızı paylaşabildiğimiz ölçüde, sevinçlerimizi, coşkularımızı paylaşmanın hayalini kuralım.

Orduda şehit düşenlerin de, dağdan ölüsü indirilenlerin de çoğunun Güneydoğulu olduğu gerçeğini idrak edersek, buradaki köylerinde, mezarlarında öldürülen çocukların alışveriş merkezlerinde büyümediğini fark edebiliriz.

JİTEM'le, faili meçhulle, havan topları ve mermilerle, tehdit ve şantajla, kapatılan kepenklerle, toplanan haraçla, korucularla, jandarma karakollarıyla büyüdüleri için barışın ne anlama geldiğini bilmiyorlardı.

Kendilerini şiddete ve savaşa fırlatan sistemin çocuğuydu onlar. Mesela Mehmet bebek. 18 aylıktı. Kafasına gaz bombası atıldı. Ceylan Önkol, 14 yaşındaydı. Hayvan otlatırken havan topu isabet etti. Yine bir çoban, Caziye Ölmez. Kafasına sıkılan kurşunlarla öldüğünde 16 yaşındaydı.

Bir başka çöban çocuk; Hakan Uluç. Kafasına ve karnına sıkılan üç kurşunla öldürüldü. Polis panzerinin zafer işareti yaparken ezdiği Maziye Aslan ise 8 yaşındaydı.

***

Güneydoğu'da öldürülen çocukların isimleri ve yaşları üzerine işlenmiş önlükleri giyerek bir eylem gerçekleştirdik geçen hafta İstanbul'da. İsimleri ve yaşları canlı olarak kalmıştı bu çocuklardan geriye. Varlıklarının tek kanıtı. İnsan hikâyelerinin gerçek ile kesişme noktası.

Çok kişinin emeği geçti bu eylemde kuşkusuz, burada hepsinin adına Mehmet Atak'ı anmak gerekir sanırım... Sessiz yürüyüşümüz boyunca hayatın akışına acıyı göstererek müdahale etmenin imkânsızlığını bir kez daha fark ettim. Her dehşet gibi, bu da, akıp giden bir görüntüydü.

İnsanlar dönüp bakıyor, sonra yollarına devam ediyorlardı. Biz ise sırtımızda katledilmiş masumların ismini taşıyorduk. Acı kendini teşhir ettiğinde değil, sustuğunda daha derine işliyordu belki.

Çocukları öldüren, sakatlayan, ister polis ister asker olsun; haklarında dava açılmıyor. Panzerin ezdiği çocukların aileleri acılarını içselleştirip yas tutmaya dahi başlayamıyorlar.

Açılan davalarda ise hepimizin tanıklığında suçlular beraat ediyor veya çok küçük cezalara çarptırılıyor. Suçluları adalete teslim etmedikçe bu çocukların dökülen kanı toprağın altından haykırıyor.

Eyleme birlikte katıldığımız Diyarbakırlı bir hanım, 90'lı yıllarda bugünü görsek hiçbirimiz inanamazdık dedi. Belki de açılımlar, paketler, birlik projeleri derken, asıl açılım buydu. Sessiz açılım. Hayatlarımıza usulca sızıyor, bizi birbirimizle buluşturuyor, konuşturuyordu.

Cumartesi Annelerinin son eyleminde ise, faili meçhul bir cinayetle öldürülen bir gencin, yıllar sonra bulunan birkaç kemiğinin Adli Tıba götürülürken kaybolduğunu öğreniyoruz.

Evlatlarının önce cesetlerinin, sonra kaybolan kemiklerinin peşinde koşan ailelerin yaşadığı bu ülkede, bir bayram daha işte. Bugün bayramın ilk günü. Evlatlarını yitirmiş ailelerin, ister Türk, ister Kürt olsun, yasını ve acısını paylaşmak için bir fırsat.

***

14 yaşındaki Ceylan'ın katledişinin üzerinden kırk gün geçtiğinde, 'Buluşan Kadınlar' adına Başbakan'a hitaben yazılan mektupta imzası bulunan yazar Emine Uçak, onun ailesine taziye gitti.

Ceylan'ın ağabeyi Rifat, kardeşinin parçalanmış cesedini görünce, annesinin evladını o halde görmemesi için elbiselerini teker teker çıkarıp parçaların üzerini örttüğünü ve annesini parçalara dokunmaması için uyardığını anlatmış kendisine.

Karlı bir kış gününde yalın ayak köylerini boşaltmaları istenip, evleri ateşe verildiğinde 10 yaşındaymış. Şimdiye kadar gördüğü ilk ceset de kardeşininki değilmiş tabii.

Olay yerine ne Jandarma gelmişti, ne savcı.

Emine Uçak, onca zulme, acıya rağmen barış ihtimaline karşı bölge insanlarının acılarını unutmaya hazır olduğunu yazıyor. Karşılaştığı insanlar, "sanki bir canlıdan, bir kurtarıcıdan bahseder gibi barış gelse" diyorlardı.

Meşe ormanının içinde, yokuş aşağı yürürken boş mermi çekirdekleri, paslanmış konserve kutuları, toprakla dolmuş mevziler geçtikten sonra Ceylan'ın vurulduğu yere varan Emine Uçak, burası için "insanın taş olmak isteyeceği yer" demiş.

Bu bayram, sevinçlerimizi paylaşırken, acılarımızı da kuşatalım. Hüznün, yasın, acının dilini paylaştığı, barışa biraz daha yaklaşacağız. Taşlaştığımız yerden hep birlikte ayağa kalkacağız. Sahici bir kavuşma, ancak böyle olacak...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AKP'nin Batı sahilleriyle imtihanı

Leyla İpekçi 01.12.2009

İzmir'de DTP konvoyuna taş atanlardan biri şehit düşen Türklerin acılarından dem vurmaktaydı. Yıldırım Türker'in ifadesiyle, kameraların ilgisini hissettiği için iyice coşan bu genç kızın sesi coşkudan düğüm düğüm olmuştu:

"Siz biliyor musunuz, bu vatan için, bu bayrak için ne kanlar döküldü? Kaç şehit verildi, biliyor musunuz?"

Bu genç kızın hassas sorusunun yanıtını hepimizden önce o konvoyun içindekiler biliyordu kuşkusuz: 25 yıldır dağdakilerle savaşırken orduda şehit düşen kırk bin kişinin büyük çoğunluğu Kürt askerlerdi.

Yani bizlere enjekte edilmeye çalışıldığı gibi tarafların biri Türkler, diğeri Kürtler değildi. Korucularıyla, korku ve infaz saçan askerİ timleriyle, PKK eylemlerini besleyip büyüten birbirinden farklı oluşumlar vardı. Savaştan kr sağlayan başka rantlar da tabii.

Ama genç kızın ima ettiği şekilde, 'vatan ve bayrak uğruna' ölenlerin kökeni üzerinden kan tahlili yapmaya başladığınızda, kimlik kartlarına bakarak vicdanın ölçülerine ulaşamıyorsunuz.

Kürtler arasında da kötü adamlar olabileceği gibi, Türkler arasında da var çünkü. Genç kızın haykırışını tekrarlayalım: "Siz biliyor musunuz, bu vatan için, bu bayrak için ne kanlar döküldü? Kaç şehit verildi, biliyor musunuz?"

Yakın geçmişteki bir toplantıda bir Kürt arkadaşımızın yana yakıla "siz hiç boşaltılan bir Türk köyü, yakılan bir Türk köyü gördünüz mü" hassas sorusu üzerine katılımcıların çoğu bu söylemi kışkırtıcı bulduğu için eleştirmişti.

Bu ajite söylemin karşı milliyetçiliği ürettiği gerekçesine bir de acı ve yas dilinin hamasetten uzak olması gerektiği eklenmişti. Mağdurların hak talep etmelerinin de bir dili olduğunu, mağduriyetin efendiliğine soyunmanın çatışmayı bitirmediğini defalarca yazdım ben de.

O halde kameralara haykıran genç kıza, bu kadar şehit kanının ne için döküldüğünü artık madde madde açıklamak gerekmiyor mu?

AKP bu konuda net bir söylem geliştirmek yerine, CHP'nin gerek Kürt, gerek Alevi açılımındaki basiretsiz yaklaşımına yanıt vermekle uğraşiyor. MHP lideri Bahçeli'nin, Kürt göçü almış Batı sahillerindekileri halkın hoşnutsuzluğunu hedefleyen söylemine karşı ise bir çeşit savunma dili geliştirmeyi tercih ediyor.

Kuzey Irak'taki Kürt liderlerle yapılan resmî görüşmeleri, Mahmur kampının boşaltılmasıyla veya PKK'nın dağdan indirilmesiyle ilgili mevzuları devlet adına hükümet yürütüyor. Bu devlet söylemi ilerledikçe, MHP de kaçınılmaz olarak kendi tekelindeki devlet söyleminden millet söylemine yönelmeye başladı.

MHP bu yeni millet söylemiyle, iç Anadolu bölgesindeki milliyetçi hassasiyeti yüksek nüfusu değil, göç almış Bayramiç'teki, İzmir'deki, Mersin veya Balıkesir'deki kışkırtıcıların oyununa gelen ve barış çabalarına ihanet açılımı olarak bakan kitleleri hedefliyor.

Bir yandan CHP ile birlikte öfke arttıran konuşmalarıyla genç hanımların ellerine taş alarak saldırganlaşmasına dolaylı olarak yol açıyor, bir yandan da kimseyi sokağa indirmeyeceğim diyerek şiddete bulaşmayacağına dair güvence veriyor.

Bunun bazılarının iddia ettiği gibi bir çelişki değil, son derece ince ayarlanmış bir siyaset olduğu ortada değil mi? Görünüşte şiddete karşı mesafe alıyorsunuz, ama söyleminizde insanların içindeki nefret söylemini geliştiriyor, bir bakıma görünmez şiddeti besleyerek zihinlerdeki ayrımcılığa hizmet ediyorsunuz.

İzmir'deki hanımların taş atmasıyla milliyetçiliğin light, feminen, 'çağdaş' sembollerle birlikte görünmez yollardan içselleştirildiğine tanık oluyoruz. AKP açılımların sahiden barışla sonuçlanmasını istiyorsa, hakikatin topluma 'görünür' bir boyutta ulaşmasına hizmet etmelidir.

Dersim'e katliam demek yetmiyor. Hükümetin ateşkes pazarlıklarından sahici bir barış çıkarması ve MHP ile CHP'nin Batı sahillerini hedef alan hamasi söylemiyle mücadele etmesi için: Daha birçok 'resmî örtü'nün üzerindeki kan lekelerini temizlemesi gerek.

Bingöl'de 33 askerin şehit edilmesinin içyüzünü aydınlatmakla, Güneydoğu'da faili meçhul kalanların, kaybedilenlerin faillerini bulmakla, Dağlica ve Şemdinli'nin sorumlularının adaletle teslim edilmekle, Diyarbakır cezaevinde işkence görenlerin ailelerine karşı sorumluluklarını yerine getirmekle (vs.) devlet adına yükümlü değil mi şu anda hükümet?..

Sembollerle minare manipölasyonu

Leyla İpekçi 04.12.2009

İsviçre’de minare yasaklayan referandum öncesi kullanılan propaganda ilanında minare görüntüsünün tek başına yeterli bir tehdit unsuru içermeyeceği düşünülmüş olmalı ki; birtakım imgelere başvurulmuş.

Minareler form itibarıyla füzeye benzetilmiş örneğin. Böylelikle İsviçrelilerin aklına savaş, El Kaide, Filistinlilerin roketleri getirilmekle birlikte, asıl, 11 Eylül saldırılarına bir gönderme yapılmış oluyor.

Bu dehşet propagandası, gerçeğin gözlerini sanal bir metafora çevirmekle kalmıyor, sahtenin bakışlarını da gerçekmiş gibi gösteriyor bize baktığı yerden.

Daha çarpıcı olan ise, yine aynı kampanya için kullanılan ilanda, siyah çarşafli ve yalnızca gözleri görünen bir kadın imgesinin de minarelerle birlikte sembol olarak kullanılması.

Böylelikle insanlar bir minare gördükleri vakit, serbest çağrışım yoluyla dahi hem İslâmcı teröristler geliyor gözlerinin önüne. Hem de kadını karanlıklara hapseden ataerkil bir kodlamayla, kendilerinin de ‘kapatılacağına’ dair bir korku duymaya başlıyorlar.

Zamanın ruhu. Görüntüyü manipüle ederek, gerçekliği eğip bükme suretiyle, bir ‘kurgu gerçek’ meydana getiriyorsunuz. Sembollerle, imgelerle, göndermelerle, metaforlarla hakikatin seyrini kendi ‘göz zevkiniz’ doğrultusunda montajlıyorsunuz.

Bu şekilde, olmamış, belki de hiç olmayacak şeyler çoktan vuku bulmuş gibi geliyor kitlelere. Etkileyici bir film efekti gibi. Onun bir film olduğunu bilmenize rağmen, sizde uyandırmayı amaçladığı dehşete bile isteye kapılıveriyorsunuz.

İsviçreli kadınlarda oluşturulan ‘karanlıklara kapatılma’ korkusu bu şekilde, kendini gerçekleştirmiş oluyor zihinlerde. İnsandaki projeksiyon kabiliyeti devreye tam bu noktada giriyor zaten: **Dünyayı ‘olduğu gibi’ değil, size sunulduğu gibi görmeye başladınız artık. Sizden istenildiği gibi.**

Afganistan ve Irak’a insansız uçaklardan atılacak bombaların, teknoloji harikası silahların, gece görüşlü tankların, sığınak delicilerin dünya prömiyeri nasıl da bir ‘aksiyon filmi’ heyecanı uyandırmıştı sizde. Bu öldürücü aletlerin ‘yüksek’ görüntüsü mitolojik bir efsane etkisi bırakıyordu.

Tahrip ettiği bedenleri, yarattığı dehşeti değil, üstün teknolojiyi, milyon dolarları, kudreti görüyordunuz. Güçlü olanın haklı olduğuna dair zihninizde en ufak bir kuşku kalmıyordu giderek.

Gerçek ile kurgunun, zalim ile mazlumun iç içe geçmesi ile sanal âlemde görüntülerin tahrif edilerek yeni gerçeklikler devşirilmesi arasında da doğru orantılı bir ilişki var. Zafer naraları atarken neye yenildiğinizi dahi göremez haldesiniz çoktandır. Çağımızın ruhu; sanal ruh.

Gazeteden okuduğum kadarıyla, medya, İsviçre kentlerinde yükselen minarelerin hedef alındığı türden bir bilgisayar oyununun giderek daha popüler bir hal aldığını duyurmuş.

Gençler ve çocukların taze zihinleri, minarelerin ortadan kaldırılması gereken birtakım 'şer yuvaları' olduğu saptamasıyla gelişmeye devam ediyor. Eğer bir toplumda böylesine meşru hale gelmiş bir imha arzusu tesis edildiyse, orada çoktan filizlenmiş anonim korkular da var demektir.

Zamanın ruhunda şu da var çünkü: Niyet okumak. Karşısındakine kendi vehimleri üzerinden bakmak. Onu, sadece senin nezdinde temsil ettiği anlamlar dünyasına hapsederek yaftalamak. Ve onu yok etmek için haklı gerekçeler sunmak.

Kendi izdüşümünü dahi merak etmeyecek hale gelmiş 'sanal insan'ın kibri, paramparça aynaların kristalize imgelerinde en tehlikeli silaha dönüşüyor. Bu öyle bir kibir ki, kendindeki ötekiye bile görmez hale geliyorsunuz.

Dünyaya dokunma maharetiniz sınırlanıyor ve yaptığınız her tanımla biraz daha batırıyorsunuz kendinizi bu kibre. Kıyaslama yapacak, ölçecek, sağlama yapacak, kontrol edecek bir değer üretemez hale geliyorsunuz giderek.

İsviçre'deki uygulamayı din ve vicdan özgürlüğünün, insan haklarının ihlali olarak eleştirenler arasında, ülkemizdeki Müslümanların, gayrimüslimlerin, her türlü azınlığın din ve vicdan özgürlüğüne getirilen sınırlamaları onaylayanlar da var.

Gerçeğin bir gösteri halindeki manipülasyonu işte böyle ironik bir yaklaşımı da mümkün hale getiriyor. Bu tür ahlaki zafiyetlerden kurtulabilmenin ilk adımı ise vazgeçmek:

Niyet okumaktan. Kendi yarattığımız korkuların esiri olmaktan. Vehimlerimize tapınmaktan... Vicdan özgürlüğünün 'gerçek' ölçüsüne hep birlikte ancak böyle kavuşabiliriz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Afganistan'da 'esnek' davranmanın insanlığa bedeli

Leyla İpekçi 08.12.2009

Başbakan'ın görüşmeye gittiği ABD Başkanı Obama, geçtiğimiz hafta Afgan işgaline 30 bin asker daha yollayacağını ilan etti. Bazı ülkeler askerî destek vereceklerini de açıkladılar.

Erdoğan ise pazarlıklar başlamadan, muharip asker gönderme konusundaki temkinli tavrını belli ederek Türkiye'nin daha fazla ne yapabileceğini söyledi: "Afgan ordusuna eğitim verebiliriz."

"Türkiye eğer Afganistan konusunda esnek davranırsa, Ermenistan, Kıbrıs, İran gibi meselelerdeki tutumu daha kabul edilebilir olacaktır" şeklindeki imalar ve uyarılar bu görüşme öncesi hızla devam etti.

Ermenistan'la Kıbrıs'la sorunlarımızı çözme aşamasındayken yeni kanlar dökerek ve işgale ortak olarak mı dünya siyasetine katkıda bulunacağız?

Aklı başında, vicdanı hür bir dünya vatandaşı, Amerika gibi bir devletin dünya halklarına ve işgal altındaki bölgelere yapacağı en büyük katkının mesela Afganistan gibi bir ülkenin topraklarından tamamen çekilmek olduğunu bilir.

Bilir ama bu işi devlet pazarlıklarının diplomatik diline havale eder. Tek başına bir kişi ne yapabilir ki diye düşünür çünkü. Büyük güçler de bireylerin bu çaresizliğini ideolojik bir sosla örterek tahakküm ve sömürünün içselleştirilmesine, meşrulaştırılmasına yol açıyor.

Nihayetinde ABD gibi güçlü devletler insanlığa bir katkıda bulunmayı değil, iktidarı elinde bulundurmaya, halkları kontrol ederek yönlendirmeyi tercih ediyor. Zaten bu tür işgallere borçlular 'büyük güç' olarak kalmayı.

Sekiz yıldır süren işgal ve yıkım yüzünden insanlık dramının yaşandığı Afganistan'a asker göndermeye karşı çıkan ve oradaki askerlerin geri çağrılmasını isteyen Küresel BAK, çeşitli sivil toplum kuruluşlarının da katılımıyla dün Başbakan'ın Obama'yla görüşeceği saatlerde bir basın açıklaması yaptı.

Buna katılacağımı duyan arkadaşım, oraya silah kullanmak üzere asker yollamayacağımızı Başbakan zaten belirtmişti, Cumhurbaşkanı da ima etmişti diyerek, böyle bir açıklamayı pek anlamlı bulmadığını söyledi.

İşgallerin bazı 'ilkel' halkların yok edilmesi için gerekli bulunduğu ve masumların kanıyla borç kapatıldığı bir dünya sisteminde, egemenlerin organize dilinin meşruiyetini sorgulayan her tür vicdani sesin çıkarılmasını bir insanlık borcu olduğunu düşünüyorum.

Bu yüzden siyaseten Obama ile pazarlıklarda Türkiye'nin elini zayıflatacak gibi duran bu tür eylemlerin düzenlenmesini toplumsal bilinç adına çok gerekli buluyorum.

Irak'ta bir milyon sivil hayatını kaybetti. Afganistan'da köylüler hâlâ yanlışlıkla vuruluyor. Pakistan'da ise gün geçmiyor ki bir saldırı haberi duyulmasın. Daha birkaç gün önce Ravalpindi kentindeki bir camiye Cuma namazı sırasında silahlı saldırı düzenlendi. En az 40 kişinin öldüğü, 40'tan fazla kişinin de yaralandığı söyleniyor.

Bugün eğer İsviçre gibi 'medenî' bir ülkede ayrımcılık siyaseti güdenler, propagandalarında minareleri füzeye benzetiyorlarsa, tesettürlü kadınları yok edilmesi gereken karanlık yaratıklar olarak imgelemimize yerleştirmeye çalışıyorlarsa: Bunu büyük ölçüde ABD'nin İslâm coğrafyasına olan 'yüksek ilgisi'ne borçluyuz.

ABD'nin Afganistan ve Pakistan'a karşı yürüttüğü tahakküm siyaseti, Taliban'ın bu bölgelerdeki direnişini doğal olarak güçlendiriyor. Buna bir de Filistin'de devam eden çözümsüzlüğü ekleyin.

Buralarda işgal ve çözümsüzlük sürdükçe El Kaide gibi örgütlere mal edilen irili ufaklı saldırıların sonu gelmeyeceği gibi, Batı'da İslâm'ın birtakım saptırılmış sembollerle düşmanlaştırılması daha da yaygınlaşacaktır. İsviçre tarzı referandumlar başka ülkelere de sıçrayacaktır.

Afganistan'a muharip asker yollamayacaksa bile, devletimizin komşularıyla olan açılımlarının (sıfır sorun siyasetinin) masumların kanı üzerinden pazarlık unsuru haline getirilmesine karşı çıkmalıyız.

Türkiye'ye 'asker konusunda esnek davranın' telkininde bulunanların vicdanında tüm bunların bir karşılığı yok belki. Ama asker konusunda 'esnek davranmadan da' barışa katkı sunmanın karşılığı vicdanlarda hâlâ var.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AKP'nin yapması gereken...

Leyla İpekçi 11.12.2009

Bizler daha fazla şehit olmasın diye barış istiyorduk. Ama birileri bize "barış istediğiniz sürece karşınızda şehit cenazeleri bulacaksınız" dedi. "Buyurun cenazelere" dedi. Barışın en büyük pazarlığına...

Eksik olan tek şey, pusuya düşürülmüş askerlerdi. Provokasyon bir kez daha, değişmez bir senaryo olarak geldi. 93 yılında çözüm tartışmaları yapılırken Bingöl'de şehit edilen erler misali, gencecik çocuklar şehit edildi.

İrtica, yabancı düşmanlığı, Türklüğe hakaret senaryoları kanlı bir biçimde defalarca denendikten sonra sahneye konulacak son senaryoydu bu. Henüz tamamını bilmiyor da olabiliriz maalesef.

Türkiye'nin demokratikleşmesini istemeyen güçlerin ne kadar tehlikeli olduğunu defalarca gördük bu ülkede. Koş müzesinde patlatılacak bombayla öldürülecek çocukların sayısını planlayanları da gördük.

Açılımin ilk günlerinde hepimiz demokratik haklardan bahsediyorduk. Bakan Atalay'ın düzenlediği çalıştaylarda PKK'lıların dağdan indirilmesinin teknik detayları veya Mahmur'un boşaltılma yöntemlerinden ziyade, haklar ve özgürlükler bağlamında yapılması gerekenler tartışılıyordu.

Ama Habur sınır kapısından giriş yapanlara sevinen halkın coşkusuna memleket hazır değildi. Birlikte yas tutulmadığı için, birlikte sevinmenin kodlarını da bilmiyorduk. Bu gelişi bir gösteriye dönüştürmek isteyenler olduğu yadsınamaz. Öte yandan halk Güneydoğu'da ilk kez, uzağa yolladıklarının canısına kavuşuyordu.

Şehit cenazelerinin yaslı görüntüleri henüz çok tazeyken, bu kadar 'diri' Kürtler görmek kolay değildi çoğunluk için. Ve açılım ertelendi.

Böylelikle açılım, bizzat hükümetin eliyle demokratik haklar ve talepler tartışmasından kendini koparmış, soyutlamış oldu. Muhalefetin gayet kışkırtıcı sesleri eşliğinde PKK'nın silahsızlandırılması pazarlıklarına endekslendi.

Henüz Kürtçe isimlerin iade edilmesi dahi fiiliyata geçirilmemişken, Mahmur kampının boşaltılmasını, Kandil'dekilerin durumunu Kuzey Irak liderleriyle görüşmeye başladı hükümet. Devlet adına yapılan bu görüşmeler, DTP'nin süreçten dışlanma endişesini beraberinde getirdi.

DTP'nin kendisine oy vermiş seçmenine karşı elbette siyaset arenasında bir sorumluluğu vardı. Fakat asıl, Öcalan'ın bu pazarlıklarda saf dışı bırakılıyor olması kabarttı onların endişelerini. Ve DTP'nin gürleyen sesi, açılıma baştan beri muhalif olan partilerin sesiyle yarışır hale geldi.

Öcalan'ın sağlık koşullarını gündeme getirerek sokakları şiddete bulayanlar bir kez daha esir aldı açılımı. Faili meçhuller için, JİTEM'in yargısız infazları için, hukuk için bu güçte yapılmayan gösteriler, Öcalan'ın sağlık koşulları için yapılabiliyordu.

DTP'nin endişelerini siyasi bir dile tahvil edecek söyleminin olmadığı, belki de gecikerek su yüzüne çıktı böylece. Uzun yıllardır o bölgede yaşananların ürettiği dil, şiddetin diliydi. Şiddetin dilinde ise ne barış vardı, ne de adalet ve hakkaniyet.

Ve bu dilin tek hâkimi PKK idi maalesef.

Bütün bunların üstüne bir de DTP'nin kapatma davası geldi. DTP'yi zalimin diliyle hak aramaya çalıştığı için eleştirecek olanlar, kapatma davasının anti demokratikliği yüzünden pasif kaldı.

Toz duman arasında olan bir kez daha TMK mağduru çocuklara oldu. Onları büyüklerin öfkesine alet oldukları için eleştirenler bu çocukların nasıl bir toplumsal travma yaşadıklarını bilmek istemediler hiç.

Ağaca bağlanarak kurşunlanan babalarını görerek büyüdü onlar. Evlerinin, hayvanlarının yakıldığını, köylerinin küle döndüğünü görerek büyüdü. Amcalarını, dedelerini işkencelerde yitirdiler, başka yakınlarını karakollarda kaybettiler.

Öcalan'ın kışkırtıcı diline itaat etmekten başka bir dil konuşmayan bu çocukları günah keçisi ilan ederek sorunu çözemeyiz. Ama TMK mağduru çocukların yargılanma koşullarında iyileştirme yapmayı sokaktaki son şiddet görüntüleri yüzünden erteledi AKP. Ertelenen bir açılım daha işte...

Artık şu çok net görüldü ki, demokratik açılım PKK'nın öncelikli meselesi değil. Dolayısıyla DTP'nin de. Ve gördük ki barış isteyenler olmasa, kan akmaya devam etse, herkesin keyfi yerinde olacak. Dağdakilerin de, İmralı'dakinin de, muhalefet partilerinin de.

DTP kapatılırsa toplumda durum daha da gerginleşecek oysa. AKP'nin açılıma devam etme şansı daha da azalacak.

AKP, şiddetin bugünkü diline teslim olmadan açılımı sürdürmek istiyorsa, öncelikle yeniden demokratik hak ve

özgürlükleri gündeme getirmeli. Siyasi ve hukuksal düzenlemeleri bir an önce hayata geçirmeyi denemeli. Kaybedilen her gün, savaş baronları kazanıyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Açılımin yarınında görünenler

Leyla İpekçi 15.12.2009

DTP'liler ve PKK'ya dair: Açılımin başladığı günlerde, bu ülkede Kürtlerin maruz kaldığı adaletsizlikleri ilk kez duyanların sayısı epey fazlaydı. Bilinen tek olgu PKK idi. Ve onun 'görünür' olduğu yer şehit cenazeleriydi.

Açılım, Kürtlerin PKK'nın eylemleri dışında büyük sorunları ve mağduriyetleri olduğunu gösterdi; olumlu bir süreçti kuşkusuz. Ama sabote etmek isteyenler, açılımin Kürtlere kolektif haklar verilmesi veya resmî dilin Türkçe olmaktan çıkması demek olacağını iddia ettiler. Etkili de oldular.

Açılım, demokratik hak ve özgürlüklerin gündeme gelmesiyle başlayıp hükümetin devlet adına PKK'yı dağdan indirmesi sürecine evrildi. Kuzey Irak faktörü devreye girdi. Bu süreçte Kürtleri temsil ettiğini söyleyen DTP, halkının demokratik standardını yükseltecek hamleleri tartışmak yerine silah bırakma görüşmelerinde kimin muhatap alınacağına kilitlendi.

Elbette bu onun tek sorunu değildi, ama siyaset yapabilmesinin önünde ilk kez bu netlikte bir muhataplık sorunu belirmişti. DTP'nin daha önce PKK'nın talimatıyla olduğu bilinen veya söylenen birçok tutum ve davranışı ilk kez bu kadar 'görünür' oldu.

Ve "PKK'ya karşı zafiyet içindesiniz" şeklinde eleştirildiler. Onlar için de bu 'görünür' bir sorundu artık. Öcalan'ın talimatıyla sokaklara çıkarak şiddet kullanan gençler de, taş atan çocuklar da bu süreçte görünür oldular.

Aslında Türkiye'nin gündeminde –daha önceden bilinmekle birlikte- ilk kez görünür olan bir şey daha vardı: DTP'ye oy verenlerin PKK'nın siyasallaşmasını doğal bir hak olarak talep ettikleri. Hatta ancak bu şekilde PKK'lıların silah bırakmayı düşünebilecekleri görüldü.

Bunun Türkiye ölçeğinde şu koşullarda kabul edilmesi imkânsızdı. Ve bizler bunu tartışmanın dilini konuşmaya başlamadan şiddetin dili devreye girdi bir kez daha.

Türkiye'nin bir bölge gücü olmaya çalışırken sokak eylemleriyle iç çatışmaya sürüklenme tehlikesi görünüyordu ufukta. Ergenekon uzantılarının en çok istediği şey bu değil miydi?

DTP yerine hangi parti kurulacaksa, artık Ergenekon'la kendini tamamen ayırtmış bir parti olmalı. Öcalan'ın hücre koşullarını gündeme getirmek için sokakları çatışma yerine dönüştürmekten ziyade faili meçhuller, asit kuyuları, anadilde isim ve yayın hakkı gibi adalet bekleyen konularda talepkâr olmalı.

DTP kapatıldıktan sonra, PKK'nın siyasallaşmasını bekleyenlerin kendi içlerindeki ayrışmalarını izleyeceğiz bu dönemde. Kürtlerin tek temsilcisi olmak iddiasındayken şiddetten başka dil üretmeyenler, siyasallaşma beklentisine girmeyi kimseye kolayca anlatamayacaklarını görecekler.

Kürt sorunu çözülüp de kendisinin gözardı edilmesi endişesiyle sokak çatışmalarını kışkırtan Öcalan için Cevat Öneş'in önerdiği çözüm ise kayda değer. Geçtiğimiz günlerde *Kanal 24*'te Gürkan Zengin'in sorularını yanıtlarken (mealen) şöyle dedi:

"Madem bazı Kürtler için her şey Öcalan'ın dudakları arasından çıkan talimatlara kilitli, Öcalan iradesini PKK'ya silah bıraktırmak için kullansın." Öneş'e göre, Öcalan bunu yaptığı takdirde, demokratik açılım sürecinde sahiden de daha fazla dikkate alınabileceği bir koşul oluşabilirdi belki.

***

MHP ve CHP'ye dair: "Yandaşlarımız bize dağa çıkın diyor" şeklinde konuşan Emine Ayna ile "millet dağa çıkar" diyerek şiddeti körükleyen Bahçeli'nin söylemlerinin birbirine ne kadar benzediği ve birbirinden ne kadar beslendiği de açılım sürecindeki bir başka görünür nokta oldu.

Bahçeli bir yandan millete hitap ederek "açtığın gibi kapat" mitingleri düzenliyor. Bir yandan da MHP'lileri sokağa dökmediği için şiddete bulaşmamış görüntüsü veriyor.

Onun ve Baykal'ın kışkırtıcı söylemleriyle coşan gençler DTP'lilere taş attıklarında ise vicdanları rahat kalabiliyor! Görünmez şiddetin millete verdiği hasarda kendi sorumlulukları yokmuş gibi.

Baykal dün, şehit cenazeleri ve sokak çatışmalarından sonra Erdoğan'ı hain olarak tanımlayarak bunu bir küfür olarak değil, bir tesbit olarak söylediğini vurguladı. Onun elinde döner bıçaklarıyla, baltalarla, sabrı taşmakta olanlar ile aynı karede 'göründüğünü' düşünenler de oldukça fazla.

Demokratikleşmeyi daha başından beri ihanet açılımı olarak addeden muhalefet, bizi çatıştırmayı isteyenlerin ekmeğine yağ sürmekten sakınmıyor. Ergenekon'un kanlı eylemlerini meşru olarak içselleştirmemize, evet bu kadar kalpsiz olmamıza bile razı. Hatta buna çanak tutuyor. Bir yandan da ne ironiktir ki, küresel güçlerin taşeronu olarak barış isteyenleri ihanetle suçlayabiliyor.

Ülkeyi ayrışma noktasına getirenler de giderek daha fazla görünür oldu bu süreçte. Artık kalp gözüyle bakanların yeni bir siyaset dili oluşturma zamanı geldi.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Peki, provokasyonlar niçin zemin buldu

Leyla İpekçi 18.12.2009

Dolapdere, Reşadiye gibi provokasyonlar neden ilk anda değil de, barış sürecini başından beri sabote edenlerin 'kara propaganda'sı milletin zihninde etkili olduktan sonra vuku buldu?

"Demokratik açılımı ısrarla sürdüreceğiz," diyen İçişleri Bakanı Beşir Atalay dün yaptığı konuşmada "Sorumlu bir muhalefete ihtiyacımız var," dedikten sonra ekledi: "Biz kardeşlik dedikçe muhalefet partileri sürekli ayrılıktan bahsediyorlar."

Şimdi tekrar geri dönmek üzere bu sözleri donduralım.

"Küresel uzantılar, ihanet şebekeleri nerelere demir atmış olursa olsunlar, geldikleri gibi gidecekler" diyen muhalefet liderleri, hükümeti de "yıkım projelerinin taşeronu ve işbirlikçisi" ilan etmişti.

Acaba milleti fazlasıyla kışkırtan ve barış sürecine karşı direnç göstermesine yol açan bu ifadelerin gerçekte ilişkisi ne düzeyde?

Son iki ay içinde "Türkiye'nin ekseni kayıyor" şeklindeki haberlerin asıl pişirildiği yer bizzat Amerika başkentiydi. Tabii, Türkiye'nin AB'ye girmesini istemeyen Avrupa sağının da, Türkiye ile ilişkileri bir türlü kendi istediği çizgiye oturmayan İsrail'in de fazlasıyla işine geliyordu bu şablon.

Aynı günlerde ansızın birtakım yetkililer Türkiye İslâmının Araplaşma tehlikesinde olduğunu söylemek için ekran ekran gezmeye de başlamışlardı.

Türkiye'nin eksen kaydırarak yüzünü Ortadoğu'ya döndüğünü kanıtlamaya çalışan iç ve dış lobiciler ülkenin gündemindeki hemen her demokratik açılımı bu söyleme hapsederek, hem iç siyasette hem dış pazarlıklarda AKP'yi zayıflatmayı hedefliyordu kuşkusuz.

Buna bir de memleketin giderek 'dinci' bir hayat tarzına teslim olduğu kanaatiyle yaşayan kesiminin bürokrasideki söylemlerini ekleyince, el birliğiyle ekseni kaydırmayı başaranlar oldu.

Tüm bunlar sanki hiç böyle değilmiş gibi, Bahçeli ve Baykal sürekli, hükümetin küresel güçlerle işbirliği içinde vatani sattığının, millete ihanet ettiğinin altını çizdi durdu. Kan akmaya devam edecek olması bile bunun kadar önemli değildi.

Bu nasıl bir ülkeydi ki, hem küresel güçlerle işbirliği yapacak hem de en büyük dekmaları bizzat bu güçlerden yiyecekti.

Bahçeli ve Baykal'la birlikte, açılımın ilk anlarından itibaren "açılımdan bir şey çıkmaz"çıların lobi faaliyetleri her gün tırmanarak ilerliyordu. Başından beri barışa karşı çıkmak yerine, hükümetin hatalarını yine eleştirerek ama bu sürece de katkı vererek muhalefet yapsalar ne olurdu? Yoksa barış gelirse muhalefetin varlık nedeni ortadan kalkacak diyenler haklı mıydı?

Bakan Atalay'ın süreci ilk açıkladığı günlerden beri hemen her adımda bir kusur bulup, barış isteyenleri bu kadar kolay hain ilan etmeselerdi, provokatörlerin şiddet eylemleri bugünkü etkili zeminini kolay kolay bulabilir miydi?

İnfiale müsait ortamın artık milletin nezdinde giderek olgunlaştığını görenler bir süredir sokakta işbaşında. Profesyonel kışkırtıcılar, JİTEM, derin PKK ve Ergenekon uzantıları hep birlikte bizi birbirimizle çatıştırma eylemleriyle süreci tamamen durdurmayı hedefliyor.

Maalesef halktan birileri de (ihanet açılımı propagandalarıyla yeterince gaza gelmiş olarak) oyuna geliyor ve bu provokasyonların tuzağına düşerek eline taş, sopa, balta alabiliyor.

Bugünlerde başka ne oluyor? Mardin’de Irak’tan gelerek Habur sınır kapısından geçiş yapmakta olan bir kamyonun lastiklerinde sekiz kalaşnikof, beş tabanca, 570 kalaşnikof mermisinden oluşan küçük bir cephanelik ele geçiriliyor.

Açılımın ilk günlerinden beri ele geçirilen kimbilir kaçınıcı ‘küçük cephanelik.’ Nispeten daha sakin günlerinde, iki buçuk ay kadar önce, Mardin’de bir TIR’da kalaşnikoflar, şarjörler ele geçirilmişti sözgelimi.

Uzmanlar şimdi uyarıyor: “PKK ile devletin derin uzantıları işbirliğiyle OHAL’i geri getirme peşindeler. Sıkıyönetim peşindeler. Aman vatandaşlarımız tahriklere kapılmasın.”

Elinde silah olan ister JİTEM olsun, ister Ergenekon uzantısı, ister PKK uzantısı; pazarlığın ana merkezine şiddet ve silahı oturttukları sürece, muhalefetin halkı barış sürecinden soğutan ve hükümetin attığı her adıma karşı kinlendiren, öfkeliendiren söylemleri onların ekmeğine yağ sürmeye devam etmeyecek mi?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Siyasallaşma sürecinde inisiyatif alanlar

Leyla İpekçi 22.12.2009

Çatışma ortamı caddelere yayıldığında gündelik hayattaki herkesi kuşatıyor ve şiddet sivilleri de esir alıyor. Selahattin Demirtaş’ın Neşe Düzel’e söylediği gibi, “Bir gün PKK ve ordu anlaşabilir, silahlar susabilir. Dağlarda savaşı durdurmak, sokakta savaşı durdurmaktan daha kolaydır.”

Hal böyleyken, kapatılan DTP’lilerin yeni partiyle Meclis’te yollarına devam edeceklerini açıklamaları kuşkusuz sevindiriciydi. Peki, Ahmet Türk, Öcalan’ın isteğinin de Meclis’te kalmak yönünde olduğunu neden zikretmişti? Halkın, aydınların, sivil toplum örgütlerinin bunu istemesi neden yeterli olmuyordu?

Öne çıkan yorumlara göre PKK kendini siyasallaştırmak için demokratik inisiyatif gösteriyor, DTP’lilerin Meclis’te kalmalarına karar verenin Öcalan olduğunu ilan ederek bir meşruiyet zemini oluşturmak istiyordu. Özellikle siyasilerin demeci ise BDP’lilerin bir kez daha siyasi aktör değil siyasi figüran olmakla yetineceği şeklindeydi.

DTP’ye oy vermiş olanlar da artık tehdit, korkutulma, kan ve gözyaşı istemiyorlar. Yakını dağda olanlar da

özüm istiyor epeydir. Konjonktürün müsait olmasından çok daha önemli bir gerekçe aslında bu.

Alper Görmüş'ün Kürt halkının hangi koşullarda PKK'yı bir kez daha yüzüstü bırakabileceğini sayarken belirttiği gerekçelerden biri, Kürtlerin, kimlik taleplerinin karşılanacağına, bir daha eski günlere dönüşmeyeceğine dair çok kuvvetli bir kanaat geliştirmeleri şartıydı. Hükümetin devlet adına bugünlerde Kuzey Irak ve ABD ile yürüttüğü üçlü mekanizmayla çalıştığından belki çok daha fazla ve en az onun kadar acil, demokratik açılımın muhteviyatını fiiliyata dökme konusunda çalışması gerekiyor. Şunu da tekrarlamak mümkün:

Demokratikleşme ve özgürlükler bağlamında devletin atacağı her adım, PKK'yı da siyasallaşmaya zorlayacaktır. Bir tek devlet yetkilisi onunla el altından görüşme gerçekleştirmese dahi, PKK'nın demokratik siyasette inisiyatif alma ve meşruiyet bulma beklentisi, siyasallaşma sürecini beraberinde getirecektir.

Bir başka deyişle, Kürtler PKK ile aralarına mesafe koyamasalar bile, PKK siyasallaşma sürecine ister istemez girmiş olacak. Ve ancak o zaman, Öcalan'ın talimatıyla örgüt üyeleri silah bırakırsa, Türkiye'nin batısı ve doğusunda görünen 'Öcalan algısı'ndaki uçurum bir nebze olsun kapanabilir.

PKK'nın Reşadiye gibi bir saldırıyı üstlenmesiyle, Kürtlerde PKK'ya karşı bir kırılma daha yaşanıyor bugünlerde. Diyarbakır'da yaşayan yazar Fidel Balta, *Taraf*'taki son yazısında "bugün sokaklarda eylem yapan, ortalığı ateşe veren, mutlak itaat eden kesimin dışında kalan insanlarda ciddi bir sorgulamanın olduğunu düşünüyorum" diyordu. Reşadiye'den sonra artık siyaseten makul kalmayı seçen pek çok kişinin PKK'nın demeçlerine şüpheli bir karamsarlıkla baktığını belirtiyordu.

Velev ki Etyen Mahçupyan 'Kürtlerin 28 Şubatı' benzetmesinde yanılsın, bunun iddia edildiği kadar üstten bir bakış olmadığını düşünüyorum. PKK'yı bugüne kadarki koşulların doğurduğu şiddet mekanizması üzerinden izah etmeyi sürdüreceksek, DTP'lilerin Meclis'te kalma kararında neden Öcalan'ın inisiyatifinin zikredildiğini tam olarak anlayamayız.

Reşadiye gibi bir vahşeti sahiplenen PKK'nın, bölge gerçeği olduğunun altını çizmekle yetinmek, şiddeti zihinaltıımızda Kürtlerle özdeşleştirmeye ve meşrulaştırmaya yol açtı hep. Bu, bugünün koşullarında Ergenekon uzantılarının ve derin PKK'nın savaştan beslenen mevcudiyetine hizmet etmekten başka neye yarıyor?

Kürtler adına siyaset yapanların bugüne dek Ergenekon'la, JİTEM'le, faili meçhullerle yeterince gür sesle hesaplaşmak istemediği gerçeğine teslim olmak yerine, adalet talebinde ısrarcı olmakla siyasetin demokratikleşmesine katkı sağlanamaz mı?

'Kürt aydınlarının ve sivil toplumunun şiddetin sona ermesinde bugüne dek etkisiz kalmasının nedeni' kitlelerin PKK'ya duyduğu aidiyettir kuşkusuz. Ama söz konusu barış olduğunda, bu hissiyat içinde olanlar açılım süreciyle gelen değişimden 'mutlak bağımsız' olmasalar gerek.

Değişimin siyasetin diline 'cesaretli' Kürt aydınları üzerinden (bile olsa) tahvil edilmesine mesafeli durmak, barış sürecine üstten bakma riski taşımaz mı?

Diyelim tüm belgeler sahte, ya yaşananlar

Leyla İpekçi 25.12.2009

Zıt duyguları bize aynı anda yaşatabilen bu topraklarda, eskiden şöyle düşünürdüm: Bir gün gelecek ve bütün bu faili meçhul kalmış cinayetler, kanlı 1 Mayıslar, Maraş katliamları, yargısız infazların arkasındaki sorumlular ortaya çıkacaktır. İnsan, haksızlıkların ve zulmün sona ereceğine dair bir umut taşımadan ne kendi adına ne de başkalarıyla ortak addettiği geleceği kuruyor, kurguluyor.

Sorumluların bir gün ortaya çıkarılması doğrultusunda daimi bir mücadele içinde olmak sizi aynı zamanda bu topraklarda sürekli bir tanıma oturtmaya çalışanları yanıltmak anlamına da geliyordu. Aynı anda Kürtçü, Ermeni dölü, hükümet yaltakçısı, tarikatçı, cemaatçi, komünist, emperyalist işbirlikçisi filan olabiliyordunuz.

Bugünse bir başka aşamadayız artık. Türkiye ciddi bir biçimde kabuk değiştirirken, darbecilerin, suikast planlayıcılarının, işkencecilerin, çetecilerin, lahika ve andıç yazarlarının, vatandaşını fişleyenlerin, tetikçi yetiştirenlerin, provokatörlerin bir gün ortaya çıkarılma ihtimali ilk kez belirdi.

Fakat bu kez de suçun alenileştikçe gözden düştüğüne, suçlunun yargılanmadıkça kendi masumiyetine inandığına tanık olduk. Zalimlerin mağduriyet söylemini pişkince benimsediğini gördük defalarca.

Hayır, suçluların ortaya çıkmasıyla daha adaletli, daha hakka ve hukuka saygılı bir sistem kurmak arasında doğru bir orantı yoktu. Suçlular suçsuz ilan edilmiş, suçla mücadele edenler ise hain damgası yemişti çoktan.

İşte bu algı kayması giderek derinleşti, içselleştirildi. En 'aydın' kişiler bile hakikatin ne olduğuna ancak ve ancak kimlerin ne söylediğine bakarak hükmetmeye başladı.

Fikirlerini tasvip etmediğiniz birinin dediklerine bakıp "haa o zaman Arınç'a suikast düzenlenmedi, bu bir komplo demek ki" diyebiliyordunuz rahatlıkla.

Siyasi otoriterizm dönemi yaşadığımızı vurgulayanlar ise sırf bu gerekçeye bel bağlayarak, bu suikastın bir komplo olduğuna inandırabilirdi sizi. Bilimsel sözlerle, hiç çaktırmadan.

Sanki bu ülkede onlarca kışkırtıcı eylem hiç yapılmamış, insanlar birbirine hiç düşürülmemiş (ve birileri de daima bu oyuna gelmemiş) gibi, birbirimizin tepkilerine bakarak hakikati yorumlayacaktık yine.

Ergenekon soruşturmasının önemini vurguladığınızda kendinizi "memleketin her karanlığını Ergenekon'a yıkmak doğru değildir" diyenlerin hışmına uğrayacaktınız daha. Sırf siz böyle dediğiniz için, onlar da "Ergenekon yoktur" demeye meşru bir gerekçe daha bulacaktı üstelik!

Belgeler, ıslak imzalar, suikast iddiaları, toprak altında bombalar, duyumlar, cinayetler gırla giderken, eğer bir imza ıslak değilse, AKP'yi bitirme veya siyasete müdahale etme planları hiç yapılmamış olacaktı!

Eğer darbe günlüklerini kimse sahiplenmiyorsa, Türkiye'de darbe girişimleri hiç olmamıştı. Hrant Dink öldürülmemişti, Maraş'ta, Çorum'da, Başbağlar'da insanlar katledilmişti.

Sırf kâğıt üzerinde JİTEM diye bir oluşum belgelenmedi diye doksanlı yıllar boyunca insanlar Güneydoğu'da kaybolmamış, infaz edilmemiş, yok olmamışlardı.

Belgelerin yalnızca kâğıt üzerinde bir anlamı olduğuna sizi ikna etmeye çalışanlar sahiden şunu hiç düşünmüyorlar mıydı: Bu planların defalarca gerçekleştiği hayatın içinde bunun tezahürlerini hep birlikte yaşıyorduk bizler zaten.

Onca masum kanın akıtıldığı bu memlekette toprağın altında ve üstünde buna tanıklık etmeyecek kim kalmıştı ki daha?

Eğer bütün belgeler sahteyse, bütün lahikalar yalansa, bütün bombalar oyuncaksa, bütün darbe planları ve suikast krokileri komploya yaşadıklarımız da bir kurgu olmalıydı. Bir sahte hayat! Acılarımız, yaslarımız, utançlarımız, uğradığımız haksızlıklar, maruz kaldığımız zulümler ise sanal bir oyundu.

Birtakım 'üst düzey' suçluları hasıraltı etmek için suçu meşrulaştıranları ne yapacaktık peki? Onların kötülüğü sıradanlaştırma operasyonlarına maruz kalan bizler, iftiraya uğrayanlar, yaftalananlar 'canlı' belge değil miydik?

Suçlu ile masumun defalarca yer değiştirdiği bu topraklarda, asıl özgürlüğün zulme karşı çıkmakla kazanıldığını görenlerin sayısı giderek artıyor. Daha da artmalı.

Yoksa kendi kurulu düzenlerini devam ettirmek için katliamların, zorunlu göçlerin, provokasyonlar ve kara propagandaların devam etmesini 'pek o kadar vahim bir mesele' görmeyenlerin 'ikiyüzlü ahlakçılığı' toplumun vicdanını esir almayı sürdürecektir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Bakan körler' sistemi dağılırken...

Leyla İpekçi 29.12.2009

Cumhuriyet mitingleri döneminde 'ne şeriat ne darbe' sloganı son derece makuldü bazılarımız için. Gelgelelim ortada bir şeriat değil, darbe tehlikesi vardı, hatta bizzat içinden geçmekteydik o sürecin. Gösterilmek istenen ise 'şeriat tehlikesi' olduğuydu.

Türkiye'de 'makul çoğunluğun' ağır silahları boru olarak nitelemesi için, sahici belgeleri kâğıt parçası olarak görebilmesi için, infaz edilmiş köylülere veya asit kuyularındaki kemiklere rağmen 'JİTEM diye bir örgüt yoktur' diyebilmesi için bir 'bakan körler sistemi' geliştirmek gerekiyordu.

Ve toplumda siyasi lider, kanaat önderi olmuş önemli kişiler, yüzlerinde müstehzi bir sırıtışla, bazen de kışkırtıcı bir üslupla kitlelerin 'görsel' algısını manipüle edebiliyordu kolayca.

Böylelikle bizler 'iyi çocuklar'ın hedef saptırma operasyonları yapmasını makul karşılıyor, Sünnilerle Alevileri çatıştıran şartların toplumda her daim aktive olmaya hazır bir virüs gibi hazır bulunmasını görmez oluyorduk.

Failleri ortaya çıkmamış cinayetlerin sorgulanması bizi hiç ilgilendirmez hale geliyordu, 6-7 Eylül olaylarının

sorumlularının yargıya hesap vermemiş olmalarını da, Dağlıca ya da Danıştay saldırısının asıl faillerini de merak etmez hale geliyorduk.

Tıpkı Bahçelievler gibi, 1 Mayıs gibi kanlı olayların hukukta zaman aşımına uğraması gibi, bunların vicdanımızda da zamanaşımına uğradığını zannediyorduk.

***

Bülent Arınç'a suikast hazırlıkları yaptığı iddiasıyla iki subayın zanlı olduğu bir soruşturma yürütülüyor şu anda. Tabii bu konuda da bölündük. 'Berlusconi sendromu' diyen Baykal ve bazı alaycı bir üslup kullanan CHP'lilerin 'süslü propaganda'ları devam ederken, kimi aydınlar da 'artık neye inanacağımızı şaşırdık' diyerek seslerini yükseltti. Etrafımdakilerin bir kısmı orduya, bir kısmı emniyete inandıklarını söylüyor. Ve tabii bu ülkede 'derin toplumsal yarılma' bekleyenler bir kez daha ellerini ovuşturuyor.

Arınç olayının ardından gece yarısı basılan Seferberlik Tetkik Kurulu'nun adı Kıbrıs'a da karışmıştı, 6-7 Eylül olaylarına da. Özel Harp Dairesi'nin eski komutanlarından emekli orgeneral Yirmibeşoğlu, "bu muhteşem bir örgütlenmeydi" ifadesini kullanmıştı azınlıklara yönelik başlatılan saldırılar için...

Komünizmle mücadele gerekçesiyle ellili yıllarda NATO kapsamında işe başlayan Seferberlik Tetkik Dairesi, komünizm tehlikesi ortadan kalkınca, diğer ülkelerdeki gibi lağvedilmemiş, aksine 'kemalist' bir retorikle 'milli'leşerek ilelebet sürdürülebilecek iki 'tehlike'ye ad vermişti: 'İrtica' ve 'bölücülük.'

Nitekim bugün bazılarımız gerçeklerin açığa çıkmasıyla hakkaniyetli ve haysiyetli bir demokrasi kurmaya doğru adım dahi atacağımıza 'inanmıyor.' Savcıların, hâkimlerin veya açılımı yürütenlerin dünya görüşlerine, kişiliklerine, söylem ve üsluplarına bakarak 'buradan demokratikleşme filan çıkmaz' diyorlar.

Karanlıkların aydınlatılması değil, bazı kişilerin kusurlu davranması daha ön plana çıkıyor onların nezdinde. Ağaçlara saldırmaktan ormanın tamamını göremiyorlar. Belki de görmek işlerine gelmiyor.

***

Ergenekon'un avukatı olarak konuştuğunu belirten Rauf Denктаş, net bir biçimde bu davaya karşı olduğunu söylüyordu iki gün önce. Onu duyup dehşete düşenler ise onun vesayet sisteminin çözülmeye başlamasına karşı çıkan bir statükocu olduğuna inanıyor.

Acaba her tarafa eşit mesafede duruyor gibi gözükenlerin dediği gibi, bu ikiye bölünmüşlük tablosu, moral bozucu bir gidişatı mı gösteriyor? Yoksa ilk kez halkın bir kısmı hakikatin farklı boyutlarını görmeye başladığı için mi doğal bir bölünme yaşanıyor?

Uzun yıllar tektip medyanın, askerî sözcülerin veya yetkili bürokratların her dediğine ve yaptığına 'gözümüz kapalı' o kadar çok inanmıştık ki, tek gözümüz açılmaya başladığı için mi bir ayrışma başladı acaba bu kez?

Bu ayrışma görünür olmadan önce kanlı tezgâhlar, dehşet senaryoları her seferinde birbirine çok benzer biçimlerde eyleme konulmamış mıydı bu ülkede? İntihar eden subaylar, ölü bulunan avukatlar, suikast planları derken, her şey bugüne sirayet etmiş biçimde devam etmiyor mu kaldığı yerden?

Belki de bugün asıl bölünme; terörle, iç savaşlarla, irtica ve bölünme teraneleriyle, Özel Harpçilerle, yalan haberlerle, dezenformasyonla, ikiyüzlü ahlakçılıkla birlikte yaşamak isteyenlerle istemeyenler arasındadır. Bir kez daha...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Saatler nereye gidiyor...

Leyla İpekçi 01.01.2010

Hepimizin bir milat algısı var. Zamanımızın başlangıcı.

Bu bazıları için doğum yılı. Kimi için belki iki bin yılı; yeni milenyum.

Eski Yunan ya da Rönesans da kimilerine göre zamanın başlangıcı olabilir. İstanbul'un fethiyle başlayan yeni çağ. Ya da cumhuriyetin kuruluşu. Kuşkusuz bunlar da olabilir.

Zamanın akışını kronolojik bir eksenle algıladığımız sürece, elbette bir başlangıç anı, bir başlangıç noktası olacaktır zamanın. Bunun bir de bitiş noktası olması gerekecektir bu durumda.

Zamanın başlangıcını ancak ezele götürdüğümüzde, sonunu da ebede dek açmış olabiliriz. Bakış açımızı bizi aşan bir zaman algısına ayarlayabilmek, zamanın da ilahi bir niteliği olduğunu hatırlamayı gerektiriyor çünkü.

Biz yapmadık zamanı. Kendimizi onun akışında bulduk. Tıpkı zamanı onlar sayesinde ölçebileceğimiz güneşle ayı burada, bu dünyada bulduğumuz gibi. Biz saatleri yaptık. Dünya saatlerini. Ölçebileceğimiz, algılayabileceğimiz, içinden geçip gidebileceğimiz anları...

Peki, kendimizi dünyevi saate hapsedmeyip zamanı bu kadar sonsuz ve ölçülemez kıldığımızda ne oluyor? İnsandaki zaman duygusunu önemsizleştirmiş mi oluyoruz?

Aksine. Zamanın bir anında dünyanın başladığını biliyorsak, zamanın bir anında da biteceğini düşünebiliyoruz. Yalnızca dünya gezegeninin değil, kâinatın da. Bunu bilmek; bu bilişteki 'kendiliğinden' bilgelik geniş zamanlarda 'canlı.'

Gelgelelim âlemlerin sayılabilmesi mümkün değil. İnsanın idrakine göre belki sonsuz âlem var. Bilmiyoruz. Ama kıyamet yalnızca dünyada değil, kâinatta kopacak. Kıyametin yeniden ayağa kalkmak, dirilmek anlamına gelmesi boşuna olmasa gerek.

Eğer öldükten sonraki zamana 'kabir hayatı', daha sonrakine ise 'ahiret hayatı' diyorsak, hayat başka anlamlarla âlem katmanları arasında, üzerinde, içinde veya dışında mevcut olmaya devam edecek...

Kıyametin içinde saklı kozmik zamanlar. İlahi saatler... Biliyoruz.

Biliyoruz çünkü, neyi arıyorsak, onda varolabiliyoruz. Böyle bir maharet verilmiş bize. Tahayyül ettiğimiz her şeyin bir hayal veya bir düşünce formatında hakikate dahil olması gerek. Varolmayan hiçbir şey düşünülemez.

***

Amerika’da yapılan bir araştırmada yetişkin bir insanın beyninden günde ortalama yüz bin sözcüğün geçtiği belirlenmiş. Beyinden gün içinde geçen sözcüklerin 34 gigabaytlık bir hard diske sığacak kapasitede olduğu söyleniyor.

Bu kadar da değil. Aynı zamanda beynin daha fazla gelişmeye müsait bir yapısı da var. Yani kapasitesinin üst sınırı bilinmiyor. Açık. Âlem içindeki âlemleri barındırabilecek bir kapasitesi olabilir.

Bunu okuduğumda, tıpkı kalp gibi, diye geçirdim içimden. ‘İyi cilalanmış’ bir kalbe kâinatın sığması mümkün bana göre. Tıpkı geceleyin uzaya baktığımızda gözbebeğimize milyonlarca ışıık yılı uzaklıktaki yıldızların sığabilmesi gibi.

Hayal edilmeyen hiçbir şey, hakikati tamamlayamaz, bütünleyemez diye düşünüyorum. Çünkü hayal yoksa, mucize de yok.

Mucize yoksa, gerçek hep biraz eksik kalıyor. Gölgesi düşmüyor üzerimize. Suret ile asıl arasındaki ilişki kayboluyor.

Hakikatin tamamı ‘yatay’ âlemde, dünyada, dünyevi zamanda yığılıyor, sıkışıp hapsoluyor.

Gözlerimiz dünyayı sonsuzluk olarak algılamaya başlıyor. Ve en acıklısı; görmeden görmeyi unutuyor.

***

Dünyayı sonsuzluk formatına kilitlediğimizde, tabuta hiç girmeyecekmişiz gibi yaşamak istiyoruz. Mümkünse hiç ölmek, toprağa girmemek. Çürümek.

Bu yüzden kırışıklığı yaratan sinir uçlarımızı donduruyor, felç ettiriyoruz. Buruşmaktan kurtulamıyor olmanın anlamından ne kadar da uzağız.

Ölümsüzlüğü, sonsuzluğu hep bu dünyada elde etmeyi umuyoruz. Yalnız bu dünyada. Yok olacak, sönecek, canlılığını yitirecek dünyada. Kıyamette helak olacak dünyanın ve hatta kâinatın heceleri geçmiyor beynimizden. Boşluk açılıyor hücrelerimizde.

Ve ilahi zamandan koparıyoruz beynimizdeki sözcük dizinini.

Hayatı, dünya hayatıyla sınırlandırıyor, ölümü son nokta olarak algılıyor. Ölümün de ‘canlı’ olduğunu, varolan her şeyin, –isterse bir cins isim taşıyor olsun- varolmasının bir hayat taşıdığını, yaratılan her şeyin ‘hayy’ olduğunu görmüyoruz. İşitmiyoruz.

Ölüm de öldüğünde ‘hayat’ta olmaya devam edecek yeni doğumlar, yeni canlar, yeni mevcudiyetler olduğunu, yokluğun da bir varolma biçimi olduğunu bize hatırlatacak o saati bekliyoruz.

Canın ruha döndüğü, her şeyin, –zerrenin dahi- yerli yerine konduğu, adaletin gerçekleştiği o saati. Bunu kimseden öğrenmiyoruz. Beynimizde karşılığı var. Ezelden beri.

Hakikatiyle var olanın vücuda gelme serüveninde, saatler, evet, bizim için bir kez daha çalışıyor. Mutlu yıllar.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Belgeler açılsın, ama her katliamın tanığı konuşmasın!

Leyla İpekçi 05.01.2010

Cumhuriyet tarihi boyunca Meclis'e gelen şikâyetleri dijital ortama aktarmak için harekete geçen TBMM Dilekçe Komisyonu, *Zaman*'da okuduğum kadarıyla vahim bir sonuçla karşılaşmış: 12 Eylül darbesiyle birlikte, o vakte dek binlerce evraktan oluşan tüm dilekçeler yok edilmiş.

Komisyon Başkanı, söz konusu dilekçelerin Cumhuriyet tarihinin en objektif kaynakları olduğunu belirtiyor. Ve "askerî yönetimin hangi gerekçeyle bunları imha ettiğini anlayamadık" diyor. Bu durumu, uzun yıllardır Meclis'te çalışan bazı bürokratlardan da teyit ettirmişler.

Dersim katliamı ve sonrasındaki olaylarla ilgili Meclis'e binlerce talep ve şikâyet dilekçesi gelmiş sözgelimi. Dilekçelerin numaraları ve konu başlıkları defterlerde yer alıyor, ancak orijinal belgeleri yok edilmiş.

İmha edilen dilekçelerin içerdiği diğer bazı konular da şöyle: Cumhuriyet'in ilk yıllarında hayata geçirilen bazı devrimlerden doğan mağduriyetler, tek parti döneminde yaşanan sıkıntılar, 6-7 Eylül'de azınlıklara karşı yaşanan, 1960 darbesi ve sonrasında yaşanan mağduriyetler, 12 Mart 1971 muhtırası, 1980 darbesi önce yaşanan sokak olayları, Maraş katliamı, Çorum katliamı...

Türkiye'nin gayrı resmî tarihini barındıran bellek yalnızca hukukta zaman aşımına uğramış değil, aynı zamanda Meclis'in tarihinden de silinmiş demek ki. Meclis'teki karar ve kayıt defterlerinde, dilekçelerin numaraları ve konu başlıkları ise kalmış. Bunun yorumunu bir komplo uzmanına bırakalım.

Beni ilgilendiren başka. Devletin arşivlerinde yakın tarihimize dayanan 'zulüm belgeleri' silindi diye bugün hakkıyla eleştiri yapan muhafazakâr gazeteler ve kimi kalemler, söz bu zulümlerden bazılarına maruz kalanların canlı tanıklığına geldiğinde vicdani değil siyasi refleks veriyor ve kimi zaman rezervli davranışlar sergiliyorlar.

Aralarında bazı muhafazakâr yazarların da bulunduğu kimileri, Alevi-Sünni çatışması çıkarmak isteyen provokatörlerden başka komşularını katleden kimsenin olmadığına inanmak istiyorlar. Ecdadımızın katliam yapmama ayrıcalığı olduğuna da ant içiyorlar.

Sanki göçler, mübadeleler, tehcirler, iskân politikaları asırlarca bu topraklarda yaşayan insanları iç içe geçirmemiş, kaynaştırmamış ve her birimizin yedi sülalesi ve ecdadı ezelden beri belliymiş gibi.

(Ve yine sanki insanoğlunun kan dökücülüğü ta Adem'in yaratılmasında melekler tarafından telaffuz edilmemiş gibi! Kan dökmenin önüne insanın iradesini, aklını, vicdanını veya imanını koymadığınızda, kan dökmek için bir gerekçe kalmıyor maalesef. Bu da atalarımızın genel tutumuyla değil, her insanın kendi 'yolculuğu'yla ilgili.)

Maraşlarda, Çorumlarda yaşanan katliamların provokasyon olduğu (bütün resmî arşivlerden silinse de) bugün

biliniyor. Ancak maalesef birilerinin de her seferinde bu provokasyonlara geldiği ortada. Kan dökenler sadece provokatörlerden ibaret olmuyor maalesef.

Muhafazakâr kalemlere 'eski yaraları deşmeyin, yangına körükle gidip ayrışmaları derinleştirmeyin' demekten başka bir şey kalmıyor olması bu noktada 'hakkaniyet' için yeterli mi?

İş Cumhuriyet tarihinde yapılan haksızlıklara ve zulme 'siyaseten' karşı çıkmaya geldiğinde, bu eleştirileri hakıyla yapmaktan kaçınmıyorlar. Ama Madımak'ın müze olmasına karşı çıkarken, suçluların halen adalete teslim edilememiş ve gerektiği gibi yargılanmamış olmasının bugünümüzü kanatmaya devam ettiğini görmüyorlar.

Necip Fazıl'ın Dersim katliamına dair yazdıklarını misal göstererek, hayatta kalan tanıklarını sayfalarına taşıyanlar, CHP ve Öymen'i kıyasıya eleştirenler, gayri resmî tarihimizin bazı katliamlarının canlı tanıklarına söz geldiğinde ise halen rezervli davranıyorlar.

Bugün bile kimi yazar çizerlerin söylemiyle değil, bizzat benim tanık olduğum bazı din görevlilerinin imalarıyla da, Sünnilerin bilinçaltında Alevilerin inancına karşı yapılan eleştiriler düşmanlaştırma boyutuna varıyor.

Ve eleştiriler inanca yönelik olmaktan çıkıp çok kestirme bir yol izleyerek bizzat Alevilerin kendisine yöneliyor. Böylece nefret suçu işlemeye hazır hale gelenlerin bugün veya gelecekte bizleri çatıştırmayı planlayan provokatörlerin tuzağına düşmesi yine kolaylaşacak. Bir kez daha.

Bugüne dek Alevi nefretini de, Ermeni ve Kürt nefretini de aynı şekilde körükleyerek defalarca başarıya ulaşmadı mı provokatörler? Ve halen Edirne'de, Erzincan'da, Çanakkale'de, Balıkesir'de veya Hrant Dink'in katledilişinde başarıya ulaşmaya devam etmiyorlar mı?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir 'maneviyat' olarak şiddet

Leyla İpekçi 08.01.2010

KCK tutuklamaları kapsamında, o utanç fotoğrafında elleri kelepçelenenlerden biriyle, yıllar önce Diyarbakır'da tanıştığımda, ondan duymuştum ilk kez: Güneydoğu kökenli askerlerin yine Güneydoğu'da askerlik yaptıklarında ailelerinin yaşadığı dramın ayrıntılarını. Dağa kendi seçimiyle çıkmış bir kardeşle, orduya katılmak zorunda olan bir diğer kardeşin birbirini silahla 'etkisiz hale getirme' serüveni ailelerinin acısını katmerliyordu.

Sonraki yıllarda bölgeye çeşitli vesilelerle gidip gelirken, bir keresinde, üç hafta kadar en ücra bölgelere dek gezme fırsatı buldum. Hayır, bir gazeteci gibi soru sormadım kimseye. Bir oryantalist gibi bakmadım taş, toprağa. Yalnızca hayata karıştım. Uçakla seyahat etmiyordum. Acelem yoktu.

Durdum. Sustum. Ve en çok da 11 ile 14 yaş arası çocuklarla birlikte dolaştım. Onlarla arkadaşlık ettim. Bu çocuklar, evet, taş atma yaşına çoktan erişmişlerdi. Hırsızlık yapmaya, çetelere karışmaya ve şiddet yanlıları tarafından kullanılmaya da başlamışlardı. Ama 'buradaydılar,' en azından...

Yol uzundu, boz topraklar, taş ve rüzgâr vardı alabildiğine. Kimi kalmak istiyordu. Kimi gitmek. Bazıları için dağdı bu gitmenin istikameti. Bazıları içinse büyük şehir. Hemen hepsinde mahcubiyet vardı. Aileleriyle birlikte maruz kaldıkları (ya da onların aktardığı) haksızlıkları ifade etmelerini engelliyordu bu mahcubiyet.

Bazılarında hakarete uğramaktan, itilip kakılmaktan, yanlış anlaşılmaktan kaynaklanan bir bilinç geliyordu. Bir genetik miras. Bazılarına ise mazlumiyetin aktarımı giderek bir mağrurluk, bir gurur olarak yansıyor.

Fakat hemen hepsinde çok içselleştirilmiş bir korku vardı. Belki bu noktada oryantalist bakışım devreye girmiş olabilir: Dönememek korkusuydu onlarda gördüğüm...

***

Günler geçtikçe ve çocukların kendi aralarındaki şiddet dilinin yoğunluğuna tanıklık ettikçe, bir şeyin daha farkına varacaktım. Dağdaki büyüklerinin gücü, sahip oldukları silahtan gelmiyordu. Bu çocukların nezdinde, asıl kudret, silahlı güçlere karşı meydan okuyabilmekten kaynaklanıyordu.

Şiddet tutkusu değildi bu, şiddetin meşrulaştığı bir aidiyet kavramı bile değildi. Daha ziyade bir varolma imkânıydı. Bu, öylesine somut bir gerçeklikti ki, bu çocuklar için şiddet, ilk dağa çıkan büyükleri gibi bir ideoloji kılıfına da bürünmeyecek gibiydi.

Şiddet, bu çocuklar için bir son çare dahi değildi. O aşamalar çoktan geçilmişti. Bir çeşit maneviyat ihtiyacıydı şiddet. Bir varoluş hakikatiydi artık.

***

Orhan Miroğlu'nun Diyarbakır cezaevinde maruz kaldığı işkenceyi anlatışına tanıklık etmiştik geçtiğimiz yıl bir panelde. İnsanın ancak kendini yok sayarak, bir bakıma imha ederek işkenceye karşı direnebilecek kudreti bulabildiğini anlatırken duraksamıştı Miroğlu.

Kendi iç sesinin biricikliğinde anonim kelimelerden medet ummanın anlamsızlığını fark etmişti belki. Bütün anlam örtülerinin kalktığı bir anda, sözcükler silinivermişti. Her türlü siyasi, ideolojik, intikamcı yansımasının ötesindeydi bu gerçek onun için.

İşte ergenliğe adım atmakta olan Kürt çocuklar da bu maruz kalınan (kalınmış veya kalınacak olan) şiddetin yarattığı bir çeşit 'imha olmuşluk' halini taşıyorlar. Bu travmayla yegâne mücadele yöntemi ise yokluğa meydan okumak. Somut silahların gücünden öte, meydan okumanın gücü. Şiddet; bir maneviyat olarak.

Bugün demokratik olmaya çalışan Kürt siyasetinin en büyük açmazlarından birinin yok sayılmakla, yok edilmekle gelen bir varlık arayışı olduğunu düşünüyorum. Bu ihtiyaç, tek çare olarak eline silah alıp dağa çıkan gençleri aynı karede donduruyor.

Silahın mazlum taraf olarak haklılığı ise o donmuş kareden sonra bir daha kendi söylemini üretemiyor, siyasi karşılıklarını besleyemiyor. Meydan okumanın gücü, zaman içerisinde bu deneyimlenmiş 'yokluğu' yüceltiyor ve silahla olan ilişkiden başka bir arayışa da gerek kalmıyor.

Dağ; ilahi sığınak. Silah; dünyevi maneviyat.

Şiddetin nesilleri için artık mazlumiyetin başka bir hakikat formatına da gereksinimi kalmıyor. Haklı olmanın hudutları nerede başlar? Zalim olmadan hakkını aramanın sınırları nerede çizilir? Yanıtları anlamsızdır artık bu soruların.

Ve bu durumda, PKK eğer Kürt mazlumiyetinin bir sonucuysa, sonuç olarak kalmaya da devam edebilir yeni kuşaklar için. Reşadiye saldırısına rağmen. Hâlâ.

***

Etyen Mahcupyan'ın bu gidişata karşı önermelerini –birçok başka sebebin yanında- biraz da şiddetin ruhuna içeriden bakabildiği ve bu ruhun iyileşmesi için ortak bir dil aradığı için önemiştir. 'Bu budur' tesbitine teslim olmadığı ve 'bu nasıl böyle olmaktan çıkar' diye dert ettiği için.

Şiddete (kendine veya karşındakine şiddet) dayanmakla kendi 'uzay boşluğunu' örten bu yokluk duygusunun gençlerdeki tezahürlerine çok üzülmeden ve çok yazıklanmadan: Demokratik Kürt siyasetinin söylemlerini kurmak eksik kalır diye düşünüyorum.

Ve onun, kendisini gerek oryantalist, gerek hükümet yanlısı, gerekse de fazla soğukkanlı ve üstten bulanların itirazlarının çok daha ötesine baktığına inanıyorum. Biraz daha kabuk soymak gerekiyor sanırım.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sivil vesayet çığırtkanları kendi kafesinde

Leyla İpekçi 12.01.2010

Askerî vesayetin kötü olduğunu, ama demokrasi adına demokrasi olmayan başka silahlı vesayetin ülke için daha da kötü sonuçları olacağını söyleyen, iki kurumu birbirinin alternatifiyymiş gibi sunmaktan çekinmeyen Özkök kadar açık değil, onun kimi yoldaşları.

Ama itinalı imalarını bir 'kozmetik operasyon' maharetiyle kullanarak, okurlarını yönlendirme konusunda oldukça deneyimliler.

Bu deneyimlerini e-muhtıra günlerinden ele almak mümkün. "Uzlaşmadınız, babanızın gelip sizin kulağınızı çekeceği belliydi, biz demiştik" minvaldeki yazıları yüreğimizde bir mermi boşluğu açarak geldi.

Burada uzlaşmanın, kanlı örgütlerin, devlet içi mafyanın, irtica ve bölücülük gerekçesiyle sürdürülen vesayetin, PKK ile bitirilmeyen savaşın, faili meçhullerin düzeniyle uzlaşmak olacağını halktan kaçırdılar.

Nokta dergisinin bilgisayarlarına el konduğu günlerdi. Darbe günlüklerinden ancak inkâr etmek üzere bahsettiler yazılarında. Bazı STK'ların devletin bazı birimleri ile ilişkileri ortaya çıkıyordu. Türklük üzerine öldürme yemini edenlerin Atatürkçülüğe sığınarak nasıl tetikçi devşirdiklerinden bahis açmadılar.

İftira atmakta, haksızlık yapmakta beis görmeyen, tek amacı aydın ve demokrat avcılığı yapmak olanlar, AKP'nin düzmece haber kupürleriyle kapatılma sürecinde de ellerini vicdanlarına koymadılar, diplomatik

davrandılar.

367 tartışmalarından itibaren tıpkı “ne şeriat ne darbe” gibi ılımlı bir söylem benimsediler. Mesela elbette parti kapatılmasına karşıydı ama hükümetin irticai kadrolaşma faaliyetleri de dikkate alınmalıydı.

Ergenekon tutuklularına yapılan yanlışlıkları, telefon dinlemelerini dert ettikleri kadar darbe sonrası yaşanan işkenceleri, darbeye giden süreçteki kanlı özel harp provokasyonlarını dert edinmemişlerdi oysa.

Ergenekon’da vatanını sevmekten başka derdi olmayan aydınların hapishanelerde çürütüldüğünü söyledi bir kısmı. Vatani severken kamu bankalarında, akademiya, sivil toplum kuruluşlarında ne tür suçlar işlediklerine dair tek kelime etmeksizin.

Birçok karanlığa ışık tutulmaya başlandıkça, iyice ileri gidip, Ergenekon’u külliye uyduruk bir kelime olarak gördüklerini söylemeye başladılar. Yine o müstehzi sırıtışla yüzlerindeki...

***

“İrticayla Mücadele Planı” ortaya çıktığında, bu planın gerçek olma ihtimali hiç önemli değildi. Büyük bir kuşkuyla zamanlamaya dikkat çektiler. İhbarcuyu neredeyse kırmızı bültenle arayanlar da oldu.

Asıl nakarat, başından beri şuydu: “Bu zamanda, bu konjonktürde ne darbesi!” Sarkastik bir tonla vaaz verdiler. “Darbe olsaydı bunu alkışlayanlar çok olacaktı” dediler mesela. Yani dikkatimizi toplumun bir kesiminin korkularındaki haklılık payına çekmeye çalıştılar...

Halkın darbe beklentisini besleyen irtica tehditlerinin pek çoğunun yalan haber ve provokasyon olarak tezgâhlandığına 28 Şubat’tan beri defalarca tanıklık eden onlar değildi sanki...

Bugün ortaya çıkarılan suikast ve bombalama eylemlerini gerçekleştirmek için ortam olgunlaştırmaya çalışanlar, daha iki yıl önce mahkeme önlerinde aydınları hedef gösterip halkı galeyana getiriyordu. Hatırlatmadılar. Onun yerine “bu memleket daha önce hiç bu kadar karanlık bir dönem yaşamadı” dediler.

“Darbe lafı sizin imalatınız” diyerek, daha kaç suikast planının hayata geçecek olmasından hiç korku duymadıklarını da göstermiş oldular...

Kürt açılımında ise kibar kibar bunun bir ihanet açılımı olduğunu söylediler, Kürtlerin kolektif haklar ve ayrılma peşinde olduklarını tekrar ettiler, ama dostça! Bazıları daha ilk günlerde, “bundan demokrasi çıkmaz” diyerek yapıcı eleştiriler getirmek yerine en başından süreci baltalamaya çalıştı.

Maksat, hükümet eliyle barış gelmesindi. Vesayet sistemi kendi elitleriyle ilelebet sürsündü. Kan akmaya rıza gösterdiler bir kez daha.

***

Son derece iyi seçilmiş kelimelerle AKP’nin ABD’nin kuklası olduğunu ima ettiler en başından beri. Fakat hükümetin eksen kaydırıldığını söylemeye başladıklarında kendilerini de yalanlamış oldular. Hem ABD’nin suyuna giderek, hem de Çin, İran ve Rusya’nın güdümüne girmesi imkânsızdı ülkemizin.

Şimdi kozmik oda aramaları sürmekteyken, yakın geçmişimizin aydınlanacak olmasından bedbahtlar. Çok kritik bir dönemeçte olduğumuzu, toplumdaki temel mutabakatın tehlikeli şekilde çatırdamaya başladığını haykırıyorlar.

Bundan sonra patlayacak her bombada, girilen her linç olayında, Türk-Kürt çatışmasında ve silahlı iki kurum arasında doğacak her kutuplaşmada sorumluluk onların.

Asıl otopesayet bu. Kendilerini hapsettikleri kozmik kafes. Çatırdayışını izliyoruz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Barış yüzyılı'nda hepimiz zorbayız

Leyla İpekçi 15.01.2010

Diyeelim ki Ahmet Altan'ın da dediği gibi, 21. yüzyılda gelişmiş ülkelerin barışçı olmasıyla çoğunluk, savaş teknolojisi yerine bilgisayar satacak. Bugün bilgisayar satıcıları silahçılardan daha güçlü ve daha yaygınlaşmış da olabilir.

Ama bu tek başına gidişatın tüm boyutlarını açıklamaya yeterli mi? Az gelişmiş ülkelerin halkları bilgisayar alabilmek için nice bedeller ödemiştir mu?

Bir vakitler Romanya'da Batılı aktörlerin illegal yöntemleriyle tezgâhlandığı çok sonradan ortaya çıkan ama Çavuşesku'nun idamıyla çöken rejim gibi, kadife devrimlerin, turuncu devrimlerin, sedir devrimlerinin provalarını düşünün. 80 darbesinden sonra geçtiğimiz kapitalizm, evet, bir bakıma bize de çok kanlı bir giriş yapmamış mıydı?

'Gelişmiş ülke'lerin kararıyla savaşmak artık kâr etmeyecek diye düşünmek, evet insana iyi geliyor, ama bu, ilerlemeci bir zihniyetle dünyaya bakma yanılgısını da getiriyor.

'Gelişmiş' olanın güçlü olmaya ilelebet devam edeceği beklentisi, (sınırları iyice belirsizleşen bir küreselleşme döneminde) evrensel gücün hakkaniyetle hükmetmekte olduğunu unutturuyor bize.

Bugünün geçmişten daha iyi olduğu önermesi ise iyideki kötüyü, merhametteki sömürüyü, pazarlama ve iletişim teknolojilerindeki müstehcen mesafesizliği, iç gıcıklayan tahakkümü göstermiyor artık. Gerçeklik algımızı ezeli bir iddiayla ikiye parçalıyor. Hakikatin diyalektiğine bakmaktan, onun birliğini gözardı ediyoruz.

***

Kimyasal silahlarla kimyasal katkı maddeleri, salkım bombalarıyla bilgisayar mikroçipleri aynı yüzyılda, hatta aynı anda mevcut. Toprağa açılan dev çukurlara gömülen elektronik atıklar toprağı her gün hadım ediyor.

Bir bilgisayar imalatı için yeryüzünün en fakir bölgelerinde yaşayanların ağaç gibi temel geçim kaynakları kurutuluyor, uluslararası şirketlere günde bir doların altında kölelik etmeleri gerekiyor...

Şiddetin en vahşi yüzü hep kozmetik örtülerin altına gizlendi, dev neonlar altında kamaştı gözlerimiz. Nefsimizi şişirerek birey olduk. En çok vicdanımız obezleşti. Kıyım sektörü olanca arsızlığıyla sürerken, toprağın hava ve suyun 'genleriyle oynamaktan' vazgeçmedik.

Gelişmiş ülkeler barış yüzyılına kendi halklarını kanser ederek, AIDS ederek ulaştıracak olmakta bir beis görmedi. İklim değişiklikleri, kaynakların eşitsiz dağılımı gibi etmenlerin barış yüzyılımızı tehdit edeceğini kabul etmek istemedik.

***

Afganistan'da, Irak'ta, Pakistan'da öldürülen yüz binlerce insanın kanı üzerinden borç kapatan bir küresel sistem, barışın daha kârlı olduğunu belki bir süre için önerebilir. Bir sektör olarak barış, evet elbette kâr getirir.

Ama bunu mutlak bir veri olarak sunmak, insanlığın kibrini daha fazla arttırmaya yaramıyor mu? Ve kendine karşı körleşmeye?

Barışı ateşkesten ibaret görme yanılgısı bizi daha dehşetli zorbalıklara yöneltmiyor mu? Sokakta işkence görmüş minik Bedrettin'in yüzüne rahatça bakabilmemize yol açmıyor mu? Bir 'ticari pazarlık metarı' olarak gelecekte barış, insani değerlerimizin yücelmesine ne kadar katkı sunabilir?

Gelişmiş ülkelerin ille az gelişmiş ülkelere daha başarılı olduğu önermesine teslim oldukça, bu sosyal darwinist algı yüzünden bazı insanların ortadan kaldırılmasını giderek meşru görmeye başladık.

Halbuki gelişmiş ülkelerin bugün sıcak savaşa girmekten imtina etmelerinin en önemli nedenlerinden biri savaş teknolojilerini sadece 'savaş tehdidi' üzerinden (çok daha ucuza) geliştirmeyi becermeleri.

Gelişmiş ya da az gelişmiş ülkelerde her zaman barış için çabalayanlar olacak; sömürüye, işgale ve vahşete karşı direnenler... Ama daha çok bilgisayar satılabilmesi için birilerinin de daima ortadan kaldırılması gerektiğini unutabiliriz miyiz?

***

Obama, evet, keşke barışı tesis edebilecek olsa. Ama o direndikçe, sistem onun karşısına patlamaya hazır canlı bombalar çıkarıyor, çıkaracak. Eğer bir uçak daha havaya uçsaydı, direnebilecek miydi Obama barış için?

Hannah Arendt'in dediği gibi, ortak suç veya aynı şekilde ortak masumiyet yoktur. Ne bilgisayar satıcıları o kadar masum, ne de insansız füze imalatçıları mutlak zorba. Ama bu ikisinin arasındaki görünür ve görünmez bağlantıları kurmadan gelecek yüzyılın bir barış yüzyılı olacağı sonucuna varmak, şu tehlikeyi de barındırıyor:

Bir tek canın haksız yere katledilmemesi için kendi canı ve kanıyla mücadele edenler ile bilgisayarını satabilmek için barış pazarlıkları yürütenleri eşitliyor.

Kendi nefsinin doyurmak, iktidarını sürdürmek ve zayıflara hükmetmek için barış isteyenlerle, zulüm ve haksızlıkların ortadan kalkması için barış isteyenler arasında bence yüzyıl değil, sonsuzluk var...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İpekçi'den Dink'e 'devlet operasyonları'

Leyla İpekçi 19.01.2010

Tam da bunu istiyorsunuz değil mi; siz sivil dikta çılgınlıkları atanlar, tam da bunu... 30 yıl daha geçsin, Hrant'ı katleden derin yapı zamanaşımından yargılanamaz hale gelsin. "Üç beş maceracı çocuğun işi" dediğiniz bu karanlık cinayet, tıpkı Ağca cinayeti gibi zaman içinde kendi magazinini oluştursun, meşruiyetini üretsinsin. Kafalarımızı daha defalarca bulandırır.

Ergenekon ve Susurluk'ta açığa çıkan çok ama çok kanlı ilişkiler hakkında bazen tek kelime etmeyecek ama her zaman yargı zaafına kilitleyeceksiniz ülkenin kaderini. Yalan ve çarpıtılmış gazete haberlerinin kupürlerinden oluşturulan hukuk dışı parti kapatma davasını ciddiye alacak, Dink aleyhine hiçbir hukuki temeli bulunmayan davalar açılmasına çanak tutacaksınız.

Üzerine kan damlamış gazete kâğıtlarıyla örttüğünüz sistemden hep siz nemalanın, yalnız sizin hedef şaşırtmalarınız meşru olsun, siz bölüşün bütün zenginliği, kârı... İpekçiler, Mumcular, Dinkler daima feda edilsin. Montajlanmış haberinizle Ahmet Kaya gurbette kahrından ölsün. Kürt gençler JİTEM'in kuyularında yitip gitsin. Yeter ki makul çoğunluğu daima "411 el kaosa kalktı" veya "Türkiye'nin 11 Eylül'ü" manşetleriyle oyalayın.

Yirmi yıl önce Kürt meselesini çözmeye adım atan Özal için "sivil diktatör" diyen Baykal'la yaptığınız röportaj gazetenizin manşetindeydi. Ama Ağca'nın askerî cezaevinden kaçırılmasına "devlet operasyonuydu" diyen Türkeş'le konuşmadınız.

Kafes Eylem Planı'nda Dink cinayetinden "operasyon" olarak söz edilmesini de kolayca unutturdunuz bugün. Suikastları, toprak altında bulunan bombaları, cinayet krokilerini müstehzi bir sırıtışla, 'doğru değildir, bu tek parti diktasıdır' imasıyla yorumladınız hep...

En kanlı operasyonları sulandırdınız en kibar imalarınızla...

Sivil vesayet sizdeydi bugüne dek. Ve ilelebet sizde kalsın... Ne kanlı çeteler umurunuzda sizin, ne de adalet, hakkaniyet.

***

Örgütlü suçun profesyonel bir parçası olmak neye tekabül ediyor; otuz yıldır öğrendik artık: Birileri belgelerin hepsini yırtıp yok etse, yaksa da, yaşananlar ortada.

Hrant Dink'in Türklüğe hakaret ettiği en çok sizin imalı yazılarınızla bilinçaltımıza yerleşti. En elit, en eğitilmiş okurlarınız 'ama Hrant da öyle demeseymiş keşke' deyip durdu o kanlı 19 Ocak'tan sonra...

Darbelere giden süreçte, 'ortam olgunlaştırmak' için yapılanları unutturmak adına suçluları mazur gösterdiniz. Pamuk ve Dink için vatana ihanet ettikleri gibi gerekçelerle suç duyurusunda bulunan avukatlar saygın birer söylem sergilercesine sizin mecralarınızda boy gösterdi. Suçu sorgulayanları ise canlı yayınlarda -hep o müstehzi sırıtışla- yandaş ilan ettiniz.

Dink cinayetinden sonra, devletin üst kademelerine yaklaşıldıkça davanın seyrinin yavaşlaması gibi, otuz yıl

önce de, dönemin İçişleri Bakanı Fehmi Güneş, sorgulamada sonuca yaklaşıldığı sırada, o zamanki İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nın sorgulamayı keserek Ağca'yı devraldığını açıklamıştı.

***

İpekçi cinayetinde de Dink cinayetinde de önceden istihbarat alındığı halde, ikisi de öldürüldü. *Ağca'nın Derin İlişkileri* kitabının yazarı gazeteci Belma Akçura defalarca söyledi, yazdı.

"İpekçi davasının tetikçileriyle, Ağca, Şener, Çelik gibi adamlarla 30 yılımız geçti" diyordu dünkü *Taraf*'a verdiği röportajda: "Hrant'ın tetikçilerini, Hayal, Tuncel, Samast gibi adamları yazarak bir 30 yıl daha geçireceğimiz garantidir."

Faili meçhulleriyle, Türk bayraklarına sarılmış gencecik askerlerin tabutlarıyla, Alevi-Sünni çatıştırmalarıyla, sorumluları bir türlü adalete teslim edilemeyen katliamlarıyla, bombalamalarla, suikastlarla bu kemik düzenin kendi çıkarınız doğrultusunda sürmesini isteyen sizler!

Bizleri susturup sindirseniz de zincire vuramazsınız. Çünkü ne sizin ne de sizin alternatifiniz olabilecek bir başka iktidar düzeninin nemacılarıyız biz. Zulme ve hedef saptırmalara karşı mücadele vermek bizi her türlü iktidar zincirden koruyor. Sizi de kendi vesayet düzeninizin yasaları koruyacak. Ama tek tek bütün vicdanlarda yargılanacaksınız er geç.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bize layık görülen akıl ve vicdan!

Leyla İpekçi 22.01.2010

Balyoz Harekât Planı'na dair Genelkurmay'dan yapılan açıklamada, söz konusu plan seminerinin, 2003-2006 yılları tatbikatlar programında bulunduğu belirtildi. Gayesi, dış tehdide ilişkin olarak hazırlanan harekât planlarını geliştirmek ve ilgili personelin eğitimini sağlamaktı.

Savaş hali veya savaşı gerektirecek bir durumun baş göstermesi halinde uygulanan sıkıyönetim konuları üzerinde durulduğu açıklandı. Ortaya atılan iddiaları, akli ve vicdanı olan hiç kimsenin kabul etmesi mümkün değildir dendi. Ve bunu ciddiye alıp üzerinde yorumlar yapılmasının toplumda tedirginlik yaratmak isteyenlerin amacına hizmet edeceği de eklendi.

Bu iddiaları ciddiye almak, bu memlekette akli ve vicdanı olan herhangi birinin doğal refleksidir halbuki. AKP'nin ortadan kaldırılmasını isteyen güçler, 80 öncesi darbe olgunlaştırma operasyonu yapanlardan daha mı masumlar ki geleneksel hale gelen bu tarz operasyonlardan vazgeçmiş olsunlar?

Ya 28 Şubat sürecinde andıçlarla, kurmaca haberlerle iftiralar ne olacak? Bir türlü arkası kesilmeyen lahikalar, kafes eylem planları, siyasete müdahale belgeleri, suikast krokileri... Bütün bunlar birilerinin halkına gözdağı verme ve aydınlarına nefret kuma egzersizi miydi?

Kendi halkını galeyana getirmek için provokatörler tutarak kanlı katliamlara imza atılmasını, haksız yere masum kanların akıtılmasını unutmuş gibi mi yapalım? Malatya'yı, Sivas ve Başbağlar'ı, Maraş'ı, Gazi'yi, Taksim

meydanını, Bahçelievler'i, misyoner cinayetlerini, Danıştay saldırısını?..

Camileri cemaatiyle, müzeleri çocuk ziyaretçileriyle bombalamak, kendi jetini düşürmek, kendi başbakanına, azınlık liderlerine suikast düzenlemek bir iddia olarak kalabilir mi bütün bunlardan sonra?

Bugüne dek zaten hep bunlara maruz kalmadık mı? Hrant Dink'in katledilişi veya ve birçok faili meçhul cinayet birbirinden kopuk operasyonlar mıydı? Asıl bu soruyu sormamak, vicdan tutulması anlamına gelmez mi?

***

Bir kez daha müstehzi sırıtışlarıyla, "balyoz planı mı, bu kadarı da olmaz, bunlar hükümetin halkı vesayete alma girişimleridir" diyenleri izleyeceğiz. Suç örgütlerinin ortaya çıkarılmasına tıkaç olanların bıkırtan nakaratına ("kurumları yıpratmayalım") tanıklık edeceğiz.

Bu tip cümleleri duyduğum zaman artık bunu sarf edenlerin akıl ve vicdanlarını dizginlenemez hırslarına feda ettiklerini düşünüyorum.

Orduda, bürokraside veya medyanın içinde yerleşmiş suçluların teşhis edilip yargılanmasını isteyenler mi yıpratıyor sahiden bu kurumları?

Ya, adalet isteyenler hakkında örgütlü bir biçimde yürütülen iftira kampanyaları? Bir türlü hız kesmeyen yalanlar? Soros bağlantıları, liboşluk, emperyal işbirlikçilik vesaire... Bu tür yalan ve iftiralarla vicdanın rehin alınabileceğini düşünmek bile artık son derece gülünç gelmiyor mu?

Gelgelelim asıl bu tür iftira kampanyaları sürdürenlerin kendi karanlık bağlantıları çoktan ortaya çıktı, çıkıyor. Katliam ve faili meçhul düzeninden nemalanarak halkına hükmetmeyi sürdürmek isteyenler varoluşlarını hep bu tür iftiralara, hedef saptırmalara, yalan haberlere borçlu kaldılar şimdiye dek... Artık onları tanıyoruz.

***

Bu memlekette suç işleyen saygın kişiler hiç ceza çekmeye çekmeye kendilerini masum addediyorlar çoktandır. Onlar suçlarını meşru görüyor diye vaz mı geçelim hakkaniyet talebinden? Ya bütün bunlar hayata geçseydi diye sorgulamayalım mı?

Saygın olmakla namuslu olmak arasında doğru orantılı bir ilişki olduğunu neye dayanarak kabul edelim?

Hükümetin halkı sivil vesayet altına aldığını iddia edenler, neden anayasa değişikliğine, demokratik açılımlara daha ilk andan takoz koyanlar oldu hep diye sormayalım mı?

Bu ülkede asıl sivil vesayet çeşitli sivil toplum kuruluşlarıyla, YÖK gibi bir kurumla, adaleti değil bazı 'dost unsur'ları gözeten hukuk kurumlarıyla zaten varlığını hep sürdürmedi mi bugüne kadar?

Steril bir fanusun içinde, bizi toplum olarak kendi kelimeleriyle tarif eden sığ bir zihniyetin güdümünde kalalım. Ve bıkıp usanmadan sivil vesayet iddialarını ciddiye alıp tartışalım.

Bu mudur özgür insan? Birey? Bu mu topluma layık gördüğünüz akıl ve vicdan?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gazeteciler vesayetini sona erdirmek için...

Leyla İpekçi 26.01.2010

Adaletsizliklere karşı çıkıyorsanız, bazen fikirlerini hiç beğenmediklerinizle, mesela liberal veya demokrat bulduklarınızla aynı yerde hizalanmanız gerekir.

Ama onlara karşı içinizde biriken kin o kadar büyümüştür ki: Onların karşısında yer almak adına isim listeleri yapanlarla, vatandaşını iç düşman olarak görüp fişleyenlerle aynı yerde hizalanmayı yeğlersiniz.

Tabii sadece kin ve haset değil buradaki motivasyon. Bir pozisyon alma telaşı.

Cengiz Çandar'ın 1 Mart tezkeresi döneminde aldığı tutumu eleştirebilirsiniz. Ama bu, Çandar'ın 28 Şubat sürecinde Genelkurmay tarafından fişlendiği ve iftiraya uğradığı gerçeğini değiştirebilir mi?

Ya da Cemaat'e şüpheyile bakmanız veya Cemaat'i 'mutlak emperyal işbirlikçi' olarak kodlamış olmanız, sizi Ergenekon davasının neredeyse avukatlığına savurabilir mi?

Ama maalesef. Hep böyle oldu şimdiye dek. Ve darbe girişimleri en dehşet yöntemleriyle her ortaya çıktığında, planların sahici olup olmadığını, kimlerin buna karşı hangi tavrı takındığı belirledi.

80 öncesi o en kanlı günlerde ölmekten çok korktuğu için, darbeden sonra Evren'i pek eleştirmedeğini olağan bir şey söyler gibi canlı yayında söyleyebildi eski bir yayın yönetmeni.

İşkenceleri, idamları, onlarca adaletsiz uygulamayı eleştirmekten kaçınılmıştı sırf 'kendî' hayatı darbe sayesinde kurtuldu diye! Okurlar bunu olağan karşıladı bir kez daha...

Bu ülkede pek çok mühim gazeteci, darbecilerle 'görünmez' bir mutabakat içinde sivil kılıklı askerî vesayetin sürmesine katkıda bulundu, bulunuyor.

Sonra bir gün, isimleri, darbe planlayanların 'işbirliği yapılabilir'ler listesinde yer aldığı anda, bu isimleri yayımlayanlara kızıyorlar!

***

Darbe olgunlaştırma faaliyetleri boyunca kullanılabileceği düşünülen gazeteci ve yazar isimleri içinde sahiden kullanılacak olanlar ve hiçbir koşulda kullanılmayacak olanlar da vardır kuşkusuz.

Benim ilgimi çeken, bu isimleri yayımlayan *Taraf*'a kızmayı yeğleyenlerin neden dönüp bu isimleri

oluşturanlardan hesap sormadığı...

Tabii bunun için öncelikle Genelkurmay'ın içindeki cuntacıların varlığını ve bu darbe planlarının sahiciliğini kabul etmeleri gerekiyor! Bu da bunca yıldır kendi yazıp çizdikleriyle çelişmek anlamına geliyor.

Gün geçmiyor ki inboxıma biz *Taraf* yazarlarına tek tek ya da toplu halde iftira atan, hakaret eden, tehdit içerikli mailler düşmesin. Baştan aşağı yalan haberlerin gerçekmiş gibi dolaşıma sokulması karşısında hiç ses çıkarmayan, el altından bu kara kampanyaları destekleyenler de gazeteci.

Açılım yapmaya kalkan hükümetin önünü kesmek için medyada nice yöntem denediler.

Kan akmaya devam etmesi için barışı ihanet olarak adlandıran siyasetçileri hep sayfalarına taşıdılar. Kendi vesayet düzenleri tehlikeye girmeye başladıkça, bizzat hükümetin sivil vesayete gittiğini dahi söylediler.

Ergenekon davasının meşruiyet kaybetmesi için uğraştıkları kadar katliamların ve faili meçhullerin sorumluları yargılsın diye uğraşmadılar. Yazıp çizmediler günlerce, yıllarca...

***

Velhasıl, yeni bir medya etik kurulu oluşturulmalı artık. Basın Konseyi'nden veya diğer kurumlardan farklı olarak. Medyadaki direkt ve dolaylı nefret söylemlerini, ikiyüzlü darbe kışkırtıcılarını, kibarca tehdit eden manşetleri, bilinçaltını hedef alan resimaltılarını teşhir etmeli.

Belli sürelerde değişen bir jüri belirlenmeli. Sözgelimi Ergenekon davasını eleştiren yabancı bir uzmanın eksik ve saptırılmış raporunu 'gösteren' gazetecilere, raporun eksik ve saptırılmış yanlarına işaret edenleri de aynı şekilde görmeleri gerektiği hatırlatılmalı.

Gazeteciler vesayeti çözülmeden, bu kemik ve katliam sistemini hiçbir hükümet kendi inisiyatifiyle sona erdiremez. Vesayet düzeni, arka bahçesindeki bütün zorbalıklarıyla bu yüzyılda da devam eder. Demokrasi ve adalet isteyen gazetecilerin bir kez daha günah keçisi olması pahasına...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kınalıada eylem planları

Leyla İpekçi 29.01.2010

2009 yılına tarihlenen Kafes Eylem Planı'nın kara propaganda yöntemleriyle nasıl uygulamaya konulduğu Poyrazköy iddianamesinde ayrıntılarıyla yer alıyor. Bir numaralı sanıkta ele geçirilen belgelerin incelenmesi sonucu bir CD içerisinde yer alan 'Okul (2004) DVDRip' isimli bir belge, gizlenmiş halde bulunmuş.

'Psikolojik Harekât Kampanya Kontrol Formu' başlıklı dosyalardan birinin 'Hedef' bölümünde şöyle deniyor:

"Gayrimüslimlerin can ve mal güvenliklerinin sorgulanarak hükümet üzerinde iç ve dış toplumun baskısını arttırmak, kamuoyunu meşgul etmek ve Ergenekon davası başta olmak üzere gündemi değiştirmek."

Kara propaganda yöntemlerinden bazıları ise şöyle: "AKP'nin hedefi, devletin tüm sistemlerine İslam hükümlerini egemen kılarak, teokratik bir İslam diktatörlüğü kurmaktır... Atatürk ilke ve inkılâplarını ortadan kaldırmayı, laik, demokratik, sosyal hukuk devletini yıkarak, dinî esaslara dayalı bir rejim kurma amacını gütmektedir. Adalar'da yaşayan gayrimüslim vatandaşlarımız baskı ve tehdit altındadır... Başta Agos gazetesi olmak üzere, azınlık haklarını savunan sınırlı medya unsurları susturulmaya çalışılmaktadır."

Tabii bu senaryonun eyleme dökülmesi için Adalar'ın gündelik hayatında o vakte dek bazı manipölasyonlar gerçekleştirilmiş olmalıydı. Çünkü devamında şöyle deniyordu: "'Ya öl ya da terk et', 'Bu adalar kimin?', 'Tekrar denize döküleceksiniz!' şeklindeki sloganlarla, Adalar'da yaşayan gayrimüslim vatandaşlarımız korkutucu propagandayla tehdit edilerek göçe zorlanmak istenmektedir."

***

Hatırlayalım: Hrant Dink cinayetinden dört ay sonra, İstanbul'daki Ermeni okullarına Feriköy'den postalanmış tehdit mektupları ulaşmıştı. "Bazı Ermeniler Türkiye'nin bütünlüğüne zarar verecek ayrılıkçı hareketler içinde..." gibi ifadelerle vatandaşlara gözdağı veriliyordu.

Aynı günlerde Feriköy'deki Surp Vartanants Ermeni Kilisesi'nde şüpheli davranışlarıyla dikkati çeken iki kişi gözaltına alınmıştı. Sonraki günlerde ise Ermeni Patrikhanesi'ni arayan biri "Kınalıada'da yakında bir katliam olacak, yaşasın Türk kardeşliği" diye tacizde bulunmuştu.

İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi 25 Ağustos 2005 tarihindeki *Adalar Postası*'nda yer alan açıklamasında Kınalıada'daki tacizlere karşı yetkilileri önlem almaya davet ediyordu. Çünkü olaylar çığırından çıkmak üzereydi:

"Kınalıada'nın geçmişi yüzyıllara dayanan gayrimüslim sakinleri bir süredir dışarıdan Ada'ya gelen kişiler tarafından taciz ediliyor. Plajlarda sözlü tacizlere, hakaretlere ek olarak, gayrimüslim Adalıların kapıları çalınıyor, evlerinin tuvaletlerini, havuzlarını, balkonlarını kullanma talepleri, 'yeter biraz da biz faydalanalım' ve benzeri saldırgan sözlerle dile getiriliyor.

Evlere bizzat gelinerek ifade edilen bu talepler doğrudan bir tehdit olarak algılandığı için büyük bir tedirginlik yaşanıyor. Bunun yanı sıra tesettürlü kadın aktivistler, önceden belirlenmiş Hristiyanların kapılarını çalıyor, kendilerini içeri davet ettiriyor ve İslamiyet'e davet konuşmaları yapıyor. Birçok aile tepkiden çekindikleri için onları evlerine almak ve dinlemek zorunda kalıyor...

Hristiyan yurttaşların işlettiği işyerlerine yönelik saldırılara varan bu taciz olayları sırasında yaralanan bile olmasına karşın, terörize edilen Kınalıada halkı, bu kimliği belirsiz kişilerin daha fazla tepkisine neden olmaktan korktukları için güvenlik birimlerine başvurmaya da çekiniyor."

***

Kafes Eylem Planı'na dönelim yine: "Adalar'daki Agos aboneleri, çok ciddi tehdit altında oldukları vurgulanarak, psikolojik baskı altına sokulmalıdır. Gayrimüslimlerin Agos abonelerine yönelik faaliyetler hakkında bilgi sahibi olmaları ve sıranın kendilerine de geleceğini düşünmeleri sağlanmalıdır..."

Muhafazakârların, Agos ve benzeri yayınların İslamiyet karşıtı olduğu ve bölücülük amacı güttüğü şeklindeki temalarla kışkırtmaları sağlanmalıdır. Muhalefet parti mensupları, AKP'nin gayrimüslimlere yönelik tehditlere göz yumduğu, hatta destek verdiği şeklinde bilgilendirilmelidirler."

Balyoz, Kafes gibi eylem planlarını belge düzeyine hapsederek henüz bir iddia olarak görüp şüpheyile bakan gazetecilere en iyi delili hayat sunuyor her zaman. Hakikate dokunmak isteyenlere...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İpekçi'yi anma törenlerine neden katılamıyorum

Leyla İpekçi 02.02.2010

İpekçi ailesinin bir üyesi olarak Abdi Bey'i mezarı başındaki anma törenlerine hiç katılmadım. Babamın amcası olan Abdi Bey öldürüldüğünde on üç yaşındaydım ve neler olup bittiğini anlamam için aradan uzun yıllar geçmesi gerekti.

Tabii buna bir de memleketin diğer çözülme-yen faili meçhul cinayetlerini, sorumluları yargılanmayan, saklanan, savuşturulan diğer katliamlarını ekleyin...

28 Şubat sürecinde bizzat kendi kulaklarımla neye tanık olduğumu aradan bir iki yıl geçtikten sonra idrak etmiştim sözgelimi: O sıralar *Hürriyet* binasında çalışıyordum...

İpekçi'yi anma törenini yayınlayan bir kanalda Tufan Türenç'i izledim dün. "Elbette çok üzgünüz" diyordu, katilleri kahramanlaştıran bir toplum olmamızdan yakınıyordu. Başbakan'ın İpekçi cinayetini de anmasına atıfta bulunarak, "çözün o halde bu cinayetin arkasında olanları" diyordu.

Umur Talu, aynı dakikalarda katıldığı bir programda hakikatin er geç ortaya çıkacağına, cinayetin arkasındakilerin bulunacağına yürekten inandığını söylerken, Mehmet Tezkan ise "pek de sanmıyorum ama..." diyordu.

Ve tıpkı Türenç gibi, o da bu cinayetleri çözme-yi vaat eden Başbakan'a topu atıyordu. Sanki çözemezse, bu hükümetin suç hanesine yazılacaktı. Önceki hükümetlerden ziyade!

Türenç'in gazetesi Danıştay saldırısının ertesinde katilin bir 'dinci terörist' olduğuna hiç araştırmadan hükmetmiş ve "Türkiye'nin 11 Eylülü" olarak toplumsal algımıza enjekte etmeye kalkışmıştı bu cinayeti. Başörtüsü sorunuyla da ilişkilendirerek tabii.

Açıkça veya ima yoluyla hedef gösterdikleri Birdal gibi, Dink gibi, Kaya gibi insanların vurulmasına, hakarete uğramasına yol açtıkları için özür dilemelerini beklediğim gazeteci büyüklerimin, mezar başında gözyaşı dökmelerini görmeye dayanamayacağım için törene katılamıyorum...

***

Ergenekon davasının daha ilk andan itibaren ne kadar kanuna aykırı yönleri olduğunu söyleyenlerin aynı gür sesle Danıştay saldırısının, Dink cinayetinin arkasındaki güçleri sorgulamamış olmalarına (ve daha sayısız başka tutumlarına), her seferinde yangına körükle gitmiş olduklarına tanıklık ederken: Faili meçhul bir cinayetten daha çok, duydukları üzüntüyle yetinmelerini kabullenemediğim için katılamıyorum...

On yıllar içerisinde Bahçelievler, 1 Mayıs, Malatya, Maraş, Sivas, Başbağlar katliamlarına ve İpekçi, Mumcu, Kışlalı, Hablemitoğlu, Dink cinayetlerine, birbirinden çok bağımsız 'güçler' tarafından işlenmiş münferit suçlarmış gibi yaklaşımları ağıma gittiği için...

İster devletin ister ordunun içinde olsun, cuntacıların, azmettiricilerin ortaya çıkarılıp yargılanması doğrultusunda net yayınlar yapmadıkları; aksine bu katliam ve kemik düzeni sürsün diye daha ilk andan barış girişimini bile kibar kibar sabote ettikleri için... Ve bu uğurda yeni kanların dökülmesine razı oldukları için...

Adalet için mücadele edenleri yandaş diye yaftalamakla uğraşırken, halen demokrasiye katkı sunduklarına okurlarını ikna etmeye çalıştıkları için...

Yalan irtica haberleri kurgulayarak savcıları AKP'nin kapatılmasına karşı harekete geçirmeye çağıran yayınlarının neden otuz yıl boyunca Mehmet Şener, Oral Çelik, Abuzer Uğurlu, Yavuz Çaylan gibi isimlerin bağlantılarının üzerine gitme konusunda savcıları harekete geçirir nitelikte olmadığını soramayacağım için katılamıyorum...

***

Her yıl anma töreninde hazır bulunan ve gün boyunca samimiyetle üzülen gazeteci, hukukçu, aydın büyüklerime otuz yıl boyunca ipuçları ve tanıklıklar ortada iken neden bu davanın zaman aşımına uğramasını izlediniz diye bağıramayacağım için katılamıyorum...

Cinayeti gördüğünü söyleyen tanık, korunma konusunda güvence istediğinde –ve alamadığında- ortalığı neden ayağa kaldırmadınız diye (istediğiniz zaman bunu pekâlâ yapıyorsunuz) sitem edemeyeceğim için...

Bu cinayet aydınlatılsaydı, diğerleri olur muydu demek ağıma gittiği için... Ve tabii toplumun katilleri kahramanlaştırma konusunda da kendilerinden özeleştiri beklediğim için katılamıyorum...

Ama bir gün bütün katledilen aydınların yakınları olarak, 17 bin 500 faili meçhulün yakınıyla, kayıp evladını yitirmiş binlerce anneyle birlikte mezar başlarına gidip ölülerimiz adına yas tutmaya başlayacağımıza inandığım için... Bıkıp usanmadan tanıklık ediyorum, edeceğim...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Vicdan müzesine itirazım var!

Leyla İpekçi 05.02.2010

Bu topraklarda herkes birbirinin acısını taşıyor. Her birimizi kendi korkularımıza uygun kafeslere koydukları için aynı acıları taşıdığımızı dahi bilmiyorduk.

Bizi steril kafeslerimizde yaşamaya mahkûm bırakan bu 'katliam ve kemik düzeni' zaten her seferinde korkularımızın tuzağına düşürmüştür bizi.

Sözelimi Aleviler Sünnilerden ilelebet korksunlar diye devlet içindeki çeşitli birimler defalarca provokasyon kıvılcımı yakmışlardır.

Katledilme, aşağılanma korkusu nedeniyle Aleviler laikliği ve Kemalizmi savunan, kendilerini irticadan koruyacak olan bir partiye daima oy vermek durumunda kaldılar. Ve o parti temsilcilerinin darbecilerle cuntacıları bu toplumun yegâne kurtarıcıları olarak görmesini, Dersim'de Kürt Alevilerin katledilmesini onaylamasını vesaire sineye çektiler.

Faili meçhul kalmış Mumcu, Kışlalı, Aksoy gibi aydın ve gazetecilerin pek çoğu soldan gelen, Atatürkçü vurguları olan, laik kişilerdi.

Yakınlarının şöyle inanması gerekiyordu hep: Babalarını, kocalarını, kardeşlerini katledenler İran bağlantılı, gerici, irticacı örgütlerdir! Tıpkı Danıştay üyesini öldüren ve 'dinci' olduğu hemen ertesi gün tescillenen katil gibi. (Sonradan öyle olmadığı ortaya çıksa da bu 'batıl' inanç değişmedi.)

Bu yüzden orduyu gerektiğinde göreve çağırmak, laikliğin bir sigortasıydı, bu beklenti son derece meşruydü hep. Özel harp dairesinin, kontrgerillanın, ordu içindeki cuntacıların, bürokrasi ve sivil toplumdaki darbecilerin katkılarıyla kotarılan en kanlı 'operasyonlar' bizzat kendi yakınlarını hedef almıştı. Ama onlar bilmeden de olsa, bu 'katliam ve kemik düzeni'ni çağdaşlık ve laiklik adına savunmaktaydılar.

***

Abdi İpekçi'yi anma yıldönümü vesilesiyle, kızı Nükhet tarafından *Milliyet*'te yayımlanan mektuplarını okurken Hrant Dink'i düşündüm. Onun gibi bir vicdan timsali, bu korku tuzaklarına düşmeyen biriydi. Korkmayan biriydi. Katledildi.

Bu kanlı statükonun korucuları için en büyük düşman korkmayanlardır. Hep böyle oldu.

"Özgürlüğü, yalnız kendi doğrultumdaki kimseler için değil, karşıtlarım için de savunmak gereğine inanıyorum" diyordu İpekçi.

"Solcu olmayan, solcular tarafından beğenilmeyen kimselerin de yazılarının yayımlanmasını engellemedim. Haberlerde de aynı politikayı güttüm. Sola karşı çıkanların demeçlerine ambargo koymadım. İşte bu tutumum, beni kendilerinden sayan solcuları deli etti. Bu davranışımı hiç anlamadılar, hiç onaylamadılar ve beni döneklikle, kaypaklıkla suçladılar. Tabii bununla yetinmeyip çok daha ağır isnatlarda bulundular. Hâlâ da bulunuyorlar. Tıpkı sağdaki fanatiklerin yaptıkları gibi... Zaten, sağda ya da solda körü körüne angaje olmamış her gerçek aydının kaderi budur: Her iki yandan gelen suçlamalara hedef olmak..."

***

Mezarı başında İpekçi'yi anmaya gidenlerin bir kısmı: Suça batmış bu düzenimizi deşifre eden çok önemli delillerle dolu Ergenekon iddianamesine külliye karşı çıkıyordu. Külyutmaz bir müstehzi sırtışla sulandırıyorlardı en kanlı delilleri sistematik olarak.

Hem Ergenekon'a hiç inanmadığını söyleyen, hem de Abdi İpekçi'nin mezarı başında üzülererek faili meçhuller ortaya çıkarılsın diyenler statükonun sürmesine aynı şekilde katkıda bulunuyorlardı.

Belki kendi korkularının tuzağına düşerek her türlü 'canlı' delile karşı körleşmişlerdi. Belki de bizzat kendileri bu suç düzeninin kutsal söylemlerini yazanlar tarafından kullanılmaktaydılar. Bilerek. Bilmeyerek.

***

Vicdan müzesi kurulsun, faili meçhullerin kanlı eşyaları sergilensin fikrine şu an karşıyım. Bu ülkenin babalarının kanlı gömlekleriyle yaşamaya mahkûm bırakılan evlatları on binlerle ifade edilirken, bir müzeden bahsetmeye asla başlayamayız. Çünkü bugünümüzü esir alıyor bu kanlı düzen. Halen akıyor oluk oluk...

Müzenin bir kez daha vicdanı pıhtılaştıracak bir teselli armağanı olmasına izleyici kalamayız. Suçlular ortaya çıkarılıp yargılanmadıkça, cezalarını çekmedikçe, bugünümüze kan sıçratan hatıraları –sanki geçmişte bırakmışız gibi bir yanılgıyla- müzelerde teşhire açamayız. Tesellilik vicdanlara razı değilim! Önce adalet.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taşların adaleti ve zulmü

Leyla İpekçi 09.02.2010

Gazetede şöyle yazıyordu: PKK'nın gençlik yapılanması; Öcalan'ın yakalanışının yıldönümü olan 15 Şubat öncesinde gençleri eyleme çağırmış. "Herkes her yerde eyleme" sloganıyla, sokaklarda gerçekleştirecekleri her türlü eylemi, meşru sayacaklarını bildirmişler.

Yine okuduğum kadarıyla, provokasyonlarla ortalığı karıştırmayı hedefleyen bu yapılanma, gençleri ikna etmek için şimdiden faaliyetlerine başlamış.

Eyvah dedim. Yine olan TMK mağduru çocuklara olacak. AKP Diyarbakır milletvekili Kutbettin Arzu, muhalefetin "Apo'ya af" diye itiraz ettiği 'Taş Atan Çocuklar Yasa Tasarısı'nı Meclis gündemine getireceklerini daha yeni söylemişti. Ve belki bir kez daha politik kumpaslara feda edilecekti bu yasanın düzenlenişi.

Hem örgüt devam edecekti bu çocukları kullanmaya, hem bu mahkûmiyet kararlarını aldırınlar. Hem de muhalefet. Ve olan yine çocuklara olacaktı.

Terörle Mücadele mağduru 3100 çocuğu ilgilendiren bu yasa, aslında bu memlekette yaşayan herkesi ilgilendirmeliydi çoktan. 18 yaşın altında terör suçu işleyenlerin çocuk mahkemelerinde yargılanmasını sağlamak bu kadar zor olmamalıydı. Bütün gerçekleri birbirine karıştırarak, olmadık yerlerinden birbirine bağlamaya çalışarak durmadan niyet şaşırmamalıydık böyle hep birlikte.

Çocuklar İçin Adalet Çağırıcıları olarak, "taş atan çocuklar" yerine "TMK mağduru çocuklar" demeye gayret ettik başından beri. Çocukların tamamı, isterse aileleri tarafından bile isteye kullanılmış ve suç işlemiş olsunlardı, bu neyi değiştirdi ki?

Yetişkinler gibi yargılanmaları hakka, hukuka uyar mıydı? Bu ağır mahkûmiyet gerektiren suça bulaşmamış olanlar (ki sayıları hiç de az değildi) kendi masumiyetlerini nasıl savunacaktı? Onların sözünün dürüstlüğüne hükmedecek tarafsız, dürüst, hakperest hukuk insanları var mıydı?

Daha dünkü gazetelerde Mardin'de "örgüt üyeliği" suçlamasıyla tutuklanan 20 çocuk hakkında 120 yıl hapis cezası istenildiği yazıyordu oysa...

***

Batman'da polise taş ve slogan attığı gerekçesiyle yaklaşık sekiz yıl hapis cezasına çarptırılan 15 yaşındaki Berivan suçsuz olduğunu haykırıyordu. Kaldığı Diyarbakır E Tipi Kapalı Cezaevi'nden *Taraf'a* mektup yazarak, taş atmadığını ve okula devam etmek istediğini belirtiyordu.

Yirmi yıldır Güneydoğu'da yaşananlara atıfta bulunmadan bu çocukları terör suçlusunu ilan etmek hangi hakka, hukuka sığardı? Şiddetin 90'lı yıllar boyunca Doğu'da bir hak, bir mağduriyet bildirgesi olarak içselleştirilmesine göz yummamış mıydık hep birlikte?

Kamuoyunun o dönem özenle gündemine getirilmemiş katliamlarla, faili meçhullerle, yargısız infazlarla onların hayatının 'yaşamasız' bırakıldığını yeni yeni öğrenmiyor muydu?

O dönemin ürünü bu çocukları ister PKK kullansın, ister mahkemelerde süründürülerek dağa çıkmalarının yolunu kısaltan yetkililer kullansın: Bir haksızlık, daha büyük bir haksızlıkla önlenebilecek miydi?

***

İzmir'de birkaç ay önce yaşanan provokasyonda birtakım şehirliler, DTP konvoyunu taşlamaya başlamışlardı. Kendilerinin üzerine biber gazı sıkan, panzerle yaklaşan veya bazen de ezen güvenlik güçleri yoktu. Ama atılan taşların kökeni, rengi, kimliği vardı, onlara suç isnat edilmedi.

Öte yandan bunu hatırlatırken şunun da altını çizmeliyiz: Özellikle Apo'nun hücresi değiştirildiği dönemde, ortada hiçbir güvenlik görevlisi olmadığına da, çocukların şehir sokaklarında etrafı yakıp yıkmaya ve taş atmaya başladığına tanıklık ettik.

Onları şiddete itenlerin (ister aileleri, ister PKK olsun) yaptıklarının mağduriyet sömürsü üzerinden bir tür kışkırtma olduğunu söylemek gerek. Zalimlerin dilini konuşturarak çocuklarının masumiyetlerinin korunamayacağını, bunun da aynı şekilde suç olduğunu belirtmek gerek.

Suç ve mağduriyetleri kıyaslamak, siyaset ya da vicdan adına çok verimli bir yöntem değil kuşkusuz. Ancak çoğu zaman bir oyun, bir oyalanma olarak ve giderek mevcudiyetlerinin yegâne kanıtı olarak taş atagelen çocukların: İdeolojik bir saldırganlık içinde olduklarına dair toplumda bir önkabul oluşturulmasına da –siyasi niyetlerin farkını gözetmeksizin- sonuna dek karşı çıkmalıyız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bakarken dondurdukları Türkiye değişirken...

Leyla İpekçi 12.02.2010

Geçtiğimiz günlerde bana “AKP’nin hâlâ muktedir olduğunu düşünmüyor musunuz” diye soran bir gazeteciye, “hayır, tamamen muktedir değil” dedim. Sonra da ekledim: “Tabii mağduriyet söylemine sığınırken başka mağdurlara haksızlık yapan söylemlerini meşru bulmuyorum.”

Kafes Eylem Planı’nın 2009 yılında hazırlandığını, patlamaya hazır kamyonların iki yıl kadar önce ele geçirildiğini, Ermeni cemaatine yapılan organize tacizlerin bu eylem planları dahilinde halen devam ettiğini, parti kapatma için yapılan kurgu haberlerin ve hedef şaşırtan söylemlerin ortasında olduğumuzu, Danıştay’ın en yeni katsayı kararının hakkaniyete sığmadığını.. ve daha birçok başka şeyi aklımdan geçiriyordum. AKP’nin tam olarak muktedir olmadığını söylerken...

‘Siyasete müdahale planı’ndaki ıslak imzaya rağmen, bu tip her dehşet saçan her olayda gözümüzün içine baka baka, sanki hiçbir şey olmamış gibi davranmayı sürdürenlerin organize çabasıydı beni asıl düşündüren. Tabii bu organize çabanın hedef kitlesi ise laik, eğitimli, kemalist, çağdaş orta sınıf. Hâlâ...

***

Türkiye’nin asıl meselesi ve demokratikleşememesinin nedeni, Etyen Mahçupyan’a göre, laik kesimin kaçak güreşmesi, devlet otoritesine bağımlılığını sürdürmesi ve rüştünü hâlâ ispat edememesi. Son yazısını böyle bitirmişti.

Onun kaldığı yerden, artık bazılarına çok klişe gelecek gözlemlerimle biraz devam etmek istiyorum. Çünkü Türkiye’deki değişimin parametrelerini bu kesim dışında kalan ve tam olarak tanımlanamayan, çok kabaca ‘muhafazakâr’ dediğimiz kesimde çok daha net gözlüyorum.

Şimdi bunu dediğinizde birtakım ‘mutlak muhalif’ kalemler çıkıp, muhafazakâr kesimin Cumhuriyet boyunca oy verdiği partilerin siyasi hayatımızdaki kusurlarını ve politikalarını tartışmaya başlarlar. Haklı olduğu yerler elbette var.

Benimse burada politik duruşları referans almak gibi bir derdim yok. Siyasi söylemlerle bir türlü ‘demistifiye’ edilemeyen, ancak toplumun ‘diri’ terimleriyle içinden geçilerek yaşanılabilen, hayata dair bir olgudan bahsediyorum. Bu değişimden söz ettiğimde.

Ve bu değişimin tezahürleri, içinde yaşadığım katı laik kesime oranla çok daha 'açık' ve 'çoğul.'

***

İnsan kendi çevresini eleştirirken daha net oluyor. Çünkü doğal olarak birlikte soluk alıp verdiği çevrenin iç sesini daha güçlü bir biçimde işitiyor. Ben de bu çevrenin en ince ses titreşimlerini dahi bilincimde fazlasıyla hissedirim.

Bu çevrenin ahlaki, entelektüel tutumlarına ilişkin itirazlarımı yazıya dökmeye dokuz yıl kadar önce başlamıştım. Karşılaşmalarımızda –özellikle de *Taraf*'ta yazdığımдан beri- kendini açığa vuran tavır kızgınlık, küçümseme ve çok üstten bir bakışla yapılan itirazlardan ibaret.

Hayır, yazdıklarım filan değil bu itirazlar. Yazılanları okuma zahmetine katlanmıyorlar ki. *Taraf*'ı eline dahi almadığını söyleyerek itirazda bulunuyorlar hep.

Dolayısıyla bir içerik tartışması, karşıt fikirlerde derinleşme kaygısı vesaire oluşamadığı için, kulaktan dolma bilgilerle, yaftalamalarla, iftira ve dedikodularla tek taraflı bir tahakküm ilişkisine yaslıyorlar çevremizdekiler bütün varoluş meselelerini.

Sanki bu gazete olmasa, Türkiye'nin hiçbir sorunu da kalmayacakmış gibi!

***

Faili meçhul gazeteci ve aydınların azmettiricilerinin devletin çeşitli kademelerinde suça bulaşmış kişiler olduğunu –kurumlar değil, kişiler- pek düşünmüyor çoğu. Ne Özel Harp Dairesi'nin operasyonlarıyla ilgileniyorlar, ne kontrgerillayla, ne Kafes, Balyoz, Sarıkız, Ayışığıyla...

Suçlular, zulüm, akan kan... Gerçekliğe dönüşmüyor onların bilincinde. Çünkü asıl derin devlet bir cemaat. Bir kurum olarak! Toptan. Her mensubuyla birden ortadan kaldırılması gereken canavar. Cemaat ve dış işbirlikçileri tarafından kullanılan birtakım tetikçiler de işte tarihimizdeki bu faili meçhul cinayetleri gerçekleştirenler!

Bu yüzden olsa gerek Nişantaşı'nda sivil anayasa ihtiyacımıza dair paylaşamadıklarımı Antep sokaklarında muhafazakâr okurlarla yaşayabiliyorum artık. Ya da İpekçi suikastıyla ilgili aldığım empati mailleri en çok solcu Kürtlerden gelebiliyor...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türklüğü Türklere alet edenler işbaşında

Leyla İpekçi 16.02.2010

Agos gazetesinin sitesine yapılan sanal saldırıda Hrant Dink'in katili Ogün S'nin yakalandığında karakolda Türk bayrağının önünde çekilen fotoğrafı konuldu. Tehdit mesajında ise "yeni Ogünler mevcut" deniyordu.

Söylenecek her şeyi herkes söyledi. Benim ekleyeceğim şey öncelikle bu eylemin demokratları hedef aldığı yönünde. Bir kez daha aynı senaryonun eyleme geçmemesi için, tekrara düşme pahasına, belirtmekte fayda var:

Kendi etnik kökeniyle ideolojisi arasında organik bir bağlantı kurmayanları ajite etmeye çalışan bir tehdit bu. Türk olup da kendini milliyetçi diye tanımlamayanları oyuna getirmeyi amaçlayan bir tehdit.

Saldırganlar, "içine doğduğu kimlikler kimseye doğuştan belli bir ideoloji kazandırmaz" diyerek bu saldırıyı kınayan demokratların cümlelerinden nifak tohumu üretme amacındalar. Onların asla kastetmedikleri bir cümle seçip, bozarak ya da cımbızlayıp yeniden kurgulayarak, bizzat Türklere karşı hedef gösterecekler.

"Öfkelenin ey Türkler" diyecekler... "Şu ve şu kişiler Türklüğü aşağılıyor, hakaret ediyor, tehlikenin farkında mısınız" diyecekler.

"Bunlar zaten ya Ermeni dölüdür, ya emperyalist işbirlikçidir, bunlar Türk düşmanıdır" diyecekler. Bir kez daha...

***

Türk bayrağıyla katilin birarada gösterildiği bu saldırganlığın Türklere karşı kullanmak üzere düşünülmüş bir 'operasyon' olduğu apaçık. Şu an Ergenekon'dan tutuklu bulunanların tıpkı Hrant Dink'e karşı yaptıkları gibi:

Çeşitli yetkililer ya kibarca ima yoluyla, ya da gayet iri puntolarla bu nefret söylemini bir kez daha çoğaltacaklar. Baskın Oran'a, Taner Akçam'a da yaptıkları gibi...

Ve bir kez daha, bu iftira ve nefret söylemleriyle gaza gelen ve vatanını herkesten fazla sevdiğine inanan 'asıl Türkler,' Türklüğü savunmak, korumak ve kollamak için seferber olacak, düşmanlarına karşı tek ses olarak harekete geçecekler.

Gerekirse ellerine sadece Türk bayrağı değil, daha önce defalarca yapıldığı gibi silah da verilecek. Bu uğurda her kurşunun mubah olduğuna ant içirilecek...

Türklüğü oluşturma ve korumanın daha 'onurlu' bir yolu yine bulunamayacak.

***

Faili meçhul kalmış, arkasındaki azmettiricilere ulaşamamış cinayetlere hedef olan aydınların ailelerinin 'toplumsal bellek platformu' oluşturarak biraraya geldiği bugünlerde: *Agos*'a yapılan saldırının 24 Nisan öncesinde daha derin mesajlar içerdiğini söylemek de mümkün.

Nitekim, yeni faili meçhuller olmasın diye biraraya geldiklerini ve adalet istediklerini söyleyen bu ailelere inat, *Agos*'un sitesini hack'leyen saldırganlar yeni tetikçilerden bahsediyorlar.

Yeni tetikçiler, hepimiz biliyoruz ki, bir türlü yargılanamayan müzmin azmettiricilerin varlığını işaret ediyor bir

kez daha.

Agos'a yapılan saldırı, bunu kınayıp eleştirenlere karşı kullanılacak bir kara kampanyayı açıkça hedeflediği için: Buna teşne olacak Türkleri de her zamanki gibi 'oyuna' davet ediyor.

***

"Ya seversiniz ya terk edersiniz" diye başlayan tehdit mesajının daha ilk cümlede bozuk Türkçeyle yazılması ise ister –hedef şaşırtmak için- özellikle yapılmış, ister ciddiyetle yapılmış olsun: Türklüğü en baştan aşağılıyor!

Baştan sona yanlış kullanımlar, karman çorman cümleler, anlam bozuklukları, mantık hataları ile dolu bu mesajda Türklüğün nasıl korunmakta olduğunu da anlıyoruz:

Dilini konuşmak için çaba sarf etmeyerek ama uğruna cinayet işlemeye hazır bekleyerek!

'Türklük' adı verilen medeniyetin büyük bir medeniyet olmasını sahiden istiyor olabilir mi bu saldırganlar? Ya onları koruyup kollayan, azmettiriciler?

Büyük medeniyet olmanın ideolojisi: Bir coğrafyada konuşulan dillerle, üretilen edebiyatla, farklı toplulukların çeşitli gelenekleriyle, çoğul kimliklerle, yerel ve evrensel değerlerle olgunlaştırılmış sanatıyla, kültürüyle, hayatıyla bütünleşmektir.

Birlikte düşünmek, güzelleşmek, çoğul olmaktır.

Kendinize konjonktüre uygun çeşitli düşman kimlikler oluşturarak, onları şeytanlaştırarak, tehdit ederek, sonra da birilerine katlettirerek oluşturduğunuz kimlikle Türklük yolunda büyük medeniyet kuramazsınız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kutuplaşmaya bel bağlayanlar

Leyla İpekçi 19.02.2010

Türkiye'den uzaktayım bir süredir. Her seferinde olduğu gibi, öncelikle medyanın eksiltlen, düşüren, sığlaştıran dilinden kurtulduğum için çabucak gevşedim. Kulağım bambaşka seslerin ritmine yeniden açıldı.

Fakat dün sabah gazetelerin internet sayfalarına girdiğimde şöyle düşündüm: Bir saat bile boşluk kaldırmayacak denli hareketli, değişken bir gündemimiz var. Asıl sorun ise gündemin iç dünyalarımızdaki tezahürleri.

HSYK'nın Erzurum'da dört savcının özel yetkilerini kaldırması bir yargı darbesini gündeme getirdiği için, ortalık yıkılıyor. Bu kararı, bir anayasa ihlali olduğu ve yargısız infaz yapıldığı için eleştirenler var emekli Başsavcı Reşat Petek gibi. Devlet gücü kullanılarak oluşturulan çetelere ve terör örgütü mensuplarına yasaları uygulayan

hâkim ve savcılara gözdağı verildiğini söylüyorlar.

Deniz Baykal gibi kimileri de, hükümetin bu olayın arkasındaki fail olduğunu belirtiyor ve onu, devlet olanaklarını kullanarak, yargıya baskı yapmakla suçluyorlar. Tabii bununla da kalmayarak yargının ve güvenlik güçlerinin cemaat örgütlenmesinin himayesi altına alındığını da ekliyorlar.

“There are no good guys” demiş Amberin Zaman, katıldığı bir televizyon programında. Ve eklemiş: “Maalesef hep aynı kirli taktikler.” Sahiden bu kutuplaşmanın bizi getirdiği noktada bu yaklaşım mı var? Tek bir ‘iyi adam’ kalmadı mı?..

***

Taha Akyol *Milliyet*’te, “Erzincan’da iddia edildiği gibi, Garnizon Komutanı ve Savcı arasında Ergenekon türü bir ilişki mi vardı” diye soruyordu: “Bunu aydınlatmanın da doğal yolu, yargı içindeki karar, itiraz, temyiz mekanizmasıdır. Kimse peşinen suçlu değildir, hiçbir ‘kuvvetli suç şüphesi’nin de üstü örtülemez. Fakat HSYK, maalesef bu kararıyla bir soruşturmanın önünü kesmiş, yargıya darbe vurmuştur.”

Aynı gazeteden Mehmet Tezkan, aksine, memleketin korkunç bir biçimde bölündüğünden dem vuruyordu. “Korkuyorum” diye yazmıştı. Okurlarına da korkmalarını salık veriyordu:

“Bilirdik ki adalet kapısında; siyaset yok, ideoloji yok, taraf tutma yok; bizden sizden ayrımı yok. Sadece hukuk var, adalet var. Zaman zaman eksen kayması olsa bile temel duygumuz buydu. Kendimizi güvende hissederdik. O his bitti! Yargı bölündü! Korkun...”

Hasan Cemal ise yine aynı gazetede korkmamızı salık vermek yerine hatırlamamızı istiyordu. Bu ülkenin uzun yıllardır çözülme bekleyen çok ciddi bir yargı sorunu olduğunu ve bu sorun çözülmeden Türkiye’de demokrasi ve hukukun üstünlüğünün yerli yerine oturmayacağını belirtiyordu.

Ülkemizde bugüne dek yargının defalarca politik kararlar aldığını, böylesine kararların uzun yıllardır Türkiye’de nasıl bir milliyetçilik ortamını tetiklediğine değinmeyi de ihmal etmiyordu: “Katillerin vatansever muamelesi görebildiği (...) bu milliyetçi ortamların nasıl oluştuğunu anlamakta hâlâ aciz mi kalıyoruz?”

Öte yandan eğer tek bir iyi adam yoksa, nasıl her dehşet saçan olayın ardından aynı toptancı yaftalamaların ardına aynı genelleştirmeci şablonlarla sığınabiliyor hâlâ bazıları? Hep aynı nakaratla adalet duygumuzu kuşatabileceklerine sahiden inanıyorlar mı?

***

“**Ne şeriat** ne darbe” söylemleri üretildiğinde kimbilir kaçınıcı kez yalan yere şeriat korkusu yaratılıyordu. Bizzat o günlerde sayısız darbe girişiminin içinden geçmekte olduğumuzu, bu eşitlikçi söylemin adalet duygumuzu onaramayacağını biliyorduk.

İyi niyetli de olsa bu söylemin bir ‘bilinçaltı operasyonu’na dönüştürüldüğünü düşündüm hep. 367 tartışmalarında olduğu gibi. Ergenekon davaları ilerledikçe çılgık çılgıca “memleket karanlığa gidiyor, bölünüyoruz” söylemlerine sığınıldığı gibi...

Artık adalet için terazinin kefelerinde bulunması gereken ölçülerin eşitliğinden bu medyanın bizzat kendisi emin olamıyor. Bilinçaltımızı kamçıl原因an sloganların esaretinden asıl bunu üretenler kurtulamıyor çünkü!

Böyle bir ortamda “hiç iyi adam yok” yaklaşımı bizi içimizdeki terazinin birim ölçülerinden bir kez daha koparmamalı.

Siyasi cinayetlerin üstünün hamasetle örtüldüğü, tetikçilerin arkasındaki güçlerin karanlıkta kaldığı bir ülkede acaba hiç iyi adam kalmadığı için mi kimileri kutuplaşmaya bu kadar bel bağlıyor? Bir kez daha?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Berlin’de ‘bal’ayı

Leyla İpekçi 23.02.2010

Bugün Türkiye yeni dalga gözüaltıları konuşuyor. Yine her zaman olduğu gibi, bir öncekinden daha ciddi gelişmeler yaşanıyor. Yetkisizlik kararı, yargı darbesi, asker gözüaltıları derken, biz, *Bal* filminin ekibi, Semih Kaplanoğlu ile birlikte Berlin’den elimizde Altın Ayı ödülüyle memlekete döndük...

Semih’le on iki yıl önce tanıştığımda, *Radikal*’de ‘Karşılaşmalar’ adlı köşesini yazıyordu. Ortada film senaryosu taslakları dışında hiçbir şey yoktu. Ne para, ne proje, ne de yapım şirketi.

Daha ilk günlerde ona güvenmiştim. Hayatta böyle anlar vardır. Olmayanı görür insan. Olacak olanı görür. ‘Karşılaşma’mızdan iki yıl kadar sonra, çok zor olanaklarla ilk filmimizi çektik.

Bize dünyanın birçok festivalinin kapıları bu sayede açılmaya başladı. Ödüller aldık, yeni filmlerimiz için bize destek olacak kişi ve kurumlarla tanıştık. İkinci filmimiz için gereken paraları bulmak bu sayede bir nebze kolay oldu.

Ama filmlerimizin yapımcılığını kendimizin yapması gerektiğini anlamıştık. Kaplan Filmi böylelikle kurduk. İlk proje, yani bizim ikinci filmimiz, Berlinale’nin Forum bölümüne seçildiğinde uzun bir yola çıktığımızı biliyordum. Yıl 2005’di...

***

Yine Berlin’deydik geçtiğimiz hafta. Aradan geçen bu beş yıl içinde dört film gerçekleştirmiş olarak... Ve bu hiç kolay olmadı. Kaplan Film’in sermayesi maddi manevi hayatımızın her dakikasıyla oluşuyordu çünkü.

Yıllar içerisinde yeni arkadaşlar aramıza katıldı. Çok zor zamanlarımız oldu, üzüldük, sıkıldık. Yine de olacaktır. Çünkü ‘ödü’ ya da ‘başarı’ gibi şeyler fazlasıyla ‘görünür’ oldukları için kalıcı değildir.

Kalıcı olanın değerini ise ölçecek biz değiliz. Ne jüriler, ne de ödüller... Benim için asıl değerli olan niyet. Ne için film yaptığımız. Ne için yazdığımız... İnsanın bu dünyada neyi bırakacağı öncelikle yanında neler götürdüğüyü

ilgili. Çünkü buradan 'oraya' aynı ânın içinde uzayan çift yönlü yollar var.

***

Yusuf Üçlemesi'nin ilk filmi olan *Yumurta*, dünya prömiyerini Cannes Film Festivali'nin 'Yönetmenlerin on beş günü' adlı bölümünde yaptı. İkinci film olan *Süt*'ün prömiyeri ise Venedik Film Festivali'nin ana yarışmasında gerçekleşti.

Beş yıl içinde dünyanın hemen her kıtasından birçok yapımcı, dağıtımçı ve yönetmenle tanıştık. Arkadaş olduk. Kimi zaman onların başarılarıyla sevindik, onları kutladık. Filmlerimiz farklı kıtalarda, farklı festivallerden ödülle döndüğünde onlar bizi aradı, kutladı.

Bazen de hayalkırıklığına uğradık. Üzüldük. Borçlandık. Ama dünyanın en dip köşelerinde birbirinden şaşırtıcı 'karşılaşma'lar yaşadık. Kucaklaşmalar, sevinçler, hüznler...

Berlin'de yıllardır kader birliği ettiğimiz bu kişilerin birçoğuyla beraberdik. Bu yıllar içerisinde birlikte çalıştığımız yabancı ortaklarımız, bu ortaklarımızı bulmamıza vesile olan yapımcı buluşturma fonları, o fonlara bizi seçen yöneticiler...

Yakın ve uzak arkadaşlardan, yabancı bağlantılardan, alakasız kişilerden dilek ve dualar bize ulaştıkça, giderek karnıma bir sancı saplanıyordu. Hepimiz beraberdik. Ayı'yı birlikte bekliyorduk.

Ben de bekliyordum. Ödül olarak değil. Ödül bir metaforu sadece. Altın. Gümüş. Ya da ne bileyim ne!.. Onu 'biz' almadık. *Bal*'a o geldi.

Ayı ile bal arasındaki bağlantının yalnızca isimlerin müsemmasından ibaret olmadığını filmi herkesle birlikte izlerken fark ettim. İzleyiciler arasında giderek büyüyen bir güzellik vardı.

***

Kalbin görünmez yollarında bir 'karşılaşma'ydı bu. Papazlar da vardı bu buluşmada. Dünya Kiliseler Birliği ödülünü *Bal*'ın alması boşuna değildi. Hakiki karşılaşmaların menşei yoktu.

Olanla, olmasını istediğim aynı ânın sonsuzluğunda birbiriyle örtüştü. Ve ben deli bal, altın ayı, karakovan, gürgen ağacı, Yusuf'un rüyası, izleyen, izlenen, sevinen, sevindiren oldum...

Ankara'da gözaltına alınanlar İstanbul'a getiriliyor şu anda. Gündemden uzaktayım. Bizi yeniden birleştirecek olan dilde; kesintisiz bir duanın içindeyim.

Semih insanları sevindirmek ne güzel diyor. Evet, öyle sahiden. Almak değil. Vermek bu. Hayırla.

Türkiye'nin kalp damarları

Leyla İpekçi 26.02.2010

Balyoz, Kafes, Ayışığı derken, gazetelerde durmadan emekli bir subayın intihar ettiğini okuyoruz. Her gün artan bu şüpheli ölümlerin soruşturulmasıyla ilgilenecek fırsatı bulamadan eskinin faili meçhul aileleri biraraya gelerek zamanaşımına uğrayan davaları yeniden sorguluyor.

Bugüne dek ortaya çıkmamış bağlantılar konuşuluyor. Güneydoğu'da kuyular kazılıyor, yargısız infazla ortadan kaldırılanların isimleri gür sesle telaffuz ediliyor her gün...

Zamanını doldurduğu sanılan hiçbir zulüm yok olmuyor. Bütün mağduriyetler, adaletsizlikler diriliyor yeniden. Bastırılmış, susturulmuş, korkutulmuş sesler kulağımızda yankılıyor, çınlıyor durmadan...

Neden şimdi?

Kimilerine göre net iki cephe var. Bir yanda hükümet ve cemaat, diğer yanda çağdaş Kemalistler ve ordu. (İç içe geçişlerle tezahür eden hayatın gerçeğine hiç değmiyor ama bu açıklamaya sığınıyorlar.)

Bu gerginlik, iktidar kapışması nedeniyle yaşanıyor. (Böyle diyenler iktidarın hep aynı zümrenin tekelinde kalmasını doğal bir hak olarak benimsemişler çoktan.)

Emperyalistler, küresel aktörler bizi yönetiyor diyerek ne barışa ne de demokratikleşmeye sıcak bakıyorlar. (İktidarı zalimin diliyle istemek hangi kesim için mubah olabilir ki?)

Olup biteni bir kutuplaşma olarak görmekle yetinenler ülkenin kalbine giden yolu tıkıyor. Çünkü sert kutuplaşmaların son derece ince ayar mühendisliklerle kurgulandığını gizliyorlar. Militarizmin söylemleriyle halkı ilelebet yönetmeyi sürdüreceklerine inanıyorlar.

***

Eski yıllardan bugüne sarkmış hemen her sorunun ardında aynı nedenin olduğunu bilerek yaşadık durduk. Taşranın merkeze yaklaşması yönetici elitin tüm siyasi, iktisadi ve hukuki gücünü ilelebet kendi tekelinde tutamayacağını gösteriyordu.

Bu yüzden muhafazakâr, devletçi, milliyetçi kitlelerin demokratikleşmeyle tanışmalarını ve bunu talep etmelerini engellemek için yeni mühendislikler yapıldı durdu 2000'li yıllar boyunca.

Kimileri milliyetçilik sosuna bulanmış bu homojen, militer, devletçi, resmî söylemlerin tuzağına düştü sağda ve solda. Hâlâ da düşüyorlar. Beş yıl daha yaşadık, on yıl daha... Ve 28 Şubatları, 27 Nisanları geçirdik...

Kimine de hakikatin kapıları aralandı. Bu söylemleri çoğaltanların ardındaki mafyayı, banka hortumlarını, kirli çeteleri, kara parayı, kaçakçılığı, savaş rantçılığını, darbeciliği, cuntacılığı gördüler.

Bu süreç bildiklerimizi görünür kıldı bize de. Türkiye'nin dip akıntıları gerçeğe doğru akmaya başladı. Gerçeği örtmek isteyenlere karşı vicdan ittifakı kuranlar ne kimliklerine, ne sınıflarına ne de ideolojilerine bakıyor artık

birbirinin.

Hayatımızı, yıllarımızı, özgürlüğümüzü, kimliklerimizi, dillerimizi, sivilleşmemizi elimizden alanlar karşısında birleşenler, kurumların değil, suçluların yargılanmasını istiyor.

Gerçeği örtmeye çalışanların kabukları kendi kendine dökülüyor artık. Durmadan dökülüyor...

Çağdaş kızlarla oğlanları belli bir zincir dâhilinde tanıştırap evlendirme görevini başarıyla yerine getiren veya şehit ailelerinin acılarını kapı kapı dolaşarak hükümet devirmeye alet etmek için kullanan toplum mühendisleri bunu hesaplayamamıştı. Çünkü ilelebet gerçeğe hükmetmek imkânsız.

***

*“**Ordunun**, medyanın, yüksek mahkemelerin ve devanası sivil olmayan toplum kuruluşlarının el ele vererek gerçekleştirdiği dünyanın en ahlaksız post-modern darbesi 28 Şubat’ın yıldönümünde, 28 Şubat bin yıl sürecek diyenlere.*

Bin yıl sürmesi için toprak altında vatandaşına atılmak üzere bomba saklayanlara. Bin yıl sürmesi için alçakça eylem planları hazırlayanlara. Bin yıl sürmesi için kalan son hukuk kırıntılarını da hiçe sayıp yargı darbesi yapanlara. Bin yıl sürmesi için çocukların üniversite puanlarına göz dikenlere.

28 Şubat’ın bin yıl sürmeyeceğini söyleme zamanı geldi! Pardon ama artık sizin bu saçmalıklarınızı çekemeyeceğiz. Erken Final: Bin yılın sonu. 28 Şubat. 15.00’de Taksim Tünel’den Taksim Meydan’a.

70 Milyon Adım Koalisyonu.”

Bir adım da siz atın...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Örtülen adalet, ertelenen hakikat

Leyla İpekçi 05.03.2010

Neden Pınar Selek? Dün sabah yeniden yargılanması söz konusu olan Pınar Selek’e destek olmak için Garajistanbul’da düzenlenen basın açıklamasındaydık.

‘Hepimiz Tanıgız’ platformunun düzenlediği toplantıda konuşanlardan biri Yüksel Selek’ti. Soyadı benzerliği dışında Pınar Selek’in ‘manevi halası’ olduğunu söyleyerek Selek’in başına gelenleri protesto ederken gözlerim doldu.

Konuşmasında Pınar'ın Kürt meselesindeki istikrarlı barışçı tavrını, ayrımcılığa uğrayan her kesimle ilgili cesur tepkilerini, yılmayan mücadelesini sessiz bir çığlıkla hatırlattı.

Feminist, sosyolog, barış aktivisti Pınar Selek, 12 yıldır bitmeyen bir komplonun içinde. Mısır Çarşısı patlamasından sorumlu tutulduğunda hepimiz 'yok artık daha neler' demiştik. Ama olmuştu, oluyordu... Çünkü hukuksuzluk ve adaletsizlik ölçü değildi bu memlekette.

Selek'in hakkındaki bütün iddialar defalarca çürütüldü durdu. Açılan davada iki ayrı kez beraat etti. Patlamadan iki gün sonra polis onu gözaltına aldığı anda kendisine bu konuda bir soru dahi sorulmamıştı. İşkence altındaki ifadesinde de bir beyanı yoktu.

Fakat patlamadan bir buçuk ay sonra davayla ilgili sanık Abdülmecit Öztürk, sonradan yalanlayacağı ifadesinde eylemi Pınar Selek'le birlikte yaptığını söyledi. İfadesini işkence altında verdiğini defalarca açıklayan Öztürk'ün beraatı ise çoktan kesinleşmiş durumda.

Ama yerel mahkemenin beraat kararı bir yıl kadar önce Yargıtay 9. Dairesi tarafından bozuldu. O zaman da yine aynı tepkiyi verdik. Bu kadarı da olmazdı!

Böylesine mantıksız, hiçbir akla ve izana sığmayan, gerekçeleri dahi oluşturulamayan bir dava nasıl olur da halen ciddi bir biçimde birileri tarafından dillendirilirdi? Kimler bu hukuksuzluğavevicdansızlığa onay verebilirdi...

Bu memlekette kurumlara, gruplara, kesimlere, derneklere, cemaatlara, kısacası her kesime ve her kesimdeki bireye suç isnat edilir, iftira atılır, yaptıkları eylemler veya düşünceleri nedeniyle yaftalar, kaba genellemelerle, olmadık yakıştırmalarla etiketlenirler.

Pınar Selek ise tek bir isim. Ama vicdanı doğrultusunda haksızlığa uğrayan herkes için mücadele ediyor. Ve hiçbir dahli olmayan bir konuda suçlamıyor. Kendisini bu biçimde savunmak zorunda kalması bile bir başka haksızlık, hakaret.

İnsanın sahip olduğu bir fikirden dolayı ya da elini taşın altına koyarak gerçekleştirdiği bir eyleminden dolayı kendini savunmasıyla, bir iftira karşısında kendini savunması arasında çok fark var...

Mısır Çarşısı davası kamuoyunun nezdinde çoktandır Pınar Selek davasına dönüştürüldü. O ise bu sistematik haksızlığın kendi hakikatini esir almasından beri hiç izin vermedi. Bu süre içinde sayısız toplumsal buluşmada yer aldı, kitaplar yazdı, araştırmalar gerçekleştirdi. Sanırım haksızlığa ve adaletsizliğe karşı asıl direnme bu. Hepimiz tanığız.

'İki Tutam Saç:

Dersim'in Kayıp Kızları' belgesel filminin galası geçtiğimiz günlerde yapıldı. 1937-38 Dersim katliamında ailelerinden alınarak rütbeli askerlere evlatlık verilen kızların hikâyelerini anlatan belgeselin yönetmeni Nezahat Gündoğan.

Katliamdan sonra evlatlık verilen kızlar ve aileleri ile yapılan görüşmelerin yer aldığı belgeselin metinleri ise yazar Sema Kaygusuz'a ait.

Yabancı ailelerin yanına yerleştirilen ve hiç bilmedikleri kültürlerde yaşamaya zorlanan kızların Türkçeden başka dil konuşması da yasaklanır. Önce saçları sıfıra vurulur, modern giysiler giydirilirler. Cumhuriyetin 'medenileştirme' operasyonlarının erken tanıklarıdır onlar.

Dersim katliamı, diğer birçok felaket gibi tarihin eksik yüzü, resmî belleğin kör noktası. Kayıp kızların askerlerle olan fotoğraftaki yüzleri çok etkiledi beni. Ama bu yüzler kimlere ait diye düşünmedim. Çünkü o anda filmi seyreden herkesin, hepimizin kayıp yüzüydü onlar. Hakikatimizin örtülmüş yüzüydüler.

Filmden sonra yapımcı Kâzım Gündoğan, yaptığı konuşmada bu tür trajedilerin dünyanın elbette başka yerlerinde de olduğunu vurguladı. Ama dünyanın hiçbir yerinde sonsuza dek üstü örtülü kalamıyor.

lpekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kadın hareketinden yepyeni bir dil doğuyor

Leyla İpekçi 09.03.2010

Cumhuriyet Mitingleri döneminde özellikle görünür olan, ama hayatın her alanında var olan ve kendilerini çağdaş, feminist olarak tanımlayan kadınlarla bir iletişim sorunu yaşayanlardanım.

Mitinglerde ellerindeki Türk bayrağıyla kürsüden halkı çağdaşığa, laikliğe, tam bağımsızlığa davet ediyor, Kemalizmi övüyor ve ulusalcı coşkularıyla diğer tüm kesimleri ne kadar ötelediklerini fark etmeden nutuk atıyorlardı.

Farklı etnik kökenden gelen hemcinslerini terörist, bölücü olarak nitelendirmekte bir beis görmeyen bu tarz feministler, cinsiyet ayrımcılığından dem vururken, kimlik ayrımcılığı yaptıklarını fark edemiyorlar.

Hemcinslerinin başı örtülü olanlarından korkuyor, onlara küstahça tacizlerde bulunurken faşizan bir tutum sergilediklerini göremiyorlar. Fakat kadınların çektiği tüm acıyı –onu entelektüel bir analize tabi tutarak- en fazla kendilerinin anladığını varsayıyorlar.

O kadar ki, adaletsizliğin her zaman cinsiyet ayrımcılığından kaynaklanmadığını görecektir basiretleri de kalmıyor. Bunu hatırlatan hemcinslerini ise kimi zaman –kadın bile olmamakla!- suçladıklarına şahidim.

Buna bir de, örneğin Güneydoğu'daki hemcinslerini aydınlatmak için verdikleri tavsiyeleri ekleyin. Kendi kocalarına kondurdukları sabah busesini örnek göstererek evliliklerine modern sos katmak suretiyle bu kadınların 'kurtarılabileceğini' düşünebiliyorlar.

Militarizmin sivri diline sırtlarını dayamış bu tür 'kürsü feministleri'yle evrensel adaletin dili nasıl konuşulabilir; hiç bilemem.

Kadınlar Günü dolayısıyla dünküTaraF 'a konuşan Doç. Dr. Aksu Bora'nın sözlerini okuduğumda, belki biraz da bu yüzden, sahici bir 'kadınlar günü' hediyesi aldığımı düşündüm.

Bora, Kürt kadınlarının, Kürtlerin milliyetçiataerki yapısını eleştirirken aynı zamanda feminizmin Türklüğünü, Kemalizm üzerinden ona sirayet etmiş olan Türk milliyetçiliğini de eleştirdiğini söylüyordu:

"Kürt kadınlarının Türkiyeli feminizmin milliyetçi bantellerine basmasıyla Kemalizmle bir kez daha yüzleşmemiz, kadın hareketi içindeki milliyetçilikle daha açık mesafeleşmemiz mümkün olabildi" diyordu.

Feminizmin orta sınıf, kentli ve eğitimli kadınlardan ibaret bir hareket olmaktan uzaklaştıkça, daha politik, ayaklarının üzerine daha sağlam basan, daha güçlü bir hareket haline geldiğini anlatıyordu.

Cinsiyet eşitsizliğini, başka eşitsizliklerden ve ezilmelerden yalıtılmış bir şey gibi ele almamayı başardıkça, hareketin büyüdüğünü de belirtiyordu Bora.

Kuşkusuz çok umut verici bir gelişme bu... Çünkü cinsiyet ayrımcılığıyla mücadele etmek, ancak bu kapsamda ele alındığında hayatta kendi karşılığını bulabiliyor.

Aksu Bora'nın değerlendirmelerini okurken Ayşe Gül Altınay ile Fethiye Çetin'in hazırladıkları Torunlar adlı kitapta okuduğum Gülçin'in çarpıcı hikâyesini hatırladım.

Gülçin'in babaannesi 1915'te bütün ailesini kaybediyor. İstemediği bir Kürt erkekle evlendiriliyor. Onun çocuğuna ve kendi çocuğuna tek başına bakmak zorunda kalıyor. Yaşamındaki trajediler hiç bitmiyor. Sağ kurtulmuş birçok Ermeni gibi. "Erkekleri hep katletmişler" diyordu Gülçin. "Hep kadınlar çekmiş. Binlerce kadının hikâyesi aynı." Kitaptaki diğer tanıklıklarda bu kadınların ikinci, üçüncü kuşak torunlarının Ermeni kimlikleriyle yüzleşmeleri de yer alıyordu. Seksen küsur yıl sonra ilk kez.

Bir önceki yazımda bahsettiğim Nezahat Gündoğan'ın Dersim'in Kayıp Kızları belgeselinde, küçük yaşta tanımadıkları ailelere evlatlık verilen katliam mağduru yetim kadınlar da... İlk kez... Tıpkı 28 şubattaki mitinge birlikte katılan ya da Pınar Selek'in uğradığı haksızlığa birlikte direnen solcu ve başörtülü kadınlar gibi...

Kadınlar, feminizmin Kemalizmle içselleşen seçkinci, ötekileştirici, vesayetçi dilini terk ediyor giderek. Onun sığlaştıran, homojenleştiren ve hakikatleri örten dilinden kurtuldukça kadınların tüm kimliklerini kuşatan bir dil kuruluyor.

Eşitsizliklere adalet temelinde bakan; siyasetini yok sayılan acılardan, pıhtılaşmamış kanlardan, bazen de kayıp evlatların tutulamayan yasından alan kuşatıcı bir dil bu. Ve bu dil, hayatın birçok katmanında artık bizi kendine tanık gösteriyor. lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Muhteşem karmaşalarımız'ın ruhu

Leyla İpekçi 12.03.2010

Ferhat Kentel, *Taraftaki* "İmaj tekelinin sonu" adlı yazısında, "modern birey"e, "modern 'x' ya da 'y' ulusunun vatandaşı"na evrilme sürecimizin tıkanıldığını söylüyordu.

Çü

nkü kapitalist ulus-devletin tasarladığı insanın köylü, kadın, Kürt, Adıyamanlı, dindar, anne, hurafelere inanan ve daha binlerce özelliğinin muhteşem karmaşasıyla oluşmuş bir insan olamadığını anlatıyordu.

Yaz

ıyı okurken, bambaşka bir bağlamda, "modern birey" veya "x" ulusunun vatandaşı olarak kurguladığımız hayatlardan sanatın büyüğü dilinin ne kadar silindiğini düşünüyordum ben de.

Kendimizi homojen, tektip, tan

ımlanmış, ölçülüp biçilmiş bireyler olarak algıladıkça, sanattaki yaratıcılığımız da sınırlandırdı bizi. İndirgedi. Açık uçlarımızı kapattı.

Sanat ve sanat eseri piyasa, moda, milyon dolarlar, pazarlama, marka gibi sö

zcüklerle anılırken, tanınmış sanat eleştirmeni Donald Kuspit, sanatın sonundan dem vuruyordu yıllar evvel.

Kuspit, tinsel de

ğerlere inanan sanatçı tipinin yerini nasıl pazarın taleplerine göbekten bağlı 'postsanatçı' tipinin aldığını anlatıyordu. İmaj üretmek ve onu tüketmek, tanımsız yığınlara dönüştürmüştü hepimizi. Ve sanırım, sanatçı ruhu da, bu imaj alım satımları arasında kısırlaşmış, içeri kaçmıştı.

Kentel, kapitalist ulus-devleti anlat

ırken, her vatandaşın kendisini özdeşleştirebileceği kahramanlıklarla dolu bir tarih ya da "ideal insan" ve gene kendisini özdeşleştirebileceği mükemmel bir "tüketici birey" için imaj üretimi ve tüketiminin vazgeçilmez olduğundan da bahsediyordu. Bu tür bir bakış açısı da 'yolculuk'larımızı satıhta tuttu sanırım hep.

Ama "

artık insanların içindeki tek bir dürtüye hitap ederek yaratılan imaj, kurgu ve anlam yerine, insanların sahip oldukları bütünlüğün içindeki sonsuz çeşitlilikten çıkardıkları boyutlarla farklı imajlar ve anlamlar üretiliyor" diyordu Kentel. İmajlar üzerinden oluşan hiyerarşi de bozulmuştu zaten giderek.

Ferhat Kentel, *Taraftaki* "İmaj tekelinin sonu" adlı yazısında, "modern birey"e, "modern 'x' ya da 'y' ulusunun vatandaşı"na evrilme sürecimizin tıkanıldığını söylüyordu.

Çü

nkü kapitalist ulus-devletin tasarladığı insanın köylü, kadın, Kürt, Adıyamanlı, dindar, anne, hurafelere inanan ve daha binlerce özelliğinin muhteşem karmaşasıyla oluşmuş bir insan olamadığını anlatıyordu.

Yaz

ıyı okurken, bambaşka bir bağlamda, "modern birey" veya "x" ulusunun vatandaşı olarak kurguladığımız hayatlardan sanatın büyüğü dilinin ne kadar silindiğini düşünüyordum ben de.

Kendimizi homojen, tektip, tan

ımlanmış, ölçülüp biçilmiş bireyler olarak algıladıkça, sanattaki yaratıcılığımız da sınırlandırdı bizi. İndirgedi. Açık uçlarımızı kapattı.

Sanat ve sanat eseri piyasa, moda, milyon dolarlar, pazarlama, marka gibi sö

zcüklerle anılırken, tanınmış sanat eleştirmeni Donald Kuspit, sanatın sonundan dem vuruyordu yıllar evvel.

Kuspit, tinsel de

ğerlere inanan sanatçı tipinin yerini nasıl pazarın taleplerine göbekten bağlı 'postsanatçı' tipinin aldığını anlatıyordu. İmaj üretmek ve onu tüketmek, tanımsız yığınlara dönüştürmüştü hepimizi. Ve sanırım, sanatçı ruhu da, bu imaj alım satımları arasında kısırlaşmış, içeri kaçmıştı.

Kentel, kapitalist ulus-devleti anlat

ırken, her vatandaşın kendisini özdeşleştirebileceği kahramanlıklarla dolu bir tarih ya da “ideal insan” ve gene kendisini özdeşleştirebileceği mükemmel bir “tüketici birey” için imaj üretimi ve tüketiminin vazgeçilmez olduğundan da bahsediyordu. Bu tür bir bakış açısı da ‘yolculuk’larımızı satıhta tuttu sanırım hep.

Ama “

artık insanların içindeki tek bir dürtüye hitap ederek yaratılan imaj, kurgu ve anlam yerine, insanların sahip oldukları bütünlüğün içindeki sonsuz çeşitlilikten çıkardıkları boyutlarla farklı imajlar ve anlamlar üretiliyor” diyordu Kentel. İmajlar üzerinden oluşan hiyerarşi de bozulmuştu zaten giderek.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cehennemlerden cennetlere: Pelin Batu

Leyla İpekçi 16.03.2010

Neden Şimdi? Neden belleklerden silinen en sivri, en acılı kelimeler şimdi canlanmaya başladı? Zamanaşımına uğramış faili meçhul cinayetlerle katledilenlerin aileleri bu dönemde ilk kez biraraya geliyor. Diyarbakır cezaevi zorbalığı, Dersim katliamından çıkan yetim kızların hazin öyküleri, Alevilerin bir türlü çözölemeyen en basit ibadet sorunları, Romanların sorunları...

Açılımlar, yarı açılımlar, açılammamalar...

Konjonktürden, hükümetin yarı iradesinden, derin devlet yapılanmalarının en azından bir kısmının içerde olmasından, dış ilişkilerden, cuntacılığın ve darbeciliğın iç hesaplaşmalarından... Kısacası tüm sayılan gerekçelerden çok bağımsız bir etmen daha var:

Hakikatin hareket hali!

Hiçbir siyasi kararın, hiçbir iktidar çatışmasının önünde duramayacağı bir olgu bu. Ve bu bağlamda hiç kimse üç gün sonra neyle karşılaşacağını bilmiyor.

En gerçek ıslak imzaların dahi yeniden sahteleştirilebildiği bir dönemde, nasıl oluyor da gerçekler halen kendi metaforlarını hiç umulmadık biçimlerde dayatıyorlar toplumsal hayatımıza...

Bir şey oluyor sahiden. Mesela Hayko Bağdat, Ankara Rixos Otel’de, Abant toplantısında tüm siyaset terimlerini aşan, kalbin kâinatlarına ulaşan bir konuşma yapıyor. Baskın Oran, Haşim Haşimi, Arus Yumul, Bejan Matur, Ayşe Böhürler, Galip Ensarioğlu, Tanel Demirel, Eser Karakaş... Hep birlikte dinliyorlar onun kuşatıcı sözlerini.

“Ey cemaat-i Müslimin” diyor bir ara. “Siz boşverin şu parlamento kararlarını. Bu yıl 24 Nisan’da bu topraklarda artık olmayan Ermeniler için bir Fatiha okuyun!” Mümtaz’er Türköne, bunu yapacağını belirtiyor.

Herkül Milas, ‘Rum kontenjanı’ndan toplantıya katıldığı esprileri arasında, buluşmalarımızın sahiciliğini ifade ediyor. Bir Müslüman işadama ayetlere gönderme yaparak, Alevi açılımına dair “Onları sen tanımlayamazsın” diyor, resmî söylemin canevine: “Bırakın, herkes kendini istediği gibi tanımlasın!”

Hüseyin Hatemi, sevginin evrensel yasalarını kucaklayan konuşmasında, ‘çılgın Türkler’e rağmen ‘yılıgın Türkler’in geleceğimizi inşa sürecine dair önemli tesbitlerde bulunuyor.

Ferhat Kentel, 'kimlikler muhabbeti'nden bahsederken, kimliklerin cehenneminden cennetine girmeye başlıyoruz bir anda. Hep beraber... Hakkâri Üniversitesi rektörü de var, Süryanilerin avukatı da. Diyarbakır Baro Başkanı da.

Ve sonra gece televizyonda Pelin Batu'ya küstahlık etmekte olan, son derece maşist, kaba genellemeci iki tarihçiyi izliyorum. Kendi sözlerinin şehvetine kapılmışlar. Cehennemdeyim yeniden.

Pelin Batu, onların pişkin kelimelerine indirgenemeyecek denli saf ifadeleriyle ve gür çıkan duyarlılığıyla bu gösterişli şiddetin pençesinde, katledilmişler karşısındaki acısını ifade etmeye çalışıyor.

"Türk ya da Ermeni..." diyor; "birlikte üzülelim" diyor. "Yas tutalım" diyor. Kalbin kuşatıcı ve tüm kimliklerin ötesine yollayan sesiyle konuşuyor. Tıpkı bizim buluşmamızdaki gibi.

Fakat karşısındaki tarihçi bilirkişiler hayır, onlar bundan hoşlanmıyor. Onlar bunu çok layt, belki çok feminen buluyorlar. Bağışlayıcılığın, birlikte güzelleşmenin, hakikatin dilini duymak istemiyorlar.

Çok ağır geliyor bu onlara.

Durmadan onun sözünü kesiyorlar, katlanamıyorlar onu duymaya. O kadar ki, sonunda "kesmeyin" diyen Batu'ya, "kesmeyelim de besleyelim mi" diyebiliyorlar.

İnsanlığın düştüğü an! İşte ortak acımızın en canlı belgeleri!

Haklıyken bile karşısından özür dilemenin mesela Ahi ahlaki olduğunu sorsanız bilirler, ama bu yalnızca bilgidir onlar için. Hayatın nuru başka 'tarih'lerdedir çoktan... Başka yüzlerde. Başka kalplerde.

İttihatçıların zulmünü onaylamak adına masumların acısından ideoloji devşirdi onlar. Ve çirkinlik çıktı ortaya.

Siğ, aleni, dolaysız bir çirkinlik. Kimliği ne olursa olsun, katledenin kökenine bakılmaz. Onlar baktı. Kimlikler cehenneminin çukuruna düşürdüler kendilerini...

Herkesin suçlu olduğu yerde, kimsenin artık suçlu olmadığını söyler Hannah Ardenh.

Pelin Batu'dan yansıyan güzelliğin aynasında kendi suçlarına bakabilecek denli masum değillerdi belki.

Bu yüzden, meşru gördükleri bir ittifakla onun tuttuğu aynadaki sırrı dökmeye kalktılar.

Hakikat ile hak arasındaki bağları sonsuza dek kopuk bırakmaya ne kişilerin ne de aygıtların gücü yetiyor.

'Hakkıyla' unutulmamış her katliam, zorbalık: Hayat hikâyelerimizin bir anında kendi tezahürlerini bütün mesafesizliğiyle teşhir ediyor işte. 'Hakikatin hareket hali' uyarınca, daha da edecek...

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu mühendislikten geriye ne kalacak...

Leyla İpekçi 19.03.2010

Cemil Ertem geçtiğimiz günlerde Taraf 'taki yazısında 'Devrimci Karargâh'ı hatırlatıyordu. Sabancı suikastını da gerçekleştiren çakma yerel sol örgütü, Diyarbakır'da Emniyet Müdürü'nü öldüren Hizbullah'ı da hatırlatarak

“ne oldu” diye soruyordu.

“Bu Hizbullah, tabii ki Beyrut’ta milyonlarca insanı meydanlara dolduran Hizbullah değil. Çakma Hizbullah’ın Gaffar Okkan’ı öldürdüğünü artık bu devlet itiraf etmelidir” diyordu.

Bize özgü Hizbullah’ın tam da AB’ye üyeliğimizin kabul edildiği günlerde aniden dehşet saçan eylemlerinin deşifre olduğunu hatırladım onu okurken.

Ertem, “12 Eylül’den kalma yapılar iyice açığa çıkınca ‘Devrimci’ Karargâh gibi yapıları yaratıp bunları PKK’nın içine soktular” diyordu.

Geçtiğimiz hafta gözüme ilişen bir başka haberi daha hatırladım sonra. Diyarbakır’ın Lice ilçesinde 1994’te kaybolan beş kişiye ait kemikler, 2003’te bir toplu mezardan çıkarılmıştı. 2009’da kimlikleri tesbit edilmişti.

Daha sonra Adli Tıp ile savcılık arasında kaybolduğu söylenen bu kemiklerin hikâyesinin nasıl sonlanacağını merak ediyordum. Nihayet, geçtiğimiz hafta bu kemikler Diyarbakır

Kimcesizler Mezarlığı’nda ortaya çıkmış.

Ailelerine teslim edilecekmiş.

Cemil Ertem’in dediği gibi; devletin yetkilileri belki ‘Devrimci Karargâh’ı da, çakma yerel ‘sol’ örgütleri de, ‘El-Kaide’yi de, ‘Hizbullah’ı da hepsini biliyorlar. Bu bilgi, bugünden yarına suç işleyenleri adalete teslim etmeye yaramıyor.

Ama kemikler bile ilelebet toprak altında kalamıyor işte. Toprak da tanıklık ediyor yeri geldiğinde.

Darbeye soğuk bakanlar, bizzat darbecilerin yaptığı bir listede eksi ile işaretlenmişti –gazetelerden okuduğum kadarıyla. Mesela bir korgeneral isminin yanında şöyle yazıyordu:

Dürüsttür, mantalite olarak yakındır, ancak filanca paşanın etkisindedir. Bir tuğgeneral içinse adının yanında, ailesi aşırı muhafazakâr diye yazıyordu.

Nihayetinde isimler, bazen katliam ve cinayet yapabilmek için çakma örgütler kurulmak suretiyle uyduruldu. Bazen gerçek isimler, bir suça isnat edilmek üzere, neredeyse belge yerine geçirildi. Bazen de tıpkı kemikler gibi, kimsesizler mezarlığında silinmeye çalışıldı.

Devletin isimlerle envanter tutma geleneğinin altında ise daha ‘derin’ bir zihniyet vardı kuşkusuz. Bir yandan herkesi ‘Türkleştirmek’ için tüm kimliklerini vatandaşların elinden aldı. Ama bir yandan da ironik olarak, onları hep bu kendilerinden esirgediği kimliklerle fişledi.

Ezkaza siz ‘muteber’ bir vatandaş olarak kökeninizi unutmuş ya da inkâr etmişseniz dahi (sözelimi bu topraklarda Ermeni olduğunu bilmeyen nice torun var), sizi Ermeni olarak ‘fişlemeye’ devam etti. Sadece bilmediğiniz kökeniniz yüzünden sizi olağan şüpheli ilan etti.

Vatandaşını, elinden aldığı ve imha ettiği kimliklerle fişlemeyi sürdüren devlet, konjonktüre göre bazen Kıbrıs davasını öne sürerek binlerce Rumu, mallarına el koyarak yurtdışına yolladı. Bazen de Varlık vergisiyle mağdur etti.

Alevilerle Sünnileri birbirine düşüreceği zaman, hangi evlere saldırılacağı ya da 6-7 Eylül olaylarında hangi dükkânların yağma edileceğini organize edebilmek için, bu envantere her zaman ihtiyaç duydu devlet.

Tarihteki tüm bu organize suçları deşifre ettikçe... Çeteciliği, darbeciliği ve bunun sivil uzantılarını ortadan kaldırdıkça... Banka hortumlayanları, kamu bankalarını dolandıranları, mafyayla ittifak edenleri, darbecilik ideolojisine servet yatıran işadamlarını, rahip öldüren tetikçilerin ardındaki ideologları, gazeteciler vesayetini vesaire teşhir ettikçe...

Geriye toplumsal kaos adına pek az bir şey kalacak kuşkusuz...

Bunca 'masum' bir toplumda mühendislik yapmak kolay olmayacağı için, vatandaşları hep teyakkuza tutmak şarttı bugüne dek. Ben de Ertem gibi sorayım artık: Peki ne olacak?

Acaba bundan sonra da organize suçta ittifak etmek, provokasyon yapmak, gaza getirmek, infial yaratmak bu kadar kolay olacak mı...

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ermeni uçurumunda piknik

Leyla İpekçi 23.03.2010

Hayata dair hikâyelerin hiçbir zaman unutulmadığını, resmî tarihlerin en katı süzgeçlerinden geçirildiklerinde bile dipdiri kaldıklarını biliyorum. Çünkü onların hiçbir ideolojiyle, siyasetle, parlamento kararıyla silinemeyecek sesleri var.

Berke Baş'ın yönetmenliğini yaptığı *Nahide'nin Türküsü* adlı belgeseli izlerken, işte, bir kez daha o sesi duydum. Ermeni büyükannesinin kayıp hikâyesinin peşine düşmüştü. Bunu ailesi için kayıtlara geçirmek istemişti...

Ordu'da Ermeni yaşadığını biliyor muydum? Belki düşünmemiştim... Berke Baş, kamerasını ilk aldığı anda Ordu'nun Ermenilerine ve evin içinden çıkmayan hikayelerini kendisiyle paylaşabilecek olanların peşine düşmek istemiş.

Filmin bir yerinde, babasıyla birlikte elinde kamerasıyla onun çocukluğunun geçtiği eve gidiyorlar. Birdenbire orasının bir Ermeni mahallesi olduğunu, orada Ermeni komşularının yaşadığını anlatmaya başlıyor babası.

Bu 'birdenbire'lik halinin hepimizin şahsi tarihinde bir karşılığı olduğunu artık biliyorum. Bir 'çoksesli koro' kıvamında, tarihin bugününde, şimdilerde duyuluyor bu ses.

Berke Baş filmini çekerken Ordu'da yalnızca beş Ermeni varmış, sonra dörde düşmüş. "Sevkiyat" diyorlardı 1915'ten bahsederken. Sevkiyat sırasında ufak çocuklarını taşıyamaz hale gelen annelerin, geçtikleri bölgelerde çocuklarını bırakmak zorunda kalışlarını anlatıyordu bir esnaf.

Ve bunları izlerken, boşluk oluşuyordu benim gözlerimde, kulaklarımda. Daha önce *Dersim'in Kayıp Kızları* adlı belgeselde, katliamdan sonra yetim kalarak çeşitli ailelere yollanan ve bugün artık çok yaşlanmış büyükannelerin hikâyelerini izlerken de hissettiğim gibi...

Sanki ancak hakikat ile doldurulacağı zaman ve 'hak'kiyla unutulacağı zaman dolacaktı bu boşluk. O zaman boşluğun yerini adalet duygusu alacaktı. Hiçbir ülkenin, hiçbir parlamentonun ya da davanın avukatlığı olmayacaktı bu.

Adaletin avukatlığı olacaktı yalnız.

***

Eski fotoğraflar vardı filmde. Ordu'nun tepeden görüntüsü. Kocaman bir Ermeni okulu. Kilise. Mahalle. 1900'lerin başı... Kendi tarihime dönüyordum ister istemez. Hepimizin yaptığı gibi...

Sözgelimi ben, ne Selanik muhaciri olan baba dedelerimin İstanbul'a gelişlerini, Varlık vergisi günlerindeki zorluklarını dinlemiştim. Ne de Kürt olduklarını çok sonradan öğrendiğim Eğinli dedemlerin yüzyıl başına dek Ermeni adı olan köylerinin hikâyesini duymuştum.

Şimdiyse toprak tüm tanıklıklarını usul usul çıkarmaya, geri kismaya başladı. Çok gecikmiş bir biçimde, kimliklerimizin zamanda ve mekândaki tezahürü olan hikâyeleri geri çağırıyoruz durmadan.

Fethiye Çetin ile Ayşe Gül Altınay'ın hazırladıkları *Torunlar* adlı kitapta, "Büyükbabamın Ermeni olduğunu hep biliyorduk ama onu algılayacak bir tarihsel birikimimiz yoktu" diyor Berke Baş, filmin hikâyesini anlatırken.

Nahide'nin Türküsü'nde beni en çok çarpan sahnelerden biri, kitaptan öğrendiğim kadarıyla Berke Baş'ı da epece etkilemiş. Ermeni mahallesinde çekim yaparken yanına çocuklar geliyor.

Çocuklardan biri, çok doğal bir biçimde "Bu evi belki Ermeniler yapmıştır" diyor. Nereden biliyor? Neden şimdi söze dökülüyor ilk kez? Sonra da "Buralarda Rumlar ve Ermeniler çok yaşamış. Şu aşağıda da bir okul var, onu da Ermeniler yapmışlar, ama sonra gitmişler" diye konuşmaya başlıyorlar.

"Bütün filmde bellekle boğuşuyorsun" diyordu Berke Baş. "Sonra birden sokakta karşılaştığın bir çocuk sana burada Ermeniler, Rumlar yaşardı diyor." "Hakikatin hareket hali" diyorum ben de buna. Kimse önleyemiyor.

***

"Yazları yaylaya giderdik" diye anlatıyor Berke Baş, *Torunlar* kitabında. Aralarında şöyle konuşmalar geçermiş: "Nereye gidelim bugün? Bugün nerede piknik yapalım? Ermeni Peyi'nde... Peyi, uçurum demek, Ermeni uçurumu yani. Ermenileri attıkları yer.

Ermeni Peyi'nde pikniğe gidilirdi. Karşısında Ablak Taş vardır. Orada oturup Ermeni Peyi'ne bakarak çay içilir. Sonra düşündük, büyükbabamla falan da geliyorduk herhalde diye. O dil o kadar yerleşmiş. Bilirsin ki oradan Ermenileri atmışlar..."

Nezahat Gündoğanlar, Berke Başlar... Bu hayat hikâyeleriyle, dilimizi zehirli terimlerinden söküp atıyorlar. Bizlere düşense bu tanıklıkları dilde çoğaltmak...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni anayasa ve mutluluk

Leyla İpekçi 26.03.2010

Anayasanın bazı maddelerinin değiştirilecek olması yüzünden yine kilitleniyor gündem. Yine aynı yaygaralar, nakaratlar... Gazeteler, televizyon, siyasi partiler, sivil toplum örgütleri, kanaat önderleri, yazar çizerler tartışıyor.

Keskin siyasal kutuplaşmanın olduğu söylenen bir memlekette, toplumsal bir mutabakat, bir sivil sözleşme yapılmak isteniyor.

Askerî darbe anayasasının sivil toplum sözleşmesi olarak yenilenmesine karşı çıkanların ilk gerekçesi mesela bunun bir AKP taslağı olması. Bir diğeri ise seçimlere bir yıl kalmış olması.

Ama taş atan çocuklardan bazılarının hapiste kaybedecekleri bir tek gün yok. Anadilinde konuştu diye bölücü ilan edilenlerin de... Darbecilerle cuntacılar ise ceza almaya almaya kendilerini o kadar masum hissettiler ki, en görünmez şiddet eylemlerine imza atmalarının önüne geçmek için beklenecek bir an bile yok.

Karşı çıkanların umurunda değil toplumsal hakikatler. Peki yapmayalım, bırakalım o halde, uzlaşma sanki bir gün siyasi partiler arasında sağlanabilecekmiş gibi, kendimizi kandıralım ve unutalım gitsin. Bunu istiyorlar. İki yıl önce de unuttuğumuz gibi...

Peki, sonra hayat? İnsanlar? Barış? Mutluluk rüyalarımız? Hayallerimiz? Toplumsal refah? Yazının başında saydığım topluluklara dahil olmayan sivil kitleler, sessiz yığınlar, hep bir ağızdan darbe anayasasına sahip çıktığında mı ancak, mutlu bireyler olarak yaşayacak bazılarımız bu toplumda?

Bir yandan ilelebet bir mağduriyet söylemine toplumun pek çok kesimini hapsedeceksiniz, bir yandan da onlar adına konuşmaya devam mı edeceksiniz?

***

Osman Can, Anayasa Mahkemesi Raportörü, dünkü *Taraf'a* verdiği röportajda, "eğer Türkiye'ye şeriat (bugün bu tanıma yüklenen anlamda) gelecekse, bunu getirecek olan bürokrasidir" diyordu.

Ve anayasaları ortadan kaldıranın, siyasi partileri kapatanın, militarist bir yapı inşa edenin, totaliter yapıyı güler yüzlü maskelerle devam ettirenlerin parlamentolar olmadığının altını çiziyordu.

Osman Can'ın yerinde tesbitine rağmen, siyasi iradesini bağımsız bir biçimde (!) ortaya koyan Deniz Baykal ise –artık klişeleşmiş tepkisiyle- yirmi altı maddelik anayasa değişikliği paketine dair eleştirilerini sunarken şöyle diyordu:

"AKP kimseye danışmış değil. Ne hukuk otoritelerinin ne üniversitelerin ne siyaset camiasının ne sendikaların ne esnafın ne işadamlarının bilgisi var. Kimse bilmiyor. Kim biliyor, başbakan ve yanındakiler biliyor. Bunu hazırlamış diyor ki üç güne süre size. Böyle anayasa değişikliği olmaz. Olursa bu anayasa olarak millet tarafından benimsenmez."

Baykal'a göre millet, on yıllardır mağdur edildiği yasaların değişmesine sırf AKP'nin kusurlu üslubu yüzünden net bir biçimde hayır diyecektir. Kendi varoluş hakikatini bir kez daha inkâr edecektir.

Böyle bir millet tasavvuruyla, siyasi söylemlerini oluşturan Baykal ve partisinin, toplumsal sözleşmeye ve bundan doğacak ortak bir mutluluk diline ne tür yapıcı katkıları olabilir?

Yargıçlarla savcıların atamalarını düzenleyen, devletin menfaatlerini adaletin önünde tuttuğunu beyan eden, siyasi kararlara on yıllardan beri imza atan ve eleştirildiği anda rejimin tehlikeye girdiğini haykırmaya başlayan yargının sultasını, evrensel adalete tercih ediyor Baykal. AKP'nin sunduğu bu tasarımı yetersiz bulduğu için eleştirmek yerine, darbe anayasasına sahip çıkıyor.

***

Sezin Öney'in, Avrupa'nın önde gelen anayasa hukuku uzmanlarından András Sajó'dan alıntıyla *Taraf*'taki son yazısında bahsettiği 'anayasal an'a epeyce yaklaştık oysa:

"Yani toplumun, benzer deneyimlerden geçmenin getirdiği birliktelik duygusu içinde, ortak hareket ederek, ortak bir kimlik heyecanı ve hevesiyle bir anayasa oluşturması, anayasal an yakalanınca mümkün olabiliyor."

Ortak duygularımızı gözlemlediğimde, memleketin çeşitli bölgelerindeki siyaset ötesi gündelik hayata karıştığımda, hep bunu fark ediyorum. 'Anayasal mutluluğumuz'a engel olanların sığ sözcükleriyle, bu ânın yaşanmadan geçiştirilmesi artık mümkün değil.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Milliyetçilik mümin kalbin neresinde

Leyla İpekçi 30.03.2010

'**Bitmeyen özcülük**' yazısında Halil Berktaş, İslam ile milliyetçilik arasında mutlak bağdaşmazlık olduğunu varsayan *Taraf* yazarlarını eleştiriyordu. Berktaş'ın biçimsel olarak getirdiği argümanlarına katılıyorum. Evet, "olabilecek en ileri, en mükemmel haliyle ideal bir dini, olabilecek en kötü, en berbat, kapkara haliyle milliyetçiliğin karşısına dikmek" olguları anlamamıza yardımcı olmuyor.

Bense, kalbin olgularla açıklanamayacak dilinde, milliyetçiliğin 'teslim olmuş bir kalp'te hiçbir biçimde yeri olmadığını ifade etmeyi deneyebilirim ancak.

Öz; bizim algımızı kuşatabilmek için yansımalara, biçimlere bölünür durmadan. O'nu bilme biçimlerimiz sonsuzdur. Ama içimizde karşılığı olan tevhid bilgisinin evrensel niteliğini yok saydığımızda, onu sebepler ilmine indiriyor, metafiziğini örtüyoruz.

Öz'ün bizdeki bu tezahürleri aynı ânın içinde sonsuzluğa da gidiyor, Mutlak'a da (her sayıda var olan 1'e) geri dönüyor durmadan. Yaratım'ın di'li geçmişe ait bir kavram olmaması da bundan. Yaratılış her an sürmekte. Ve işte Öz, bütün bu hareketi, dönüşümleri, sonsuz değişimi içeriyor.

Frithjof Schuon'un tabiriyle, Öz, Mutlak'ın bir karakteristiğidir, tıpkı Sonsuzluk ve Mükemmellik gibi. Onun adeta batını hayatıdır. Taşarak kendisini sürdüren ve dünyayı yaratan aşkıdır. Varolan her 'şey'in bu yüzden, bu ilahi aşka bakan bir yüzü, bir boyutu vardır mümin kalpte. Bu nitelikle, her şeyin (gazabın bile) aşkın boyutunu keşfetmek mümkün hale gelir.

Gazap ile merhamet arasındaki, korku ile umut arasındaki, aciziyet ile kemaliyet arasındaki ilişkiler dünyevi hayatın her alanında var. Dolayısıyla vahşet ve zulmün tarihine de, sosyolojisine de bürünecektir doğal olarak. Ama kâinata yayılan feyz, tüm yaratılışı kuşatır. Tarihselliğe sığdıramazsınız.

***

Hakikatin Birliği'ni (tevhid diyelim kabaca) seküler dilde ifade edebilmek için, yukarıda dediklerimi biraz daha açmayı deneyeyim. Tevhidin doğasını kavramamızı engelleyen bazı örtüler var çünkü. Kabuk ve öz arasında yapılan ayırım da, bu örtülerden biri bence.

Halbuki Öz, yani Mutlak; tabiatı gereği sonsuzluğu kuşatır. Tüm ayrımları, parçalanmaları, bölünmeleri içerir. Schuon'un dediği gibi, İlahi Nur: Öz'ü 'boşluğa' yansıtır ama hiçbir şeyi dışarı koymaksızın ve ayırmaksızın. Zira ilke değişmez ve bölünmez. Ve hiçbir şey O'ndan ayrı tutulamaz.

Bir başka deyişle, O'nunla birlikte hiçbir şey varolamaz ama O'nsuz da hiçbir şey varolamaz. İşte bu iki sınır arasında bir keşfetme, hayret ve hayranlığa varma serüvenidir iman.

Yani nur, eşyanın veya insanın kendine dönük yüzüne olduğu kadar, Rabbine dönük yüzüne de yansır. Bu keşfin, bir iç bilgi olarak emin bir biçimde taşınması, müminliğin niteliğiyle bağlantılı sanırım. Işığı yakalayarak kırıp yayan bir kristal olmaktan bahsediyorum. En küçük kristal parçasından, en devasa gökadeye dek... Hakikatin ruhunu taşıyoruz bu nurla.

Kalp, asli tabiatı gereği tevhid ilkesini kendinde bilmektedir. Kimseden öğrenilemeyecek bir bilgidir bu. Öğreti veya kuram ya da akım değil. Kalbin bu bilgisini ifade edecek olan dil, sanırım 'hal dili'dir. Neden sonuç ilkelerinin ötesine bizi yollayan, sebepsiz sonuçlardan dolandırarak, isim ve anlam verdiğimiz her şeyin ilk sebebine bizi yollayan dilin kalpteki alfabesi...

***

'Gizli hazinenin bilinmek istemesi' ve insanın bu yüzden yaratılması (Kudsi Hadis), emaneti taşıma sorumluluğu yükler mümin kalbe. Salt olgulardan gidemezsiniz artık. Olgulara bakarak ışıldayamazsınız çünkü.

Sebepler ilminde bireysel ve toplumsal gerçeklerin çok önemli bir boyutu var elbette. İkilikler katıdır çünkü bu. Ama bizi tüm kabukların (ideolojilerin, kimliklerin, hiyerarşik ilişkilerin) ötesine yollayan aşkın ve içkin dil yoktur. Tanrı'nın bilinmek istemesindeki aşk yoktur. Sosyolojik ya da tarihsel verilerle sevgilinin iç sesini duymayız.

Mümin kalbin serüveni şu düsturla başlar: "Hiçbir şeyi O'nun önüne geçirmemek." İlahi emirdir bu. O'nun sevgisinin önüne geçirdiğiniz her şey, sizin yarattığınız kutsallardır, yani şirk putlarınız: Kustadığınız kavim, iktidar, ulus, ırk, milliyet ve köken en başta.

Kendini öz sanan kabuk: Tanrı İnsan Kâinat ilişkisindeki hakikatte derinleşmek yerine, ben daha iyisini yaparım diyerek, hiyerarşiyi bozuyor durmadan. Bu durumda kendi mutlaklarımızın yansıdığı aynada, imanı milliyetçilik gibi bir ideoloji zannedebiliyoruz. Ve eksiliyor hakk / hakikat.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Adil hafıza ve 'hakkiyla unutmak'

Leyla İpekçi 02.04.2010

Osman Köker, "Ermeni uçurumunda piknik" adlı yazımdan sonra bana bir mail yolladı. Birzamanlar Yayıncılık'ın yayın yönetmeni Köker'in 2005'te yayımlanan kitabının adı: *100 yıl önce Türkiye'de Ermeniler; Orlando Carlo Calumeno Koleksiyonu'ndan Kartpostallarla*. Geçtiğimiz yaz Türkiye'nin doğusundaki eski Ermeni mekânlarını gezdiğini anlatıyordu mektubunda.

"Son durağım Ordu oldu. Yola çıktığımda kafamdaki şablon şöyleydi: Ermeniler bir şekilde 1915'te öldürüldü, sürüldü; onlardan kalan mekânlar da daha sonra el değiştirdi. Kiliseler yıkıldı, yerine başka binalar dikildi vesaire. Bu gezi sonunda şunu anladım:

Birçok yerde Cumhuriyet döneminin başlangıcında da önemli sayıda Ermeni kalmış. Ya da geri dönerek eski şehirlerinde yeniden yaşamaya başlamışlar. Ve Ermeni kiliseleri ve okullarına orada halen Ermeniler yaşıyorken

el konulmuş.

Düşünebiliyor musunuz, bir şehirde birkaç yüz Ermeni yaşıyorsunuz, her pazar kilisenize gidiyorsunuz ve bir gün valinin emri var denerek kiliseniz yıkılıyor. Mesela Ordu'da kilisenin yıkılma tarihi 1934. Kilise yıkıldığında şehirde hâlâ 135 Ermeni aile yaşıyormuş. Yani bir cemaat ve hatta görevinin başında bir papaz varmış.

Eskiden papaz evi olarak kullanılan, kilisenin karşısındaki küçük evde oturan yaşlı bir (Türk) kadınla konuştum. Kendisi Ordu'ya geldiğinde kilise çoktan yıkılmış olmasına rağmen, papaz hâlâ o evde kalıyormuş. Gelenlere dua okuyor, görevini bir şekilde sürdürmeye çalışıyormuş. Sonunda o da Arjantin'e göçmüştü."

***

Davutoğlu, geçmişte yaşanan acı olaylarla ilgili olarak iyi niyetle adil hafıza kavramını öneriyor. Ama içerdiği anlamı hakkıyla doldurmak için Köker'in yukarıda anlattıkları gibi daha çok yaşamsal alanlara, daha çok canlı tanıklıklara ihtiyacımız var.

Resmî devlet söyleminin üzerini örttüğü pek çok zulümde acıları olan ve bu acıları miras alan kuşaklar bugün artık nihayet konuşmaya ve dinlenmeye başladı. Bizler de yüzleşme için bunun önemine değiniyoruz.

Toplumsal muhafazakâr kesimlerinde bu yüzleşme eyleminin farklı yansımaları olduğu bir vakıa. Yüzleşmeyi çok direkt, çok dolaylı ve fazla somut bulabiliyor çünkü insan. Yüzleşme kelimesinden daha içsel, daha dolaylı, biraz daha sırlı bir kelime icat edebilmek gerekiyor belki.

Baudrillard, "karşılaşma, yüzleşme; her zaman aşırı gerçek, aşırı doğrudan, aşırı patavatsızdır" der. "Sırrı yoktur." Sahiden de, yüzleştikçe, yani ittihatçılar ve post ittihatçılar eliyle gizlenerek resmîleştirilen tarihî gerçekleri öğrendikçe (özellikle de Ermeni meselesinde) zihinler açılıyor olabilir ama yüreklerin açılması için daha fazlası gerek bize.

Üzülebilmek, vicdanında bir alan açmak ve birtakım katillerin katlini üstlenmek yerine onlar adına bir mahcubiyet duymak... Tüm bunlar toplumsal katmanlarda içsel deneyimler olarak belli bir sürece yayılıyor doğal olarak.

Yapıcı bir özeleştirici ise ancak "bir daha olmasın" dedikten sonra kendi dilini oluşturabiliyor. (Başkaları; bizden böyle istediği için değil!) Yüzleşme eyleminin, Baudrillard'ın dediği gibi aşırı gerçekliği nedeniyle içermiyor gibi görüldüğü daha içkin, daha vicdani bir süreç de var kısaca.

***

Süleyman Seyfi Öğün'ün söylemiyle "hakkıyla unutmak" belki ancak o zaman mümkün olabilir. İnkâra ve unutmaya dayalı büyük suçlarla ilgili bir toplumsal yüzleşmenin daha imgesel, daha sırlı bir biçimde gerçekleşebileceği boyutlar da var çünkü.

"Hakkıyla unutmama" sürecine girdiğimizde, adil bir hafızadan söz edebilir hale geleceğiz ancak. "Adil hafıza"nın bugününde ise henüz Köker'in verdiği somut bilgileri dahi ilk kez duyuyoruz. Sadece bir tanesi daha işte:

"Trabzon sancağında Ermenilerin en yoğun olduğu kazalardan biri de Osmanlı nüfus sayımına göre 1.211 Protestan ve 12.349 Gregoryen Ermeninin yaşadığı Ordu'ydu. 1913 yılında Mardiros Şirinyan adlı bir Ermeninin belediye başkanlığı görevini yürüttüğü Ordu'da Ermeniler çeşitli zanaatların yanı sıra fındık üretimi ve ticaretiyle de uğraşıyorlardı."

Osman Köker, kilisesi yıkılan cemaatin papazı misali, hikâyenin araştırdıkça ortaya çıkan ayrıntılarının "soykırım", "katliam", "sürgün", "tehcir" hangi kelimeyle ifade ederseniz edin, genel tablodan daha acıklı ve acıtıcı olduğunu söylüyor. "Adil hafıza"nın hakkını vermeye daha var sanırım...

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'nin 'canlı' sözcükleri

Leyla İpekçi 06.04.2010

'**Sürprizli ülke**' adlı yazısında Balçışek Pamir, Nabi Yağcı'nın iyimserliği ile Nadire Mater'in kuşkuçuluğundan bahsediyordu. Yağcı, yazılarında sık sık bu duruşunu ifade ediyor zaten: "Sancılar çekiyoruz, çünkü aydınlanıyoruz."

Memed'in Kitabı gibi on yıl önce yayımlanması bile büyük cesaret isteyen –ve hakkında davalar açılan, topatılan- askerlerin tanıklıklarına dayanan muhteşem bir esere ve daha başkalarına imza atan Nadire Mater ise (Pamir'den alıntıyla) şunu söylüyor:

"Bazen bir haber hazırlanıyor, hemen beni arayıp 'senin askerlerden birine ulaşmam lazım' diye numara istiyorlar. Ben sadece 42 askerle konuştum. Binlerce asker daha var. Ama işimiz hep kolaycılık, oturduğumuz yerden olsun durumu. Kimsenin var olan tablonun değişmesinde benim de bir katkı olsun durumu yok."

Biraz da bu yüzden, 'bugün ne olmakta'nın yanıtı bazen en kalburüstü profesörlerimizin zihinsel şablonlarındaki klasik sosyolojinin terimleri arasında donup kalıyor. Güneydoğu'daki feodal düzenden, ataerkil kodlardan bahsederek bugünü yorumlayabildiklerini sanıyorlar. Batman'daki kadın intiharlarına bakarken merkezde yaşayan genç kızlarla, Van'daki kadın örgütlerinin çalışmalarıyla, Antep'teki kadınların sosyal faaliyetleriyle ilgili bir tek 'canlı' sözcükleri olmaksızın...

BDP'nin kadın siyasetçilerinin bugünkü gibi erkek siyasetçilerin 'önünde' yürümeleri ve demeç vermeleriyle ataerkil yapı arasındaki ilişkide görünür ve görünmez bağları yorumlayacak sözcükleri de yok.

Yarın öbür gün, BDP'nin sadece Diyarbakır'da değil, İzmir'de veya İstanbul'da da oylarını arttırdığını gördüklerinde 'açılım hainliktir, Kürtçülük tehlikeli boyutlara vardı' demekten başka bir cümle kuramayacaklarından korkarım.

***

Yazar Elif Şafak, geçtiğimiz günlerde bir televizyon programında bu ülkenin gençlerinden bahsederken umutlu olduğunu, okuyan, sorgulayan bir neslin geldiğini belirtmişti. Şarkıcı Teoman ise aynı programda bu ülkenin gençlerinin giderek militer, milliyetçi oluşundan, Kenan Evren'i kahraman addedişinden dem vurarak, umutsuz olduğunu belirtmişti.

Bense bu topraklardaki 'muhteşem karmaşalarımız'ın ruhunda umudun ve umutsuzluğun iç içe ve aynı anda var olduğunu izliyorum. Ve bu bana umut veriyor.

Bir yandan 'çoşkulu ve taşkın' bir biçimde yüceltilen, ilk adımda linçe varan ilkel bir milliyetçilik söylemi var. İnsanlar kendi yörelerine, küçük cemaatlerine veya mahallelerine olan bağlılıklarında hangi aidiyet hissini yaşıyorsa, ulusalcı, devletçi ve militer dil de kendilerinden aynı duyguyu yüceltmelerini talep ediyor hep.

Bir duygu sağanağı olup çıkıyor ulusalcılık ve milliyetçilik bu topraklarda. Bir taraftar kimliği. Duygu patlamalarımızın ideolojik tezahürü. Adaletin üzerini örtüyor sloganlarıyla. Kullanılmaya çok açık. On yıllardır da bizi birbirimizle çatıştırmak için kullanılıyor kolaylıkla.

Ama diğer yandan; Anadolu'nun herhangi bir üniversitesinden, bir öğrenci derneğinden, ya da bir sivil toplum kuruluşundan size can alıcı sorular soruyorlar. Kökenciliğin, milliyetçiliğin bu topraklarda neye tekabül ettiğini, nasıl siyasetin ve devletin resmî söylemlerine alet edildiğinin altını çiziyorlar. Özeleştirisinin dilini geliştiriyorlar.

Nereden öğrenmişler, hangi itici güç onları bir önceki kuşağın ezberci söyleminden bu keskinlikte arındırmış; sosyolojisi henüz yapılamıyor.

***

Bitmeyen hareket, müthiş bir devinim, hızlı bir dönüşüm yaşıyor bu topraklarda. Toprak kendi tanıklığını sunuyor ortak hayatımıza. AKP'nin siyasetlerinden, ordunun içindeki cuntacılardan, oligarşik yapının toplum mühendisliklerinden giderek arınan, çoksesli bir yankı duyuluyor kendiliğinden.

Evet, belki siyaset adına kötümser olmamız gereken çok durum var. Evet, AKP hem Ermeni açılımı diyor, hem kaçak Ermenistanlı işçileri yollamaktan bahsediyor. Hem anayasa değişikliği diyor, hem Kürt açılımına dair bir maddede uzlaştıramıyor kimseyi...

Bir yığın başka zorluk, sıkıntı, sancı var.

Bir yandan da hayat var ama. Kimsenin bir dakika sonrasını bilemeyeceği, somut, beklenmedik, önlenemez ve kaçınılmaz...

Nihayetinde temkinli ve kuşkulu da olsak, iyimser ve umutlu da olsak; hakikatin koordinatlarını siyasetin soğuk terimlerinin belirleyemediği bir yolda, bazen hızla, bazen usul usul kendi ayak bağlarımızdan kurtuluyor, adımlarımızı daha sağlam basıyoruz.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dosyalara kaldırılamayan hayat

Leyla İpekçi 09.04.2010

"Çalar saate bakıyorum, neredeyse bir dakika bile geçmek bilmiyor, oysa burada benim için bir yaşam sönüp gitmekte..." Ingeborg Bachmann'ın *Malina* adlı romanında, kahramanın zihin akışına kapılmış giderken böyle bir cümleyle karşılaşabilirsiniz her an.

Karşımda bir haber kanalı. Sesi kısık televizyonun. Ama alt şeritteki konu başlıklarından neler olup bittiğini, son dakika haberlerini izlemek mümkün. Az önce Haşım Kılıç, Sabih Kanadoğlu hakkında suç duyurusunda bulundu. Kozmik odadan çıkarılan belge iddiaları ise Çetin Doğan ve Hilmi Özkük'ü birbirine düşürmüştü...

Bense kitap okuyorum. Şarkıların, şiirin, romanın dilinde yaşamı diriltten, dakikaların nasıl geçtiğini fark ettirmeden saatleri sonsuzluğa dek genişleten o anda kayboluyorum. İyi geliyor. Çünkü bizi soluksuz bırakan sözcüklerdeki yaşam eksikliği can acıtıyor.

Günün haberlerine baktığımda ise "Balyoz darbe planı imal edildi" diye son derece genel, hükmü çoktan verilmiş, yönlendirici, her şeyin doğrusunu bildiğini varsayan bir cümleyle karşılaşıyorum. Bu tek cümleyle karartılan deliller de, savcılarının görevden alınması da meşrulaşabiliyor.

Birilerinin suçsuz olma ihtimali ve bazılarının masumiyet iddiası, böyle genel bir cümleyle somut yaşamdaki tüm tezahürlerin, insanların hayatına bıraktığı bütün acı izlerin, onlarca yaşanmış ve deneyimlenmiş adaletsizliğin bir anda unutulmasını buyurabiliyor.

Adaletsizlik, haksızlık karşısında neye itaat ediyoruz, ne adına mücadele ediyoruz... Bir cümle daha kurabilmek adına; kaç yaşam daha sönüp gitmekte; fark edemiyoruz...

***

Eylem Düzyol'un *Tarafa*ta yayımlanan yazı dizisindeki Melez Teyze, hiç kullanmadığı ve fişini de hiç takmadığı buzdolabı için şöyle diyordu: "Devlet verdi, belki bir gün doldururuz."

Güneydoğu'da zorunlu göç yüzünden yoksulluk sınırının altında yaşayan kalabalık ailelere yapılan buzdolabı yardımının hiçbir işe yaramadığını istatistikî bilgilerle oluşturulan cümlelerden öğrenmek imkânsız.

Böyle bir yoksulluğun ve feda edilmişliğin içinde, hangi psikososyal travmaların, hangi şiddet biçimlerinin filizlendiğini tartışabilir, çözüm arayabiliriz kuşkusuz. Hatta kadına yönelik şiddeti bizlere tartıştıran uluslararası düşünce kuruluşlarına kızabilir ve 'burada öncelikle yaşamın kendisi bir şiddet zaten' diye karşı koyabiliriz. Haklı da olabiliriz sözcükler nezdinde.

Yaşamın gerçekliği ise bütün cümleleri ezip öğütüyor. Bize ezeli düşman belletilen bir ülke çözüm için harekete geçtiğinde: Bir tek kadın daha kocasından şiddet görmeyecekse, bir anne daha çocuklarına bakabilecekse, bir baba daha kaybolmayacak, yitip gitmeyecekse, bir buzdolabı daha fişine takılıp kullanılacaksa; bu iyi bir şey değil midir hayat için? Hakikat için?

Onlar yaparsa emperyalizme alet oluruz, biz yaparsak teröristleri besleriz! En iyisi sürsün sefalet.

***

Bachmann'ın cümleleri eşliğinde, gözlerimin görebileceği güzelliklere odaklanmaya çalışıyorum. "Bir gün gelecek, insanların siyah ama altın gibi parlayan gözleri olacak; onlar, güzelliği görecekler, pisliklerden arınmış ve tüm yüklerden kurtulmuş olacaklar..."

Anayasa değişikliği paketi üzerindeki tartışmaların anlatıldığı televizyondaki haberi de es geçmeyi başarıyorum bu sayede. Usul tartışmaları yapıyormuş bugün, pek iyi. Üçüncü beşinci yollara da evet, ihtiyacımız var.

Olması gerekenler, her zaman uzun veya kısa cümlelerle ifadelerini bulabilir dosyalarda. Ama mevcut iyileştirmeler sayesinde –velev ki AKP'nin yasası- bir kişinin daha mağdur edilmesinin önüne geçilebilecekse, bu en basit insanlık görevini yapmamak için gerekçeler üretmemize değer mi... Yargıda adaletin çürümüşlüğü gözler önüne seren her rezaletin kozmik bir iplikle kılıfına teğellenme çabalarını hangi evrensel değerlerle özdeşleştirerek kanıksayabiliriz ki...

“Bir gün gelecek insanlar özgür olacaklar...” diye devam ediyor okuduğum cümleler. Acaba bir gün kin ve öfke saçan resmî sözcüklerimizin esaretinden hep birlikte kurtulacak ve açabilecek miyiz gözlerimizi güzelliğe...

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Değişimi hızlandıran statükocular

Leyla İpekçi 13.04.2010

Mart 1994’te bir dergide haber editörlüğü yapıyordum ama Şırnak’ta iki uçak ve bir helikopterin iki köyü bombaladığını hiç öğrenmedim. Her iki köyde aralarında kadın ve çocukların bulunduğu 38 kişinin öldürüldüğünü, 13 kişinin yaralandığını kimseden duymadım. Bombardımandan sonra oturamaz hale gelen köylerin boşaltıldığını işitmedim. Pek çoğumuz da işitmedik.

Şimdi geri dönüp baktığımda, 90’lı yıllarda medyada çeşitliliğin artmasıyla, ülkenin güneydoğusunda yaşanan cinayet ve katliamların bu döneme denk gelmesi arasında bir bağlantı kuruyorum. Çünkü bu eşzamanlı bir gelişmeydi.

90’lı yılların başında özel televizyon kanalları ilk kurulduğunda, kameralar çeşitleniyor, istihdam artıyor, üniversitelerde gazetecilik ve iletişim bölümleri giderek tercih ediliyordu.

Sırf 93 yılında olanlara bir daha bakalım: Uğur Mumcu cinayeti, işadamı Jack Kamhi’ye düzenlenen suikast girişimi, Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Eşref Bitlis’in helikopterinin düşmesi sonucu ölmesi, Cumhurbaşkanı Turgut Özal’ın “zehirlendi” iddialarıyla ölümü. Bingöl-Elazığ karayolunda 33 silahsız erin kurşuna dizilmesi. Madımak ve Başbağlar katliamları. Diyarbakır Jandarma Bölge Komutanı’nın öldürülüşü. Ve daha başka cinayetler...

Medyada çokselsliliğin başladığını sandığımız o yıllarda gündemimizde pop müzik patlaması vardı. Ya da oruç tutan gençlerin artışı konuşuluyordu. Çünkü daha görünürdü. Çok ses getirecek bir Leyla Zana portresi kotarmak, faili meçhullere tanıklık edenlerin peşinde koşmaktan daha önemliydi.

***

Kameralardan kaçırılan nice kıyım yaşandı medyanın çeşitlendiği o yıllarda.

Gazeteciler ellerinde kamerayla art arda açılan özel televizyon kanallarında sağa sola gidiyor ve dramatik insan haberleriyle dönüyorlardı.

Ancak hiçbirimizin dere kenarında çamaşır yıkarken havaya uçurulan kadınlardan haberimiz olmuyordu. Ne de beyaz Toroslarla götürülen köylülere uygulanan yargısız infazlardan. Şehit cenazelerinde kimse yakınlarının nasıl öldürüldüğünü sorgulamıyordu. Zaten kameraların görmediği bir hakikatin gerçekliği de yoktu hiçbirimiz için.

Reyting, medya ve ekonomi baronları 90’lı yıllar boyunca, biraz da bu yüzden, kameralarımızın çokluğundan istifade etmiş, iç savaştan nemalanan kitle ve kurumların güçlenmesine, askerî vesayetin içselleştirilmesine hep birlikte çanak tutmuşlardı.

İkibinli yıllarla birlikte ülkemizde de küresel piyasanın koşulları ve yeni teknoloji kullanımları değişimin hızını kontrol etmeye başladı. Artık 'uzun vade'de neyin ne olacağını kestirmek eskisi kadar kolay olmuyordu. Güveni, sadakati ve karşılıklı bağlılığı aşındıran bir süreçti bu. Tabii medya etiği ve habercilik kriterleri açısından da böyleydi.

Bir yandan ise küreselleşmenin belirsizlik ilkesine uygun olarak aynı anda nesne ve özne olmalar, iç içe geçişler, iki kutupluluk yerine çok parçalılık, toplumun dip akıntılarının açığa çıkışını da hızlandırıyordu.

***

Tepeden inme ci devrimle oluşan resmî söylem, (evrim geçiremeyen ruhuyla) bugünün sivil hayatına dokunabiliyordu artık; ne kültür sanatta, ne siyasette, ne de sivil toplumda.

Buna taşranın devlete eskisi kadar bağımlı olmadan kendi hayatını kurgulamaya başlaması, farklı küresel aktörlerin toplumsal katmanları hareketlendirmesi gibi süreçleri de ekleyelim... Geleneksel yapılar içinde modernleşenleri ve çoğul kimliklerini keşfedenleri: Militarist söyleme sırtını dayamış 90'ların vesayet gazeteciliğiyle karşılamak mümkün olamıyordu artık.

Siyasette ve dünyadaki birçok başka itici gücün de etkisiyle, giderek eskinin gazeteci ittifaklarına yaslanılarak hasıraltı edilen çok ciddi suçlar kendini açığa çıkarmaya başladı. Yüzleşmeler ve arınmalar dönemine girdiğimizi fark edemeyenler ise iftira kampanyalarıyla, dezenformasyon ve saptırılmış haberlerle tutunmaya çalışıyorlar halen sisteme.

Ama bu kez de sistemin içeriden çatırdadığını göremedikleri için, ikna edemeyen söylemleriyle aslında hiç farkında olmadan bu değişime yön veriyor, bizzat hızlandırıyorlar.

***

Evrin Alataş'ın yakınlarına ve tüm sevenlerine başsağlığı dilerim. Evrin kalplerimizde hep yaşayacak. Nur içinde yatsın.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Arzu ve maduniyet

Leyla İpekçi 16.04.2010

Yaşadığımız hayat. Kunt. Vıcık vıcık. Paramparça ve çok kanlı. Kendini masum zanneden suçlular, sirayet eden cinnet, sokakta tartaklananlar, çürümüş duyarlılık, savrulan bir yumruk sonra, çocuksu sesleriyle bu görünmez şiddete alkış tutan şarlatanlar. Hayallerimizin üzerine nifak tohumu döşeyenler de var, bizi tek tip kamçılarla yontmaya kalkışan birileri de hep...

Çok kalabalık, çok çeşit her şeyden. Yarınlarımızı kurşuna dizilenlerin steril akışkanlıkları... Her şeyi kendine ayıran, aldıkça kapanan, kendine kapandıkça uzayı küçülten, darlaştıran egolarıyla 'takma insan'lar. Sonra doyurulamayan arzu, kırılan kabuk, genişleyen bir vücutta örtülü kalmış vicdan. Aygıta dönüşmüş vicdan. Ve pıhtılaşmıyor kan.

Ve sonra Arzu Başaran'ın "Maduniyet; eşikte olamama hali" adlı dünyasına giriyorum. Bir sanat galerisindeyim. Beyaz zemindeki uzay boşluğuna ve her şeye yeniden bakıyorum. Fıskıran kırmızıların kanırttığı kendi içim oluyor önce.

Caneriği, nar taneleri, karmenler, ateş parçaları, kabaran dağılan yayılan ve geri dönen kırmızılar, kızgın, kırılgan, öfkeli, protest, kışkırtan, dölleyen ve hadım eden kırmızılar. Tohumunu içinde dondurmuş kırmızılar. Tabutunda Evrim Alataş, sargılı ve hâlâ nazik Ahmet Türk, lâl kırmızılar, alev almış acı, yabani karanfillerde kıvılcımlar, Çin karanfili, ateş topu, adını bilmediğim başka kırmızılar Arzu'nun...

"Koştum, durmadan koştum o küçük yangınımla / Adımın çaresiz kıyılarında kendi göğümü bulmaya" diyerek eceline çok öncelerden bakmış ateş şairi Metin Altıok, açılan gül, yediveren, sarmaşık, taş atan çocuklar, hayvan otlatmaya gitmediği için kocası tarafından dövülerek öldürülen hamile Gülistan, Ceylan, Güldünya, kaldırımda katledilmiş Hrant...

***

İçimdeki ateş bahçesinden çıkıp Arzu'nun maduniyet sergisindeyim yine. Gördüğüm 'şeyler'i anlatmak değil amacım, bendeki yansımaya bakmak, bunu paylaşabilirim belki sadece. Çünkü evet müthiş bir paylaşım bu. Yaşadığımız cinnetin Arzu hali!

Evin içinde çınlayan anayasa paketi tartışmaları, sivil vesayet, yargı bağımsızlığı, açılım, ihanet ve benzeri bütün güncel kelimeleri çelik gibi sert ama yufka yürekli parmaklarıyla koparmış, kendi ateşinde cayırdatmış, ısıyla yoğurmuş, sonra sinir uçlarını belli bir kıvam elde edene dek ayırmış, bir kısmını ise tutmuş, pişirmiş ve yemiş Arzu. Lime lime etmiş kumaşlarını. Delik deşik etmiş.

Daima belli bir üslup ve edep içinde kalarak bizi kendi dünyamıza hapseden bütün tanımlardan uzaklaşmış. İsim isim bizi fişleyen, envanterimizi tutan, bizi sıfatlara bölen, ayıran, yaftalayan, etiketleyen, ambalajlayan, çerçeveleyen, sığ tanımlara mahkûm eden bütün öznelere ve çakma öznelere ve şişmiş öznelere ve bilumum 'tatlı su' öznelerine fısıldayarak haykırıyor Arzu.

Onların tanımladığı her şeyi yerle yeksan ediyor. Asla hiddetli değil ama. Altını çizmiyor, davet ediyor. İçeriden dışarıya, içeriye, ateşten bahçeye yine ateşe, karanlıktaki aydınlık beklentisinden, kör edici bir aydınlığa yine...

Bu eşikte olma hali için "tam olarak özne olamayanlar" demiş Arzu sergi katalogunda: "Parçalanma... Bölük pörçük figür kalıntıları..." diye de eklemiş. Bu kadar. Gerisi onun dünyasına dalana ait...

***

Bakıyorum Arzu'nun figür kalıntılarına. Kendi halinde ruh heykellerine. Siyah Kalem'in demonik organizmalarını çağrıştırıyor, belki Giacometti'nin eksilen iskeletlerini. Ama ilgisi yok. Çok somut bir bakıma, çok dişil. Asla tahakküm kurmuyorlar.

Sonsuzluğun içinde hareket halindeler. Minik devinimler, bazen de devinimsiz. Bir içeriden başkaldırı. Çerçevesiz, kendi harelerine bürünmüş, biricik. Bizi pamuk ipliğine bağlayarak kıyılmaktan ve doğranmaktan son anda kurtarmışlar. Bu dünyada, bu topraklarda, bu dilde özne olanlara bir çağrı yükseliyor ayağını hiçbir zemine basmayan, seyyal, uçucu bu figürlerden.

Açık uçlu birer metafor yapmışlar hepimizi. Canı ruha geri çağırıyorlar. Nesneyi özneye. Hançeri hançereye. Eğiliyor, bükülüyor, girip çıkıyorlar, üst üste ve iç içe bazen; dönüşen, dolduran, boşalan, boşaltan...

Parçalanamayacak kadar eksik ve yarımlar. Ve parçalanamayacak kadar bütün. Bu yüzden de aslında çok ama çok sağlamlar. Figürlerde yer yer açılmış mermer boşluklarında inci de olabilir. Kıyametin içinde diriliş var çünkü. Maduniyet. 'Arada olma hali'ndeki saklı bağımsızlık. Korkunun ardındaki umut. Çok şükür ki tanımlanmamış.

(14 nisan - 14 mayıs Mac Art Gallery. Nişantaşı.)

lpekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türklüğü politize edenler açılım istemiyor

Leyla İpekçi 20.04.2010

"Bayraktan ve millet olmaktan çekinenler var" diyen Başbakan, keşke kimler tarafından Türklüğün toplumsal bellekte nasıl politize edildiğini görebilse... Elbette bundan çekinmek çok saçma. Ama Başbakan'ın sıraladığı gibi Türküyle Kürdüyle Çerkesi Lazıyla vesaire millet oluşumuzun sembolü olarak algılsa keşke bayrak.

Keşke bugün bazı Türkler, sırf başörtülü oldukları için cumhuriyet mitinglerinde Türk bayrağını sallayarak kendilerine hakaret eden seçkinci ve militarist kitlelerle karşılaşmasaydı.

Türk ordusundan şehit haberi geldiğinde pencerelerine Türk bayrağı asanlar, keşke orduda şehit düşen askerlerin çoğunun Kürt olduğunu hatırlayabilseydi. Ağıt yakan anaların hem dağdaki hem ordudaki evlatlarını kaybetmiş olduklarını düşünebilselerdi. Hatta keşke şehit cenazelerinin neden elit semtlerden hiç kalkmadığını da...

Türklük keşke bu topraklarda bir kökenin diğerleri üzerindeki tahakkümüne dönüştürülmeseydi. Yalan haberler ve provokasyonlarla vatandaşlarını gaza getiren ve onlara kendi komşularını yağmalatan, katlettiren derin devlet operasyonları çoktan deşifre olmuşken... Onca masumun haykıran kanına nazire yaparcasına 'Türkiye Türklerindir' diye yazmasaydı çok satan gazetenin logosunda.

Bugün Ergenekon'dan yargılanan bazı dernek yöneticileri, son derece düşmanca sloganlarla gençleri harekete geçirip, gayrimüslimlere karşı azmettirmek için Türklüğü kullanmasalardı. Türklük adına ölme ve öldürme yemini ettirerek onlardan tetikçi devşirmeselerdi keşke.

Keşke devlet, bugün eski kökenlerini hiç bilmeyen ve kendine üç kuşaktır Türk diyen nice vatandaşını 'sakıncalı Ermeni' olarak fişlemeye devam etmeseydi...

***

Aşağılık bir yumruk yiyen Ahmet Türk'e ve siyasetin gücüne inanmış onca Kürt vatandaşa karşı bir slogan ya da öfke patlaması olarak kullanılmasaydı keşke Türklük.

Keşke pek çok vatandaş, nüfusa kendi soylarının devamı olan kadim isimleriyle kaydedilebilseydi. Vatandaşını, onun soyunu silerek, kendi etnik ismiyle tahakküm altına alan güç, Türklüğü bu kadar politize bir kavram haline getirmeseydi. Mağduriyetlerin birçoğu kimlik yüzünden yaşanmamış olsaydı keşke.

Açılımlara karşı çıkanlar daha başka gerekçelere başvurmak zorunda kalırdı o zaman. Oysa hep aynı cümleyi söylediler: "Biz Türk-Kürt ayrımı bilmezdik. Açılım geldi, kardeşlik bozuldu." Onlar Kürdün ismi dahi telaffuz edilmediği sürece kardeşti maalesef. Ahmet Türk'e adını dahi vermedikleri sürece...

Açılımların ilk telaffuz edildiği günlerde... Bazı yazar çizerler 'Kürt açılımı nedir diyoruz, hiçbir şey sayan yok' diyerek gözlerimizin içine baka baka bu ülkede bugüne dek hiçbir adaletsizliğin yapılmadığını anlatıyordu. 'Türk açılımı istiyoruz' diyerek Türklerin sanki varolma hakları ellerinden alınıyormuşçasına vatandaşı galeyana getiriyorlardı.

Kan akmaya devam etmesinin önemi yoktu onlar için. Hâlâ da yok.

Kürt açılımını hainlikle ve bölücülükle eşdeğer görmekten başka hiçbir cümle kurma gereği duymayan ve tv kanallarını dolaşarak vatandaşları ajite eden kanaat önderlerinin payı yok mudur bugün Ahmet Türk'e atılan yumrukta? Peki, futbol oynamaya gelen Diyarbakırsporlu futbolculara PKK'lılar gibi davranılmasında kimlerin payı vardı?

***

Birtakım yetkililer, ülkemizdeki dindarları nedense tam da o günlerde Araplaşma tehlikesine karşı uyarmaya başlamıştı. Türk İslam sentezciliğini yeniden ekrana getirirlerken kullandıkları üslubun pek mümince değil de, son derece ajite edici olduğunu görmek şaşırtmıyordu beni. Yine o günlerde vakit namazı kılmak için gittiğim bir camide Aleviliği vatandaşın nezdinde kışkırtan çok ilginç cümleler duydum bir din görevlisinden. Kınalıada halkına eylem planı gereği yapılan organize tacizleri saymıyorum bile.

Nihayetinde demokratikleşmeyi daha en başından engellemek isteyen kişi ve kurumlar mağduriyet söylemini köpürterek Türklüğü gerek köken, gerek din, gerekse ulusalcılık üzerinden bir kez daha politize etmeye çalışıyorlar halkın nezdinde.

Başbakan ne zaman üst kimlikten bahsetse, bu tanımın bir an önce Türkiye vatandaşı olarak değişmesi gerektiğini söyleme ihtiyacı duyuyorum. Baba dedesi Selanik göçmeni, anne dedesi Eğinli Kürt olan bir Türkiye vatandaşı olarak bugüne dek bellediğim Türklüğümden utandığım için değil, Türklüğü 'adil hafıza'ya yaraşır biçimde yeniden telaffuz edebilmek için...

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dilek'le gelen...

Leyla İpekçi 23.04.2010

Demokratik açılım sürecine sıkışarak siyasileştirilmemesi gereken adaletsizliklerden biri TMK mağduru çocukların yargılanma biçimi. Polise zafer işareti yaptığı için veya arbede çıktığında oradan geçmekte olduğu için, ya da yüzünü örtüp taş attığı için terörle mücadele kapsamında yetişkinler gibi yargılanan 18 yaş altındaki çocuklar sözkonusu olduğunda: Bir sıkıntı başgösteriyor herkeste.

Bu konuyu duymamak, bu meseleye uzaktan bakmak, mümkünse hiç bakmamak daha fazla tercih ediliyor. Durduk yerde kimsenin yapabileceği çok somut bir şey olmadığı için belki görmezden gelmek daha kolay oluyor.

Belki de kimini PKK'nın suça ittiği söylenen bu çocukları koruyarak aslında PKK'yı onaylıyor gibi bir duruma düşmekten çekiniyorlar. İdeolojik ürküntülerden kaynaklanan suskunluk, vicdanı donduruyor. Susarak ve çocukların giderek masumiyetlerini yitirişine seyirci kalarak, onları suça itiyoruz bilmeden. Çocuklardan koparılan masumiyette, yetişkin olarak hepimizin günahı asılı kalıyor.

Medyanın hedef kitlesi olanların çoğu bu çocukların neden ve nasıl suça itildiğine dair ipuçları barındıran o 'saklı' dünyaya yabancı kalmayı yeğliyor. Etnik ayrımcılık yaptıklarını fark dahi etmeden, Kürtlerin çok çocuk doğurmasını eleştiriyorlar sözgelimi. Savaşın, mağduriyet ve yoksulluğun süregeldiği bir yerde ayakta kalabilmenin koşullarını hiç düşünmedikleri için olsa gerek...

Tabii medyada da bu konuda çıkan haberlerin pek çoğunda çocukların mahremiyeti korunmuyor, masumiyet hakkı zedeleniyor, daha da vahimi, direkt ya da dolaylı olarak ideolojik kamplaşmaların hedefi haline getiriliyorlar.

Çocuklar ister ellerine para sıkıştırılarak PKK tarafından taş atmaya teşvik edilsinler, isterse kanundaki adaletsiz düzenlemeyi sürdürmek için türlü asılsız bahane üreten muhalefet partileri tarafından sabote edilsinler, isterse de medyada afişe oldukları için mağdur olsunlar: Nihayetinde birileri tarafından suça teşvik ediliyorlar durmadan.

Haklarında hiçbir somut kanıt olmasa da tutuklu olarak yargılanmayı bekleyen çocuklar da var. Bir gün suçsuz oldukları anlaşılır da beraat ederlerse bile, artık onların bu zulüm karşısında büyük bir öfke ve nefretle dolmayacaklarının ve dağın yolunu tutmayacaklarının garantisi yok.

***

Sonra Doktor Dilek Yeşilbaş geliyor Hakkâri'ye. Bir buçuk yıl kadar önce. Psikiyatr olarak zorunlu hizmetinde. Daha ilk günlerde radyoda bir program yapıyor, hemen ardından bir yerel internet sitesinde vicdanımızı harekete geçirecek yazılar yayınlıyor.

Hayat Hakkâri'nin dağlarla çevrili coğrafyasında çığlıklarını yankılatırken Dilek'in başka seslerle avunması mümkün değildir. Baran Yetenek Avcısı adlı derneği kurarak çalışmalarını hızlandıracaktır.

Kimi zaman emniyet güçlerine çocukların psikolojisi üzerine seminerler verir, kimi zaman üniversite rektörüyle, valiyle, yerel yetkililerle biraraya gelerek ortak projeler üretir. Hemen herkesi çalışmalarına katarak hakikatin dilini konuşmaya çalışır Dilek.

Hakkâri'de 25 yıl sonra ilk kez bir sinema açarlar. İlk kez çocuklara ÖSS danışmanlığı verilir. Özellikle kadın ve çocukları sosyal hayata katmak için projeler hayata geçirirler.

Kamuoyunda panzerin ezdiği çocukların sesi pek duyulmaz. Gözaltında kaybolanların kemikleri peşinde koşanların, kayıp evlatları için her haftasonu toplanan anaların sesi de fazla duyulmaz. Küçük yaşlarında öldürülen 342 çocuğun masum olduğunu bilenlerimiz de çok değildir.

Ama yüzü kanlar içindeki bir çocuk, sivil polisler tarafından yerde sürüklenirken dahi siyasetin üretebileceği dilin çok ilerisinde, kuşatıcı ve bütüncül bir ses vardır hayatta: Mücadeleyi bırakmayan ve umudun bitmediğini müjdeleyen Dilek ve onun gibilerin sesi.

Yeşilbaş'ın son projelerinden biri de Hakkâri çocukları Almanya'da yapılacak futbol turnuvasına götürmek. Çocuklarla futbol takımı kurma fikrini, daha önce Ağrı'da kurulan Anadolu Futbol Akademisi ile ortaklaşa bir projeye hayata geçirmeye çalışıyor.

Geçtiğimiz günlerde, Hakkâri’de seçmeler yapılırken Dilek’ten bir mail aldım: “Hakkâri’de güzel şeyler de oluyor” diyordu.

Çoğunluğun susturulduğu ve seyirci olmayı kanıksadığı bir dönemde başkalarını yaşatmak için mücadele edenler sayesinde hayat ‘diri’, hikâyeler ‘canlı’, vicdan ‘açık’ kalıyor.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aynı hikâyenin içinde

Leyla İpekçi 27.04.2010

“Kim kimi daha çok kesti, kim kime daha çok ihanet etti,” “Ermeniler özür dilemiyorsa biz niye dileyelim” gibi söylemler, burada ya da komşuda yakılan bayraklar ‘bizi biz yapan hikâyeler’in dilini konuşmuyor maalesef. Ne burada, ne orada...

Ama Ani harabelerinin taş kapı ve kemerlerinde, kubbe ve tonozlarındaki geometrik desenler, bitki figürleri ve süslemeler bütün tanıklıklarıyla duruyor yerli yerinde.

Halen kullanılmakta olan bir kilisenin altı bin yıllık olduğu söylenen güneş tapınağının üzerinde yükseliyor olması, Güneydoğu’nun birçok sırrını bugüne taşıyor. Bir İç Anadolu köyünde çoktan terk edilmiş Rum kilisesinin duvarını süsleyen figürler, yan köydeki Ermeni kilisesinin tanıklığını çağırabiliyor hâlâ.

Bu topraklarda yaşayan halkların da, izlerini bırakan medeniyetlerin de birbiri üzerine yığılmış ve katman katman istiflenmiş hikâyeleri var. Onları bir oymalı mermer taştan, bir kurumuş su kuyusundan ya da bir yatırdan yükselen dualardan takip edebilmek mümkün. Üzerini ot bürümüş hikâyelerin de kökü canlı çünkü. Bu topraklarda çok fazla yaşanmışlık var. Çok fazla hikâye, kıssa.

***

Nuh Peygamber, tufan yaklaştığında, kavmini inşa ettiği gemiye bindirmek için ikna etmeye çalışır. Çok az kişi dinleyecektir kendisini. Yağmur şiddetle yağar ve sular yükselirken, oğullarından biri, Nuh’un ısrarını dinlemeyerek dağa çıkacağını, bu şekilde sulardan korunacağını söyler. Nuh Peygamber, oğlunun kendisini dinlemesi için dua eder. Fakat şöyle diyecektir ona Allah: “O senin ailenden değildir.”

Hazreti İbrahim ise putlara tapan babası Azer’i ikna etmeye çalışır ama onun için dua etmekten başka elinden bir şey gelmeyeceğini anladığında, onunla ters düşmeyi, ayrışmayı göze alır, babasının inancını reddeder. Geçmişten gelen her alışkanlık, babadan gelen her gelenek ‘hak’ olacak değildir çünkü.

Bu kıssalar bize ‘aile’ olmak için ille aynı soydan, aynı babadan gelmek gerekmediğini, bizi ‘kardeş’ kılan kan dışında daha derin bir bağın bulunduğunu ima eder. Buna rağmen milliyet, cinsiyet, soy ve köken, -sanki onları seçmek bizim elimizde olabilirmiş gibi- bir övünç veya aşağılama vesilesi haline gelebiliyor.

Tabii bizi kıskırtanlar her seferinde bizi çatıştırmayı da başarıyor. Birlikte ait olduğumuz bu topraklarda bizi defalarca birbirimize düşürenler çıktı, çıkıyor. Bu iç içeliği ayrıştırma operasyonları hiçbir zaman sona ermediği –ve eremeyeceği- için, nesillerden nesillere, bambaşka nedenlerle bitmek tükenmek bilmeyen bir hareket de

var aynı anda bu topraklarda. Herkesin birbirine memleketini sorması, aslında, kimsenin kendi evinde olmadığı, –asıl önemlisi kimsenin saf kan olmadığı- gerçeğinin de yansımasıdır zaten.

***

“Ermeniler bu topraklarda öldüklerini kanıtlamaya çalışıyor, Kürtler de yaşadıklarını” diyordu geçenlerde bir toplantıda Hakkârili bir gazeteci. Üzerinde yaşadığımız bu çok dilli toprak, aynı anda da bütün dilleri yutuyor. Bizi kavuşmalarla vedaların, ayrılıklarla geri dönüşlerin, hüznün ile coşkunun, bayram ile yasın, acı ile şehvetin odağında biriktiriyor, istifliyor.

İskitleri, Pomakları, Gürcüleri, Avarları, Kürtleri, Lazları, Çerkesleri, Nusayrileri, Musevileri, Süryanileri, Ermenileri, Keldanileri, Rumları, Türkmenleri ve daha adını hatırlamadığım nice toplulukları barındıran bu topraklarda ‘eccadımız’ derken kimi kast ettiğimiz çoğunlukla tanımlanamıyor. Karman çorman, iç içeyiz. Ve bu muhteşem bir karmaşa.

‘Türklük’ –biraz da imparatorluğun çöküş paranoyasına karşı tek silah olarak- bir ulusun etnik kökenini temsil etmedi yalnızca. Derin devlet eliyle yapılan tüm adaletsizliklerin resmî adresi olarak durmadan arkasına sığındı ve bizzat suç azmettirenler tarafından siyasileştirildi maalesef.

Bugün barışmaktan, birbirinin acısını paylaşmaktan, aynı hikâyede birlikte varolduğunu fark etmekten söz edenlere ‘yabancı devletlerden nemalanan’ aydın muamelesi yapılıyor. Ve bu tüm hikâyeyi susturuyor aslında. Bunu yapanlar çok büyük bir vicdani yük altına da giriyorlar.

Bu toprakların hikâyesinde mücadelesini herhangi bir ırkla, kökenle ya da kurumla özdeşleşerek değil, elini taşın altına sokarak –yalnızca- kendi vicdanları adına söz söyleyenler var. Nice bedel ödemek pahasına. Onlar sayesinde ortak hikâyemiz her zaman canlı kalacak.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Avrupa Parlamentosu’nda Türkiyeli kadınlarla

Leyla İpekçi 04.05.2010

Avrupa Parlamentosu’ndayız. Başbakan’ın eşi Emine Erdoğan öncülüğünde, AB’den sorumlu Devlet Bakanı ve başmüzakereci Egemen Bağış ve eşi Beyhan Hanım koordinasyonunda, çeşitli alanlardan gelen Türkiyeli kadınlarla birlikte. İşkadınları, sivil toplum temsilcileri, yöneticiler, hukukçular, akademisyenler, sanatçılar, yazarlar var aramızda. Brüksel’e AB sürecinde kadınları tanıtmayı amaçlayan –böylesine kalabalık- bir ilk ziyaret.

Uçağa binerken çeşitliliğimize bakıp şöyle geçirdim içimden: AB’ye kendimizi tanıtmak aslında öncelikle bizim birbirimizi tanımamız anlamına geliyor. Çünkü yakın zamanlara dek ‘Türk kadını’nı devlet nezdinde sanki hep aynı kadın tanıtmıştı. Temsil gücü çok kapsayıcı olmasa da, o ‘şablon kadın’ın Türkiyeli kadınları kucaklayıcı bir duruşu olmadığı ortadaydı.

Egemen Bağış ise daha uçaktayken “çeşitliliğimizi ve farklılığımızı göstereceğiz” diyerek, bu anlamdaki bir algı değişimine dikkat çekti. Sahiden de Avrupa Parlamentosu’na vardığımızda bu çeşitlilik daha görünür oldu.

Avrupa; 'Türk modernleşmesi'nin aramızdaki Ajda Pekkan gibi en Batılı yüzlerine ne kadar aşına ise epeydir Emine Erdoğan, Fatma Şahin, Zeynep Babacan, Beyhan Bağış gibi isimlere de aşınaydı. Tıpkı parlamentoda bize ev sahipliği yapan Hollanda Sosyalist Parti milletvekili Emine Bozkurt ile "Batı Avrupa'daki ilk ve tek başörtülü milletvekili" olarak gündeme gelen –ama elbette bundan çok başka nitelikleri de olan- Hristiyan Demokrat Parti üyesi Mahinur Özdemir'e aşına olduğu gibi...

Gelgelelim Avrupalının çoktan bilip kucak açtığı çoğulcu değerlerimiz, en çok bize yabancıydı. Herkes kendi adacığında –sanki bir kafeste- kendi meşrebine uygun üretilen korkularla bakıyordu ötekine. Dokunmadan. Bu anlamda bu tarz buluşmaların gücüne her türlü politik atışmadan, çatışma ve yaftalamadan çok daha fazla inanıyorum.

Zaten salonda bulunan Yunanlı parlamenterlerden biri, söz alarak Türkiyeli kadının siyasette de daha aktif ve yaygın bir biçimde temsil edilebilmesi için başörtüsüyle siyasete katılması gerektiğini belirttiğinde, bu buluşmamızın dili de kendiliğinden konuşulmaya başlamıştı aramızda!

***

Emine Erdoğan'la Brüksel uçağında tanıştığımda, hemen herkesin edindiği ilk izlenimi ben de edindim. Onun asıl güzelliği etrafı içtenlikle güzelleştirmesinde. Böylelikle karşılıklı bir iletişim, samimi ve sahici bir ilişki kendiliğinden kurulmuş oluyor. Paylaşım kendi mecrasında akmaya başlıyor. Yaptığı konuşmalarda sesinin berraklığı ve inandırıcılığı hepimizde güven uyandırdı. Ve yine neredeyse hepimiz Tayyip Bey'in en büyük şansının Emine Hanım olduğu konusunda birleştik.

Konuşmasında çağdaşıktan, eşitlik ve kadın hakları konusundaki mücadelelerinden bahseden Emine Hanım, kendisinin, ailesi ve partisinin başörtüsü yüzünden neler çektiğine değinmek yerine dünyadaki ayrımcılığa ve ırkçılığa karşı kadın mücadelesinin önemini vurguladı.

Ekonomik krizde kadın istihdamının önemini vurgulayan Gaziantep Milletvekili Fatma Şahin'in kadın konusunda yaptığı çalışmaları dinleyen Avrupalılar –ve Türkiyeli kadınlar- epey etkilendi. Batı medeniyetinin mihenk taşı kabul edilen 'kadın'ın Doğulu toplumlarda maruz kaldığı görünür ve görünmez şiddet belki bir numaralı sorun herkes için. Doğuya bakan Batılıların artık kadının farklı suretlerini de görmesi gerekiyor. Feminin değerlerle giderek daha fazla yoğrulmak toplumlar için elbette olumlu; oryantalizm ise halen bir vakıa çünkü.

***

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin yaptırdığı İstanbul Center'da Tulu Gümüştekin moderatörlüğünde Efsane Turan'ın (Tuskon) ve Nilüfer Bulut'un (Tikad) yerli ve yabancı meslektaşlarıyla paylaştığı tecrübeler, Gülseren Onanç'ın (Kagider) yapıcı önerileriyle birleştiğinde ise şöyle düşünüyordum: Çoktandır durağanlaşan ve gündelik hayatındaki çökeltilerle tortuları giderek görünür hale gelen Avrupa ruhuna tutacak bir ayna gerekiyor. Bunu en iyi Türkiyeli kadınlar tutabilir.

Çünkü bizlerin hayatı da AB perspektifiyle birlikte –sadece bir perspektif olarak bile kalsa- giderek hareketleniyor. Hep birlikte birbirini etkileyen süreçlerden geçiyoruz. Bu durum demokrasimizi kendi tabanından güçlendiriyor, çoğulcu kimliğimizi, hasıraltı edilen adaletsizliklerle –hiçbir parlamento kararı ve lobicilik faaliyetinin etkileyemeyeceği şekilde- kendi kendimize yüzleşmemizi hızlandırıyor.

Kısacası: Açılım, hangi alanda olursa olsun, öncelikle bizim kendimizle yeniden buluşmamız, sonra da karşımızdakiyle birlikte dönüşmemiz demek. Belki bazılarımız bunu yine Avrupalıların onayından sonra fark edecek. Ama Brüksel gibi buluşmaların çoğalmasa –içte ve dışta- herkes için hayırlı olacaktır.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Görkemli' mağduriyet

Leyla İpekçi 07.05.2010

Gençliğinde dağa çıkanlar ve yıllarca orada kalarak 'dağ kadrosu'nu oluşturanlar neden kanın akmaya devam etmesini giderek meşru gördüler? Reşadiye baskınından sonra olduğu gibi, Tunceli baskınından sonra da, etrafımdaki birçok kişi bunu sorguluyor...

Otuz yıla yakın oldu ve barış görüşmeleri gizli ellerin provokasyonu ile sabote edildi. Açılımlar ise yine kan ile durduruluyor. Ve ne yazık ki başka nesiller çıkıyor dağa.

İronik olan şu: Artık yaşanan adaletsizlikleri eli kalem tutan herkes ifade etmeye, vicdanı olan herkes seslendirmeye başladı! Yani JİTEM'le gelen on yedi bin küsur faili meçhulü, zorunlu göçleri, yoksulluğu, anadilinde konuşamamayı, Diyarbakır cezaevi cehennemini, haksız yere işkence görmeyi, vesaire...

Bugün ise eline silah alan bir genç, yoksulluktan, tutunamamaktan, haksız yere hapis yatmaktan, yaşadığını ve konuştuğunu ispat edememekten, örgüt baskısından, korkudan, çaresizlikten, tehditten, aile baskısından ve daha onlarca sebepten şikâyet ediyor halen. Peki, ruhu, elindeki silahı nasıl taşıyor?

***

Hayır! Şiddeti seçmeyi onaylamak ve kanıksatmak niyetinde asla değilim. Şöyle hissediyorum: Mağduriyetin sahici bir dili, haksızlıklara dikkat çekmenin bir üslubu olmalı. Zalimin diliyle hak mücadelesi vermenin imkânsızlığına bir biçimde er geç varacaksınızdır çünkü.

Şiddeti meşrulaştırdığınızda ve mağduriyetin yıkıcı ideolojisini yapmaya başladığınızda: Sizi tehdit eden zorbayla özdeşleşir, kişilerle değil kurumlarla rekabete başlarsınız. Korktuğunuza hükmedebilmek, gösterişli bir dövüşkenlik içinde olmak, mağduriyetin efendiliğine ulaştırır sizi. Mağduriyetinizi arzulamaya başlarsınız. Kendinizi onunla var ettiğiniz, ispatladığınız görkemli mağduriyet.

Kendinizi ve başkalarını imha ederek (ve her koşulda bunu bir zafer addederek) varolduğunuzu kanıtlamaya çalışmak: Sizin 'can' ile olan ilişkinizi de 'aygıtlştırır', cesetleştirir giderek. Bu ilişkiyi 'kan'dan ibaret hale getirir. Bir meta olarak kan. Görünmez şiddettir bu. Kendi kendine zulüm.

***

Böyle kesin ifadelerle bugün olanı açıklamak da mümkün değil maalesef. Çünkü hem yeni nesillerin maruz kaldığı adaletsizlikler devam ediyor, hem de şu var: Orduda PKK ile çarpışan genç askerler, kendi seçimleriyle

ellerine silah almış değil. Belli bir zorunluluk dâhilinde vatan görevlerini yerine getirirken katlediliyorlar. Üstelik içlerinde çok fazla sayıda Kürt asker var.

Buna bir de devletin derin yapılanmasıyla PKK'nın bazı kollarının bugün artık iyice görünür hale gelen ittifakını ekleyin. Böylesine birbirinin içinde var olan ve devamlı birbirini canavarlaştıran bir ittifak bu. Ama eksilten bir ittifak. Hepimizi cansız bırakıyor. Mücadele eden 'mazlum ruh' uçuyor, suç işleyen beden kalıyor geriye.

***

Her şehit haberinden sonra ne kadar eksiliyorsam, Anayasa maddelerinin oylamasında BDP'nin parti kapatmayı zorlaştıran yasaya oy vermemesi de beni o kadar eksiltti.

Tahmin etmiyor muydum... Ediyordum. Demokratik siyaset iradesi ile 'AKP'nin peşine takılmayın' itaati arasında ilk kez sıkışıp kalmıyor çünkü bağımsız milletvekilleri.

Özellikle Kürt kimliğine dair eksiklikleri nedeniyle anayasa paketini ne kadar eleştirsem de, Ufak Uras'ın oylamadan önceki sözlerine katılıyordum. ("Mevcut paket konusundaki her zaaf ve başarısızlık, aynı zamanda Ergenekon'un başarısıdır" demişti.)

AKP'nin iktidardan uzaklaştırılması adına –ve tüm suçlularını örtbas etmeye çalışan rejimin devamı adına– onursuz bir siyasete razı olanlar Uras'ın bile bir ara vicdanını esir alabildi...

***

Hukuk salt adalet için varolduğunda ve devlet, çetecilerle cuntacılar kurtulduğunda: Hepimizi kuşatan demokratik çözüme daha kolay varacağız. Ama bu gerçek hâlâ BDP'lileri de, dağdan inmek isteyen kimilerini de hiç ilgilendirmiyor.

Vicdanlı demokrat ve liberallerle BDP'lilerin ayrı düştüğü yer de burası. (İşte etrafımdaki bazılarının anlayamadığı tam da bu.) Beni hüzünlendiren ise başka:

Ya dağdakiler 'onurlu' bir biçimde inmeye degecek hiçbir şey bulamazlarsa giderek kendilerinde? Ya barışmak dahi yetmez hale gelirse onlara sonradan? Ya BDP'liler için akan kanın karşısına koyacakları her şey ısrarla bir pazarlık kılıfına bürünür ve hep bugünkü gibi az çekmeye devam ederse... Daha kaç kayıp nesil, bu 'görmeli mağduriyet'le böyle...

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aleni infaz veya onurlu istifa

Leyla İpekçi 11.05.2010

Mahrem görüntüleri yayınlandığından beri "Baykal istifa" diye bağırarak Baykal'a yakın çevreler onun istifa ettiği dakikalarda canlı yayında üzüntülerini dile getiriyorlardı. Ve onun çok saygın bir davranış sergilediğini ekleyerek, haklarını helal ediyorlardı.

Onun bütün politikacılara örnek bir davranış sergilediğini söylüyordu örneğin Tufan Türeñ. Bir kez olsun bu kaseti yayınlamanın ahlaken yanlış olduğu telaffuz edilmiyordu artık. (Zaten CHP dostları tarafından pek de edilmemişti.) Şimdi yeni gündem "onurlu istifa".

Spekülasyonlar ise çeşit çeşit. Baykal, her ne kadar bu görüntülerin bir hükümet komplosu olduğunu haykırsa da, (acaba elinde hükümete dair yönelttiği suçlamaları kanıtlayacak delil var mıydı) CHP'yi yeniden biçimlendirmek isteyenlere yol açıldığını ima etti konuşmasında. "Bu alanı boşaltıyorum" dedi.

CHP'nin yeniden biçimlendirilmesini isteyenler ise herkesin bildiği gibi, bu partinin karşıtlarından ziyade, yandaşları. Birkaç gündür Baykal'ın istifa etmesi gerektiğini söyleyenler mesela...

Başka bir ilginçlik de, Baykal'ın konuşmasında "Pensilvanya'dan aldığım destek mesajının samimiyetine inanıyorum" demesi idi kuşkusuz. Baykal'ın Gülen cemaatini aklarak hükümeti suçlaması ne anlama geliyor? Böyle bir ayrıma gitmesinin altında neler yatıyor? Bunlar da merak konusu.

***

Baykal'ın istifa kararı bana çok çabuk verilmiş gibi göründü. Onun kadar mücadeleci, geri dönmeyi bilen, egosu yüksek bir siyasetçi az konuşarak, mesajlarını çok yalın vererek koltuğuna yapışmayan, mağdur, saygın bir siyasetçi olarak gidiverdi.

Üstelik giderken de, Mustafa Özyürek'in belirttiği üzere, bir daha kurultaya katılmayacağını da söyledi.

İstifa kararının etrafında şekillenen başka tuhaflıklar da oldu. Bir vurulma girişimi ortaya atıldı mesela. Dendiğine göre Baykal dizinden vurulacaktı. Mustafa Sarıgül'ün organize ettiği belirtildi. Sarıgül çok sert yanıt verdi. Bu da epey tuhaftı sahidenden...

Kamuoyu hiçbir şey öğrenmeden, gerçekleri yorumlayamadan, hakikate varamadan oldubitti Baykal'ın istifası. Gelgelelim Emniyet'in olağanüstü güvenlik önlemleri aldığı, Baykal'ın geçeceği güzergâhların değiştirildiği de bir vakia. Bütün bunların da hakkıyla aydınlatılması gerekiyor.

Ama önümüzdeki günlerin en 'görünür' gündemi kuşkusuz şimdiden telaffuz edilmeye başlanan yeni isimler. Kemal Kılıçdaroğlu gibi. Kurultayda kim gelirse gelsin, bir biçimde töhmet altında kalacağını söyleyenler de var. Pek ihtimal veremiyorum.

Çünkü önümüzdeki günlerde Baykal'ın bütün mağduriyetinin sorumlusu hükümet olmaya devam edecek. Canlı yayında Gürsel Tekin, hükümetin bu komployu ivedilikle çözmesi gerektiğini, yoksa büyük bir yükün altında kalacağını belirtiyordu nitekim.

Baykal'ın CHP'nin imajını güçlendirmek için istifa ettiğini ve partisinin ona mutlaka sahip çıkacağını söyleyenler de var. Tıpkı 2000 yılında partisi baraj altında kaldığında istifa ettikten sonra geri döndüğü gibi, yine dönebileceğini söylüyorlar.

***

Baykal'ın avukatlığını yaptığı sistemin onu yediğini düşünüyorum. İstifa etmek zorunda bırakıldığı için siyasi hırslarını bu kez sergilemedi. Ama onun yeniden partisini güçlendirerek geri dönme ihtimalini –çok sanmasam da- tamamen yok sayamıyorum.

“Bu kara kampanyaya teslim olmayacağım” diyordu konuşmasında. “Bu ahlaksız, hukuksuz komplo nedeniyle kimsenin beni sorgulamasına izin vermeyeceğim” diyordu.

Ve ekliyordu: “Eğer bunun bir bedeli varsa bu bedel de ayrılmaksa bu bedeli ödemeye hazırım. İstifa etmem bu komploya teslim olmak anlamına gelmez. Tersine bu bir meydan okumadır!”

Baykal’ın meydan okuması referandumla, seçimle, Ergenekon davalarıyla, (Tansel Çölaşan’ın iddia ettiği gibi) AKP’nin kapatılma olasılığıyla yaklaşan önümüzdeki süreçte bakalım kimlere ne bedeller ödetecek...

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP ve ‘çağdaş-feminist’ kadınlar

Leyla İpekçi 14.05.2010

Geri dönmesi için evinin önünde nöbet beklenen Deniz Baykal’ı izlerken, seks skandalları konusunda oldukça deneyimli olan Batı’da, siyasetçilerin mahrem hayatının yalnızca aileleriyle sınırlı olduğunu öğrendim.

Yasalara göre, halkın oyuyla seçilen ve halkın vergisiyle maaşını alan bir siyasetçi böyle durumlarda halkına ve seçmenine hesap vermek zorunda bırakılıyor. Hele ki ortada bir parti liderinin milletvekili adayı olarak önerdiği kişilerle mahrem ilişkisi tesbit edilmişse...

(Dikkat: Yasa ilişkinin mahremiyet derecesini filan sorgulamıyor. Soruşturmaya tabi olan; kendi nüfuzunu bir başkasının önünü açmak veya onu kayırmak için kullanıp kullanmadığı.)

***

Kamuoyunun gerçeği sorgulama hakkı işte böyle durumlarda doğuyor. Ve ailesinin onurunu düşünen bir siyasetçi de, halkının önünde kendi güvenilirliğini yeniden kazanmak için ‘makul’ bir şeyler söylemek durumunda bırakılıyor.

‘Mahrem görüntüleri’ yayınlanan Baykal ise bir yandan hükümete suç atıyor ve “Erdoğan mutlaka bu olayı çözmek zorundadır” diyor. Bir yandan da görüntülerin kaydedildiği ev hakkında kendisine soru sorulduğunda ifade dahi vermekten kaçınıyor!

Eğer o görüntüler (28 Şubat’taki gibi) kurgu olsaydı sahiden istifa etme gereği duyar mıydı, diye soruyor etrafımdaki herkes... Baykal, bu imajıyla sahiden siyasete onurlu bir biçimde dönebilir mi?

***

28 Şubat’ta medya yine ‘mahrem görüntü’ler yayınlamıştı. Ama o zaman bunun adı ‘seks skandalı’ idi en masum ifadesiyle. Uyduruk bir tarikatın sözde şeyhi rolünü oynayan Müslüm Gündüz ile ona belki de sahiden inanan müridesi Fadime Şahin’in seks skandalı patlak verdiğinde neler olmuştu?..

Bu olay ‘hanımefendi’nin haysiyetini korumak için, bugünkü isimler dahi telaffuz edilmeden geçirilmiş miydi? Bugün hepimiz ağız birliği ederek ahlaklı olmak adına ‘mahrem görüntüler’ dediğimiz görüntüler için o vakitler

en ağır sözleri kullanmamış mıydık? 'Seks skandalı' günlerce kasıp kavurmamış mıydı ortalığı?..

Tüm bunları kamuoyuna hatırlatan, Balçiçek Pamir'in programına katılan yazar Sibel Eraslan'dı. Dönemin hükümeti olan Refahyol'un düşürülmesi için iktidarı ele geçirmeleri an meselesi olan şariatçıların içyüzünde böyle 'utaç verici' olaylar olduğunu halka benimsetmek gerekiyordu.

Bu sebeple düzenlenen usta bir mizansendi bu. Şeyh rolündeki kişinin müridesiyle basılması ve canlı yayın ekiplerinin mahrem hayatın içine dalması günler önceden planlanmıştı. Ve bu kurgu, Erbakan'ı alaşağı ederek yapılması planlanan postmodern darbeye de zemin hazırlamıştı.

***

Hangi derin güç tarafından yürütüldüğü henüz tam anlaşılamayan benzer bir operasyon bugün de Baykal üzerinden yürütülüyor. 28 Şubat'ta Türkiye'nin önünün açılması mümkün olabilirdi. Çünkü Susurluk skandalıyla patlak veren derin devletin kirli ilişkiler ağı su yüzüne çıkmaya başlamıştı. Skandal, bu süreci de durdurdu.

Bugün de Ergenekon davasıyla ve ona bağlı olarak gittikçe su yüzüne vuran birbirinden kirli ve kanlı ilişkiler ağıyla hesaplaşmaya çalışıyoruz. Ve ne tesadüf ki yine asla kabul edilemez biçimde 'mahrem görüntü'ler siyasete alet ediliyor.

***

Ahlak polisliği yapma hakkına elbette hiçbirimiz sahip değiliz. O yüzden susuyor, mağdurelerin adını anmaktan dahi imtina ediyoruz. Ama bu suskunluğun siyasetteki karşılığı hiç de iç açıcı değil.

Fadime Şahin'in ve onun gibi siyasete alet edilen diğer kadınların hakkını korumak için –kendilerine feminist diyen- CHP'li kadın milletvekilleri neden etkili olamadı hiçbir zaman?

Ancak Baykal sözkonusu olduğunda mı 'mahremiyet' ilkeleri hatırlanacak?

Şimdi değilse ne zaman bir özür bekleyecekler geri dönmesi konuşulan Baykal'dan?

Pozitif ayrımcılığı ve kadınların siyaset yapmasını kolaylaştıran yasa tekliflerine neden hep muhalefet ettiklerinin hesabını ne zaman verecekler?

Türkiye'nin her konuda önünü tıkamak için gösterdikleri performansın yanında, kendilerine neden yeni bir başkan dahi çıkarmakta zorlandıklarını şimdi değilse ne zaman sorgulayacaklar?

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP'ye kucaklayıcı lider mi, yeni Ergenekon avukatı mı...

Leyla İpekçi 18.05.2010

Kongreye bir hafta kalan CHP’de yeni bir başkan belirlemenin imkânsız olduğunu ve bir emanetçinin bile kolay çıkamayacağını düşünürken, işte Kılıçdaroğlu aday. Aday olan herkese hain gözüyle bakılacaktır denirken, önce aday değilim dedi, sonra adaylığını açıkladı.

Baykal’a başkanlığın hâlâ en güçlü adayı gözüyle bakılırken, bu seçeneğin gerçekleşse bile partiyi daha ileri götüremeyeceğini düşünenlerin Kılıçdaroğlu’nu desteklemeye başlaması da birkaç saat içinde oldu.

CHP’de değişimin Baykal’a derin bir darbeye başladığı vakıa. Ne var ki gelişmeler, bu en statükocu yapıyı bile zamanın hızına uydurmayı başarmış durumda.

Kimilerinin iddia ettiği gibi örgüt bölünebilir ve kendi kendine tasfiye olabilir statükocular. Kongreye herkesin mutabakatıyla tek aday olarak da girebilir Kılıçdaroğlu. Ve umulmadık bir hızla seçilebilir.

***

Kılıçdaroğlu’nun çok öncelerden beri başkanlığa aday olacağını zaman zaman düşünürdüm. Dersim çıkışından sonra istifa etmeyip partide kalmasını bununla ilişkilendiriyordum. Biraz daha sabretmesi gerekiyordu.

Nihayetinde Baykal’ı indiren toplum mühendislerinin nasıl çalıştığı artık biliniyor. (Onun tekrar gelmemesini sağlamak için başka kasetlerin olduğu da söyleniyor.) Bu mühendislerin bu ülkede ne kadar sessiz, derinden ve ‘kanlı’ çalıştığını Kılıçdaroğlu şu ana dek tam olarak bilmiyorduydu bile artık öğrenmiştir!

***

CHP’nin halkla buluşmasının sembolü olarak lanse edilen Kılıçdaroğlu eğer seçilirse: Cumhuriyet’in klişeleşmiş ve içi çoktan boşalmış sembolleriyle, hayat tarzından üretilen ideolojilerle ve halkta karşılığı olmayan muhalefet sözcükleriye CHP’ye yeni puan kazandıramayacaktır. Bunu herhalde en iyi Baykal’ı devirenler biliyor. O halde ne olacak?

Kılıçdaroğlu, sadece etnik özellikleriyle belli bir kesimin –mesela bazı Alevi kesimlerin- oyunu alabilir şüphesiz. Ama bunun da beklenen değişimi kucaklamakta yeterli olmayacağı bugünün Türkiye’sinde sır değil.

Yerelden ulusala, oradan küresele giden bir AKP siyaseti karşısında yeniden sosyal demokrasinin değerlerini ortaya koymak ve bunun hem geniş kitleler nezdinde hem de somut yaşamdaki karşılıklarını üretebilmek gerekiyor.

***

CHP’de değişimi başlatan toplum mühendislerinin ikinci aşamada neler planladığı da sıkça konuşuluyor. Erdoğan’ın ‘ruh üçüzü’ olarak adlandırdığı MHP ve BDP’nin bir kısmıyla birlikte hareket etmesi beklenen CHP’nin AKP’yi iktidardan indirmesi asıl hedef.

Tabii Baykal’ın indirilişi gibi meşru olmayan yöntemlerin, hatta çok daha sert usullerin, AKP’nin indirilişi için bundan sonra da kullanılacağı sır değil. Bu yolda bugüne dek hem hukuk kuralları defalarca ihlal edildi, hem hukuk dışı yöntemler kullanıldı zaten.

***

Kılıçdaroğlu için en büyük tehlike, kendisinden beklentiler yüksekken, imajının gerisinde kalmaktır. Fakat daha büyük tehlike, maalesef hepimizi bekliyor:

YSK'nın –hukuku ihlal ederek- 120 gün olarak belirlediği referandum sürecinde ülkenin bir kaosa sürüklenme tehlikesi. Şehit cenazeleriyle, karıştırılan üniversitelerle, suikast ve patlayan bombalarla ve tabii PKK'nın toplum mühendislerinin elini güçlendirecek doğrultuda yaptığı savaş çıkırtkanlığıyla...

***

Toplum mühendisleri, Kılıçdaroğlu'yla 'cennet' vaat eden memlekete 'cehennem' ateşiyle bedel ödetmeyi bir kez daha deneyebilir. Kılıçdaroğlu hiç istemeden bu komplonun bir parçası haline gelirse –sözgelimi Ergenekon'un yeni avukatlığına soyunursa- çok yazık olur.

Saniyelerle değişim geçirmeye başlayan CHP'de, meşru olmayan yöntemlerle başlatılan değişimin farklı adaylar çıkarıp çıkaramayacağı bu hafta belli olacak. Yeni liderin memleketin geleceği için yapıcı ve kucaklayıcı bir siyaset mi üreteceği yoksa yıkıcı, meşruiyeti tartışılır ve kışkırtıcı bir muhalefete mi dönüşeceği ise yüz yirmi gün içinde ortaya çıkmış olacak.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kılıçdaroğlu'nun dürüstlük sınavı

Leyla İpekçi 21.05.2010

Değişimin saniyelerle gerçekleşmeye başladığı CHP'de 'mahrem görüntü' skandalına yeni bir boyut eklenmiş durumda. Yazımı yazarken canlı yayında birtakım bilirkişiler Baykal ile Baytok'a ait görüntüleri analiz ederek mahrem görüntülerin onlara ait olmadığını iddia ediyor.

Tabii bunu ifade etmek için kaçınılmaz olarak kullandıkları bazı teknik terimler bu mahrem görüntüleri toplumun zihninde ısrarla çoğaltıyor. *Vatan* yazarı Mustafa Mutlu canlı yayında ısrarcı: "Aradan on gün bile geçmiş olsa fark etmez. Çıksın Baykal ve net bir biçimde o görüntülerdeki ben değişim desin, ona inanmaya hazırım."

Gelgelelim bunu yapmıyor Baykal, "komploya bir yanıtı bu" diyor bir süre sonra. Ve ekliyor: "Adaylığım söz konusu değil." Kendisine "madem görüntüler gerçek değildi, neden istifa ettin ki" diye soranlar varsa dahi duymuyoruz canlı yayında.

Mahrem görüntülerini kimin ne sebeple kullandığını ve başka kasetler öne sürerek siyasete dönmesini engelleyenlerin kimler olduğunu (çünkü iddialar bu yönde) elbette yalnızca Baykal açıklayabilir ve bu oyunu bozabilirdi.

Baykal'ın açıklayacağı gerçekler aynı zamanda Kılıçdaroğlu'dan bir Gandhi imajı çıkarmaya çalışan kesimlerin işini zorlaştıracığı gibi, Kılıçdaroğlu'ya da bir hatırlatma niteliği de taşıyacaktı: "Sistemin avukatlığını yeterince iyi yapamazsan, sen de geldiğin gibi gidebilirsin."

***

CHP’de MYK üyesi Savcı Sayan, Deniz Baykal’ın istifasının ardından yaşananlarla ilgili çarpıcı açıklamalar yapmış: “Biz MYK olarak on sekiz on dokuz arkadaşımızın bir sözü vardı. Ben bir genç kardeşleri olarak o sözümde hâlâ duruyorsam büyüklerimizin de o sözünde durmasını beklerdim. Keşke onu da açıklayabilsek. O zaman herkesin nasıl durduğu, nasıl yön değiştirdiği apaçık ortaya çıkacaktır.”

Bu satırları okuduğumda Kılıçdaroğlu’nun dürüstlüğünü öne çıkarmaya çalışan ‘imaj maker’larının işinin kolay olmadığını düşündüm. Hele Baykal’ın kendisini ziyarete gelen milletvekilleriyle görüşürken şu dediklerini okuyunca, bu kanım güçlendi:

“Benim kafamda da Kemal vardı, onun adını da söyledim. Kemal’i siyasete ben soktum. Önder, Kemal’den genel başkan mı olur dedi. Ben bir bak niye olmasın kardeşim dedim. Hatta ben Önder’i ikna etmeye çalıştım. Kemal de Önder olursa partide değişim olmaz diyordu. Ama bir de baktım geceyarısı pazarlıklarıyla iş yapıyorlar.”

Baykal, geceyarısı kendisiyle konuşulmadan arkasından iş çevrilmesine kızdığını belirtiyor. “Önder gelse, Kemal ile konuştum dese ya da Kemal gelse Önder ile konuştum dese itiraz mı edecektim!”

Kılıçdaroğlu, Baykal’ın hiç dürüst olmayan bir yöntemle indirilmesinden sonra aday olmayacağını söyledi. Ama hemen ardından Baykal’ın tabiriyle “yangından mal kaçırır gibi” iş çevirerek aday oldu. Kılıçdaroğlu’nun bu tutumu onun dürüstlüğünü öne çıkarmaya çalışanların işini zorlaştırmış olmalı sahiden.

***

Demokratik açılıma Kılıçdaroğlu’nun nasıl baktığı ise sanki bu ülkede tüm koşullar idealmiş gibi, fazlasıyla ‘olağan’: “Etnik kimliği siyasetin merkezine koyarak sorun çözülmez... Diyarbakırlıya sorun, geçinemiyorum diyor. Sorunun temeli insanın karnından geçiyor...”

İlk cümleye bakarsak, evet kuşkusuz ‘ideal yaklaşım’ bu. Tabii kimlikleri ve inançları yüzünden zulüm gören kitlelerin yaşamadığı bir ülke için ideal. Ya da Türkiye’de etnik kimlikleri veya inançları yüzünden mağdur edilmiş kitlelerin adalet beklentisi hiç olmadığı sürece ideal.

İkinci cümle daha vahim. Kılıçdaroğlu’ya göre toplumlar zenginleştikçe adalet beklemez hale gelecekler demek ki. Yani insanlar zenginleştikçe dağa çıkmayacak ama on yedi bin faili meçhul yakınlarını da sorgulamayacaklar, kayıplarını da aramayacaklar. Veya anadilini konuştuğu için zulüm görmeye razı olacaklar. İnsanı bir iktisadi varlıktan ibaret olarak görmekle, kimlikler, inanç ve aidiyetler yüzünden kaynaklanan adaletsizlikler kendiliğinden sona erecek sanki.

Kılıçdaroğlu’nun çelişkili tutumlarına rağmen, en azından, dürüstlük hâlihazırda insanın karnı açken de token de sahip olabileceği bir nitelik...

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Halka sanki CHP’yi diriltmek için gidiliyor!

Leyla İpekçi 25.05.2010

Halktan kopuk olmakla eleştirilen CHP, Kılıçdaroğlu'ya kurultayda Ecevit kasketi giydirdi. Küskünler partiye geri dönüyor. Bir kucaklaşma, bütünleşme umudu. Genel kanı şu yönde: "Mutlaka bir şans verilsin Kılıçdaroğlu'ya. İlk fırsatta 'bundan bir şey çıkmaz' diyerek önyargılı olunmasın."

Laiklik üzerinden yürütülen gerilim siyasetinin halkta bir karşılığı olmadığı ortaya çıktığı için bu kez fakirlerin oyuna talip oldu CHP. Belki halk dendiğinde akla ilk gelenin yoksulluk olması doğal. Ama burada şöyle bir alt metin var korkarım:

Sanki halka CHP'yi diriltmek için ihtiyacımız var. Yani asli hedef CHP'nin yaşatılması. Çünkü o bu ülkenin kurucu partisi. Ve ilelebet varolması haktır. Dolayısıyla bu uğurda yapılacak her plan doğal ve meşru addedilecektir.

O kadar ki, gazeteciler arasında kurultayda bu partinin yeni liderini alkışlayanlar varsa bu çok olağandır. Aleni yandaşlık, CHP medyası söz konusu olduğunda doğal bir taraftarlık içerir. Başka siyasi liderleri bırakın aleni bir biçimde alkışlamayı, yeterince eleştirmede olduğu için dahi 'yandaş medya' olarak yaftalananlar ne kadar isyan etse azdır sahiden.

***

AKP'nin iki adım ileri bir adım geri açılımlarından bağımsız, ordunun içindeki cuntacılar, oligarşik yapının toplum mühendisliklerinden giderek arınan çoksesli bir yankı duyuluyor uzun zamandır bu topraklarda. Bitmeyen hareket, müthiş bir devrim, hızlı bir dönüşüm yaşanıyor.

Varoşlar bile beş yıl öncesinin varoşları değil birçok şehirde. Çözüm bekleyen ekonomik ve sosyal pek çok olumsuzluğun yanında, bu değişimin dinamiklerini açıklayabilmek için yeni sözcükler gerekiyor hepimize. Kılıçdaroğlu'nun yaptığı gibi kutuplaşmaya değil, çok parçalılığa dokunan sözcükler gerekiyor.

Kılıçdaroğlu'nun orta sınıflar hakkında değil, sadece en alttakilere dair bir söylem geliştirmesi eksik bile olsa, öncelikli olduğu için önemli mutlaka. Ama Türkiye'nin dört bir yanındaki canlı gözlemlerini, yapıcı yaklaşımını, somut programını duymak yerine, tek söyleminin hükümeti eleştirmekten ibaret olması yeterli mi?

AKP'nin varoşlarda hangi politikaları nasıl bir vizyonla, ne tür bir yöntemle hayata geçirdiğini bilmek ve onu hakıyla eleştirmek için: 'Yoksulluk ve yolsuzluk' gibi iki sözcükten daha fazlasını söylemesi gerekmez miydi? Çok uzun zamandır toplumda böyle genel, ezberci, ölü bir söylemin karşılığı yok ki.

***

Ecevit'in kasketi, CHP'yi halka yaklaştırmak için bulunmuş bir sembolden fazlasıydı. Bir dönemin ruhuna bizzat bu kasket metafor olmuştu. Kılıçdaroğlu'nun kasketinin ona bir gönderme dahi olabilmesi için CHP'nin bugünün ruhuna dokunması gerekir.

Geleneksel yapılar içindeki modernleşme imkânlarını zorlayanları, çoğul kimliklerini fark ederek sınıf algılarına yeni parametreler ekleyenleri, küreselleşmenin belirsizliği içinde açılan yeni ve sivil yollarda ekmeğini taştan çıkarmayı başaranları aynı anda kucaklamanın yöntemlerini bulmalı CHP. AKP'nin önüne geçebilmek için halkı tasarlamaktan fazlasını yapmalı.

Kılıçdaroğlu ise kendince tasarımıyor durmadan. "Etnik kimliği siyasetin merkezine koyarak sorun çözülmez" diyor. Ona göre, "sorunun temeli insanın karnından geçiyor".

***

'CHP medyası' bu sorunlu yaklaşımı sorgulamıyorsa, halk bu projenin neresinde duracak Allah aşkına? Kimin yararına olacak bunca makyaj, bunca cila? CHP, eğer ulaşmaya çalıştığı halkını, fakir olduğu için adalet talep etmekten aciz görüyorsa: Kasket neyin sembolü olacak?

Kılıçdaroğlu'dan bir halk starı yaratmaya çalışan 'CHP medyası' bundan böyle çok daha etkin çalışmalı. Siyasi lider çıkarma konusundaki eski maharetlerine oranla artık pek kolay değil çünkü işleri.

***

Benim tek arzum Kılıçdaroğlu'nun başarılı olması. Yoksa: AKP'yi yıpratmak için daha derin yöntemlere başvurmayı bekleyenler yine harekete geçecektir. Bir kez daha 'kanlı' günlere uyanmamızdan çekinirim

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Şerefli köken' de 'şaibeli' oldu!

Leyla İpekçi 28.05.2010

Kılıçdaroğlu'nun Türkmen olduğu tam da bugünlerde medyaya Soner Yalçın imzasıyla düşmüş. Aynı zamanda onun peygamber soyundan (seyyid) gelme ihtimali de tesbit edilmiş. (Yani artık CHP medyasının, Kılıçdaroğlu adına muhafazakâr kesimden de oy isteyecek yüzü var!)

CHP söylemi "etnik köken şereftir" derken, yeni liderinin Alevi-Kürt kökeni ondan bir proje yaratmaya kalkanlar için yeterince şerefli bulunmadı galiba. Ki kendisine 'muteber' bir köken biçilmeye kalkışılıyor. (Kemal Bey de bir programda bunu telaffuz etmiş nitekim.) İnşallah Dersimlilerin bizzat devlet emriyle katledilmesinin hesabını sormayı bir kez daha engellemez bu yeni köken ihtimali. (Öyle ya, kökene göre bazı zulümler meşru olabiliyor!)

Kökene gönderme yapmanın 'kellecilik' olarak ayıplanacağını bilen Soner Yalçın yazısında eklemeyi ihmal etmiyor: "Kim kendini hangi kimlikte görüyorsa odur. Öncelik insan olmaktır." (Aileleri yüzyıllar önce Yahudilikten dönenlere toptan 'Sabetaycı' kimliği giydiren ve söylemlerinde ima yoluyla bunu birtakım ideolojik kılıflarla paketleyip çoğaltan, milliyetçilikte hassas kitlelere hedef gösteren kendisi değilmiş gibi!)

Kürt açılımına karşı çıkarken, "Türk-Kürt hepimiz kardeşlik, açılım geldi, ayrımcılık oldu" diyenlerin sayısı pek çoktu. İşte Kılıçdaroğlu'nun "inanç ve köken üzerinden siyaset yapmayacağız" şeklindeki yaklaşımı bu söylemi meşrulaştırıyor maalesef. Sorunun bu şekilde çözölemeyeceğini tekrar etmek bile abes. Kürt ve Aleviliğin, telaffuz edilmediği sürece bir şeref olduğu bu ülkede, ancak bu şekilde kardeş kaldığımızı belirtmek de gerekmiyor herhalde. (Öte yandan böyle diyerek etnik köken ve inancı yüzünden zulüm görmüş milyonlarca insanın bu ülkede yaşadığını da sanki unutup Kemal Bey.)

"CHP'ye bir şans tanıyalım" diyen bazı sesler, ille mukayese yapma gereği duyuyor: "AKP'ye bir şans vermiştik, neden CHP'ye de bunu tanımayalım" diye sorarak sözüm ona eşitlikçi bir yaklaşım sergiliyorlar. (Keşke haklı olsalardı. Çünkü güçlü bir muhalefete ihtiyaç var.)

Erdoğan ve arkadaşlarının AKP'yi kurduğu günlerde, seçimlerden çok önce, sözgelimi AB konusunda kendilerini 'milli görüş' çizgisinden tamamen ayıran net tutumunu unuttular mı? AB'ye karşı olur ya da olmazsınız, konu bu değil. Mesele, eğer ille 'ilk günler'e dair bir kıyaslama yapılacaksa, ortada çok bariz bir tutum farklılığı olduğu.

Bugün Kılıçdaroğlu'nun (irtica korkusu dışındaki) hangi mevzuda kendini Baykal çizgisinden bu kadar net soyutladığını gördünüz ki, ona mesafeli bakanlara 'yandaş' muamelesi yaparken hâlâ utanmıyorsunuz? (İrtica korkusunun da nasıl bir toplum mühendisliği olduğunu size kimse anlatacak değil herhalde.)

Ergenekon tutuklularının görüntüsü eşliğinde kurultayda Kılıçdaroğlu'nun yeni lider seçilmesi hiçbirinizi rahatsız etmedi mi ki, bunu eleştirenlere yükleniyorsunuz? Kemal Bey'in 27 Mayıs'a karşı olduğunu belirterek, onun bugünün cuntacılığına bakışını temize çekebilecek misiniz?

Balyoz'a, Kafes eylem planlarına, Sarıkız ve Ayışığı darbe planlarına, Sauna çetesine, Poyrazköy bombalarına, siyasete müdahale ve AKP'yi bitirme planlarına, cuntacılığa, şehit cenazelerindeki provokasyonlara, suikast planlarına, müzelerde patlayacak bombalara, darbe günlüklerine vesaire hiç aldırmayarak adaletten yana tavır aldığınıza kimi ikna edebilirsiniz?

Sanki tüm bu planları gerçekleştirmek için bu ülkede yıllardır hiç ortam hazırlanmamış gibi? Hrant, Danıştay üyesi, Hristiyan rahipler, hiç katledilmemiş gibi? Ankara'nın ortasında veya Mecidiyeköy'de patlatılmak üzere bombalar bulunmamış gibi? Mersin'de bayrak provokasyonu, bazı üniversitelerde silahlı eylemler organize edilmemiş gibi?.. Gün gelir devran döner ve tüm suçlular aklanır ise sorumluluğunuz ortadan kalkacak mı? (Oysa hiçbir zulmün lekesi vicdanda kendiliğinden silinmiyor.)

Taner Akçam'ı, Ahmet Kaya'yı, Hrant Dink'i, Akın Birdal'ı, Alper Görmüş ve Nokta dergisini ve daha birçok ismi hedef gösterdiğiniz hatırlatıldığında; "gözümüzden kaçmış" dediniz. "Genç arkadaşlar abartıyor," dediniz. Hakir görmeye kalktınız, suçsuzları hedef gösterdiğiniz için sizi eleştirenleri. Şimdi içinizden bazıları "alkışladım, kimseye hesap vermem" diyerek bu vicdani çelişkiden kurtulabilir mi?

Kafes'inizden dışarı çıkmazken, acaba karnı doyduğu sürece adalet beklemeyeceğini sandığınız 'halk'a daha hangi suçları unutturacaksınız? Suçlular hesap vermedikçe, ceza çekmedikçe masumiyet hakkından bahsedebilir misiniz?

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kırılma noktası

Leyla İpekçi 01.06.2010

Uluslararası hukuku, uluslararası karasalarda çiğneyerek Gazze'ye giden yardım gemisindeki gönüllüleri öldürdü İsrail. Bu saldırganlığı meşrulaştıracak gerekçe ilk saatlerde ordu ve hükümet yetkililerinden geldi: Gemiden ateş açılmıştı. Sonra 'asıl gerekçe', her zamanki alt metniyle bunu izledi: 33 ülkeden altı yüz küsur insanın bulunduğu yardım gemilerindeki gönüllüleri İsrail önce 'İslami yardım' olarak gösterdi. Sonra da bunu Hamas'la irtibatlandırarak, 'provokasyon' olarak belletmeye çalıştı.

Öldürmek dışında gemidekilerle ilgili onlarca başka seçeneği olan İsrail'in başbakanlık basın sözcüsünden "egemenliğimize yönelik bir provokasyondur bu" açıklaması geldi çok geçmeden. "Onurumuzu kimse böyle zedeleyemez!" Büyük olasılıkla ABD gibi devletlerden gelecek resmî açıklamalara da esin verir bu yaklaşım.

***

Uzun yıllar İsrail'de gazetecilik yapmış olan gazeteci Ayşe Karabat, canlı yayında çok önemli (ve gayet mesafeli) tesbitlerde bulunurken, sözünü tamamlayamadan İsraili yetkililerin karşı cevabını duymak

durumunda kalıyorduk ilk saatlerde. Onlara göre 'asıl mesele,' gemidekilerin ateş açtığı iddiasıydı. NTV'deki canlı yayınlara bağlanan İsrail hükümet ve ordu sözcüleri, ısrarla gemiden kendilerine ateş açıldığını söylüyordu. Antalya Gümrükler Başmüdürlüğü'nden aynı anda "gemide silah olduğu iddiası asılsızdır" açıklaması gelecekti. Ama bu, açıklamaların yankısında duyulmaz olacaktı.

Onlar, "eğer bu yardım gemisini engellemeseydik, daha sonra silah kaçakçılığı da yapılacaktı, daha büyük kayıplar olacaktı" diyordu halen. Devletlerin niyet okumayla ne kadar zorba olduğunu defalarca görmemişiz gibi. "Gazze'ye zaten yardım geliyordu" diyenler de vardı. Uluslararası aktivistler ve BM yetkilileri sanki yıllardır insani yardımlarını oraya ulaştıramadıklarını, İsrail tarafından hep engellendiklerini haykırmıyormuş gibi. Gazze'de ilaç bulamayanlar hiç ölmüyormuş gibi. Ve sanki mazlum ile zalim arasında hep eşitlik varmış gibi.

***

Gemideki gönüllülerden birinin karısına mikrofon tutuldu canlı yayında. Bir duvar kenarında oturmuş sessiz sessiz ağlıyordu. "Yola çıkarken kocamın pantolonunu ütüledim, son anda bir sökük olduğunu fark ettik, diyecek vakit kalmamıştı, iğneledim bıraktım" dedi. "Kocamın yanında tırnak makası bile yoktu, yalnızca bir dikiş iğnesi vardı."

Saldırıyı 'çatışma' şeklinde niteleyecek olanlar elbette gerçek tanıklıkları duymayacaktı. Başbakan Netanyahu gemideki gönüllülerin öldürülmesine tam destek verdiğini söyleyecekti. Ama ilk saatlerde gemiye saldıran askerlerden birinden çıkan ölüm listesini görebildik canlı yayında.

Ne gördük bu defterde? Gemideki yardım gönüllülerinin tek tek fotoğrafı ve haklarındaki bilgiler! Ve sonra bir gönüllünün fotoğrafını servis etti İsrail ordusu. Sedyedeki yaralıya geçirdikleri plastik kelepçeye...

Saldırı ânında gemiden yapılan son bağlantıda yardım gönüllülerinin açılan ateşten kaçmadıklarını da gördük. Orantısız güç kullananlara karşı, insani yardım ile direnmekten başka nasıl karşı konulabilirdi...

***

Gemiler limana çekildiğinde, gemidekiler tutuklanarak hapse gönderildiğinde belki de tüm vahşetin delilleri – tıpkı Cenin katliamında olduğu gibi- karartılacak, yok edilecek. Ama şu var: Gerçekler –delil karartarak- saklansa bile yok edilemiyor. Haksızlığın ve zulmün bizzat kendisi, kendi yaptıklarını kaydediyor. Bunu hangi ülke, hangi devlet veya halk yaparsa yapsın, zorbalık kendi zulmüne şahitlik ediyor er geç.

İsrail-Türkiye ilişkilerinden ziyade, İsrail'in dünya ülkeleriyle ilişkilerini konuşmaya başlayacağız artık. İskenderun'daki saldırıyla birlikte değerlendirdiğimizde bu bir kırılma noktasıdır.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kendi zorbalığıyla yüz yüze gelme korkusu

Leyla İpekçi 04.06.2010

Beyaz bayraklı yardım gemisinden İsraili komandolara sopalarla karşılık verilmesinin görüntüleri defalarca yayınlanıyormuş İsrail medyasında. Yöneticiler böyle bir yola belki ilk kez başvuruyor: Askerlerinin dövülmesinden medet umuyorlar. İsrail Heronlarla, nokta atışlarıyla, fosfor bombalarıyla saldırdığında hep meşru müdafaa yaptığını söylerdi. Meşru müdafaa bu kez yalnızca sopalarla yapıldı. Ve yalnızca ateş açanlara...

İlk dönenler “askerlerin tamamı silahlı ve yüzleri maskeliydi” diye anlattı. Sonraki dönenler daha fazlasını söyleyecekti: İsraili saldırganların yaralı insanları denize attıklarını. Yaralı bir Türkü başına ateş ederek öldürdüklerini. Gemidekilerin bazılarına elektroşok uyguladıklarını...

Ve asıl rezalet: Gemide yaralanan İsrail askerini iade ederken başından vurulduğunu öğreniyoruz bir gönüllünün. Propaganda için görüntü alacakları zaman ise rehinleri aşağılamayı kesip: Kibarca servis yaptıklarını, namaz kılmak isteyenlere seccade dağıttıklarını öğreniyoruz!

***

Maskelerinin, kara güneş gözlüklerinin, steril eldivenlerinin ardından hep düşman belledikleri kişilere hakaret edenler, yaraladıkları gönüllülere kelepçe takanlar, “size ‘one minute’u göstereceğiz” diyenler, gönüllülerin eşyasını olduğu gibi alıkoyup boş çantalarına çöp doldurarak geri yollayanlar, acı su içirenler, ölen kişilerin ailelerine taciz telefonu açanlar, bana hep şunu hatırlatıyor: Zorbaların zavallılığını.

Yalanlara başvurmak zorunda hep zorbalar, iftira atmadan zafer kazanamıyorlar. Çünkü İsrail buldozeri tarafından ezilen Rachel Corrie gibi, bu gönüllülerin de ‘insan’ olduğunu saklamak istiyorlar. Asıl zaferlerin iktidar ve güç tutkusuyla değil, fedakârlık ve namusla kazanıldığını unutturmak istiyorlar.

Başbakan Netanyahu, “İsrail halkını vurabilecek binlerce roket, füze ve silahın sokulmasını engellemek” için yardım gönüllülerinin katledilmesini onayladığını söylüyor. Onun bu öngörüsünü doğru çıkaracak başka organize cinayetler beklememiz gerekecek her seferindeki gibi. Zaten haberlere bakılırsa, Mısır’da Refah Kapısı açıldıktan hemen sonra, bir terörist grup eylem hazırlığındaiken yakalanmış bile!

***

Yunan gemisindeki Dimitris Yielalis, “bize plastik mermilerle ateş ettiler, bizi dövdüler, elektrik şoku verdiler, akla gelebilecek her yöntemi kullandılar” diyor. İHH gönüllüsü Mustafa Sancaktutan ise “sürekli yükümüzün silah olduğunu bize söyletmeye çalıştılar” diyor. Gazze’ye kurulacak çocuk ve oyun parkları mesela, onları dehşete sürüklüyor olmalı. Güçlü silahlar karşısında ‘insani yardım’la direnenlerden ödleri kopuyor. Yaptıkları zulümle onları yüzleştirecek her şeyden korkuyorlar.

Silahların hiçbir işe yaramadığı böyle bir direnişin sahiciliğini kimse görsün istemiyorlar. El koyuyorlar tüm görüntülere. Kanıtlara. Gönüllüleri durdurmak istemelerinin ardında yatan bu. Kendi zorbalıklarıyla yüz yüze gelme korkusu. Utancı.

İnsani olan her şeyi kendilerine tehdit olarak algılamak –tıpkı kıpırdayan her şeyi vur emri veren komutanları gibi- bir değer bırakmıyor giderek. Zalim ile mazlumu ayıran çizgiyi sildiklerini sanıyorlar. Ve bu yanılgı içten içe çürütüyor onları...

***

Merhamet, yardımseverlik, diğerkâmlık gibi evrensel değerleri ‘kendi varlığına tehdit’ görmek bir kibir hastalığı. Uzun süren sistematik ve organize zorbalıklar, zalimi kendi korku duvarına, kendi paranoya kafesine hapsediyor. Kan dökerek, iftira atarak, sindirerek, susturarak, psikolojik savaş uygulayarak, delil karartarak varolabiliyorsunuz ancak...

Bizler bu tarz bir varolma çabasına aşınayız çoktan. Hedef saptırma ve kurgu hikâyelerinden, özel harp dairesinin psikolojik savaş yöntemlerinden, 28 Şubat’tan, Kafes Eylem Planı’ndan vesaire aşınayız. Tüm dosyaları, ıslak imzalı eylem planlarını yok etseniz de yaşanan katliamlar, siyasi cinayetler ortada duruyor.

İsrail'in ısrarla sürdürdüğü resmî propaganda söylemi de işte bizdeki gibi kendi yöneticilerini korku kafesine hapsetmiş öncelikle.

***

Rachel Corrie için İslami teröristler tarafından beyni yıkandı denerek, soruşturulması engellenmişti. Şimdi de İHH gönüllülerinin Müslüman olmaları ve kullandıkları dinî terminoloji terörizme kanıt olarak sunulmaya çalışılıyor. Tıpkı bizdeki gibi laikçilik ve Atatürkçülük bu propagandanın en başına alet ediliyor ustaca.

Rachel Corrie ise Gazze'ye gitmekte olan bir başka insani yardım gemisine ismini devrediyor şimdi. Üst üste ekleniyor isimler, liste uzuyor. Zorbaları korkutan, hak arayanları korkutmuyor. Ve zulüm, zalimlerini çürütüyor giderek...

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Küresel kayganlık

Leyla İpekçi 11.06.2010

Hayır kararı. Türkiye'nin İran'a uygulanacak yeni BM yaptırımlarına hayır kararı gazetelerin pek çoğuna şu manşet anlayışıyla yansıdı: "BM'de Türkiye ABD'ye hayır dedi." Barış isteyen halklarla devletlerin söylemi bugünlerde İsrail hükümetinin aleni zorbalığı yüzünden biraz olsun birbirine yaklaştığı için ben sevinedurayım; meğer ABD'yle karşı karşıya gelmişiz. Barışa katkı çabası filan kimsenin umurunda değilmiş. Artık işimiz çok zormuş...

ABD ise bizdeki bu hoşnutsuzlar kadar kötümser değil. BM oylamasından hemen sonra, Türkiye'nin diplomasi atağının devam etmesi gerektiğini söyleyecek kadar 'elastik.' Bu sıcak mesaj, Hillary Clinton'dan geldi: "Bu iki ülke çok önemli bir rol oynuyor. İran'a diplomatik açıdan yardım etmeyi devam ettirebilirler."

ABD, sadece bunu yapmakla kalmıyor. Bilindiği üzere, Brezilya ve Türkiye'yi İran'la takas anlaşması konusunda da 'el altından' destekledi. Küresel güç olmayı sürdürmek için manevra kabiliyeti yüksek bir devlet olmak durumunda. Bir yandan İran'la diplomatik ilişkilerin sürdürülmesine yeşil ışık yakarak Türkiye ve Brezilya gibi yeni küresel aktör adaylarıyla ittifak etmeyi sürdürmek zorunda. Bir yandan da İran'a yaptırımlara öncülük etmek... Güçler dağılımının iplerini kendi elinde tutmasının başka yolu yok.

***

ABD'nin çok yönlü tutumu. ABD birbirine zıt gibi görünen her türlü ittifakı belirli ölçülerde destekleyebilir, destekler görünebilir, ya da el altından destekler. Ancak bu sayede İran gibi bir tehdit (bir zamanların Doğu bloku da böyleydi) hep diri kalacaktır. Böyle bir tehdidin varlığı ise öncelikle kendine bir güç ve aidiyet atfetmek için gerekiyor. Küresel bir devin, gücünü koruması için düşmanlaştırdığı bir 'öteki'ne ihtiyacı var her koşulda.

Silah sanayiinin genişlemesi gibi ekonomik etmenleri de ekleyin. Her türlü ittifakın belirli üsluplarda ABD tarafından kontrol altında tutulmasının 'pragmatist' gerekçelerini bulursunuz. İran'a sıcak saldırıyı olgunlaştıracak koşullar tam olarak oluşmadığı sürece ABD diplomasi pazarlıklarıyla kartları hep kendisi dağıtmaya ancak böyle devam edebilir...

***

Eksen. 1 Mart tezkeresinde "ABD'yle karşı karşıya geldik, sonumuz yakındır" diyordu ülkemizde yine bazı sesler. Çoğunluk içinse, işgale ve masum kanların dökülmesine ortak olmamak, ülkenin bazı çıkarlarına feda edilebilecek bir durumdu. Tezkerenin kabul olması halinde, sahiden de yüz binlerce insanın katledilmesine ortak olacaktık.

Bugün İsrail ya da İran'dan gelebilecek nükleer tehditler karşısında aktif tavır almak da benzer bir yankı uyandırıyor doğal olarak. Ama o zamanlardan daha belirgin bir gerçek var: Türkiye, eksenini doğuya kaydırıyor değil. Bizzat küresel eksen, biraz da Türkiye'nin bu tarz barışçıl çabalarıyla yeni bir hareket halinde.

Artık bugünün yeni küresel aktörleri, ancak haksızlık ve zulümlere karşı çıkarak özgürleşebiliyor, küresel iddiasını barış doğrultusunda çabalayarak kazanabiliyor. İçimizdeki bazıları bunu bilmiyor olabilir ama ABD'de bunun farkında olanlar hâlâ var.

***

Otoriteden izin almak. İlah haline getirilen her türlü 'otorite'ye itaat etmenin sonu insanlığı hep kıyıma, yıkıma götürdü, götürüyor. Boyun eğildikçe kendini giderek hep haklı bulmaya başlıyor 'otorite.' Zorbalıyor. Zorbalığa itaat etmek ise bir genel önkabul olarak yaygınlaşıyor. Sonuç? Hem vicdanlardaki adalet duygusu zedeleniyor. Hem de 'otorite' yeryüzünde daha fazla zulme yol açıyor. Zorbalık, bizzat mazlumların bu önkabulü yüzünden meşrulaşarak giderek. 'Otorite' içten içe yıkılmaya başladığında ise, bugünlerde açıkça görüldüğü üzere, daha da acımasızlaşıyor.

***

Türkiye'nin bütüncüllüğü. İHH'nın Gazze'ye yardım götürmek için otoriteden izin alması gerektiğini söylemek de, bu söyleme karşı çıkmak da şu anda Türkiye'nin küresel dünyadaki bütüncüllüğüne darbe vuracak deniyor. Ne eleştiride, ne övgüde bulunmak gibi bir niyetim var bu yüzden. Nasılsa önümüzdeki günlerde etkin siyaset uzmanlarımız İsrail hükümetinin AB ve dünya nezdinde İHH'yı terör örgütü olarak gösterme propagandası karşısında en 'bütüncül' söylemlerini üretirler!

lpekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Otobüs dolusu çocuğa karşı 'anne!'

Leyla İpekçi 15.06.2010

Aşdot limanına indirilen 10 tonluk yardım malzemesi, İsrail'in Dodaim'deki geri dönüşüm tesislerine gönderilmiş. Gazze'ye ulaşamayan İHH'nın yardımları, İsraillilere elektrik olacaktı. Onların gecesini aydınlatacak ve sanal iletişimini sağlayacaktı.

İsraili işçilerin yardım malzemelerini tek tek konteynırlardan boşaltıp, çöplüğe götürüşünün fotoğraflarına takıldım. Oyuncak ayılar, battaniyeler, çocuk pusetleri, beşikler, defterler, boya takımları, elbiseler, ceketler, bisikletler, çamaşır askıları iç içe geçmişti... Yeryüzündeki en azılı suçu işlemiş gibi bir muameleye tâbi tutuluyorlardı. 'Terörist'lerine haddini bildirmek isteyen 'otorite' kan dökmekle yetinemediğinde, biriktirdiği 'organize nefret'i yöneltecek bir mecra bulmak zorundaydı her seferinde.

Tecritteki halk için biri diğlerinden daha az önemli olmayan onca sıradan eşyanın çöplüğü boylarken dağılışını, asıl hallerinden kurtularak boşluğa savruluşunu izlemek tuhaf yankılar uyandırdı bende. Eşyadan korkan bir sistem. Onu kullanılamaz hale getirerek zafer kazanan bir zihniyet. Her şeyin kendi olmaktan çıkarılmasıyla, kâinatın delik deşik edilmesiyle, nesnenin can vermesiyle ispatlanacak olan güç...

***

Tuğba Tekerek'in Gazze ve Tel Aviv'deki izlenimlerini okurken sekiz yaşındaki Maria'nın hikâyesinin etkisinde kaldım uzun süre. Şimdi sekiz yaşında olan Maria'nın hayatı dört yıl önce Gazze'de ailece içinde bulundukları arabaya roket düşmesiyle altüst olmuştu. Maria boynundan aşağısı tutmayacak şekilde sakatlanmış, annesi, ağabeyi, amca ve anneannesi hayatını kaybetmişti.

İsrail devleti sorumluluğunu uzun süre üstlenmemiş ve sonraki yıllar boyunca da Gazze'ye geri göndermeye çalışmıştı onu. Ama kamuoyunun bastırması etkili olunca, Maria artık Kudüs'te en teşekkülü hastanede tedavi görmeye başlamıştı. Tuğba ona "ne olacaksın büyüyünce" diye sorduğunda, "anne" diye cevap veriyordu Maria. "Anne."

***

John Berger, Ramallah'da bir süre yaşadktan sonra Apache ve Cobra helikopterlerinin, Abrams tanklarının, Humvee ciplerinin, F 16'ların karşısında el mancınıkları, sapanlar, ıskartaya çıkmış kalaşnikoflar ve el yapımı bombaları gördüğünde, "bu tezağın büyüklüğü bana acı yüklü duvarlar arasında hissettiğim ama adını koyamadığım bir şeyi ifade ediyor" diye yazmıştı: "Bir İsrail askeri olsaydım, tepeden tırnağa silahlanmış olsam da, eninde sonunda bu şeyden korkabilirdim."

Maria'nın hikâyesinde o 'şey'in ne olduğu görünüyordu sanırım. Yok etmekle ortadan kaldırılamayandı bu. Aksine daha fazla çoğalıyordu giderek. Annelerin soyu kesilmiyordu bir türlü. Bir tür sivil itaatsizlik, bir şiddet içermeyen direniş biçimi olarak annelik! Silah olarak! 'Otorite'ye masumiyet sınırında bir başkaldırı, zorbalıktan çok uzak...

***

Gencecik askerleri, Mavi Marmara gönüllüleri karşısında silahlarını kullanamadıkları an korkudan titreten, zorbalık taklidi yapmayı henüz tam olarak öğrenemeyen genç kızları çekingen kılan 'şey' de buydu belki. Dünyaya 'yabancı' kaldıklarının bir anlık idrakı. Kendi kendilerini kafesledikleri hayat, onları yaşamasız bırakmıştı.

Geçtiğimiz günlerde, gemideki gönüllülerin önünde, canlı yayında İsrail vatandaşı bir gazeteci, İHH'nın terörist kuruluş olduğunu söylüyordu. "Beyefendi, ben İHH'nın hukukçularından biriyim, siz ne diyorsunuz" diyen avukata ise "size bazı linkler vereyim, inceleyin, görün" diyebiliyordu. Böyle bir yaşamasızlık işte...

***

Havaalanında Mavi Marmara yolcuları, İsraili çocukların bir otobüs içinde yakınlarına dek gelerek pencereden kendilerini izlediğini fark etmiş, bir anlam verememişlerdi. Bir çeşit teşhis etme ritüeliydi bu. Hayatları boyunca askerlik yapacak olan çocuklara kime 'terörist' denip denmeyeceğinin bu şekilde öğretilmesi doğal karşılanıyordu. Çöplüğe gönderilen eşyalara yöneltilen nefret de böyle bir mühendislik çalışmasının ürünüydü muhtemelen. 'Canlı' tutulan, İsrail'in 'katletme gerekçeleri'ydi sadece.

Askerliğe başladıklarında, doğal olarak yeterince nefret ve öfke ile dolmuş oluyordu İsraili çocuklar. Yine Tuğba Tekerek'e konuşan İsraili taksici şoförünün dediğı gibi, öldürdükleri kişilerle yüz yüze gelmeyeceklerdi

zaten bir daha...

İHH'yı terörist örgüt yapmak isteyen lobicilerin işi zor. Filistinli 'anne'lerin işi iki kat daha zor.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ortadoğu'dan insani mırıltılar

Leyla İpekçi 18.06.2010

Donuk mart güneşinde, havuz sularının mermerde çalkandığı bir Şiraz bahçesindeydim. Suya eğildiğimde gördüğüm kendi yüzümden ziyade, ters dönmüş bir sonsuzluktu. Beni geometrik desenlerin sırlı vaadine yollayan Fars mimarisinde dünyanın ruhuna dokunduğumda, İran'la takas anlaşması imzalanmasına çok vardı daha...

Harran Ovası'nın uzak mezarlarından birinde, taş ile gökyüzü arasında bir buğudan ibaret kalakaldığım o kuru sıcak mevsimi de hatırlıyorum. Eksen tartışmalarına henüz kimse ihtiyaç duymuyordu, Kürt açılımı başlamamıştı. "Araplara benzeyecek neyimiz var" diyen oryantalist sesler 'nokta atışları'na hız vermemişlerdi. Yanımda Kürt bir oğlan çocuğu, ayakkabılarımızı çıkarıp yatmıştı taşta. Rüzgâr çıkana dek beklemiştik.

İskenderiye'nin –kordon adı verilen tüm Akdeniz kentleri gibi- palmyelerle bezeli sahilinde, Meçhul Asker Anıtı'nın önünde poz verdiğimde, kendi iç çatışmamızın nispeten sakin günleri devam ediyordu. Kürt çocuklarını dağa çağırان en coşkulu video kliplerle, onları henüz suç işlemeyen hapse mahkûm edecek en adaletsiz yasalar bugünkü kadar 'görünür' olmamıştı...

***

Ortadoğu kentlerinde –içeriden kaynakayan- sakin bir bekleyiş vardır. Sanki bir şeyler olacaktır. Beyrut'un en lüks lokantasında yemek yerken, Tahran'da bir müze gezerken... Şam'da bir Ermeni mahallesinde maziye yeniden iştirken... Taş avlularda, cami ve kilise bahçelerinde, evlerin önünde, sokakta, kaldırımda, caddede giderek hızlanır saatler. Ama biraz sonra... Uzağa dalar yeniden bakışlar. Nesnelerin içinden hâlâ cılız bir ses duyulmaktadır. Bir yerlerde Humvee jeeplerin, F-16'ların, uzaktan kumandalı silahların ihalesi sürmektedir...

Batman'da, Erbil'de, İsfahan'da... Kapısının, dükkânının önünde, bazen bir kaldırımda, bazen bir bankta, kimi zaman kalabalık bir caddenin ortasında öylece duran insanlar vardır. Sanki otellerden, bir başka dünyadan haber alır gibi bakmaktadırlar boşluğa doğru. Ecele bakar gibi uzaklara. Görünmeyen şeyler var olmaya devam eder Ortadoğu'da. Her şeyin gizli bir dili vardır, çünkü her şey, ölüm bile, canlıdır buralarda. Diyarbakır'da da, Midyat'ta da...

Batı kendini anlatır. Müşteri temsilcileri hep bir ağızdan: "Bizim gibi olun" der. Ortadoğu ise belki içinden konuştu uzun zamandır. Killi toprağa istifledi belleğini, yığıdı anılarını. Şimdi oymalı bir taşın arasından sızan insan hikâyeleriyle yeniden ilişki kurma zamanı. Tanıklıkları dinleme zamanı.

***

Bugün Ortadoğu dendiğinde "teokrasi, köktendincilik, monarşizm, nepotizm, kabilecilik, mezhepçilik, dinsel ve etnik azınlıklara baskı, soykırımcılık, kadınların aşağılanması"nı gören ve bunları sadece orada gören, hep bizim dışımızda ve Batı'nın uzağında gören özcü anlayış yeniden hortlamış durumda.

Uluslararası konjonktür, pazarlıklar, ve ihaleler üzerinden güçlüler eliyle kurulan bu dünya, ister doğuda ister batıda olsun, bizi birtakım kaba genellemelerin ağında debelenmekten kurtaramadı hiçbir zaman. Başka bir dilde buluşmalıydık belki. Birbirimizle yeniden, bugün birçoğumuza 'mırıltı' gibi gelebilecek o kadim dilde, ilişki kurmalıydık. Kürtlerle, Araplarla, Süryani ya da Ermenilerle. Belki yalnızca 'karşılıklı' bakışmalıydık biraz...

***

Şatila mülteci kampında doğmuş Filistinli çocuklar, çöp yığınları arasından geçerek, çamur dolu yollarda bata çıka ilerliyor, insani yardımlarla ayakta duran bir çocuk yuvasına varıyorlardı. Gönüllü öğretmenlerin eşliğinde beyaz kâğıtlara mum boyayla ev resimleri çiziyorlardı.

Eve giden yola bakakalmıştım bu resimlerden birinde. Ağaçlar diziliydi iki yanda. Aralarından bir nehir akıyordu, sanki ezelden beri bu resmin içinde olan nehir... Akıyordu. Ve gökyüzünde bulutların ardından gülümseyen bir güneş. Eve giden yol, bir cennet bahçesinden geçiyordu.

O vakitler Sabra ve Şatila katliamlarına çoktan susmuştu dünya, sonradan diğerlerine de defalarca susacağı gibi. Evsiz çocukların düşlerinden bahsetmek bir nevi romantizm sayılıyordu, resmî yetkililerin serin diplomatik söylemlerinden dışarı taşıyordu her defasında. Şimdi devlerin otoritesini bozmamak adına Ortadoğu'nun farklı topraklarında: Zorbalığın tek tek sivilleri, tek tek masumları yutuşunu alkışlıyoruz hep beraber. Sonsuzuncu defa.

Ve "aman" diyoruz, "benzemeyelim onlara." İran Parlamentosu'nda ya da Kuzey Irak Kürt Devleti'nde etnik kimliklerin resmî olarak temsil edildiğini dahi unutarak... Ve bir kez daha kendimizden devşiriyoruz en kanlı saldırganlık gerekçelerini. Bir kez daha...

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Canlı' nefret, 'ölü' barış...

Leyla İpekçi 25.06.2010

Çavuş babasıyla bindiği askerî araçta bombalı saldırıya uğrayan on yedi yaşındaki Buse'nin cenaze töreni. Tabutunda duvak... Kızkardeşinin Buse'ye yarım kalan vedası herkesi ağlatıyor. Geriliyor sinirler. Öfke depreşiyor... Ve çaresizlik hissi.

Demokratikleşme süreçleri, AB uyum yasaları, özgürlükler ve hukukun üstünlüğü için yapılacak yasalar... Hiçbiri kesmedi şiddetin kara dumanını...

Çocuklar, delikanlılar ölmesin istedikçe Ceylanlar, Buseler daha çok ölüyor, öldü. Ayakta kalanlar, henüz yaşayanlar da ölüyor her seferinde.

Zonguldak'ta yeni şehit düşmüş askerin cenazesindeki gibi giderek resmîleşen bir söyleme dönüşüyor öfke: "Açılım değil, kan istiyoruz!" Muğla'daki şehit cenazesinde yükselen öfke selinde ise kaçınılmaz haykırış: "Hepimiz askeriz, silah isteriz!"

Çare olarak, cevap olarak, eylem olarak kan. Hepimiz adına herkesin kanı! Tabutlar taşınırken gürleşen sloganlar, açılan pankartlar ve alkış sesleri...

Açılımla arttığı söylenen şiddet, açılımdan önce de periyodik olarak otuz yıldır sürmüyor muydu... Açılım zaten yokken kırk bin insan ölmemiş miydi...

***

Nefret, öfke ve intikam kabartıları, dökülecek kanı da kimliksizleştiriyor aslında. Masum bir Türk de hedeftir artık. Tıpkı masum bir Kürt gibi...

Şehit cenazelerinde gençlerin PKK'ya karşı çıkarken sergiledikleri öfkeyi resmî söyleme dökmeyi becerenler her zamanki gibi işbaşında. Öfkeli gençliğin PKK'yı lanetlerken Kürt halkına kinlenmesi için her türlü ideolojik manipülasyon ve kara kampanya yapılıyor.

Aynı kampanya, farklı yöntemlerle Kürt çocuklarına dönük olarak da yapılıyor. Kendilerinden nefret edenleri, onları her fırsatta içeri tıkanları, TMK ile mağdur edenleri, sevmeyen, güvenmeyen, "suçlusun ve suçlu kalacaksın" diyenleri gördükçe sistematik bir biçimde nefret ediyor onlar da her şeyden.

Cevat Öneş, Neşe Düzel'e verdiği röportajda Hakkâri'deki 'taş atan çocukların psikolojisi'nden bahsediyordu: "Sadece devlete değil yabancı olan her şeye herkese karşı nefret duygusu içindeydiler... Düşünün, bu çocuklar yabancı gördükleri her şeye öfkeli. Sadece güvenlik güçlerine değil, sokaktan geçen tanımadıkları bütün arabalara ve insanlara taş atıyorlar..."

"Aynı anda çeşitli bölgelerde başlıyor sokak gösterileri," diyordu Öneş. Kontrol edilemeyen bir yapıydı bu artık... Nasıl edilebilir ki zaten diye düşündüm okurken. Böylesine açık uçlu bir nefret ekimiyle kim kuşatıcı bir adalet sağlayabilir ki...

Öneş, Düzel'in "bu çocukları PKK da kontrol edemiyor mu" şeklindeki sorusuna ise olumsuz yanıt veriyor: "Edemiyorlar. Çocuklar KCK operasyonuna ya da herhangi birinin içeri alınmasına tepki duyuyor ve harekete geçiyorlar. Bu çocuklarda sadece sokak kültürü var, devlete karşı direnme kültürü var." Bu çocukların ya boşaltılmış köylerin ya da ekonomik zorluklar yüzünden göç edenlerin çocukları olduğunu da hatırlatıyor.

***

Sokakla erken tanışmış, cerrah neşteriyle yaralanmış, masumken cezaya kaldırılmış çocuklar için hayatta kalabilmek, kendi hudutları içinde 'efendiliğini' ispat etmekten geçiyor. Bunun için de nefret etmeleri gerek. Bir şeyden, her şeyden... Onlar için en 'canlı' hayat bu. Can vaat eden yıkım.

İster intikamcı Türk gençleri, ister nefret dolu Kürt çocukları olsun. Yıllardır iç içe geçmiş ve devamlı birbirini canavarlaştıran, birbiriyle kaşarlanan ittifakların oyuncağı oldular.

TMK'dan mağdur olanlar arasında eline taş almamış çocuklar da var. 'Örgüt üyesi' addedilerek taş atma suçundan uzun yıllar hapis yiyenler de... Şimdi TMK yasası Meclis'ten çıkmak üzere. Ama Öneş'in de dediği gibi, mağduriyet kısmen ortadan kalksa da, çocukların sorunlarını çözemeyecek.

Çünkü "taş atan çocuklar sorunu, silahlı eylemlerden çok daha tehlikeli bir sorun." Gelecek nesilleri böyle yetiştiriyoruz işte. "Açılım değil, kan istiyoruz" diyenlerle, gördükleri her yabancıya taş atarak var olabilenler büyüyor... Bu toplumun 'yetişkinleri' nasıl barış yapacak...

Çözümsüzlüğün muhatabı belli!

Leyla İpekçi 29.06.2010

Diyarbakırlı STK'lar PKK'ya 'eylemsizlik' çağrısında bulundu. "Her türlü operasyonlar durmalı, PKK eylemsizlik kararı almalıdır..." diyerek bir bildiriye imza attılar... Muhatap olacak var mı...

Harap düştü artık kelimelerimiz. İmzaya açılmış onlarca çağrı. Yılgın, bitkin bildirgeler, 'silahlar sussun' yakarışları. Kime söyleniyor, kim muhatap... Sen neredesin...

Adını koymadıkça bu bitimsiz harf yıkımının altında kaldık hepimiz. Dil kalmadı. Ne anadil, ne başkası...

Sesine hayat veren... Ne varsa ölgün, kupkuru bir toprağa karıştı. Toprak örttü umutlarını. Bazalt taşlarında yankılanan amansız bellek. Bak, o bile savaşın açtığı boşluğa molozlarını yığıyor habire...

Sınır karakollarında, tekinsiz odalarda... Otoyol kenarlarında çarpışan ne... Kimse sormuyor artık. Talepler? İdeoloji? Mazlum çığlıkları? Olası bütün kelime terkiplerinin üzerine kan damlıyor. Neyi okuyacaksınız?

Bıkkınız artık. Sen de bıkkınsın. Binlerce kez doğranmış sadakatsiz sözler, tavada kızarmaktan küle dönmüş antlaşmalar... Olmuyor işte. Susmayan, bulduğu her aralıktan sızan kan; oluk oluk... Hepimizin kanı.

***

Seyirci olanlar ekran karşısına geçtiğinde hiçbir zaman gerçeği öğrenemedi. Kan dökenler defalarca oyuna getirildi. Her ateşkes teşebbüsünde kullanıldılar.

Birbirini alevlendiren, birbiriyle kaşarlanan ittifakların piyonu olduk hepimiz. Defalarca.

Kara bir duman kaldı iyi niyetlerden geriye... Kara duman.

Seninle ben, ya da başkaları... Kanın sesine ayarlı artık kulağımız. Çözmek, anlamak, buluşmak... diyorduk. Barışmak diyorduk. Merhem olmaya çalışıyorduk yaramıza.

Aynı sese hayat vermeye çalışıyorduk karşılıklı.

Ama hayır. Alıştığımız, provasını defalarca yaptığımız yalnızca kanırtmak. Derinleştikçe yara; irinle, iltihapla kavrulmak... Bunu biliyoruz. Onurumuzu kan kurtaracak.

Görkemli zafer; bağlamayan kabuk... Böyleyiz biz.

Askerlere saldırarak muhataplık talep edenler, mazlum olmanın hudutlarını defalarca aşındırdı artık. Zorbalığın diliyle hak talep etmeleri: Haklı taleplerine hanel getirecek olabilir miydi...

Bayrağa sarılı tabutların önünde intikam çığlığı atanlar arttıkça seviniyor kan tacirleri. Statükocular bunu istiyor. Bitmeyen operasyonları... Kan istiyorlar açılım yerine. Kirli ittifakçılar timsah gözyaşı döküyor. En ciddi giysileri içinde.

Böyle geçti yıllar. Aynı kan. Aynı yara...

***

Doksanlarda en barışçıl kelebeklerin kanat arasında dahi devlet terörü kol geziyordu... Gündelik hayatın en masum zerrelerinde... Paçalarına dolanmadığı kimse yoktu.

Çözüm için silaha başvurmaktan başka çaresi kalmayanlar, kaybedecek bir şeyi olmayanlar direnmenin şiddet halini benimseyebiliyordu.

Şimdi herkes, hepimiz görüyoruz lime lime edilmiş hakları. Telaffuz edilmemiş isimleri. İşkencecilerin yıllar içinde ne biçtiğini...

Devletin eski yanlışlarını tekrarlamaması için metinlerle bildiriler, toplantılarla paneller arasında soluksuz kalıyoruz. Bütün o yargısız infazların hesabı sorulsun diye...

Tam da böylesine 'görünür' olmuşken yapılan haksızlıklar... Neyin zaferini kaptırmamak adına bugün bu kanlı şahlanma... Kan döküp saldırganlaşmanın 'kaçınılmaz koşulları' mı oluştu... Şimdi yeniden 'görünmez' olmak isteyenler mi var...

***

Kürtleri faili meçhullere, iftiralara, yargısız infazlara uğratanlar şimdi –bütün engellemelere rağmen- yargılanıyor. Yargılanacak. Ateşkes kararlarını sabote edenlerden hesap sorulacak...

Neden bu isteksizlik, işkencecilerinden hesap sorma konusunda... Yeniden katılışın, intikamla mı dolsun ocağına ateş düşenlerin yüreği... Devleti eski OHAL'ci günlerine dönmeye kıskırtarak kim ne kazanacak bundan sonra...

"Silahların sustuğu, siyasetin önünün açıldığı bir ortamın sağlanması için görev almaya hazır olduğumuzu kamuoyuna duyuruyoruz" diyor STK'lar... Onlar elini taşın altına koyuyor.

Bize kalan ise burada bile örgüt tarafından tehdit edildiklerine dair çıkan söylentiler! Bu tür haberlerin gerçek dışı olduğu söylene de... Aynı kan, aynı yara... Çözumsuzluğun muhatabı hepimiziz!

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Adil hafıza'nın ilk günü!

Leyla İpekçi 02.07.2010

Madımak Otelindeki alevlerde can veren otuz yedi kişiyi anıyoruz. Onların verdiği canda, hepimizin belleği tutuşuyor hâlâ. Bugünümüz alev alev. Kara bir duman yükseliyor yarınlarmıza...

Ortak belleğimizin oluşmaması için kirli bir elin canhıraş çaba gösterdiği bu topraklarda... Eskilerden devraldığımız bellek, yalnızca kendi mağduriyetlerimizi barındırıyor.

“Katledilen Aleviler arasında şu kadar da Sünni vardı” diyerek bir kimlik ayrımına gidiyoruz sözgelimi. Bir savunma refleksiyle... Ateşte kavrulanların kanı; katliamdan yıllar sonra bile bir ayrımcılık nedeni olabiliyor. (Kirli el, zafer işareti yapıyor, görmüyor musunuz?)

Mazlum edilmekten delik deşik olmuş, talan edilmiş hücrelerinde esiriz belleğın. Hepimiz ayrı ayrı hücrelerde köreltmeyi denedik acıları. Köhne, izbe, rutubet kokulu odalarda, ortak hayallerimizi boğduk. Neden unutamadık?..

Madımak Otelı’nin müze olmasına karşı çıkanlar, “karşılıklı nefreti körüklemekten kaçınalım, unutalım” diyorlar. Sorumluların adalete teslim edilmeden zulmün unutulacağını sanıyorlar. Buna inanıyorlar, onca acı tecrübeden sonra bu topraklardaki... Belki inanmak istiyorlar.

Adil bir biçimde, hakkıyla unutabilmenin yolu, suçluları adaletten kaçırmakla sağlanabilseydi eğer: Bugün ne Bahçelievler katliamından, ne kanlı 1 Mayıs’tan, ne Çorum, Maraş, Sivas’tan, Dersim’den bahsederdik hâlâ... Ne de Şeyh Said’in, Saidi Nursi’nin yeri açıklanmayan mezarlarından...

Bize etnik kökenimize, mezhebimize, dinimize, ırkımıza göre az ya da çok zulmedenler hep aynı eli kullandılar. Kirlendi, pislendi, iğrençleşti bu el. Bir türlü nasır tutmadı yaptığı zorbalıklar...

Kendi kendini akladı çünkü. Hep akladı. Yargıdan, sorgudan, adalet ve hukuktan kaçırdı hep azmettirdiklerini.

Derin ayrımcılığı hafızalarımızda kıskırttı bu el. Öfke ve intikam hissiyle döşeli, ‘hain hafıza’larımız oldu hepimizin! En büyük mirasımız öfke.

Suriye çöllerine doğru sürgün edilirken kucağındaki bebekleri taşıyamadıkları için, –belki kurtulurlar diye- onları yol üzerine bırakmak durumunda kalan Ermeni anne babaların belleğini taşımıyor bugün pek çoğumuz.

Ermenilerin o vakit sınırları çoktan çizilmiş, güvenli bir devleti olduğunu ve oraya gitmelerinin doğal olduğunu düşünüyoruz sözgelimi. Suriye, İran, Lübnan gibi komşu ülkelere giden Sivaslı, Erzincanlı, Vanlı Ermenilerin geri dönebilme umudunu da devralmadık.

Bizim devraldığımız Türkleri kesen Ermenilerin hikâyesi. İsyan eden ve Türkleri arkadan vuran, katleden Ermeni komitacılarını okur, işitiriz. Zalim olanları. Ermeni doğmuş herkesin zalim ile özdeşleştirildiği bir algılayıştır bize miras bırakılan...

Ermeni torunların bugüne dek sessizce, içlerinden, canlı tutmak durumunda kaldığı hafızanın kanadını aralamadık hiçbirimiz. Bizlerdeki nefret ve öfke kabartılarını gözeterek, sustu hep onlar.

Tıpkı faili meçhuller, suikastlar, tehcir ve talanlar gibi, Alevi katliamlarının kıvılcımını çakan el de aynı. Sonradan bu mazlumları çeşitli korku ve kafes söylemleriyle kendi tarafına çekmeyi beceren el. Belki bin parmaklı!

Katliamlarını mazlumlarına meşrulaştırdı. Bizleri birbirimize düşürüp çatıştıracak her türlü kıskırtmayı organize bir maharetle gerçekleştirdi yıllarca. Bitimsiz vukuatları ortaya döküldükçe sağa sola pençe atmaya başladı aleni olarak. Eskiden kibar kibar katleder, üzerini süslü gerekçelerle örterdi. Artık kurduğu en kirli ittifakları bile saklayamaz oldu. Biz ne yapacağız?

Komşularımızın sargılı hatıralarıyla buluşmadan... Gecikerek de olsa, sembolik bir pansumanı birlikte yapmadan... Kendi merheminden ödünç vermeden onlara... Kirli el’in operasyonlarını durduramayacağız.

Alevi, Ermeni, Müslüman, Kürt... Birileri bilmemenin kabahatini paylaşırken, diğerleri şahit olmanın utancını paylaştı. Kirli el’in bileğini kırmadan, bahsedemeyeceğimiz adil hafızadan... Yarım kalmış vedalarımıza ortak

kelimelerimizle yeniden ses veremeyeceğiz... Bugün, 'adil hafıza'nın ilk günü olsun!

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barişin ruhu

Leyla İpekçi 06.07.2010

Yaz aylarında turist sayısındaki artışla birlikte Sultan Ahmet Camii dünyanın merkezi olur. Meydanda, Aya Sofya'nın çaprazındaki 'million taşı' Doğu Roma İmparatorluğu döneminde kent sakinleri tarafından dünyanın merkezi kabul edilirdi. Az bir sapmayla, bu camii ödünç alır bu tarihî misyonu. Bütün yollar Roma'dır!

Kuş cıvıltıları, çocuk sesleri, Marmara'dan gelen vapur düdükları, turist avlamak isteyen esnafın her dilden espiyle karışık çağrılar arasında caminin avlusuna girmeye çalıştım pazar günü. Sık sık yaptığım gibi. O kadar kalabalıktı ki, önümü arkamı göremeden ilerledim bir süre.

Memleket en hayati sorunlarla inim inim inlemektedir şehirde konserlerin en canlısı, kültürel aktivitelerin en çoklusu, panel ve konferansların en bitimsizi... Devam etmekteyken bin bir öyküsüyle... Her milletten, ırktan, meşrepten yaşlı, genç... Geçmişle geleceğin kesiştiği bu caminin avlusunda toplanırlar. Şalvarlılar, tesettürlüler, şortlular, takkeliiler, kasketliler...

Caminin avlusunda hatıralık fotoğraf çekenler, bakıp anlamaya çalışanlar, mimariyle ilgilenenler, girip çıkanlar, kalakalanlar, çarpanlar, geri gelenler... Birbirine karışmıştı yine pazar günü. İstanbul'un 'cem' isminin tezahür edişini hayret ve hayranlıkla seyrederim her seferinde. Bir yandan da kızgınlıklarım dinmez.

İntizam ve düzen eksikliği tabii ki had safhadadır. Çarpışsın biriyle, beriki çantandan cüzdanını kapmaya bile çalışır, bir diğeri seni itekler elindeki çocuk pusetiyle... Amaç, camiye ulaşmaktır. Belki sadece görmek, görüntülemek, belki ibadet etmek için. Belki de sadece oraya varabilmektir bütün amaç...

Minarelerin Batı'da giderek füze imgelemiyile özdeşleştiği bir dünyada, Batı'dan gelenlerin 'oraya varma' amacını biraz da çocuksu bir merakla izlerim...

Namaz kılanların önünde koşuşturan çocuklar, bir Müslüman'ın alnını yere koymasını en estetik açıdan görüntülemek isteyen Japonlar, yanımda, önümde ve arkamdaki Arap kadınların hışırdayan örtüleri... Ve çığlıklar, hışırtılar, höykürüşler... Hayatın bütün 'can'ı kadim sütunlarda yankılanır durmadan...

Ama mavi mozaiklerin altında hissettiğim çokparçalılık, beni bölmez. Bölünmem yeryüzünün bir mabedindeyken. Eksilmem. 'Öteki'lerin bir mabet içinde gerçekleştirdikleri tesadüfi buluşmalar beni çoğaltır. Bütünler.

Aya Sofya'daki padişah türbelerinin restore edilerek açılmasından beri oranın avlusunda da benzer hislerle dolaşıyorum. Burada İstanbul'daki hanedan mensuplarının çoğu gömülü. İkinci Selim'le Üçüncü Mehmet'in külliyesi, Üçüncü Murat'ın çocukları... Kimi türbeyi Mimar Sinan, kimini Mimar Davut Ağa ve Dalgıç Ahmed Ağa yapmıştı.

Ama bir vaftizhanenin padişah türbesine dönüştürülmesinin Aya Sofya'dan başka yerde örneği yok sanırım. Birinci Mustafa ve Birinci İbrahim'in mezarlarının Aya Sofya'nın vaftizhane binasında gömülü olmasından bahsediyorum.

Padişahlar ve azizlerin kemikleri toprağın altına. Üst üste girmiş. Eski ve yeni ölüler; hep beraber. Topkapı'nın bahçesinde Bizans'tan kalma bir sarayın kalıntıları da günışığına çıkarılıyor şimdilerde.

Padişah türbeleriyle Bizans lahitleri, azizlerin mezartaşlarıyla heykelleri iç içe geçmiş kıyameti birlikte bekliyor. Günlerin sonunu, saatlerin sonunu... Toprağın altında... Tıpkı bin yıllar öncesinde, çeşitli kültür ve medeniyetlerden toplanan taşlarla yapılan Aya Sofya gibi.

Aya Sofya'nın inşasında Efes'teki Artemis, Mısır'daki Güneş, Lübnan'daki Baalbek tapınaklarından sütunlar getirilmişti. Taşlardan bazıları ise Yunanistan'dan, Suriye ve Kapadokya'dan taşınmıştı.

Bütün bu 'oryantalist' klişeleri niye tekrar ettim; şehit cenazelerinin, Anayasa Mahkemesi kararlarının, Ortadoğu'da kaynatılan kazanların ortasında... Neden barış içinde yaşayamadığımızın yanıtı da burada çünkü.

Arabaya atlayıp Gürcistan'a, oradan Ermenistan'a, Azerbaycan'a, oradan İran'a, Lübnan'a veya İsrail'e, Filistin'e sorunsuzca geçemediğimiz sürece Aya Sofya'nın taşlarındaki hakikatin ruhunu işitebilir miydik...

Kürtleriyle barışık, şiddet sorununu çözmüş bir ülke olmadığımız sürece, ne Aya Sofya'nın kadim taşları bize ruhuyla dokunacaktır, ne de Davutoğlu'nun iddia ettiği gibi Mescidi Aksa'nın...

Sahip olmanın değil, ait olmanın ruhunda bulacağız barışı. Barış; kendimize çekilip kapandığımız değil, bizi buluşturan dillerde olacak.

Sultan Ahmet Camii'nin mavi derinliklerinde hissettiğim buydu. Burada hiçbir şeyin yok olmadığını hissettim. Bir tevhid merkezi. Bütün çoklukların birliği. İçerde ve dışarıda barışın en büyük teminatı. Keşke bilebilsek.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu 'hayır'da nasıl bir hayır olabilir!

Leyla İpekçi 09.07.2010

CHP'liler AYM'ye başvurduklarında bir beklentileri vardı. Meclis'te kabul edilen Anayasa değişikliği paketinin yargıda reddedilmesi için başvurmuşlardı çünkü. Mahkemenin bu paketi esastan görüşmesinin hukuka aykırı olması onları ilgilendirmiyordu. Hukuku ihlal etmekten bir sıkıntı duymamışlardı.

Şimdi başvurdukları AYM'den çıkan kararı yetersiz buluyorlar. Ve paketin tamamına karşı olduklarını açıklıyorlar. O zaman neden mahkemeye başvurdular ki?

Zaten referandumda pakete karşı olduklarını açıklarlar, hayır oyu için kampanya yaparlardı, olur biterdi. Neden yargıyı siyasallaşmaya zorladılar?

***

AYM'nin yeni anayasa paketindeki bazı maddeleri kısmi olarak değiştirmesinden yeterince tatmin olmayan Kılıçdaroğlu hayır oyu vereceklerini açıklamış. Partisinin il ve belediye başkanlarıyla il yöneticilerinin katılımıyla düzenlenen toplantıda yaptığı konuşmada, bir zamanlar yine bir referandum için 'hayır' sloganı kullanan ANAP'lıların dediği gibi, "hayırda hayır vardır" demiş.

Yargının siyasallaşmasının toplumun ayrışmasına, toplum vicdanının kanamasına yol açacağını savunan Kılıçdaroğlu, yapılan Anayasa değişikliğinin Cumhuriyet savcısını adalet bakanının emrine soktuğunu hatırlatıyor.

Sonra da "bu nedenle" diyor, 12 Eylül'de 12 Eylül değişikliklerinin bir uzantısı olarak gördüğümüz bu anayasa değişikliklerine hayır diyeceğiz!"

Demek ki: Kılıçdaroğlu'yu uzun tartışmalar ve bitimsiz oylamalar sonucunda Meclis'te kabul edilen Anayasa paketindeki diğer demokratik maddeler hiç ilgilendirmiyor! Sırf bu yüzden hepsine karşı olalım istiyor.

***

Kılıçdaroğlu, bir yandan "topluma karşı sorumluluk hissedenden herkesi referandumda hayır demeye" çağırıyor. Bir yandan da toplumunun daha demokratik haklara kavuşmasına katkı sağlayacak maddeleri yok sayıyor.

Neye hayır dediğini uzun uzadıya anlatırken, pakette neler olduğuna dair halkını bilgilendirme gereği dahi duymuyor. Duymuyor ama paketin 12 Eylül uzantısı olduğunu da söyleyebiliyor. Vatandaşların bu maddeleri okuduktan sonra "yaaa aynen öyle" diyeceklerine inanıyor mu sahiden? Ya da seçmenlerin değişen maddeleri hiç okumadan, kendisine körü körüne inanacaklarını mı sanıyor? Bu nasıl bir muhalefet anlayışı?

***

Bizler, bu paketin önemli olduğunu ama elbette pek çok eksiklik içerdiğini söylüyor, "yetmez ama evet" diyorduk. Kimileri ise bu ifadenin bir çaresizlik olduğunu söylüyordu.

Demokratikleşmeye dair bu ilk adımlar atılana dek bile farklı kesimlerin bugüne dek ödediği kanlı bedelleri görmüyorlardı. Bizi 'kör bir çaresizliğin' içinde yıllardır oyalayanları –bu paketi reddederek- bir kez daha sineye çekmemizi bekliyorlardı.

AYM kararından sonra ise tam bekleneceği gibi "12 Eylül'de mini seçim olacak" açıklaması gelmiş muhalefetten. CHP'liler tıpkı pakete karşı çıkan diğer tüm partililer gibi halkın sandığa seçim için gideceğini söylemişler.

Daha ilk anda, akıl edilebilen en klişe manevra bu. Yani halk referanduma oy vermeye giderse hükümete evet ya da hayır demiş olacakmış. Hükümete evet ya da hayır... Hepsini bu kadar!

Bağımsız yargıç, tarafsız hâkim istemek, böyle bir geleceği kurmak için uğraşmak filan değildir sözgelimi evet oyu vereceklerin amacı. Halkını bu kadar hakkaniyet ve adalet çizgisinden uzak gören, vicdanını köreltmış

hukuk adamlarına ilelebet müstahak bulan bu anlayış karşısında nutkum tutuluyor.

***

Bir zamanlar Özal da yasaklı siyasilerin siyasete dönmesi karşısında hayır kampanyası yapmıştı. Bir tesellimiz vardı ama. Yasaklılara siyaset yolunu açacak yasayı Meclis'ten geçiren yine kendileriydi. Kılıçdaroğlu'dan en az bu kadar bir olumlu hamle beklemek hakkımız değil mi?

Eğer AYM'nin kararından sonra CHP bu paketi desteklemiş olsaydı, asıl o zaman AKP'nin elinden büyük bir koz almış olurdu. İlle AKP karşıtı siyaset yapmak istiyorlarsa, kuşkusuz böylesi daha etkili olurdu.

Hem kötü siyaset, hem ülkenin demokratikleşmesine ve özgürleşmesine çelme takmak... CHP'de beklenen oy patlamasını gerçekleştirebilir mi? CHP bundan sonra da bütün enerjisini AKP düşmanlığını meşrulaştıracak bir kulp bulmaya harcarsa, kendinden neyi eksilttiğini hiç göremez hale gelecek. Tabii millettten de...

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Yetmez ama evet'e karşı 'hayır' diyenlere...

Leyla İpekçi 13.07.2010

Anayasa paketindeki değişiklikler evet çok yetersiz. Peki, ne olacak bu durumda? Ne yapacağız bu tesbitle birlikte? Hayır diyerek çözüm mü üretmiş olacağız? Hayır diyerek neyin mücadelesi verilecek? Bu değişikliklerin yapılmasını önlemekten başka?

İnternet sitelerinde sol gruplarda çeşitli tartışmalar yaşanıyor. Hayır oyu verecekler, 'yetmez ama evet' diyenlere laf ediyorlar sözgelimi. "Ne olur yine vesayetin çökertilmesinden filan bahsetmeyin" diyorlar. Tekrar etmekle anlamı aşınmış tükenmiş bir kelimedede buluyorlar suçu. Zihnimizi bu vesayetin nasıl esir aldığını, somut hayatta bu klişenin nasıl dokuz canlı bir deve dönüştüğünü görmüyorlar. Sıradan, içi boş bir kelime muamelesi ediyorlar vesayet rejimine.

Sanırım bu sistemin en büyük başarısı vicdanlarda yarattığı bu körlük. Bakan körler olmuşuz... 30 yıl daha geçsin, Hrant'ı katleden derin yapı yargılanamaz hale gelsin. "Üç beş maceracı çocuğun işi" denen bu karanlık cinayet, tıpkı Ağca cinayeti gibi zaman içinde kendi magazinini oluştursun, meşruiyetini üretsinsin. Kafalarımızı daha defalarca bulandırsın.

Bahriye Üçok, Muammer Aksoy, Uğur Mumcu cinayetlerini birtakım 'dinci, şeriatçı' örgütlerin azmettirdiği palavrasıyla bizi zamanaşımına dek oyalayanlar hep devam ettirsinler bu vesayet rejimini. Çorumlar, Sivaslar, Başbağlarlar... Bir 'onlar'dan, bir 'bunlar'dan diye diye...

Konjonktüre göre Alevi-Sünni çatıştıranların tuzağına düşelim, kimi zaman da ülkücülerle solcular birbirine düşürülsün. Türk-Kürt çatışmasının şiddetlendirildiği açılımın ilk günlerinde ailelerin acısına bile açılım karşıtı sloganları malzeme edenler doldursun cenazeleri.

Şimdi bizler gidip klişe muamelesi yapılarak gözden düşürülen vesayet rejiminin savunduğu ideolojiyi ilelebet destekleyelim diye: 90'lı yıllardaki onlarca faili meçhul infazın sorgulaması yapılmasın. Gizli tanıklar tehdit edilip

mahkemelerde ifade değiştirsınlar!

Tarihi de sorgulamayalım. şeyh Sait ayaklanmasında zamanının hükümetinin rolü olup olmadığını mesela. Zaten Dersim'i de sorgulamamıştık, Zilan Deresi katliamını da. 93 yılında olanları da...

O yıl; Madımak ve Başbağlar katliamlarıyla Mumcu cinayetinden başka, Jack Kamhi'ye düzenlenen suikast girişimini, Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Eşref Bitlis'in helikopterinin düşmesi sonucu ölümünü, daha önce suikasttan kurtulan Turgut Özal'ın 'zehirlendi' iddialarıyla ölümünü. Bingöl-Elazığ karayolunda 33 silahsız erin kurşuna dizilmesini. Diyarbakır Jandarma Bölge Komutanının öldürölüşünü...

6-7 Eylül'de, Varlık Vergisi döneminde, Gökçeada ve Bozcaada'da uygulanan eritme planı dönemlerinde yapılan yağmaları, kundaklamaları, ırkçılığı, yalan haberleri, işlenen cinayetleri, kontrgerilla faaliyetleriyle, özel harp operasyonlarının estirdiğı zulmü de vesayet rejiminin yıpranmış manasında eritip gidelim.

Cemil Ertem'in şu can alıcı sorusu da yok sayılsın: "Peki niye 1908 devriminde Müslümanlarla birlikte ayaklanan 'azınlıklar' sonradan memleket düşmanı (!) olup memleketimizden sürölölüler?"

Ergenekon ve Susurluk'ta açığa çıkan çok ama çok kanlı ilişkiler hakkında kelime etmeyelim, daima yargı zaaflarına kilitleyelim ülkenin kaderini. Tarafsız ve bağımsız yargıçlarla hâkimler kimsenin derdi olmasın. Ama yalan ve çarpıtılmış gazete haber kupürlerinden oluşturulan hukukdışı parti kapatma davalarını ciddiye alalım.

Üzerine kan damlamış gazete kâğıtlarıyla örttüğümüz vesayet sisteminden hep aynı eller nemalansın, yalnız onlar bölüşsün bütün zenginliği, kârı. Sermaye, hep aynı sahiplerin abidesini diksin.

Montajlanmış haberlerle Ahmet Kaya gurbette kahrından ölsün. Kürt gençler JİTEM'in kuyularında yitip gitsin. Toprak altında bulunan bombaları, cinayet krokilerini müstehzi bir sırıtışla, 'doğru değildir, bu tek parti diktasıdır' imasıyla yorumlayalım hep. En kanlı operasyonları sulandıralım en kibar imalarımızla...

Susurlukları da yutalım, Balyozları da. Bu çetelerin mağdur ettiğı, katlettiğı, susturduğu, iftira attığı, vatan haini ilan ettiğı bütün mağdurları da. Vesayet bugüne dek kimdeyse, ilelebet onda kalsın diye ne adalet umurumuzda olsun, ne hakkaniyet. Bunu mu istiyor "yetmez ama evet" dediğimiz için bize karşı çıkanlar?

Bizlerin memleketi bir çaresizliğin içinde göstermeye çalıştığımızı söyleyerek, "AKP'nin kuyruğuna takılacak kadar çaresiz değiliz, iki kere hayır diyeceğiz" diyenleri korku ve iftiralarla donatıldıkları ideolojileriyle değil vicdanlarıyla bakmaya davet ediyorum.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erivan izlenimleri

Leyla İpekçi 16.07.2010

Pazar akşamı, geç vakit. Belki geceyarısından epey sonra indiğim Erivan'da otel odasına varıyorum. Karanlıkta bir şehre varmak... Caddelerinden geçerken karaltılar arasında heykelleri, binaları, sokak tabelalarını görmeye çalışmak... Tuhaf bir kırılma yaratıyor bende. Belleğin loş koridorlarında, dipsiz kuyularında gelişigüzel bir

yolculuk yapıyor gibiyim. Parlamento, dışişleri ve hükümet binalarının bulunduğu meydandan geçerek geldiğim otel merkezde, ana meydana çıkan caddelerden birinin üzerinde. Moskova Sineması'nın hemen yanında.

Üç milyonluk Ermenistan'ın üçte birinin yaşadığı Erivan'da, geceyarısından epey sonra, dinmeyen bir gece hayatıyla karşılaşıyorum. Şehrin ışıkları solgun. Binalar köhne, karanlık. Ama caddeler cıvıldıyor. Eski Lada'lardan bozma taksilerden sonra en fazla görünen Toyota cipler. Son model. Ve cıstak cıstak müzik. Ve sokakta fink atan gençler. İşte ilk izlenim!

Caddeye bakan odada bunca gürültünün içinde uyuyabilmek imkânsız. Tıpkı Yunanistan'daki gibi, akşam on bire doğru yemeğe oturanlar, saat birden sonra şehrin en işlek caddelerindeki 'disco'lara, klüplere, bar ve kafelere dağılmışlar. Disco'lara evet. Odamın tam karşısında! Avrupa'da, hatta bizde bile artık pek kalmamış olan...

Erivan'da şafak sökene dek otel balkonundan izlediğim bu gece hayatının bende ilk çağrıştırdığı Sovyet dönemi oldu. Sovyet rejimi çökmeden yıllar önce gittiğim Zagreb'de, Bükreş'te, Sofya'da şafak sökerken yollara düşen işçiler görürdüm. Tek tip apartman bloklarından çıkar, otobüs durağına yürürlerdi. Uykusuz, soluk yüzlü... Geniş cadde ve kaldırımlar ışıksız olurdu. Ve devasa heykeller meydanlarda...

Yine böyle bir geceyarısı vardığım Lublijana'da bir şişe su satın alacak yer bulamamıştım. Otelin lokantası dâhil. Şimdiyse 'burada her şey var' artık. Güne başlama saati ile geceyi sonlandırma saati arasında saniyeler dahi kalmamış.

Sovyetlerin yıkılışının ardından Kafkaslar'ın 'kaypak' durumu. Amerika ve Rusya arasındaki çekişmenin buralara –bazen Osetya'da, Gürcistan'da olduğu gibi savaşlarla- yansıması. Dağlık Karabağ sorunu yüzünden Azerilerle Ermenilerin çatışması. Türkiye'yle açılım pazarlıkları... gibi ikircikli politik sorunlar arasında gündelik hayatta en 'görünür' olan ise kapitalizm.

Kapitalizmin eşiğinden geçmeye çalışan bu şehirde günün ilk ışıklarıyla birlikte hayatın kımıltılarına karıştım. Markalar, dükkânlar, ışığın kısıtlı tüketildiği bu şehirde giderek ışıklanmakta olan tabelalar! Sonra her yanda kadınlar... Yürüyen, kafelerde oturan, mağazalara girip çıkan, konuşan, duran, devam eden kadınlar. Ve 'olmayan' erkekler. Muhtemelen başka ülkelerde çalışmak zorunda kalan...

Ermenistan'a el atan, -siyasi ve stratejik hamisi Rusya dışında- en 'eli bol' ülke İran belki de. Yeni enerji anlaşmalarının gündelik hayattaki tecellisi ise adım başı rastladığım İranlılar. İşletmelerin çoğu Rusların elinde. Tabii diaspora üzerinden Amerikalıların da. AB ise çeşitli projeler gerçekleştiriyor sosyal hayata ve özellikle çocuklara dair.

Öte yandan tamamlanmamış inşaatlar var her adımda. Epeydir çalıştırılmayan vinçler öylece kalakalmış, havada. Bir yozlaşma, bir çürümeyi işaret ediyor kapitalizmin ilk adımlarıyla birlikte. Bizdeki naylon faturacılığın, hayali ihracatçılığın çıkış dönemi olabilir pekâlâ... Yarım kalmış inşaatlar ile son model Mercedes ve Toyota'lar belirgin bir çelişki sergiliyor.

İlk gün ilerleyen saatlerde, gündüz gözüyle bir çağrışım daha oldu bende. Tıpkı Şam'da, İsfahan'da, Beyrut'ta gördüğüm bir Ortadoğu ruhu da karışmış buraya. Bir kere toz. Her şeyden önce. Sık sık kirlenen yüzüm, saçım... Kuru sıcak sonra. Aşırı sıcak evet. Ve sokak satıcıları. Amman'daki gibi, küçük bir dükkân mesela. En güzel meyvelerini dizmiş bekliyor. Yalnızca kayısı değil, çilek, domates, salatalık da çocukluğumuzdaki gibi. Doğal!

Sonra... Hortumla kaldırım yıkayanlar, sık sık park etmiş bekleyen polis otoları, dolmuş gibi çalışan minibüsler, eskimiş kâğıt paralar, kırık kaldırım taşları, arabalara "topla gel, sağ yap" diye bağırان oğlanlar, kırmızı ışıktı durmayanlar, polis otosunun megafonla verdiği kulak delen komutlar, servis elemanlarının yavaşlığı, yabancıya karşı ürkek bakışlar, güvensizlik...

Erivan'ın alt sınıflarının yaşadığı bir semtte gezindim uzun uzun. Orada bir pazarda, kendimi Erbil'de gibi hissettim. Bir kalkındırma, ayağa kaldırma çabası ve bunun ulusal ölçekte tezahürü giderek görünür olsa gerek burada da. Biraz Balkan, bolca Rus, kaçınılmaz olarak Kafkas ve alttan alta yayılan bir Ortadoğu. Geniş ölçekli 'biz!' (Devam edeceğim.)

lpekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erivan buluşmaları

Leyla lpekçi 20.07.2010

Biraz Balkan, bolca Rus, kaçınılmaz olarak Kafkas ve alttan alta yayılan bir Ortadoğu. Geniş ölçekli 'biz!' Böyle bitirmiştım Erivan izlenimlerimi anlattığım son yazımı. İşte biraz yarım yamalak bir gözlem daha:

Ortadoğu'nun Hristiyan mahallelerinde gördüğüm Ermenilerin gündelik hayatı ile Erivan'dakilerin hayatı arasında da farklılıklar var. Şam'da, Halep'te ister istemez İslam'la iç içe geçer hakikatin halkaları. Ortak zevkler, isimler, vücut dilleri... Çokkültürlü bir gündelik hayat, dallarını pencereden içerilere dek sarkıtır.

Erivan'da ise bu çokkültürlülüğün bıraktığı boşluğu dolduran daha ziyade Rus etkisi olmuş. İnsanların giyim zevklerinde, müze düzenlemelerinde, nesneyle ilişkilerinde, hatta sokakla ilişkilerinde 'görünür' olan bu. Kendine dönük boşluklar, başkalarına karşı bazen açılarak bazen kapanarak bırakılan mesafeler... Yalın, olduğu gibi, ama biraz ürkek yüzler. Birbirine bakan, birbirini inceleyen. Yine de bozmadan mesafeyi. Berrak bakışlar. Gösterişli, göz alıcı mimikler...

Hrant Dink ile gittiğimiz bazı Ortadoğu kentlerinde, arkadaşları ona takılırdı: "Her yerde Ermeni arıyorsun. Biraz da başka şeylere bak!" Gözleri dolardı kendini ifade etmeye çalışırken. Beyrut'ta bir Ermeni matbaacı bulmuştu mesela. Tarihin toprak altında bıraktığı suskunluğun peşindeydi o. Devletlerin politik dilini konuşmuyordu. Kayıp bir ruhun peşindeydi. Şahit olan. Şuurlu... Kelimelerinin ağızını kapayıp kendi içine akıtan. İstifleyen bir Ermeni ruhunun...

Utancını kabzasından çıkarmadan saklayan, zamanla biraz yoğuran, dönüştürmeye çalışan o ruhun peşindeydi Hrant. Malatya'da, Halep'te ya da Beyrut'ta... Kim derdi Ermeni olduğu için vurulacağını!

Erivan haritasını açtığımda, belki biraz da Hrant'ın hatırasını bende diriltten tuhaf bir buluşma yaşadım: Gözüme ilk çarpan semt adları Malatya, Arapkir, Van, Zeytun...

Geçmişin buz yanığı! Hem donduruyor, hem çözüyor tüm zamanların yasını.

Film festivalinde Anadolu Kültür'ün de katkılarıyla genç Türk ve Ermeni sinemacılarla ortak workshoplar düzenleniyor. Türkiyeli yönetmenlerin filmleri gösteriliyor. Gazeteciler soru üzerine soru soruyorlar durmadan. Belki ilk soru o 'malum' soru oluyor genelde... Gelgelelim buluşmaların dili konuşulmaya başlandıkça bu

malum soru da eski işlevini yitiriyor hızla. Devletlerin kuru soğuk dilini kalbin sıcak iklimi kuşatıveriyor. Hrant'ın hayal ettiği şekilde.

'Soykırım müzesi' ise bugünkü bu coşkulu buluşmaların dilini kurmaktan çok uzak. Bizi gezdiren rehberin belli bir şablon içinde ezberlediği tarih, kişisel tanıklıkları değil devletin politik dilini konuşturuyor. 'Türk İmparatorluğu' diyor mesela, bir belgenin üzerindeki etikette. Yunanistan'ın el açtığı Ermeni yetimlerden bahsederken, "tabii Yunanlılar da Türk soykırımından geçmişlerdi daha evvel, empati kurmuşlardır" diyebiliyor. Tuhaf bir durum. Çünkü aynı anda karşınızda Halep'te asılan doktorların görüntüsü var. Yeterince trajik. Hırpalayıcı... Van'da tehcirden sonraki içler acısı sokaklar... Diyarbakır'da kalan Ermenilerin sefil halleri... Fakat bütün bunlar yeterince tatmin etmemiş siyaseti.

Belki ABD'yi ikna etmek için nasıl daha fazla şiddete tâbi olduklarını siyasetin, diplomasinin ciddiyetiyle anlatmaya çalışıyorlar. Mağduriyetin dili, haklılığın hudutlarından taşarak, bir ideolojiye dönüşüyor giderek.

Duvardaki bir gazete kupürüne takılıyor gözüm: Bir Fransız muhabir, Anadolu'da tehcir günlerinde gördüğü dehşetli manzarayı anlatmış. Makalenin bir yerinde ise ekleme ihtiyacı duymuş: "Elbette bu felakete bulaşmayan, olan bitenden dolayı çok üzülen Türkler de var!"

O vakitler sığağı sığağına kurulmuş bu vicdani cümleyi ben de dünyanın her yerinden gelenlere anlatan rehberden bir kez olsun duymayı bekledim. Politik dil vicdanı köreltiyordu, mazlumun vicdanını da. (İster bizde, ister başkalarında.)

Kürtlerle yapılan onlarca 'çözüm toplantısı' sayesinde aramızda ne çok sağlam köprüler kurmuş olduğumuzu burada bir kez daha fark ettim. "Siz hiç yakılmış bir Türk köyü gördünüz mü?" diye titrek ama gür sesiyle bağırırken gözyaşlarını tutamayan Kürtlere: "Böyle itham etmeyin, ben size bir şey yapmadım, sizin mazlumiyetinizi savunmak için buradayım ama böyle suçlarsanız, ben de istemeden kendi milliyetçiliğime çekilirim" diyen Türkler vardı. O anda tartışıyorduk belki ama birbirimizle buluşuyorduk asıl olarak...

Müzedede, bir başka vicdan sahibi Ermeni kendiliğinden dağıttı içimdeki buharı: "Dünyanın her yerinde katleden zalimler ve mazluma el uzatanlar vardır." Ailesi Maraşlı, kendi tehcirden sonra Halep'te doğmuş Sao Paulo'lu bir yapımcıydı. Maraşlı öksüz çocukların fotoğrafının önünde epey kalmıştı kırıştırtarak gözlerini. Ama onunla ben... Birbirimizle buluştuk!

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gecenin sularında...

Leyla İpekçi 23.07.2010

Uyumak geceleri zor. Sırılsıklam terliyor insan. İç içe geçen rüyalar, birbirinden sahne alıyor. Geçmiş de yakına geliyor geceleyin. Bütün belleksizliğiyle bugünün çalkantılı sularına karışıyor. Bir yerlerde birileri mayınlı tuzak kuruyor, uzun namlulular çalışıyor durmadan, tepede insansız uçaklar...

Artık düş kuramıyorum geceleri. Bilinçaltımın aynasında tanımadığım insanlar acı çekiyor. Evinde, ocağın başında yalnızlık içinde oturan bir kadının uzaklara dalıyor bakışları. Beklediği oğlu, kocası, nişanlısı geri

dönmeyecek. Bir dağın ardında... Toprağın alt katmanlarında ya da.

Karanlığın içinde siliniyor beklentiler. Barış umudu. Ocağın üzerinde bir kez daha taşan süt kabı!

"Çok kolay" diyor bir genç. Büyük şehirli, askerliğini kısa dönem yapmış, işini açmak üzere. "Evet, çok kolay çözümler her şey. Barıştan yanayım çünkü ben!"

Bakıyorum onun henüz otuz yaşına değmemiş algısına. Söyleyecek bir sözüm yok. Barışmaktan ilk bahsettiğim gençlik yıllarımı hatırlıyorum. İlk yazdığım gazete yazılarında bu ironik gerçeğin hiçbir zaman açılmayacak tozlu kanadını kıpırdatmaya çalışırdım. 'Barış yanlısı bölücü'ye çıkardı insanın adı. Ne zaman yüreğiyle istese, savaşın, sömürünün, işgalin durmasını...

Yaz geceleri... Uzun. Nemli. Hayata atılmaya hazırlanan gencin bilmediğini artık biliyorum. Canlı olan, bizimle birlikte direnen hep savaş. Barışın üzerinde ise ölü tohumları var. Ne para ediyor, ne pul. Kimsenin iktidarına yaranamıyor. Durağan. Solgun. Son çare barış. Son çıkış, köprüden önce.

Heron ihalesine girince ateş cılızlaşıyor. Adı savaş olan barış! Bir ateşkes pazarlığı yalnızca. Savaş teknolojinin yenilersen, yeni silahları yüksek fiyatlara alırsan, karşılığında kan biraz olsun duracak. Biraz... Uzun vadede devam edebilmek için dökülmeye...

Geceleri kendini evinde hissediyor kan dökücü. En tekinsiz karaltılara sığılıyor. Işığın yansıdığı ıslak pencerelerin ardına nifak tohumu saçan azmettiriciler, kambur tetikçiler, hepsi... Hayal kuruyor, hüylalara dalıyorlar herkes gibi. Çocuklarına masal anlatıyorlar. Onlar gecenin derinliklerinde görünmez oldukça, benim uykum kaçıyor.

Sık sık yağmurlu yaz geceleri. Odanın penceresine ışığı vuran sokak lambası bozulmak üzere. Bir yanıyor, bir sönüyor... Islak camda, damlaların bıraktığı izlere yansıyor titreyen ışığı. İnsanlığın tüm gizli düşleri!

Hayır, uyuyamıyorum. Savaşı barış gibi gösterenler en derin uykusundayken, düş kuramıyorum. Uzaklara dalıyorum. Dağın ardına, bilmediğim, dokunamadığım... Bazen de sınır karakolunda nöbet bekleyen oğlanın dünyasına...

'Saf, dolaylımsız su birikintisi'nden bahseden siyasetçinin barış pazarlıklarıyla gerçeği örtbas edişi beni hüznlendiriyor. Ve ölü suları taşan gölün etrafında bekliyorum. Acı göl. Anaların gözünde yaşlar.

Ağacını tanımıyor orman. Evlatlarımızın mezarı üzerinde serviler de uykusuz. İşini kurmaya çalışan genç, para kazanacak. Giderek barıştan uzaklaşacak. Ne kefil olacak barış yanlılarına, ne onlara kredi açacak.

Bir beşik olsa iyi niyetlerden ve geri dönüşümlü masumiyetten. İnansak ona. Kendimizi versek, coşkusuyla bir bebeğin. En tasasız uykulara dalsak serin bir yaz sabahında.

BM gözetiminde silahları bırakmaktan bahsetmiş bir 'silahlı.' Gözetim... Silahı bırakmak... Yeni bir tekrar? Pazarlık? Bu sözcüklere eşlik eden kıyımları hatırlıyorum ardından. Her seferinde böyle olmamış mıydı... Barışın adı sıkça telaffuz edildiği anda artan pus, havaya uçan hayatlar...

Gecenin içinde... Bir süre sonra bu dünyanın karanlıklarına bakan gözüm giderek daha iyi seçmeye başlayacak. Var olmanın ışığını... Gecenin durgun sularında yeniden görmeye başlayacağım. Maviliği. Kimsenin dindiremediği. En vahşi karanlığın içinde cayırdayan yeşillere bakacağım. Başka renklere...

Bir meydan okuma bu. Bir kabarma, kendi kısırlığında. Kör kuvvetin düş kırıklığını bırakacağım onlara. Acı göllerin karanlığında bizi boğduğunu sanan herkese! Bir dumansız ateş. Kıvrımlarında uykusuzluğumun.

Sabah olduğuunda, uykulu gözlerimin bulutu dağılacak yavaş yavaş. "Haklısın" diyeceğim o gence. "Çok kolay. Barış..." Bir sıkımlık canı var! Ama yine de değer. Evet!

lpekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Hayır'ın adaleti!

Leyla İpekçi 27.07.2010

Televizyonu açtığımda Kılıçdaroğlu Ordu mitinginde konuşuyordu. "Yeni anayasayı biz yapacağız, siyasi ahlak yasası getireceğiz" diyordu. Ne güzel, ne gerekli bir öneri diye geçirdim içimden. Tüm anayasa garabetinin değişeceği o kutlu günleri de görebilmeyi umarak bir an önce.

Peki ya bugün? Önümüzde seçimlerden önce bir halk oylaması var. Orada neden size oy verelim? Neye hayır demeliyiz? Sloganında var sadece: "Hayırdan hayır var!" Rengi kahverengi diyor 'hayır'ın. Tipini tarif ediyor mitingde. İçerik? Yok. Siz bırakın şimdi bu anayasa değiştirmenin ilk adımlarını. Bizim dediğimizi yapın, içini nasılsa doldururuz. Yeter ki AKP'nin dediğini yapmayın!

Bu 'alt metni' çok fazla duydum son üç yıl içinde. Sözelimi geçen yıl Kürt açılımının ilk telaffuz edildiği günlerde, (hatta ilk günün ilk saatinde) "bu iş AKP ile olmaz" diyerek istikrarlı bir biçimde itiraz edenleri de epey dinledim. Daha geçenlerde, bu yaklaşımda olanlardan biri, bir siyaset bilimci şöyle dedi: "AKP'li bakan ve milletvekillerinin birbirinden farklı tavırlarına bakarak bu işin olmayacağını anlamıştım." Dedi ki, bu partide farklı sesler çıkarken bu iş zaten olmazdı!

Bizler henüz bu açılımın AKP ya da bir başka partiyle olup olmayacağıyla hiç ilgilenmezken, farklı çıkan seslerin belli bir çoğulculuğa tekabül etmesinden de rahatsız değilken... Ve akan kanın durmasını her şeyin üzerinde görürken... Birileri en baştan 'kara siyaset' yapmıştı: "Bu partiyle olmaz."

Barış grubu gerilla kıyafetleriyle geldiğinde... Habur'daki ilk görüntüler eşliğinde Başbakan olumlu tavır aldığında... "Bu partiyle bu iş olmaz" cılar koro halinde milliyetçi ve ulusalcı kabarmalarla bunun bir ihanet olduğunu göstermek için elinden geleni yapmıştı. AKP geri adım attığında da mutlu oldular. Şehit cenazeleri sıklaştığında timsah gözyaşı dökenleri de tanıdık çoktan. Bugün hüznü bir ton takınarak "haklı çıkmak istemezdik" derken onlar, bakıyorum gözlerinin içine...

Bugün de ortada bir ilk adım söz konusu. Anayasa paketindeki değişiklik, halk oylamasında. Üstelik de CHP'nin her fırsatta sığındığı Anayasa Mahkemesi'nden de tescilli bu kez. Hayırcılar haykırıyor. Kimi sınıf mücadelesini desteklediği için hayır diyor. Kimi AKP'nin neo-liberal çizgisi ile emperyalizmi aynı çukurda boğmaya çalıştığı için.

"Artık sadece bildiğimiz emperyalistlerin çizgisinde hareket etmiyor AKP. Rusya'yla, İran ve Brezilya'yla iş tutuyor. Eksen kaydığı için mutlu olmalısınız o halde!" Deseniz... Ona da hayır diyorlar. Hayır!

Kimi Kürtlere hak ettikleri haklar verilmediği için hayır diyor. HSYK'nın mevcut yapısı düzeltilmeden Kürt sorununda bir çözüme varılamaz ki diyorsunuz... Duymuyorlar.

Güneydoğu'daki faili meçhullerin birçoğunun sorumlusu olan albay Ergenekon'dan yargılanırken, gizli tanık tehdit ediliyor. Bunca yakınıni yitirmiş olanları bu hiç ilgilendirmiyor mu? Suskunluk... Yargı ayağı adalete tâbi

olmadan hiçbir demokratikleşme hamlesinde ilerleme kaydedemediğimiz ortada. Mahkemeler, kaybolan cinayet dava dosyalarının zaman aşımını onaylıyor yıllardır. Ama olsun!

Kürt meselesi elbette yargı ayağından ibaret değil. Yine de hayır demek için bir gerekçe olamaz. Böyle diyorsanız, bu sefer de niyet okuma refleksi giriyor devreye: "Şimdi bu paketi onaylıyorsunuz ama mesela YÖK'ün kaldırılması konusunda artık ağzınızı açmazsınız!"

Bu pakete evet diyenlerin niyetini okuyarak paketin oylanmaya değer olup olmadığının analizini yapıyorlar. Paketin içeriğine bakmak yerine, onu destekleyenlerin bazı olumsuz örneklerini genellemeye tâbi tutarak gerekçe göstermek... Ve hayır vermek üzere analizler yapmak... Hayır'ı kapsayamıyor bir türlü.

Ergenekon, Balyoz, Kafes davaları ortada olanca ağırlığıyla dururken böylesine 'yan gerekçeler'le hayır demek. Bu suç düzeninin devamına çanak tutar ancak. Yalnızca buna yarar maalesef.

Eğer Susurluk'tan beri yasaları defalarca çiğneyip hiç yargılanmamış olan kadro içeri alınmasaydı hep birlikte faşizmin pençelerinde kıvranıyor olacaktık bugün. Cinayet ve katliamları defalarca tertiplemiş, kendi halkını birbirine defalarca düşürmüş suçluların vukuatlarıyla sözgelimi Erdoğan'ın eksik ve birbirinden tutarsız açıklamaları aynı birimle tartılabilir mi? Adaletli olur mu bu?

"12 Eylül'de bir sağdan bir soldan astık" diyordu Kenan Evren. Bu anlayışın adalet içerdiğini söyleyeniniz varsa, bari ben de onlara bakarak vereyim 12 eylülde 'yetmez ama evet'imi!

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tahrik operasyonlarına 'münferit' dendikçe...

Leyla İpekçi 30.07.2010

Emniyet yetkilileri, Dört Yol'da ve İnegöl'de olaylardan önce birçok gencin telefon ve mesajlarla sokağa çağırıldığını söylüyor. O gece Hatay'da toplanan iki yüz kişinin içerisinde ise Osmaniye, Hatay merkez, Erzin ile çevre kentlerden gelenlerin de olduğu öğrenilmiş, gazetede okuduğuma göre.

Bu bilgiyi alan emniyet yetkilileri gece boyunca mahalleye giren herkesi aramış. Dışarıdan gelen bu kişilerin, Doğu ve Güneydoğulu vatandaşların yaşadığı mevkiiyi basacakları belirtiliyormuş. Yetkililer, bu tür oyunlara gelmemeleri için vatandaşlara sağduyu çağrısı yapmış. Mış mış...

Neye yarıyor? Bakan Atalay çıkıp olayın amigo işi olduğunu söylüyor. Münferit yani! Soğutacağını düşünüyor herhalde bu açıklamanın. Peki neden gerçekleri açıklayamıyor?

Vatandaş her seferinde tahriklere bu kadar kolayca kapılıyorsa... Yavaş yavaş tırmandırılan etnik çatışmaları çıkaranlar bugüne dek tutuklanıp yargılanamamışsa... Yalan haberlerin çağrısına inanarak komşusunun, mahallelisinin üzerine her seferinde daha büyük bir nefret kabartısıyla yürüyeceklerdir kolayca.

Bu 'kemik düzeni'ni muhafaza etmek isteyenler 'öfkeli kalabalık' senaryosunu defalarca sahneledi. Çorum'da, Maraş'da, 6-7 Eylül'de hep aynı profesyonel kışkırtıcıları halk arasına sokarak araya fitne atmayı kendilerine iş

edindiler. Bakan Atalay bilmiyor olabilir mi?

Peki neden Ecevit'in, Demirel'in ve diğer siyasetçilerin başvurduğu 'münferit' şablonuna sığınmayı seçiyor hâlâ bu hükümet? Eğer böyle yaparsa, akıbetinin yine onlar gibi olacağını hâlâ öğrenmemiş mi?

Vatandaşın bu kadar kolay galeyana geldiğini fark edememesi de, hükümetin şablon açıklamalarının dışına çıkamaması da hep aynı sebepten: Suçlular hiçbir zaman cezalandırılmıyor da ondan!

Madımak ateşini yakanlar aradan geçen on yedi yıl boyunca adaletten kaçırıldı. İçeri girenler dışarı çıktı, asıl suçlular içeri girmedi, dosyalar gitti geldi defalarca... Aynı senaryo diğer her türlü 'kirli devlet operasyonu'nda da uygulandı. Kemal Türkler davasından Hrant Dink davasına...

Bugüne dek defalarca yürümeliydik adalet binalarının önüne. Yüz binler, bir milyonlar, yetmiş milyonlar... Haykırmalıydık, suçlular ister devlet içinde, ister orduda, bürokraside olsun... Adaletle teslim edilinceye dek bu davaların peşini bırakmayacağız diye bağırmalıydık. Sivil itaatsizlik eylemleri yapmalıydık...

Peki neden yapmadık da her seferinde öldürülmeye, katledilmeye razı geldik... Ve yine her seferinde bizi kıyan, birbirimize düşüren bu sistem sürsün diye gidip oy verdik kendi ellerimizle?

Yanıt çok basit ve maalesef çok yakıcı: Bilmiyorduk!

Hâlâ da bilmiyor vatandaş...

12 Eylül öncesinde darbe yapmak isteyen ordunun 'ortam olgunlaştırmak için' ne büyük iç çatışmaları bizzat provoke ettiğini, yönettiğini... bile bilmiyor daha. Bilmek istemiyor. Sağ sol çatışmasını körükleyenlerin profesyonel opearatörler olduğu gerçeğiyle de kamu vicdanı yüzleşmedi.

(Darbecilerin yargılanacak olmasının ne kadar önemli olduğunu, sırf bunun için bile anayasa değişikliği paketine evet demenin değerini, AKP'ye onlarca kusur isnat ederek düşürmek isteyenler, bu kemik düzeninin sürmesini kendi elleriyle bir kez daha onaylayacaklar!)

Biz vatandaşlar gerçeğin ne kadar yakıcı, ne kadar ürpertici ve acımasız olduğunu tahayyül dahi edemediğimiz için, Balyoz ve Kafes'deki birbirinden dehşet suikast planlarını küçümsüyoruz hâlâ.

'Sivil vesayet komplosudur' diyen siyasetçilere, gazeteci yazarlara körü körüne inanıyoruz. Kim vatandaşının camisini bombalar, kendi Heron'unu düşürmek ister ki! diye ciddiye almıyoruz suçluları...

Vicdanımızı böylesine kör ve sağır tutabilmek için 367 rezaletiyle, irtica gibi kurgularıyla hep kıvamda tuttular. Bir sonraki aşamaya işte böyle geldik: Türk-Kürt kavgası iyice kızışıp bir iç savaş eşiğine gelsin. Bu şekilde hükümetin ülkeyi yönetemediği görüşü giderek meşruiyet kazsın. Ve kemik düzeninin yetkili elemanları ülkede dirliği ve düzeni sağlamak için yine tahta geçsinler!

Şehit cenazeleri yetmiyorsa, alevlensin sokaklar. Kimilerine göre Öcalan'ın "Batı illerinde Kürt-Türk çatışması çıkabilir" açıklamasının ardından, örgütün bu sisteme nasıl alet edildiği iyice açığa çıkmışken... Devletin medyası bunu dahi ciddiye almasın... Daha bekleyecek ne kaldı ki, bu ihanet dolu gerçeğin süslü örtüsünü kaldırmak için? Doymadık mı daha kana?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Duaların dilinde buluşmak

Leyla İpekçi 17.08.2010

"88 yıl sonra Sümela'da tarihle ve sizlerle kucaklaşmaya geldik..." Böyle başladı Fener Rum Patriği Bartholomeos, Sümela manastırında düzenlenen ayindeki konuşmasına. Birinci dünya savaşı sırasındaki Rus işgali Trabzon'da yeni bir Pontus devleti kurulacağı inancını doğurduğundan, 1923'de bu toprağın Rumları gönderilerek manastır boşaltılmıştı.

Bu yıl 15 Ağustos'daki Meryem Ana yortusu için Rusya'dan, Yunanistan ve Gürcistan'dan yüzlerce Ortodoks geldi. Birçoğunun Sümela'nın üç yüz metre kadar aşağısındaki ören yerinde kurulan ekrandan izleyebildiği ayine ancak beş yüz kadarı katılabildi.

Dinleyenlerin ağıladığı konuşmasına şöyle devam ediyordu Bartholomeos: "Çok uzun bir ayrılıktan sonra bu muhteşem bölgede ve bu tarihi manastırda ibadetimizi yapmamıza imkân veren yüce Allahımıza hamdolsun."

Sümela'ya gelenler arasında mübadil ailelerin torunları da vardı. Bunlardan biri, dönerken ailesinin mezarına götürmek üzere toprak aldı. Bir diğeri burada kendisini sürekli evini arayan Ulysses gibi hissettiğinden bahsetti.

Patrik ise duygu dolu konuşmasında şükranlarını sunar sunmaz malûm tepkilere karşı açıklamalara girişmek durumunda kalıyordu: "Bu heyecan, bu sevgi, bu inanç, bu bağlılık asla farklı anlamlarla bağdaştırılmamalıdır, önyargı ile tefsir edilmemelidir."

Patriğin 'bağlılık'tan bahsetmesi dokunuyor bana en çok. Sadakati ve tevazuyu imleyen bağlılık... Ancak kalpten olduğunda onu koparamıyor uluslararası dengeler, siyasi pazarlıklar, ne de düşmanlık dili. Ama o zehirli dilden başkasını konuşmayanlar yine seslerini yükseltmişti. Mesela Hürriyet gazetesinin internet sitesindeki okur yorumlarında:

Bu ibadetin gerçekleştirilmesini "liberal ve dindar AKP'lilerden Hristiyan alemine hizmet" olarak tanımlayanlar. Yunanistan ve Rusya'dan gelen Pontuslular'ın Bartholomeos'un önderliğinde Trabzon'un fethedildiği günün yıldönümünde haçı tekrar Sümela'ya dikerek ecdadımızın kemiklerini sızlattığını" haykıranlar...

"Yüce Atamızın ölümsüz, çağlar üstü ve sonsuz işlerini bir kalemde silmeyi çok iyi beceren AKP'liler"e hakaret yağdıranlar. "Ruhban okulunu da açın bari, bu yağcılığımızla bizi yarın AB'ye alacaklarından eminim" diyenler. İyice coşup referandumda evet demenin yabancılara memleketi satmak olduğundan bahsedenler. Ve tabii, mütekebbiliyet esasını dua ve ibadetlerin dünyasına da uyarlayarak Yunanistan'daki caminin hala açılmamış olmasını gündeme getirenler...

Allah'a hamd ile başlayan, dualarla devam eden bu kucaklaşma ayinine katılanların duyguları, gözyaşları, anıları hiç yokmuş gibi... Yalnızca nifak ve kin kelimeleri yükseliyor gazetenin sitesinden.

(Artık kuşlar bile biliyor, bu tür yorumların Hürriyet gibi bir 'merkez medya'dan değil de sözgelimi dinî duyarlılığı daha yüksek bir gazetenin okur yorumlarından yükselse, bizzat Hürriyet'te neler yazılacağını!)

Patrik "burada yıllarca yaşamış Rum Ortodoksların anısına ve burada hizmet etmiş keşişlerin ruhuna dua etmeye geldik" diyordu konuşmasında. "Bu manastırını tarihinde gönülden destekleyen Osmanlı padişahlarının anılarına dua etmeye geldik..."

Duaların dilindeki bu kucaklaşma olmasın diye başkaları da iş başındaydı: Geçtiğimiz hafta Türkiye'nin Selanik Başkonsolosluğu'na düzenlenen molotof kokteylli saldırıyı ve Gümölcine'deki Türk mezarlığının tahrip edilmesini bu 'barış ayini'ni engellemek isteyen güçlerin düzenlendiği söyleniyordu sözgelimi.

Patriğin Türkçe ve Rumca yaptığı konuşmadan sonra ayin ilahi ve dualarla devam etti. Hatta kemençe eşliğinde okundu ilahiler. Mumlar yakıldı, okunmuş ekmek dağıtıldı katılımcılara...

MHP Trabzon Milletvekili ise 15 Ağustos gününün Pontus devletinin yıkılış tarihi olduğuna dikkat çekmiş. Aynı güne ayin izninin verilmesinin çok manidar olduğunu söylemiş. Bu topraklarda her yıl 15 Ağustos'ta Meryem Ana yortusunun iki bin yıldır kutlanmasının bir anlamı, bir değeri yok belki onun nezdinde.

Ama Kapadokya'daki Güzelyurt'ta yeni onarılan kilisede, Büyükada'daki Aya Yorgi'de, Vakıflı köyündeki kilisede... İlahiler ve dualar eşliğinde, inananlar buluşmaya devam ediyor hep. Tıpkı Bülbül dağındaki Meryemana'nın evinde olduğu gibi...

BBP ise –yine mütekabiliyet esası!- halen müze olarak kullanılan Ayasofya'da bayram günü bir günlüğüne namaz kılınmasına için verilmesini istemiş. Keşke diyorum içimden! Pazar günleri Hristiyanlara, Cuma günleri de Müslümanlara açılrsa. Müze olarak eskimek yerine, mabed olarak herkesi kucaklayarak canlı kalsa! Burada, başka yerde... Duaların dilinde buluşmanın ne ulusu var, ne devleti.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kaldırın artık Hrant'ı o kaldırımdan

Leyla İpekçi 20.08.2010

O cinayet, ilk katledilişi değildi Hrant'ın. İftiracılar onun canına defalarca kıymıştı.

Kirli ittifaklarla yürüttüler Hrant'ı karalama kampanyasını. Bazı zehirli sözcükleri ısrarla resimaltılarında, spotlarında kullandı Hrant'ı hedef alan gazeteciler. Süslü cümleleriyle zihinaltımızı manipüle ettiler...

Dönemin Ergenekon ruhunu hortlatan hukukçularına, medyadaki sözcülerine, kanaat önderlerine, sivil toplumcularına da şahit olduk. Ama bu kadarına pes!

Dışişleri'nin AİHM'deki Dink cinayeti savunmasında: "Demokratik bir toplumda bu tür yazılar (Dink'in mahkûmiyetine neden olan yazısı) halkı tahrik etmek suçunu oluşturacak ve kamu düzenini bozacaktır" deniyormuş. AİHM'in daha önce Almanya'da bir Nazi örgütü liderine nasyonal sosyalizmi savunan yazısı için verilen cezayı yerinde bulduğu belirtilerek.

"Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin nefret söyleminin engellenmesine ilişkin tavsiye kararı bulunmaktadır. Dink'in yazısı da nefret söylemidir. Davanın Dink Ailesi'nin kökeniyle hiçbir ilgisi bulunmamaktadır" diye de eklenmiş.

Defalarca tanık olduk; bu topraklarda geçmişin nasıl çarpıtıldığına, nasıl yeni baştan kurgulandığına. Ve bellek kıyımlarının nasıl da sıradanlaştırıldığına çabucak. Tıpkı bu cinayetten 'operasyon' olarak bahsedenlerin, bir zamanlar 80 darbesine gerekçe oluşturacak şekilde 'ortam olgunlaştırma' çabalarına girmeleri gibi... Şimdi bu kanlı 'operasyon', resmi ağızdan sağlamaştırılmaya çalışılıyor.

Bellek kıyımı, evet. Asla kast etmediği ve kast etmesi hiçbir zaman mümkün olmayan bir cümle yüzünden Hrant'ın Türklüğü aşağıladığına dair bir kamuoyu oluşturuldu.

Tıpkı cinayetten önce olduğu gibi, sonrasında da gerek mahkeme salonlarında, gerek medyada, sokakta... Defalarca katledildi Hrant. Ailesine iftiralar atıldı, davalar boyunca kafa karıştıran, kaba saba söylemler üretildi cinayeti planlayanlar ve savunanların 'görünür' olanları tarafından...

"Tabii Hrant'ın öldürölmesini kimse tasvip edemez. Ama o da öyle söylemeseydi!" Bugün sıradan birileri gönöl rahatlığıyla bu cümleyi kurabiliyorsa, hükümetin AİHM'de savunuculuğunu yapan bürokratlarının işi çok da zor olmasa gerek.

Hrant'ın katledilişinden hemen sonra, Nokta dergisi bir soruşturma yapmıştı. Türkçe uzmanlarına Hrant'ın 'Türklüğü aşağıladığı' söylenen ve cinayete gerekçe oluşturmak (ve meşrulaştırmak) için kullanılan cümlesini yorumlatmıştı. Gerek onların gerek bilirkişinin analizi bu iftiranın geçersizliğini kanıtlıyordu.

Onu ve düşüncelerini bilmeyenler için son derece önemli olan bu raporu mahkeme hangi gerekçeye dayanarak dikkate almadı acaba? Hrant'ın 'Türk düşmanı' olduğuna ve nefret söylemi ürettiğine sadece ve sadece kullandığı bir cümlenin anlamını kötü niyetle çarpıtarak vardığınızda 'adaletli yargı' gerçekleşti mi?

Peki ya Hrant'ın hayatı boyunca didindikleri, çabaları, yaptıkları, ödediğı bedeller? Vicdanı? Bütün bunlar onun ömrünün her saniyesinde 'canlı'yken ve Hrant'ın niyetini defalarca kanıtlıyorken asla bir 'delil' teşkil edememiş! Ama anlaşılması biraz güç bir cümle onun 'Türklüğü aşağıladığı'nın mutlak kanıtı olabilmiş!

Hükümet derhal bu savunmayı yazanları sorgulamalı. Ve bu savunmayı derhal geri çekmeli. Durumdan çok rahatsız olduğunu belirten Davutoğlu'nun dediğı gibi hukuken bu aşama geçilmiş bile olsa, adaleti sağlamanın bir yolu aranmalı.

Hukukun olmadığı yerde hakikat de yok çünkü. Onun yerine, saptırılmış gerçekler, iftira ve karalama kampanyalarıyla oluşturulmuş zehirli bir bellek var. Kaldırın artık Hrant'ı o kaldırımından!

*Gazeteci **Ayşe Karabat**, İkinci intifadanın ardından, sekiz yaşındaki kızıyla birlikte gittiğı Kudüs'te tanık olduklarını (yeni baskısı Everest yayınlarından) '**Kudüs'ün Gönüllü Sürgünleri** adlı romanında anlatıyor. Toplumsal aktörler tarafından ekilen nefret tohumlarının zalim ile mazlum arasında nasıl vazgeçilmez bir 'karşılaşma'ya yol açtığını ve barışın neden bir türlü gelemediğini... Sadece anlatmıyor, yaşıatıyor. Bütün ruhuyla... Ayşe'nin yeri geldiğinde inşallah sık sık değineceğim bu tanıklığı defalarca katledilen belleğimize, hakikati imleyen bir kayıt niteliğinde.*

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hayır çıkarsa boykotçular neyi kaybedecek

Leyla İpekçi 24.08.2010

Kırk bin kişinin canına mal olan bir savaşın bu ülkede halen sürmekte olduğunu 'şehit aileleri' dışındakiler ne kadar farkında oldu yıllardır? Özellikle batıdaki "merkez medya" okurlarının bunu algılayamamaları ile Kürt sorununun çözölmememesi arasında bir bağlantı yok muydu? Boykotçu arkadaşlar bunu bilmiyorlar mı?

"Açılım dendi, kan arttı" diyenler, otuz yıldır akan kanın devam ettiğini bir türlü algılayamıyorlardı belki. Ama ya kanın durmasını yürekten isteyen boykotçular? Hayır çıktığında rahatça nefes aldıktan sonra, çözümsüzlük üretimine devam edenleri mi destekleyecekler?

(Dikkat: Boykotçuları ne BDP'liler ne de sosyalistler olarak ayırıyorum. Bir tavır olarak boykotçular! Kimlik ve ideolojilere indirilemeyecek bir zihinsel altyapı olarak.)

Peki evet çıkarsa, Kürtlere hakları verilecek bir anayasaya giden yol iyice tıkanmış mı olacak mesela? 'Kürt sorunu'nun suçlusu kim? Anayasa paketi değişikliğiyle öncelikle darbeleri engellemeye çalışan hükümet mi? Bu ülkede darbelere giden yolda 'ortam olgunlaştırma operasyonları'nın Kürt meselesinin çözülmemesiyle son derece bağlantılı olduğunu boykotçular bilmiyor mu?

Hükümetin Tekel işçilerine karşı tavrını, Tuzla tersanesindeki ölümlere bakışını, BDP'ye karşı tutumunu, sevmeyen terk etsin gibi sözlerini alt alta defalarca sıralayalım. (Hatta en vahimi, Başbakan'ın kayıp annelerinden bahsederken onların acısına ortak olacağına, "arkalarında örgüt var" mealindeki açıklamalarıydı.)

Aman ne kötü hükümet, aman ne berbat diyelim. Üstüne bir de "çocuklarımla geleceği için endişe ediyorum, memleket elden gidiyor, yargı irticacıların eline geçecek" diyen seçkin hanımların fevranını koyalım!

Sonuç değişmiyor: Anayasa değişikliğine hayır demekle bir kez daha 'kemik düzeni'nin bekçileri kazanacak. AKP değil, onlar kazanacak! Her seferinde olduğu gibi. Buna ne adına razı olabiliyor boykotçular?

Türkiye'nin asıl meselesi Kürt sorunu değil: Bu sorunu ilelebet bitmemecesine bize dayatan, faili meçhulleri, ordu ve bürokrasideki cuntacıları, katillerin azmettiricilerini sonsuza dek kaderimiz olarak bize kabul ettiren bu 'kemik düzeni!' Boykotçuların birçoğu 12 Eylül mağduru, bilmiyorlar mı?

Kürtlerle ilgili direkt bir madde bu pakette neden yok, boykotçu arkadaşlar bilmiyor olabilir mi? Başörtüsü açılımı yapmaya kalkınca kapatma davalarının geldiği, Kürt meselesini çözeceğiz diyen hükümetler döneminde en kanlı örgüt saldırılarının gerçekleştiği (ya da eylemlerin örgüte yiktirıldığı) bir ülkede yaşadığımızı bilmiyor olabilirler mi?

Kaldı ki, ilk adımda bu anayasa pakedindeki değişiklikler Sadece Türklerin değil, tüm vatandaşların biraz daha özgürleşmeye başlayan bir ülkede yaşamaları için yapılıyor.

Boykotçular yüzünden bu paket geçmezse ne olacak? Kürt sorununa giden çözüm daha mı yakına gelecek yoksa? Bu toplumun 12 Eylül ile yüzleşmesi daha on yıllarca ertelenecek mi?

Ya da Ergenekon, Balyoz, Sarıkız gibi davaları, hayır çıktığında daha bağımsız ve tarafsız bir hale mi gelecek? Bu davalar çözülmeden özgür, çoğulcu ve demokratik bir ülke olabileceğimize mi inanıyor boykotçular yoksa?

AKP'nin yapamadıklarından, yanlışlarından ve kötü niyetli tavırlarından çok daha 'kötücül' bir düzen tarafından esiriz on yıllardır. Bilmiyorlar mı?

Hükümete kızarak yeniden teslim olmak istemiyorum vatandaşıma zulmeden bir yargıya. Vatandaşı birbirene düşüren ve bundan nemalanan bu elitler düzenine... Cumhuriyetin başından beri bize katliamlarla, çatışmalarla, faili meçhul ve kayıplarla dayatılan 'kemik düzeni'ni değiştirmek için bir yerinden başlamalıyız.

Boykotçular 'ehvenişere tav olarak dünya değiştirelemez" diyorlar. Dünya, hayır çıktığında değişmiş mi olacak; bilinmez. Ama 'ehvenişer'i arar hale gelmezler umarım...

28 Ağustos Cumartesi günü saat 15:00'te anayasa değişikliğine 'yetmez ama evet' kampanyası yürüten aktivistler, Tünel Meydanı'ndan Taksim Meydanı'na bir yürüyüş düzenliyor. 12 Eylül referandumunda darbe anayasasına dur demek için... Herkesi 28 Ağustos'ta bu renkli ve şenlikli yürüyüşe bekliyorlar.

"Bu anayasanın tamamen değişmesi gerektiğini, anayasal vatandaşlık, örgütlenme özgürlüğü, seçim barajı, anayasanın ırkçı, milliyetçi ve cinsiyetçi söylemden tamamen arındırılması gerektiğini biliyoruz" diyorlar.

"Ancak bunun yapmanın yolu, yetersiz olmakla birlikte, hiçbir maddesi şu an var olan anayasadan daha kötü olmayan bu anayasa değişikliği paketine 'hayır' demek değil! 13 Eylül günü, bu toplumun, 'bu ülkede anayasayı sadece darbeciler değil, ben de değiştirebilirim' güvenine sahip olarak daha fazlasını istemek üzere işe koyulabilmesi için bugün 'Yetmez Ama Evet' demektir..." lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Şimdi hayır deyin, değişimi ancak biz getiririz!'

Leyla İpekçi 27.08.2010

Kılıçdaroğlu, Tunceli'de sarf ettiği şu cümlelerle sadece memleketlisini değil, Türkiye'yi ikna etmeyi hedefliyor: "Hayır deyin! Barışın, kardeşliğin, alın terinin, emeğin kutsallığı öne çıksın! Hayır deyin, toplumsal mutabakatla, kardeşçe, doğudan batıya, güneyden kuzeye herkese özgürce genel affın yolu açılsın!"

Nasıl açılacak peki bu hayır ile o yol?

Alt metni gelin birlikte okuyalım...

Şimdi elimizdeki değişiklik paketiyle düzenin kilitlerini açmaya yönelik bazı adımlar ilk kez atılacakken, 13 eylül sabahı düzenin önü açılacakken, açılmasın. Sonra bir gün bütün bunların hepsini nasılsa yapacağız. 12 Eylül zulmüyle yüzleşmeyi de biz yapacağız.

Siz şimdi AKP yaptığı için –arkasında mutlaka bir irticai emel vardır- bu paketi kabul etmeyin. Ancak bizim yaptığımız toplumsal barış barıştır.

Evet çıkarsa, AKP artık hiç gitmez! Kendi diktasını yaratır. Zaten bazıları korkudan AKP icraatlarını yeterince eleştiremiyor bile. Kim yeterince eleştiremiyor diye sormayın ama. Bahçeli'nin, Baykal'ın açılışın ilk günlerindeki kışkırtıcı söylemlerini hatırlayıp da "bu mu yeterince eleştirilemeyen" diye de sormayın.

Heron skandalını sorgulamamız filan gerekmez. Çocuklarımızın AKP diktasındaki geleceğinden endişe ediyoruz. Bu çok daha vahim!

"Bugüne dek CHP mevcut düzeni koruma konusunda ortada ne ahlak, ne vicdan, ne hukuk bıraktı" şeklinde bir eleştiri getirmemelisiniz. "Nasıl emin olacağız bir gün CHP iktidara gelirse hak ve özgürlüklerin bu küçük paketten bile daha serbest bırakılacağına..." diye de sormayacaksınız.

Şimdi hayır demek öncelikli.

Hak ve özgürlüklerin ucundan da olsa –hemen şimdi- elde edilmesine hayır demeniz koşuluyla, başörtüsü yasağını da çözeceğimizi ilan etti zaten Kemal Bey. Meclis'te 411 oyla kabul edilen yasaya itiraz ederek Anayasa Mahkemesi'ne taşıyan biz değildik, yanlış hatırlıyorsunuz!

Başörtüsü sorununu biz çözelim, başkaları çözüm aradığında ise engel olalım ki, vatandaş ancak bizimle, bizim ölçülerimize uygun bir değişimin mümkün –ve meşru- olabileceğini görsün. Çünkü biziz bu düzenin kurucu partisi.

Kemal Kılıçdaroğlu miting meydanında genel aftan da bahsetti, bununla kalmayıp Apo'yla görüşülebileceğini dahi söyledi. E peki nasıl okuyacaksınız bu ani söylem değişikliğimizi?

"Kürt açılımının daha ilk gününde bile AKP'nin önerilerine karşı çıkan bu partinin Kürt meselesini Kürtlerin lehine çözeceğine hangi tavrına bakarak güveneceğiz?" Eğer böyle sorularınız da varsa, endişelenmeyin...

PKK ile af görüşmelerini de AKP değil biz yapalım. Gerekli gibi hallederiz. Demokratik açılımları hükümet değil ancak biz gerçekleştirebiliriz devlet adına. O yüzden AKP yaptığında 'ihanet açılımı' olur, biz yaparsak 'barış açılımı!'

Hazır bu anayasa değişikliği paketinde –özellikle Kürtlerle ilgili- eksik çok madde varken... Hayır deyin ki, Kürtlere haklarını vermeye gidecek olası tüm yolları da tıkayın. Ergenekon yeniden güç kazansın. Biz dilediğimiz kadar hakkı, dilediğimize veririz.

Mesela çok tartışılan 66. Madde'yi bile biz düzelterek gerekirse. Bakmayın bugüne dek Kürt adını bile telaffuz etmediğimize, vatandaşlık maddesini biz düzenlersek, hepsi mümkün olur bir gün.

Yeter ki hayır çıksın. Anayasa yapma umutları seçimlere kadar ertelensin. Kan akmaya devam etsin. Hakkâri'de olduğu gibi faili meçhuller yine hortlatılsın. Yargı, devletin suçlularını aklamaya elbirliğiyle devam etsin, vatandaş sivil dikta diye korkutulup vicdan tutulmasına uğratılsın, başörtülüler insan yerine konmamaya, okuyamamaya devam etsin...

Ergenekon tutukluları mahkemede aklanamıyorsa bile çok satan bazı kitaplar sayesinde aklansın! Bizim 'iyi çocuklar'ımız, bizim yargıcımız, bizim hayat tarzımız, bizim oyumuz, bizim kurduğumuz düzen adaletten de özgürlükten de, hakkaniyetten de daha öndedir.

Bugüne dek bir yandan uzlaşma diye tutturup bir yandan da hak ve özgürlüklere giden her yola takoz koymuşsak, bu uğurda 367 gibi hukuksuzluklara bile başvurmuşsak, anlayın artık, ancak biz baş aktör olursak sağlanacaktır bu değişim.

Bu değişimi biz yapamadığımız sürece, düzenin değişmesine engel oluruz. Biz yapmazsak Türk-Kürt çatışması organize edenler 'ortam olgunlaştırma'ya devam edebilir. Dink operasyonları düzenleyenler de...

Şimdi bizim olmayan bir anayasaya hayır deyin!

Ve sonra bize oy verin. Ola ki biz iktidara geliriz, belki değişir!

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yine mi zamanaşımına uğrasın hak ve özgürlükler!

Leyla İpekçi 31.08.2010

12 Eylül darbesine zemin hazırlayan sağ-sol çatışmalarını soruşturan savcı Doğan Öz, olayların arkasında kontrgerilla olduğunu belgelemiş, dönemin başbakanı Ecevit'e rapor etmişti. Evinin önünde katledildi. 32 yıldır

faillerin yakalanmasını bekleyen Öz'ün eşi emekli hâkim Sezen Öz, referandumda "evet" çıkması halinde, yıllardır çektiği acının bir nebze dineceğini söylüyor:

"Biz bu ülkenin sürekli darbeler yapan, kendi anlayışına göre yasaları değiştiren derin devletin mağdurlarıyız. Bizim gibi aileler bugüne kadar hiçbir şekilde haklarını alamadı. İlk kez Türkiye'ye yakışmayan Anayasa'nın değişikliği isteniyor. Değişikliğin tamamını destekliyorum."

Sezen Öz, antidemokratik uygulamalarıyla Türkiye'yi onlarca yıl geriye götüren cuntacılar hesap sormak için de referandumun büyük bir fırsat olduğunu vurguluyor. Boykotçu ve "hayır"cı arkadaşlar ise başka sorguların peşinde: "Yetmez ama evet diyorsunuz. Peki ya 'evet' çıkar da AKP sivil anayasa yapmaktan vazgeçerse" diye endişeleniyorlar sözcelimi.

Bir türlü yanıt vermek gelmiyor içimden. Çünkü bu geçersiz bir soru ve bende bir karşılığı yok. AKP için "evet" vermiyorum ki ben bu pakete. Kim kararlılıkla sivil anayasa yapacak cesaret ve basirete sahip olursa, onu destekleyebilirim. Önemli olan kimin anayasa yaptığı değil. Daha özgür ve demokratik bir ülke için ne yapıldığı.

Doğan Öz ve diğer tüm siyasi cinayetlerin sorumlularının yakalandığı, Güneydoğu'daki faili meçhullerin ve kayıpların azmettiricilerinin yargılandığı bir ülkede yaşayabilmek ve yaşatabilmek için atılan adımları desteklemek gerekiyor. Boykot etmek değil.

AKP sözünde durmazsa, onu seçimlerde cezalandırmak mümkün. Ya AKP sonradan mızıkçılık ederse diye düşünerek bu çok önemli paketin geçmesine itiraz etmem mümkün değil.

"Hayır"cıların bir kısmı, antiemperyalist kimliklerini öne sürerek "hayır" vereceklerini söylüyor. Beğenin beğenmeyin, bu hükümet değil miydi, "ekonomi kötüye gidiyor" baskısı yapan onca işadamına rağmen IMF ile yollarını ayırabilen? Ekonomik bağımsızlık martavalları atan ulusalcı "hayır"cılar neden buna hiç değinmiyor!

Yine bu hükümet değil miydi, bugüne dek 'emperyalist işbirlikçilerimiz' olarak bilinen ABD ve AB'nin başını çektiği gruba alternatif üretmek için –yine beğenin beğenmeyin- Brezilya ve İran'la angajmanlara girmiş olan? Antiemperyalistler, böylesine savundukları bir alternatif hedefi sırf AKP çizdi diye, "eksen kayıyor" tartışmalarını desteklediler!

"Hayır"cı ve boykotçu arkadaşlarımız için tek bir yanıt oldu hep maalesef: "Ne YAŞ kararlarındaki duruşuna, ne Ergenekon davasındaki kararlılığına, ne açılımlara, ne Anayasa paketine... AKP'nin herhangi bir icraatına olumlu bakılamaz!"

AKP Anayasa değişikliğini Meclis'te görüşürken tek bir madde için dahi müzakere etmeyen, tartışmayan –ve en baştan itiraz edenler- şimdi tepiniyor: "Bu AKP Anayasası! Uzlaşma aranmadı!"

Tıpkı Kürt açılımının ilk günlerinde, sürece hiçbir biçimde destek vermeyeceklerini ilan eden ve hep öfke ve nefret söylemiyle siyaset üretenler de aynı şeyi söylüyordu: Bu AKP açılımı! Uzlaşma aranmıyor!"

"Hayır"cılara değilse bile boykotçulara bin birinci kez soralım: "Pakette Kürtlere ait hiçbir hak yok" diyorsunuz. Kürt sorununun çözülmemesi için sistemi on yıllardır kilitleyen derin yapıların –yeni paket sayesinde- hakkaniyetle yargılanacak olmasını engellemiyor musunuz? Kürt sorununun çözümünü engelleyenlerin, faili meçhul infazları yaptırınların suçları ortaya çıkarılmadan Kürt sorunu çözülebilir mi?

"Neden hemen şimdi daha özgür, hukuktan yana ve daha çoğulcu bir sabaha uyanmayalım da, bilinmez bir geleceğe erteleyelim demokrasi hayallerimizi? Sırf bu değişikliği AKP yapmasın diye, değer mi onca zulmü sürdürmeye?"

Boykot kararıyla Kürt açılımına ihanet açılımı diyen “hayır”cıların söylemini çoğaltmıyor musunuz? Ergenekon’un avukatlığına soyunanların yaklaşımını benimsemiş olmuyor musunuz? Bürokrasi, ordu ve yargı içindeki çetecilerden, cuntacıardan bu ülkenin bir gün kendiliğinden temizleneceğine –yine peşinen- ikna mı oldunuz?

Doğan Öz cinayeti gibi zamanaşımına uğrayan onca dosya sizi –şimdi- harekete geçirmeye yetmiyor mu? Bu ülkede daha nereye kadar, zamanaşımına uğrayan hak ve özgürlüklerden dem vurup duracağız?

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

‘Bu zamanda nasıl kaybolmuş ki insanlar!’

Leyla İpekçi 03.09.2010

Kürtlerin hak ve özgürlükleri için yıllardır mücadele veren, bu yüzden telefon dinlemelerine maruz kalan, hakkında davalar açılan, iftiralar atılan birçok kişi, Anayasa paketi değişikliğine evet diyecek.

Buna rağmen, birlikte demokrasi mücadelesi verdikleri Kürtlerin bir kısmı paketi boykot ediyor. Hem de Kürtlerin varoluş hakikatini büyük ölçüde inkâr etmekte olan bir ‘hayır’cı kesimle birlikte! Böyle bir ülkede yaşıyoruz...

Yargıtay dairesi üyelerine ait olduğu ileri sürülen telefon kayıtları ortaya çıksa da... Onların “referandumda ‘hayır’ çıkması için Öcalan’a çok ihtiyaç var şimdi...” şeklindeki sözlerinin gerçekliğinin sorgulanması için dahi güçlü bir kamuoyu desteği oluşturulmayan bir ülkede yaşıyoruz.

Ergenekon savcılarının Veli Küçük’ün görev yaptığı 93-94 yıllarında ölüm üçgeni olarak anılan Adapazarı-İzmit- Bolu bölgesindeki beş faili meçhul dosyasını tekrar açması boykotçu Kürtler arasında bile pek revaçta değil!

Tabii Devrimci Yol davasından yargılanan Şaban Dayanan’ın 1981 yılında kendisine işkence yapan ekibin başında Hanefi Avcı’nın olduğunu *Taraf’a* söylemesi de yeterince araştırılmayacak, gece geçen gemi sessizliğinde karşılanacaktır büyük olasılıkla.

Tuğba Tekerek’in Güneydoğu’da savaşmış askerlerle yaptığı son derece çarpıcı söyleşilerin gerektiği gibi yankı bulmaması gibi. Yine *Taraf’ta* Burhan Ekinci’nin faili meçhullerin hikâyelerini yansıttığı yazı dizisine karşı donuk, suskun, bitaraf kalan ‘merkez medya’ gibi.

O medyanın üniversite mezunu bir okuru, Galatasaray Lisesi önünden geçerken bana şöyle sormuştu: “Ne demek kayıp anneleri? Uyduruyorlar mı? Bu zamanda bu teknolojiyle nasıl kaybolmuş ki insanlar!”

Güneydoğu’da bir savaş olduğu kabul edilmediği için orada sakatlanan askerlere ‘harp malulü’ değil, ‘vazife malulü’ denmesi boşuna değildi. Askerlere yaktırılan köylerin kayıtlara sığınak olarak geçmesi de... Ne Kürt yaşıyordu zaten bu ülkede, ne de savaş vardı!

Durmadan hedef şaşırtan medya ise mesaisini *Taraf’ı* karalama kampanyasına ayırmış gözüküyor. Böylelikle bu gerçekler bir kez daha sorgulanamaz hale getirilerek yeniden kurgulanıyor. Ve *Taraf* aleyhtarlığı da, giderek kamuoyunun zihinaltına AKP düşmanlığına benzer bir önyargı olarak yerleştirilmeye çalışılıyor.

Aklı ve vicdanı AKP düşmanlığı ile esir alınmış bir kamuoyu da bugün "hayır deyin, özgürleşin" naraları atabiliyor mesela! 30 yıl önce darbe anayasasına büyük oranda 'evet' demek durumunda bırakılan halk, bugün de ona sahip çıkmaya yönlendiriliyor: "Hayır deyin, barış gelsin!"

Evren'in Anayasa'yı tanıtım konuşmalarından...

Nesiller gelip geçmesine rağmen, bu 'kayıp kemikler düzeni'nin ilelebet sürmesini isteyenlerin zihnimizi nasıl 'hadım ettiğini' izlerken Hüseyin Kaya'nın *12 Eylül / Ergenekon'dan çıkış için son çağrı* adlı kitabı (Ferfir Yayınları, 2010) geçti elime. İşte Kenan Evren'in darbe anayasası için destek isteyen konuşmalarından bazı paragraflar...

"12 Eylül Harekâtı'nı gerçekleştiren Türk Silahlı Kuvvetleri, memleketi 12 Eylül öncesi ortamına sürükleyen sebepler arasında görmekte bulunduğu anayasa meselesini kökünden ele almak mecburiyetinin idraki içinde işbaşına gelmiştir!"

"Zira bilinmelidir ki, Silahlı Kuvvetlerimizin asli görevi olan 'Türkiye Cumhuriyetini kollamak ve korumak' ancak felaketlerden sonra, yani sadece iş işten geçtikten sonra ifa olunacak bir zabıta görevi telakki edilemez." (24 Ekim 1982)

"Neden daha önce müdahale etmediniz" şeklindeki soruyu sonradan, "şartların yeterince olgunlaşmasını" bekledik şeklinde yanıtlayacak olan sanki kendisi değildi...

"Devlet bu gibi anarşistlerin ve teröristlerin hakkından gelecektir demiştim ve geldi. Ama yine demiştim ki 'yeter ki sizler yardımcı olunuz.' Görüyorsunuz, milletçe el ele verince bütün güçlükleri yenmek nasıl mümkün oluyormuş..." (27 Ekim 1982, Diyarbakır)

Aynı günlerde PKK'nın doğum yeri olarak anılacak Diyarbakır cezaevinde yüzlerce insana yapılan işkenceler sürmekteydi... 'Ortam olgunlaştırma operasyonları'nın bizzat devlet içindeki illegal birimler tarafından kesintisiz bir biçimde tüm 90'lar ve 2000'ler boyunca organize edildiği ise artık apaçık biliniyor.

Zamanaşımına uğramadan hiç değilse yeni suçluları yargılamak güçlü bir 'evet'le mümkün. Yoksa daha kaç neslin, darbe anayasasına sahip çıkmaları adına, vicdanı ve akli esir alınmaya devam edecek.

lpekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gönüllü faşizme 'makul gerekçeler'

Leyla İpekçi 07.09.2010

İstanbul'daki bazı belediyelerin kullandığı afişler, çok tartışma yaratan Müslüman kadınların 'rahibe gibi' giyineceğini bildiren sözlerle sınırlı değilmiş. (CHP'nin 'çarşaf açılımı'na kanarak rahibelere tahammül edeceğini mi sanıyorduk!)

CHP'li belediyelerin billboard'larında gördüğüm şu mesaj kanımı dondurdu: "Hayır'lı Ramazanlar!" Bu parti değil miydi dini siyasete alet ettiği gerekçesiyle AKP'yi yıllardır eleştiren!

Meğer başka 'makul gerekçeler' de üretilmiş: Referandumdan 'evet' çıkması 'bebek katilinin serbest bırakılacağı' iddialarıyla anlatılmaktaymış. 'Evet' çıkarsa, Ayasofya'ya hac dikilecek, Türkiye bölünecek, emeklilik

yaşı 65'e çıkarılacakmış.

Fethiye'de ise Anayasa değişikliğinin kabul edilmesi durumunda bütün sağlık hizmetlerinin paralı olacağı, emekliliğe hak kazanmak için ödenecek prim gününün yedi binden dokuz bine çıkarılacağı ve Atatürk'ün tarihten silineceği iddialarının yer aldığı broşürler dağıtılmaktaymış.

Kurgu haberlerle insanların nasıl faşizmin gönüllü katılımcıları haline geldiğini defalarca izledikçe... Halkını 'darbe anayasası'na kıvançla sahip çıkmaya davet edenlere ikna olduğunu gördükçe... Kılıçdaroğlu'nun tankın karşısına kendisinin dikileceğini söylerken neden hiç ama hiç utanmadığını da anlıyor insan.

Darbecileri durdurmak için yapılmış bir anayasa değişikliğine vatandaşta şüphe ve vehim yaratarak 'hayır' dedireceksiniz. Ama sonra da kendinizi tankın önüne kahramanca atarak darbelere karşı olduğunuzu göstereceksiniz!

Ergenekon'un avukatlığına soyunacaksınız, yargıdaki haksızlıkları, devlet içindeki çeteleşmeleri bizzat gözetip Anayasa mahkemelerinde meşruiyet arayacaksınız. Ama sonra tankın karşısına dikileceksiniz!

Kılıçdaroğlu son yirmi yıldır içinden geçtiğimiz Kafes Eylem planlarının, faili meçhullerin, JİTEM infazlarının, siyasi cinayetlerin, Balyoz operasyonlarının, Sarıkız, Ayışığı vesairenin tankla gerçekleştiğini mi sanıyor hâlâ!

Fakat o bununla da kalmıyor. 'Hayır' diyenler fikirlerini rahat rahat söylemeye korkuyorlarmış. Üzerlerinde baskı kuruluyormuş. "Bu Anayasa değişikliği gerçekleşirse örneğin 'evet' diyen Orhan Gencebay'ı veya Sezen Aksu'yu sevmeyen bir siyasi iktidar onlara hayatı cehennem edebilir." Bu sözleri sarf edebilen bir CHP Başkanısınız ama sözcüleriniz o baskıyla olsa gerek Sezen Aksulara karalama kampanyaları uyguluyorlar sistematik bir şekilde.

Kemal Bey, 'evet' diyen sanatçılar için "sanatçılıklarını sorgularım" diyerek tıpkı dini siyasete karıştırdığı gibi, sanatı da siyasete karıştırıyor, yine üzerindeki baskıdan olsa gerek.

Baskı altında olan 'evet'çilerin maruz kaldığı tehditleri, atılan iftiralari, hakaretleri her gün her saniye yaşayan bizler değilmiz gibi, hayırcıların korktuğuna inanmamızı istiyorlar. Daha sivil ve demokratik bir anayasaya 'evet' oyu vereceğini açıklayan Teoman, Pamuk, Ağaoğlu gibi sanatçılar da ısrarla AKP'ye oy vermediklerinin altını çizmek zorunda kalıyorlar!

Son olarak 'yetmez ama evet' toplantısındaki konuşmacılara yumurta attı 'hayır'cılar. Bir diğer toplantıda ise boya attılar konuşan aydınlara... Bu çok korktuğu söylenen 'hayır'cılar! Sonra da üste çıkıp saldırıya uğradıklarını iddia etmişler.

Daha sırada referandumdan 'evet' çıkarsa, seçimlere "şaibe karıştı" iddiaları ortaya atılacak. Şimdiden bazı sözcüler bunu dillendirmeye başladı çünkü. Bir CHP milletvekili Erdoğan'ın yanıtlaması istemiyle (!) verdiği soru önergesiyle seçim sisteminin güvenliği hakkındaki iddiaları TBMM gündemine taşımış.

Uzun zamandan beri YSK'nın kullandığı sistem ve sistem güvenliği hakkında kamuoyunda ciddi tartışmalar yapıldığını vurgulayarak da şaibe iddialarını halkın bilinçaltına iyice yerleştirmiş şimdiden:

"Kamuoyunun büyük bir bölümü referandum sonuçlarının şaibeli olacağını düşünmektedir!" Ve devam ediyor: "Seçimde sisteme müdahale edilerek yazılımın yüzde 52, yüzde 53 dolaylarında 'evet' çıkmasına programlanacağı, oy kullanmayanların bir kısmının oy kullanmış gibi gösterilerek 'evet' hanesine kaydırılacağı yönünde bir endişe vardır. Pratikte bu mümkün olduğuna göre seçimlere gölge düşürmemek için mevcut yazılım üzerinde bir inceleme yaptırmayı düşünüyor musunuz?"

Bugün darbe anayasasına sahip çıkmamızı bekleyenler, 12 Eylül darbecilerinin müdahale için 'en kanlı şartların' olgunlaşmasını beklediklerini bilmiyorlar herhalde. Halktan kendi cellâtlarını seçmeye devam etmesini istiyorlar. Gönüllü faşizmi sürdürecektir 'makul gerekçeler'i ise ilelebet payidar olsun. Görmedikleri şu: Sıva kabardı çoktan.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeniden hayat...

Leyla İpekçi 10.09.2010

Dışişleri Bakanı Davutoğlu, "geçen gün arkadaşlarla enderun teravihi kılmaya gittim" diyordu dünkü *Zaman*'a verdiği söyleşide. "Erzurum Ulucami'de bir teravih kıldım. Enderun teravihi için Selimiye Camii'ne atladık gittik. Muhteşem, tipik şehir İslamı. Araya musiki ve makamla öylesine serpiştirilmiş ilahiler, rafine bir kültür."

Yeni Cami'de enderun teravihi kılmaya gittiğimde, şehir İslamı'nın inceliklerini keşfetmekten büyük zevk aldım ben de. Restorasyonu yeni biten bu caminin mimari özellikleri de bunda rol oynuyor mutlaka. Özellikle turistlerin hiç eksik olmadığı böyle tarihî camiler insana bir dünya şehrinde olduğunu hiç unutturmaz.

'Selâtin cami'lerinde namaz kılmak insanda bambaşka bir huşu uyandırıyor. Mistik, kadim, derun bir halkaya dair olduğunuzu hissedersiniz. Bir başka yankısı olur dualarınızın.

Ramazan'da yine restorasyon geçirmiş bir başka tarihî camide, Küçük Ayasofya Camii'nde kıldığım namazdan sonra, zikirlerin kâinata kaybolmadığını, aslında hiçbir şeyin yok olmadığını, ilahi bir aşk ile O'na kavuştuğunu ve O'nda var olduğunu hissettim...

Enderun teravihlerinin yanısıra, 2010 etkinlikleri kapsamında düzenlenen Ramazan'da Caz konserleri, Sultanahmet-Beyazıt arasında adım başı karşınıza çıkan etkinlikler, mahya yarışmaları veya şehrin en 'seküler' semtlerinde dahi lokantaların iftar münölerine rağbet edilmesi... Tüm aksaklıklarına rağmen 'Şehirde Ramazan'ın da restorasyona uğradığının canlı kanıtı.

Kariye Müzesi'nin yanında yer alan, restore edilmiş tarihî bir konakta iftar yaptığımız Saraybosnalı yönetmen Aida Begiç ve kocası, "İstanbul Ramazan'da bambaşka" diyorlardı. Her semt apayrı bir serüven sunuyor insana. Anlatılamaz."

Bir akşam, iftar ile sahur arasında düzenlenen konserlerden birine denk geldik Beyazıt Meydanı'nda... Ömer Faruk Tekbilek konserine... Oğlu ve 'yabancı' müzisyenleriyle müthiş bir performans sergiledi. 'Yabancı'yı tırnak içinde kullanıyorum, çünkü o iklimde, o ortamda artık hiçbir şey yabancı gelmiyordu insana.

Ama benim için asıl sihir, iftar yaklaşırken başlayan ve sahura dek devam eden tarihî yarımada'daki kalabalığa tanıklık etmektir. İlahiler, caz, sanat musikisi, hip hop... sesleri arasında rengarenk tesettürleriyle genç kızlar, nereye bakacağını şaşırmış turistler, çimlere serilmiş ninelerle dedeler, en düzgün gömleklerini giymiş işçi oğlanlar... Basketbol şampiyonası için dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen gençler, Ramazan etkinlikleri için otobüslerle Anadolu'nun çeşitli kentlerinden gelen -kadın ağırlıklı- yerli turistler...

Hayatın kozmopolitizmiydi bu, bir bakıma. Zamanın ruhu; yalnızca maziye, geleneksel ve kadim olanı değil, 'yabancı'yı, yeni ve modern olanı da içine alarak diriliyordu. 'Muhteşem karmaşalarımızın ruhu,' kendi

söküklerini dikip onarmakta, hızla kuşatmaktaydı bugünden yarını...

Davutoğlu, "yirmi yıl önce olmadığı kadar hattatın şu an olması, tezhip ve ebru sanatının tekrar keşfedilmesi... Bunlar normalleşmenin ürünü" diyordu söyleşisinde:

"Birileri diyordu ki bu sanatlar geri kalmış bir hayat tarzının yansımalarıdır. Birileri de diyordu ki bu dediğiniz şey, hor hakir gördüğünüz şey, binlerce yıllık birikimin estetik zevkin, ortak kültürün eseridir. Yani aslında restorasyon siyasette olduğu kadar sanatta da oluyor, dinî hayatta da oluyor. Bir şeyler keşfediliyor, bu normalleşmedir."

Evet, tezhip ve ebru gibi geleneksel sanatların yeniden keşfedilmesi, –tıpkı hayatın kesintiye uğrayan diğer bütün alanlarında başlayan diriliş gibi- yüzyıllık aradan sonra insana çok iyi geliyor. Türkiye'ye yeni hayatın sızdığı her alanda, sıvalar dökülüyor.

Gelgelelim, sanatın genel anlamda yaygınlaşıp sektöre dönüşmesi, –geleneksel veya modern olarak ayırmaksızın- sanatçı sayısını arttırsa da, sanatın ruhunu hızla tüketti dünyada.

Yazarların, ressam veya şairlerin ilham kaynaklarını eserlerine malzeme olarak kullandıkları kadar, hayatlarında içselleştirmeleri çoğunlukla mümkün olmuyor bu yüzden. Kimi zaman eklektik, kimi zaman didaktik, bazen yüzeysel, bazen aşırı seçkin... Sık sık da zevksiz eserlerle doluyor etrafımız.

İyisiyle, kötüsüyle... Kendi adımıza söz alarak 'muhteşem karmaşalarımızın ruhu'nu restore etmeye başladık ama artık. Ve alelacele yaşamaya başlamak istiyor restore edilmiş 'yeni hayat!' Kaybedecek bir saniyesi daha yok. Geri dönüşsüz bir çağa girdik. Siyasette de, şehirde de, sanatta da... Evet!

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Halkına kör kalanlar kendilerini yine göremeyecek

Leyla İpekçi 14.09.2010

BDP sandığa gitmeden kazandı mı? Eğer hayatımız oran ve istatistikle belirlenir olsaydı, evet. Boykot yüzdeleri kendi beklentileri düzeyinde çıktığı için kutlama da yaptılar. Ve savundukları boykot daha da meşrulaştı.

Eğer Kürtler Güneydoğu'da özellikle kırsal bölgelerde sandığa gitmesin diye son iki hafta içinde yaşanan cinayetler, katliamlar, provokasyonlar vukuu bulmamış olsaydı... TSK'nın 'zamansız' operasyonu ateşkesi delmemiş olsaydı... Belki 'hakkiyla' sürdürülmüş bir boykottan daha kolay bahsedebilirdik.

Birileri sivilleşmeye, çoğullaşmaya, demokratikleşmeye çalışan Kürt siyasetini devamlı şiddet kışkacına hapsediyor. Silaha mahkûm bırakıyor. Ne yazık ki, başka türlü varolmayı göze alamadığı izlenimi veren BDP de kendini bu kışkaca hapsediyor, diğer aktörlerden önce.

Bölgede sandığa gidebilenlerin Türkiye ortalamasının çok üzerinde 'evet' demesi gözardı edilmemeli. Cumhurbaşkanlığı seçimleri için düzenlenen referandumda Güneydoğu'daki katılımın –bugüne oranla- yüksek çıkmış olması, hatta seçmenin "ben de ülkem hakkında söz söylemek istiyorum" diyerek Türkiye ölçeğinde epey 'görünür' olması, bugünler için 'baskıyla önlem almayı' zorunlu hale mi getirdi?

Malum, o günlerde de Dağlıca baskını gibi başka 'şaiBELİ' saldırılar gündeme gelmişti ve her zamanki gibi hedef şaşırtılmıştı büyük ölçüde.

BDP boykot oranlarına bakıp sevinirken, seçmenlerinin ne kadarının rıza ve gönül parametreleriyle boykot ettiğini, ne kadarının ise korkup sindiği için evet demesine rağmen sandığa gidemediğini çok iyi tahlil etmek zorunda.

Çünkü korkup sinmeyenlerin sayısı arttıkça, şiddet yöntemlerini benimsemeyenler azalıyor. Bir ters oran söz konusu. Gözardı edilmemesi gereken.

Şu da var: Bölgedeki çeşitli sivil toplum kuruluşlarının evet vereceğini açıkladığı günlerden beri 'boykot'çulardan bir bölümü ısrarla "bu STK'lar AKP güdümlüdür" diyordu. Sonuçlar ortaya çıktıktan sonra aynı argümanı dile getirmeye devam ettiler. Bu gerekçeye sığınarak körleşmeyi sürdürenler, bölgede korku siyaseti yapmanın Kürtlerin 'haklı davasını' tükettiklerini fark edemezler.

***

AKP'nin meşruiyetini yok etmeye çalışanlar siyaset üretebilir mi? Keşke evet diyebilecek göstergelerimiz olsaydı! 23 temmuz sabahı CHP adına umutlanmışım. Belki nerede hata yaptıklarını anlarlar diye. Ezberi bozacak tek bir tavır değişikliği olmadı sonradan. Baykal'ın kaseti istisna!

BDP'nin çeşitli aktörler eliyle şiddet siyasetine mahkûm bırakılmaya çalışılması ve kendisinin de bu kısıkaçtan çıkmayı göze alamaması gibi, CHP de kendini korku siyasetine hapsetmeyi sürdürecektir gibi. 'Güçlü evet'ten sonra bile. Yine.

"AKP seçmene büyük baskı yaptı, zaten çok parası vardı, çok iyi örgütlenebildi, öyle kazandı!" diyorlar TV ekranlarından. Demokrasi paketini halka "tüccar AKP anayasası" diye yutturmaya kalktıkları için, bunu şimdi "sivil dikta zaferi" olarak yorumlamak durumunda kalıyorlar!

Halkımızın her kesimiyle birlikte çok daha katılımcı, çoğulcu ve adalet temelli bir demokrasiye yaklaştığımıza dair tek bir yorum dahi duyulmadı henüz onlardan. Halk doğruyu, iyiyi, hakkaniyetli olanı kendi adına söz alarak seçemezmiş gibi!

Seçim sonuçlarını en doğru tahmin edebilenlerden Tarhan Erdem, her zamanki zarafetiyle, "halka güvenmek lazım" diyordu. Egosuna çarparken bu sözcükleri bazı yüksek şahsiyetlerin...

Daha iki gün önce CHP İstanbul İl Başkanı partililerini şiddete bizzat teşvik etmişti: "Referandum günü gerekirse kavgaya edin, bir gece nezarete kalmaktan bir şey olmaz!"

Bu şiddetin boyutları çeşitlendikçe meşrulaşıyordu. O kadar ki 'hayır'cılar sanatçıları tehdit edip yumurta attığında bile bunun adı kampanya oluyordu.

Evet'ten sonra, hâlâ bu yıpranmış, kurgusal, dünyaya değmeyen nakaratlarla... Halkın daha fazla demokrasi istediğini göremiyorlar. Bakalım, toplumsal hakikatlerin hangisini 'olduğu gibi' görmeyi başaracaklar...

***

Halk artık savaş istemiyor. Türkiye halkı nihayet daha demokratik bir döneme giriyor diye sevinemeyenler, şunu da göremiyor: Ne ülkücüler kan siyaseti istiyor artık, ne savaş yorgunu Kürtler! Kimlerin hâlâ bu 'kayıp

kemik düzeni'ni devam ettirmek istediği ise artık iyice görünür oldu. Onlar marjinalleşmeye başladıkça, giderek birbirlerine de benzediler. O yüzden artık teşhis etmek daha kolay. Umulur ki memleketin hayrı için yakında en azından 'kendilerini' görürler.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Hayır'cıların haritada henüz görmedikleri

Leyla İpekçi 17.09.2010

Referandum sonrası blok olarak üç farklı renge boyandığı için 'bölünme riski' taşıdığı iddia edilen haritaya televizyon ekranından bakıp yorumlamakla yetinmeyin, mümkünse gidin ve içinde yaşayın!

Batı sahillerindeki 'Hayır'cıların blok olarak laikçi, devletçi ve çağdaş bir kitle olduğu, irtica korkusuyla beslendiği, ulusalcı söylemlerle kışkırtıldığı ve CHP'ye oy verdiği varsayılıyor. Belki toplumu gözleyenler için daha fazlası vardır bu tabloda. Sadece birazını anlamak için soralım...

MHP ve CHP'ye: Her iki partinin de MHP'nin milliyetçi muhafazakâr söylemli tabanıyla batıdaki seküler ulusalcı yeni seçmeni arasındaki farkı belirleyen etmenleri gözlemlemesi gerek.

12 Eylül öncesi ve sonrasının çilesini çekmemiş, muhafazakâr kesimin değerlerini büyük ölçüde benimsemeyen, batı sahillerinde yaşayan MHP'li kitlenin oranı geleneksel MHP tabanının ne kadarını oluşturmaktadır bugün?

Bu 'yeni' kitle ile batı sahillerindeki CHP'li kemik kitle arasındaki farklar nelerdir? Kürtlerin konvoyuna taş atmak bugün batı sahillerinde MHP'yle mi CHP'yle mi özdeşleştiriliyor? Sezen Aksu'ya linç kampanyası uygulayanlar nerelerden esin alıyor?

Kürt göçmenlerle birarada yaşamaktan rahatsız olduklarını her fırsatta gösteren batı sahillerindeki 'Hayır'cı kitlenin 'Hayır' oyu veren partilere dağılımı nedir? CHP ve MHP'ye oy verenlerin savundukları ile 'Hayır' veren (DP veya DSP, TKP gibi) diğer partiler arasında ne tür anlamlı söylem farklılıkları var bugünün meselelerine ilişkin?

Bu referandumdan sonra, özellikle değişimin parametreleri belirlenirken, bu farklılıklar hangi değişkenlerle ifade edilecek?

"Ülkücülerin ilelebet yeri MHP olacaktır" diye açıklama yaptı dün Bahçeli. Kendisi 'Evet' veren ülkücülerini AKP'ye kaptırdığını düşündüğü için böyle bir savunma ve inkâra girişiyor doğal olarak.

Bahçeli, Orta Anadolu ülkücülerinin ilk seçimlerde AKP'ye oy vermesinin imkânsızlığından bu kadar eminse, bari enerjisini batı sahillerindeki MHP seçmeninin profilini tahlil etmeye harcasın.

Orta vadede partisinin bir kısım seçmenini de (ki önümüzdeki seçimlerde onlara epey muhtaç) CHP'lileşmekten korumak zorunda kalabilir.

Güneydoğu 'Evet'ine din faktörü diyenlere: Kürt aydınlarının ve işadamlarının 'Evet' vermesini 'AKP

güdümlü' olarak niteliyor bazı 'siyaset gözlemcisi' arkadaşlarımız. Kimi de AKP'ye oy verenlerin gerekçesini 'din faktörü' olarak açıklamakla yetiniyor. Urfa'daki, Diyarbakır, Batman, Antep'teki hayatıilmekilmek ören olumlu ve olumsuz değişkenlerin bin bir yankısını hiç hesaba katmadan.

Vaktiyle Özgür Gündem ve DEP'te çalışan işadami Raif Türk'ün 'Evet' vermesini 'din faktörü'yle mi, yoksa AKP güdümlüsü olmakla mı açıklayacaklar mesela?

Peki, Raif Türk'ün 'Evet' oyu vereceğini açıkladığı için PKK'nın hışmına uğramasını nasıl yorumluyorlar? Ya da diğer 'Evet' oyu veren STK'ların tehdit almasını?

Kendi iradeleri ile değişimden yana, kan siyasetinin bitmesinden yana, bağımsız ve çoğulcu bir demokratik katılıma giden adımların desteklenmesinden yana oy kullanmaları imkânsız mıdır?

Hayatı ve haritayı 'din faktörü' gibi genel ve muğlâk bir kavramla, 'Evet' oyu verenleri de 'AKP güdümlü' olmakla açıklayarak siyaseti ve hayatı bu kadar iyi gözlemleyebildiyse, neden e-muhtıra günlerinden beri yanılıp duruyorsunuz seçmenin davranışları hakkında?

BDP'ye: Haritaya yansıyan boykot oranları BDP'yi sevindirdi. Fakat ülke genelinde güçlü bir 'Evet' oyu çıktığı andan itibaren BDP'nin boykotu geçersiz kalmadı mı? Bu parti memleketin değişim ve açılımlar sürecinin vazgeçilmez bir aktörü veya yapıcı bir muhalifi olacağı yönündeki beklentileri karşılayabildi mi?

Kürt siyaseti giderek çoğullaşırken, BDP'nin "muhatap alınma" siyasetinin sokakta ve hayatta yankısını duyuran şiddet yöntemlerinden arındırmasını bizzat Kürtler bekliyor artık. Bizlerin her fırsatta tekrarladığı "devlet operasyonları kessin" cümlesi bile giderek ateşkes pazarlıklarında duyulmaz hale geliyor üstelik.

Bugün BDP'nin sevinmek yerine yapacağı ilk anlamlı iş, boykotun ne kadarının 'gönüllü', ne kadarının 'zoraki' olduğunu araştırmak olmalı. Yoksa, oy vermeye gidenlerin ortalamanın çok üzerinde verdiği 'Evet'leri okumakta yarın geç kalmış olacak.

lpekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bariş engelleyenlerin taşeronuyuz hepimiz!

Leyla İpekçi 21.09.2010

Hakkârî'de mayın patlamasıyla katledilen dokuz kişiden başka, dört yaralıdan biri de 15 aylık Zeynep. İki bacağı sargılar içerisinde. Minicik vücudunun her tarafından kablolar sarkıyor. Hayata bağlanma üniteleri...

Bizler? Bariş görüşmelerini sabote eden zalimlerin kimliğini tartışıyoruz. Bıkıp usanmadan... Yine.

Derin devlet, derin PKK, JİTEM, HPG... O yaptı, kesinlikle bu yapmaz. Şudur, odur, ötekidir! Zalimlerin kimliğine bakılmaz, unutuyoruz. Sağduyumuzu katlediyoruz birbirimizin. Belleğini, iyi niyetini, merhamet hissini... İmha ediyoruz tartışıp durdukça.

Zeynep yatakta, ellerinden bağlanmış. Ölümden giderek uzaklaşıp dirime yaklaşıp da, hep yaralı.

Olay yerine giden BDP'li heyet incelemelerde bulunuyor:

İki adet Rus yapımı patlamaya hazır anti-tank mayın, iki adet kalaşnikof kasaturası, bir adet Stilson profesyonel marka minyatür pense, bir adet içi boş damlalık, rulo halinde dışı laklanmış bakır tel, kablo, makas, kibrit, iğne iplik kutusu, kalem pil, elektrikli ateşleme düzeneği, telsiz maşası, paslanmış havan mermisi bulmuş!

Malatya'da tedavi altına alınan Zeynep bebeğin iki bacağı belki fonksiyon göremeyecek. Belki defalarca ameliyat edilecek eğer yaşarsa.. Her tarafından sarkan kablolarıyla, solunum sistemleriyle, serumları, sargı ve bandajlarıyla öylece bekliyor. Bacakları kurtulsa, bazı parmaklarını ve cildini kaybetme tehlikesi var.

Solunum cihazına bağlanmış vicdanımızın... Yara bandıyla sargılanmış yüreğimizin... Alçıya alınmış aklımızın... Bizi henüz yeterince dehşete düşüremeyen sonsuz metaforundan biri olarak: Bir yaralı çocuk daha.

Seraplardan, Ceylanlardan...

Adı dışında bir anısı kalmayan yüzlerce çocuktan...

Bölge halkının yarısı 19 yaşın altında, yüzde kırkı ise 14 yaşın altında. Mayınla, taşla, patlayıcı maddelerle, kalaşnikofla, panzerle, biber gazıyla, kapalı kepenkle, dağ ile daha emeklerken haşır neşir oluyorlar.

Yürümeye başladıkları andan itibaren risk altında canları. Her an yok olabilirler.

İçselleştirdikleri yaşam bu: Yanık yüz. Kopuk kol. En yakınlarının kayıp kemikleri. Ezilmiş organları, gözlerinin önünde. Daha az önce açık alanda oyun oynuyorlardı.

Hayatta kalmanın bedeli.

Zalimin kimliğini tartışıyoruz. Günlerdir. Yıllardır.

Zamanlamalara dikkat çekiyoruz. 1993 yılında Turgut Özal, PKK ile ateşkes pazarlığı yapmıştı, barış görüşmeleri başlayacaktı. Ama suikasttan kurtulan Özal, aynı günlerde kalp krizi geçirip ölüverdi. Ve Bingöl-Elazığ karayolunu keserek silahsız 33 askeri öldürenler barışı kökünden kazıdı.

İki yıl sonra yine PKK ateşkes ilan ettikten kısa bir süre sonra Güçlükonak'ta bir minibüsteki on bir köylü katledildi. Şimdi de Hakkâri'de...

Patlamanın, Finlandiya eski Cumhurbaşkanı Ahtisaari başkanlığındaki heyetin Kürt sorununa ilişkin temaslarda bulunurken... Hükümet ile BDP gizli görüşmelere başlayacakken... Ve eylemsizlik süresinin dolmasına dört gün kalmışken...

Yine hafızasız tarihimize yazıldı barışa döşenmiş mayınlar. Yine unutacağız.

Zeynep bebek eğer yaşarsa, unutmayacak. Fonksiyonsuz bacakları ya da kopmuş parmakları ona unutturmayacak bu şiddeti.

Derin devletin, derin örgütün, derin timlerin, derin ittifakların 'derin barışı' onun vücudunda hep kanayacak.

***

"Katil PKK, BDP istifa"

Hakkâri'den bağımsız bazı tanıkların anlattıkları ile bölgedeki haber kaynaklarından yansıyanlar arasında fark olduğunu öğrenmişseniz, bunu kayda geçirmeniz gerekir. İşte cenazelere birinci ağızdan tanıklık edenlerin

sorguladıkları:

Cenazeleri morgdan almak için konvoy oluşturmak isteyen BDP temsilcilerine cenazelerini neden kimse vermedi? Cenazeleri tek başlarına alarak gömmeyi tercih edenlerden neden haber birimleri hiç bahsetmedi?

“Katil PKK, BDP istifa” sloganı atanlar kimler? Bu ilk kez mi oluyor? Hükümet aleyhine sloganlar atılmaya başlandığında onların sesi yeterince duyuldu mu?

Halkın ne kadarı kepenk kapatma eylemine kendi rızası ile destek vermekte? Acaba Hakkârililerin kaçta kaç korkudan oy kullanmaya gidemedi, kaçta kaç gönüllü olarak gitmedi?

Kürt siyaseti bunların yanıtını iyi tahlil etmek zorunda. Çünkü BDP halkından giderek kopuk hale gelen CHP'lilere benzerse, PKK eylem yaptıkça onlar orta vadede kaybetmeye devam eder.

Ama bu siyaseten değil, vicdanen barış isteyen herkes için çok yazık olur. Barışı engelleyenlerin taşeronu olmaya artık bir son vermeliyiz.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Torunlar'ın tanıklığında Ahtamar

Leyla İpekçi 24.09.2010

Babası bir gün götürülüyor 'babaanne'nin. O daha dört yaşında. Sivas'ta köydeler. Kardeşleri ve annesiyle kalıyor. Fakat annesi tehlikeyi görüyor ve bir sabah erkenden ailece yola çıkıyorlar. Bir dağı tırmanırken annesi, bizim babaanneyi daha fazla taşıyamayacağını anlıyor ve onu bir ağacın dibine bırakıyor. Yanına da çamaşır, yiyecek ve giysi koyuyor.

Kızın bırakıldığı o ağaç, bilinen bir yer. Etrafta hayvanlar otuluyor. Annesi, böylelikle çocuğunun öldürülmekten korunacağını düşünüyor. Yavrusunu bu tehlikeli yolculuktan korumak için ondan vazgeçmeyi göze almış annenin terk ettiği çocuk. Ağaç altında... Öylece... Uzayan sonsuzluğu bekliyor. Kaderini. Yanında çamaşırları...

Beş yıl sonra köye dönüyor anne. Kızının bir çoban tarafından ölmek üzereyken bulunduğunu, falan köyde çocukları olmayan bir aileye verildiğini öğreniyor. Gerçekten de 'babaanne' orada çok iyi yetiştirilmiş, bakılmış.

Annesi gelip buluyor onu. "Ben senin annenim" diyor. Anlatıyor olanları. Fakat kız, "sen benim annem değilsin" diyor. Tabii bu arada o yaşlarda etrafında söylenenlerden de etkileniyor mutlaka:

"Ermeniler gâvurdur, seni alıp götürebilirler, öldürebilirler..." Sonuçta annesiyle gitmiyor. Ve anne gözyaşları içinde köyü terk ediyor... İşte o babaannenin torunu, bugün bu hikâyeyi kayda geçiriyor. Kalanların, bölünmüşlerin, dağılmışların hikâyesini. Suskunlukların dili kelimelere bürünüyor. Mahcubiyetin sessiz dili, paylaşıldıkça çözülüyor, çözülüyor...

Torunlar adlı, bugüne dek yazılarımda birkaç kez alıntı yaptığım o eşsiz tanıklıklar kitabında. (Ayşe Gül Altınay, Fethiye Çetin. Metis Yayınları.)

Ahtamar Surp Haç Kilisesi'ndeki ayin için Van'a yurtdışından ve Ermenistan'dan Ermeniler geldiğinde ve Vanlıların evine yerleştiğinde... Birkaç ay önce Erivan'da yaptığım konuşmaları hatırladım. Uçakta, sokakta, müzede, mağazada, kafede konuştuğum herkese Ahtamar Surp Haç Kilisesi'nde gerçekleşecek tek günlük buluşmadan bahsediyordum.

İçe kapalı, ürkek bakışlarıyla "göreceğiz" diyorlardı. Mesafeli ve korumacı bir zırh kuşatıyordu sözcüklerini. Kendi kiliselerinde, kendilerine tanınan tek günlük izin... Züğürt tesellisi gibiydi kuşkusuz. Van'a gidemedim ama bazı şeyleri yine de gördüm. Paylaşmak, kayda geçirebilmek için...

Hep ıssız, panoramik görüntüsüyle hafızamıza kazınan bu kilisenin insanlarla dolup taşması içimi ısıttı öncelikle. İnsansız mabet olur mu? Kartpostalda olur ancak. Hayatta değil! Müze olarak vücuda getirilmiş bir yer elbette müze olarak canlıdır. Ama varoluş hakikati mabet ise, o ancak orada ibadet edenler olduğunda canlanacaktır... Diasporadan bazılarının itirazı vardı: "Bir müzede yapılacak ayine safça gidecek Ermeniler, tarihi kiliseye el konmasını meşrulaştıracak ve Türk siyasal şovunun reklamını yapacaklardır!" İran'dan gelen Vahik Ratevostan adlı Ermeni'nin şu cümlesi bu yüzden işitilmeli: "Çok iyi anladık ki buradaki insanlar bize düşman değil!"

Değişirken birbirimizi dönüştüreceğiz birlikte. Çünkü bu ilk adımı bence safça attık. Safça geldi Ermeniler ayine. Kürtler, Müslümanlar, Türkler izlemeye... Safça!

'Siyasal şovun' sivri sözcüklerini kesen kalbin sesi olmalı. Kimsenin adı diaspora, gâvur, hain döl vesaire olmamalı artık. Evet, Haç'ın yerinde olmaması çok yazık. Başka sorunlar da var. Ama ilk adım olmadan göremezdik ki haksız yere yerlerinden yurtlarından koparılmış, sürülmüş insanların torunlarını, çocuklarını burada (kendi evlerinde) ağırlamak için ellerinden gelen gayreti gösteren Vanlıları...

Kendilerinin Kürt olduğunu ama ailelerinde Ermeni akrabaları olduğunu belki ilk kez, bunca kuşak sonra, saklamadan, düşmanlık yapmadan, gururla, iyi niyetle ifade ettiler. Kayda geçmeli.

Onların aşırı nezaket ve ilgisinin, olağanüstü gayretinin bir çeşit pişmanlık ve gözyaşı olduğunu da göremezdik. Bir başka dilde özürdü bu belki. Başka bir vesileyle devamı da gelebilirdi. (Özrü kabul edeceklerin de sınavı var ve çok yıpratıcı.)

Erivan'daki 'Soykırım Müzesi'nde Van'ın tehcirden önceki ve sonraki görüntülerinin önünde dakikalarca dikilmiştim. Cansız bir şehre dönüşmüştü neredeyse. Yaralı bilinci, delik deşik olmuş anılarıyla... Donup kalmıştı. Eksilmiş, çökmüş, varoluş hakikatini yitirmişti.

Ahtamar'la bir günlüğüne kalkan sınır, hayatın diğer alanlarında da kalktıkça, geçmişlerine, köklerine, evlerine geri dönebilecek mağdurlar. Ve ancak o zaman gerçek anlamda yas tutmaya başlayacaklar. Kovulanların yeni bir geleceği inşa etmesi kalanlarla birlikte mümkün ancak.

"Dedemler çocuklarını öyle bir yetiştirmişler ki, ne Kürt'türler, ne Türk'türler, ne Ermeni'dirler. Yani bir yere kendilerini hiçbir zaman bağlı hissetmediler." Böyle diyordu kitapta bir başka torun.

Birlikte dua ederek başlayalım o zaman. Duaların dili bağlayacaktır en görünmez ipliklerle bizi birbirimize!

Çoğulcu kültüre 'kültürel çatışma' dedikçe...

Leyla İpekçi 28.09.2010

Tophane'deki sanat galerilerine saldıran 'yerli' gençlerin şiddeti asla kabul edilemez. Fakat buna 'kültürel çatışma' der işin içinden çıkarsak, medeniyetimizi yine hapsetmiş olmaz mıyız tek tip, homojen bir toplum tasavvuruna?

Bu topraklarda çokkültürlülük gözardı edildi uzun yıllar. Bastırıldı. Mezhepler, kökenler, seçilmiş ve içine doğulmuş çeşitli kimlikler inkâr edildi hep. Birbirinden farklı gelenekler birbirine düşman olarak gösterildi.

Hadım edilmiş bir toplum tasarımıyla kültürel çoğulluğu da kültürel çatışma olarak okuduk, bize böyle okuttular usanmadan!

En sığ tanımları bulup yakıştırdık ötekimize. Kültürel çatışmalardan besleneceğimize ayırttık birbirimizden. Bu, aynı zamanda kendimizi hapsettiğimiz tanımlara da yansıdı. Bizi çatıştıranlar kazandı hep.

Ve sonuç ortada: Bu tek tip, homojen kimliğe ve ideolojiye bir 'varoluş hakikati' atfederek sırtını dayayan bizler felsefi, kültürel kısırlığa düştük. Kör bir boşluğa...

Birbirimize kendi yakıştırmalarımızın 'cuk oturduğu' zannına kapıldığımızda, bir an olsun yanılabilceğimizi düşünmüyor muyuz hâlâ?

Kimi sosyal bilimciler yine şöyle diyor bugünlerde: "Ramazan'da 'kamusal alan'da içki içmemeye özen gösterenlerin veya oruç tutmadığı halde tutarmış gibi yapanların ya da karısı örtünmediği halde aniden örtünmeye başlayanların sayısının arttığını tesbit ettik. Ülke muhafazakârlaşıyor!"

'Mahalleli'lerin kadim ritüellerini korumasından, şehirlilerin geleneği yeniden keşfetmesinden, toplumsal katmanlardaki hareketlilikten veya hasıraltı edilen gerçeklerin ortaya çıkışından bahsetmeksizin... Bunun adı derhal muhafazakârlaşma mı olmalı ille?

90'lı yıllarda bile *Hürriyet* veya *Sabah* binalarında Ramazan'da içki içmek için bara inen insanların sayısında aniden düşüş yaşanırdı, o sayı bir avucu geçmezdi. Bu anlamda genel bir hürmet, geleneğe uyma ihtiyacı, içmeyenlere saygı göstermek gibi, zımni bir önkabul vardır en 'çağdaşçı' yazarların bulunduğu 'kamusal alan'da bile...

"Karısı örtünmediği halde aniden örtünenler"den kasıt ise... Sosyal bilimlerin niyetini aşacak kadar manidar. AKP hükümetine yaranmak, iş kapmak filan gibi bir göndermesi var bu söylemin.

Bir kadının örtüyle ilişkisini izlemek, onun kalbinde kendi iradesiyle örtünmenin yansımalarını bulmak mümkün olabilirdi pekâlâ. Örtünmek dışarıdan 'anî' olarak görünse de uzun bir iç serüvendir kuşkusuz.

Hadi bu mümin duruştan geçelim. Tamamen ailedeki geleneğe uymak için de 'aniden' örtünmüş olabilir bir kadın. Sebepler çok fazla. Ama:

Bu 'aniden' örtünenlerin içinde (yavaş yavaş örtünmenin belli bir şablonu var mıdır?) hükümetten kocası ihale alsın diye 'mahsus' örtünenlerin olduğunu iddia etmek bir sosyal bilim yöntemi olarak kabul görmeye başlamışsa... Bu, toplumu anlamaya çalışanları rahatsız etmez mi?

Oruç tutmayanların iftarlara katılarak tutuyormuş gibi yaptığını söylemeye ve bunu da bir çeşit muhafazakârlık olarak yorumlamaya gelince... Oruç tutmasa da çağrıldığı iftara geldiğinde oruç açma ritüeline saygı gösterecektir pek çok davetli. Kendiliğinden bir paylaşım olarak! Bunu 'mış gibi yapmak' olarak okumak maksadı aşan bir yorum değil mi?

Bunu zamanın ruhunu kuşatan bir üslupta gelenekle buluşma olarak anlamaya çalışmak ne kaybettirirdi mesela hocalarımıza?

Tophane'deki saldırıyı içki içenlere karşı olarak yorumlayanlar, saldırganların içinde içki içenlerin olmasını nasıl açıklayabildiler bilmiyorum. Ama hiç bıkmadılar tekrarlamaktan:

"İçenlere tahammül gösterilmeli!" Elbette gösterilmeli. Kendileri aynı tahammülü içmeyenlere gösteriyorlar mı... diye sormak kaydıyla. Bıkmadan!

Sosyal bilimcilere düşen: Toplumsal parametreleri belirlerken "lokantada içmeyenlerin sayısı arttı" gibi tasniflerle muhafazakârlığın ölçülerini kendi kodlarına uydurmak değil kuşkusuz. (Anadolu kentlerinde açılan lokanta sayısına ve dışarıda yiyen ailelerin yirmi yıl önceye göre artmış olmasına hiç değinmeden!)

Bu toplumda 1909'lardan beri 'irtica geliyor' gerekçesini kullanarak dökülen faili meçhul kanlar, kurgu ve yalan haberler, bunlara dayandırılarak meşrulaştırılan darbeler, işlenen siyasi cinayetler, gizli ve açık tezgâhlanan sosyal mühendislikler... Sorgulanmaya ve yüzleştirilmeye ilk kez başlanmışken...

Suni gündem provokatörlerinin söylemini çoğaltmak yerine, hiç değilse muhafazakârlığın kendi içinden uç veren kodlarla yaşayanlara daha fazla yaklaşmalı ve topluma yansıyan gerçek meselelerle buluşmalılar.

Kuşkusuz her birimiz mahallemizdeki çoğulculuğu idrak eder ve daha büyük bir istekle bunu paylaşır hale geliriz o zaman.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gecenin içinde...

Leyla İpekçi 01.10.2010

Minik bir ışık huzmesi sadece. Gecenin içinde, bana eşlik ediyor. Uzaklardan, süzülerek... Bana bu derin siyahlıklarda tek başıma olmadığımı hatırlatıyor.

Gece sessiz. Çok sessiz. Bir iğde ağacının altındayım. Yanda olmakta olan zeytinler. Çam ve okaliptüsler. Gerisi taş. Kadim. Kariyalılardan kalma. En az üç bin yıldır, usul bir biçimlenme öyküsü yazan taşlar.

Boz tepeler. Ege'nin bitimsiz koyuları. Şaşırtan adacıkları... Kim bilir kaç zamandır... Değişmeyen bir itaatle boyun eğiyorlar o kaçınılmaz değişime...

Gecenin renklerini görmeye başlıyorum gözüm karanlığa alıştıkça. Tavandan aşağı bir kandil gibi sarkan yıldızları, Samanyolu'nun gümüşü tozunu, dağ ve kayaların karanlıkla dans eden silüetini, uzaklarda denize yansıyan köy ışıklarını, Simni'nin göz kırpan otoyol lambalarını...

Her şeyi... Varla yok arasında.

Gecenin içinde yol aldıkça, etrafımdaki varlıkların nefes aldığını fark ediyorum. Kendince bir fısıldaşma bu. Gölgelelerin yer değiştirmişini, cisimlerin gece halindeki bitmeyen devinimini, suya yansıyan uzayın ters dönmüş sonsuzluğunu izlerken... Yeni mesafeler açılıyor önümde.

Âlem içine âlemler yayılıyor. Bitmeyen kıpırtı.

Ulaşılabilen tek yol, bir patika. Yaz yorgunu bir ağustosböceği. Bazen iki. Ta yanıbaşımıdaki denizde minik balıklar. Ekmek parçaları atar atmaz üşüşüp kapmaya çalışıyorlar.

Az ilerdeki kayığa çarpan ölü dalgalar. Su şırıltıları, arada bir hızlanan. Bazen uzaklardaki bir geminin kıyıya eninde sonunda ulaşabilmiş uzun dalgaları. Dip akıntılar... Bir motor geçiyor belli belirsiz; pata pata pata...

Eylülün son günleri. Ekimin başı. Tabiat kendini salmış, iyice bırakmış. Mavi mart akşamları gibi iniyor akşam. Donuk gri, mor halkalarla, vişneçürüğü bulutlarla...

Tatlı bir yaz yorgunluğu çalılarda, makilerde. 'Çaresiz erken inen akşamlar', ılık rüzgârlar, serin ürpertiler... Havadaki sonbaharı iyice hissettiriyor.

Gecenin sihri beni içine almış artık. İyice. Ne çok yıldız! Sönmüş güneşler, dev karadelikler ve gökadar henüz keşfedilmeyen...

Telaş yok. Zamansız, mevsimsiz bir geniş zaman. Kadim saatler. Tarih öncesi ya da bin yıllar sonra. Hep aynı olan...

Kendimi bırakıveriyorum karanlık sulara. Nesnelerin suda devam edişine tanık olacağım. Rızkını arayan balıkla, boz tepeyle, yıldız ve bulutla, ılık rüzgârla, dökülmekte olan yaprakla bir olacağım yeniden. Varlıkların yaratılış hikmetini ezbere okuyacağım. Birazdan...

Sessiz gecenin içinde. Giderek ışıqlanan karanlıkta...

Derken bir kayık. Adı 'Limon kabuğu'. Kürek çeken ihtiyar ve torunu. Sessizce yaklaşıyorlar. Geceyi ürkütmek istemeyen bir usullük içinde. Kariyalılardan miras kalmış vücut dilleriyle, 'dağların ülkesi'nden kıyıya, hep dürüst ve çalışkan... Olagelmiş gibiler...

Bugünkü Muğla'nın tamamını, Aydın ve Denizli'nin bir kısmını kaplayan Karia'nın üç bin yıl önceki sahipleri tarihçi Herodot'a göre Ege adalarından bu kıyılara gelmiş olmalıydılar.

Ancak Herodot'un kaydettiğine göre ve benim *National Geographic* dergisinde okuduğuma göre, "Kariyalılar bunu kabul etmez ve kendilerini Anadolu'nun yerlisi olarak kabul ederlermiş. Hep şimdiki adlarını taşıdıklarını söylerlermiş.

Değişmeyen ad. Kadim taşlarında belleğin. Hep aynı olan...

Yüksek dağlardaki tapınakları, sarp kayalıklara oyulmuş mezarları, sakın koylardaki liman kentlerinden bahsedilen Karia'da ilk gecenin sabahında yüzerek vardığım yıkık bir kiliseyle burun buruna geleceğim nitekim ben de.

Kimsenin yaşamadığı, minik bir adada. Öylece... Rüzgârı dinleyen taşlarıyla... Kuşları, balıkçı teknelerini, mavi yolcuları bekleyen... Eski bir mabet. Çağları, birbirini örten gece ve gündüzleri, inançları bu ıssız mabet kendinde toplayacak giderek... Ama sabaha daha var.

'Limon Kabuğu'nun sessiz yolcuları ip atarken, karşı koydan yabankeçileri melemeye başlıyor. Ani bir dalgalanma! Derken yanbaşıımızdaki sıpayla, henüz uçamayan bir kumru yavrusu da bu zamansız koroya katılınca, köpekler de kendi varlıklarını kanıtlama derdine düşüyorlar!

Ve sabaha doğru: Kariyalılardan Dalaman Çayı'na, liman kenti Kaunos'tan ayaklarımı gecenin sularına bıraktığım Bozburun'a... Genişliyor içimdeki kâinat. Değişmeyen evrensellik!

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Köklerin belleği

Leyla İpekçi 05.10.2010

Doğada ne kadar da ölçülü oluyor insan. Ritüeller, sınırlar, net kurallar var. Her varlığın doğada belirişi, geceyle gündüzü karşılayışı, o bitimsiz geçit törenindeki sırası belli. Hiç şaşmıyor. İmsak vakti horoz, güneş doğarken keçi, kumru... Başlıyor kendi dilinde şükranlarını sunmaya...

Anne baba olmayı öğreniyoruz doğada. Bazen de yavru. Annesi öldürüldüğü halde, birkaç gün boyunca onu emmeye devam eden sıpanın hayatta kalma serüvenine tanıklık ediyorum. Artık insanlar bakıyor ona. Günde dört litre süt içiyor, büyüyor.

Büyük bir ev doğa. Hepimize ait. Sığabiliyoruz.

Sonra birileri geliyor. "Hayır, burası benim" diyor. "Sadece bana ait olmalı." Çerçeveliyor. Taşı parçalıyor, topraktan kökleri söküp atıyor, beton döküyor. Kendi kökünün daha güçlü olmasını istiyor ağaçtan. Temel atmak istiyor sahip bellediği yere.

İyi, güzel. Sonra?

Yetmiyor. Yetinmiyor. Yanına eş dost akraba istiyor. Geçinebilmek için başkalarının da sahip olmasını istiyor. Üzümlle, mandalinayla, zeytinle gelen rızkı beğenmiyor. Ve tüm sahillerde yirmi yıldır aynı tabela: 'Satılık arazi.'

Sınıf atlayacak sattıkça. Sonra? Eski tarlasına kurulmuş beyaz eşya dükkânlarında tezgâhtarlık yapacak. Çoban bulunmadığı için en beyaz saçlı nineler koyun otlatıyor patikada düşe kalka yürüyerek.

Karşılaştığın tek çoban, askerden yeni dönmüş. "Asker olmak daha iyiydi" diyor. "Şuraları hep satılık. Ver cebindeki, al! Üç kuruşlara..."

Birileri büyük şehirde bulanıp organik mutluluklar peşinde taşrada butik otel açıyor. Köy yumurtasıyla wireless internet tatilini birarada sunmanın derdinde. Onlar ise gitsin büyük şehre de, gerekirse bir kafede garson olsun. Gitsin yeter ki... Derdindeler...

Bu, değişmeyen manzara... Ama dikkatle bakmaya devam edince, bazı şeylerin hızla değiştiğini de fark ediyor insan.

Son beş altı yıl içindeki değişim baş döndürücü. Mesela Çorumlu. Artık kendi tarihini biliyor, turistleri en temiz, en lüks tesislerinde geçmiş uygarlıklarıyla buluştururken gururlu. İlle büyük şehre gitme derdinde değil.

Erzincan'dan gitmek istemeyen delikanlı. Kalmak isteyen. Olur mu? Oluyor... Rafting sporunu getirtmiş doğa harikası beldesine. Vadide yürüyüş yaptırıyor ziyaretçilere gelenlere.

Antepli, "buyurun şehrimize gelin" diyor durmadan. "Bizim oraları çok gelişti!" Evet, defalarca geldim. "Antep'in trafik dolu caddeleri, hızla artan binaları..." diye geçiriyorum içimden.

Ama bir yandan da yerel tatlar, hatırlanan çokkültürlü tarih, hatırlandıkça uzayan geçmiş, kökler... geliyor Antep deyince aklıma. Rumkale geliyor, Halfeti... Bütün o fıstık ağaçları. Birecik'in büyüleyiciliği... Rüzgârın taşta oyduğu en kadim dualar...

Her boşluğu bina ile doldursan da duvar çatlaklarından sızıyor zaten sarmaşık. Bir yediveren uzatıyor dallarını. Tuhaf bir şey. Doğa insan yapımı her şeyi kuşatıyor bir süre sonra... Geçip gidiyor...

Her şeyin geçiciliğini ve her şeydeki kalanı gösteriyor sana. Ağacın köklerini söküp kendi köklerini toprağa kazık gibi çakmanın belli bir ideolojisi, kimliği yok. Beton yutuyor. Unutturuyor durmadan.

Kıyı şeridinde ise 'hayat tarzı'nın elden gideceğini haykıranlar, köklerini artık olmayan toprağa salma derdine düştükçe, bir şeyler ters gitmiş olmalı. Göçmenin ne demek olduğunu –ataları çoğunlukla Balkanlar'dan geldikleri için- herkesten iyi bilmelerine rağmen, son yirmi yıldır bir talan öyküsü yazdılar hep birlikte...

Göçmen denerek hakir görülüyorlardı, şimdi bölgenin yeni göçmenleriyle kıyılarını paylaşmakta zorlandıklarını görmek insana kırıcı geliyor. İçlerinde Kürtlerden alışveriş yapmayarak onları geri göndereceklerini umanlar var.

Tabii bu talanı sadece Ege ve Akdeniz kıyıları ile sınırlamamak gerekir. Nerede olursa olsun şöyle işliyor sistem:

En doğal koruma alanlarına dahi inşaat yapılmasına sessiz kalıyorlar belediyeler. Derken "aaaa ama yasak" diyorlar ve dava açılıyor. Tabii birkaç yıl içinde para cezasıyla sonuçlanıyor bunlar. Ödüyorsun parayı, inşaaata devam ediyorsun.

Kuşlar, ağustosböcekleri kaçıyor. Sarmıyor sarmaşıklar... Bekliyorlar.

Tabiata uygun olanla kavuşmayı. Yerelliğiyle barışık. Talan etmeyen. Tarihini, belleğini yansıtanı kucaklıyorlar... Aynı topraktaki farklı medeniyetleri çoğaltanı... Gelip sahip olmanın değil ait olmanın zevkiyle paylaşacak olanı...

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Şaibeli ölüm'lerin büyüttüğü evlatlar

Leyla İpekçi 08.10.2010

Şaibeli ölümlerin büyüttüğü evlatların ülkesi burası. Şimdi evlatlar konuşmaya ve babalarını öldüren 'asıl el'leri sorgulamaya başlıyorlar. Yıllardır söylese de, ilk kez meseleyi detaylandıran Ahmet Özal, babasına düzenlenen suikast hakkında savcıya ifade veriyor.

Özal'ın şaibeli ölümünden hemen sonra "babanızın kanı alındı, gelip alabilirsiniz" denmiş. Ama ardından hemşire tarafından kanın yanlışlıkla döküldüğü söyleniyor. Bu hemşirenin kan görüntüsünden şüphelendiğini ve olaydan dört beş gün sonra da evinde ölü bulunduğunu biliyor muyduk?

Adnan Kahveci'nin oğlu Cihan Kahveci, babasının kazanın hemen ardından kaybolan ve bugüne kadar ortaya çıkmayan çantası hakkında önemli açıklamalarda bulunuyor.

Eşref Bitlis'in uçağında yaşamını yitiren pilot Yüzbaşı Tuğrul Sezginler'in ablası ise uçağın düşmesiyle ilgili yürütülen davanın kendilerinden gizlendiğini ve ona ulaşabilmek için yaşadıkları zorlukları anlatıyor.

Tunceli Jandarma Alay Komutanı olduğu dönemde intihar ettiği açıklanan Albay Kazım Çillioğlu'nun oğlu Gökhan Çillioğlu da, babasının şaibeli ölümüyle ilgili yeniden araştırma için savcılığa başvuruyor. Babasını Yeşil'in öldürdüğünü söylüyor.

Eşref Bitlis'in oğlu Tarık Bitlis, ülkede yaşanan açılım politikaları nedeniyle daha önce korkan ve konuşamayan bazı kimselerin şimdi konuşmak istediğini, bu durumun babasının ölümünün ardındaki gerçeğin ortaya çıkartılması için bir fırsat olduğunu söylerken haksız mı?

JİTEM'in kurucusu, Ergenekon sanığı Arif Doğan, verdiği ifadede hem öldürülen Hizbullah lideri Velioğlu'yu yakından tanıdığını söylüyor hem Yeşil'in halen yaşadığını ve Tunceli'de zaman zaman görüştüklerini kaydediyor...

6-7 Eylül olayları için "Özel Harp işidir, muhteşem bir örgütlenmedir" diyen Sabri Yirmibeşoğlu, "halkın mukavemetini arttırmak için düşman yapmış gibi Kıbrıs'ta cami yaktık" sözlerini ağzından çıkarıveriyor.

78'liler Vakfı öncülüğünde ve birçok sivil kuruluşun katkısıyla hazırlanan Diyarbakır Cezaevi Gerçeğini Araştırma ve Adalet Komisyonu'nun görüştüğü onlarca işkence mağduruyla ilgili ön rapor hazırlanmış durumda.

Hanefi Avcı'nın 'Devrimci Karargâh örgütüne yardım' iddiasıyla tutuklanmasından sonra, "onu tanıyorum, kendisi ablamın katili olur, başka birçoklarının da katili ve bazı şanslıların sadece işkencecisi" diyerek dava açma hazırlığında olan Fatma Meral ve yakınları da var.

Daha başka gelişmeler de sürüyor. Tetikçileri bazen bulunsa da azmettiricilerine dokunulamadan zamanaşımına uğratılan faili meçhullerin davalarını izleyen nice evlat bir süre önce bir platform oluşturmuştu: Toplumsal Bellek Platformu.

Geçen yıl Meclis'teki partilere bir dilekçe sunmuşlar ve geniş yetkilerle donatılmış bir araştırma komisyonu kurulmasını istemişlerdi. Siyasi cinayetlerde zamanaşımının ortadan kaldırılması için gerekli düzenlemelerin yapılması da talepleri arasındaydı. Abdi İpekçi, Kemal Türkler gibi davalar bu gerekçeyle düşmüştü çünkü.

Geçen günlerde platform üyeleri Madımak katliamı firarileriyle ilgili görülen davayı izlemeye gitti. Ne var ki dava sadece iki buçuk dakika sürdü. Ve aylar sonraya ertelendi! Yine!

Emniyet Genel Müdürlüğü ise nihayet MGK Genel Sekreterliği'nin talimatıyla 12 Eylül öncesinin kanlı olayları ve faili meçhul cinayetlerinin dosyalarını araştırmaya başlıyor. Bu, en son haber!

O döneme ait dosyaları tozlu raflardan indirmek için özel ekipler kurulmuş. Ve bir liste hazırlanarak (bütün hakıyla kapatılamayan) dosyalar biraraya getiriliyormuş: Kahramanmaraş, Çorum, Bahçelievler Balgat katliamları, Savcı Doğan Öz, Abdi İpekçi, Bedrettin Cömert, Kemal Türkler, Ümit Kaftancıoğlu gibi cinayetler, kanlı 1 Mayıs olayları...

Tabii dosyaların yeniden adli incelemeye tabi tutulup tutulmayacağına bu çalışma sonucunda karar verilecek. Platform sözcülerinden Zeynep Altıok, Meclis'te kendilerini karşılayan en sıcak partinin AKP olduğunu ama faili meçhullerle ilgili CHP'nin verdiği önergeleri AKP'lilerin reddettiğini belirtiyor.

Şaşırıyorum! Partilerin ancak muhalefetteyken bu şaibeli konularda soru önergeleri verdiğini, hükümetleri bu şekilde yıpratmayı denediklerini –çünkü nasılsa bundan bir sonuç alınamayacağının zımni bir önkabul olduğunu- artık bilmeyen kalmadı. AKP ise geri adım attığı her seferinde sistem tarafından yutuluyor...

Ama partileri aşan bir gerçek var: Artık geride kalanların konuşma, bilme, bildirme zamanı. Sıvaların dökülmesini durduracak bir zamanaşımı metodu yok! Kaybolan dosyaların, vicdanda bıraktığı iz hiç silinmiyor.

80 öncesi kontrgerillayı araştırırken katledilen savcı Doğan Öz'ün oğlu Turan Öz, bir süre önce *Taraf*'a gönderdiği mektupta "bir geçmişi affedebilmek için bile önce bilmek şart değil mi, nasıl yaşar insan bilmeden" diye soruyordu: "Bilmiyorsan eğer, bütün toplum işkenceci, bütün toplum katil değil mi?"

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hangi üstkimliğinizle örttünüz vicdanınızı

Leyla İpekçi 12.10.2010

Milliyet: "Kusturica Bombaladı" diye pazar günü manşet atan gazete. Soykırımlarda ailesini, evlatlarını kaybeden Yahudi, Ermeni, Kürt, Iraklı, Çerkes, Filistinli, Kosovalı'nın kanının sayfalarına sıçramasından oralı değil. Yaratıcı ve reytingi yüksek bir metafor çünkü bomba! Soykırım mağdurları içinde saldırganlığı ima eden bu başlığa bakıp mahcup olmadan bu satırları okuyabilecek birisi var mıdır acaba?

Atilla Dorsay: Sinema yazarlarının duayeni. Altın Portakal danışmanlarından. Festivalin etkinliklere katılmayı reddeden **Kaplanoglu** için "aşırı milliyetçi bir tavır içine giriyor. Çok daha liberal, özgürlükçü biri olduğunu düşünüyordum" ifadesini kullanırken, soykırım ve tecavüz suçunu öven birini eleştirmenin milliyetçilik olduğunu zannediyor! (En azından feministler yanıtlasa onu!) Katleden ve tecavüz edenlerin, bu suçu öven ve meşrulaştıranların soyuna sopuna kökenine bakılamayacağını unutuyor.

Can Dündar: Kusturica'yla canlı söyleşi yapan (NTV'nin basın sponsoru olduğu Altın Portakal festivalinin açılışında da konuşan) *Milliyet* yazarı, anchorman, gazeteci, belgesel yönetmeni. **Kusturica**'nın kendisine "Daha önce kaç kez geldim Türkiye'ye. Filmlerim gösterildi, beğenildi. Şimdi ne oldu ki" diye sorması üzerine "halkımız o zaman senin ne yaptığını bilmiyordu, yeni öğrendi" demekten imtina ediyor: "Şimdi ne değişti de Kusturica 'savaş suçlusu' ilan edildi" diye yazıyor. İma ediyor ki; değişen tek şey organizasyonu yapan belediyenin CHP'ye geçmesi. Demek tüm tepkiler CHP'yi yıpratmak üzerine! Çok yönlü bir yazar ama yaptığı tek çıkarsama bu.

Mehveş Evlin: "Boşnakların Kusturica'dan nefret etmesi ve Türkiye'ye davet edilmesini kınaması gayet anlaşılır" dedikten sonra asıl bombalamayı yapıyor: "Peki ya bizimkilere ne oluyor?" Savaş suçlularını ancak mağdur Boşnakların kınayabileceğini ima ediyor. Tecavüze, işgale, savaşa karşı olmak için ille başımıza

gelmesini mi beklemeliyiz? Biz başka bir kökenden isek suçu övenleri eleştiremez miyiz? O da köşeyazarı. Sorduğunuzda elbette tecavüze de, ayrımcılığa da karşı.

Kusturica: Tescillenmiş 'sanatçı üstkimliği'yle kulağına fısıldananlara inanıp giderayak Türkiye'ye dair siyasi demeçler veren, ödünç iftiralar atan yönetmen. **"Kaplanoğlu Ermeni soykırımına niye ses çıkarmıyor"** diye sorarken soykırım acılarını yarıştırmakta beis görmüyor. (Keşke bunun yanıtını da bu karşılaştırmalardan en çok çekmiş Yahudiler verse!) Nasılsa sanatçılığın dokunulmazlığı var, vicdanı olmasa da olur mu yoksa? Kendisine bu demecinde söylemek üzere Ermeni soykırımından, Irak işgalinden sufle verenlerin içinde Kaplanoğlu gibi Ermeni özür kampanyasını imzalamış, Irak işgaline bilfiil karşı çıkmış kaç kişi vardı acaba?

Antalya Belediye Başkanı Akaydın: CHP'den Belediye Başkanı seçilmeden önce Üniversitelerarası Kurul'un başkanı ve Akdeniz Üniversitesi Rektörü'ydü. Türbanın yükseköğretim kurumlarına girmesiyle kopya çekmeye zemin hazırladığını söylerdi. Şimdi ilginç ilişkilendirmelerine devam ediyor: **"Habur'dan terörist geçirip, bunlara hoşgörü gösteren milletin evlatları Kusturica'ya neden bu kadar acımasız davranıyor?"** Sanırsınız Boşnaklarla Sırp'lar arasında olduğu gibi Türkiye'de de Türk-Kürt etnik savaşı çıkmış da bir halk diğerini soykırımdan geçirmiş. Bu benzetmeyi yaparken: Dört Yol'da, Ayvalık'ta, Mersin'de vesaire Türk-Kürt çatışması tezgâhlayanların söylemini çoğaltmaktan çekinmiyor.

Mehmet Açar: *Habertürk*; sinema ve magazin eki yazarı. Protestoyu gerçekleştirenlerin tek derdinin AKP'li olmak olduğunu ima ediyor. Ama isim vermeyecek denli kurnaz. Festivali düzenleyen belediyenin tek özelliği onun için CHP'li olması mı? Tabii biz biliyoruz ki, CHP'li olunca tüm adaletsizliklerine gözyumulur, çünkü memlekete su kadar gereklidir. Ne Altın Lale töreninde sahnede Ertuğrul Günay'a Emek Sineması'yla ilgili sert eleştiride bulunan Kaplanoğlu'yu duymuş. Ne de onun Berlin'de Altın Ayı alırken hükümetin desteklediği HES projelerinin doğayı katlettiğini tüm dünyaya duyurduğundan haberdar!

Yine Akaydın: Profesör. Bir yandan **"biz sanatçının üst kimliğiyle ilgiliyiz ideolojisine bakmayız"** diyerek Kusturica'yı savunuyor. Bir yandan da **"Onun ideolojisinin ne olduğunu Türk kamuoyu bilir"** diyerek onu halkına hedef gösteriyor. **"Neden Kusturica'da bakmadığınız ideolojiye, Kaplanoğlu'da bakıyorsunuz"** diye ona soran olmuyor.

Zeynep Oral: Yılların kültür-sanat yazarı. Kaplanoğlu'nun geç protestosunda bir ikircik aradıktan sonra (gerçeği bilmediği için burası doğal) derhal bir çıkarsamada bulunmaktan ise çekinmiyor: **"İşte bütün bu sorular, beni şu soruya ulaştırıyor: Biz bu çifte standarttan, ikiyüzlülüğten ne zaman vazgeçeceğiz? Kıyılara göz dikmiş cemaat! Bunu her fırsatta açıklayıp duruyorlar!"** Yönetimde aradıkları fitne bağını AKP üzerinden kuramayanlar otomatik olarak cemaat üzerinden analizlerini geliştirecek demek.

Bir sanatçının kimsenin adamı olmaması ihtimalini hiç ama hiç gözönünde bulundurmayan onca bağımsız 'üst kimlikli'ye soralım o halde: Neden?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Karalama kampanyası bu kez Bianet'ten!

Leyla İpekçi 15.10.2010

Kimi diyor ki: "Soykırım ve tecavüz suçunu öven Kusturica'yı protesto ettiniz, Oscar'a da aday olmayın, çünkü Amerika soykırım işliyor." Kimi diyor ki: "İsrail'deki festivallere de katılmayın, çünkü savaş suçu işliyor." Kimi de: "Siz önce kendi ülkenizdeki Kürt ve Ermeni halkına yapılanlara karşı çıkın!"

Devlet ile karıştırıyorlar galiba. Zira biz bütün bu haksızlık ve zulümler içinde hiçbir ayırım yapmadan yıllardır tepki veren kişileriz. Dileyen arşivlerden bulabilir.

(Ayrıca acıları, soykırımları yarıştırmak, vicdani bir buluşma yaşanması imkânsız. Yoksa vereceğiniz tepkilerde bir öncelik bulamaz hale gelirsiniz. Listelenmeye indirgenemez hiçbir acı.)

"Neden kocan adına konuşuyorsun" diyenlere minik bir bilgi notuyla başlayayım: Filmlerimizin yapımcısı olan Kaplan Film'in kurucularındanım. Yani, senaryodan kurguya diğer aşamalardaki çalışmamı geçerse bile, Kaplanoğlu filmlerinin bizzat yapımcılarındanım.

Devletlerin kanlı geçmişi, kanlı bugünü var. Ama en eli kanlı devletlerde de vicdan sahibi insanlar yaşar. Ve filmler ve sanat, işte bu kalpleri birleştirmek ve güzelliği evrensel bir üslupla çoğaltabilmek için var.

Bizim filmlerimiz bu yüzden Belgrad'da da, Lieberman'ın Hayfa'sında da, Ahmedinejad'ın Tahran'ında da gösteriliyor. Bir türlü barış şartlarını olgunlaştıramadığımız Erivan'da da. Ve soykırım suçu kabarık Avrupa ülkelerinde de...

İsrail'de kendi devletinin yaptıklarına karşı çıkan insanlar, büyük bedeller ödeyerek yaşıyor. İsrail'in haksız yayılmacılığı üzerine bir belgesel çeken yönetmen Eyal Sivan gibi.

Geçen yıllarda *Uzak İhtimal* ve *Üç Maymun*'un da ödül aldığı Hayfa festivalinde bu yıl Reha Erdem'in *Kaos'u* ödül aldı. (*Bal*'ın da İsrailli dağıtımcısına –Kaplanoğlu'ya değil!- minik bir dağıtım ödülü çıktı.)

Sanki yıllardır Türkiye'deki festivallerde İsraillilerin filmleri gösterilmezmiş gibi, birilerinin milliyetçi, ayrımcı, ırkçı damarı tutmuş ansızın: "Çifte standarttan kim ölmüş" diyesiler. (Bianet; Bağımsız İletişim Ağı'ndan Necati Sönmez mesela) yapıyor bunu, o hep mimlenen milliyetçi muhafazakarlar değil!

"Ken Loach boykot ediyor, siz de edin" deniyor. (Bunu söyleyen dernek mi, Sönmez mi; tam anlaşılamıyor?) Oysa tıpkı Kaplanoğlu'nun filmleri gibi, Loach'un da İsrail'de filmleri dağıtılıyor. Hem de aynı dağıtımcı tarafından! Üstelik Hayfa Film Festivali'nde de Loach'ın filmi gösteriliyor! Sinema yazarı, belgeselci yönetmen Sönmez ise Erdem ve Kaplanoğlu'yu hedef gösterirken tüm bunlardan nedense bihaber!

Her yönetmenin vicdani yaklaşımı aynı olmak zorunda değil kuşkusuz. Zira Loach filmlerinin dağıtımına itiraz etmiş, ama sonradan! Kaplanoğlu'nun tavrı ise başından beri aynı.

Yine Bianet'teki T.K. ibareli bir başka yazıda "Kusturica'yı protesto ettiniz, İsrail'i de edin" diyen aktivistlerden (kim onlar, yazılmamış) bahsediliyor. Ortada hep iftiralar ve çarpıtılmış bilgiler var.

Bu yüzden çifte standart yaftası yapıştırmaya çalışanlara karşı kayıtlara gerçeğin geçmesi için burada okuru şahit tutmak zorundayım:

Filmimizi Hayfa'dan çekmediğimiz gibi, Antalya'dan da çekmedik! Kusturica'yı protestomuz orada bulunmamakla sınırlıydı. Onunla aynı sofrada yiyip içmeme hakkımızı kullandık.

Filmimiz 11 ekimde Antalya’da gösterildi. Neredeyse medyanın tamamı filmi gösterimden çektiğimizi iddia etti, kimileri ısrarla hâlâ da ediyor! (Yönetmelik gereği, Adana’da ödül aldığımız için, Antalya’da yarışmaya zaten hiç katılmamıştık ki... Bizi Profesör Akaydın’ın dediği gibi kimse yarışmadan atmış filan değildi ki...)

Kaplanoğlu’nun da *NTV*’deki söyleşisinde söylediği gibi, Kusturica’nın sevdiğimiz filmleri de vardır. Sevmediğimiz de... Ben, sanat eserini sanatçıdan ayırmamız gerektiğine inanıyorum. Bir eser paylaşıldığı andan itibaren artık onu paylaşılanların olur. Esere değerini verecek olan da diğerleridir. Başka zamanlara, başka toplumlara kalıp evrensel olup olmamasıdır ilk ölçü.

(Vicdana hitap etmeyen eserlerin de kalıcı olması bir başka yazının konusu. Fakat Yahudi soykırımını öven bir sanatçının Batı’da tutunması neden mümkün değil, belki bu bize bir ölçü daha verecektir.)

İdeolojiniz, kimliğiniz ne olursa olsun. Sanatçılığı kutsamak adına insani değerlerden ödün vermek zorunda kalırsanız, hakkaniyet ölçüleriniz sizi kendinizin zalimi kılar, sizdeki insanlığı imha eder.

Neye ne adına karşı çıktığının sarsılmaz bir ölçüsü olmalı. Eğer vicdanınızda bu ölçü olmazsa, tepkilerinizi tartacak terazi bulamaz, bir kefedenden diğerine sıçrayıp durursunuz.

lpekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cemaati olmayan imam

Leyla İpekçi 19.10.2010

Alevi çocuklara zorunlu din eğitimi tartışmaları devam ederken, Çanakkale’den ilginç bir fotoğraf gazete sayfalarına yansıdı. Vakit namazlarını, yepyeni camide tek başına kılmakta olan bir imamın fotoğrafı.

Diyanet İşleri Başkanlığı’nın, nüfusunun neredeyse tamamı Alevi olan Denizgözü Köyü’ne yaptırdığı ve kurdelesini Ali Bardakoğlu’nun kestiği bu camiye yıllardır kimse gitmiyormuş.

İmam Baki Pesen dört yıldır tek başına namaz kılmak (Ramazan’da teravihler, kandil geceleri, vesaire...) zorunda kalınca Müftülük onu haftanın üç günü başka köylerde görevlendirmiş!

Bu haberde bana çarpıcı gelen şu: Aleviler yıllardır köylerine cami istememelerine rağmen onların sözüne itibar edilmedi ve paraları çöpe dökmek pahasına bu inşaatlar her Alevi köyünde devam etti.

Ne zaman ki, Diyanet’e bağlı bir imam tek başına dört yıl hem imam hem cemaat olarak bir camide ibadet edip durdu, birilerinin dikkatini çekti.

İmamın yıllardır sürmekte olan cemaatsiz ibadetleri bir bakıma Alevi vatandaşların başından beri dile getirdikleri tepkiyi yansıtmış! İmamın yalnızlığı ve giderek işlevsiz kalması, Alevilerin tepkisinin bizzat metaforu olmuş!

“Biz camiye karşı değiliz, ama bizim ibadethanemiz cemevidir” diyen Alevilerin yaşadığı bu köyde yapılan cami için 70 bin lira harcandığı yazıyor. Köylüler ise imama şunu söylemiş: “Sizi seviyoruz ama bu cami yapılırken keşke bize sorsalardı.” Alevi vatandaşının sesini bir türlü net olarak işitemeyen devlet, galiba görevlendirdiği imamın hikâyesinden ibretlik bir şey bulmaya başladı.

'Bianet' karalayamıyor, güldürüyor!

Şimdiye dek zaman zaman eleştirsem de, ciddiye aldığım *Bianet* sitesi karalamaya devam ediyor. Fakat artık beni güldürüyor. Görünen dertleri şu: Kusturica'yı davet eden AKSAV'ı protesto eden Semih Kaplanoğlu'nun filminin Hayfa'da gösterilmesine çifte standart diyorlar.

Bu argümanlarını desteklemek için de, İsrail devletini protesto eden mesela Ken Loach'dan örnek veriyorlar. "O böyle yaptı, sen de yapmalıydın!" demeye getiriyorlar. (Hatta filmi Hayfa'da ödül alan Reha Erdem'i de protestoya çağıran dernekleri işaret ediyorlar.)

Kimin hangi devleti nasıl protesto edeceği, böyle vicdani meselelerde elbette aynı olmak zorunda değil. Zaten işin tuhafı şu: Bu tamamen çarpıtılmış bir haber.

Çünkü Ken Locah'ın 2006 yılında yayımladığı protesto niteliğindeki deklarasyondan sonra dahi, İsrail'de filmleri dağıtılmaya devam etti. Geçtiğimiz yıl da Hayfa Film Festivali'nde son filmi gösterildi!

Loach'ın bu çelişkili tutumu neden tavrı net olan Kaplanoğlu'ya "sen de böyle yap" denerek örnek gösteriliyor? Hem de *Bianet*'e dışarıdan yazan Necati Sönmez tarafından.

Sönmez, insanların farklı vicdani tepkilerini birbiriyle eşitlemeye mi çalışıyor, hepsinin aynı tepkiyi aynı yöntemlerle mi göstermesini istiyor, tam anlayamadım. Herhalde böyle bir şey yapıyor olamaz. Çünkü böyle bir müdahalede bulunurken kendini nereye koyuyor, kendinde nasıl bir yetki görerek bu ahlaki ve vicdani tepkileri modere etmeye çalışıyor, yanıtını kolayca veremez.

Geçen yazımda (15 ekim cuma, *Taraf*) sorduğum soruları –henüz yanıt alamadığım için- *Bianet* sitesine ayrıca yönelttim. Yine yanıt almadım. Bu cevaplar verilir okur aydınlatılmadığı sürece, *Bianet*'te yayınlanan ve bizleri çifte standart uygulamakla itham eden yazıların da savunulması çok ciddi bir zaaf teşkil etmeye devam edecek. Gazetecilik açısından da, ahlaki açıdan da...

Sönmez'in sitede verdiği cevabi açıklamasındaki diğer gerekçelerde ise yanıtlanmaya değecek, ciddi bir şey bulamadım. Polemikten nemalanan siteler vesaire kusura bakmasın, bundan sonra devam etmeyeceğim. Biraz mesafe alıp yazdığı yazılara baksa, kendisi de öne sürdüğü gerekçeleri –*Bianet* üzerinden- savunurken rahatsızlık duyacaktır diye düşünüyorum.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dünyayı anadilinde diri tutan...

Leyla İpekçi 22.10.2010

Herkesin biricik olduğu bu dünyada, ötekine kendi biricikliğinde bakma çabası ortadan kalktığında tutsaklık başlıyor: "Başörtüsü şu anlama gelir, bu anlama gelmez." Veya "başını şu şekilde örtenler şunu simgeler, bunu ifade eder."

Başkasını tanımlamak, bir hiyerarşik üstünlük veriyor insana, evet. Ama bir yandan da onu kendi yaptığı tanımlara mahkûm bırakıyor.

Çünkü tanımlayan ve tasvir eden her –geçici- özne: Ötekini kendi dil hapishanesinde var ediyor ancak. Ezberlediği kelime terkiplerine sıkıştırıyor.

Kendi varoluşunun boyutları kadar; başkaları!

Ben ile öteki arasındaki bütün geçişkenlikleri (ve koparılamayan organik bağları) imha etme riski taşıyan bu tasvir ve tanımlama tutkusu, aslında hakikat algımızı da parçalıyor.

Ötekini ayrıştırdıkça hakkı (ve gücü) kendimize izafe ediyoruz. Ve kendimize bakışımızda pürüzler oluşmaya başlıyor.

Çünkü ‘ben’, ‘öteki’ni hep aynı nitelikleriyle tanımlayarak, kendini algılayış biçimini hem mutlaklaştırıyor, hem de dondurup taşlaştırıyor. ‘Ben’ diyen, yalnızlaşmaya başlıyor giderek...

Ben: En büyük taşlaşma. Kutsallık atfedilmiş heykelcikler çıkartıyor ‘ben’ler. Put çıkartıyor durmadan. Firavun kibri!

Sözelimi Kürtlere bakıyor ve “hmmm... bunlar anadilinde konuşmak istiyor, demek ki bana karşı bir tehdit oluşturuyor” diyorsunuz... On yıllarca baktığınız her Kürt’te bunu görüyorsunuz. Sadece.

Ermeni’ye –uzaktan- bakıyor ve seksen yıldır kendi anadilinizde tek bir cümle kuruyorsunuz: “Ama Ermeniler de bizi kesti!”

Atatürk’ten esinlenilmiş bir sanat eserini ideolojinize uymuyor diye parçalayacak hale gelmişseniz bugün, (hem de biz sanatçının ideolojisine bakmayız diyenlerin partisine mensupsanız) seksen yıl boyunca dünya algınızı resmî ve donuk bir ideolojiye hapsetmenin getirdiği tembelliği, apolitikliği ve gerçeklikten kopukluğu miras almışsınızdır belki. Göremezsiniz.

Ve bir daha da o imha ettiğiniz (metaforik olarak) eserde kendi sonsuzluklarınıza rastlama şansını da yitirirsiniz.

Mumyalanmış vicdan ile soluk alıp veriyorsanız, duyamazsınız ne ağacın anadilini, ne ormanın, dünyanın.

Yolda rastlanılan her başkası, bir ipucudur aslında. İnsanı kendi hücrelerine sıkıştırmaktan alıkoyabilir. İmdat çağrısıdır belki biraz. Her öteki.

Ama başkalarını hep aynı mesafede tutmak, insanı kendinde yalnızlaştırıyor.

En süslü saraylarda, en görkemli yalnızlar yaşıyor bu yüzden. Bir klişe olarak...

Kürtlere kendi dillerinde ifade özgürlüğü vermemenin siyasi, hukuki, sosyolojik vesaire gerekçelerini sayıp döküyorsunuz yıllardır. Ezberlediğiniz dil, size başkaları tarafından ‘uygun’ bulunan bir üst kimlik gibi, yeni diliniz olmuş çoktan.

Asıl eksilen kendi anadilinizdir oysa. Anadilinizde imha ediyorsunuzdur kendinizi giderek... ‘Ben’ diyerek, bizzat! Başkalarını... Hep.

Suyu, ateşi, havayı bölüp parçalayamıyoruz, ‘öteki’ gibi. Ama bitip tükenmeden imgeler, metaforlar türetiyoruz onlardan. Kendi ateşimizi, kendi suyumuzu buluyoruz. Onları kendi amaçlarımız doğrultusunda

çerçeveleyebiliyoruz, farklı boyutlara, bambaşka biçimlere dönüştürebiliyoruz. Varlıktan hayale, soyuttan somuta...

Çünkü onlardaki sır, farklı boylamlarda da mevcudiyetini sürdürüyor. Her birimizin biricik bakışıyla yeniden tanımlanarak, bizi her seferinde yeni sonsuzluklara yolluyor bu kadim elementler. Öyle değil mi?

O halde, 'ben' kafesinden kurtulmanın bir yolu da, öteki ile kendi aramızda 'rıza ve gönül parametreleri'yle bir ölçü tutturaktan geçiyor. Yani her varlığın 'mahrem'ini bilmekten, onu korumaktan geçiyor biraz da...

Mahrem de böyle hiç parçalanamayan bir şey işte. Vicdanımızı mumyılanmaktan koruyor. İç ile dış arasında kendi özgürlüğünü koruyabildiği sürece, milimetrik bir dengede tutuyor bizi.

Mahrem, 'ben' ile başkaları arasında bir tutam ölçü. Ölçü olmadan, hudut olmadan özgürlük başıboşluk anlamına gelmez mi? Mahrem ortadan kalktığında, içersi ile dışarısı arasındaki denge bozuluyor. İnsana ait giz kalkıyor ortadan.

Görünenin ardında hiçbir şey yokmuş gibi. Göz, kendi metaforlarından, metafiziğinden kopuyor. Ve başlıyor imha. Dilde, vücutta, dünyada, bellekte...

Bitmeyen kadavralaşma.

Anadilinde dünyaya katılmak da, örtüsüyle hayata bir anlam katmak da, bir bakıma mahremi aslında insanlığımızın. Varoluşumuzdan beri...

Ve tehditkâr başsavcılara, bir türlü tamamlanamayan siyasi raporlara rağmen farklı boylamlarda var olan bu sır, kendi anadilinde dünyayı diri tutmaya devam ediyor, edecek...

lpekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Faili meçhulleri çözmeden muktedir olamazsınız!

Leyla İpekçi 26.10.2010

Karanlıkta kalan faili meçhul cinayetlerin sorumlularının ortaya çıkarılması için CHP adına üç, DTP adına bir kez verilen araştırma önermeleri AKP oylarıyla reddedildi. Yakın zamanda, mesela seçim öncesi diyelim, bir yenisi daha verilse, yine AKP'liler tarafından reddedilmesi muhtemel.

CHP'nin uzun zamandır gördüğümüz en somut, en etkin muhalefet yöntemi bu soru önermelerini ısrarla vermeye devam etmek oldu sanırım. AKP'nin devlet adına hareket etmeye başladıkça, devletin en karanlık özelliklerini benimsemesinden, içselleştirmesinden çekinenler için, çok önemli ipuçları taşıyor zira bu önermelerin reddedilmesi.

Biraz hafıza tazeleyelim. Geçtiğimiz yıl, yakınları siyasi cinayetlerde öldürülen, kimilerinin faili bulunsa bile azmettiricileri meçhul kalan yirmiye yakın ailenin temsilcileri tarafından 'Toplumsal Bellek Platformu' kuruldu.

Sabahattin Ali'nin kızı Filiz Ali, Doğan Öz'ün eşi Sezen Öz, Musa Anter'in kızı Dicle Anter, Metin Göktepe'nin ablası Meryem Göktepe, Abdi İpekçi'nin kızı Nükhet İpekçi, Metin Altıok'un kızı Zeynep Altıok'un da bulunduğu bu platformun temsilcileri TBMM'de grubu bulunan tüm partileri ziyaret ederek, bazısı zaman aşımına uğramış bu cinayetlerin aydınlatılmasının önemine dikkat çektiler.

Meclis'te faili meçhul cinayetlerle ilgili Araştırma Komisyonu kurulmasını isteyen aileler, olayların aydınlatılabilmesi için 'siyasi cinayetlerde zamanaşımının kaldırılmasına' dönük yasal düzenleme yapılması gerektiğine işaret ettiler. Hesaplaşma talebiyle değil yüzleşme talebiyle geldiklerini belirterek, karanlık cinayetler aydınlatılmadıkça bu tür suçların tekrar işlendiğine dikkat çektiler: "Emir komuta zincirine ulaşılmadıkça, gizlenen tüm suçlulara ulaşılmadıkça bu dosyalar kapanmayacaktır!"

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Zafer Üskül, görüşmeden sonra, faili meçhul saldırılarda ölenlerin hangilerinin yaşam hakkını devletin ihlal ettiğini, hangilerinin yaşam hakkının devletçe koruma altına alınmadığını söylemenin çok kolay olmadığını belirtmişti:

"Ama devletin bu görevlerini, her iki yönden de yerine getiremediğini söylemek mümkün" diyerek, bütün bu cinayetler içinde, Hrant Dink cinayetinin tam olarak aydınlığa kavuşturulmasının, diğer cinayetlerin mağdurlarını da bir ölçüde rahatlatabileceğini ifade etmişti.

Dink davasını aydınlatmak için gerekli siyasi iradeyi ortaya koymak bir yana, giderek karanlığa gömülmesini izliyor oysa hükümet. Platform üyeleriyle görüşen AK Parti Grup Başkanvekilleri Bekir Bozdağ ve Ayşenur Bahçekapılı ise geçmişte Meclis'te faili meçhul cinayetlerle ilgili kurulan araştırma komisyonlarından sonuç alınamadığını, daha etkin sonuç alabilmek için araştırma komisyonlarının güçlendirilmesine yönelik olarak TBMM İçtüzüğü'nde değişiklik yapılması gereğine dikkati çekmişlerdi.

CHP'li Anadol, daha sert konuşarak, alçakça öldürülen aydınların yakınlarının bulunduğu grup karşısında, "demokrasinin bir sınav vermek durumunda olduğunu" kaydetmiş, "suçlular bulunamıyorsa sorumlu devlettir" demişti.

Eşi Savaş Buldan'ı faili meçhul cinayette kaybeden Iğdır Milletvekili Pervin Buldan da, "Türkiye'de faili meçhul cinayetleri işleyenler maalesef aramızda dolaşıyor" diyerek, Susurluk kazasının ardından Tansu Çiller, Mehmet Ağar ve Süleyman Demirel'in yargılanmadıklarına dikkat çekmişti. Mehmet Ağar başta olmak üzere dönemin başbakanı Çiller'in, cumhurbaşkanı Demirel'in, OHAL valilerinin ve dönemin bölgedeki mülki amirlerinin bir an önce yargı karşısında hesap vermesi gerektiğini söylemişti.

Peki, ne oldu? Bir kez daha aynı aşınmış gerçeklerle karşı karşıya kaldık: Bütün bunlar hakkıyla soruşturulamayacağı için mi, yine tam muktedir olmamış bir iktidar partisi daha adalet talebinden vatandaşını vazgeçireceğini zannediyor!

Partilerin ancak muhalefetteyken bu şaibeli konularda soru önergeleri verdiğini, sert eleştirilerde bulunduğunu, hükümetleri bu şekilde yıpratmayı denediklerini –ama muhalefetteyken nasılsa bundan bir sonuç alınamayacağını zımni bir önkabul olduğunu- görmeyen kaldı mı?

AKP, devletin illegal örgütlerinin 'operasyon'larını hasıraltı ederek muktedir olamaz. Devlete de özlenen itibarını bu şekilde iade edemez. Çünkü bugüne dek partilerin iktidarını hiçe sayan hayatımızın her alanındaki ve zihinlerdeki vesayet sistemi çözüldükçe, asıl kudret, demokratik hak ve özgürlükler için ayrımcılık yapmadan mücadele edenlere geçiyor.

Artık 'geride kalanlar'ın konuşma, öğrenme, tanıklık etme zamanı. Sıvaların dökülmesini durduracak bir zamanaşımı metodu da yok. Kaybolan dosyalar öylece dururken, istediğiniz kadar 'şok kaset' çıksın ortaya,

demokratikleşmeyi gerçekleştiremezsiniz.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Birlikte öldürüyoruz, birlikte yaşlanamıyoruz!

Leyla İpekçi 29.10.2010

Hrant'ın katili, isterse ilelebet çocuk olarak kalsın, adalet yerini bulmadıkça, o kurşun son saatlere dek o enseye isabet etmeyi sürdürecektir. Ve durmadan artacak zulüm.

Cinayetin ardındaki katiller örgütü adalete teslim edilmedikçe de, Türkiye devleti, yargılayamadığı diğer bütün karanlık failleriyle birlikte zulmetmeye devam edecek...

Ya bizler? Öne geçmek, alt etmek... Böyle kişisel kazanımların kuyusunda, kör karanlıklara yuvarlanırken zafer naraları atacağız. Vah bize vah!

"Bizi halen birlikte tutan nedir" sorusuna birlikte öldüğümüz misaller veriyoruz. Çanakkale'de Kürtlerle Türkler birlikte savaşmıştır mesela. Birlikte ölmek, en nihayetinde affedilir bir eyleme dönüşecektir geçmişimizin sonsuzluklarında.

Ama söz konusu öldürmek olduğunda, bunu es geçiyoruz.

Haksız yere bir kişinin bile kanını akıtmamışız gibi sahipleniyoruz bütün katliamları, karanlık cinayetleri. Gerillacılıkta da, teröristlikte de, askercilikte de, jandarmacılıkta da, polisçilikte de, örgütçülükte de... Gerçeğin perdelerini kaldırma gereği duymaksızın, ölümü metaforlaştıran kahramanlıklar buluyoruz.

"Gerekirse özür dileriz" diyor bazıları. Bazen de "affetmeye hazırız" diyorlar. İşiten olmayınca, yine yaşamasız kalıyoruz. Hep birlikte.

Öldürmeyi göstermiyor, zulmü meşrulaştırıyoruz giderek.

Birlikte yaşayamıyoruz, hayır. Ancak tek başınaysak... Yan yana... Bazen de iç içe geçebiliyoruz. Taviz veriyoruz, katlanıyoruz... Kendi değerlerimizi yaşamak, kendi kimliklerimizi, dilimizi paylaşmak, yaymak gibi 'evrensel' eylemlere girişmeden... Kendimizden gerçeği eksilterek var oluyoruz birlikte...

Ama benzerlerimizle birlikte sayımız arttığında, biraz kalabalıklaştığımızda... Zaman ve mekân ihlalleri başlıyor. Hak ihlalleri.

Çok fazla kimliğimiz, çok fazla mağduriyetimiz, bitip tükenmez değerlerimiz var çünkü. Birbiriyle uyuşmayan, uzlaşmayan, birbirini dönüştüremeyecek 'mutlak' değerlerimiz var. Çatışarak birarada var olabiliyoruz ancak.

Belki bunda bir hayır olabilirdi. Çatışarak var olmanın da –eğer kan dökmeye, karanlık cinayet ve katliamlara varmıyorsa- bir hayrı oluyor zaman zaman. Çatışarak çoğalmanın inceliklerini de bazen yakalıyoruz bu topraklarda. Çatışsak da buluşuyor, buluşturuyoruz...

Ama sonra daha fazla çatışmamız gerekiyor. Birilerinin daha fazla var olma derdi kabarmış oluyor. Herkesten fazla var olmak!

Bu yüzden birbirine benzemeyerek ama yine de farklı paydalarda eriyerek, dönüşerek birlikte yaşlanmayı beceremiyoruz. Bizim bildiğimiz, öldürerek var olmak. Kaba kuvvetle. Anlayarak değil, parçalayarak. Çoğalarak değil, eksilterek. Var ederek değil, imha ederek...

Niyetimiz bu mudur şu hayatta? Hep başkalarına göre davranarak kendi niyetini belirlemek insanı nasıl da yalnızlaştırdı oysa...

Tahakküm ederek, sömürerek, ele geçirerek anlayabilir miyiz gerçeği? Kendimizi? İnsanlığı? Kavrayabilmek, kucaklayabilmek, kendinde başkalarını var etmek, başkalarında kendini devam etmek, bazen de yok olabilmek... Bizi daha fazla insan kılmaz mı?

Birbirimizi öldürmemizi modere edenler, işte yine daha fazla var olma kaygısına düşmüşler. Sadece onlar belirlemek istiyor ölçüyü. Kendi birimleriyle tartmak istiyorlar hayatı, değerlerimizi, gerçeği...

Ee, nerede peki yeni anayasa tartışmaları? En acil maddeler? En insani hukuksal düzenlemeler? Yine evrensel adaleti, kendi var olma tutkumuza feda mı edelim istiyorlar? Aylarca, yıllarca daha?

İnsanı kolayca kışkırtan, güdüsel, neredeyse aportta bekleyen nefret ve intikam gibi duygulara yasal çerçeveler bulmaya mı ayıracağız yine bütün mesaimizi?

Şunu biliyorum sadece: Ne kadar zalim olsak da, gerçek hiçbir zaman buharlaşıp uçmuyor, görünmez olmuyor. Orada duruyor öylece. İçimizdeki adalet duygusunun evrensel boyutunu söküp alamıyor hiçbir şey.

Bütün bu bilgi kirliliği, karalama kampanyaları, süslü propagandalar, ima yollu linçler... Gerçeği perdelemeye yetmiyor. Gerçek, bizi perdelerin gerisinde son saatlere dek bekleyecek.

Hrant'ın katili, isterse ilelebet çocuk olarak kalsın, adalet yerini bulmadıkça, o kurşun o enseye saplanmayı sürdürecektir. Durmadan çoğalacak zulüm. Birlikte öldürmenin öyküsüdür bu. Birlikte yaşlanmaya henüz başlamadık.

lpekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye eziyetleri!

Leyla İpekçi 02.11.2010

Yazıma oturdığım dakikalar... Gökyüzünde ani bir dalgalanma! Jet sesleri kapladı ortalığı. Artlarında gür yankılar bırakan jetler... Bugünlerin en sahici metaforu bu olsa gerek diyorum içimden. Sebebi bilinmeyen jet uçuşları. Sivil semalarda...

İnternete baktım. Meğer İstanbul semalarında görülen beş jet Beyoğlu ve Beşiktaş ilçelerinin üzerinde yarım saat kadar turlamış, ama uçuş nedenleri belli olmamış. (Sonradan bunun tatbikat olduğu söylenecek; harita için Kadıköy üzerinde planlı fotoğraf çekiyorlarmış.)

Taksim'de canlı bomba dehşetinde insanlar yaralandı iki gün önce. Birkaç yıl önceki patlamada ölenler olmuştu. Daha öncekinde ise yine ölenler olmuştu. Ortak kanı, teselli etmek yönünde kendimizi: "Bu sefer ucuz kurtulduk!" Tek somut gerçek bu. Semadaki jetlerden de, canlı bombalardan da daha yalın.

Sonra muğlâk sebepler... Hepsi bildik. Barışı, özgürlük ve demokrasiyi istemeyenler. Arada bir PKK, bazen onun içindeki derin yapılar, bazen onun yan kolları, kimi zaman uluslararası işbirlikçilerin, kimi zaman da illegal örgütçülerin, bazen de derin devlet örgütlerinin taşeronları... Benzer açıklamalar, aynı sahneler, suni gerçekler... Burası Türkiye. Her şey iç içe. Merhamet ile gazap...

Cumhuriyet Bayramı kapsamında CHP Gençlik Kolları'nın açtığı 'AKP Eziyetleri' adlı sergiyi gezen CHP lideri Kılıçdaroğlu, "aşağıda örneği verilen ağlamalardan hangisi sahtedir" yazan ve üzerinde Erdoğan ve eşi Emine Erdoğan, Arınç, Aksu ve Gülen'in ağlama fotoğrafları bulunan resimde "hepsi" seçeneğini kalemle işaretlemiş.

"Gandi 'hepsi' şıkkını işaretledi!" Böyle veriliyor haber. Ağlamanın sahtesini bilimsel olarak kanıtlamak üzere bir uzman görüşü verecek 'ciddi' doktor bulunur muydu acaba? Peki ya Gandi? Onun böyle bir yaklaşımı olabilir miydi?

Sormayacağız tabii. Sergide Başbakan'ı Hitler şeklinde resmeden çok yaratıcı bir tabloyu teftiş ediyor Gandi. Ne müthiş mizah! Yüzünde müstehzi bir sırıtış. Yanında kravatlı ceketli ciddi adamlar, geleceğin politikacıları...

Zaten kapağında Başbakan'ı Hitler kılığında resmeden bir kitap (yazarı, daha önce de benzer kitaplar yazan bir Ergenekon tutuklusunu) memleketin en popüler kitapçılarında kuleler halinde pazarlanıp bestseller olabiliyor burada. Zulüm ile mizah, iç içe.

Cumhuriyet Resepsiyonu'na katılmayan Kılıçdaroğlu için Türkiye-Avrupa Birliği Karma Parlamento Komisyonu Eşbaşkanı Helene Flautre hayal kırıklığına uğradığını söylemiş. "Uzlaşma konusunda ilkesel bir yaklaşım olmalı" diyor ve ekliyor:

"Bir fırsatı kaçırdı. Eğer resepsiyona katılsaydı, topluma güçlü mesajlar verebilirdi. Başörtüsü sorununa karşı duruşu ile ilgili sözleri beni umutlandırmıştı. Ancak resepsiyona gitmeyi reddetmesi, CHP konusundaki umutlarımı gözden geçirmem ve daha gerçekçi olmam gerektiğini ortaya koydu."

Kılıçdaroğlu, "türban sorununu biz çözeceğiz" diyerek, bazı arkadaşlarını görevlendirildiğini ve onların da raporlar hazırlamakta olduğunu söylüyordu. Oturup istediğiniz kadar rapor hazırlayın, hayatın kendisi raporlardan daha 'canlı' diyecek kimse yoktu belki de etrafında.

"Başörtüsüyle okula girerlerse hukuk çiğnenir" diyenlerin milletvekili olduğu bu ülkede... İhbar mekanizmasıyla masum kişileri kariyerlerinden ettirenler için uygulanması gerekmeyen hukuk, üniversitede okumak isteyen kızlar için delik deşik edilerek uygulanabiliyor pişkince.

İkna odalarının mucidi, CHP Milletvekili Nur Serter'in *Star*'dan Fadime Özkan'a söylediği gibi Kılıçdaroğlu'nun erken ve zamansız bir açıklama yaptığına bile ikna olabiliriz mesela yakında.

"İktidar adayı bir siyasi parti liderinin bu kadar uzun sürmüş, çok can yakmış bir yasağı çözerim demesi niye erken olsun" diye soran Özkan umutlu yine de. "Peki, sizin formülünüz ne" diye soruyor. "Ben AKP iktidardayken, Türkiye ciddi tehditlerle karşı karşıyayken bu konunun gündeme getirilmesini doğru bulmuyorum!"

Sözlerin sonu! Yasak sürsün. Zulüm sürsün... Zaten ikna odası kasetlerini de imha edecekmiş. Bir gün AKP iktidardan inince, inerse... CHP Cumhuriyet resepsiyonlarında kendisiyle çelişmezse... Hukuk ihlalleri, YÖK vesaire şey ettirilirse... Siyasi semboller, modern endişeliler... Binlerce denklem kendi istediğiniz gibi kurulursa...

Tartışılır belki... Raporlarla filan... Türkiye'deyiz hâlâ. Üstümüzde jetler, yanı başımızda bombalar, gündemde seçime dek uzayan eylemsizlik kararı... Derken yeni bir parti politika sahnesine çıkıyor. **Halkın Sesi Partisi.**

Saadet Partisi'nden ayrılan Numan Kurtuluş ve arkadaşları böyle bir ülkede siyaset yapmanın inceliklerini elbette fazlasıyla biliyorlar. HAS Parti'ye yolun açık olsun diyelim. Siyasete yeni bir dil ve üslup kazandırsın, barış ve özgürlüklerin bir görünüp bir kaybolduğu ufkumuza yeni güneşler açsın. Ve medeniyet algımıza çoğulcu zihinler eklesin inşallah!

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barış yaklaştıkça, statüko sancı çekiyor

Leyla İpekçi 05.11.2010

Oktay Ekşi gidiyor, Kılıçdaroğlu yönetimindeki CHP'de değişim çatırtıları baş gösteriyor, Saadet Partisi'nden yeni ve demokratik bir başka parti, HAS Parti doğuyor. PKK ile ateşkes ve barış sürecinin müzakereleri yapılıyor. Hukukta yapılan yeni düzenlemeler, yeni anayasa taslakları gündemde.

Ve böylesine yoğun bir değişimin ortasında... Tam da bunun için çalkalanıyor aslında CHP.

Bütün bunlar birbirinden bağımsız süreçler değil kuşkusuz. Halkın değişime, demokratikleşme ve özgürleşmeye büyük oranda evet demesinin yansımaları biraz da bu olanlar... Kaçınılmaz olarak.

Devletin illegal örgütlerinde suç işleyenlerin itirafları geliyor art arda. Siyasi cinayetlerin, faili meçhullerin aydınlatılması için sivil toplumdan baskılar artıyor... Meclis'te yeni bütçe görüşmeleri var. Peki, CHP değişecek mi, değişmeyecek mi?..

Kemal Kılıçdaroğlu yeni MYK'yı atıyor ve yeni yönetim kadrosu oluşturuyor. Ve eski tüzük, yeni kurultay gibi kelimeler üzerinden önce bir hukuk tartışması başlıyor. Kılıçdaroğlu, partideki korku imparatorluğunu yıktıklarını belirtiyor.

Önder Sav ise "CHP'yi, içerdeki dışarıdaki düşmanlar eskitemedi. CHP'ye kısa bir zaman önce genel başkan olan Sayın Kılıçdaroğlu da eskitemeyecektir. İsteddiği kadar yeni desen, CHP Mustafa Kemal'in kurduğu CHP'dir!" diyor...

Sanırsınız ki M. Kemal, mezarından yönetmektedir bu partiyi. Sav da onun siyasetteki vekili!

Fakat kime sorsanız: "Amaç CHP'nin iktidara yürümesi. Biz büyük bir partiyiz" diyor. Meğer altı ay önce de iktidara yürümekteymişler. Daha önemli bir amaç bulunamıyor mu acaba Türkiye'nin bunca ciddi sorunu varken...

Bu sorunları çözmeyi tartışmak gibi bir dertleri yok mu peki CHP'lilerin? Şimdi sormamalıyız... CHP'de iki farklı ekip, bir binanın iki farklı katında toplantıdalar.

Ama verdikleri mesaj ortak: "Çift başlılık yok!"

Kritik bir soru sorulduğunda ise cevap belli: "Onu yeri geldiğinde değerlendiririz!"

Önder Sav ekibine muhalefet eden Kılıçdaroğlu ve arkadaşlarına yakın isimler art arda ekranlara çıkarak mesela Kılıçdaroğlu'nun artık parti genel başkanı değil lideri olduğunu söylüyorlar.

Yine mesela tüzük, çarşaf listeler gibi biçimsel tartışmalar yüzünden CHP’de kriz çıktığını, aşılabacağını söylüyorlar. Zaten çoğu kriz çıktığını dahi söylemiyor. “Sorun yok, biz güçlü bir partiyiz!”

Gelgelelim biz Türkiye’nin vatandaşları CHP’nin asıl krizinin bir usul değil, içerik krizi olduğunu çoktandır biliyoruz. Koltuk kavgalarının uzun yıllar boyu geleneği haline geldiğini... İçerikle ilgili projeler için böyle tartışmaların hiç yapılmadığını...

Kılıçdaroğlu “başörtüsü meselesini biz çözeceğiz” diyordu. Ama Cumhuriyet Resepsiyonu’na dahi gidemedi. Dersim’de bir aftan bahsetti, ama bir başka CHP kurmayı ona karşı çıktığında geri adım attı.

Nihayet soru basit: Projesiyle, programıyla önümüzdeki seçim döneminde Türkiye’nin demokratikleşmesi konusunda, Kürt sorununu çözümünde... Koltuk kavgası ve tüzük tartışması dışında bir söylem oluşturabilecek mi CHP?

Türkiye değişim sürecinde çok önemli bir dönemece girmişken... Köhnemiş, değişime direnen ve kanla beslenen zihniyet ve kurumlar buna ayak uydurmakta direnirse, kendi içindeki çürükleri temizlemesi daha da zorlaşacak.

***

NOT: Denizgözü adlı Alevi köyünde yapılan camide tek başına namaz kılan imam haberine dair yazdığım bir yorumdan sonra, imam Baki Pesen’in avukatı Mustafa Erol’dan bir mektup aldım. “Ne imam cemaatsiz ne de cami sahipsizdir” diyordu:

“Cami, köylülerin isteği üzerine, gerek köylülerin gerekse de Çanakkaleli hayırseverlerin bağışları ile yapılmıştır. Alevi inancına sahip Hasan Demirtaş isimli ve hayatta hiç camiye gitmeyen birinin tarlasını sadece cami olarak kullanılmak kaydı ile köye bağışladığı yere yapılmıştır. Devletin yaptığı ya da zorla yaptırdığı bir cami değil.

Cami yapıldı daha üç yıl olmuş. Vekil eden imam ise iki yıldır camide görev yapıyor.

Camide, Sünni köylerindeki camilerde de olduğu gibi öğle ve ikindi namazı cemaati çok az. Örneğin yalan haberin yapıldığı gün iki kişi Ali Canbaz ve İbrahim Kâhya camideymiş. Ama akşam ve yatsı namazlarında düzenli olarak gelen cemaat yaklaşık 6-8 kişi. Dolayısıyla caminin hiç cemaati olmadığı da yalan.”

Camiden hiç cenaze kalkmadığı iddiasının da yalan olduğunu belirten avukat şöyle devam ediyor: “Yine vekil eden imamın göreve başlamasından bugüne kadar köyde beş cenaze kaldırılmış. Dört tanesinin defin işlemleri vekil eden imam tarafından yapılmıştır. Diğer cenaze ise halen Kayadere Köyü’nde imamlık yapan Alevi inancına sahip Denizgözü Köyü’nde doğup büyüyen Mesut Demirtaş tarafından defnedilmiş.”

lpekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Her şey pazarlık edilirken gençler ne olacak!

Leyla İpekçi 09.11.2010

Daha bir buçuk yıl önceydi, memleketin batısındaki genel kanı şuydu: "Devlet Öcalan'la şu anda müzakere edemez, çünkü bunu kamuoyuna anlatamaz, çünkü batıdaki algı bunu kaldıramaz."

Özellikle CHP ve MHP'nin bu süreci 'ihanet açılımı' şeklinde baltalamaya çalışmaları, kamuoyundaki bu olumsuz tavra güvenmelerinden kaynaklanıyordu biraz da. DTP kapatıldı. KCK tutuklamaları geldi. Bir yandan süreç tıkanı.

Ama diğer yandan: DTP'nin o vakitler işaret ettiği gibi "muhatap alınan" bir Öcalan, barış için yeniden sahne aldı. Artık hiç kimse hükümete bu yüzden itiraz edemiyor! Etmiyor!

Bu dönüşümün başka kazanımları da oldu kuşkusuz. DTP'nin kapatılması gündemdeyken "Öcalan PKK'yı dağdan indirsin. Barış sürecine katkısı sayesinde kamuoyundaki algılanışı değişir, tabii tutukluluk şartları da..." diyenler bugün daha rahat konuşuyor.

Neşe Düzel'e konuşan Balıkcı da gündemde: "Seçim sürecinde bir sürü şey konuşulacak" diyor:

"Şu anda Türkiye'de Kürt meselesiyle ilgili konuşulmadık ne kaldı ki zaten. Anadilde eğitim, seçim barajının düşürülmesi, demokratik özerklik her şey konuşuldu. Öcalan'la da konuşulmadık bir şey kalmadı. Otuz yıldır kan döküldü ama üç aydır kan dökmeden otuz yıldan daha fazla konuştuk ve konuşuyoruz."

Pek güzel. Ya gençler? Konuşmakla, müzakereyle halledilemeyecek, bir pazarlık maddesine indirgenemeyecek çok önemli bir durum var ortada:

Gerek Güneydoğu'da taş atmakla dağa çıkmak arasında yol tayin etmeye çalışan... Gerekse göç almış Ege ve Akdeniz kentlerinde ve İstanbul'da yaşama tutunmaya çalışan Kürt gençler... Onlar ne olacak? Seçimlere kadar, ya da seçimlerden sonra?

Henry Barkey, BDP'lilerin kendisine söylediği bir sözü aktardı geçenlerde *Akşam* gazetesinde: "Artık gençleri kontrol edemiyoruz" diyorlarmış. Barkey şöyle diyordu:

"Bu, onlar için de endişe kaynağı aslında. Çünkü bu gençler 90'lı yıllarda göç eden insanların çocukları... Şimdi 16-17 yaşında ve tam kızgınlık zamanları. Dolayısıyla bu gençleri kontrol etmek çok zor. Bu bir baskı unsuru aslında. Tedirgin olunması gereken bir şey. İleride Türkiye'de bir Türk-Kürt problemi çıkarsa bunlardan çıkacak. Aslında iki tarafta da kontrol edilemeyen kitleler var."

Güneydoğu'da taş atma yaşı gelmiş, henüz dağa çıkmamış gençlerle birlikte olanlar bilir. Hakarete uğramaktan, itilip kakılmaktan, yanlış anlaşılmaktan kaynaklanan bir bilinç gelişmiştir onlarda. Bir genetik miras.

Bazılarına ise mazlumiyetin aktarımı giderek bir mağrurluk, bir gurur olarak yansır.

Gençlerin kendi aralarındaki şiddet dilinin yoğunluğuna tanıklık edildiğinde şu da çok net görünür:

Onların nezdinde, dağdaki büyüklerinin gücü sahip oldukları silahtan gelmiyor. Onların silahlı güçlere karşı meydan okuyabilmesi asıl cezbedici olan.

Ergenliğe adım atmakta olan bu çocuklar için öfke ve şiddet bir 'son çare' değil çoktandır. Bir aidiyet kavramı da değil. İlk dağa çıkan büyükleri gibi bir ideolojik altyapısı da yok öfkelerinin.

Daha önce de ifade ettiğim gibi, bir çeşit maneviyat ihtiyacı artık öfke ve şiddet. Bir varoluş hakikati.

Zorunlu göçün büyüttüğü Kürt çocuklar ise şehirlerde hayatın onlara dayattığı tüm görünür ve görünmez şiddet içinde bir nevi 'imha olma' halini çoğaltıyorlar.

Bu travmayla yegâne mücadele yöntemi ise yoksunluklarına öfke ve şiddet ile meydan okumak. Bir kazanılmış hak olarak...

Yok sayılmakla, dilini, adını yok etmekle gelen, altı çok çizili bir varolma ihtiyacı!

Bu ihtiyaç, tek çare olarak eline silah alıp dağa çıkan gençlere siyasetin imkânını pek sunmuyor doğal olarak.

Meydan okumanın kılıfı olan öfke ve şiddet üzerinden kahramanlık ihtiyacı başka bir arayışa da gerek bırakmıyor.

Zorunlu göç, zorunlu şiddet doğuruyor.

Köyde, dağda ya da varoşlarda şiddetin büyüttüğü nesiller için mazlumiyetin başka bir hakikat formatına da gereksinimi kalmamış görünüyor artık.

O halde şu soruyu acilen yanıtlamamız gerek: Ateşkes yerine kalıcı barış getirmenin görüşmeleri yapılırken... Halen eline silah alıp dağa çıkmaktan başka çaresi olmadığına inanmış bu çocuklara barışmak dahi yetmez hale gelmişse ne olacak?

Ne vaat ediyoruz onlara? Barış ne vaat ediyor?

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Vicdan moderatörleri

Leyla İpekçi 12.11.2010

Hepimiz kendimizi sarsılmaz, çelikten bir vicdanın surlarında koruma altına almışız. Sanıyoruz ki, işin içine vicdanı soktuk mu, her şey hakkında en doğruyu yapıyoruz, biliyoruz.

'Vicdan ideolojisi' yapmanın bu yüzden ne kadar kolay olduğunu, hiç farkında olmadan bizi tuzaklarına düşürebileceğini tekrarlıyorum hep kendime. Her fırsatta yazmaya da çalışıyorum.

Demek istediğim şu: Haklılığın dilini konuşurken altını biraz fazla çizmeye kaktığımızda kaba genellemelerin tuzağına düşme riskimiz artıyor ve kendimizi –haktan ve vicdandan bahsettikçe- hiyerarşik olarak üstün görmeye başlıyoruz.

Bir çeşit hak dağıtıcısı kesiliyoruz kendi kendimize. Adalet istemek, bizzat isteyenin her koşulda haklılığını 'mutlak'laştırmış, sabitlemiş oluyor. Bundan korkmamız gerek!

Ama korkmuyoruz genellikle. Ve haklılığımızdan bir tutam kesip başkalarına feda etmemiz gerektiğini göremeyecek denli, kendinden emin, parlak, görkemli birer vicdan abidesi kesiliyoruz. Son zamanlarda, bunu hep birlikte sık sık yapıyoruz.

Herkes herkese karşı bir vicdan moderatörü kesilmiş, şunları ölçüsüzce soruyor nitekim:

İsrail devletinin haksız işgallerine karşı çıkıyorsunuz da neden faili meçhul cinayetlere kurban gitmiş Kürtler için tepki vermiyorsunuz? Başörtüsüyle okumak isteyenlerin hakkını savunuyorsunuz da neden Alevilerin zorunlu din eğitime karşı çıkmıyorsunuz? Madem Boşnak soykırımına tepkilisiniz, neden Ermeni soykırımına sesinizi yükseltmiyorsunuz?.. Vesaire...

İmdi, bu tip tutarsız duruşlar devletten veya siyasetin herhangi bir kurumundan geldiğinde (ki sık sık geliyor), buna karşı çıkmak elbette vicdanı olan herkesin görevi olmalı... Bunu yerine getirmeye çalışan sivil toplum ve medyayı bu anlamda küçümsememek gerekiyor.

Ancak işin içinde aygıtlarla kurumlar değil de vicdanlarıyla dünyaya gelmiş bireyler olduğunda, herkesin vicdani sıralaması birbiriyle aynı olmak zorunda değil ki!

Başörtülü kızların üniversitede okuma hakkını savunan bir yazar, KCK davaları hakkında ille de bir şey yazmak zorunda değildir örneğin. Ankara kulisinde uzmanlaşmış birinin ille de 'sokaktan bildirmesi' gerekmediği gibi.

Kürt aydını bir yazar, "neden hep Kürt meselesi üzerine yazıyorsunuz, Karadeniz'deki sorunlar hakkında yazmıyorsunuz" sorusuna muhatap olmamalıdır mesela. Hâlbuki sık sık olur.

Şöyle düşünüyorum: Elbette vicdan bir bütündür ve insan bir haksızlığa karşı tepki verirken, ister istemez diğer haksızlıklara karşı da duyarlı hale gelir.

Ama: Bir yazar, hayat boyu aynı şeyi de yazabilir. Bıkıp usanmadan, yalnızca Kürt mağduriyetini yazma özgürlüğü vardır. Vicdanını en çok kanatan buysa, en büyük mağduriyeti bu yönde olan kişilerle bu mevzuu paylaşmaya devam etmesi elzemdir. Paçasına takılan sorunun sayısız farklı boyutunu görüp dile getirmekte bulabilir kendi vicdani yükümlülüğünü...

Kim onun hassasiyetini belirleyerek, bütün acılara ve haksızlıklara eşit bir mesafede davranmasını isteme hakkına sahip olabilir ki?

Soykırımlar arasında bir tercih yapmadan hepsini eleştiren, kalp acılarını yarıştırmayan, Alevilerin, Kürtlerin, azınlıkların veya başörtülülerin (veya herhangi bir topluluğun) maruz kaldığı haksızlıklar arasında ayırım yapmadan yazan biri de olsanız, vicdanınızı yaralayan mevzular arasında –size ait- bir sıralama olabilir. Bu kaçınılmazdır.

Her acıya ve mağduriyete eşit mesafede kalarak adalet talebinde bulunamazsınız çünkü.

Hassasiyetlerimiz de değişir, sıralamalarımız da... Ama insanın vicdanı ne küreselleşebiliyor, liberalleşebiliyor ne de sekülerleşebiliyor mesela... Cinsiyeti, kimliği de yok.

Vicdan, neredeyse günümüzün seküler tanrısı! Tanrı'yı vicdana indirgemeyen benim gibi biri içinse vicdanın ilahi boyutu var. Tıpkı her varlığın O'na bakan bir 'yüzü' olduğu gibi... Mağduriyet karşısında hak talep ederken, benim veya bir başkasının hakikatte neyi hak edip etmediğinin hükmünü verecek olan 'Hakk...' içinde hakikati barındıran...

Hakkaniyetin ve daha genel anlamda adalet duygusunun vicdanda bir izdüşümü varsa, evet, bazen orada durmak gerekir diye düşünüyorum.

Haklı olmanın hudutları var... Vicdan adına her şeyin hükmünü vermeye kalkışmanın gizli –ya da açık- faşizme evrildiği de zaten sır değil.

'Sesimde gam evleri, dudaklarımda kuyu'

Leyla İpekçi 16.11.2010

Bayram coşkısından uzağım. Bir ay içinde –yanlışlıkla- hayata gözlerini yuman çocukları düşünüyorum. Düşleyince, canlı oluyorlar imgelemimde. Hiçbir şey yapamamanın çaresizliği bodrumlara, merdivenaltlarına, kuyulara kilitliyor çünkü insanı... Yarım kalan her vedadan sonra... Bir iç çekiş sadece...

Henüz kendi cennetinden düşüp dünyanın ateş topları arasında yaşam mücadelesine başlayamadan... Kardeşleriyle oynarken, sürü otlatırken, öylece, kendi masumiyetlerinin haresinde nefes alıp verirlerken... İmha ettiğimiz çocuklar...

Kaç yüzümüz var, onların parçalanmış kafataslarına bakacak? Kaç gözümüz, perdelenmemiş? Hiçbir şey yapamamak, evet ve izlemeye devam etmek sanal bir ölüm oyunu gibi, donmuş bir şehvetle... Ölüvermelerini.

Kendi başıma, ben... Suçlu değilim belki. Ama insanlık adına sorumluluğum var. Hepimizin var. Sokağımızın çöp konteynırında bir çift ojeli kadın bacağı daha bulduğumuzda ve bu giderek daha sık olduğunda, pis suyu sünger gibi içine çekmiş bir dünyadayız, öyle değil mi... Gümüş bir gündüze açacak mıyız gözlerimizi, evlatlarımız yanımızda, bir daha?

Evinin bahçesinde oynarken patlayıcı bir maddeyle temas ettiği için öldü dört yaşındaki Rujiyan. Kendi bahçesinde... Bir yaş büyük ağabeyi de ağır yaralandı. İdil'e bağlı Kovak mezrasındaydı evleri. Mezra doksanlı yıllarda boşaltılmıştı. Boşaltılmış, yani köylüler evlerinden, bahçelerinden, tarlalarından zorunlu olarak göç etmiş, geride küle dönmüş anılar bırakmışlardı.

Yerine askerî birlikler konuşlanmıştı. Ve iki binli yılların ortasına dek bu bölgede kontrol noktaları oluşturulmuştu. Askerler bu noktaları kaldırıp ayrılırken bölgede boş kulübeler kaldı. Ama 'köye dönüş' kapsamında bazı aileler yeniden topraklarına dönmeye başladı son yıllarda.

Rujiyan'ın babası gönüllü geçici köy korucusuydu. Patlamaya el bombasının neden olabileceği söylendi. El bombasının yıllar öncesi askerî birlikten mi kaldığı, gönüllü köy korucusu olan baba Abdulgaffur Bey'e mi ait olduğu araştırılmaya başlanmış.

Araştırmanın sonucu 'şiddet, zorunlu göç, mağdur çocuk' sosyolojisini değiştirmeyecek elbette. Ne de Rujiyan'ı geri gönderecek o cennet bahçesine.

Alışıldık bir ritüel tekrarlanacak sadece: Patlamada kızını kaybeden, oğlu da ağır yaralanan beş çocuk annesi Hacer Hanım, hastaneden evine gelirken gözyaşlarına boğulacak.

"Benim çocuğum burada öldü" diye haykıracak hançeresinden. Ve sonra yakınları da patlamanın yaşandığı bahçeye gelerek ağıtlar yakıp gözyaşı dökcek.

Safranbolu'da, traktör römorkunun üzerindeyken başına isabet eden kurşunla katledildi dört yaşındaki Edanur Avcı. Daha yeni. Yarım kalmış hayalleriyle...

Silahın ateşlendiği Jandarma Er Eğitim Alayı'nın komutanı acılı aileyi ziyaret edip başsağlığı diledi. "Bir daha böyle bir şey yaşanmasın diye herkes elinden geleni yapacak" derken, kışlasından silah sesleri gelmeye devam ediyordu.

Komutanın acılı aileye bahsettiği tedbirleri alabilecek miydik? Atış alanını derinleştirilmesi, toprak yığılması ve beton atılması kimin sorumluluğundaydı? Yetkililer bunun yapıp yapılmadığını kontrol edip rapor verecekler miydi? Bir daha olmasın diye...

Daha kaç mermiyle yara alacak insanlığımız, kaç delip parçalayacak o masumiyetleri ışksız, sağır pencerelerimizin gerisindeyken biz... Bahçesinde yaşatamadığımız her çocukla giderek kurşuni bir katılığa bürünen kalbimizle böyle...

Edanur'un babası, "başka Edanurlar solmasın diye, bu işin peşini bırakmayacağım" demiş. Edanurlar, Ceylanlar, Seraplar, Rujiyanlar solacak. Biliyoruz değil mi? Bu ülkenin yetişkinleri olarak çocuklarımıza şiddet, suç, yoksunluk, korku, öfke, intikam dışında pek bir şeyler vaat edemediğimizi...

Türkiye Suç Haritası'nın verilerine göre son bir buçuk yıl içinde bir milyon 124 bin çocuğun suça bulaşmış olduğu gerçeğiyle yüzleşmeden yaşayacağız. Hayat Boyu Eğitim ve Gelişim Derneği'nin seksen bir ilde iki yıllık bir araştırma sonucu oluşturduğu haritanın çocuklarla ilgili bölümüne göre çocuk suçluluğu ve mağduriyeti açısından ilk on kentler bundan böyle her yıl sıralanmaya başlayacak belki.

Eskişehir, İzmir, Manisa, Balıkesir, Aydın, Kayseri, Isparta, Edirne, Uşak, Erzincan... İdrak edebiliyor muyuz, doksanlı yılların bu 'kıyım dolu' gerçeğini... Nasıl da bugünümüze ve yarınımıza izini düşürdüğünü... Hepimizi aynı suçta ittifak ettirdiğini...

Kemal Varol söylesin gerisini 'Temmuz'un On Sekizi'nden:

"sesimde gam evleri / dudaklarımda kuyu: / bir kayaya yaslanıp / boz bulanık sudan içtim: / ölüm içtim / ölüm içtim / ölüm içtim / yarıldı dünya / duymadın mı sevgilim"

İyi bayramlar.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Anadilde inanmak

Leyla İpekçi 19.11.2010

Bazen harfler art arda dökülen sonbahar yaprakları gibi uçuşmaya, yağmaya başladığında, yazdığım sözcüklerin Türkçe olmadığı hissine kapılırım. Konuştuğum dilin adı, özellikleri ve en çok da anlamı silikleşir giderek.

Ses olur.

Dudakların görünmez kıpırtısında belli belirsiz bir ısıklık, bir tebessüm gibi usul usul ses... Sustuğumuz dillerde yankısı olan o ses sadece... Ve o zaman işte, anlamadığım bir dilde yazılmış sözcükleri de 'oku'maya başlarım...

Hiç bilmediğim Kürtçe yakarışları, ağıtları içimde eritir, yeniden, belki kendi çok çiğnenmiş hecelerimle kavururum onları. Yaslı bir ananın iç çekişini kendi dilimde yoğururum, sanki böyle yaparak acısını paylaştığımı, hafiflettiğimi düşünürüm.

Başka bir dil bu. Bir başkasının anadili. Benden ona, görünmeyen bağlantılar, takılar, tamlamalar, kökler taşıyan, bir bağlaç gibi ötekiyle beni birleştiren anadil. Benim ya da bir başkasının...

Bu anadilin ne cinsiyeti var, ne kimliği, yaşı. Hepimizi ezelde aynı harfte birleştiren, aynı isimde tanımlayan, dünyevi zamana girdikçe ise ayırtıran anadil: Bizi farklılaştırırsa bile her fark arasına metaforlar, belli belirsiz ortak anlamlar, kökler yerleştirir. Ses benzerlikleri sayısız sıfattan, sonsuz fiilden dolanır ve giderek aynı isme, aynı harfe döndürür yüzümüzü. İsimlerimizin anlamını... Usul usul...

Önümdeki kitapta Ermenice bir el yazısı duruyor. Bir ithaf olmalı. Uzun, dik, harfler. Alfa, alef, elif? Ya da belki yalnızca A. Harflerin ilki... Beni bambaşka anlamlara götürüyor bu kıvrımlı, dikey harf.

Ayakta duran, kalkmış bir insana benziyor. Ya da bir kaleme. İçinde tüm alfabeleri barındıran... İnsan dikey bir varlık. Ama kendini ifade etmek ve aşmak gibi yükümlülükleri var. Demek ki yukarı doğru bir hareket. Yönü semaya doğru insanın. Ama 'düşerek' geldi bu dünyaya.

'Cennetten düşüş:' İvmesi ne kadar hızlı olursa olsun, düştüğü her katta insanı içine alan, sarıp sarmalayan, onu hiç bırakmayan bir zikir koydu kulaklarına. Aşk... Harflerden mürekkep bir yankı. Bir anma. Kesintisiz dua.

Herkese kendini işittirdiği dillerde bir davet, bir vaat, çağrı bu...

Ve çünkü evet; o vaadin gerçekleşmesi için, o çağrıya yanıt verebilmek için... Kavuşmaya inanmak gerekiyor. Kavuşmak var, çünkü ilk zikir olan aşk Yaratan'dan yarattığına geldi. Kavuşmak, insanın kendini aşması. Aslına dönmesi, O'nda erimesi. Ve sonra O'nda yeniden doğması...

Ötelerde değil bu kavuşma. Aynı anda kendi içinde. Ses ile sessizlik arasında. Bitmeyen, hiç dinmeyen bir konuşma bu aslında... Varlığın Söz'e aşk ile dönebilmesi ve Söz'ü işitip ona teslim olabilmesi için... Önce harflerin varolması gerekti. Ezelde.

Varlıkların adını, tek tek... Onları isimlendirmeyi sadece insan bildi. Bu, ona ait bir sır. Kalem'in ise insanlığın kaderini yazabilmek için, harfleri bilmesi gerekti. Ezelde. Şimdi, şu ânın içinde 'canlı' olan ezel, insanın iradesi ile kaderini 'bir'ledi. Aynı ânın içinde birbirini gerçekleştiren hakikatlere büründü.

Ermenice, Kürtçe, Türkçe, Arapça, Aramice, Latince, İbranice... Tanrısal Söz'ün insana armağan ettiği isimler bize emanet. O'ndan alıp dillendik. O'na en güzel isimleriyle iade edebilmek için...

Dili geliştirdik. Büyüttük, kültür yaptık, medeniyet yaptık. Anadilimize doğduk. Ve anadilimizde varolma şuuruna eriştikçe, onunla kendimizi aşma maharetine ulaştık.

İnandığımız dilde güzelleşemezsek, âşık olamazsak, maşuk olamazsak... Kendimizi ilahi esinlerin yankısında dillendiremezsek... Nasıl yukarı doğru devam edeceğiz? Semaya doğru?

Nasıl kalkacağız ve duracağız ayakta; bir elif harfi gibi, alef ya da A?

Anadilini unutmak, Tanrısal Söz'ü unutmakla eşdeğer. Kupkuru bir ağaç kalır geriye. O kuru ağacın bir gün çiçekleneceğine inanmazsanız, can ile ceset arasında bir fark kalmaz.

Önümdeki Ermenice ithafa bir daha bakıyorum. Okuyorum onu... Anadilim. İnandığım dil... Aşkın grameri! Ve dallarımda ani bir çiçeklenme!

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'İkinci Kemal'izm için solda ittifak yeterli mi!

Leyla İpekçi 23.11.2010

Önce şunu belirteyim ki, yanlış anlamaya hazır bekleyenler kendilerine malzeme çıkarmasın: 'İkinci Kemal' derken anlaşılacağı üzere Kılıçdaroğlu'dan bahsediyorum.

Yoksa tüm CHP'lilerin hassasiyetini kaşımak ve Kemalizm'in ilkinin sonu geldiğinden veya ikincisinden filan bahsedip Atatürk ilkelerini hafifsemek gibi bir meselem yok! Biliyorum, ikinci Kemalizm de olamaz, ikinci cumhuriyet de...

Ve Önder Sav'ın geçenlerde söylediği gibi "Kılıçdaroğlu istediği kadar yeni desin, CHP Mustafa Kemal'in kurduğu CHP'dir!" Zaten kime sorsak: "Amaç CHP'nin iktidara yürümesi. Biz büyük bir partiyiz!"

CHP Genel Başkan Yardımcısı Mesut Değer, Kemal Kılıçdaroğlu'nun Diyarbakır ve Şanlıurfa gezilerini değerlendirirken "halk CHP'nin kendilerini yeniden kucaklamasını istiyor" tesbitinde bulunmuş. Değer, halkın barış talebini dile getirdiğini ve CHP'nin de buna öncülük yapmasını istediğini belirterek eklemiş: "Kürt halkının temel sorunlarının çözüm adresi bundan böyle CHP olacaktır."

BDP Genel Başkanı Demirtaş'ın dile getirdiği ittifak için de kendi şahsi düşüncesinin "bütün sol ve sosyal demokrat kimlikli partilerin seçimlere CHP çatısı altında girerek siyaset yapmaları" olduğunu söylemiş. Bu ittifak, yavaş yavaş kendini gerçekleştireceğe benziyor. Nitekim Değer, bölgedeki il ve ilçe teşkilatlarının BDP ittifakına sıcak baktığını söylüyor.

Şunu merak ediyorum: Amaç hâsıl olduğunda... Celal Doğanlar, Fikri Sağlarlar da küskünlüklerini bırakıp partiye döndüklerinde, hatta Sezgin Tanrıkulu da CHP'yle resmî bir biçimde buluştuğunda... Ne olacak?

Solda kadroları birleştirmek, ortak bir ekip kurmak, barışı sağlamaya yetecek mi? CHP önderliğinde gelecek olan barış için kör topal da olsa, hatalarıyla sevaplarıyla elini taşın altına koyan ve epey risk göze alanlar ne olacak?

Mesela referandumda evet veren DSİP'in, EDP'nin, HAS Parti'nin yaklaşımı hiç hesaba katılmayacak mı? CHP ve sol ittifak barışı getirirlerken diğerlerinin seyretnesi mi planlanıyor?

Benim bir vatandaş olarak seçimlerde CHP'ye oy verebilmem için, sol ittifakı biraraya getirmekten başka, bu partinin daha asli bir amacı olması ve barışı nasıl tesis edeceğini anlatması gerekmez mi?

Değer'e bakılırsa, "CHP olmadan Kürt sorunu çözülemez". Hatta, "Kürt sorununu çözecek tek parti CHP'dir". Bu yaklaşım ile –velev ki iktidara geldiler- AKP'den esirgedikleri uzlaşmayı sağlamak için nasıl bir ortak dil kuracaklar?

Neden ille sol bir ittifak çözmek durumundadır Kürt meselesini? Neden mesela diğer partilerle birlikte çözmekten bahsetmek yerine kendi tekeline alır ki bir parti bu çok meşakkatli sorunu çözmeyi?

Geçenlerde, vicdani duruşunu paylaştığım Sırrı Süreyya Önder de benzer bir şey yazmıştı: "Epeydir Kürtlerle sosyalistlerin arasına bir serinlik yerleşti. Bunun karşılıklı nedenleri ve sorumlulukları var kuşkusuz. Oysa Kürt'ün sosyalistten başka dostu olmayacağı gerçeği gün gibi aşikâr olmuştur (...) Çözüm ancak Kürtler ve sosyalistlerin ortak aklıyla bulunabilir."

Bu kolaycı (bir denkleme indirgenebilirci) ve kaba genellemeci söylemi bir önkabul olarak dillendirmek vicdanen nasıl bir yaklaşımdır, kuşkularım var: Muhafazakâr çevrelerin demokrasi beklentisi, geniş mütebedeyin kesimlerin devletçi ve militarist söylemden giderek uzaklaşması... Farklı kesimlerin kendilerindeki çokkültürlü kimliği ve belleği keşfetmeleri... Özgürlük ve hakların herkes için kuşatıcı bir biçimde uygulanması talepleri... **gibi bu topraklara ait tüm değişimleri imha eden... Farklı yaklaşımları taşlaşmış, dondurulmuş bir kareye hapsederek ("başka kimseyle bu iş olmaz!") dışlayan bir sol ittifak, gerçek bir barış tesis edilebilir mi? Böylesi bir dışlayıcılık, Kemalist zihniyetle gelen ve farkında olmadan içselleştirdiğimiz seçkincilik ruhunu salt kendi egosu adına beslemez mi?**

Ahmet Kaya ve Yılmaz Güney'in kabrini ziyaret etmek ama siyasi görüşlerini kabul etmediğini söylemek kuşatıcı bir ittifak için herkese yeterli gelebilir mi, bilmiyorum. Ama Süreyya Önder gibi, Güney'in kardeşine de yeterli gelebiliyorsa... İş siyasete ve çetrefil sorunların çözümü için somut yaklaşımlara geldiğinde ne olacak diye sormak başkalarına düşecektir.

Değer, "Genel Başkanımızın belirttiği gibi kimlik şereftir, namustur, kişinin onurudur" diyor. Elbette. Bunu zaten her kesim söylüyor. Siyasette asıl belirleyici olan bu genel söylemleri hayata nasıl geçireceğiniz değil midir? Örneğin 66. Madde için yaklaşımınızı açıklasanız, değişim içindeki CHP'nin hudutlarını tartmaya başlasak artık, daha işlevli olmaz mı? Seçimlere de bu kadar az kalmışken?..

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Naipaul, Lübnan Ermenileri, Başbakan, sanatçılar, vs...

Leyla İpekçi 26.11.2010

Başbakan Beyrut'ta uçaktan indiğinde, büyük bir grup karşıladı kendisini. Türk ve Lübnan bayrakları dalgalandıran kalabalığa seslenirken Sabra ve Şatila katliamından, Hariri suikastından, Gazze ve Mavi Marmara'dan bahsetti Erdoğan.

Bir 'insanlık suçu' olarak nitelediği bu felaketlerin karşısında "zulme karşı diri olacağız" dedi. 'Hakkaniyet, barış, istikrar' vurgulu konuşmasına rağmen birileri, çok daha küçük bir grup onu protesto etmekteydi. Ondan ziyade, temsil ettiği devleti: Ermeniler. "Türkiye'nin barış tanımı: Soykırım, tehcir, katliam..." Yazılı pankart açmışlardı.

İnsanlığın bir bölümü –ki kesinlikle sadece tehcire uğramış Ermenilerle sınırlı değil- zulme uğrayanların her şeyden önce insan olduğunu hatırlıyor. Ve devletlerin zulmettiği kişileri kökenlerine, din veya ırklarına göre ayırdığı sürece katletme gerekçeleri üretmeye daima devam ettiğini biliyor. Dolayısıyla, devletin özrüne giden yolu kolaylaştırması umuduyla, Ermeni tehciri ve sonuçlarının önce bir 'insanlık suçu' olduğunun hatırlanmasını önemsiyor.

Kusturica'nın (eserlerinden söz etmiyorum) soykırım ve toplu tecavüz suçunu işleyenleri övmesi de –aynı sebeple- bütün dünyada kimilerinin tepkisini çekiyor. Boşnaklara veya Müslümanlara yapılmış olsa da, insanlığa karşı işlenmiş bir suçu övdüğü, zalimlerle sarmaş dolaş olduğu için...

Bizlerin, Ermenilere yapılan haksızlıkları 'olduğu gibi' anlayabilmemiz için, kendimizi kökenimizden, milliyetimizden, devletimizden bağımsız tutabilmemiz ve adalet duygumuz ile vicdanımız arasındaki örtüleri

atabilmemiz gerektiğine inanıyorum.

Bugün Yahudi soykırımını övmek nasıl insanlık suçuysa (ve sanatçı, siyasetçi ayrımı burada geçersizse): Her türlü toplu tecavüzü, haksız yere yerinden yurdundan edilmeyi, imha edilmeyi övmenin veya ideolojik gerekçelerle inkâr etmenin de bir insanlık suçu olduğuna inanıyorum.

Kürt kadınların yaşadığı zulümleri, tecavüzleri, kayıp annelerinin çilesini... Gazze'deki, Sabra ve Şatila'daki, Bosna'daki veya Türkiye'nin güneydoğusundaki katliamları... 'Hakkıyla' eleştirebilmemiz için, önce bunların bir insanlık suçu olduğunu algılamamız ve susarak veya kör kalarak bu suçu çoğalttığımızı fark etmemiz gerek.

Buradan hareketle Naipaul'un insanlık suçunu meşrulaştıran –ve çoğaltan- ifadelerini Müslümanlardan bahsettiği için değil, insanlığımızı buruşturduğu için (sanki çok kırıksızmış gibi!) eleştirebilmeliyiz. Böyle yapabilirsek, nihayet, kendi devletimize ait görmezden geldiğimiz, inkâr ettiğimiz (bu yüzden de parçası sayıldığımız) suçları tanımlamaya başlayabiliriz. Ve tanımladıkça da onlarla aramıza mesafe koymaya başlayabiliriz!

Şu da var: Naipaul'a tepkiyi sadece Müslüman duyarlılığı olanlardan beklemenin bir tür vicdan moderatörlüğü olduğunu düşünüyorum. Kimse kimseyi vicdan adına bir sıralama yapmaya davet edemez.

Çünkü: Herkesin hakkaniyet sıralamasının aynı olması beklenemez, kimse de tüm zulümlere eşit mesafede duramaz. (Devletlerin ise aksine, tutarlılık adına tüm adaletsizliklere eşit mesafede durması şarttır, bunu eleştirmek de tek tek hepimize düşer.) **Bu konuyu daha derinlemesine 'Vicdan moderatörleri' adlı yazımda ele almıştım.** (Bkz: *Taraf*, 12 kasım)

Bu yüzden, Hilmi Yavuz'un tepkilerini yerinde buluyorum ama başkalarından aynı duruşu bekleme konusundaki yaklaşımında 'vicdanın ideolojisi'ni yapma riski buluyorum...

Naipaul'un söylediklerinin, yapıp ettiklerinin tartışılmasının sadece bizi değil, onu da ilgilendiren bir boyutu var. Bu anlamda ona insanlığın vicdanı adına bir ayna tutar mı bilinmez. Ama belki dönüp bu vesileyle kendimize bakmamıza yarar, bunu sahiden temenni ediyorum. Çünkü artık zamanı!

Bu topraklar tanıklık ettiği zulümleri artık bir bir kusmaya başladığı için biraz da patolojik bir tonda vicdan moderatörlüğü yapmaya başladık: Dersim katliamı, Gökçeada'daki 'eritme planı', İskilipli'nin infazı, Bahçelievler, 1 Mayıs katliamları, Kürt faili meçhuller, ordudan irticacı diye ihraç edilen askerler, Kürtlere uygulanan zorunlu göç ve tezahürleri, Ermeni tehciri, Başbağlar, Madımak, Maraş katliamları, ikna odaları, gazeteci cinayetleri vs. Hepsi şimdi bu moderasyonumuzun nesnesi.

Son olarak: **Orhan Miroğlu'nun 'Oryantalizm ve Edebiyat'** adlı yazısında Esat Mahmut Karakurt üzerinden dikkat çektiği 'oryantalist' edebiyatçı üslubunu da, özellikle Tanzimat ve ilk dönem Cumhuriyet edebiyatçıları üzerinden mutlaka daha geniş olarak eleştirmemiz gerekiyor. (Yakup Kadri'nin *Yaban* romanı üzerinden bu üslubu ele almaya çalışacağım.)

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Katile katil diyememek ve içimizdeki oryantalist

Başbakan Lübnan'da "Biz katile katil deriz" dedi. Muhatabı hangi devlet olursa olsun. Devletimiz katile katil diyorsa, artık bizim de kendi katillerimize katil dememiz gerekir. Ne zamandır bunun eşiğindeyiz zaten. Bekliyoruz.

Devletin yüz yıllık suçlarına sessiz kalmanın sorumluluğuyla henüz yeterince yüzleşemedik. Hesabını veremediğimiz, suçlusunu yargılayamadığımız, o yüzden de inkârı ve unutmayı seçtiğimiz onca zulüm öyküsünü bizzat mağdurlarının üzerinden duymaya ilk kez başladık.

Dersimliler, Kürtler, Ermeniler, Sünniler, Aleviler... İlk kez komşumuzun acısını işitiyoruz... Ve işittikçe kendimizi suç işleyenlerden ayırma gereği duyuyoruz. Masum olduğumuzu, Naipaul kadar bile oryantalist, ırkçı, fobik filan olmadığımızı haykırma gereği duyuyoruz:

Bugün Naipaul gibi 'ithal ettiğimiz' bir aydının üzerinden tartıştığımız, aslında bugüne dek susturulan kendi hikâyemiz. İlk kez konuşturmaktayız onu.

Yıllar yılı sayısız suçlunun masumiyet çizgisinde serbestçe dolaştığı bir ülkede, çoktandır kimse suçunu üstlenmemeye başlamıştı. Çoğumuz bu suskunluğun getirdiği alışkanlıkla, 'aman ayıp olmasın' tavrına girdik. Tıpkı suç işleyen 'devletlû'larımıza karşı on yıllarca yaptığımız gibi.

Oysa artık mağdurlar konuşuyor, evet. Devletin suçlarını görmezden gelmek ve daha fazla içselleştirmek istemediğimizi haykıracağız hep birlikte, dilimizin ucunda... Bekliyoruz...

Kimimiz ise Başbakan'dan çok daha erkenciydik. Ermenileri tehciye gönderip, en masumlarını, en sivillerini kendi halkına katlettirenlerle arasına mesafe koymaya yıllardır çabalıyordu. Katile katil diyor; İttihatçıların bile tamamını suçlamadan, 'kes, tehcir et' emri verenleri suçluyordu.

Aynı şekilde irticacı diye ordu ve bürokrasiden haksız yere insanları kovanlar yüzünden tüm devleti değil, azmettiricileri adıyla telaffuz ediyor, yargılanmalarını istiyordu kimilerimiz. Hep susturuldular, haklarında davalar açıldı. Hâlâ da açılıyor.

Nihayetinde katile katil demenin bu topraklarda ne çok bedeli olduğunu her fırsatta öğreniyor, yine de vazgeçmiyorlardı... Çünkü ancak suçlular teşhir edildiğinde bütün bir halk olarak suçlanmaktan kurtulacağımızı biliyorlardı.

Cumhuriyet tarihimizin Diyarbakır Cezaevi, Hayata Dönüş Operasyonu, Yassıada, İstiklal Mahkemeleri, 12 Eylül, Balyoz, Sarıkız, Kafes Eylem Planları ve daha nicelerinin 'kostüm kravat' suçlularını bugüne dek teşhir edemediğimiz için: Bu tür suçları öven, örten ve gizleyen gazeteci, aydın, akademisyen, tarihçileri de 'hakıyla' teşhir edip protesto edemedik. Belki biraz da bu yüzden Naipaul meselesini yapıcı bir biçimde tartışmayı beceremiyoruz.

Bazılarımız gösterilen tepkileri kast ederek "Bu yaklaşımın dünyada standart olduğunu varsayarsak, bu topraklarda yaşayan pek az kişinin herhangi bir ülkede basacak yer bulabileceğini" düşünüyor: İslamofobia yüzünden.

Dünyanın çeşitli yerlerinde her seferinde bir alt metin olarak bunu bire bir üzerimizde hissetmiyorsak da ensemizde hissederiz, evet. **Ve İslam fobisinin yayılmasına hizmet etmediğimizi kanıtlamak zorunda kalırız! İşte bu zorunluluk, kendimize bir miktar 'oryantalist' bakmayı da getiriyor anlaşılan.**

O kadar ki, kendimizi insanlıktan bir insan olarak değil, İslamofobiklerin gözünden neredeyse El Beşir ya da El Kaide çizgisinde bir 'İslamcı' olarak kaydediyoruz! Çünkü her "böyle değilim" çabası bu söylemi çoğaltmaya hizmet ediyor en çok.

Nefret ve ayrımcılık suçu işlemenin veya savaş suçlarını övmenin dini, dili, ırkı olmayacağını yeniden hatırlamamız gerek. Suça karşı çıkmanın bedellerinden bahsetmiştim yukarıda, suçu övmenin de bedelleri var. (Yahudiler sayesinde Yahudi soykırımı için bu duyarlılığı sanatçı siyasetçi ayırmaksızın hep birlikte gösterebiliyoruz en azından.)

Nasıl hepimiz kendi eylemlerimizden ve öncelikle de niyetlerimizden sorumlusak: El Beşir'i de, Naipaul'u da, Başbakan'ın kızdığı İsrail devletini de aynı ölçüyle tartamayız. **Kendimizdeki katile: 'Katil!' Suçluya: 'Suçlu!' Suçu övene de: 'Suçu öven ve gizleyen!' diyebilmemiz gerek artık. Tıpkı masuma da suçlu demekten vazgeçmemiz gerektiği gibi.** Eşikteyiz. Bekliyoruz...

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gerçek ile kurgu arasında küresel vicdan

Leyla İpekçi 03.12.2010

Sanal hayat, bugünlerin en 'canlı' hayatı ve kuşkusuz bunda da sadece olumsuzluklar değil, birçok olumlu yön var. Şeffaflaşma, gerçeğe ulaşma, devletlerin karanlık taraflarını aydınlatma vs. adına...

Benim sorgulamam, dünya saatlerle çağ atlarken, değişimin getirdiği belirsizliklerle başedebilmemiz için elimizde kalan değerlerle ilgili. Hakikatler ortaya dökülürken, yalanlar gerçeğe bulanırken... Elimizde ne tür insani değerler var, ne tür bir ölçü var...

Bugünlerde WikiLeaks'in yayınlarıyla tarihinin zor günlerini geçiren devlet aygıtı ve konuştuğu diplomasi dili neye evrilir, kimse önceden kestiremiyor. Küreselleşmenin getirdiği çokparçalılık, her türlü gelişmeyi hızlandıran ve muğlâklaştıran bir özelliğe sahip.

Artık saatlerle yaşıyoruz değişimi, evet. Dahası: Küresel vicdanın sabit ölçüsü yok. Adalet ve hakkaniyet göreceli kavramlar halinde. Ortak geleceğimizi birlikte inşa etmek istediğimiz her çeşit ittifak, ötekilerle birlikte asıl olarak kendi kendini imha etmeye eğilimli.

'Ötekiler' farklı bir varoluşu sergilemiyor, aksine daima potansiyel tehlike... İttifaklar yalnızca ekonomik, stratejik temellere dayandığı sürece kalpten güvenmenin, söze sadakatin filan ölçülerini de yitirdik hep birlikte.

Geriye niyet okumak kaldı. Başkalarının niyetini de tabii, kendi kurgularımız doğrultusunda okuyoruz! Ulus-devlet geleneğinden gelen diplomasi terminolojisi olmasa, şu âna dek dünya liderleri de birbirine düşmüş olabilirdi!

Böyle işte. Tanımlanamayan, yorumlanamayan, her an değişime uğrayan, kaypak, kaygan bir süreç. Gerçek olan ile kurgu olanı ayırt etmek, mazlum ile zalimi ayırmak gitgide zorlaşıyor.

İster sanal ortamdan, ister en yeni teknolojilerden yararlanılarak 'rekabet' edilsin, ahlaki ölçülerde, bazı ortak değerlerde ittifak edemediğimiz süreç: Dünya siyaseti ve uluslararası ilişkiler şok ifşaatlarla, itiraflarla yeni bir 'diplomasi dili' oluşturacağı benziyor.

İnsani boyutun giderek azaldığı, bu plastik ilişkiler üzerinden erdem devşirmek mümkün olabilir mi? Bunu bilmiyoruz. Ama madem herkes İsrail'in bu kurgudaki dahlinden, Amerika derin devletinin Obama yönetiminden kurtulma gayretlerinden ve Erdoğan hükümetini yıpratma amaçlarından söz ediyor:

Evrensel değerler havuzundan geriye insanlığın erdemleri adına ne kaldığını sorgulamak da birilerine düşsün. Zira bunca görüntü bombardımanı yüzünden körleşme riskiyle karşı karşıyayız.

Herkesin aynı görüntülere sanal ortamdan baktığı bir dünyada, gerçek tüm çıplaklığıyla gaiplere karışıp gidiyor!

Mesela, WikiLeaks'in merkezini görebiliyor muyuz? Sanal ortamda her detayıyla karşımızda. Ama bir yanıyla da yok. Duyu organlarımızla algılayamıyoruz onu.

Yerel internet sağlayıcı Bahnhof şirketine ait Pionen adlı merkezde dört aydır bulunan WikiLeaks, silahlı kişilerce korunduğu iddia edilen ve her türlü saldırıya karşı dayanıklı bu karargâhtan açıklıyormuş gizli ABD'ye ait gizli yazışmaları.

Merkez, İsveç'in başkenti Stockholm'de yerin otuz metre altındaki özel sığınakta yer alıyor. Soğuk Savaş yıllarında sığınak olarak inşa edilen Pionen adlı bu mekân, 2008 yılında yeniden tasarlanmış.

Merkeze, elli santimetre kalınlığında metal kapıdan geçilerek giriliyor. Sığınak, İsveç yasalarının ifade özgürlüğünü güçlü şekilde güvence altına alması nedeniyle, ülkenin güvenlik birimlerinin de gözetimi altındaymış.

Pionen'i 'dünyanın en iyi korunan merkezi' şeklinde niteleyen yöneticiler, nükleer saldırıların neden olacağı radyoaktif kirliliğe karşı filtre odaları bulunduğunu belirtiyor. Yapının hidrojen bombasından dahi etkilenmeyecek kadar sağlam olduğu ileri sürülüyor. Soğuk Savaş döneminden kalma enerji sağlayıcı dizel motorlar, ısıtma sistemi ve alarmlar görsellik için halen muhafaza ediliyormuş orada.

Bunca küresel belirsizliğin ortasında, kaygan ve sanal zeminlerde sağlam durabilmek için... Evrensel değerlerden bir ölçü devşirmemiz gerekiyor. Sığınaklara inmeyi gerektirmeyen...

Ölçü söz konusu ise... *Taraf*'ın tartışılan manşetinde, kendi adıma Alper Görmüş'ün verdiği şu ölçüyü kriter kabul ediyorum: "İddialar, gücü oranında gazetelerde yer bulmalı ya da o doğrultuda manşet yapılmalı."

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Hakikat, Adalet, Hafıza'

Leyla İpekçi 07.12.2010

Haftasonu, 'Hakikat, Adalet, Hafıza: Deneyimler, Tanıklıklar, Arayışlar' adlı iki günlük bir toplantı düzenlendi İstanbul'da. Anadolu Kültür'den Meltem Aslan ve ekibi, on aylık bir çalışmanın ardından Göç-Der, Sarmaşık, Türkiye İnsan Hakları Vakfı, Eğitim-Sen, Mazlum-Der, Meya-Der gibi STK'larla İstanbul ve Diyarbakır'da yaptıkları görüşmelerden çıkan sonuçları değerlendirdi öncelikle.

Bu saydığım kurumların yanı sıra, İnsan Hakları Derneği, Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı, Diyarbakır Kadın Sorunlarını Araştırma Merkezi, 78'liler Girişimi, Küresel Barış ve Adalet Komisyonu, Global Dialogue, Türkiye Barış Meclisi, Barış için Sanat Girişimi, Başak Kültür Sanat Vakfı, Açık Toplum gibi kurumların yetkilileri de katılımcılar arasındaydı.

Ardından New York Üniversitesi'nden Louis Bickford'un gayri resmî Hakikat Komisyonları üzerine sunumu, Gaston Chillier'nin Arjantin deneyimine dair belgeleme ve yargı süreci üzerine tebliği gerçekleşti. Son olarak da Hırvatistan'dan Vesna Terselic'in iç savaştan sonraki süreci paylaştığı sunumunu izledik.

Anlatılanların hepsi, bizi yakından ilgilendiren geçiş dönemi adaletine dair çok çarpıcı gözlemler ve sonuçlar içeriyordu kuşkusuz. Ülkelerin kendi deneyimlerinin ortak ve farklılaşan yönlerini değerlendirirken, aynı zamanda, özellikle Kürt meselesinde kendi sorunlarımızın ağırlığını, giriftliğini, çokkatmanlılığını daha iyi görebilme imkânını da bulduk. Bir kere daha!

Toplantıların ana izleğini, hakikat komisyonlarının işlevi tartışılırken memleketin batısında yaşayanların Kürt meselesinin hakikatine dair bilgisizliği ve devletin adaletsizliklere halen göz yummaya devam etmesi oluşturdu.

Benim bu yazıda paylaşmak istediğim ise Murat Çelikkan'ın moderatörlüğünde katıldığım bir atölye çalışması: Louis Bickford'un dünya örneklerini anlattığı 'Bellek Mekânları...'

Bu çalışmada Latin Amerika'dan Güneydoğu Asya'ya, Güney Afrika'dan Batı Avrupa'ya dek dünyanın farklı coğrafyalarında anıtlılaştırma, müzeleştirme süreçlerini karşılaştırmalı olarak değerlendirme fırsatı bulduk.

Ateşkeslerin yerini kalıcı bir barışa bırakması için bugünlerde sürecin farklı aktörleriyle yürütülen pazarlıkların yalnız kurumsal ve örgüt düzeyinde kalmaması, toplumsal alana yayılması gerek. Geçmişle buluşma, bugünü birlikte inşa etme ve geleceğe karşılıklı güven ilişkisi içinde bakma serüvenimizde: Birbirimizle buluşmalarımız, bizi buluşturan dillerde konuşmamız çok değerli.

Bellek mekânlarına bu nedenle özel bir önem atfediyorum. Ülkemizde Madımak Oteli müze olsun mu olmasın mı... Hrant Dink'in katledildiği caddeye onun adı verilsin mi... Diyarbakır Cezaevi yıkılsın mı, okul mu olsun, müze mi... Cumartesi Annelerinin bir anıtı olabilir mi... gibi tartışmalar yapıcı bir yöne evrilememişken henüz...

Atölye çalışmasında aldığım notlardan, yalnızca birine değineyim: Bellek anıtıyla vicdan anıtı arasındaki farka. Devletlerin resmî ideolojisinin kazanılan zaferlere ilişkin yorumunu yansıttığı türden gurur ve kibirle yükselen bir anıt, bellek anıtı olabilir. Ama vicdan anıtı olması için mağdurlarını anmaya yönelik yapılması, bir diyalog ve buluşma zemini oluşturması gerekiyor.

Sanırım Berlin Soykırım Anıtı bu anlamda iyi bir örnek. Çünkü hem Yahudi soykırımını bütün benliğimize dek size hissettirir, hem de bizzat soykırımcıların memleketinde inşa edilebilmiştir.

Memleketin batısındakilere bir oğlunu dağda, bir oğlunu orduda kaybeden annelerin dramını, faili meçhulleri, anadil baskılarını, zorunlu göç ve yoksulluğu anlatabilmek için ne yapılabilir diye bir katılımcıyla sohbet ediyorduk. Aynı saatlerde, kör kurşunlara, bombalara maruz kalan veya 'terörist' olduğu için katledilen küçük çocukları anmak üzere yakınlarda bir yerde, bir etkinlik daha... Devam ediyordu...

Geçtiğimiz yıldan bu yana öldürülen çocukların sayısı ondan fazla olmuştu. Üzerlerinde bu çocukların ismi ve yaşı yazan yeleklerle yürüyen eylemciler memleketin batısında hayatı kıpırdatabiliyor muydu? Çok emin olamadım.

Nişantaşı'nda bir bellek mekânı kurulabilir mi acaba diyordu karşımdaki. Heyecanlanıp atıldım: Özellikle herkesin haftasonu ailece vakit geçirdiği alışveriş merkezlerinde çocuklara yönelik bir mekân yapılırsa! Sonradan aklım başıma geldi:

Hayır, hiçbirisi gerçek anlamda bir vicdan mekânına dönüşemez. Çünkü bugüne dek buralarda yaşayanlar savaş olduğunun farkına bile varmadan yaşadı. Vicdan mekânlarının 'canlı' olması, öncelikle 'adil hafıza'yla, suçluların yargılanabilmesiyle, hakikatin tanımlanabilmesiyle mümkün. (Devam edeceğim.)

İstanbul'un silüetinde 'vicdan mekânları'

Leyla İpekçi 10.12.2010

İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti etkinlikleri kapsamında, 20. yüzyıl başında İstanbul'da yaşayan 40 Ermeni mimar tarafından yapılan tarihî 100 binanın fotoğraflarının yer aldığı "Batılaşan İstanbul'un Ermeni Mimarları" adlı serginin açılışındaydım. İstanbul Modern'de.

Uluslararası Hrant Dink Vakfı ve HAYCAR Mimarlar ve Mühendisler Dayanışma Derneği'nin işbirliğiyle açılan sergiyi gezerken etrafımdaki hemen herkesten aynı sözleri işitiyordum: "Sahiden bilmiyorduk!"

Haftasonu Anadolu Kültür'ün düzenlediği "Hakikat Adalet Hafıza" adlı buluşmada müzakere ettiğimiz ve bir önceki yazımda değindiğim "vicdan mekânları" tam da bu eserler olmalıydı aslında diye düşündüm. Biraz açmaya çalışayım...

Saray mimarı kadrosunda görev yapan mimarlardan Balyan kardeşlerin Çırağan, Beylerbeyi ve Dolmabahçe Sarayları gibi birçok yapıya imza attığını belki duymuştuk sözgelimi. Ama bunu geniş kitlelere hatırlatan ne bir etkinlik, ne bir anma, ne bilinç ve duyarlılık oluşturma ritüelleri vardı. Duyduğumuzla kalmıştık.

Bugün İstanbul bir metropolse ve çokkültürlü geçmişiyle gururlanıyorsa, hafızasını şekillendiren, Osmanlı geleneğini 19. yüzyıl Batı mimarisıyla yoğurup dönüştüren, onu yerel kodlarıyla yeniden üreten ve kadim ruhunu farklı yönleriyle diriltten bu eserler değil miydi?

Kuleli Askerî Lisesi, Harbiye Askerî Müzesi, Ortaköy Camii, Büyükkada İskeleyi, Beyazıt Kulesi, Beylerbeyi Sarayı, Küçüksu Kasrı, Kadıköy Süreyya Tiyatrosu, İhlamur Kasrı, Selimiye Kışlası... Hepsinin mimarlarının Ermeni olduğunu neden bilmiyordu geniş kitleler?

(Birileri çıkıp, Batı etkisindeki bu mimari yapıların 'kendî' geleneğimize uymadığını söylediğinde, sadece şunu soruyorum: **Peki siz, Kemalist kültürün ve zevkin inşa ettiği, geliştirdiği ve ortaya koyduğu mimari üslubu tarif edebilir misiniz? Yıkılırsa rejim elden gidecek zannettiğiniz AKM mi?** Katıksız, hiçbir kültürden etkilenmeyen, kendi içine kapalı, ötekine ulaşmayan, tek tip ve özcü bir gelenekle nasıl büyük bir medeniyet kuracaksınız?)

Yakın zamana dek Kürt ismini duymadığımız için Kürt sorununun varlığını dahi inkâr etmiştik. Aynı şekilde Ermenilerin tehcirden evvel bu toprakların çoksesli, çokkimlikli medeniyetinde iz bırakan en kadim halklardan biri olduğunu da unutmuş, inkâr etmiştik.

Varla yok arası, flu, muğlâk bir hafızanın sisine dağılıp gitmişti Ermeniler. Osmanlı'dan bağımsız, kendi başlarına yaşayıp buharlaşmışlardı sanki, toplumsal algımızda.

Şiddet, savaş katliam, tehcir gibi kelimelerdi Ermeni dendiğinde ilk çağrışım yapan. Ve bunun toplumsal zihnimizde içselleştirilmesinin en büyük sorumlusu devletin Cumhuriyet boyunca güttüğü sert Kemalist politikaları.

Yine tıpkı Kürt meselesinde olduğu gibi, şimdi kolayca bir "kayıp evlatlar anıtı" oluşturamıyorsa... Faili meçhullerin kayıp kemikleri pek çok sefer adlî tıpa yollanırken yollarda kaybediliyorsa... Said Nursi, Seyyit Rıza gibi önderlerin mezarları dahi halktan saklanıyorsa... Kemalist ideolojinin kılıfına sığınarak suç işleyenler yalnız devlet katmanlarında değil demektir.

İşte Hakikat Komisyonlarının nasıl kurulacağını tartıştığımız bir dönemde, geçen yazımda bahsettiğim Louis Bickford'un dünyadan örneklerini verdiği "vicdan ve bellek mekânları"nın muadillerini Türkiye'de birlikte oluşturmaya, tanımlamaya başlamamız oldukça acil bir ihtiyaç.

Bu topraklarda devlet eliyle dikilmiş birçok anıtın bizi buluşturmaya değil, karşımızdakini suçlamaya ve itham etmeye yönelik yapıtlar olduğuyla önce Kemalizmin mimarları yüzleşmeli. Buna bir de Muğlalı gibi adı katliamla anılan birinin adını yaşatan kışla gibi onlarca örnek daha ekleyin.

Kemalizme sığınarak suç işleyenleri saklamak için "yalancı zafer anıtları" dikenleri teşhis etmeden, intikam hissini çoğaltan anıtları teşhir etmeden... Halen iş başında olan "sivil toplum manipülatörleri"ni ve "medya görevlileri"ni vicdanen sorgulamadan... Adalet, hafıza ve hakikatten bahsetmek çok da işlevli olmasa gerek.

Hele Kemalizmi "laytlaştırmaya" ve özellikle Kürt hareketiyle barıştırmaya yönelik ittifak arayışlarının güç kazandığı bugünlerde... (Devam edeceğim.

***

Not: Orhan Miroğlu'nun tehdit edilmesiyle ilgili olarak Öcalan'ın nihayetinde "eleştirilere her zaman açığız, eleştirinin gereğine inanıyoruz" sözünü sarf etmesi: Her ne kadar Miroğlu'nun uzun zamandır yaşadığı sıkıntıyı yok edemese de, altı çizilmesi gereken ve gelecek döneme izini düşüren bir söz olarak değerlendirilmeli.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ahmet Kaya, Şiwan Perver, Eric, Roni, hepimiz...

Leyla İpekçi 14.12.2010

Siyasi projelerin, uluslararası konjonktürün, seçim ittifaklarının ve her türlü toplum mühendisliğinin ötesinde, bunların hiçbirine tam olarak indirgenemeyen bir döneme yaklaşıyoruz. Adım adım. Postergenekon süreci diyeceğim ama bu da tam olarak açıklayamaz. Daha önce kullandığım bir tanıımı tekrar edeyim: Hakikatin hareket hali.

Ahmet Kaya'yı ölümünün ancak on birinci yıldönümünde anmayı başarmamızın da bu süreçle bir ilgisi var. Onu medyada hedef gösterenler ve alçakça iftira atanlar hâlâ bir biçimde koltuklarında olsa da... Üzerlerine serpili ölü tohumlarıyla anıyoruz artık onları. **Ahmet Kayalar** ise yaşıyor. Her gün biraz daha 'canlanarak'.

Ahmet Kaya'yı anarken, elbette **Yusuf Hayaloğlu**'nun büyük ozanlığını anmamak olmazdı. Biri yazmış, diğeri seslendirmişti. Birinin o muhteşem sesine söz gerekmişti. Diğerinin şiirine ses! İkisi bir olmuştu. Birlikte barıştan, kardeşlikten, dürüstlükten bahsetmenin diliyle bize hitap ettikleri için, 'hepimizin' olmuştu Ahmet Kaya.

“Dayan yüreğim öldürme beni” diyordu Paris’te. Son günlerinde. Ama dayanamadı. Ahmet Kaya’nın ‘sürgün’de hayata veda etmesinden bunca yıl sonra, bir başka ‘sürgün’ **Şivan Perwer**’in anma gecesi vesilesiyle yolladığı görüntülü mesajın alt metni de doğal olarak Türkiye özlemini yansıtıyordu.

Bizim yanımızda da bir diaspora Ermenisi oturuyordu, **Eric**. Sinemacı bir arkadaşımız. Bir başka sürgün! Gözleri buğulanıyordu durmadan. Sahnedeki Ermeni korosunun şarkılarını dinlerken dolmadı yalnızca onun gözleri.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AKP, kendi karşıtlığıyla oluşan ittifakı besliyor!

Leyla İpekçi 17.12.2010

Ege’nin güzide bir şehrinde, kadınlara siyasi haklarının verilisinin yıldönümü kutlamaları yapıldı geçtiğimiz hafta. Basına yansıyan habere göre, CHP’li kadınlar AKP’li kadınların ismini okumayınca AKP’liler “ayrımcılık yapıyorsunuz” diye itiraz etmişti. CHP’li kadınlar ise şöyle cevap vermişlerdi: “Mustafa Kemal’in askerleriyiz!”

Yine geçtiğimiz günlerde bazı kadın derneklerinin yargı iddianamesinde nelerle suçlandığı medyaya yansıdı. Askeriyede yüksелеcek kişilerle çağdaş yaşam düsturuyla yetiştirilen kızların evlendirilmesi için ortam hazırlanması... PKK’lı gençlere burslu eğitim imkânı sağlandırıarak, karşılığında çeşitli nümayişlerde kullandırılması... Bu mühendislik çalışmalarından bazılarıymış.

Kanıtların iddianamede mevcut olduğu söylene de bizler için bu şimdilik yalnızca iddia. Fakat bizler, sivil toplumun gündelik hayatında soluk alıyoruz. Ve kişisel deneyim ve gözlemlerimizden bazı mühendisliklerin ısrarla maya tuttuğunu biliyoruz bu topraklarda.

Sözgelimi bazı Kemalist kadınların militarizmin ve ataerkil söylemin beşiğinden ödünç aldıkları “Mustafa Kemal’in askerleriyiz” sözünü sadece ‘gerici’ ilan ettikleri dindar kadınlara değil, Kürt kadınlarına karşı da kullandıklarına defalarca tanık olduk.

Kürt kadınların hakları sözkonusu olduğunda, ‘feodal’ ve ‘ilkel’ buldukları Kürtlerle başa çıkılamayacağına hükmettiklerine de tanıklık ettik. Hemcinslerinin namus ve töre cinayetlerine feda edilmemesi için çözüm olarak kocalarına batılı şehirlerimizdeki tabiriyle “sabah busesi” kondurmayı unutmamaları gerektiği bile söylenmişti!

Bugün bu sert Kemalizm’i yumuşatma çabalarında partiye dönme hazırlığı yapan CHP’nin eski küskünleri de yer alıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP’nin ‘nasıl’ sorusuna ihtiyacı yok mu

Leyla İpekçi 21.12.2010

Kılıçdaroğlu, CHP kurultayında *Radikal*'in ifadesiyle "tam 41 tane somut vaat"te bulunmuş. **"Siyasi ahlak yasası çıkarılacak"** bu somut vaatlerden biri. **"Çevre talanına dur denecek,"** bir diğeri. **"Siyasetin finansmanı şeffaf hale getirilecek"** de bu vaatler arasında yer bulmuş. Ve tabii en somutu da şu: **"Yeni bir anayasa hayata geçirilecek."**

Geçen seçim döneminde AKP'nin bir sivil anayasa vaadinde bulunduğunu, bunu vaat olarak bırakmadığını, bir profesörler kurulu oluşturduğunu unutmak mı gerekiyor acaba pat diye sorunsuz bir sivil anayasa yapılacağına somut biçimde ikna olmak için?

Madde madde tartışmıştık yeni anayasa taslağını. Paneller düzenledik, sivil toplum örgütleri kendi taslaklarını açıkladılar. Üzerine onlarca makale, hatta kitap bile yazıldı... Bunca **"somutluğa"** rağmen sivil anayasanın ne sebeple hayata geçirilemediğini hep birlikte unuttuk galiba. CHP'nin daha ilk andan itibaren hiçbir somut öneriyi tartışmayan kaskatı tavrını mesela?

Tek sloganları şuydu: **"Bu AKP anayasası!"** Kendi seçmeninde bu partiye karşı oluşturulan düşmanlığı (ille gizli bir gündemleri olduğunu vesaire) her vesilede kullanan CHP'nin demokratikleşme ve özgürlüklerin önünü tıkayışını hep birlikte izlemedik mi?

"AKP değiştim deyince ikna oluyorsunuz da neden CHP'ye ikna olmuyorsunuz" sorusu baştan sona "altmetin" içeren, anlamsız, zihin bulandırıcı ve çarpıtılmış bir soru. Her konuyu kendi biricikliği içinde değil de bir "mütekabiliyet esası" prensibiyle değerlendirme gayretimiz yüzünden kendi ufkumuzu giderek daraltıyoruz.

Kılıçdaroğlu'nun **"yeni bir anayasa hayata geçirilecek"** vaadini somut olarak yorumlayanlara ve "neden CHP'nin değiştiğine inanmak istemiyorsunuz" diyenlere şu en basit, çocukların dahi kolayca anlayacağı somutlukta sorulardan bir tanesini soralım sadece.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Acınızı kimin diliyle ifade edebilirsiniz

Leyla İpekçi 24.12.2010

Muş'un bir köyünde ailesiyle birlikte yaşayan kadın, zorunlu göç sırasında eşini yitirir ve akrabalarının yardımıyla Diyarbakır'a taşınır. Sekiz çocuğunun geçimini sağlamak üzere evlere temizliğe giderek hayata tutunmaya çalışır. Çocuklarından en küçüğü Hasan'ın son günlerde eve sürekli yiyecek getirmesinden şüphelenerek durumu sorar ancak yanıt alamaz.

Göç mağduru ailelere destekleriyle bilinen bir dernek başkanına durumu anlatır. Uzun süren görüşmelerden sonra Hasan'ın niyeti ortaya çıkar: Annesinin kötü yola düşmemesi için eve yiyecek bulmak amacıyla her gün bir liralık hırsızlık yapmaya başlamıştır!

Yazar Emine Uçak'ın bizzat olayı yaşayanın ağzından dinlediği bir hikâye bu. Köyü yakılan, halkı direnirken işkence gören, kileri ateşe verilerek bir gecede zorunlu göçe tabi bırakılan kendi anneannesi ise Eruh'un Ormanbağı Köyü'nden çıktığından beri yirmi yıldır, Şirvan'da 'ev hasreti'yle yaşamaya çalışıyor.

Silahların susması için konuşuyoruz. Herkes konuşuyor birbiriyle. Kongreler, çalıştaylar, konferanslar, paneller... Hemen her gün halkın barış isteğini dillendirecek ifadeler bulmaya ve ortak bir gelecek inşa etmeye çalışıyoruz.

Demokratik özerklik, hakikat komisyonları, iki dillilik gibi sözcükler dolaşıma çoktan girdi. Beyaz Türkler nezdinde dahi 'Güneydoğu sorunu' bir işsizlik ve istihdam sorunu olmaktan ileri geçti ilk kez. Kimlik ve dil sözcükleri artık onların da gündelik talepleri arasında.

Şehit cenazelerinin uğramadığı, savaşın konuşulmadığı seçkin semtlerde kimlik ve dil yarasının kanamaya başlaması kuşkusuz önemli bir gelişme.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zamanın kabukları

Leyla İpekçi 28.12.2010

Yıl sonu. Takvim yaprakları sanki daha hızlı kopuyor. Aylar yeni döngüsüne başlayacak. Bizler de. Biraz durduralım bugünlerde zamanı. Kendimize bakalım. Aksimize. Yankımıza, yansımalarımıza.

Zamanın geçişini beş yıl arayla çekilen iki fotoğrafımda gördüm. Yeni romanım için benimle yapılan söyleşiye yeni görseller gerekmişti. İlk bakışta büyük bir fark yok gibiydi tenimde yer edinen kırıksıklıklar ve tortular açısından. Ama gözlerimdeki ifade bambaşkaydı.

Bakışlarımı geri getirmek imkânsızdı artık. Tohum ile meyve arasındaki fark kadar uzundu gözler ile bakışlar arasına sıkışan zaman. Baktım kendime, bir başkası gibi. Ve zamanın geçişini üzerimde taşımanın sorumluluğunu hissettim.

Uzaklarda, ufuk çizgisinde seyretmekte olan bir yelkenli, zamanın geçişiyle ilgili bir şey getirir bazen yakına. Gelecekte devam eden bir zaman aralığına doğru yol almak, sahile çarpıp duran hatıraları da sonraya doğru sürüklüyordur durmadan.

Fotoğraftaki görüntümden şimdiki bana dek yaptığım yolculuğu bu yelkenlinin yol almasına benzettim. Yelkenlinin neyi götürdüğünü, hatta neyi taşıdığını anlayabilmek için sahilde kalman gerek. Ama sahilde kalmışsan, el sallamaktan daha fazlasını yapmalısın.

Kendime baktım, gözlerimde yılanmış aksimi görmek beni şaşırtmadı. Peki sen? Fotoğraftan bana bakan? Görebiliyor musun geçmişin canlı olduğunu ve onu hep ufuk çizgisine doğru beraberimde taşıdığımı? Günlerin sonuna doğru rüzgârda seyreden bir yelkenlinin yalnızlığında ne çok kalabalıklar olduğunu fark ediyor musun?

Sonraya kalan her şey birikiyordur orada.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çocuk ve sonsuzluk

Leyla İpekçi 31.12.2010

Dünyanın kalp atışı olarak nitelendirilen bir titreşimi varmış, bilmiyordum. Bu titreşimin hızı daha önceki zamanlarda saniyede 8 iken günümüzde 12'ye yükselmiş. Ve hızla yükselmeye devam ediyormuş.

Bizler bir günü 24 saat olarak algılasak da, bu kalp atışları hızlandığı için gün artık neredeyse 16 saate denk geliyormuş. Bu titreşim, saniyede 13 devire çıktığında dünyanın durup ters yönde dönmeye başlayacağı söyleniyormuş.

Muş diyorum çünkü bu söylentilerin bilimsel dildeki tabirlerini bilmiyorum. Zaten ne kadar doğru olduklarını ölçecek ilmim de yok. Belki yalnızca bir söylentidir vaktin hızlanmış olması!

Ama gerçek olduğunu kendimden ölçebildiğim, en azından sadece kendimde gerçek olduğunu bildiğim bir şey var: Saatlerin geçişi hızlandı. Ben yetişmeden, idrak edemediğim akıyor zaman.

Geçenlerde küçük bir çocuk, "teyze" dedi, "nereye gidiyor saatler?" Uzun uzun baktım boşluğa... "Bilmem ki" dedim... Ama yok olmadıkları kesin! Başka bir boyutta, başka bir zaman algısında var olmaya devam ediyorlardır herhalde.

Bunun üzerine biraz düşündü, çokbilmiş bir edayla ekledi: "Sonsuzluğa gidiyorlarsa, evet kesinlikle yok olmuyorlardır!"

Somut, çerçeveli ve tanımlı bir sonsuzluk metaforu. Kıyamet olabilir belki: Saatlerin sonu, vaktin değil.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hangi 'özümüz'müş bunca sahip çıktığımız!

Leyla İpekçi 04.01.2011

Mardinli AKP milletvekili, yılbaşı süslemesi yapan esnafa sitem ederek "modernleşme adına özümüzü kaybediyoruz" demiş. Kuşkusuz haklı. Elbette kaybetmeyelim özümüzü. Ama önce bu 'öz'ün bir tanımını yapmaya kalkışalım bakalım. Hangi 'öz'ümüzmüş kaybetmekten bunca imtina ettiğimiz?

Anadolu'nun onlarca inanç medeniyetini toprağın derinliklerine ittikten sonra 'kendimiz' olarak tanımladığımız bir 'öz' varsa hâlâ, doksan yıldır hayatın birçok alanında onu göremez olduk çoktandır. Yıkılıp yerine cami yapılacak diye korkanların çağdaş mabedi AKM mimarisi midir 'öz'ümüz?

Müslüman kültürümüzün sanatta, mimaride, müzikte, şiirde onlarca yansımasından ve geleneğimizden nasıl uzaklaştırılmışsak, bu toprakların Hristiyanlarından ve onların medeniyetlerinden de aynı şekilde koparıldık.

Süryanilerden, Ermenilerden, Rumlardan ve hatta Yahudilerden temizlediğimiz bu 'steril' topraklarda homojen, tekil, tekçi bir kültür, bir zevk inşa etmeyi denedik durduk. Fakat ironik biçimde, 'kendi'mize ait dediğimiz gelenekler ve dinî değerler 'öz'ünü yitirmeye başlayalı neredeyse yüz yıl olmuş.

Bizler nedense bugüne dek bunun farkına pek varamamışız. Onlarca zevksiz mabet inşa etmiş, binlerce yanlış onarım çalışması yapmışız. Cumhuriyet zevkinin ürünü diye birbirinin tıpkısı caddeler açmışız her kasabaya. Cumhuriyet meydanları her yerde birörnek.

Çok sesli dillerimizi dahi bırakmışız hafızamızda, çokkültürlü medeniyetimizin ayak izlerini silip atmışız.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kelimeler boğazında yumru, umudun yitmiş dağlarda

Leyla İpekçi 07.01.2011

Sokakta, radyoda, haber kanallarında Hizbullah'ın saliverilmesi üzerine tartışmalar. ODTÜ'deki öğrenci olayları. Balyoz darbe planı üzerine havada uçuşanlar. Bahçeli'nin sertleşen üslubu. Diyarbakır'da Kürt aydınlarının aleyhinde yapılan eylemler. Karalama kampanyaları. Ayrımcılık, nefret suçları, hedef şaşırtmalar...

Böyle bir gündem. Giderek sertleşiyor herkes, seçim yaklaşırken. Bugün herşey uçuşuyor; gerçek ile kurgular... Dün de uçuşuyordu. En kanlı katliamlara bulunan kulp, biçilen ideoloji, yine karalama kampanyaları vesaire derken, sözgelimi Dersim katliamı uzun yıllar hakkıyla değerlendirilemedi, hakikatini bulamadı.

Aynı şekilde bugünün faili meçhullerini, Balyozlarını, Hizbullahlarını, Ergenekonlarını hakkıyla değerlendirebilmek için yine elli yıl daha geçecek diye umutsuzlanıyorum. Bir kez daha taşlaşdırılmaktan, dondurulmuş zihinle yaşadığının dahi farkında olamamaktan korkuyorum...

Dersim gibi, artık kendini açığa çıkarmaya başlayan acılarla bizi yüzleştiren tanıklıklara eğilmeye çalışıyorum bu yüzden. Bugünün dehşet dolu olaylarının içyüzüne tanıklık edenler için de, şimdiden hakikati kayda geçirip bizi şahit tutmaya çalışanlar için de bir örnek olsun umuduyla...

Bu yazıdaki ilk tanıklık **Naide Duymaz**'dan. Dersimli: "2010 yılının bu son ayında Dersim'e gidişimin bir sebebi de kendimle yüzleşmekti" diye başlıyor *Taraf*'taki yazısına. "Gidersin doğduğun topraklara, yakınlarını görürsün, benim topraklarım dersin. Ama ne konuştukları dili anlarsın, ne de kendi derdini anlatabilirsin. Kelimeler yumru olur kalır boğazında.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Potansiyel masumuz hepimiz!

Leyla İpekçi 11.01.2011

Silivri'ye epeydir yolum düşmemişti. Meğer kaderde sisli bir sabah, gazeteci arkadaşım Dicle ile birlikte Balyoz davasını izlemeye gitmek varmış. Davanın görüldüğü salonda gerçi "Adalet mülkün temelidir" ibaresi vardı. Avukatlar da yerli yerindeydi. Ama bina... Ne yeni salonlarıyla Bakırköy Adliyesi'ne benziyordu. Ne Avcılar'da geçmişte gazetecilik yaparken sanık olarak girdiğim salonlara.

Burası prefabrik bir şimdiki zamandı. Geçmiş yoktu. Steril. Onlarca zamanaşımına uğramış dosyadan, yolda kaybolan kanıt zarflarından, haksız kararlardan namı bir mazi oluşturmamıştı henüz kendine. Bahçesindeki girişinde sizi karşılayan Atatürk büstüyle, hemen yandaki ilköğretim okuluyla, ilerdeki lojman binalarıyla birlikte

ele alınınca, tabela ve yazıları okumazsanız, park etmiş görevli arabalara bakmazsanız daha çok bir deneme lisesi hissiyatını veriyordu başta.

Ama içeri girdiğimde beni kabine sokup arayan görevlinin profesyonel sertliğiyle karşılaşınca kendimi topladım. Böyle sıkı ve sert aramaya başka yerlerde rastlamak çok mümkün olmasa gerekti. Aklıma Ergenekon davasının ilk günü geldi. Tutuklu sanıkların yakınları, sivil toplum üyeleri, kanaat önderleri, çeşitli çağdaş dernek mensupları buraya gelip dava görüldüğü sırada eylem yapmışlar, sloganlar atmışlardı. Kamp kurmuşlardı günlerce.

Hatta ilk gün canlı yayına çıkanlar arasında "bu dava naylon bir davadır, doğru dürüst tuvalet bile yapamamışlar!" kıvamında konuşan 'hukuk adamları'nın bu analizleri epey ciddiyetle ele alınmıştı tartışma programlarında. Ya bugünün sanıkları? Salona kurulmuş dev ekrana bakıp onları bulmaya, tanımaya çalıştım. Fakat biraz fluydu ekran. Kamera sabit, uzak çekim. Ne bir detay, ne baktıracak bir görüntü sunuyordu. Zira tutuksuz yargılandıkları için etraflarında bir yetkili de yoktu.

Darbe planı çalışmalarının detaylı iddianamesi okunurken içeri girip dışarı çıkan bu kravatlı ceketli, son derece nazik kişilerin boynundan asılı kartlarda kimlik olarak "sanık" yazdığını anlayabilmem de kolay olmadı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gümüş dili

Leyla İpekçi 14.01.2011

Gümüş dili Bir kedim var. Gümüş. Çok iri ve şişman. Ama **ucube** değil. Hiçbir canlı, ucube olamaz zaten. İnsan eliyle yapılmış şeyler ise her zaman birilerine göre ucube olabilir. Olmuştur. Çünkü bir uçağı, bir gemiyi, bir heykeli, bir 'iş'i başka zevkler ve yorumlarla yapmak, başka türlü değerlendirmek ya da hiç yapmamak mümkündür.

Ama canlı varlıklar, mesela tabiat, insan ne kadar elini sürerse sürsün, onu ne kadar tahrip ederse etsin, insani bir irade tarafından tam olarak hükmedilemez bir biçimde var olmaya devam eder, ediyor.

Gümüş de öyle işte. Bütün kediler gibi. **'Eser sahibi'yle ucube polemiğine girmemin imkânsız olduğu bir alan bu.** Ev içinde, el içlerinde yaşasa da, bizlerin iradesine tabi değil. Başka bir âlemin varlığı o. Ama biraradayız. Birbirimizi anlıyoruz.

Birikmiş gazeteleri okurken ona yalvardım yanıma gelmesi için. Zeytin gözleriyle koridorun ucundan baktı bana. Durdu öylece uzun uzun. Bir heykel gibi. Mükemmel. Pencerenin dışındaki çıplak dallarda cıvılayan serçeleri dinledi. Arada bir, kuşdili konuştu onlarla...

Bakışları benzersiz, tekrarsızdı. Birkaç saniye içinde yüzünün büründüğü anlamlar neredeyse sonsuzdu; endişe, şaşkınlık, okşanma ihtiyacı, ürkeklik, söz dinlemezlik, miyavtoluk... Evet miyavto! Benim Gümüş'le konuştuğum dilin adı bu. Dediğim gibi, sadece onun için çıkardığım sesler var, sadece ona seslendiğim isimler, sıfatlar var. Ve bunları sadece o anlıyor!

Gümüş kendi uzayında yeşil gözleriyle benim bilmediğim sonsuzluklara bakadursun, bense **Hizbullah** tahliyeleri sonucu **Öcalan**'ın savurduğu sert sözlerin derin anlamlarını, Hizbul-Kontra da denen örgütün ilk

kuruluş aşamasında yaşananları vesaire okuyorum.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zamanın durduğu o koridorda, Delal ve hepimiz...

Leyla İpekçi 18.01.2011

"Saat on buçukta evden ayrıldı diye hatırlıyorum..." Böyle başlıyor anlatmaya Hrant'ın katledildiği günü, karısı **Rakel Dink**. "Benim de dua toplantım vardı, oraya gittim. Toplantı bitti, arkadaşlarla oturmuş dertleşiyorduk. Aramızdan genç bir arkadaş, Rakel Kuyrig, 'insan bağışlayamayacağı birini nasıl bağışlar,' dedi. 'İnsanın katili bile olsa, bağışlamamız gerekiyor, İsa böyle söylüyor,' dedim. 'Onun sözüne iman ediyorsak, onun ardınca gidiyorsak, koşulsuz bağışlamamız gerekiyor, çünkü o böyle söylüyor,' dedim. Bu konuşmayı hiç unutmam.

O meyanda, telefon çaldı. Oğlum, 'Mama neredesin? Dua et,' diyordu. Sesi titriyordu. Dedim 'oğlum, sen neredesin, orada kal ki, ben geleyim'. Kendisine bir şey oldu sandım (...) Şöyle bir şey oluyor insanda. Olabilirlik içinde aklına bazı şeyler geliyor ama reddediyorsun. Acaba diye aklına gelen şeyi söylersen, kabul etmiş, doğruluğunu tasdik etmiş olacaksın. İstemiyorsun (...) Bunlar oradaki arkadaşlarımın da fikrinden geçiyor herhalde ki biri bayıldı. Elimle yüzüne çarptım bir tane. 'Kalk çabuk, sizin güçlü olmanız gereken gün, bugün,' dedim. Ağlıyorum tabii. 'Biz şimdi seninle mi uğraşacağız, güçlü olmakla mı? Bayılmamız gerekir yoksa gücümüz gider üstümüzden.

İsa ne diyor: **Güçsüzlüğünüzde benim gücüm sizde kâmil işleyecek**. Şimdi o gün. Kalk ve ne yapmamız gerektiğini düşünelim.' Ona kalk derken benim de dizbağlarım çözüldü. Kendimi bırakırsam yığılacığım. Ama o meyanda o ayet, 'Sizin güçsüzlüğünüzde, sizin yapacağınız bir şey kalmadığında, benim gücüm sizde görünecek' diyen ayet, kıvılcım gibi, şimşek gibi zihnime geldi. 'Ey İsa,' dedim. 'Öyle diyorsan, şimdi bugündür.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Televizyonu bırakmak!

Leyla İpekçi 21.01.2011

Kanıtıyla ortaya çıkmış, hasıraltı edilemeyecek hale gelmiş suçların dahi gözardı edildiği, **suçluya göre suçun yeniden tanımlandığı** ve meşrulaştırıldığı bir ülkede artık televizyon izlemiyorum. Ve zorba ile zulüm arasındaki ilişkiyi çok daha net biçimde görmeye başladım.

İzlediğim zamanlarda, haber kanallarındaki haber veya tartışma programlarına bakıyordum çoğunlukla. Bazen, çok ucundan da olsa, birçoğundan kaçsam da, kimi programlara bizzat katılmışlığım bile oldu, oluyor. Buna rağmen reyting kaygısıyla en zıt kutupları birbirinin karşısına çıkartarak oluşturulan tartışma programları tansiyonumu yükseltmeye başlayınca, ansızın tv izlemeyi bıraktım.

Polemikler, sığ tartışmalar, hiçbir yere bağlanamayan kavgalar zihnimizi ve aklımızı o kadar esir aldı ki,

hakikat ile aramıza kendi ölçülerimizle belirleyerek koymamız gereken mesafeyi şaşırdık! Bir sözü sahiden neyse o olarak işitmeyi, bir yüze olduğu gibi bakmayı beceremez hale geldik.

Televizyonun işaret ettiği, gündeme getirdiği her söz, ille bir kutba iliştilmeli, bir pakete sokulmalı ve ille bir kesimin ideolojisine veya siyasetine hizmet etmeli bizim nazarımızda. Söz, kendi dünyamızı yansıtan biricik ses olarak kalamıyor. Medya, kendi sesinden başka bir ses duymuyor, duyurmuyor.

Televizyonu bırakmak, beni gerçeklerin üst üste yığıldığı bir başka boyuta yaklaştırdı hızla. Gözlerimin akı beyazlaştı, nefesim açıldı, olaylara bir çatışma üzerinden bakmaktan kurtuldukça, çok daha arka planına bakmaya, olayın künhüne yaklaşmaya başladığımı fark ettim.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İtiraflar döneminin patolojisi

Leyla İpekçi 25.01.2011

Suçluya göre suçun yeniden tanımlandığı bu ülkede yaşadığımız gerçeğiyle artık yüz yüzeyiz. Kanıtıyla ortaya çıkmış, hasıraltı edilemeyecek hale gelmiş suçların dahi gözardı edildiği bu ülkede nihayet itiraflar dönemi geldi.

Son üç beş gün içinde gazetelere düşenlere bir bakalım. Mutki’de “**kimliği tesbit edilemeyen PKK’lılar**” olarak tutanağa geçen 15 cesedin Mutki Belediyesi tarafından “**Kavakbaşı Yolu üzerinde müsait bir yere gömüldüğü**” ortaya çıktı. Bunun üzerine bulunan kişilere ait kemiklerin defin ruhsatına göre 1999 yılının eylül ayına ait olduğu belirtilince bazı kayıp yakınları umutlandı.

Ve tabii İHD’ye ihbar yağmaya başladı. Askeriye avlularında, asit çukurlarında, dere kenarlarında, yaylalarda, uzak çöplüklerde kemik bulunuyor artık. Bu mevzuda ilk yazılarımızı yazdığımız dönemde, iki yıl oluyor, “siz çıldırdınız mı, orada sadece hayvan kemikleri çıkıyor, herşeyi uyduruyorsunuz” yazılı mailler alırdık. Oysa 90’lı yılların dehşeti öylesine baskıcı bir ortam yaratmıştı ki, yakınlarına ne olduğunu sorgulayanlar dahi canlı kalamıyordu bölgede.

“Ne ezilmesi, bana ezilmiş bir tek Kürt gösterin” diyen malum kişilere cevap yetiştirmeye çalışmıyorum ne zamandır. Susuyorum. **Çünkü artık bizzat suç konuşuyor.** Toplu mezarlar açılıyor her gün. **Mutki’deki** kazılardan başka, Bingöl’de, Çemişgezek’te, Kızıltepe’de şu geçtiğimiz iki yıl içersinde toplu mezarlar bulundu. Bitlis civarında da mezarlar olduğu söyleniyor. Tabii Şırnak, Hakkâri, Diyarbakır kırsalında da...

İtirafçı Aygan’ın anlatımlarıyla ortaya çıktı bunlardan bazıları. Gelgelelim, Ergenekon sanığı ve JİTEM kurucusu emekli Albay **Arif Doğan** ise Aygan’ın yaşamadığını, onu çoktan öldürttüğünü söyledi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çocukluk, dua ve şiir

Leyla İpekçi 28.01.2011

"Bilmiyor ama yine de inliyor, diyorlardı bana
oysa hep bana düşerdi kara kandillere üflemek
fıskıran avluları durdurup
çocuklar eve dönsün için
kindar çanağıma atılan ekmeği
hıçkırın kuğulara yedirmek hep bana."

Kemal Varol'un olağanüstü dizeleri (*Kin Divanı*, Artshop Yayıncılık), ateşin yakmadığı bahçelerde vaktin çocukları olmanın düşlerini kuran, duasını eden bana bir bıçak hediye ediyor her defasında. Razi olmanın yolculuğunda, kanatmayan bir bıçak. Kesilmeye razı gelen bir çocukluk.

"İnsan ancak çocukken dışarı açılan bir pencere olabiliyor" diyorum. "Çocuklukta aslında hiçbir şeyin yitirilmeyeceğini hissedersin. Korkmazsın ölümden. Ölüm ile hayat, yürüdüğün ipin aynı ucundadır, seninle birlikte yaşamaktadır..."

Sonra bir 'sevgili' giriyor söze: "Her ihtiyaç bir duadır" diyor, naifçe tebessüm ederek: "Görme ihtiyacımız, ışığı talep eden bir duadır." Hayata 'dua'nın aşkın yüzünden, beri tarafından bakabilmek, kuşkusuz gözlerin görme niteliğinde nasıl bir rızık saklı olduğunun şuuruna varmaktan geçiyor. Ben bunları düşünürken hayranlıkla, o devam ediyor:

"Sevilmek bir dua. Duayı ihtiyaca dönüştürmek meşakkatli bir yolculuk. Çünkü insan, şerri de talep eden bir ihtiyaca düşebiliyor. Duayı ihtiyaca dönüştürmek bir sırdır!"

İhtiyar bir bebek oluyorum aniden. Kendi kendine büyümüş, en büyük zulmü kendine etmiş o günahkâr çocuğa dönüyorum.

Çocukluğunun saf ihtiyaçlarını duaya çevirememiş, özdeşleşecek anne babası olmadığı için ölüm ve şiddete kök olmaya ant içmiş ihtiyar çocuğum yeniden. Bir türbedarın neredeyse benim kulaklarım işitsin için söylenmiş "çocukluğunuzu güzelleştirin" duası tam da bu an düşüyor kalbime.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hakikat Komisyonları hakikati araştırmasın!

Leyla İpekçi 01.02.2011

Hakikat Komisyonları'nın kurulup kurulmamasını dahi kutuplaşmadan tartışmıyoruz. Tuttuğu partiyi savunma hezeyanı bazılarımızı giderek şuursuz hale getiriyor. Geçmişte yaşananları olduğu gibi öğrenmek ve suçluları adalete teslim etmek istemiyoruz belki de artık. Hakikatin barındırdığı zulmü duymaktan da zaten nefret ediyoruz. Önemli olan hangi safta dövuştüğümüz! Bu daha hayati bir mevzu. **Saldırganlığımız, mazlumiyeti örtüyor.** Nasıl bu hale geldik!

Hükümet için tabii bu talebin Öcalan'dan gelmesi buna hayır demek için yeterli sebep oluyor. Zaten, dediklerine göre böyle bir komisyonun icra özelliği bulunmadığı için hukuki bir sonuç da alınamıyor.

CHP ise Kürt hareketini kendi cephesine çekme derdinde, tabii kendi sorumluluk alanlarına girilmemesi kaydıyla. Dersim operasyonunu meşrulaştıran zihniyet ile bugün Kürtleri zorunlu göçe tabi tutan zihniyet arasındaki bağlantıları deşmeyeceksiniz... Bunlar yeterince ortaya çıkmadan, sadece belli bir dönemin mağdurlarını 'hakıyla' savunabilir miyiz? Böyle sormayacaksınız... Evet, kurulsun!

80 öncesinin Dersimi'ni, Maraş'ını, Çorum, Bahçelievler veya 1 Mayıs'ını (ki bunların hepsi katliamdır) hiç soruşturmayarak 90'larda Kürtleri faili meçhule uğratanlar hakkında yargılanabilir mi? Bunu da sormayacaksınız.

Siyasi cinayetleri araştırma önergesini de tıpkı **Hakikat Komisyonları** gibi reddeden **AKP**, devletin dahli olan bu zulümlerin ortaya çıkarılamayacağı bilinciyle hareket ediyor. İktidara gelen hangi parti olursa olsun, siyasetin, bürokrasinin ya da askeriye'nin en üst muhteremlerinin yargılanmasına yeşil ışık yakamayacaklarının, muhalefet tarafından yıpratılacaklarının farkında.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Herkes sana baktığında bu suçlamaları hatırlar!'

Leyla İpekçi 04.02.2011

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, geçtiğimiz günlerde, Türkiye'nin başkanlığı altında, bu kez İstanbul'da toplandı. "Medya, Kültürlerarası Diyalog ve Ayrımcılıkla Mücadele" konulu toplantıda, "Bir Avrupa-Medya Karşılaşması" temalı panelin açılışında ise Profesör **Ayşe Kadioğlu** söz aldı. Avrupa Konseyi, Seçkin Şahsiyetler Grubu Üyesi olan Kadioğlu, medyada çokkültürlülüğün kucaklanmasının son derece önemli olduğunu belirtti ve bunun için öncelikle "toplumdaki gerilimlerin nedenlerinin kültürel değil siyasi olduğunu vurgulamak" gerektiğini anlattı.

"Genelde tarihsiz, durağan kültürel analizler üzerinden gerilimlerin aktarıldığını görüyoruz. Örneğin Türkiye'de namus cinayetlerinin aktarımı böyledir. Ne idüğü belirsiz bir töreden söz edilir. Yani bizimle ilgili değil, bizim dışımızda bir olgu; bizi sorumluluktan kurtaran bir tavır. (...) Oysa töre de, faşizm de orada değil, bizim içimizdedir. **Sorumlu habercilik, okurken bizim de sorumluluk duymamızı sağlar. Orada bir şeyler olmuş benimle ilgisi yok hissiyatını vermek sorumlu habercilik olmuyor.**"

Kadioğlu'nun sözlerini okurken, bugünlerde gündemimizde kanayan bir yara olarak yer alan Pınar Selek'in başına gelenleri düşündüm. Sorumsuz bir habercilikle, bizlerin de vicdanını esir almaya yönelik bir karalama kampanyası yapıldı yıllardır onun hakkında.

1990'larda savaş koşullarını ve neden bir türlü barışlamadığını anlamak ve anlatmak üzere konunun muhataplarıyla görüşüyordu. 1998'de gözaltına alındığında görüştüğü kişilerin ismini vermediği için işkence gördü ve araştırmasına el kondu.

"Örgüte yardım ve yataklık"tan açılan ilk dava ile ilgili, atölyesinde bulunduğu iddia edilen patlayıcıların daha önceden polisin elinde olduğu, sahte belge düzenlendiği, olay yeri inceleme raporunun tarihiyle ortaya çıktı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Direniften diriliŖe...

Leyla İpekçi 08.02.2011

Hep inandığım bir Ŗey var: Zulme direnenler özgürdür! Ve direnenlerin artık baŖka bir kimliğe, cinsiyete, kökene ihtiyacı yoktur. Tahrir Meydanı'nda yıllardır baskı altına alınmış, adaletsizliklere uğramış bir toplum, her kesimiyle birlikte direniyor bugün. Mısır'dan baŖka Tunus, Ürdün, Sudan, Yemen derken... Cezayir de kıpırdıyor, belki Suriye...

Arap halklarındaki bu özgürleşmek isteyen ruh, örgütlü ve planlı projeleri tersyüz edecek bir potansiyel taşıyor. Benim teorime göre: Bir süreden beridir Türkiye'de gıdım gıdım yaşanan özgürleşme ve demokratikleşme sürecinden gizli ve açık bir biçimde etkilenmekteydiler zaten.

Daha doğrusu şöyle diyelim; "hakikatin hareket hali" onların topraklarına da sirayet etmeye başladı. Türkiye'nin karanlık geçmişı, resmî söylemin baskıları ortadan kalktıkça gün ışığına çıkmaya, konuşulmaya başlanmıştı. Mısır'da uzun yıllardır süren zorbalıklar, hasıraltı edilen adaletsizlikler, keza Suriye'de de devam etmekteydi. Çok da iyi izlemediğimiz daha uzak Arap coğrafyalarında da...

Yüz yıldır bu coğrafyada hep benzer senaryolarla devam etmekte olan uluslararası oyunlar, Arap yöneticileriyle Batılı muadilleri arasında üzeri örtülen kirlı ittifaklar, diplomasinin çürümüş diliyle nazik olmaya çalışan ama hayatın bugününü kucaklayamayan söylemler, aşındıran çıkarlar... Yalnız Tahrir Meydanı'nda değil, burada da alaşağı olmaya başladı, Avrupa'da da.

Küreselleşme umulmadık yönlele evrildikçe ve umulmadık biçimde ivme kazandıkça, kaosu yönetmeye çalışan proje mimarları ve stratejik uzmanlar yeni planlar çizmekte zorlanıyor. Ortadoğu masası şefleri daha ayrıntılı dosyalara gömülmek zorunda kalabiliyorlar!

Tahrir Meydanı'nda bazen zayıflıyor direniş, arada pazarlıklar oluyor, çeşitli adresler gösteriliyor vesaire.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sükûna erdiğinde gece...

Leyla İpekçi 11.02.2011

Geceleri uyanıyorum. Belki en sessiz, en sükûna ermiş ânında gecenin, pat diye açılıyor gözlerim. Karşı apartmanda bir çocuk ağlıyor. Uzak, masum feryatlar... Bir süre tavana kilitleniyor bakışlarım. Pencerenin gerisindeki bahçede rüzgâr ile konuşan kış dalları. Bir kedi miyavlıyor. Bir tane daha...

Renklerin çekildiği, **harflerin uykuya daldığı**, hayal âlemlerinde umulmadık buluşmaların gerçekleştiği geceye giderek ait hissetmeye başlıyorum kendimi.

Uykunun indiği yorganlarla düş gören yastıklar kendi dillerinde şahit oluyorlar gecenin içindekilere.

Çok uzun yıllar önce ormanda uyandığım bir geceyarısı geliyor aklıma. Yaz olmasına rağmen battaniyenin altındaydım. Gözkapaklarımda gerisinde bitimsiz rüyalar devam ederken, kulaklarımda orman mahlûkatının gece sesleri çınılıyordu. Vakti gelince her canlının kendini ifade ediş biçimini dinleyerek, gece âleminde çıkılacak

ne çok yolculuk olduğunu düşünmüştüm. İnsana, kendini ifade etme maharetinin ne için verildiğini... ise henüz pek düşünmemiştim.

Artık uykuya dalmam mümkün değil. Usulca kalkıyorum. Gece, şehrin dinmeyen tüm gürültü patırtısına rağmen kulaklarıma hayali bir sükût armağan eder. Kulaklarım günaha, suça, zulme kapanır. Gece, **karanlığa büründüğü** ölçüde beni gerçeğe açar, gözlerim siyahlığa alışıkça, eşyayı olduğu gibi görmeye başlarım. Bir başka bakmaktır bu. Daha çıplak.

Giyindiğim karanlık, yumuşacık bir örtü ile kötülükleri saklamış, gizlemiş iyice. Yıldızların gökyüzünü tutuşturup kandil gibi tavandan sarkmalarını izliyorum. Göz kırışları benimle bir konuşma biçimi. Bir ifade biçimi belki. İşitiyorum onları. Saat dört buçuğa geliyor. Hayret hayret!

Gece giderek hâkim olmaya başlıyor vücuduma.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Haklı olmanın gücü

Leyla İpekçi 15.02.2011

Tahrir Meydanı'nda Türkiye'den gelen bir grup insan yürümüştük bundan yedi yıl kadar önce. Kahire'de görüştüğümüz kişiler arasında liberaller de vardı, Marksistler de... Marksistler bize, kendi siyasi görüşümüzün ne olduğunu sormuşlardı. O vakitler, farklı kesimlerden gelmiş kişiler olarak, 11 Eylül sonrası Neoconlarının yeniden şekillendirmeyi umduğu Ortadoğu'ya ilk kez çıkıyorduk birlikte.

Hepimizi kuşatacak bir siyasi kavram aradığımı hatırlarım o gün. Ne desem, evrensel bir yankısı yoktu ki artık. **İki ülke arasında Müslüman kelimesine yüklenen siyasi anlamlar dahi birbirinden farklıydı.** Bazılarının önerdiği gibi "alternatif küreselleşmeci" denebilir mi bize diye epey düşünmüştüm.

Sağa sola bakıp kopya çekmeye de çalışmıştım. Marksist tanımı dahi aynı anlamları kuşatmıyordu, aynı geçmişlere delalet etmiyordu iki ülkede. Anti-emperyalizm, Batı karşıtlığı, milliyetçilik, İslamcılık ne tür evrelere hangi ideolojik zaafarla uzanıyordu? Orada bunun ipuçlarını izlerken, kendimizdeki benzerliklerin tanımını çok daha farklı siyasi terimlerle yaptığımızı fark ettim.

Demokratik sol nasıl anlatılabilirdi mesela orada? Ya Kemalist sol? Demokratlık? Tabii kendimce bazı benzerlikler kurmuştum ama Mısır'da bu bambaşka bir yönetime denk geliyordu.

Mısır'da bana asıl görünür olan ise insanların üzerine çökmüş bir tür uyuşmaydı. **Kahire'nin göbeğindeki mezar evlerdeki sefalet yaşam çoktan içselleştirilmiş gibiydi.** İskenderiye sokaklarında vaktini çoktan yitirmiş, anılarını gömmüş bir şehirle karşılaştım. Geçmişte kalmış değil, daha ziyade geçmişini yok etmiş gibi gelmişti bana.

Akdeniz sahillerine çeşitli açılardan ve ülkelerden bakmış biri olarak, **İskenderiye'de hayallerimin sonuna geldiğim hissine kapılmıştım.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

İlelebet sorgulanamaz masumlar

Leyla İpekçi 18.02.2011

Bizi Osmanlı geçmişimize hapsetmemek adına Kemalist geçmişe hapseden zihniyet ortada ne çokkültürlülük bıraktı, ne farklı inanç biçimleri, ne mimari, ne sanat zevki.

Batı sahillerini son otuz yılda talan eden, tabiatı adım atacak yer bırakmadan betonarme site gecekonduyla her yanı donatan belediyeler hakkında suç duyurusu dahi yapılamıyor.

Biri itiraz edecek olursa, ya ayağına ateş ediyorlar ya da hayatına son veriyorlar. Hâl böyleyken **eski bir Rum köyü olan Şirince'yi, talihsiz geçmişine nöbet beklemekten kurtaran, ona yeniden hayat kazandıran bir çalışmayı imha ediyor, ortadan kaldırmaya çalışıyorlar el birliğiyle**. Onların kim olduğunu biliyoruz, defalarca gördük, izledik.

AKM gibi kazule bir binayı Cumhuriyet zevki (!) ve kültürü olarak alkışlayabilenleri ve yıkılıp daha modern, daha işlevli yapılabacağı vakit yerine cami yapılacakmış diye hezeyana kapılanları da izledik.

27 yıldır –nedense- imar planı yapılamayan **Şirince**'de evi çöken insanlar bir çivi dahi çakamazlarken, kimse onlar bu ülkenin vatandaşı değil mi diye sormadı. Tabii birileri de çıkıp bunca zamandır bir plan dahi yapılamadığının hesabını vermedi.

Hesap verenler ise genellikle kendilerine iftira atılan, gerçekleri haykırmaya inatla devam eden, vicdanlı insanlar oldu sadece. Bu ülkede rantçılığın, peşkeş çekicilerin, talanın, hodri meydancılığın hesabını kimse vermedi.

"Büyük bir medeniyetin torunlarıyız" lafından öte Osmanlı'nın kültürüne tamamen yabancı kalanlar, Osmanlı nostaljisine her fırsatta burun kıvrırken, 30'ların Kemalizmi'ne çakılıp kalmalarını da ilerilik ve çağdaşlığa bağladılar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bayrağı İpekçi'den haysiyetinizle mi devraldınız

Leyla İpekçi 22.02.2011

Abdi İpekçi'nin katledilmesini, onun kökenine bağlayarak meşru gösterilmesine hizmet eden Soner Yalçın, cezaevine götürülürken "Biz bu bayrağı İpekçi'den, Mumcu'dan devraldık" dedi.

Buyurun! Maktule soramıyoruz tabii, "Bayrağı Yalçın'a devrettin mi" diye. Ama maktulün masumiyet hakkını elinden alan birine vereceği bir bayrağı var mıydı diye en azından soralım kendi kendimize...

Bu mevzuda daha önce yazdığım onlarca yazıdan birini daha yazmak, vicdani bir sorumluluk arz ediyor şimdi. Tabii, bazı gazetecilerin –bazı paşalar gibi- sorgusuzca masum ilan edildiği bir ülkede, amacım Anıtkabir'e yürüyerek hukuku etkilemek filan değil.

Yalçın'ın defalarca yaptığı gibi iftira atıp, ardından "Ben sadece iddiaları alt alta sıralıyorum" diyerek kimseyi ortam bulandırıp hedef gösterme peşinde de değilim.

Aklansa da, aklanmasa da... Her birimizin insan olma serüveninde eğer başkalarının hayatını, onurunu, yaşama hakkını çiğneyen bir davranış varsa, insan kalmak adına bunun vicdanlarda sorgulanabilmesinin bir yükümlülük olduğunu hatırlatmak istiyorum sadece. Adalet için. Hele ki maktullerin masumiyet ve yaşama hakkı sözkonusuysa.

2003'lerden beri biliyoruz: Bu ülkede Abdi İpekçi demek, Sabetayist demek. Başka isim saymanız, hatırlamanız gerekmez. Sadece Abdi İpekçi deseniz yeterli. Gerisi Soner Yalçınların, Yalçın Küçüklerin hayata geçirilmiş projesi.

Sorsanız, ne muhafazakârı bilir Abdi'nin ne yaptığını, ne solcusu. Ama Sabetaycı dendiğinde hemen onun adını zikrederler! Çoktan içselleştirilmiş bir gerçektir bu. Normal, sıradan bir vakıa olmuştur. Onun katledilmesi çok da vahim bir şey değildir artık.

Hayatında Sabetaycılık üzerine ne bir duruşu ne bir yaşantısı ne de bir mücadelesi olmuştur Abdi İpekçi'nin.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bizlere attıkları iftiralar da birer belge!

Leyla İpekçi 25.02.2011

Gazetede iki haber yan yana. Bir tanesi şu: "Askeri casusluk iddianamesine göre aralarında iki tuğamiralin de bulunduğu çete, TSK, TÜBİTAK gibi devletin en stratejik kurumlarında gizli hücreler halinde örgütlenmiş." Diğeri de şu: "Eski Hâkim Binbaşı **Yusuf Çağlayan**'ın yeni kitabında dindar subayları ordudan ihraç etmek için askerî yargının nasıl kullanıldığını anlatıyor."

Bu iki haberi peş peşe okuduktan sonra benim de ilk tepkim şu soruyu sormak oldu haliyle: **Türkiye devletinin ordusu, asker ailelerinin yaşam tarzı avcılığıyla meşgul olurken, ordunun ta dibine dek sızmış casusların hiç farkına varamamış mı?**

Birçok hücreden oluşan bu casus örgütünün işlediği suçlarla ilgili iddianame kabul edilirken TSK'nın çok gizli 165 bin belgesinin de elden ele dolaştığı ortaya çıkmış.

Bu belgeler yabancı bir devletin eline geçerse, yabancı devlete yarar sağlayacak belge ve bilgiler olarak tanımlanıyor.

TSK'nın yerli şirketlerle geliştirdiği savunma projeleri, helikopter ve uçak modernizasyonu, silah üretimine dair gizli bilgiler varmış belgelerde. Ayrıca TSK'nın savunma stratejileri ile ilgili çok gizli yöntem ve planları. Savaş uçakları, bu uçakların muhafaza edildiği hangarlar, bakım atölyeleri, gizli askerî tesisler, savaş gemileri ve denizaltıların gizli çekilmiş görüntüleri. Askerî stratejik silah, savaş araçları, denizaltıların teknik özelliklerine dair gizli belgeler...

Daha da önemlisi: Örgüt üyelerinin devlet güvenliğine ait bu belgelerin bir kısmını para karşılığında ele geçirdikleri, bir kısmını ise yabancı devletlere satmak için girişimde bulundukları iddia ediliyor.

Bizler kendi ordusuna ve halkına böyle bir muameleyi reva gören askerlerin niyetini, hangi devletlerle işbirliği içinde olduklarını, yerli işbirlikçilerini ve bunların ittifak halinde oldukları diğer örgütleri elbette merak ediyoruz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Demirel de göçüp gitmeden...

Leyla İpekçi 01.03.2011

Ecevit ve Türkeş'ten sonra, Erbakan da vefat etti. Artık uzun bir dönemin kıdemli siyasetçisi olarak Demirel tek başına. **"Susurluk'a ne yapıverecekti ki o ışık açma kapama eylemleri! Onlar Refahyol hükümetine karşı yapılmıştı"** diyebilen Demirel'den o döneme ait daha samimi tanıklıklar bekliyoruz.

(Erbakan eylemlerin kendisine karşı birileri tarafından ustalıkla kullanıldığını fark ettiğinde, en büyük hatasını fasa fiso diyerek yapmıştı.)

Bizler bekleyeduralım, bugüne dek konuşmamış mağdurlar, bu dönemde birbiri ardına konuşmayı sürdürüyor. Sözgelimi 28 Şubat döneminde ordudan atılan 21 takdimnameli **Yüzbaşı Sadık Güray Balatekin**, o dönemde eşi başörtülü olanların takibe alındığını ve fişlemelerin de alenen başladığını anlatıyor.

"Topçu sınıfında olmama rağmen 1998 yılında piyade taburu bünyesindeki bir bölük komutanlığında görev yapmak üzere Ardahan'a tayin edildim. Eşim subay eşleri ile birlikte kantinin bahçesinde otururken, garnizon komutanının talimatıyla başörtülü olduğu için nöbetçi subay tarafından bahçeden kovulmuş."

Garnizon komutanlığına tayin edildiğinde lojmanda yer bulamadığı için dışarıda ev tuttuğunu aktaran Balatekin şöyle anlatıyor: "Bir gün ansızın garnizon komutanı odama geldi ve bana **'Senin gibi çalışan, başarılı bir subayın eşi böyle olamaz'** dedi."

Balatekin komutanına, eşinin üniversite mezunu bir öğretmen olduğunu, kendi iradesiyle dinî vecibelerini yerine getirdiğini söylemiş. Karşılığında ise **"Eşin başörtülü olduğu sürece bu orduda kalamazsın"** sözlerini işitmiş.

Kalamamış da. Kanseri tedavisi gören eşinin GATA'da yatarken, ordudan ihraç edildiğini öğrenmiş nitekim. Tüm sosyal hakları da elinden alındığı için eşinin tedavisi yarım kalmış.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yazı

Leyla İpekçi 04.03.2011

Yazarımız seyahatte olduğundan bugünkü yazısı gazetede yayımlanmamıştır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ergenekon'un medya ayağını 'hakıyla' yargılamak

Leyla İpekçi 08.03.2011

Şu an tutuklu bulunan **Nedim Şener** ve **Ahmet Şık**'ı tamamen tenzih ederek ve yargı sürecinde suçsuz olduklarının ortaya çıkmasını temenni ederken, artık dönüp biraz kendi zihniyetimize ve alışkanlıklarımıza bakmamız gerektiğini düşünüyorum. Biz dediğim, medyanın geniş çeperinde soluk alıp verenler...

Bugün mesleğimize dair sapla samanı ayırt edemeyişimizin gerisinde, birikmiş kimi hatalar olabilir. Öncelikle basın özgürlüğü diye haykırmakta ne kadar geç kaldığımızı teslim edelim:

28 Şubat'ta **Cengiz Çandarlar**, Birandlar iftiralarla boğuşurken, biraraya gelip onlara destek vermedik. Hrant Dink bazı gazeteciler tarafından hedef gösterildiğinde, mahkemeleri basıldığında geniş gazeteci kitleleri ve örgütler biraraya gelip haksızlığa karşı çıkmadık.

Alper Görmüş Darbe Günlükleri nedeniyle yargılanırken onun duruşmalarına gelip ona destek veren pek az gazeteci vardı. Tabii Baransu, Tayyar, Türker, Altan, Metiner gibi daha nice gazeteciye açılan davaları bir kez olsun kınamayan gazeteci derneklerini saymıyorum bile.

Bugün Soner Yalçın'ın tutuklanışını kınayan ve ona ödül veren gazeteci dernekleri, sayısız meslektaş haksız yere iftiralarla boğuşurken kılını kıpırdatmadı.

Kendi yayın organlarında durduk yere birtakım kişilere iftira atan, hedef gösteren, ima yoluyla veya apaçık iftiralarda bulunan, nefret suçu işleyen, ırkçılık kellecilik yapan gazeteciler ne kendi gazetelerinden kınama aldılar, ne hukuk onları yargıladı yıllar boyunca.

O yüzden bugün kendi aramızda tartışırken basın özgürlüğü nerede biter, suç nerede başlar; bir türlü ayırt edemiyoruz...

Sivil topluma sözgelimi hamasi milliyetçilikler aşılayan gazeteciler şunu çok iyi ayırt ediyordu oysa: Bugün değilse yarın, bu sistem tetikçiye ilk ihtiyaç duyduğunda, elimizin altında "ölme ve öldürme yemini etmiş" gençler hazır bekletilmeliydi.

Hrantları, Mumcuları, İpekçileri, Danıştay üyelerini, rahipleri öldürecek tetikçileri her zaman "kıvamında tutmayı" bildiler. Bu genç tetikçiler kendilerini azmettirenleri tanımadı, bilmedi. Davaları zamanaşımına uğradı, kendileri ihtiyarladı, aynı senaryoyla defalarca başka kanlar döküldü.

Nihayetinde medya darbe için ortam olgunlaştırma operasyonlarında yer aldı. Suç işledi. Hiç yargılanmadı. Herkesin giderek suçlu olduğu bir basında, kimse artık suçlu değildi.

Şununla da yüzleşmeliyiz artık: Bugün haber kaynaklarından belge alıp yayınlamak tek meşru yöntem olduğundan, haber kaynağı tarafından kullanılma riskini fark edemez hale gelmiş olabiliriz. Çünkü maalesef devletin birbirine taraf olan birimlerinden gelen bilgileri çek edebilecek bir başka bağımsız kaynak da yok.

Haber kaynaklarıyla fazla içli dışlı olmak, onlar tarafından daha geniş bir operasyonda hiç farkına

varmadan kullanılma tehlikesini de doğuruyordu. Haber kaynağı ile gazeteci ilişkisinin sınırların nerede bitip başladığını etik olarak tartışmamız gerekiyor artık. Bir başka husus da şu:

Darbe Günlükleri'ni ortaya çıkaran *Nokta*'ya yapılan baskını gür biçimde kınamamış, Alper Görmüş yargılanırken bu mevzuu ustaca geçiştirmiş, pek dert edinmemiş meslektaşlarımız vardı.

Nokta'nın yayınlarına basın ve ifade özgürlüğü demekle çok ama çok isteksizdiler. Alper Görmüş'ü desteklediğimiz için ona ve bizlere karşı yürütülen karalama kampanyalarına ikna olmaya ise daha çok eğilimliydiler.

Şimdi demokrat tutumu nedeniyle Ahmet Şık'ı ilk olarak bugün alkışlıyorlar. Daha önce Görmüş'ün Darbe Günlükleri'ni yayımlamasından övgüyle bahsetmeyi nedense pek akıl etmemişlerdi! **Bugünlere dek Darbe Günlükleri'ni yayımlamak neredeyse hainlikle eşdeğerdi bu ülkenin merkez medyasında.**

Son olarak da şunu tartışmalıyız artık: Birkaç yıldır "Ergenekon'un bir medya ayağı olmalı, bir iş dünyası ayağı olmalı... Politikacılara dek uzanabilecek mi acaba..." diye konuşuyoruz. Kuşkusuz yakınımızdaki kişilerin sanık olabileceğini düşünmeden konuşuyoruz.

Şık ve Şener'in –belki de haksız yere– içeri alınması bir kırılma noktası oldu galiba. Artık şu soruyu sormanın vakti geldi: Medyadaki Ergenekon nasıl hakkıyla ve adaletli bir biçimde ortaya çıkacak? Bizim bunda nasıl bir payımız olacak?

Bir gün medya ayağının ortaya çıkmasını sahiden istiyor muyuz? **Ergenekon medya ayağına er geç uzanıldığında bizler nasıl davranacağız? Kriterlerimiz, ölçülerimiz ne olacak?** "Tanırım iyi çocuktur"dan daha öteye nasıl geçeceğiz?

Bu çok ciddi soruları düşünürken, gazetecilik etiğine dair yeni açılımlar da getirmeliyiz ivedilikle.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Victor ve hayatın bütünlüğü

Leyla İpekçi 11.03.2011

Victor'dan önce Buğday'la karşılaştım. Doksanlı yılların sonuna doğru. Bir kâğıt parçasıydı önce. Bir davet olmuştu benim için. Belki bir ilk yolculuk; varoluşun metafiziğine doğru...

Kapitalizmin nefsi ve benliği şişiren, varoluşun ruhunu çürüten niteliğini nasıl dönüştürebiliriz diye sorguladığım dönemlerdi. Sonra *Buğday*, kocaman bir dergi oldu.

Ve ben, Buğday Hareketi'nin 'ana'larından Oya Ayman ve Lalehan Uysal arkadaşlarım sayesinde bu derneğe katıldım.

Zor zamanları, nispeten kolay zamanları, sevinçleri, coşkuları, hüznüleri yaşadık. Bazen daha yakından, bazen uzaktan yakın olarak... **Victor Ananias'ın gündeminde her zaman yeni, biricik, başka kimsenin bu topraklarda bu zamanda yapmadığı, yapamayacağı fikirler olurdu. Bir niyet insanıydı. Hatta bir iyiniyet insanı!**

Tohum projelerini, Ta Tu Ta çiftliklerini, üreticisinden ekolojik ürün satın alma ağını, ekolojik pazarları ve dükkânları hayata geçirirken... İnsanları ve iş gücünü örgütlerken... Onun, varlığın ilahi yüzüne dokunduğunu hissedirdim. Bir duaydı onun eylemleri. Hepimizin, insanlığın diliyle.

Bir yere giderken sepetsiz gitmez, sepeti de asla boş olmazdı Victor'un. Buğdaycılar şöyle diyor onun için: "Hiç rahat edemediği plazalardaki kurumsal görüşmelere giderken bile, sepetini kâh kuru incirle, kâh Kaz Dağları'nda kendi topladığı zeytinlerin yağıyla doldurur ama eli boş gitmez. Toplantı odasında sepetini çıkarır, masaya koyar. Toplantının tüm havası değişir bir anda. Bize ayırdıkları zaman için önceden edilmiş bir teşekkürün ve şükranın Victorca dile getirilişidir bu."

Cenazesinde naşının üzerine koydukları zeytin dallarında onun o meşhur sepeti duruyordu. Boş muydu? Hayır elbette... O ânı belgeleyen fotoğrafına baktım uzun uzun. **Victor'un sepeti, kâinatta boşluk olmadığına kanıtıydı. Havayı, toprağı, aşkı, sevgiyi, merhameti, emeği, dayanışmayı, birlikte dönüşmeyi, bağlılığı aldım o sepetten.** Evet bağlılığı...

İnsanı diğer canlılardan ayıran en büyük farklardan biri, kuşkusuz şükran duygusunda buluyor yansımasını. Hamdetmeyi bilen, teşekkürünü varoluşun kaynağına yollayan insan, hakikatin ruhunda soluk alıp verir artık. **Kendisine verilen vücudu, akli, iradeyi kaynağından emanet alarak yaşayan kişi, her hareketine bir ibadet şuuru katmış değil midir?**

Böyle yaşamak, hayatı kendi nefesine teslim olarak değil, varlığın özüne teslim olarak, O'nun rızası için yaşamak olur giderek. Tıpkı Victor'un dediği gibi...

Sonra artık ölmüş olan Victor'un gazetelerde yayımlanan çeşitli yüzlerine baktım. Yine uzun uzun. Merhameti, mücadeleyi, adanmışlığı, direnişi, iyiliği gördüm. Birlikte güzelleşebileceğiniz biriydi o. Size kötülüklerin arızı, iyiliğin mutlak olduğunu, rahmetin gazabı geçeceğini müjdeleyen bu yüze bakın. Sadece bakın. Dua niyetine...

Yaşamayı yaşatmak olarak algılıyordu. Taşı, toprağı, suyu yaşatmak. Çünkü kâinatta var olan herşeyin can taşıdığının farkındaydı. İşitiyordu şeylerden duyulan o cılız sesi. Herşeyin bir konuşma biçimi olduğunu biliyordu. Ve o da konuşuyordu her şeyle...

Böylelikle Victor'un yüzünün, tıpkı sepeti gibi, canlı olan tüm varlıkların bir buluşma mahalli olduğunu göreceksiniz. Herşey ile her şey arasındaki bağlantıların kurulduğu bir merkezdi onun yüzü. Hepimize ait. Ve bir o kadar biricik.

"Ölümü dönüşümün vazgeçilmez ve kıymetli bir ânı olarak kabullenmeye hazır mısınız?

Ben kendime sık sık soruyorum bu soruları, yaşama verdiğim kadar ölüme de emek veriyorum sürekli" diye yazmıştı: "Ölüm her anda var, görebilsek. Ölüm bir an; öncesi ile sonrası çok farklı, her an gibi aslında."

Evet, her anda var. Ve her an gibi, anlardan bir an sadece ölüm. Toprağa düşen bir insan kadavrasının da, tıpkı bir tohum gibi yeşerebilmesindeki sırrı taşıyordu Victor, ölümün bir devam ediş olduğunu anlatıyordu.

"Ekolojik ürünler, sağlıklı yaşam, kırsal kalkınma, ölmek için olmamalı, ölümden kaçmak için değil, aksine, güzel yaşamlar ve bir noktasında da güzel ölümler için; ölümü ve yaşamı kutsamak, şükran duyarak yaşamak için her ânında."

Bu satırları okurken, onun yaşamı ve ölümü yaşatma çabasındaki sahiciliğe gıpta ediyorum. İyi beslenmeyi salt kendi benliğinin yararına olduğunu düşünen, salt kendisi için yaşayan insanlara 'yaşatma'nın tanıklığını bıraktı Victor. Her dilde...

Victor'un attığı tohum, dua. Sadece hayatın bütünlüğünden bir izdüşüm değil. Kâinatı tüm mevcudatıyla kucaklayan bir dua. Ve buradan 'ora'ya, dualarımız hep canlı.

O halde **Lalehan'ın şu cümleleriyle bitireyim: "Ben onunla birlikte kat ettiğim dönüşüm yolunda tek bir şeye imrendim... Dua edişine... Çünkü nasıl dua ediyorsa kabul olurdu hep."**

lpekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Atanmışları seçmek zorunda mıyız?

Leyla İpekçi 15.03.2011

Bugün çok ciddi suçlamalarla yargılanan sanıkların dokunulmazlık zırhı altına alınmak için sığındıkları bir parti olarak görünmeyi hangi parti ister? CHP'den ve MHP'den aday olacağı söylenen birçok isim arasında Avcı'dan başka, Cihaner de var.

Bürokrasideki önemli koltuklarını bırakacağını söyleyen bu kişilerin neden vekil aday olmak istediklerini öğrenmek istememiz demokratik bir sorumluluk değil midir? Halkından oy isterken, sanık konumuna nasıl geldiklerine dair seçmeni ikna etme gereği duymaları onlar için zaaf değil mi acaba? Bu onların hayrına olmaz mıydı?

Dokunulmazlık kalsın diye muhalefet edenlerin ansızın dokunulmazlık kalkanına sığınmış olabileceklerini kaçınılmaz olarak herkes düşünür. Etrafımdakiler "Ben enayi miyim, neden atanmış birini bir de seçmek zorunda kalayım? Önce onların masumiyetinden emin olmak isterim" diyor mesela.

Nihayetinde hakkında ciddi iddialar olan ve yargılanan kişilerin milletvekili aday adayı olmayı arzularken, seçmenini zor durumda bırakacaklarını fark etmesi beklenir. Demokrasinin faziletlerine inanan bir milletvekili aday olduğunu varsaydığım Cihaner şöyle demiş:

"Hem ülke genelinde hem de bizim yaşadıklarımız özelinde bundan sonra bu meslekte kalarak hukukçuluk yapabileceğime inanmıyorum. O yüzden istifa ettim."

Kendisinin hukukçuluk yapamasa da seçilmiş milletvekilliği yapabileceğine dair kanaati nasıl oluştu diye doğal olarak sorabilir seçmen. Bir yandan "dokunulmazlığa sığınmak gibi bir korkaklığa tevessül etmem" diyor. Yani neyi yapmadığını söylüyor.

Ama bir yandan halkın demokratik seçimlerine saygı duyduğuna dair pek ipucu vermiyor: **Vizyonu nedir, partisinde aday adayı olmak için hangi özelliklerini ortaya koyuyor? Halka hangi hizmetleri vermeyi hedefliyor, seçilmek için nasıl bir gelecek görüyor? Hangi tecrübelerini paylaşmak istiyor milletiyle?** Hukukçuluk yapamayacağına inandığı bir ülkede, milletvekilliği yapabilmesi için öncelikle bunları açıklaması gerekmez miydi Cihaner'in?

CHP'nin tek siyaseti suçu övmek mi?

Ergenekon davalarını kademeli olarak sulandırmaya, hafifsetmeye devam eden bir kısım medyanın oluşturmaya çalıştığı dalganın üzerinde sörf yapmaya çalıştı durdu CHP. Fakat Soner Yalçın ve ekibinin CHP'yi yeniden dizayn belgeleri ortaya çıktıkça, artık bunu da yapamayacak hale geldi.

Kılıçdaroğlu'nun CHP'nin televizyonunun bir şantajla alınmasına o kadar da olumsuz bakmadığı ortaya çıktı. Partisini belli bir söylem ve üslupla yönlendirenlerin yolunu açık bırakması ise bir skandal! Kılıçdaroğlu bu konuda kendini aklayacak bir açıklama yapmaktan ziyade rakip partiyi suçlayacak bir söz söylemekle yetiniyorsa hem de!

Ergenekon davasında sanık durumunda yargılanan önemli kişilerin tek tek haklarındaki iddiaları çürütmek bir siyasi partiye düşmezdi elbet. Ama onların icraatını genel bir tabirle savunmak, yapılanın suç olmadığını söylemek o kadar da imkansız değildi.

Kılıçdaroğlu bu yüzden başlangıçta Baykal'ın yaptığı gibi, bu taktiği izledi ve suçlulardan ziyade suçu övdü durdu. Yani Ergenekon'u. Gidip üye olmak için onu göklerde aradı mesela. Suçu geçiştirdikçe meşrulaştırdı. Siyaseti entrikalarla götürmekte dahi zorlanan CHP, bizzat entrikaların nesnesi haline geldi, geliyor.

Oda TV'ye yapılan baskında ele geçirilen Temmuz 2010 tarihli belgede sanıkları kurtarma planı yer alıyormuş. Planda tutuklananların ailelerinin televizyonlara çıkarak uğradıkları haksızlıkları anlatması ve mağdur aile görüntüsü çizmesi isteniyormuş.

Belgede yer aldığı söylenen planda dikkat çeken bir başka madde ise başörtüsünün kullanılması ile ilgili. Özellikle ailesinde Anadolu usulü başörtüsü kullananların mahkeme önünde ve medyaya yapılan açıklamalardaki görüntülerde yer almasının sağlanması, bu şekilde, 'halkın içinden biri' imajının verilmesi gerektiği vurgulanıyormuş. Ayrıca 'davalarda adı geçen personelin, daha önce yaptığı kahramanlıklar ve görevlerinde gösterdikleri başarıların medyada yer almasının sağlanmasının faydalı olacağı' belirtiliyormuş.

On yıllardır devletin içini kemiren suç örgütleriyle siyaset ve medya temsilcilerinin iç içe geçtiğine defalarca tanıklık etmişken, bütün bunların asılsız olduğuna pat diye, hiç sorgusuzca karar vermek mümkün mü sizce?

İddiannamelerdeki onlarca ciddi suçun suç kapsamına girmeyeceğine dair hukuki bulandırmalar da bir yandan devam ederken: Çoksatanlar rafından inmeyen nice yeni anı kitap yayınlanacağı söylendiğinde birer seçmen olarak tereddütlerimiz artmayacak mı?

Toplum mühendisliğinin boyutunun nerelere dek ulaştığını daha uzun uzun tartışacağız şüphesiz. Ama CHP, entrikalardan medet ummayı bırakıp siyasete şimdi hemen başlasa dahi istediğini elde etmesi çok zor. Acaba farkında mı?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Porque te vas!*

Leyla İpekçi 18.03.2011

İnsanı neden geçmiş zaman hüzünlendirir? Bir daha gelmeyecek, olmayacak olana ait bir yas duygusu yüzünden belki. İçimizde vardır o. Bazen, gerektiği yerlerde ortaya çıkar, sarıp sarmalar bizi.

Geçmiş yılların fotoğraflarına bakarken tarifsiz bir hüzün kaplar benim de içimi. Yitirdiklerimiz, olmayanlar, olmayacaklar... Ve vedalar; yarım kalmış...

Bugünün ruhunu kuşatmamış eski yüzlerde, şimdi artık göremediğimiz bir anlam vardır. Daha katışıksız. Naif. Tüketime, nihilizme, sosyal ağ ve dijital ortama, benliğin taşkın sularına doğmamış yüzler başka bir şeye dönüktür. **Başka bir dünyaya bakmaktadırlar.** Rüya ile hayal arasında, anı ile beklenti arasında... Artık olmayan.

Bize bakan gözlerinde, o anı sonsuzluğa yollayan bir ipucu bulurum. Kollektif hüzün, zamansız bir 'deja vu!'

Belki bu yüzden kendi çocukluğuma denk gelen erken yetmişli yıllara ait insan yüzlerine saatlerce bakabilirim. Ansızın yarım bırakmak zorunda kaldığım, geri dönmek istemediğim çocukluğum ile o zamanki dünya örtüşür. Muğlak, sınırsız bir şimdiki zamana dolar varoluşun tüm sisi.

Yetmişli yılların Türkiye'sinde, İstanbul'da, iç burkan bir çocukluk yaşadım. Annesiz, büyük ölçüde babasız. Bazen de farklı ailelerin çocuğu olmaya zorlanarak...

Size çocukluğumun sokaklarında halen yürümenin, hep aynı yerde ruh hicretleri ve kişisel miraçlar yaşamanın ayrıntılarını anlatmak isterdim. Aynı yerde olmanın derinleştirici, tüm değişimleri izlemeye müsait, **'vaktin evladi'** olmanın imkanlarını zorlayan çok yapıcı bir yanı vardır.

Hele etrafınızdaki hemen herkes bir başka yerden göçüp gelmişse... Getirdikleri vakitlerle, sizin burada öğüttüğünüz vakitlerin kadrını bambaşka zaman birimleriyle ölçecektir hakikati. Müthiş bir paylaşımdır bu...

Ama bu yazının meselesi daha başka.

İnsanı asıl hüzünlendiren, yaşadığı her an, tüm değişimleri içerdiğinin idrakı. Bence böyle, evet. Geçmiş, tüm zamanlarımızı kuşatıyor, ona bakışımız saniyelerle değişirken bile. Ve maziye yeniden var etmenin, onu bugünde muhafaza edebilmek için dönüştürmenin sırrı hepimizde biricik.

Yetmişli yılların başında, şimdi büyük amcam Abdi İpekçi'nin katledildiği ve hızla kapitalizmin 'baş cenneti'ne dönüştürülen sokakta (**adı Emlak caddesiydi**) annemle birlikte yürümem, bugüne taşımayı başılabildiğim en canlı anılarımdan biridir.

Bir yere gidecekti, "gitme" demiştim anneme, "gitme!" Ve sonra arkasından ağlamıştım. Dört yaşındaydım.

Birkaç ay sonra gözlerimin önünde ölecek olan annemin arkasından ilk gözyaşımı o zaman dökmüştüm.

Deja vu!

Yetmişli yılların sokak şiddeti henüz başlamamıştı. Muhtıra günleriydi. Saklı bir şiddet vardı sanırım. İliklerime dek yankılanıyordu o görünmez şiddet. Annesine neden gidiyorsun diyen bir kız çocuğuydum...

Sonra o gitti sahiden, veda edemedim. Gömülürken canlı olduğuna, yanlışlıkla öldüğüne inandım. Okula başladığımda belleğimde yaşlılarımdan çok daha fazla anı biriktirmiştim. Artık annemin adı sorulduğunda "yok" diyordum. **"Benim annem yok."**

Bu köksüzlük, yaşamın ilk anılarını yine de çalamadı benden. Üstünü uzun bir süre örttü ama. Annemin rüyama ilk girişi, yirmili yaşlarımin sonuna rastlar mesela. İşte tam o yıllarda, **Carlos Saura**'nın Cria Cuervos (Besle Kargayı) adlı filmini izlemeye gitmiştim film festivalinde.

Film, 76 yılında Cannes Film festivalinde Jüri Büyük Ödülü'nü almıştı. Başladığı andan bitene dek durmadan gözyaşı döktüğümü gören yanımdaki arkadaşım çok şaşırmıştı. **"Ne buluyorsun bu kadar ağlayacak?"**

Küçük bir kız çocuğunun annesinin ölümüyle gelen sarsıcı duygularını izliyorduk filmde. Belki ilk kez, annemin varlığını hissetmiştim, ölü de olsa, vardı. Canlıydı, ben olduğum sürece.

"Çocuk ile ölüm iki aynı uç" demiştim arkadaşşıma. Köklerini ölümden arayan, ölümü bir deja vu gibi bilen, benimseyen bir çocuk olduğumu anlatacak bir dilim yoktu.

Film **İspanya**'da Franco rejiminin katı yıllarında geçer. Bir kız çocuğu vardır filmde. Üzerinde, tıpkı o yıllarda benim de giydiğim gibi skoç etek, uzun yünlü çorap. Ensesini kapatan saç, geniş alnına düşen perçemleriyle. Biraz çelimsiz duruyor. Bir şey söylüyor, sanki içinden konuşuyor bize.

Yetim bir çocuk. Babası tarafından mağdur edilen annesi ile **Franco** ordusunda görevli babasının ölümüne tanık olmuş. Annesini acı çekerken görüyor. Babasının şiddet dolu hali onları kuşatmışken, içinden, ölmesini diliyor belki annesinin. Sevdiğinin acı çekmemesi için, korktuğunu arzulamaya başlıyor.

Hayal ile gerçeğin sınırları belirsizleşiyor filmde giderek. Geçmiş ile şimdiki zaman iç içe geçiyor. **"Şiddetin ortasında kalmış bu kız çocuğunu tanıyorum"** dedim arkadaşşıma. Tuhaf tuhaf baktı yüzüme.

İki kızkardeşiyle birlikte yetim kaldıktan sonra, -ülkesinin o dönemdeki ruh durumu da böyledir- bir gün, pikaba bir plak koyar. Annesiyle anılarını gösteren fotoğraf albümüne bakarak, şarkıya eşlik eder bir yandan:

* "Porque te vas?" **Neden gidiyorsun? Neden yaşıyorsun?**

Dünyanın bütün yaralı çocuklarını birleştirir bu sahne benim nazarımda. Filmin çekildiği konak ve bahçesindeki boş yüzme havuzunun, ulusal belleğin boş haznesini temsil ettiği söyleniyor eleştirmenler tarafından.

Rüyanız yoksa, geleceğiniz boş bir havuz gibidir... O boş havuzda kulaç atmayı öğrenen bütün çocuklara selam olsun.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başörtüsü halen tanıklık ediyor!

Leyla İpekçi 22.03.2011

Buluşan Kadınlar Platformu’ndan Yıldız Ramazanoğlu, Hilal Kaplan, Nihgal Bengisu Karaca, Emine Uçak, Cihan Aktaş, Hasibe Turan gibi ‘başörtülü kadınlar’ 12 Haziran’da yapılacak genel seçimlerde başörtülü kadınların da aday olması gerektiğiyle ilgili bir basın açıklaması yaptı: **“Başörtülü aday yoksa oy da yok”** dediler. Biz ‘başı açık kadınlar’ da bu açıklamayı destekledik.

Bazıları bu sloganı yanlış anlıyor maalesef. Bir ‘iddialaşma pratiği’ olarak görüyorlar. Belki buradaki ‘karşıt’ söylem bu yanlış anlamayı besliyordur. Ama bu saatten sonra bu sloganın ne anlam taşıdığını hepimiz gayet iyi anlıyoruz.

Ayşe Böhürler’in dediği gibi: “Sadece başörtülü oldukları için değil, siyasal temsili, eğitimleri ve liyakatleri ile hak ettikleri için aday olmalı kadınlar. Hiç kimse inancı ve kıyafeti nedeniyle siyasi temsil hakkından yoksun bırakılmamalı.”

Bu ülkedeki kadınların yarısından fazlasının başı örtülü olduğu gerçeği, salt sosyolojik verilerle dahi, milletvekilliğini çoktan hak etmiş kadınların mevcudiyetini işaret etmeye yeterli değil miydi zaten?

Şimdi “dünyanın her yerinde olduğu gibi, (mesela Belçika’da) bizim ülkemizde de başörtülü milletvekilleri olmalı parlamentoda” diyebiliyoruz rahatça. Ve memlekete irtica da gelmiyor.

Nerelerden geldik bugünlere... Daha bir iki yıl önce ana akım medyanın manşetlerinden inmeyen slogan şuydu: “Türban serbest olursa başı açıklara mahalle baskısı uygulanacak, yakında türbansız öğrenci kalmayabilir!”

Bu söylemin kendisi, yani bizzat bu hüküm hiyerarşik bir baskı oluştuyordu. **Başörtüsüne bir ‘mesele’ olarak bakanlar aslında örtünmeyi tartışacak bir metafizik şuura sahip olmadıkları için ‘mesele ettikleri şey’i siyasi alanda tartışmaya hapsettiler.** Tanımadıkları kişileri, sayısını bilmedikleri canları, iç yüzünü bilmedikleri kalpleri pişkince sorguladılar durmadan. Acımasızlıklarını, umursamazlıklarını hiç fark etmeden...

‘Korkuyoruz’ şiarıyla beslenen nefret yüzünden ne çok ayrımcılık suçu işlendi, ne çok iftira atıldı. Vesayet rejimi kendini bunun üzerinden korumak ve konumlamak dışında bir varoluş imkanı bulmaya gerek dahi duymadı on yıllar boyunca. 28 Şubatlar’ın meşruiyet zemini dahi bu anlayıştan devşirildi kolayca.

Dilde daima nesne oldu başörtüsü. Durmadan nesneleştirildi başörtülüler. Yıllar içerisinde, bir keresinde bu nesneleştirmeyi tersine çevirerek bakmak için: “Başörtüsü de tanıklık ediyor” diye yazmıştım. Bugün de böyle diyorum.

Şimdi başörtülü öğrenciler nispeten daha rahat, eskisi kadar baskıyla karşılaşmadan giriyorlar okullarına. Bugünlerin layt söylemi korkudan tedirginliğe dönüşmüş bir söylem: Şimdi endişeli modernler var.

Onlar başörtüsüne kamusal alanda karşı olmamakla birlikte, tedirginliklerini orta vadede toplumca geri gitmemize, dini muhafazakârlığa teslim oluşumuza vardiıyorlar. Şimdi değilse bile ilerde karşılaşacağımız tehlikelere karşı teyakkuzda olmamız doğrultusunda hislerini döküyorlar...

Korkunun tezahürü olan nefret söylemi de boyut değiştirdi. Artık başörtüsünü onaylamayanlar kuşkuculuk, bilinmezlik, tedirgincilik üzerinden aynı söylemleri farklı kelime terkipleriyle geliştiriyorlar. Ama en azından şiddet dozu azaldı, toplumsal alanda alenileşen ve meşruiyet zemini bulan tehdit söylemi de zayıfladı büyük ölçüde.

Bu süreç içinde başörtülüler ise bu ayrımcılığa son vermek için kendilerini özne olarak görmeyi, söylemlerini kendi dillerinde ifade etmeyi denediler. Büyük ölçüde de başardılar. 'Başörtülü eş' eşliğini geçmenin zamanı çoktan geldi. Eğitim, çalışma ve seçilme haklarının ellerinden alındığı hastahane ve mahkemelerden dışlandıkları zulüm dolu bir süreç geride kalmak üzere.

Artık başörtüsünü sorgulayanlar ile sorgulananlar bir arada, bir bütün olarak varolmalı. Bu kısırdöngüden başka çıkış yolu yok.

Söz, Buluşan Kadınların: "Kamuoyu önünde başörtülü kadınlara sosyal ve siyasal hakları ve itibarları iade edilmedikçe 28 Şubat süreci bitmiş olmayacak. İşte bu sebeple, Sayın Erdoğan'ı, 28 Şubat'ın son kalıntısı olan başörtüsü ayrımcılığına karşı çıkmaya ve AK Parti saflarında siyaset yapmak üzere başvuruda bulunan başörtülü kadın milletvekili aday adaylarına seçilebilecek sıralardan listelerde yer vermeye davet ediyoruz. Her fırsatta meydanlarda başörtüsü sorununu çözeceğini beyan eden tüm siyasi parti liderlerini, bu sözlerinin taahhüdü olarak parti örgütlerindeki başörtülü milletvekili aday adaylarını listelerinde seçilebilecek sıralardan aday göstermeye çağırıyoruz."

Aday olmadığını açıklayan Böhürler şöyle diyor: "**Tüm kadın adayları desteklediğimiz bu seçimlerde kadınları başörtülerinden dolayı kayırmayalım ama ayrımcılık yaparak engellemeyelim de.**"

Başörtülü arkadaşlarımla basın açıklamasını konu ederken buradaki 'başörtülü kadın' vurgusuna gerek kalmayacak günlerin bir an önce gelmesini diliyorum.

Not: Twiter'dayım nihayet: Leyla_Ipekci

lpekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Doğan Öz'den bugünlere değişmeyen...

Leyla İpekçi 25.03.2011

12 Eylül öncesi, sorumluluk ve vicdan sahibi her savcının yapması gerekeni yapmıştı **Doğan Öz**. Uzun araştırmalara dayanarak 1978'in ilk günlerinde sonlandırdığı bir rapor hazırlamıştı. Raporunu dönemin Başbakanı **Ecevit**'e de sunduğu düşünülüyor.

Ne var ki, bu raporun yazılışından kısa süre sonra Doğan Öz, faili meçhul bir cinayetle katledildi. Eşi **Sezen Öz**'ün onun katledilişinden sonra diğer evrakı arasında bulduğu bu nüsha, dün, onun öldürülüşünün 33 yıldönümünde **Toplumsal Bellek Platformu** tarafından düzenlenen panelde okundu.

Bazı bölümlerini ve bazı cümleleri yer darlığı nedeniyle kısaltarak sunuyorum:

"Amaç, 'şiddet ve anarşi eylemlerini yok' etmek ve en doğal insan haklarını yaşanan bir gerçek durumuna getirerek toplumda can ve mal güvenliğini sağlamak, düşünce ve inanç özgürlüğünü korumak, demokrasiye bütün gerekleriyle işlerlik kazandırmaktır.

Ancak, yapılan aralıksız araştırmalarımız ve çalışmalarımız, yeni hükümet döneminde de sürüp giden, ilk bakışta can ve mal güvenliğini tehdit eder gibi görünen şiddet olayları 'anarşik eylemler' olarak nitelenecek kadar basit değildir.

Gerçekten de bütün olup biten şudur: Ülkemizde tek seçenek olarak 'Ecevit hükümeti ve onun, demokrasiye bütün gerekleriyle işlerlik kazandıracağına olan umutları' kitlelerde Türkiye halkında yok etmek ve onun yerine faşist düzeni gündeme getirmek ve bütün unsurlarıyla yürürlüğe koymaktır. Böylece ABD ve çokuluslu ortaklıklar Ortadoğu sorununu büyük ölçüde çözmek amacını gütmektedirler.

Bize göre, bu sonuca ulaşmada CIA, AID, İran ve İsrail gizli haber alma örgütleri, kontr-gerilla gibi gizli örgütler yönlendirmekte olup bu örgütler, I. ve II. MC ile devlet aygıtını geniş ölçüde kendi amaçlarına uygun biçimde dönüştürerek demokrasi düşmanı akımları iktidar etmeyi öngörmüşlerdir. Geniş halk kitlelerine girmeyi de bazı işveren kuruluşları ve esnaf dernekleriyle gerçekleştirme çalışmaları içinde görünmektedirler.

Örneğin, bazı orta öğretim kurumu ve yüksek öğretim kurumları, teknik okul ve bazı fakülteler, yurtlar ve işyerlerinde gizli örgütlerce yönlendirilenler hiyerarşik örgüt yapısıyla çavuştan başlayarak albaylığa kadar rütbeli kişiler, çeşitli ideolojik eğitim koşullandırılmalarıyla sistemli, köklü ve yaygın biçimde etkinlik göstermektedirler.

Legal yan kuruluşlarda başarılı görülenler illegal çalışmalara yönelmektedirler. Bunlar bu işi aynı zamanda 10 bin TL'den başlayarak ayda 30-40 bin TL'sına kadar varan aylık ücretler de almaktadırlar. Bunun için mali kaynaklar:

Okul ve yurtlardaki öğrencilerden alınan ayda 50 TL'lik ödentilerle bağışlar. Mahalle esnafından ve küçük zanaatkârlardan alınan bağış ve ödentiler. İşe yerleştirilenlerden alınan rüşvetler ya da maaşın belli bir miktarı. Mahalle arasından evlerden toplanan bağışlar. Devlet ihalelerinden alınan yüzdeler. Silah, afyon kaçakçılığı ile beyaz kadın ticaretinden vurulan vurgunlar. Bazı iş çevrelerinden alınan bağışlar. CIA, AID ve SAVAK gibi kuruluşlardan yapılan desteklemeler.

Şunu öncelikle bilmekte yarar var: Bütün bu çalışmalar içinde askeri ve sivil güvenlik güçleri vardır. Kontrgerilla, Genel Kurmay Harp Dairesi'ne bağlıdır. Kontrgerilla, il ve ilçelerde seferberlik işlemini yürüten kurum olarak askerlik şubelerince yönetilmektedir. Bu konuda en çok, aşamalı eğitimden geçen astsubaylar kullanılmaktadır. Sivil güvenlik içinde de MİT elemanları ve I. Şb. görevlileri kullanılmaktadır.

(...) Konuya bu kapsamda yaklaşılmadıkça, öncelikle can ve mal güvenliğini sağlamak, şiddet ve anarşi eylemlerini kaynağında kurutmak olanak dışı olduğu gibi demokrasiyi tek seçenek olmaktan çıkartarak bütün kurumlarıyla faşizmi kökleştirmek de gündeme gelecektir.

Gerçekten de şiddete karşı halkı örgütleme, kitleler içinde şiddeti yoğunlaştırmama ile olanaklıdır. Bazı goşist sol akımlar gerçek hedefmiş gibi gösterilerek, hedef saptırılarak sıkıyönetimi çağırma, seçimle, olmazsa darbeyle iktidar olma demokratik yaşama biçimini yok ederek halkı sömürme seçeneği tek seçenek durumuna getirilme çalışmasıdır yapılan. Durum bütün açıklığı ve acılığıyla budur, saygıyla sunulur."

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Kadavra medeniyetleri'nin yükselişi / düşüşü

Leyla İpekçi 29.03.2011

Etrafımda türlü çeşit insan, Ortadoğu'da neler oluyor sorusunu birbirinden farklı vurgular ve yaklaşımlar eşliğinde soruyor. Sorular her şeyimiz. Çünkü onlardan daha 'gerçek', daha 'elle tutulur' bir şey konuşamıyoruz. Hiçbir zaman da konuşmadık.

Savaşlarda ya da barış gibi görünen savaşlarda yaşıyoruz. Bazen hızlı çekim, bazen ağır çekim! Bizi ayrıştıran, kutuplaştıran, yerine göre savaştıran da sorduklarımız. Bitip tükenmeyen... Ve 'doğru cevabı' bize asla vermeyen...

Irak işgalinden beri, denildiğine göre bir milyon kişi yok oldu Irak'ta... Bu insanların nasıl öldürüldüğüne dair ne kadar 'somut' bilgi sahibiyiz örneğin? Ya Libya iç savaşına dair?

Güneydoğu'da doksanlarda yaşanan zulmün ne kadarını biliyoruz? Henüz kaç kişinin kaybolduğu, kaç kişinin yargısız infaz edildiği, ne kadarının kemiklerinin ya da mezarlarının nerede olduğu dahi 'kayıt altında' değil.

İç savaşlar, dünya savaşları, bölgesel savaşlar... Hiçbir zaman tarihe somut gerçekliğini bırakamaz, bırakamıyor. Toprağın şahit oldukları, toprağın altında adaletin tecelli etmesini bekliyor. Bizler içinse daima sır.

Biraz daha çoğaltalım bu sırra ait soruları. Bugün bizleri sorduğumuz sorularla ayrıştıran Libya 'meselesi'ne getirelim. Ne oluyor gerçekte Libya'da?

BM kararıyla, tıpkı Saraybosna'da olduğu gibi insani bir müdahale mi söz konusu? Bu müdahale Ortadoğu'daki rant paylaşımında söz sahibi olmak için rekabet eden ülkelerin bulunduğu bir kılıf mı? Ortadoğu'daki kaos anlamlandırmak için her fırsatta 'emperyalist ülkeler'in art niyetli operasyonlarıyla tüm hakikati açıklamaktan başka çaremiz yok mu? Var mı?

Emperyalistler hep bu kadar güçlü ve ne yaptıklarını biliyorlar mı? Hiç şaşmaz mı onların planları?

Mısır'daki direnişte mesela, yine şaşmadı da, onlar mı el altından organize ettiler Tahrir meydanındaki kalabalığı?

Mısırlıların zulme karşı çıkması, direnerek bir diriliş başlatması imkânsız mı? Ya 'emperyalist güçler'? Mısır'daki direnişi algılamakta geç kaldıkları için mi orada kaos yaratıp beslenmek istediler de, Kiptilerle Müslümanları birbirine düşürecek eylemleri tezgahladılar? Olamaz mı? Olabilir mi?

Saddam'a Kuveyt'i işgal etmesi için bizzat ABD'nin telkinlerde bulunduğu, sonradan da buna müdahale etmek için Körfez'e operasyon yaparak bölgeyi kontrolü altına aldığı hatırlatılırdı Irak ikinci kez işgal edildiğinde. "Yine bir darbeye Saddam'ı başa getirenler de bizzat Amerika'ydı" diye de eklenirdi.

"Şimdi Libya'da olanlar da böyle olmasın" diye soruyor etrafımdakiler. Acaba aynı telkin ilk günlerde mualifleri tarafından epey zor durumda bırakılan Kaddafi'ye de yapılmış olabilir miydi?

Hatta Kaddafi yanlıları ve karşıtları birbirine girsin ve çatışma iyice uzasın diye her iki tarafa da gizlice silah yardımı yapıp yapılmadığı da sorularlar arasında. "Öyle ya," diyorlar, özgürlükçü Arnavutlar dahi Amerika'nın kendilerine silah yardımı yaptığını, onurlu mücadelelerini verdikten sonra öğrenmişlerdi. Unutmuş muyduk?

"Kaddafi yandaşları ve karşıtları ne kadar çok savaşırsa bölgeyi kontrol altında tutmak isteyen Batılı güçlerin bölgedeki hâkimiyeti o kadar artmaz mı" diye soruyorlar.

Daha soğukkanlı sorular arasında ise şaşmaz olarak şu var: “Batılılar Libya üzerinden kendi rantları için mi kapışıyorlar yoksa? Ortadoğu’da ve yeni dünya düzeninde söz sahibi olmak, Rusya ve Çin gibi güçlere karşı koyabilmek için güçlerini yaymaya muhtaçlar mı? Değiller mi?”

Ve tabii, silah satışları bir diğer soru: “**Libya’ya müdahale başladığından beri altı büyük silah üreticisinin değeri iki milyar dolara yakın artmış, Fransız şirketleri de ilk sırada geliyormuş. Doğru mu?**”

Mesela ABD’li Boeing’in hisseleri bir haftada yüzde 6,1 artarak şirketin değeri 54 milyar dolara çıkmış. Yani bir haftada 400 milyon dolar kazanmış. İngiliz Baessystem 397 milyon dolarlık gelir elde etmiş. Kanadalı Bombardier’nin kazancı 251 milyon dolar, İtalyan Finmeccanica’nın 243 milyon dolar, Fransız Thales’in 409 milyon dolar kazanmış. Doğru mu?

Kaddafi’ye Mirage uçakları satan şirketin kazancı ise 324 milyon dolar. Şimdilik mi bu kazançlar? Çatışma sürerse daha artacak mı? İnsani müdahale bazı art niyetliler tarafından farklı yönlendirilebilir mi? Yoksa kesinlikle yok mudur böyle bir şey?

Tüm bu soruların isterse tamamı yanlış, isterse tamamı veya birazı doğru olsun. Ne değişecek? **Zalim bir diktatörün içindeki ve dıştaki düşmanlarına gözdağı vermek üzere halkını katletmesi ile daha fazla Libyalı ölmesin diye ükeye operasyon düzenlenmesi arasında vicdani bir seçim mi yaptığımızı sanıyoruz?**

Şu da benim sorum olsun: Dünyanın değişmez düzenini vicdanımızda bu birimlerle ölçmeye daha ne kadar devam edeceğiz? İnsanlığın en kanlı zulüm hikâyeleri üzerinden yükselen hep bu kadavra medeniyetlerimiz olmadı mı?

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Manevi kek

Leyla İpekçi 01.04.2011

Çocukluğumdan beri yaşadığım Teşvikiye’nin tüm değişimlerine tanıklık etmiş biri olarak, size kaldırım taşlarının geçirdiği evreleri, memleketin sosyolojik dönüşümlerinin metaforu olarak anlatabilirim. Kimi zaman kapıcıların girişlere diktiği saksı çiçekleri ile İstanbul’a Karadeniz’den başlayan ilk göç dalgası arasındaki ince bağlantıları... Kimi zaman da alışveriş haftasında semte akın eden turistlerle, cumhuriyet mitingleri döneminde pencerelere asılan Türk bayrakları arasındaki girift ilişkileri...

70’li yıllardan beri pek değişiklik geçirmeyen binaların en büyük özelliği, girişlerinde serili olan kırmızı halıdır mesela. Bir vakitler üst sınıf bir Yahudi ailesinin yaşadığı giriş katı dairesi, çoktan bir muayenehaneye ya da bir kafeye dönüşmüştür ama o kırmızı halı tanzimat dönemi zihniyetinin en avangard sembolü olarak halen oradadır!

Bir ‘yuva’dan, çocukluğuma ait neşeli ve huzurlu bir ‘ilk ev’den bahsedemeyişim: Durmadan değişen üvey ailelerimle ve en çok da yalnız büyümüş olmamla ilgili kuşkusuz. **Ama bunca yarım kalmış veda, bunca sokak hikâyesi arasında bana kucağını açan yaşadığım semtin kendisi olmuştur. Kendimi ait hissettiğim yegâne ‘aile.’**

Klişe bir sınıf takıntısıyla değerlendirmezseniz eğer, seksenlere dek burjuvallaşma hareketinin öncülerinden ve cumhuriyet seçkinlerinden oluşan semtimizin otuz yılda sadece değişen esnafının hikâyesi dahi, son derece

'kapsayıcı' bir Türkiye manzarası sunar.

Bunlara zaman zaman değinmeye devam edeceğim. Ama bu yazının konusu Canan Hanım. Bugünün Teşvikiye'sinde halen kök salabiliyorsam ısrarla, bana aile duygusu veren Canan Hanım sayesinde biraz da.

Babaannemin 65 yıl oturduğu ve vefatıyla birlikte, usul usul boşalttığımız dairesinin olduğu apartımda oturmaktadır. Babaannemin evinin duvarındaki fotoğrafları -iki kuşak öncesinden bir yeğenin bebekliğini mesela- indirdiğimde anlamıştım. **Bir nesne eğer yarım asırdan fazla aynı yerde kök salmışsa, ondan yayılan aura, ya da ruh diyelim, duvara kaç kat boya sürülse de, izini o yere düşürmeye devam edecektir.**

Komşu Canan Hanım da, böyle kadim bir izlektir benim için. Babaannemin evini, bir soyağacın yere düşen son yaprağı gibi süpürdüğüm ve son öteberiyi de kapının dışına koyduğum günü hatırlıyorum. 60'lı yıllardan kalan ve kilidi açılmayan bir valizle en son ben çıkmıştım oradan.

Babaannemin çocukları hayatta değildi artık. Eşi ve pek çok kardeşi de... Bir seyahate çıkar gibi, içinde ne olduğunu bilmediğim kilidi bozuk valizle merdivenlerden inerken, Canan Hanım nasılsa burada diye içimden geçirmiştim. Devam edecek köklerle ilişkim...

Canan Hanım çocuk doktoru olan (benim de doktorumdu) eşini çok genç yaşta kaybettikten sonra, çocuklarını tek başına büyütmüş, hayatı çekip çevirmekle kalmamış, geleceğini, geçmişini, hayallerini beklentilerini rüyalarını da canlı canlı -hep biraz hüznü ve biraz çılgınlıkla- yaşatabilmiş bir insandır.

Yıllardır özellikle yılın son günleri yaklaşırken beni arar: "Kekin hazır, istediğin zaman gel al, ya da ben yollayayım" der. Kek, bildiğiniz, kakaolu bir kek. **Bir keki veya pastayı çok sevdiğimde, çocuk olmak gelir içimden. Kakao, kek, kurabiye... Bu saatten sonra yumuşacık, ılıman bir çocukluk hediye eder bana. Karşı koyamam.**

Bir büyüğünüzün size, (sizin için) kek yapması, ne kadim bir paylaşım! "Evladım" der Canan Hanım. "Her taraf pastane dolu, pasta dolu. Ama ben sizlere kendi yaptığım keki vermek istiyorum."

Sahiden de en albenili vitrinler, en dekolte tuvaletler, en sivri topuklu pabuçlar, en ıslak kafeler, en kaygan barlar, en yaldızlı galeriler, en hazır yemekler üstüme üstüme gelirken Teşvikiye'de... **El yapımı bir kek: Bunca vahşi tüketimin, bunca egoyu şişiren davetin ortasında, masumiyete adanmış bir emektir. Buruk bir sevinç. Dağılmayan yuva.**

Bir keresinde, yılbaşından birkaç gün önce aradı yine. "Eşimin ailesinde kalmaya gideceğiz, bayatlamasın kek" dedim, tereddüt ederek. "Gel!" dedi. Kapıyı açar açmaz, "sana bir kek daha vereyim, ailene de götürürsün" dedi. "Zahmet etmeyin" dedim.

Epey ısrar etmiş olmalıyım, "evladım gel bak" dedi, neden sonra. Salonun kapalı bölmesine gittik. Bir baktım aynı kalıptan çıkmış en az kırk kek! Paketlenmiş, dağıtılmayı bekliyor!

Bazen bir kek, evet, milimetrelerle ayırt edilmeyecek kadar derinde, ama ufku delip geçecek kadar uzak yollar açabilir insanın yüreğinde.

Az önce geldi Canan Hanım'ın bu yılki keki. Her zamankinden biraz daha cılızdı. Aradım: "Daha kocam hayattaydı bu kek kalıbını kullanmaya başladığımda" dedi. "Ama değiştirmek zorunda kaldım. Çok eskimişti."

Ve ekledi: "Cam kırıklarıyla doluyum evladım... Ama bu kekleri de yapmasam..."

Bazen bu semtteki tüm ırkçılık ve ayrımcılıkları, memleketteki çokköşeli doktrinleri, ezberlenmiş çatışmaları bastırır kek; hepsini sindirir. **Size her şeyin devam ettiğini hatırlatır. İnsanın karanlık dehlizlerinde bir nur parlar ve her şeyi yerli yerine koyar. Tülbent gibi yumuşacık bir fısıltıyla... Manevi kek.**

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kaybettiğimiz çocuklar...

Leyla İpekçi 05.04.2011

Güneydoğu'da bir harabede çöpler içinde yaşayan üç kardeşin fotoğrafı gazetelerde epeyce büyük 'görölmüştü.' Sefaletin ortasında, kendilerini kurtarmaya gelen polise hafifçe tebessüm ediyorlardı.

Mahallelilerin savcılığa yaptığı ihbar üzerine çöp eve gelen polis, dilencilik yapan annelerinin kapıyı kilitleyip ayrıldığı eve girmek için yan evin damına çıkmıştı. Soğuktan çıplak ayakları şişmiş, üstleri başları kir pas içinde, etraflarındaki kullanılamaz hale gelmiş nesnelerle birlikte ayakta dikilmekte olan çocuklar tam bu sırada kafalarını kaldırıp objektife bakmışlardı.

Hemen yanlarında bir leğen içinde nemli kalmış çamaşırlar, birkaç boş kapacak, yerlerde gelişigüzel atılmış bir tahta kasa, boş yoğurt veya deterjan kutuları, poşetler ve daha görünmeyen ama varlığını hissettiren bir yığın 'çöp' vardı. Başkalarının eskileriyle, döküntüleriyle oluşturulmuş, pis kokan bu dünya da zaten başkalarına aitti.

Bizimdi bu dünya. Yalanla, ince hesapla, binbir entrikayla iktidar ve güç devşirmek adına giderek kirlenen iç dünyamızdı.

Uzun uzun baktıktan sonra bu beş ve yedi yaşlarındaki iki çocuğun yüzüne, yukarıdaki satırları yazmıştım. Yüzlerinde mağrur, terk edilmiş kendi kendilerinin annesi babası olmuş denli yetişkin, neredeyse yaşlı bir ifade vardı.

Maalesef zorunlu göçün büyüttüğü bu çocuklar, kaybolan çocuklardan daha şanslı bu topraklarda.

Çünkü hali hazırda Türkiye'de 1755'i emniyet, 287'si jandarma bölgesinde olmak üzere 2 bin 52 çocuk halen kayıp. Bu sayı, TBMM'de kurulan kayıp ve mağdur çocuklarla ilgili araştırma komisyonunun raporunda yer alan veriler.

Emniyet kayıtlarına göre İstanbul'daki kayıp çocuk sayısı 261 olarak veriliyor. Kayıtlara geçirilmeyen çocukların başına gelenleri ise henüz bilmiyoruz... Rapora göre, kayıp ihbarı yapılan çocukların üçte ikisi on beş ile on dokuz yaş arasında. Üçte biri ise sıfır dokuz yaş arasında.

Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağlı kuruluşlarda ayda yaklaşık beş yüz çocuk izinsiz olarak ayrılıyor. Önemli bir kısmı geri dönüyormuş gerçi. Ama geri dönen kızlardan yüzde elli beşi ve erkeklerden yüzde otuza yakını bu dönemde suç mağduru oluyormuş.

Araştırma komisyonunun raporlarına göre çocuklar evlenme vaadiyle, fuhuş amacıyla, uyuşturucu işinde, ideolojik nedenlerle, evlat edinmek ve dilendirmek gibi amaçlarla kullanılmak üzere kaçırılıyorlar.

Gelgelelim bu 'kayıp çocuklar' son yirmi yılda, ülkemizde devam eden 'düşük yoğunluklu savaş' yüzünden öldürülen dört yüzden fazla çocuğa oranla daha şanslı. Çünkü yaşıyor olma ve bir gün geri dönme ihtimalleri halen var.

Öldürülenler arasındaysa kör kurşunlara, faili meçhullere feda edilenlerin yanı sıra, panzer altında kalanlar, baskınlarda yanlışlıkla öldürülenler, otobüste, caddede, parkta patlayan bombalarla ölenler, terörist diye katledilenler, mayınla, yargısız infazla yok edilenler var...

Tabii yalnızca Kürt çocuklarıyla sınırlı değil bu cinayetler. Savaş mağduru çocukların pek çoğunun ne istatistiği tutulabiliyor, ne de tamamına ait isimler var. Açılan davalarda ise hepimizin tanıklığında suçular beraat ediyor veya çok küçük cezalara çarptırılıyor. Suçlular adalete teslim etmedikçe bu çocukların dökülen kanı toprağın altından haykırıyor.

Zorunlu göçün, kayıpların, faili meçhullerin bir türlü büyütemediği evlatlar... Radikal gazetesinde bu çocukların bize bakan görüntüsünü Türkiye haritasındaki şehirlerin üzerine yerleştirmişler. 'Kayıp çocuklar ülkesi'nde, her şehrin kayıp sayısını da çocukların görüntüsünün üzerine koymuşlar.

Hep fotoğraf karesinde, son bakışlarında kalmış, gitgide ihtiyarlamakta olan bu çocuklar! Sonsuzluğa bıraktıkları karede hemen hepsi gülümsüyor, akıbetlerinden habersiz.

Biz yetişkinlerin yığınla 'kurgulanmış, manipüle edilmiş, saptırılmış, ince ince hesaplanmış, planlanmış' uğraşları arasında mazlum çocukların Türkiye haritasındaki yüzü öylesine somut ve çıplak ki, oradaki 'masumiyetle' yüzleşebilmemiz için öncelikle bu çocukların dramındaki payımızı görmemiz gerekiyor.

Böylelikle fotoğrafları ve isimleri sayesinde, onlara istatistik olarak bakmaktan kurtulabiliriz. Onlara artık çoktan klişeleşmiş "örgütün kullandığı çocuklar" olarak belli bir ideoloji üzerinden bakmaktan da vazgeçebiliriz.

Toprakta pıhtılaşan masum kana şahitlik ettikçe: Bizzat suçun kendisini çocuklardan koruyor olduğumuzu da görebiliriz belki.

Bu çocukları kimlikleriyle, kökenleriyle tasnif ederek ayıran, belli ideolojilerle paketleyen ve vaktinden önce ihtiyarlaştıran, hasta ve yetim bırakan biz yetişkinleriz. Aynı şekilde onları kaybettikten sonra aramayan, suça ittikten sonra hain ilan eden de bizleriz.

Hatta onları yok ettikten sonra sorumlularını yargıya taşımayan, suçlulardan hesap sormayan da...

Kaybettiğimiz her çocukla, geleceğimizi biraz daha yitiriyoruz. Taşlaştığımız yerden ayağa hep birlikte kalkabilmek için, belki önce bunu idrak etmeliyiz.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu toprakların belleğinde çocukluğumuz...

Leyla İpekçi 08.04.2011

Bizi buluşturan dillerde konuşmaya başladık epeydir. Gerçi 'açılım' gibi bir kelime, daha ilk günlerden siyasilleşmiş, bizi zıt kutuplara savurmuştu çoktan. Buna rağmen evet, buluşmalarımız devam etti, ediyor...

Peki nasıl oluyor? Toprağın belleğindekiileri işitmeye başlamamız açılımların çok ötesinde, çok daha kapsayıcı bir sır taşıyor çünkü. Ve bu sır, giderek kalpleri açıyor, kalpten kalbe geçişler buluyor: Gerçeğin sırrı!

Silahları gömerek, jetleri düşürerek, adlî tıp raporlarını mahkeme yolunda kaybederek, güvenlik kameralarını bozarak, dosyaları zaman aşımına yollayarak kimsenin yok edemediği sır...

Gözümüzün içine bakan tanıklıkları görmezden gelmemiz için yürütülen süslü kara propagandalar suyu bulandırıyor çoğu zaman. Ama sular bulanıkken de, toprağın içinde katman katman biriken şahitlikler bir bir canlanıyor.

Oy sandıklarından ne çıkarsa çıksın, bu süreç devam ediyor, edecek. Böyle bir dönemde, beni en çok ilgilendiren çocukluklarımız. Bize, geçmişin 'masum' basamaklarında görünenler...

Asıl tanıklık orada. Bizi tasnif eden, çatıştıran, birbirimize düşüren ve sözümona her şeyi kendi tanımlayan o tahakkümcü dilin henüz sözlüğünü dayatamadığı çocukluğumuzda... Kendi toprağımızda.

Kimimiz Türkçe veya Arapça biriktirmişiz o ilk anılarımızı, kimimiz Kürtçe, Zazaca, Rumca, Ermenice, kimimiz Süryanice... Ben size 70'li yılların başındaki Teşvikiye'de geçen çocukluğumu anlatıyorum zaman zaman.

Şimdi bazı okullarında en ulusalcı, en ırkçı kompozisyonlarına pekiyi verilen bu semtte, kadınları en kaygan karolu teraslara çağırın sivri uçlu pabuçlar pazarlanıyor sıra sıra. Derin devlet marifetiyle katledilen büyüğümün belediye tarafından diktirilen heykeli önünde marş okuyanlar, "Kürde ev kiralamam" diye böbürleniyorlar kırmızı halı serilmiş apartımanlarının girişinde.

Semtimiz iç ve dış göçlerle hızla çokkültürlü olurken, zihnimizin, aklımızın buralarda nasıl tektipleştiğini anlatıyorum: Bir zamanlar farklı kültürlerin komşuculuğuyla övünenlerin yeni gelen herkese nasıl 'yabancı' muammelesi yaptığını...

Mithat Sancar ise 1969'da başladığı Devrim İlkokulu'nun (27 Mayısla gelen adının) 80 sonrası Cumhuriyet oluşunun serüvenini anlatıyor. Arapça'yla başladığı çocukluğunda Kürtçe ve Türkçeyle tanışmasının serüveninde, hepimizin hasıraltı edilen mazisi gizli.

Bugün bizi çatıştırmak için buldukları her açık kapıyı kırarak içeri dalan bildik zorbalara rağmen, bizi buluşturan dillerde konuşmaya başladık evet. Hatta birbirimize göstereceğimiz ne çok 'masumiyet' varmış daha, geçmişimizde... Bunları da hatırlamaya başladık.

Daha birbirimizden hiç haberdar olmadan biriktirdiğimiz ne çok ağıt, yas, yarım kalmış veda varmış... Bugünün sivri dilli profesyonel çatıştırmacılarına inat, birbirimizi konuşmadan anlayabildiğimiz bir dilde birlikte güzelleşmeye devam ediyoruz.

Sancar'ın yazısı kadar, Figen Şakacı'nın Bitirgen (Everest) adlı uzun hikâyesini okurken de bu hislere kapıldım. Mekânı ve zamanı muğlak bırakarak, okuru kendi çocukluğuna yollamayı amaçlayan bir çocukluk; bence bir tanıklık bu. 70'li yılların buğusunda, bir değişimin bağrında. Bu toprağın tanıklıklarından...

Herkesin yüzünde çocukluğunu görmekten bahsediyor bana Şakacı. "Küçüle küçüle büyüyoruz" diyor. Şimdi'nin muğlaklığının yanında, geçmişin net olarak belleğimizde kalmasında bir sır buluyor.

'Bitmeyen bir şey' olarak görüyor çocukluğu. Parçalamadan bakıyor gerçeğe. Bugünde devam eden, şimdiye izini düşüren çocukluğumuzun kemale erişini seyrediyor.

Çocukluğu toprak ile ilişkilendirmesi bundan. Şehrin uzaklaştırdığı dünya içinde çocukluk ağacında hayat bulması, hatta 'aile'sini bulması da bundan: "Her çocuğa kendi toprağını bahşetmen gerek. Toprak, ağaç, çocukluk; dünyadaki mucize bu."

Çocukluğu hatırlamak, hüznlerde buluşmak demek biraz da. Bunca dikenli söylemin ortasında daha derinden bir paylaşım çünkü bu. Hem kök, hem gövde. Katıldığım her tür çalıştayda, konferans, oturum ve panelde aynı şeyi hissedirim ben de:

Bizi buluşturan dillerde konuşmak için birlikte çocukluklarımıza gitsek, hep birlikte bugünden dönüp baksak ilk yaralara... Genleriyle oynanmış kelimelerimizi yeniden ayağa kaldırabiliriz böyle biraz.

Şakacı, hikâyesi için, "kendi kendimizi el yordamıyla var edebilmemizin hikâyesi" diyor. Katılıyorum. Aynı hikâyenin içinde olmak bizi iyileştirecek. Gerçeğin sırrı hepimizin kendi toprağında yeşeriyor. Bitmeyen çocukluğumuzun toprağında.

lpekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Biz olgunlaşamadık, darbe planları olgunlaştı

Leyla İpekçi 12.04.2011

'**Barış Girişimi**' tarafından düzenlenen 'Barışı kurmak' adlı uluslararası konferansın ikinci günündeydik. Kavramlar bazen tartışmalı hale geliyor, bazen üzerinde uzlaşıyor, bazen muğlaklaşıp netleşiyordu.

Güçlü bölgesel kimliklerin önemi veya önemsizliği. Özerk bölgelerin merkez siyaseti ve sosyolojisi. Üniter devletlerde eyalet sistemini tartışmanın yöntemleri. Çok parçalı eyaletlerin birliği oluşturma ve bütün kalma konusundaki elverişliliği yanında ikili yapının bölünme riskinin daha yüksek olması. Yerel ve ulusal iktidarların birbiriyle ilişkilerinin düzenlenmesi. Çok kademeli yönetim. Kimlik tahakkümünü gidermenin yolları. Vatandaşlık tanımının değişmesinin gerekli ama yetersiz oluşu. Belediye meclisi yetkilerinin yeniden düzenlenmesinin önemi...

Konferans vesilesiyle bütün bunları bir kez daha, tam da bugünlerde ele almanın anlamı epeyce fazlaydı kuşkusuz. Bir yandan da konferanasa katılanlar arasında zaman zaman kendini belli eden, bazen gizlenen ama nihayetinde varlığını dolaylı olarak hissettiren farklılıkları izlemek de öğreticiydi.

Barışın ruhunu diriltmemiz için ateşkeslerin yeterli olmadığını, müzakerelerin yalnızca pazarlıktan ibaret olmadığını biliyorduk mutlaka. Ama anayasa değişikliklerinin barışı kurma çabalarının neresinde, hangi sıralamada konumlandırılacağı dahil pek çok farklı yaklaşımımız vardı.

Hangi maddelerin ne şekilde değiştirileceğini tartışmamız da halen sürecekti gibiydi. Tüm maddelerde uzlaşmayla değişiklik yapıldığında dahi mahkemenin bunu iptal edebileceği gerçeğiyle nasıl başa çıkacağımızı da tartışmalıydık daha.

Anayasanın adım adım değiştirilebileceği gerçeğini tartışırken nanslarda –bildik şablonlar eşliğinde- ayrışmaya yeniden başlıyorduk. Fakat zellikle Mithat Sancar ve Turgut Tarhanlı'yı dinlerken bizi ayıran nüansların derinleşmesi dahi canımı sıkmaya yetmedi. Aksine bu nanslardaki keskinleşmenin bir tür çoğullaşma olarak okunabileceğine ikna oldum.

Ve 'uzlaşılmış ' modelinin giderek zihinlerde ve bilinaltılarında terk edilmeye başlandığını bir kez daha gözlemledim. Bu umut vericiydi. Tekinsizlik ve güvensizlik üzerinden üretilen düşünme biçimleri giderek bizi buluşturan dillerde kendi sözlüğünü anlamlandırıyor. Benim tahayylmdeki barışın ruhunda bir çiçeklenme olduğunu da söyleyebilirim. Yetmez ama!..

İkinci gün ilk oturumda söz alan **Rakel Dink**'in sözleri de bu yetersizliğe işaret ediyordu. Bu ülkede herkesin yaşlanamadığını ve yaşlanan herkesin de olgunlaşamadığını belirtiyordu:

"Korkular, tekiye olan öfke, hırslar, kıskançlıklar, nefretler, önyargılar, güvensizlikler her gün bizi biraz daha küçültüyor aslında. Bizi hem Yaratan'dan, hem de zmzden uzaklaştırıyor. Kendimize sunduğumuz yalanlarla günden güne maalesef kendimizi de etrafımızı da zehirliyoruz. Kendimizle ilgili gerçekle alçak gönüllü bir şekilde yüzleşmekten korkuyoruz. Acı verici ve korkutucu da olsa değişim olmadan olgunlaşma olmaz."

Rakel Dink'in bahsettiği önyargılar, güvensizlikler, hırs ve nefretler aslında bizi imha etmeye ayarlıydı on yıllardır. Bizi atıştıran, birbirimize düşüren epeyce 'operasyonel' dilliler vardı etrafımızda. Özellikle yargıda, medyada ve brakrasinin hemen her kademesinde...

Bizi olgunlaştırmayan topraklarda, durmaksızın darbe planları olgunlaştırılıyordu: Altı yedi eylül olaylarını, Gazi olaylarını, Hayata dönüş adı verilen zulmü, Alevi ve Sünni katliamlarını ustalıkla örgütleyen, nifak tohumlarını serpiştiren...

Balyozları, siyasete müdahale eylem planlarını, en kanlı darbeleri önce kağıt üzerinde ardından kendi vatandaşı üzerinde 'olgunlaştıran'... Kürt hareketini her vesileyle sabote eden, masumları bölücü, vicdanlıları hain ilan eden... Yasa dışı örgütler kurdurarak bazı önemli kişilerin katlini faili meçhul bıraktıracak şekilde örgütleyen... Bu zorbalar aygıtı kendini giderek teşhir ediyor artık.

Kanıtlarıyla, tüm yaşanmışlıklarıyla birlikte. Tanıklıklara her gün yenileri ekleniyor. İşte bu zorbalar aygıtının 'yüksek mensupları' birbirinden el alarak kesintisiz biçimde zulmü devam ettirme gayretindeyken, Rakel Dink'in şu sözleri daha da anlam kazandı:

"Son günlerde gündemde olan Hayata Dönüş Operasyonu var rneğin. Her gün söyleniyor, videoya da çekmişler... **Her şeyin kanıtı da var. Ancak kanıtları yok etme ve silme ya da yalan rapor hazırlama konusunda daha usta kimse yok bu ülkede.** Kimse bunun için daha kanıt mı arıyorsunuz, özür diliyoruz, yapmışız dedi mi?"

Olgunlaşmanın doğal akışında bütün değişimleri kucaklayan hakikat dilini hep birlikte konuştuğumuzu bize unutturdular evet. Kanıtları gözümüzün önünde yok saydılar. Özür dilemeyi, affetmeyi unutturdular. Kin, intikam ve inkarın aleviyle kavruldu toprak. Yine de imha edilemedi gerçekler.

Rakel Dink, "fke, kin, üzüntü gibi duygulara neden olanlar, çıkmaz yolları yaratanlar inkar politikalarıyla mı huzur bulacak, inkarla huzur gelmez" diyordu. **fke, inkar ve intikamın kıvılcımlarıyla harlanan ateşte yanmayan hikayelerimiz var çünkü.**

Şimdi barışı birlikte kurmanın yolunda konferanslarla, çalıştaylarla, sivil ve siyasi müzakerelerle birbirimizi buna şahit tutmayı deniyoruz. Başka çaremiz yok. Nefret ve intikamın ateşi ile aşk ve kemaliyetin ateşi hemcins değil!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aynı yerde yaşamamanın çeşitli biçimleri

Leyla İpekçi 15.04.2011

İstanbul'a gözlerimi açtığımda altmışlı yıllardı. Gönüllü ve zorunlu göçmenleriyle birlikte bin bir yaşam tarzını içine alacak bu şehirde, modernleşmenin kalbinin her daim attığı bir semtte doğmuştum. Çocukluğumdan beri avlusundan geçtiğim camideki ulu çınarların gölgeliklerinin beni her zaman çağırdığı, bastığım her kareye hangi taşların, hangi boruların döşendiğini, kaç kez asfaltlandığını saymadan bildiğim Teşvikiye'nin farklı mahallelerinde oturuyorum halen.

Hayatın merkezi benim için tüm sokakların çıktığı camidir. Cami avlusuna bakan bir evde geçen ilk yıllarımdan beri hiç değişmez bir gerçektir bu. Dünya, bu avlunun gerisinden akıp giden caddeden başladı çocukken.

Lüks cadde oldu orası giderek. Sonra herkes bizim semte gelmeye başladı. Geldiğiniz yere kendinizle birlikte bambaşka bir iç dünya, bambaşka bir gelenek de getirirsiniz. Böylelikle kentle birlikte dönüşürken elinizdeki malzemeniz daha zengin olur.

Etrafımdakilerin çoğu kişisel hicretlerini gerçekleştirmiş ve uzaklardan buraya gelerek hayat kurmuştu. **Başka bir yeri 'kendine ait' kılma serüveni insanı yetişkin kılar. Bense aynı yerde kalmakla gelen 'başkalaşma serüveni'ni dillendirecektim sonradan. Bir başka olgunlaşma biçimidir. Bu yolculukta.**

Cami avlusu diyordum. Onun öte yanındaki lüks cadde giderek kapitalist oldu, ardından küresel: Yasadışı profesyonellerini, çağdaş görünümlü zorbalarını, enternasyonal hokkabazlarını hep içeride gizleyerek... Rağbet gören, göz önünde olan bir cadde oldu. Neredeyse 'ana akım' cadde!

Bense gidenlere el sallamanın, gelenleri karşılamanın ve hep aynı yerde kök salmanın insana farklı dünya tasavvurları kazandırdığını fark ediyordum. Nüanslarda derinleşecek vakti yoktu kimsenin. Uzun uzun bakmanın, bir yüze bakar gibi her seferinde onda farklı bir ifade bulmanın derinleştirmesinden zevk almaya başlamıştım.

Öyle ya, hep aynı şeye bakmak, bir tür zikirdir. Aşk ile yapılıyorsa... Ve güzelleştirir insanın bakışını. O yüzdeki veya o avludaki değişimleri izlemek, bizi dönüştürür. Aynı yerden hayata bakmak, hayatın tüm değişimlerini izleyebilmek demek. Ancak durdukça gelip geçene, değişip dönüşene odaklanabilirsiniz.

İmdi bu semtin sakinlerinin kalıp halinde eski İstanbullular olduğu sanılıyor. Köksüz yeni cumhuriyet kültürümüzün kurucusu oldukları söylenerek tu kaka ediliyorlar. Değişim olmasaydı doğruydı belki ama bugün için ne büyük yanlış!

Evet, bugün burada benim de sık sık yazdığım gibi "Kürde ev vermem" diye böbürlenene rastlarsınız ama onların pek çoğu, semte sonradan gelip İstanbullu olanlardır!

Eski Teşvikiyelilerin bir kısmı seksenli yıllarda Ulus Etiler Maslak gibi semtlere göç ederek, buradaki evlerini kiraya vermiştir. Sonra, daha dipten gelen sermaye sahibi Anadolu orta sınıfı bu evlerin yeni sahibi olmuştur büyük ölçüde. Esnaf ise giderek zenginleşmiş, kendi evinin ve işinin sahibi olmaya başlamıştır.

Bugün şehrin en beyaz Türklerinin bu semtte yaşadığı varsayılarak analizler yapıldığında, herhalde buna en çok sınıf atlama telaşıyla buraya yerleşenlerin bir kısmı memnun oluyordur. 'Eski' göçmenliklerini sanki gizleyecek bir şeymiş gibi yok sayıp, 'yeni' göçmen addedilen Kürtlere geçit vermemeye çalışıyor çünkü bazıları.

Kalan derken, kök salmaktan da bahsetmeliyim. **Bazen insan ancak bir yere kök saldıkça kendi yolculuğunda çok katmanlı yollar bulabiliyor. Siz gitmiyorsunuz değişime, o size geliyor. Her gün aynı çeşmenin önünden geçerken de hal ilminizin farklılaşmasını izleyebiliyor, ruh hicretlerinizin çeşitliliğini gözlemleyebiliyorsunuz.**

Belki uzaklardan getirdiğim bir yerel özelliğin, doğayla biçimlenmiş bir masumiyetin, bir mistik ruh halinin olmayışı bir yoksunluktan benim için. Ama yuva diyeceğiniz bir ev yoksa, tüm semt sizin yuvanız olur. Sahip değil, ait olmaktır bu. Tahakkümün hiyerarşi doğuran dillerinden uzakta yaşama şansınız yükselir.

Çocukluğumda sert kopuşlar, vakitsiz terk edilişler ve dinmeyecek bir sıla hali vardı. Taşradan kente gelenlerde de benzer bir sıla duygusu buluyordum. Bir İstanbullu olarak bana benzemeyenleri dışlamayı düşünmedim. Aksine, buraya gelenlerden çok daha az İstanbullu olarak yaşadım. Bir ait olma ihtiyacı ile bana benzemeyenlerle özdeşleştim. Parçalamadan, tasnif edip tanımlamadan.

Kendimi onların gözünde 'bir İstanbullu' değil bir acemi olarak gördüm. Yaş bile benim için bir uçurum haline gelmedi, nerde kalmış sınıf veya ideoloji. Onların o 'mutlu çocukluk bahçeleri'ne olan özlemlerini dinlerken 'mutlu anı' eksikliğimi kapatmaya çalıştım beceriksizce. Ancak hayallerimde çoğalabildim.

Yalnız ve 'öteki' oldum Teşvikiye'de ben! Hele avlusundan geçtiğim camiden içeri ilk kez girdikten sonra. 'Değişmeden değişme'nin biçimleri, yolculuğumda bir dönüm noktası oldu...

İstanbul dışına çıktığımda kendimi daha sahici hissetmem de biraz bundan: **Aynı hikâyenin içinde yaşadığımızı burada başkası olduğum sürece anlayabiliyorum.**

lpekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP'li seçmenin biat etmekten başka yolu var mı!

Leyla İpekçi 19.04.2011

CHP Zonguldak milletvekili adaylarının açıklanmasının ardından aday adaylarından Yaşar Balcı ilk değerlendirmesini yapmış. Ereğli CHP eski İlçe Başkanı Balcı, mevcut listenin Ereğli'yi memnun eden bir liste olmadığını söylemiş.

Ereğli'nin hakkının yendiğini belirterek "Haberal'ı biz köylüye nasıl anlatacağız" diye de sormuş. Sadece köylüye değil, kentliye de: CHP'ye gönül veren sıradan seçmene Ergenekon sanıklarının aday gösterilmesi nasıl anlatılacak?

Gerçi bu soru daha baştan anlamsız, hepimiz biliyoruz. CHP yönetimi seçmenini ikna etmek gibi bir zahmete girmez. Şu âna dek zaten hiç girmedi. Aksine, söz konusu sanıkların adaylığına dair (Balbay, Haberal, Cihaner) seçmenlerinin böyle bir meselesi olmadığını belirtiyorlar. Yapılan anketlerden bu sonuca varmışlar.

Peki, bu kişiler seçilip parlamentoya girdiklerinde, bütün toplumun ikna olması gerektiğinde ne olacak? Bu soru da epeyce anlamsız. Zira sorgulamak, işin doğrusunu öğrenmek, merak etmek, gerçeği aramak gibi son

derece insani bir tutumunun dahi olmadığını ima ediyor CHP yönetimi. Bir açıklama yapma nezaketi göstermeden, tabanın itirazı yok diyerek!

Sanırım sanıkların işi CHP'den daha kolay. Örneğin Balbay'ın ne suç işlemiş olduğu kanıtlanırsa kanıtlansın, içeri atıldığından beri geçirdiği zamanın hesabını sorma konusunda her zaman haklı kalacak.

Cihaner'in adaylığının ise gazetelere yansıdığı kadarıyla, yine Baykal'ı kasetle düşüren odakların ortak baskısıyla gerçekleştiği söyleniyor. Demirel destekli Haberal'ın sağı temsil etmesinden sitem eden CHP tabanını sola yakın bir ismi aday göstererek rahatlatma çabası da varmış.

Yani CHP yönetimi tabanını ikinci bir sanığı aday göstermek suretiyle rahatlatma gereği duyuyor. Ama aday gösterdiği sanıkların ortada gezinen suç delillerine karşı herhangi bir rahatlatma gereği duymuyor.

Bütün bu iddialar ve söylentilerin dile getirdiği gibi belli pozisyonlar için çekişmek, strateji belirlemek, politik hesaplar yapmak, tehdit ve şantaj karşılığında itaat ilişkileri kurmak vesaire benim gibi sıradan bir vatandaşın anlayabileceği şeyler değil.

Ama herkesin gördüğü asıl mesele: Sanıkların da seçmenden oy isterken takındıkları vurdumduymaz tavır. Kendimi onların yerine koyuyorum. Hakkımdaki iddiaların yalan olduğunu sadece hastaneye gelenlere kitap dağıtarak değil, kamu vicdanına açıklayarak çürütmek için her şeyi yapardım. Çünkü oy verecekler karşı bir sorumluluk duyardım vicdanımda.

Aday sanıkların kendilerini savunma gereği dahi duymuyor gibi gözükken tavrının altında ne yatıyor peki? CHP'li seçmenin kendilerine biat edeceğini, ortadaki aleni kanıtları dahi sorgulamadan, güdülmüş bir biçimde onlara oy vereceğinden neye dayanarak bu kadar eminler?

Sanıklar Ergenekon davasına bir çöp yığını gibi baktıklarını ima ederek, hukuku baştan reddeder gözükerek, yargıçları hâkimleri tanımaz gibi davranarak CHP'ye çok büyük zarar veriyorlar.

Ortadaki suç kanıtlarını yok sayacak denli akıl tutulması içinde mi kalsın istiyorlar CHP seçmenin? Bilinmez. Ama şurası bir gerçek ki, böyle yaparak kendi gözlerindeki CHP'li seçmenin nasıl olması gerektiğini gayet net bir biçimde göstermiş oluyorlar.

Gelgelelim tüm bu itirazların hiçbir işe yaramayacağını da görüyoruz. Zira "Bu durumu köylüye nasıl anlatacağız" diye sitem eden Balcı'nın şu sözlerinde saklı CHP gerçeği:

"Bu liste Ereğli'yi üzdü. Ereğli'yi memnun etmedi. Biz kişilere bakmıyoruz. Ancak halkımız bu listeyi nasıl değerlendirecek, kabul görecektir mi? Önemli olan budur. Biz doğma büyüme CHP'liyiz. Listede yer almadım diye küsme gibi bir düşüncemiz olamaz. Her ne şartta olursa olsun ben ve arkadaşlarım CHP'nin başarılı olması için var gücümüzle çalışacağız."

Yani CHP'li seçmen tereddüt geçirse de, ikna edilmek için talepkâr olsa da, kuşkular içinde kıvransa da durum değişmeyecek: Gidip yine sanıklara oy verecekler.

Dönelim o halde bir kez daha başa: "Tabanımızın bu sanıkların adaylığından bir şikâyeti yok" demekle "Tabanımızın şikâyeti de olsa nasılsa bize oy verecek" demek arasında bir fark kalmıyor.

Yani: Adaylar en dehşetli suçlarla yargılsalar da bir, yargılanmasalar da. Nihayetinde CHP tabanındaki kanaat sanıkların her koşulda bu tabanı temsil edebilecekleri yönünde.

"Herkesin suçlu olduğu bir yerde artık kimse suçlu değildir" diyen Hannah Arendth'i anmakla yetinelim bir kez daha...

lpekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Özgürlük eşitlik kardeşlik'ten arda kalanlar...

Leyla İpekçi 22.04.2011

Ortadoğu kentlerinde bir süredir direniş bastırmak için kalabalıklara ateş açıyordu Emniyet güçleri. Etrafimdakilerin bazıları bu orantısız güç kullanan yetkililerin arasına sızmış provokatörlerden, yabancı ajanlardan vs. bahsediyordu. Kimiyse zorba diktatörlerin rejim bekçilerinin içine düştüğü çaresizlikten dem vuruyordu...

Nihayetinde orantısız güçle gelen ölümler şöyle ya da böyle, bizde de ara ara hep vuku bulan bir eylem. YSK'nın BDP'nin desteklediği bazı bağımsız adayları veto kararıyla başlayan şiddet, kurum geri adım atmış gözükse de dinmedi, dinmiyor.

Güneydoğu sokaklarında göstericiler polis panzerlerine karşı dozerler ile barikat kuruyorlar, çatışma kızışıyor. Yüzleri maskeli göstericiler polise taş, molotofkokteyli ve havai fişeklerle saldırıyor. Güvenlik güçleri biber gazı, gaz bombaları, plastik mermiler yağdırıyor. İl başkanlığı binalarının önünde yeni provokasyonlar vuku buluyor. Ve sonra hemen her çatışmada olduğu gibi, hayatının baharında bir çocuk öldürülüyor.

İbrahim Oruç. Göğsüne ve başına isabet eden kurşunlarla... İki çocuk ise yaralanıyor. Ya kaza kurşunu, ya kalabalığa sızmış provokatörler, ya orantısız güç, ya şu ya bu... Hangisi gerçek olursa olsun, sonuç değişmiyor. Kimin haklı, kimin mağdur, kimin direnişçi, kimin zorba olduğu birbirine karışıyor. Çünkü bu şiddetin kazananı yok.

Öfke ve intikam hissiyle çatışmak saldırganlıktır. Direniş değildir. Çatışmanın iki tarafındakiler için de geçerli bu. Ama artık direnişin ölçüsünü belirlemek imkânsız. Bizi çatıştıranlar direnişin dilini konuşmamıza izin vermiyor ne zamandır.

Bizde yaşananlar ile Ortadoğu'da olanlar arasında bir bağlantı var mıdır bilmiyorum ama varsa bile bu bağlantıya sığınmadan, kendi zorbalığımızın üstesinden gelmemiz gerekiyor.

Ortadoğu'ya dönersek... Ortadoğu'da zorba diktatörlere karşı başlatılan direniş, bazı hegemon devletlerin çatışmayı yönetme manevraları sayesinde giderek yayılacak ve süre olarak da uzayacak gibi görünüyor.

Böyle giderse daha uzun süre Batılı hegemonik güçler tarafından uzatılmış iç savaş görüntüleri izleyeceğiz. Ve her seferinde birileri "Aman bu şiddet bize sirayet etmesin" derken, kendini içinde bulmaya devam edecek.

Ortadoğu'da halkların direnişini örgütleyerek kendi çıkarları doğrultusunda organize etmeye çalışan devletler ise eskisi gibi orta vadeli planlar bile yapamıyorlar artık. Küreselleşme belirsiz yönle evrildikçe kaosu yönetmeye çalışan proje mimarları ve stratejik uzmanlar yeni planlar çizmekte zorlanıyor. Ortadoğu masası şefleri daha ayrıntılı dosyalara gömülmek zorunda kalıyorlar.

Ortadoğu'ya eğer adaletle hükmeden demokrat liderler hâkim olursa, hegemonik devletler kendilerine ayırdıkları refahı, kapitalizmi ve özgürlük ortamını tamamen yitirebilirler.

Çünkü eskiden Ortadoğu'daki savaş ve iç savaşlar, silah piyasasını canlandıracak olduktan sonra, ceset, kan ve gözyaşı uluslararası planlara dipnot bile olamıyordu. Şimdiyse tam tersi, bizzat çatıştıranlara –yani Batılılara- sıçramadan dinmesi mümkün görünmüyor bu çatışmaların.

Ekonomik üstünlüğünü hızla yitirmekte olan Amerika ve AB kentlerinde yakında Ortadoğu'dakine benzer halk isyanlarıyla karşılaşmak işten bile değil. İşte bu tehlike yüzünden Batılı devletler, kendi halklarına korku pazarlamak durumundalar. Ortadoğu'daki çatışmalara karadan, havadan müdahale edebilmek için meşru bir gerekçe bulmak zorundalar.

"Şimdi Ortadoğu'ya operasyon yapmazsak, Ortadoğu'da İslami devletler kurulur" diyerek halklarını kandırmaktan başka bir söylem geliştiremiyorlar ne zamandır. Benim derdimse başka:

Bugüne dek düşman üretip, düşmanı üzerinden beslenen hegemonik sistem, 'görecelilik' hesabına kilitlenmiş algısı sayesinde kendini ayakta tutuyordu: "Sen geri kalmışsan ben ilerideyim, sen zayıfsan ben güçlüyüm, sen başarısızsan ben haklıyım!"

İlerlemeci bakış, işte tam da bu algıyı yitirirse –ki yitirmek üzere- karşısındakine hükmetmenin gerekçelerini kolay kolay oluşturmaz halkları nezdinde. Bunun adı, daha önce de belirttiğim gibi, ne emperyalizm, ne de post kolonyalizm artık.

Bu, başlı başına kendini içinden çürüten, insanı insana kul etmeye odaklı algının, yani 1789'un son dönemeci. 1789 devrimini oluşturan ve salt bunu gündeme getirenlerin tekelinde olduğu varsayılan değerlerin evrensel niteliklerinden koparılmış olabileceği artık daha çok kişi tarafından dillendiriliyor.

Bu değerlerin küresel kayganlık döneminde geçerliliğini hızla yitirmesi insana şu soruyu da sorduruyor gecikmiş olarak: 'Özgürlük, kardeşlik ve eşitlik' ilkesi acaba evrensel değerlerimizin tamamı mıydı?

Bir de şunu: 1789'la gelen 'özgürlük, eşitlik, kardeşlik' ilkesinin bizi bıraktığı bugünkü sefil durakta birbirimizle çatışıp dururken insanlığın 'evrensel değerler havuzu'na koyacak başka hiçbir değer kalmadı mı?

lpekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yolların belleğinde...

Leyla İpekçi 29.04.2011

Karacadağ'ın yorgun taşlarına izini bırakan, yer yer küllerle kaplı bir belleğin patikalarında gezindiğimiz bir baharı hatırlıyorum. Güneydoğu'nun sınır köylerinde yer ile gök arasında varoluşu hatırlatan yegâne izin elektrik direkleri olduğu uzaklıklarda kayboluşumuzu...

İssız mezralar geçtikten sonra vardığımız Soğmatar'ın ılık taşlarında dağ hikâyeleriyle büyüyen çocukların arasına karıştığımız o baharı... Ovada yüzen fıstık ağaçlarından Rumkale'nin burçlarında esen rüzgârda kalakalışımızı...

Taşın rüyasındaki hâlâ aynı rüzgâr belki. Ama şimdi, bu baharı bambaşka bir coğrafyada karşılıyoruz. Ilgaz Dağı'nın eteklerinde, eriyen karın sularıyla birlikte çam ormanlarından aşağılara doğru akıyoruz. Baharın derinliklerinde devam eden kışa...

Karabük'teki sanayi bölgesini geçtikten sonra vardığımız Safranbolu'da, evet, kışın son günleri devam etmekteyken, yalnızca sezgisel bir bahardı karşılaştığımız. Beyaz çiçekli vişne, erik, kiraz ağaçlarını saymazsam tabii.

Osmanlı konaklarının ı ışık, bahçe ve su ile olan ilişkisini anlayabilmek için ille avlusunda, ahşabında, taşında yaşamalıyız. Ama bu konakların temsil ettiği yaşam biçimi çoktan çekildi gitti karasularımızdan. Şimdi restorasyonlar ve onarımlar dönemi.

Bu sayede belki yaşamasız bıraktığımız konaklara bizi döndüremiyor ama yalancı baharların zevkine varabiliyoruz. Artık olmayan bir hayatı yaşıyor gibi yapabiliyoruz. Bu büyük bir ihtiyaç. Çünkü bizi yeniden insani olana, toprağa, suya, taş, rüzgâra yaklaştırıyor.

Şam'da, Antep'te veya Saraybosna'da girdiğimiz Osmanlı konaklarında bazen hayallere dalar, bazen de zamanın ruhuyla çarpışırdık. Serin yaz ikindilerinde avludaki ceviz ağacının gölgesinde dinlenen ahali yerine, park etmiş arabalar gördüğümüzde mesela! Otopark olarak kullanılan bu avlularda aniden hüznle dalgalanırdık.

Burada ise hüznün yerini sevinç alıyor. Turizm için canlandırılan yöresel nitelikler sayesinde, Safranbolu'da şimdi birileri yaşıyor sahiden de: Uzakdoğulular. O kadar ki, esnaf artık Japonca konuşuyor. Ve cam üzerine ebru yapan bir zanaatkârın güne uygun takılar yaptığını görmek umulmadık umutlar yeşertiyor insanda.

Yerliler ise yukarıda, Cumhuriyet caddeleriyle Atatürk büstlü meydanların çevresinde kurulmuş yeni şehirde yaşıyor. Bu yüzden memleketin kuzeyinde ya da doğusunda, hemen her yerinde: Birörnek kasabalar doğuyor on yıllardır. Örneğin Halfeti'de, Birecik Barajı nedeniyle yükselen sulardan kaçmaya çalışan halkın yukarı tarafta yerleştiği yeni Halfeti'nin meydanı da aynı özellikleri taşımak zorunda.

'Yeni hayat'ın işte bu birörnek ve kargacık burgacık mimarisinin görkemini sildiği tarihî bir kale veya bir mabet gecelerle gündüzleri nöbette geçirirken: Kasabanın en akıllı tek binasına konuşlanmış alışveriş merkezleri gece gündüz dolup taşmaktadır artık. Hemen her yerde. Yegâne mabet. Savunulacak tek kale!

Ahşap Osmanlı konağının içindeki salonda oturuyoruz, bir taş havuzun önünde. Sularında ışıkla gölgenin bitimsiz oyunu sürerken, pirinç musluktan ince bir sicim gibi akmakta olan suya ney sesi eşlik ediyor. Kopup geldiği sazlıkları özleyen ney, bu ahşap iç mekânda su ile hayat veriyor ruhumuza. Sükûnet ve huzurun şarkısı. İyi geliyor ruhumuza.

Yakınlardaki Yörük köyünde ise hurdaya çıkmış bir mazinin son günleri yaşanmakta. Sincaplara, kuşlara, farelere terk edilmiş boş konaklar. Hatıra dolu. Devamlı İstanbul'a göç vermiş. Sahipleri hiç değişmediğinden evler öylece duruyor. Ama tarlalar ekili. Tek tük yaşayanı da var. Çanak antenleri. Saksı çiçekleri. Bir de onarılmış konak, gezmeye getirilen turistlere satılmak üzere safran sabunu, ahşap eşya, köy erişttesi. Sonra taze ekmek, onarılmış sebil, açık bir kahvehane. Ta İstanbullardan getirilmiş rengârenk birkaç lale, kurtlanmış ahşaba kavuşarak ölmüş asma dallarını izliyor.

Bu topraklara ait Osmanlı Türk mimarisinin halen az çok 'görülebilir' olması Çamlıhemşin'deki Rus mimarisinin etkisiyle yapılan ahşap konakları çağrıştırıyor bana. Orada da halk kendini büyük oranda şehirlere atmış, ama yazları geliyor, evine az çok göz kulak olabiliyorlar. Büsbütün yaşamasız bırakmıyorlar konaklarını.

Batı Karadeniz'deki Osmanlı Türk mimarisini onarmak ve canlı tutmak için, ulaşım imkânları doğuya göre daha elverişli olsa da, sanki daha geç kalınmış. Mekânların bitişi, bu usul usul sona eriş geçmişin izlerine daha geç etki ediyor. O yüzden en sonraya kalan yine bu görkemli geçmiş oluyor.

Yolda olmak, şeylerin ilahi kımıltısına dokunabilmek için eşsiz bir olanak. Çünkü hemen her kayboluşun, sona erişin, yitip gidişin gerisinde bir varoluş var. Bir hayrat mesela! En ıssız tepelerde, en sessiz konakların önünde: İsmiyle 'canlı' bir hayırseverin ruhuna Fatiha yollayıp kana kana su içiyor, duayla gelen dirilişin eşliğinde canlanıyoruz her defasında. (Devam edeceğim.)

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sivil anayasanın ruhunu birlikte diriltirken...

Leyla İpekçi 03.05.2011

Seçim öncesi yeni anayasanın yapıtaşlarının, felsefesinin, içeriğinin ülkedeki siyasi sistemin işleyişi üzerinden tartışıldığı '**Yeni Dönem, Yeni Anayasa**' başlıklı bir **Abant Toplantısı**'ndaydım haftasonu. En hararetli tartıştığımız 'mesele' temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınmasıydı.

Ondan önce de **TESEV**'in açıkladığı '**Türkiye'nin Yeni Anayasasına Doğru**' başlıklı raporunun tanıtıldığı toplantıdaydım. Aynı günlerde '**Barış Girişimi**' tarafından düzenlenen '**Barış Kurmak**' adlı uluslararası konferansta barışı yeni anayasa yapım süreci içerisinde değerlendirmeyi de denemiştik.

Yine aynı günlerde **Helsinki Yurttaşlar Derneği**'ndeki toplantıda vesayetçi, bürokratik, militer sistemin dönüşüm sürecini anlamaya ve anlamlandırmaya çalışırken yerinden/ yerel yönetimler üzerinde epey zihin açıcı konuşmalar yapmıştık. Tıpkı **Barış Meclisi**'nin açıkladığı '**Barış İçin Eşit Yurttaşlık Bildirgesi**'nin içeriği hazırlanırken yaptığımız gibi...

"Seçim barajının düşürülmesi, daha fazla demokrasi ve özgürlük sağlanması, anadilde eğitimin anayasal güvenceye kavuşturulması, ırkçı, ayrımcı ve cinsiyetçi olmayan bir anayasa hazırlanması..." Bütün bunlardan, benzer öneriler ve taleplerden söz etmek bu dönemin vazgeçilmezleri arasında.

Belki tam da bu yüzden '**yeni anayasal süreç**' içindeyiz epey zamandır. Yine bir süredir hep birlikte dahil olduğumuz '**Yeni Anayasa Platformu**' ve onun aktif üyeleri Türkiye'nin her yerinde toplantılar düzenleyerek vatandaşın taleplerini dinliyor, hakkaniyet ve adaletin temelinde oluşturulacak hukuki söylemleri bu çerçevede geliştirmeye çalışıyorlar.

Siyasetçiler her ne kadar anayasa taslaklarını seçim sonrasına bırakmış da olsa, bizler, yani sivil toplum, uzun zamandır durup dinlenmeksizin bu meseleleri 'açmaya', 'açıklamaya' çalışıyoruz. Barış derken, Kürt meselesi derken, temel hak ve özgürlükler derken aslında sivil anayasamızın ruhunu oluşturuyoruz hep birlikte. Hepimiz kendi bildiğimiz dilde.

Yeni anayasa, öncelikle devletin demokratik ve çoğulcu yapıda örgütlenmesini düzenlemeli kuşkusuz. "Hak ve özgürlükler katalogunu tanımlayıcı, sınırlayıcı ve seçici değil, hak ve özgürlükleri tanıyan ve güvence altına alan içerikte olmalıdır," Abant Toplantısı'ndaki bildirmede belirtildiği gibi.

Eser Karakaş'ın Abant'ta, son derece sahici bir sesle, "Ben neden temel hak ve özgürlüklerimi müzakere edeyim ki, onlar zaten benim doğal haklarım" diye itiraz ettiği ve hepimizin de "Yaaa, elbette öyle" diyerek desteklediğimiz toplantıda, kendi adıma yine de şunları belirtme gereği duydum:

Elbette temel hak ve özgürlüklerimizin müzakere veya pazarlık konusu edilmesi dahi kabul edilemez. Ama sorun şu ki, bu sistem bize bugüne dek neredeyse en çok temel hak ve özgürlüklerimizi müzakere ettirmişti!

İnsanın kendi dilinde ailesiyle konuşması, kendini savunması veya anadilinde eserler vücuda getirmesi temel bir hak değil miydi? Peki ya zulüm karşısında adalet talep etmek? Örneğin faili meçhul kalmış cinayetleri, yargısız infazları sorgulamak, devletten soruşturma ve yargılama talep etmek temel bir hak değil miydi?

Soruları daha da genişletebiliriz tabii: Askere yolladığımız evladımızın intihar mı ettiğini yoksa kazara mı öldüğünü yoksa bilinçli bir biçimde mi öldürüldüğünü sorgulamanın, gözaltında ölen evladımızın nasıl öldüğünü merak etmenin dahi suç ve hainlik addedildiği bir ülkede yaşamıyor muyduk?

Otuz yıldır bitirilmek istenmeyen bir savaşın kimlerin cebini nasıl doldurduğunu sorgulamanın suç sayıldığı, kayıp evlatların akıbetini merak etmenin bölücülük sayıldığı bir ortamda: Temel hak ve özgürlüklerin tanımını neye göre yapmıştık ki on yıllardır?

Mademki artık çoğulcu, sivil ve hakkaniyetli bir anayasayı hep beraber 'yapma' sürecindeydik, öncelikle 'resmî ideoloji' olarak benimsenmiş dilin anayasanın ruhundan silinmesi gerekmiyor muydu?

Eğer vesayet kurumu olarak çalışan kurumları 'normal işlevlerine' kavuşturmaktan ve bahsediyorsak, önce vesayeti içselleştirmiş bireyler olduğumuzu da hatırlamakta fayda vardı.

Çünkü bu resmî ideolojinin ürettiği vesayet dili maalesef çok uzundu: Hem milliyetçi, hem laikçi, hem ulusalcı, hem İslamcı, hem ilerici seslere bürünüyor, hepsinin söyleminden gerektiği kadar çalarak kendi ideolojisine yeni sözlükler yazıyordu. Seksen yıldır bizi kamplaştırırken dahi, kendi terminolojisiyle çatıştırıyordu hiç fark ettirmeden!

Murat Belge, 82 Anayasası'ndan bahsederken, üzerinde bu kadar muhalefet olup bu kadar uzun zamandır bir türlü değiştirememiş olmasını çelişkili bulduğunu söyledi toplantıda. Bence bunda hiçbir çelişki yoktu. Zira üzerinde herkesin muhalefet etmesinde uzlaşılmıştı bu anayasanın!

Sonra bir daha hiçbir taslak veya öneride (hatta son referanduma sunulan değişiklik paketinde dahi) bu kadar güçlü bir uzlaşma sağlanamadı! Şu sözleri Özbudun'ların anayasa taslağı Meclis'te hiç müzakere edilmeden rafa kaldırıldığında ne çok iştmişti değil mi: "Müzakere edemeyiz, çünkü bu AKP anayasasıdır, mutabakat yoktur."

Abant bildirgesinde siyasi partilerin somut önerilerini seçime dek ortaya koymaları çağrısında bulunuldu. Bir dört yılı daha aynı gerekçelerle yitirmek istemiyoruz bizler, yani halk. Ama ya siyasetçiler?

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Akbabaların zaferi

Leyla İpekçi 06.05.2011

Öldürme ve gömme yöntemlerinin tıpkı katletme biçimleri gibi teşhir nesnesi haline geldiği bir dünyada birbirimizi yaşatmayı başarabiliyor muyuz?

Bence giderek daha az... Çoğunlukla yaşamasız bırakıyoruz birbirimizi. O kadar ki, artık kendini ateşten dev ekranlarda görünür kılmak, görüntüsüyle var olmak başlı başına bir şiddet içeriyor. **Göze çarpmakla gelen zafer: Zihinaltıma hitap eden en etkili tahakküm modeli.**

Sorun şu ki, bu tahakkümün öznesi, başta da belirttiğim gibi öldürme ve gömme biçimlerimiz oldu büyük ölçüde. Gün geçmiyor ki bir mahallenin çöp konteynirinde kesik bir bacak bulunmasın. Bir kadın, vücudu delik deşik edilmiş halde otluklara fırlatılmış olmasın. Ya da bir bebek, aynı şekilde...

Bu dehşet görüntüleri sanal âlemlerde çoğalarak zihinlerimizi tutuşturuyor durmaksızın. Bir kara duman, kesintisiz biçimde yükseliyor üzerimizden. **Aleni nefretler, banal hazlar, sığ sularda kulaç attıran intikam hırsları... Hepsi malzeme taşıyor kara dumana.**

İster bin Ladin'in sonradan sahte çıkan delik deşik görüntüleri olsun, ister Saddam'ın asılırkenki görüntüleri... Söz konusu 'ilkel dünya'nın 'barbar diktatörleri' olduğunda ne kadar da kolay oluyor imha edilmelerinden zafer devşirmek.

Buna Erdoğan'ın konvoyuna yapılan saldırıya sevinenlerin ruh halini de ekleyebilirsiniz. Kaddafi'nin küçük oğlunun öldürüldüğünü duyanların zafer naralarını da. Dev ekranlar karşısına toplanıp bir yandan sandviç yiyip, bir yandan adına 'operasyon' denerek nazikleştirilen bir saldırganlığı şevk ve hevesle izliyoruz... Yalnız biz değil, Beyaz Saray'da toplanmış 'yetkililer' de.

Onların bin Ladin'in imha edildiği operasyonu izlerken çekilmiş görüntülerinden bahsediyorum. Kimi bir aksiyon filmi seyrediyormuş gibi (çünkü aslında tam da onu yapıyor) koltuğundan öne eğilmiş, merakla bekliyor olacakları. Kimi dehşete kapılmış, belki kalakalmış olduğu yerde ama göz yumuyor.

Bir diğeri duyarsız görünmeye çalışıyor ama gözünü alamıyor gördüklerinden. Beriki tiksinti içinde, adeta oh oldu der gibi bakıyor. Görüntüleri kaydetmekle uğraşan ya da teknik işlemlerle boğuşurken arada bir olup bitene baktığını anladığımız başkaları da var. Hayat onlar için devam ediyor. Tabii görev de.

İtaat etmenin hafifleten sorumluluğu! Çoğunluğun resmî bir dilde onayladığının doğru ve meşru kabul edilmesi bu yüzden çok kolay.

Neonlar altında zorbalığı izlettirmek: Karşısında saldırganlıktan, zulümden zevk alan röntgenciler yaratıyor. İster Kaddafi'nin ailesi olsun, ister bin Ladin. Nasılsa düşman! Zulümle imha edilmelerinde, yargısız infaz edilmelerinde bir beis yok. Tabii bunu izlettirmekte de.

Aksine, gücün zaferini izleyen kitleler, güçlü olanın haklı olduğunu düşünür. Bunu hiç sorgulamaz bir daha. Dünyanın en şöhretli zorbaları da olsa, onları yargısız infaz etmenin insanlığımızdan çaldığını boşuna haykırıyoruz. Politik olarak bir karşılığı yok.

Hâlbuki güçlü olanın haklı olduğu dünyada, güçlüye boyun eğmek, itaat etmek bir tür şiddettir.

Güçlünün haktan yana olduğu sanrısına kapıldığımızda, artık hak yok demiş oluyoruz. Hak yoksa hakikat de yok. Sadece sanrılar, saptırılmış gerçekler, kurgulanmış yalanlar var. Uсталıkla.

Ladin'in öldürölüşü Obama'nın yeniden seçilmesine yaramayacak sadece. Obama, kendisini yeniden seçtirmek için Ladin'i bir 'katliam şov' ile imha edenlerin kucağına oturacak. Artık onların bir dediklerini iki etmeden belki İran'a saldırma emrini verecek. Belki Ortadoğu'da daha zalim politikalar uygulamak zorunda kalacak vesaire.

Görünürde dünyanın en güçlü adamının da itaat ettiğı bir güç var, çünkü bu emir itaat zincirine dayalı dünyada.

Zulmü iştahla izlemenin sorumluluğunu duymayan bir gözün değerleri silikleşir giderek. Çünkü gözün neye baktığı, kulağın neyi duyduğu belirliyor biraz da insanlığımızı. Maktulü hangi yöntemle öldürdüğü, bir saklı-açık göz estetiğı olarak kendini göstermek, pazarlamak istiyor. Ve ceset teşhirciliğı... Ve röntgenciliğı bizi akbabalaştırıyor.

En hileli yöntemlerle hareket edeni vur emri verenlerin gücü gözümüzü kamaştırdıkça, kalabalıklara ateş açanları hafifletici nedenlerle mazur gördükçe... Bunan adına zafer diyoruz sonra.

Bizde ise... Bir yanda Erdoğan'ın konvoyuna saldırı düzenleyerek "şehitler ölmez" sloganlarının yükselmesini sağlayacaksınız. Diğer yanda örgüte operasyon düzenleyerek ateşkes sürecini suiistimal edecek ve suçun bütününe hükümete yıkacaksınız.

İki eşit güç birbiriyle çatışıyor görüntüsünü kurgulayıp "yiğin birbirinizi" kıvamında tutacaksınız hepimizi. Bu bitimsiz savaşta barış pazarlıkları yapmayı akbabalara bıraktık çoktan.

Örtülü operasyonlarla öldürme emri veren provokatif güçler, içte veya dışta yeni bir öcü yaratıp küresel savaşa devam etmek zorunda mı ilelebet? Bu çaresizliğin adına daha ne kadar zafer kazanmak diyeceğiz? Nereye kadar?..

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Birlikte yaşamamanın dilleri

Leyla İpekçi 10.05.2011

Erkam Tufan Aytav'ın "Türkiye'de öteki olmak" adlı önemli çalışmasında yer alan söyleşilerden biri de Profesör **Arus Yumul** ile yapılmış. "Sorun eşitsizlikle başladı bu topraklarda" diyor. Osmanlı'da eşitsizliğe dayalı bir hoşgörü vardı. Eşitlik talebi geldiğinde sorun ortaya çıktı... **Bugün hoşgörüden değil eşitlikten bahsetmek gerekiyor."**

Bu sözlerin haklılığı tartışılmaz. Ancak şu da tartışılmaz ki, 1789 sonrasında doğan özgürlük, kardeşlik ve eşitlik talebinin içinde ilk filizlenen duygular milliyetçiliğı ortaya çıkardı. Milliyetçilikler de bugünün çokparçalı dünyasında çeşit çeşit elbette. Ama insanların devlet karşısında insanca yaşama hakkı olan eşitliğı, temel hak ve özgürlüklerini yaşayabilmesini getirmedir.

Aksine milliyetçilik sadece ötekini düşmanlaştırmakla kalmadı, ulus-devletlerin bizzat kendi vatandaşlarını tektipleştirmesine, homojen kimliklerle tanımlamasına katkıda bulundu büyük ölçüde. Bugün Avrupalılar, özellikle de 1789'un taşıyıcısı olan Fransızlar kendi kimliklerini '**ötekileştirdikleri Müslüman göçmenler**'

üzerinden yeniden tanımlamaya kalkışıyorsa: **Eşitliğin evrensel koşullarının belki de hiçbir zaman tam olarak sağlanamadığını itiraf etmek gerekiyor.**

Ne Cumhuriyet döneminde, ne Osmanlı'da, ne Avrupa'da, ne de başka coğrafyalarda. Zira eşitliğin tanımını yapacak olan aygıt, geri kalanları tanımlamanın getirdiği tahakkümle her koşulda bazılarını daha fazla eşit, bazılarını daha az eşit bırakacaktır, bırakıyor.

Dünkü *Taraf*'ta Neşe Düzel'e verdiği söyleşide Profesör **Ayşe Kadioğlu**, çokkültürlülüğün Avrupa'da yeniden kendi evrensel ölçülerini kazanabilmesi için Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin bir süredir devam ettirdiği çalışmalarda tartışılan çözüm önerilerinden bahsediyor.

Avrupalıların en fazla tahammül edemediği farklılığı "kültürel farklılık" olarak tanımlıyor Kadioğlu: **"Din, görüntü, kıyafet bunun içinde."**

Eşitliğin değil tahakküm içeren bir hoşgörünün olduğu Osmanlı'da **"kültürel farklılıklar"** aleni olarak görünür kılınmıştı. Daha yolda yürürken kimin Rum, kimin Ermeni, kimin Müslüman olduğu "görünürdü".

Buna bir de farklı cemaatlerin bugün idealize ettiğimiz gibi iç içe değil yan yana yaşama özelliğini ekleyin. İnsanlar cemaatler halinde, kendi benzerleriyle birarada, farklı olanlarla ise ancak yan yana yaşarlardı. İç içe geçmezler, karışmazlardı. Ama birlikte bir medeniyetin çokparçalı kültürünü oluşturlardı kendileri kalarak.

Bugün ise böyle bir dünyaya geri dönmek hem imkânsız hem gereksiz. Gelgelelim geniş Avrupalı kitleler de Osmanlı'daki gibi farklı kültürlerle iç içe değil yan yana yaşamayı tercih ediyorlar artık.

"Avrupa'nın değerlerine geri dönülmesini isteyenler Türkiye'nin üyeliğini olumlu buluyor" diyor Kadioğlu ama ekliyor: **"Avrupalılığı bir kimlik olarak görenler ise Türkiye'nin üyeliğine olmaz diye bakıyorlar."**

Cumhuriyet döneminde, ta 90'lı yıllara dek bizde kimliklerini aleni olarak ifade edenler çok azdı. Yumul'un dediği gibi "Sizi dışlayan bir toplumda ya kimliğinizi tamamen reddedersiniz ya da içe kapanırsınız".

Bugün şunu çok somut bir biçimde söyleyebiliriz ki: İster laik ulusalcı, ister muhafazakâr milliyetçi kesimlerde olsun Türklük bir kültürel proje, bir çoketnili medeniyet kuramadı, aksine, giderek politize olmuş bir etnisite vurgusuna dönüşerek, farklı kökenden gelenleri dışladı. (Avrupa'nın bugünkü kimlik krizine bir örnek deneyim olabilir bu.)

Hrant'ın katledilmesine giden yolda "Türklüğe hakaret etti" algısı bu yüzden halen geniş kitleler nezdinde çok etkili olabildi. Farklı etnik kökenlerden gelenler, sokakta yürürken dahi kendi anadillerinde konuşamadılar. Yani kadim dünyada **"alenen ifade edilen kimlikler"** yerine Cumhuriyet boyunca **"üzeri örtülmüş kimlikler"** ile var olmamız istendi hepimizden.

Kimliklerimizin üzeri örtüldükçe korkularımız arttı, ötekilerden uzaklaştık, **'tekinsiz'** alanlara açılmak yerine kendi içimize kapandık. Yan yana yaşama pratiğinden birlikte yaşama pratiğine geçmek bir yana, yan yana dahi yaşayamaz hale getirildik.

Kimlikler alenen ifade edilmediği sürece eşit olabildik sadece. Kürt olduğumuzu söylemediğiniz sürece... Ermeni olduğumuzu gizlediğimiz sürece vatandaştık. İnandığımız gibi örtünmediğimiz sürece Müslüman'dık.

Yumul'un da Kadioğlu'nun da işaret ettiği gibi dünyada kimlikler akışkanlaşırken, çokkimlikli özelliklerimizi keşfederken, Avrupalılık kimliğine yapışıp kalanların çözüm üretemeyeceği ortada.

Benim sorularım ise şöyle: Birlikte yaşamamanın yegâne yöntemi olarak farklı kültürlerden gelen bireylerin iç içe geçmesini savunuyorsak bu şekilde bizde veya AB içinde evrensel bir eşitliği sağlayabilecek miyiz? “Din, görüntü ve kıyafet” konusundaki tahammülsüzlükleri kimin dilindeki sözlük anlamlarını kabul ederek gidereceğiz?

Kimlik temelli farklılıkların korunması asimilasyon ile entegrasyon sorunları arasında bir yere mi sıkışacak? Yerel, etnik, kültürel kimliklerimizin “aleni biçimde görünür” olmasıyla çoğulcu ve kuşatıcı bir medeniyet kurmak imkânsız mıdır?

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yakıcı gerçeklerin susturamadığı masallar

Leyla İpekçi 13.05.2011

En son ne zaman bir masal dinlemiştim... Hatırlamıyorum. Okumuştum ama dinlemek başka. Hele televizyondan sürekli kötü haberlerin yayıldığı, sanal ağlardan yalanları gerçek gibi kurgulayan onlarca haberin aktığı bir dünyada... Bir masal okumak ve okurken gözlerinden yaş akması mümkün müdür hâlâ?

Anadolu Kültür’de bir toplantıya gitmiştim. Mevzu acıtıcıydı yeterince. Paketlenmiş halde duran bazı renkli kitaplar giderayak ilgimi çekti. İyi ki de çekmiş. İsveç Yazarlar Birliği ve Anadolu Kültür ortaklığıyla gerçekleştirilen ve İsveç Konsolosluğu tarafından desteklenen çalışma kapsamında, çocuk hakları konusunda farkındalık yaratmayı amaçlayan İsveçli yazar ve çizerler hikâyeler oluşturmuş.

Hikâyelerin çizimleri ve çizimlerin hikâyeleri İstanbul, Çanakkale, Bursa, Samsun ve Diyarbakır’da düzenlenen yaratıcı yazı ve resim atölyelerinde çocuklar tarafından üretilmiş. Ve Ayrıntı Yayınlarını işbirliğiyle basılmış gelmişler bize dek.

Akdeniz’de mültecilerin ölümüne terk edilişi, Silopi’de polisler saldırdı, içinden çıkılmaz bir hâl alan KCK soruşturması, Ergenekon davasında savcılara tehdit... Derken bir masal okudum! Ve yitirdiğimiz çocukluğun masumiyetine sığındım. Sizinle de paylaşıyorum bu masalın kısaltılmış versiyonunu.

***

“Biliam benim en sevdiğim kuzenim. Onunla ikiz gibiyiz. İkimiz de beyaz taş koleksiyonu yapıyoruz. Ve ikimiz de düşünmeyi seviyoruz. Nisan ayında bir gün, rüzgâr kuzeyden eserken, bütün evi yemek kokuları sarmıştı. Hastaneden yeni dönen anneannemin bir sürü ziyaretçisi vardı. İşte o zaman Biliam ile ben bir süre düşünmeye karar verdik.

Ama evin her tarafında temizlik vardı ve çok gürültülüydü. Akrabalar ve sandalyeler ve tabaklar ve tavalar ve mini minik kuzenler... Böyle bir durumda insan düşüncelerini duyabilir miydi? Balkon soğuktu. Yan yana saksılar vardı. Çiçekleri kurumuş, toprakları karışmıştı. Tekrar içeri girdik, arkamıza bir parça rüzgâr takıldı.

Teyzem: Kapatın şu balkon kapısını! Amcam: Tam da anneannenin üzerine esiyor, hem de kadın ölm... Çığlık kısa sürede ağıda dönüştü. Bu minik kuzenlerden biriydi. Parmağını kesmişti. Çok değil. Babam bağırırdı: Yara bandı getirin. Biliam ile ben yara bandı getirmek için banyoya koştuk. Kapıyı kapattık. Derin bir nefes aldık.

Aynı anda aynı şeyi düşündük. Çiçek saksılarını, anneannemi. Saksılarda kurumuş toprağı ve beyaz saçı. Anneannemin beyaz saçını.

Annem bağırdı: İçeride ne haltlar karıştırıyorsunuz? Yara bandı almaya geldik. Biliam zor duyulur bir sesle: Düşündük! Biliam'ın babası da geldi: Kavgı etmeyin çocuklar. Kendinize sahip olun! Sanki bir yanlış yapmış ya da suç işlemiş gibi.

Derdimizi anlatabilir miyiz? Onlara anlatmak mümkün mü? Yalnızca bazı şeyler hakkında biraz düşünmek istediğimizi... Hayır! Bu imkânsız! Gürültü. Temizlik. Akıabalar ve konuşmalar. Ama her şeyden önemlisi: Pencerenin yanında, her zamanki koltuğunda oturan anneannem.. Onun beyaz saçları. Solgun yanakları. Duvara dayalı koltuk değnekleri.

Anneannemin etrafında bir sessizlik ve kuru gül yapraklarının kokusu var. Bir süre ona baktık. Sonra büyük, bol çiçekli şalını ödünç alıp oturduğu koltuğun arkasına çadır kurduk. İçine girdik. İçinde çiçek kokuları. Doğan ve batan güneş vardı. Gezinebileceğimiz bir ortam. Hep teneffüslü bir okul. Ve denize açılabilceğiniz bir yelkenli.

Bir yapboz gibi düşündük. Onun değişik parçaları gibi. Her parçayı evirip çevirdik. Balkondan içeri alınmayan üşümüş rüzgârı, beyaz saç örgüsünü. Taşları, kırmızı çiçekleri. Açılıp kapanan kapıları, ağlayan komşuları düşündük. Çiçeksiz saksıları düşündük. Saksısız çiçekleri. Anneannesiz bir hayatı düşündük. Hayatsız bir anneanneyi.

Çadırın içinde dünya vardı. Dışında ise bağıran insanlar. Bizi arıyorlardı. Çadırımızı bulup yıkacaklardı. Tam o anda anneannem uyandı. Bizim solgun, iliklerine dek hasta, yorgun anneannemiz: Çocukları rahat bırakın, düşünmeye ihtiyaçları var, anlamıyor musunuz? Annem: Ne düşünecekler? Canları ne isterse!

Öyle de yaptık. Sonra dışarı çıktık ve anneanneyle konuştuk. Daha çok bize anlattığı masaldaki gülen narla gülen ayıyı... Anneanne: İnsan düşünürse resimler ve sözcükler bulur. Resim ve sözcükler bulduğunda, sorular keşfeder, sorular sorduğunda daha fazla sorular keşfeder. Hiç cevap bulamaz mı dedi Biliam. Anneannem: Bazen bulur!

Bir gece bizi uyandırdı. Onu izlememizi işaret ederek balkona çıktı. Masal kokulu, bol çiçekli şalını yere serdi. Şaldaki çiçekleri toplayıp, çiçekleri kurumuş saksılara diktik. Beyaz taş koleksiyonumuzu getirip çiçeklerin etrafına diktik. Sonra şalını topladı. Gökyüzündeki minik bir yıldızı işaret etti.

Ben biraz da orada yaşayacağım diye uçmaya hazırlandı. Anneanne bir çiçek kalmış diye şaldaki çiçeği gösterdim. O deden için... Ay gibi gülümsedi ve uçu. Ertesi gün okuldan döndüğümüzde anneannem yatağında yoktu. Gece Biliam ile balkona çıktık. Çiçekler rüzgârda oynuyordu. Ve uzakta bir yıldız, şaldan bir çadır kurmuş düşünüyordu..."

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ölmek ve öldürmekle korunan 'iktidar' kiminle yüzleşecek

Leyla İpekçi 17.05.2011

Farkında mısınız, gündemde hangi felaket varsa, önceden biliyorduk hissine kapılıyoruz. Barış görüşmeleri arttığında gelen şehit cenazeleri artık kimseyi şaşırtmıyor. Ne zaman seçim yaklaşırsa, kasetler hortluyor, skandallar patlak veriyor. Şuna da alıştık: Ne zaman kan dökülürse, aynı günlerde ya da aynı hafta içinde yine kan dökülecek.

Her mevzuda bizi kamplaştıran, birbirimizle çatıştıran dili çoktan içselleştirdik. Son olarak Orhan Pamuk'un sözlerinin dahi bu kutuplaşmaya malzeme taşıyanlar tarafından kullanıldığını gördük. Tabii yine şaşırmayarak. Pamuk'un Türkiye'de ordunun gücünün azalmasını Erdoğan hükümetinin başarısı olarak yorumlaması bile **'yorgun demokratlarla rehine liberaller'**e çakmak için bir tartışma vesilesi olabildi. En vicdanlı yazar çizerler dahi bu ayrıştıran dile ses veriyorlar bilerek, bazen de bilmeden.

Bir başka kamplaşma konusu da Erdoğan hükümeti tarafından başlatılan bir zamanların 'Kürt açılımı' ile ilgili. Başbakan'ın Kürt meselesinin kapanmış olduğunu ilan etmesiyle birlikte, bu da bir kamplaşma vesilesi oldu. **Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç'ın "Kürt meselesi Türkiye'de vardır" şeklinde demeç vermesi flaş haber olarak verildi bu yüzden.**

Taraf 'tan **Kurtuluş Tayiz**, bir süredir 'bölge'de. Siyasetin, hayatın ve toplumsal hareketlerin nabzını tuttuğu izlenim yazılarından birinde, dünkü yazısında şöyle diyordu: "Küçüklüğümün geçtiği Van'ın ara sokaklarında dolaşırken aklımda ölüme dair sorular uçuşuyor. Kendi kendime bir işlevi olmalı diyorum bu ölümlerin. Öldürmek bu topraklarda hala geçerliliğini koruyan ilkel bir iktidar kurma biçimi. **Ölmek de öldürmek de bir işe yarıyor; yani güç üretiyor, iktidar sağlıyor.**

Merkezinde insan olmayan devlet ile siyasi hedefine insanı yerleştiremeyen PKK'nın yolları burada kesişiyor. İkisi de halka sadece büyük savaş vaat edebiliyor, bu daha çok ölmek ve öldürmek anlamına geliyor."

Kurtuluş'un ölüm ile iktidar arasındaki kurduğu ilişkiye katılmamak elbette imkansız. Beni düşündüren ise bunun sahiden Kurtuluş'un dediği gibi 'ilkel bir iktidar kurma biçimi' olup olmadığı. **Zira ister örgütler açısından ister devletler açısından; iktidar'ın kendini gerçekleştirmek için ölmek ve öldürmekten daha etkili bir yöntemle başvurduğu görülmemiştir.** Ne geçmişte, ne de bugün. İlkel olsa da, modern bir yüzü de var kısaca. Hep oldu.

Kurtuluş'un dediği gibi sadece 'bu topraklar'dan referans verecek olsak dahi, biliyoruz ki, bazen keskin pazarlıklarda barışı sağlayabilmenin yegane yolu oldu 'bu uğurda feda edilen' masumların kanı.

Geçtiğimiz günlerde bazı arkadaşlarım **Arjantin'e** gitti ve orada darbe sonrası süreçte, barışı ve özgürlükleri adaletle tesis etme yolunda yapılan uzun süreli çalışmalara odaklandılar. **Hakikat Komisyonları**, kayıp anneleri gibi konuları yerinde incelediler. Ve çok çarpıcı izlenimlerle döndüler.

Onların anlattığı felaketlerin birçoğuna bu topraklarda aşına da olsak, yüreğim dağıldı. **Binlerce kişinin uçaktan denize fırlatıldığı bir dönemde bahsettikleri.** Arjantinlilerin yaralarını bize oranla büyük ölçüde sarmış olmaları elbette sevindirici.

Gelgelelim bizim 90'lı yıllarda 'bölge'deki faili meçhul veya kayıplar üzerine sıhhatli çalışmalar yapabilmemiz belki birçok nedenden ötürü kolay değil. Ama Arjantin'den farklı olarak, asıl neden: **Bizde darbe süreçlerinin hiçbir zaman keskin bir biçimde bitirilememiş olması.**

Çünkü geçmiş, bu topraklarda halen devam ediyor. Savaş da, barış pazarlıkları da, kalkınma modelleri de, kamplaşma yöntemleri de, toplum mühendislikleri de, vesayet kurumları da farklı yüzleriyle devam ediyor. İktidar alanları halen canlı!

Ve iktidar, kendi gücünü ölme ve öldürmenin işlevselliğinden devşiriyor. Kurtuluş'un dediği gibi bu ilkel bir iktidar kurma biçimi de olsa, her konjonktürde, her dönemde tutuyor bizde.

90'ların dehşetini anlatabilmenin sosyolojik, demografik, psikolojik parametrelerini oluşturmaya çalışırken, kılıf değiştirmiş dehşet ve cinnetin bugünümüzde de devam ettiği gerçeğini idrak etmemiz gerekiyor.

Yine patlayan mayınlar, yine kör kurşunlarla ölen çocuklar, yine örgütü etkisiz hale getiren askerler, yine polisi, askeri imha eden saldırılar, yine seçim atışmaları, yine baraj engeli, yine panzer, taş, gaz... Yine şaibe, şüphe, kuşku, ölüm...

Geçmiş şu anda devam ettiğinden hakkıyla yüzleşemiyoruz onunla. Darbecileri yargılayamadığımız, Ergenekon zihniyetini mahkum edemediğimiz sürece... Darbelere giden yolda bizi birbirimize düşürmekle memur edilen resmi yetkilileri adalete teslim edemediğimiz sürece... Geçmişle yüzleşemeyeceğiz.

O yüzden **Has Parti Genel Başkanı Numan Kurtulmuş**'un Diyarbakır Mitingi'nde partisinin Kürt sorununa yönelik projelerini anlatırken: İlk icraatının bölgede işkence altında yaşamış, faili meçhul cinayetlere kurban gitmiş **bölge halkından devlet adına özür dilemek** olacağını söylemesi çok önemli. Altını çizmeli ve bunu kayda geçirmeliyiz.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hatırlamanın ve unutmanın sınırlarında...

Leyla İpekçi 20.05.2011

Çok kirli bir oyunun ortasındaydık. Yıllardır farklı versiyonlarını yaşadığımız o çok klişe, çok kirli oyunun. Ve bıkıp usanmadan halen ideolojik kamplaşmaları körüklüyorduk. **Cepheye taşıdığımız ateşin yakıtı bizdik yine.** Yalnızca biz! Belleğin kör kuyularında tutuşan ateş hikayelerine seçim öncesi her gün yenisi ekleniyordu. Kan kırmızısı bir hikaye daha.

Valinin emrine rağmen general cenazelerin bir kısmının açık alanda bırakılmasını emretmişti ve cenazeyi almaya gidenlerin üzerine mermi ve kaya parçaları fırlatılmıştı. Zulüm ister örgütten (PKK), ister aygıttan (devlet) gelsin, zalimin menşesine bakılmazdı. Hiçbir ideolojinin gerekçesi kalmazdı zorbalık karşısında...

Muhsin Kızılkaya, belleğinin dilinde biriktirdiği anıları okurla paylaştığı **'Bir dil niye kanar'** adlı (İletişim yayınları) etkileyici kitabında "her acının, her sızının kendine has bir hafızası vardır" der. İşte tam da bunu yaşayacaktım o gün.

Amacım **Global Dialogue**'dan arkadaşım **Nayat Karaköse**'nin davetine icabet etmektir. Yani fotoğraf sanatçısı **Veysi Altay**'ın Diyarbakır, Batman, Cizre ve İstanbul'da çektiği fotoğraflardan oluşan sergi ve albümün tanıtımına katılmaktı. Cumartesi Anneleri'nin İstanbul başta olmak üzere Diyarbakır, Batman, Urfa ve Cizre'de gözaltında kaybedilen yakınları için 16 yıldır verdiği mücadeleyi konu alan **'Em ên wenda'** (Kaybolan Biz) adlı sergiye birçok kişi gibi ben de kısa bir yazı ile katılmıştım.

Fakat **Tütün Deposu**'ndaki sergiye geldiğimde önce diğer binadaki henüz görmediğim **'Horovel'** sergisini gezmeye karar verdim. **Erhan Arık**'ın Kars'tan başlayarak Iğdır'ın güneyine dek Türkiye ve Ermenistan

tarafındaki sınır köylerini dolaşarak kayda geçirdiği insan hikayelerinin metnini okuyacak, fotoğraflarına bakacaktım.

Çocuklar, ihtiyarlar, gençler vardı baktığım duvarlarda. Ses ve kelime olarak... Kimi hatırlıyor, kimi atalarının belleğinde kalanları taşıyordu zihninde. Bilmeden. Kimi unutmak istiyor, kimi hatırlamaya çalışıyordu unutmak zorunda kaldıklarını.

Unutmanın ve hatırlamanın sınırı üzerine düşündürüyordu 'Horovel' izleyeni. Ararat'ın bir 'hatıra' olarak 'orada bırakılması'nın nasıl bir şey olduğuna odaklanıyordum bazen.

Sonra Ermeni bir kadının **"anlatacak çok şey vardı ama unutuyorum, hatırlayamıyorum"** sözleri yaşanmış pek çok acının uzun uzun anlatılmasından çok daha fazla etkiliyordu beni...

Derken bir sonraki katta kendimi bir başka sergide buldum: 'Yanan Gözler.' Antoine Agoudjian'ın fotoğraf sergisinde. Ailesi Anadolu bu Fransız Ermenisi'nin tüm sınırları ortadan kaldıran fotoğraf karelerinde belleğin köklerine değişini izlerken köklerin belleğine gittim geldim durmadan.

Taştan ve topraktan yankılayan kopuk kopuk öyküler, sessiz çılgınlıklar kaplamıştı her yanı. Avluda, sergi salonlarında, sözlü hikayelerde, isimlerde... Kendi hakikatlerine kavuşmaya çalışıyorlardı.

Tam bu sırada **Rakel Dink** ile karşılaştım. Onun da gözleri nemli, yüzü yorgundu ama diriye her zamanki gibi. **Zeynep Tanbay** ile **Meltem Aslan** da yanımdaydı. "Benim merak ettiğim şu" diye söze girdi Rakel:

"Tehcir günleri eskide kalıyor. Ama daha yeni olaylar var. Mesela 6-7 Eylül. O günlere dair bunca fotoğraf yayınlanıyor, yağmacılar olduğu gibi görünüyor. Hepsi ölmedi ya, bir kişi de çıkıp pişmanlığını dile getirmeyi düşünmüyor mu acaba?"

Bir an sessizlik uzadı aramızda. Sahi dedik, öyle ya! Toplumsal vicdana ne büyük katkı olurdu böyle bir çıkış. Elbette sadece itiraf etmek yetmezdi ama diğer inkarlar adına örnek teşkil ederdi en azından. Bir daha tekrarlanmaması için, barış görüşmelerinin kanla lekелendiği şu günlerde bir daha oyuna gelmememiz için.

Ve tövbe etmeye giden yolda bir kapının daha açılması için... Ne iyi olurdu sahi! Ah dedik Rakel'e, ne kadar haklısın! Aynı çağrıyı toplumsal çatışmanın çıkarılmaya çalışıldığı ve resmi görevlilerce darbelere 'ortam olgunlaştırmak' için tertiplendiği ortaya çıkmış diğer felaketler için de yapabildik belki: Madımak, Maraş, Başbağlar, Diyarbakır cezaevi, Güneydoğu'daki yargısız infazlar, kanlı 1 Mayıs ve diğerleri için...

Zorbalıkların tasviri gerekmiyor hiçbirimize. Kötülüğün tasviri çok çabuk örnek teşkil ediyor, sirayet ediyor çünkü kontrolsüzce. Ama suçluların yargılanmadan dosyaların her seferinde kapatıldığı bir ülkede toplumsal barış açısından ikrar çok önemli. Daha da önemlisi kalpten pişman olmak tabii. Bu, bir daha yapmanın yegane garantisi...

Kimimiz dinimizi yaşamak istiyoruz özgürce. Kimimiz dilimizi konuşmak. Bir diğerimiz evine dönmek, memleketine kavuşmak istiyor. Belleğimizde kayıp hatıralar, yıllardır bekliyoruz. Ateş nehirleri geçiyor içimizden. Sönmeyen meşaleler...

Susuyoruz avlularda, sınırın diğer yakasında, kimsesizler mezarlığında, şehrin sokaklarında... Seçim öncesi barış düşmanları sınırın her tarafında iş başında. **Oysa suçluları yargılamak ve birbirimizi affetmek istiyoruz artık. Ve sonra hakkıyla unutmak...**

lipekci@yahoo.com

CHP'den sonra MHP'de de Ergenekon zihniyetine yer açılıyor

Leyla İpekçi 24.05.2011

Cumartesi günü kaset skandalları sonucunda MHP'den gelen istifa sayısı arttığı dakikalarda, twitter ırmağına şöyle bir cümle attım: "MHP'den vazgeçenlerin oyu ile CHP daha da kabarcak!" Katılanlar olduğu gibi itiraz edenler de oldu: **"Ne münasebet! CHP monşerlerin partisidir, muhafazakâr MHP'liler asla oraya gitmez, AKP'ye ve BBP gibi diğer partilere giderler."**

Onlara MHP'nin içindeki homojenliğin son dönem çözülmekte olduğunu, özellikle referandum sürecinde bu dönüşümün hızlandığını hatırlattım. Tabii asıl olarak, CHP ile MHP'nin uzun süredir AKP karşıtlığında giderek birbirine yakınlaşmış olduğunu hatırlatmaya çalıştım. Özellikle de farklı sebeplerle daha ilk günden itibaren karşı çıktıkları 'Kürt açılımı' sayesinde.

Siyasi partileri hile ve fitne yoluyla dizayn etme gayreti Türkiye'de siyasi bilince katkı sağlıyor mu? Elbette hayır. Ne siyasi seviyemiz yükseliyor, ne çoğullaşıyoruz, ne de demokratikleşiyoruz. Tabii özgürleşmediğimiz de ortada. Aksine. Giderek yenik düşüyoruz kirli siyaset yöntemlerine. Ve onları giderek meşrulaştırıyoruz. Siyasi analizlerimizi geliştirirken "hmmm..." diyoruz mesela, **"Bu MHP'yi CHP'ye katma operasyonundaki adımlardan bir adımdır"**.

Böyle işte, evet. İşin mahrem tartışmalarına hiç girmeden söylemek gerekirse, ben de büyük oranda böyle düşünüyorum. MHP'nin özellikle referandum sürecinde ciddi bir çözülme yaşadığı herkesçe malum. Eğer böylesine tehlikeli kamplaşmalar için malzeme olarak kullanılınsaydı, belki bu çözülmenin parti içi çoğullaşma adına hayırlı yanlarını da konuşuyor olacaktık.

Ama maalesef olan biten başka. MHP'nin son seçimlerde CHP'nin kalesi olarak görülen batı sahillerinden ciddi biçimde oy aldığı biliniyor. Referandumda AKP karşıtlığı üzerinden MHP ile CHP'nin nasıl birleştiği de bir sır değil.

Özellikle AB sürecinde, Kürt meselesinde, antiemperyalizm ve Atatürkçülük gibi konularda CHP'nin söylemleri çok uzun bir zamandır MHP'ye yaklaşıyordu. Bunun sonucunda MHP söyleminin de giderek CHP'liler tarafından benimsenmeye başladığını izledik.

MHP'nin CHP'ye yaklaşmayan geleneksel kanadı ise işte bu son kaset operasyonu ile dağıtılmış durumda. Kaset skandalı geleneksel MHP'lileri en zayıf karınlarından vurdu. Onlara şöyle düşündürttü çünkü: Siz miydiniz halkın ahlakından, değerlerinden, inancından, geleneğinden beslenen? Alın size, bu insanlar hem muhafazakâr geçinir hem de zina ederler! Böylelikle bu imaj yıkıldığında can çekişmekte olan MHP'nin tutunacağı tek can simidi CHP.

Biraz zorunlu, biraz usul usul, biraz da AKP karşıtlığı üzerinden şekillenen bir ulusalcı, laik, milliyetçi ve "içkisini de içer, namazını da kılar" ittifakı bu. Amaç, AKP'nin karşısındaki bloku bir bütün halinde güçlendirmek. Ve CHP'ye hiçbir zaman yakınlık duymamış milliyetçi muhafazakâr kesimlerin bizzat ulusalcı laik bir yapılandırma tarafından kuşatılması.

Bu anlamda CHP'yi tepeden yapılandıran kasetlerle MHP'yi tepeden yıkarak yeniden yapılandırmaya çalışan kasetlerin kaynağı aynı olabilir. Bir adım daha ileri gidelim. MHP'nin üst düzey yöneticilerinden boşalan makamlara nasıl ve kimler gelecek diye düşünelim. CHP'nin seçimlerde Ergenekon sanıklarının aday göstermesi belki bu konuda bir esin kaynağı olabilir bu parti için de.

Her halükârda, memleketin başbakanlarını, cumhurbaşkanlarını bugünlere dek emir-itaat zinciriyle daima 'derin devlet eliyle' yönetenler için artık tek çare sivil siyasete atılmak. Tabii bunun için de kendine yer açmak zorunda. Siyasetin ara kademelerindeki bazı yerleri boşaltarak, örneğin genel başkan yardımcılığı, parti sözcülüğü gibi makamlara yerleşerek bizzat siyasetin aktörü olmak zorunda.

Devletin derin katmanları teşhir edildikçe, suçlulardan hesap sorma konusunda daha geniş konsensüs sağlandıkça, devletin içinde konuşlanan suç örgütleri için siyasetin içinde erimekten başka bir yol kalmayacak.

Twitter'da tartıştığım kişiler arasında şu soruyu soranlar da oldu: "Peki AKP'nin hiç dahli olamaz mı bu kaset içinde?" Elbette olabilir dedim. Bizimki gibi her an her şeyin imkân dâhilinde olduğu bir ülkede, bu da olabilir. Fakat çok da ihtimal vermiyorum. Şundan dolayı: MHP böyle bir skandaldan sonra seçimlere katılmama kararı verirse ya da bu yüzden baraj altında kalırsa en çok AKP bundan zarar görür.

Dört yıl önceki gibi "Sivil anayasa böyle pek çok kesimin doğru düzgün temsil edilmediği bir meclisten çıkmaz, bu olsa olsa AKP anayasası olur" diyerek meşhur '**mutabakat**' arayışına girebilirler. Zaten baraj sorunu yüzünden BDP'liler bu kervana kaçınılmaz olarak katılacaktır. Her ne kadar birbirinden kıymetli kişileri bağımsız aday göstermiş olursa olsunlar, tam bir temsil sağlayamadıkları sürece, AKP anayasasına yeşil ışık yakmayacaklardır. Bunun da provası referandum sürecinde boykot kararıyla yapılmıştı...

MHP'nin ve BDP'nin hakkıyla temsil edilmediği bir mecliste bir kez daha anayasa rafa kaldırmak zor olmayacaktır. Bu da en çok Ergenekon sanıklarının olası mahkûmiyetlerinin uzamasına, hatta daha da itibarsızlaşmasına yarayacaktır.

Hukuki süreç tam Ergenekon uzantılarına ve onun henüz hiçbir biçimde deşifre edilmemiş sözcülerine uzanacakken hedef sapıyor her seferinde. Bunu da bir kenara not edelim.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kelimelerin de gecesi var

Leyla İpekçi 27.05.2011

Uzun karanlık gecenin gelmesini izledim. Renkler cisimlerin üzerinden usul usul çekildi. Derinleşmeyi vaat eden saklı karanlıkların inişini bekledim yavaşça. Ve sonra sessizliğe büründü kelimeler.

Seslerin karanlığın içinde dinmesi, mutlak sessizlik değildi yine de. Minik bir hışırtı, uzak miyavlamalar, bir pencerenin kapanışı geceyi böldü yankılarıyla. Karanlığın içi kıpır kıpırdı.

Kelimelerin de gecesi var. Karanlığın içine doğru çekilirken, dökülmeye başlıyorlar bir bir. Sessizliği seviyor kelimeler. Kendi terkiplerine kavuşmak için, dış seslerin dinmesini bekliyorlar.

Kelimelerin ağız kapanmıştır artık: Konuşmaya, altını çizmeye, dikkat çekmeye, tekrar etmeye gerek yoktur hiçbir şeyi. Kelimelerin ağız kapandıkça, taşıdıkları anlam çoğalır, yayılır karanlığa. Katman katman anlam dolar gece. Sıkmayan, ağırlaştırmayan, huzura kavuşturan...

Anlatmaktan vazgeçersin geceleri. Amaç usul usul sezdirmektir eteğinde biriktirdiklerini. Sözcükleri döküp saçmadan sağa sola. Evet usulca. Gece bilir.

Anlamın giyinişidir gece. Perdeleniş... Hiçbir kelimenin tek bir karşılığı yoktur artık. Dolaylı anlatım, imgeler, benzetmeler, çağırışlar âlemine dalmışsındır. Bunların hepsi sana kendine has bir sonsuzluk vaat eder. Neyi bilmek istiyorsan onu okuyacaksın.

Gece örter, evet. Mahremi yeniden iade eder kelimelere. Kimsenin senden alamayacağı, sende hep kalandır o kelimeler. Evvelden sonraya. Özgürleşirsin. Mahremin özgürleştirici yolculuğunda, gecenin örtü oluşu müthiş bir esindir.

Gece örterken ayna olur. Giydirirken açar. Saklarken gösterir. Teslim olursun.

Geceleyin yalnızdır kelimeler: Başboş değildirler ama. Karanlığın en sadık yerine çapalarsın onları. Bir süre sonra umulmadık paylaşımlar kurmaya başlar aralarında. Her şey ile her şey arasında kopmayan bağı ima ederler.

Savaşlardan iç savaşılar hicret eder kalem geceleyin. İçeriye, kendi içlerine bakmanın yöntemleri çeşitlenir gözünde. Gözlerin karanlığa alışmıştır artık.

Kâğıdın –ya da ekranın diyelim- beyaz durağanlığında bir kımıltı oluşturmak için kalemin iniş kalkışı gerekir. (Tuşların tınısı ya da.) Karanlığın katmanlı yapısı seni derinliklere daldırır. Derinlikle gelen yalınlıkta görürsün: Kalemin iniş kalkışları; onun kesintisiz ibadeti.

Her harf, bahçeye atılmış bir tohum olur derken. Kökü derinlerde, çiçekleri karanlığın en sadık yerinde. Geceye tohum atmak: Bahçede ani bir çiçeklenme. Cahiliye’nden ilmine.

Kalem (ya da bilgisayarın tuşları) dünyayı yoktan var etmenin, kelimeleri hiçlikten çağırmanın imkânsızlığını defalarca kavradı. Keşfetmenin ve okumanın sonsuz anlamı bu kavrayıştan sonra döndü sana yüzünü.

Bitmeyen sayıklamalar, böğürmeler, umutsuz yakarılar, korku dolu yalvarışlar, korkuyu umuda çeviren dualar... Ve sonra kalpten kalbe geçişler başladı. Özneye nesne yer değiştirdi. Mesafeler kalktı karanlıkta, uzak ile yakın arasında bir göz kırpması oldu varoluş.

Gölgenin sırrına vardın. Ve ne ironi ki, bu sana geceleyin göründü. Mutlak gölge halinde. Harflerin şahitliğinde geçmişin tortuları süpürülmüştür gecenin gölgesinde. Gölgesi var çünkü gecenin. Karanlığın içinde birbirine izini düşüren siyahın bin bir çeşidi.

Her şey mümkün olur geceleri. Kendi gündüzlerine bakan dünyayı bulmak için kendi karanlıklarına daldığında... Gecenin sihride yakamoz gibi yüzeye vuracaktır iç dünyanın bulutları. Kirler, lekeler hep kalmıştır birikip yüzeyde. Tortuları temizlemek, pürüzleri süpürmek kelimelerini nasıl kullandığına bağlı.

Gecenin en sadık vakti. Yalınlaşmanın, arınmanın zirvesine yolculuk başlamıştır artık. Bir çeşit ‘rem’ uykusu! Çok parçalı aydınlık. Kelimelerin gece yürüyüşü. Bir başka dilde; miracı.

Eteklerine yapışmış firavunları aşağı sallamıştır şafağa doğru kelimeler. ‘Son ağaç’tan ötede ne yazdığı meçhuldür henüz. Ama şüphesiz onun da bir okuyanı var.

Gecenin sırrı en çok kelimelerle paylaşıyor. Yıldızlar uzayın siyahlığından yaldızlı harfler şeklinde dökülüyor. Geceleyin yazmanın böyle bir büyüğü var: Anlıyorsun ki kelimeler çok ama kâinatın sözü bir. Kelimelerin miraç etmiyorsa, gecenin sırrı sana açılmamıştır. İyi rüyalar!

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

—

Leyla İpekçi 31.05.2011

Yazarımız seyahatte olduğundan bugünkü yazısı gazetede yayımlanmamıştır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

—

Leyla İpekçi 03.06.2011

Yazarımız yıllık izninin bir bölümünü kullandığından bugünkü yazısı gazetede yayımlanmamıştır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan'la 16 yıl önceki söyleşimde...

Leyla İpekçi 10.06.2011

1995'in ocak ayında, *Yeniüzyıl* gazetesinde yaptığım 'Pazar Söyleşileri'nden birini İstanbul'un dokuz aylık belediye başkanı Recep Tayyip Erdoğan ile yapmıştım. Başlık: **Önyargılı Başkan imiş**. Spotunda da şöyle yazmışız: **"Başta medya ona karşı önyargılıydı. Aradan dokuz ay geçti. Bu önyargıya o kadar koşullandı ki, sonunda bir önyargı da onda oluştu."**

Bugünlerde mitingler bir yana, her akşam başka bir kanalda farklı gazeteciler karşısında onu izlerken bu söyleşiyi hatırladım. Hepimiz Erdoğan'ın sert üslubu konusunda birleştik bugün. Peki ya geçmişte?

Söyleşi için beni beklettikleri odaya Erdoğan girmek üzereyken teybimi çıkarmış, masaya koyuyordum. Ona eşlik eden birçok kişi daha vardı. Ve hepsi de ilk iş olarak yanlarında getirdikleri küçük teypleri çıkarıp benimkinin yanına koyuverdi! Şaşkınlıkla masadaki teyplere baktığımı gören Erdoğan tebessüm etti. Sonra anlatmaya başladı:

"Medyada bir kısım gazeteci bize açık açık önyargılı olduğunu söylüyor. Benim de acaba bugün hangi önyargıyla geliyorlar diye düşündüğüm oluyor tabii. Bazen de gayet sevecen bir şekilde karşılına çıkayım diyorum. Sonra bir bakmışım yine aynı havayı estiriyor. Belki o anda başladığınız gibi devam ettirmeniz isabetli olabilir. Ama nedense suni olamıyorum(...) Ağladığım geceler olmuştur."

Amacım medyada bir kez daha Erdoğan'ı eleştirmek değil, aynayı kendimize tutmak. Şöyle yazmışım söyleşinin bir yerinde: "Belediye başkanı adayı olduğunda medya önce onun üzerine gitti. Oturduğu evin kaçak yapı olduğunu, eğitiminin başkanlık için uygun olmadığını, seçilirse şeriat düzenini ne kadar uygulayacağını sorguladı. Her seferinde gelecek tepkileri bilerek söze başladı."

Erdoğan yine aynı şekilde hedefte. Yine karşısında onun sert üslubunu bazen haklı olarak ama bazen de bir ajitasyon siyasetinin parçası olarak eleştirenler var medyada. Geçenlerde bir programda "Ne zaman asıl sorulara gireceksiniz" diyerek azarladı mesela gazetecileri. Gazeteciler bir an öylece kalakaldılar. Sahi asıl sorular!..

Erdoğan o günlerde de bir kısım medyanın amacını sorguluyormuş, çünkü yaptıklarının bir türlü kamuoyuna yansımadığından şikâyet ediyor söyleşisinde: **"Medyanın hedefi bizim gayretlerimizi, yaptıklarımızı en iyi şekilde duyurmak olmalı. Bu ülkenin bir keşmekeş içine girmesi için mi medya ortaya çıktı? Böyle olmadığına göre, bizimle böyle bir mücadeleye girmek neden?"**

Sizin de aklınıza örneğin Kürt açılımının daha ilk günlerinde "Bu iş olmaz, bu ihanet açılımıdır" diyen kalemlerin çatışmacı üslubu ve hemen ardından başlayan provokasyonlar, şehit cenazeleri gelmiyor mu?

Bugün Kürt hareketini hayatlarında ilk kez ve sırf AKP karşıtlığını güçlendirmek için destekleyen kalemler var. Ve açılımın daha ilk gününün ilk saatinde "Kürtler ayrılmak istiyor, açılım bunu körükler" diyerek açılımı ajitatif bir dille sabote etmişlerdi ve bu akan kan eşliğinde devam etmişti.

İşte yine o söyleşiden: "Samimiyetin benim için en önemli değer olduğuna inanıyorum. Diyelim ki samimi değilim ve bu noktada karşımdaki basın mensuplarını kandırdım. Bu her iki tarafı da sadece kişisel olarak değil, temsil ettiği kurum adına da yaralar. Bizim en büyük çıkmazımız şu: **Akı kara, karayı ak gösterme sevdası. Bizi üzen ve biraz da hırçınlaştıran bu.**"

Cumhurbaşkanlığı seçimlerine AKP'yi zayıflatmak için derin ellerin nasıl müdahale ettiği bugün ortaya çıkmışken, Şemdinli'de suçüstü yakalanan 'iyi çocuk'lar nihayet ceza almışken, Evren ve Şahinkaya'nın ifadeleri ilk kez alınabilmişken, darbe sanığı generaller yargılanmaktayken... Evet, memleketteki akı kara, karayı ak gösterme sevdası hepimizi üzüp hırpalamadı mı on yıllardır? Asıl bu dil değil miydi bizi çatıştıran, savaştıran, kutuplaştıran? Ve buna yine talip olan?

Erdoğan Habur'la birlikte büyük ölçüde gerileyecek olan 'Kürt açılımı' sürecini ne zaman başlattı? PKK kullandığı şiddetle büyük bir zafer kazanmışken mi? Yoksa Kerinçsizler, Küçükler, Tolonlar sanık olarak içeri girdikten sonra mı?

Güneydoğu'da yaşasaydım, evet "Kürt hareketi olmasa bugün Kürt ismi dahi telaffuz edilemeyecekti" diyenlerden olurum şüphesiz. Ama şunu iyi biliyorum ki, burada, memleketin batısında pek çok vatandaş, Kürtlerin çok ağır sorunları olduğunu, açılım ile birlikte duyumsadı maalesef. Kimi inkâr etti, kimi şahit oldu. (Açılımların ardı arkası gelmemesi bir başka eleştiri konusu.)

Bugün bir kişinin –Başbakan'ın- son dönemde kullandığı dil Kürtlere karşı bir savaş ilanı olarak görülüyor. Evet, çok sert, çok yıkıcı bir üslup. Ama savaş ilanı olarak görmek medyanın dili olabilir mi? Seçim süresince öğrenci yurtlarının ateşe verilmesini, büyük şehirlerde araçların kundaklanmasını, gerginliklerin bazen polisin de marifetiyle kaşınmasını, jandarmanın pasif kalışını, molotofkokteyli atan gençliğin direniş adına motive edilmesini barışın dili olarak mı göstereceğiz peki medyada?

Bu eylemlerin faili onlarca savaşkanı barışın temsilcisi olarak algılayıp şimdi yaptığımız gibi görmezden mi geleceğiz? Memleketin en acil barış görüşmelerine Erdoğan'ın üslubunu medyada 'savaş ilanı' addetmekle mi katkıda bulunacağız? Kürt hareketinin hepimizce malum mağduriyetinin dilini şiddet dışında 'hakkıyla' konuşmasına katkıda bulunmayı hiç mi üstlenmeyeceğiz?

lpekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Anayasayı barışarak yapmaya eliniz mahkûm

Leyla İpekçi 14.06.2011

CHP: Bizim gazetenin dünkü manşetiyle başlayalım. "Halk Ergenekon'u istemiyor." Spot ise şöyleydi: "Ergenekon'un adresini verin, gidip üye olayım diyen Kılıçdaroğlu'nun CHP'si özellikle Anadolu'da çöktü. Silivri'den Meclis'e tünel kazılmasına kazıldı ama bu Ergenekoncu taktik 'altıok'a yaramadı..."

Taraf'ın bu yorumuna katılıyorum ama eksik bulduğumu da belirtelim. Ergenekon'un bir kanadı CHP'yi kullanarak kendine Meclis yolunu açtı diye düşünüyorum. Hatırlayın, Kılıçdaroğlu aday adaylarını ilk açıkladığında listede Cihaner'e yer vermediği için derhal topa konmuş, bazı internet sitelerinin de ittirmesiyle onu bir oldubittiye getirerek yeniden aday göstermek durumunda kalmıştı.

Ergenekon sanıkları için bu durumda CHP'nin ne kadar kazandığının ya da ne kadar kaybettiğinin çok önemi olmasa gerek. **CHP kaybetti ama sanıklar partinin üzerinden kazandı. Kılıçdaroğlu bir gün anılarını yazacak olsa, onların aday gösterilmesinin o kadar da kendi tercihi olmadığını anlayacağız belki.**

Seçim sonuçları kesinleşmeden bazılarımız Kılıçdaroğlu'nun istifası veya CHP'nin yeniden karışacağı yönünde yorumlar yapmaya başlamıştı. Çünkü Kılıçdaroğlu meşruiyetini halktan almadı. Liderliğini kaset operasyonuyla aldı. En ufak bir başarısızlıkta onu getirenlerin alaşağı edeceğini düşünmek çok yanlış bir refleks değıl maalesef. Kendisi de zaten yaptığı ilk konuşmada seçmenlerinden çok onu başkanlığa getirenleri ikna etmeye yönelik sözler sarf etti.

AKP: Özellikle referandum sürecinde MHP'nin geleneksel milliyetçiliğinin dönüşmekte olduğunu gördük. Bu muhafazakâr milliyetçi söylemin bir süredir hızla seküler ulusalcılıkla iç içe geçtiğini biliyoruz.

CHP'nin sahil milliyetçiliğı yani ulusalcığının söylemi giderek MHP'nin homojen kitlesinde etkili oluyordu. İşte MHP zor durumda kaldığında onunla Meclis'te ittifak etme planları kuran CHP'lilerin bir kısmı oylarını MHP'ye kaydırmış olabilir.

Bu yüzden AKP de milliyetçi söylemini arttırarak sadece referandumda olduğu gibi MHP'lilerin desteğini değıl, ister istemez bazı CHP'lilerin de desteğini almış olabilir.

AKP'nin sadece MHP'den değıl CHP'den de oy almış olabileceğini (bu kuramın fikir annesi Esra Yalazan) düşündüğümde, yukarıda saydığım nedenlerle bu bana da mümkün görünüyor açıkçası.

Öyle ya CHP'lilerin hepsini aynı torbada eritmek artık imkânsız. Türkiye nasıl değişiyorsa, CHP seçmeni de bu değişimden payına düşeni alıyor. En ulusalcısı dahi yeni bir anayasa istediğini tekrarlıyorsa, Kürt sorununa eskisinden daha yumuşak bakmaya başladıysa Kılıçdaroğlu'nun olumlu katkısını inkâr etmek olmaz.

Kılıçdaroğlu eğer Kürt ve Alevi kimliğine daha sahici ve açık bir tutumla sahip çıksaydı, bazı risklere rağmen bugünden daha fazla oy alabilirdi belki. Konuştuğum CHP'liler arasında onun halkı kandırdığını, çok fazla atıp tuttuğunu söyleyenler hep çoğunlukta idi zira. Tabii Ergenekon sanıklarından dolayı CHP'ye kızanların da bu partiye oy vermeyeceklerini söylediği de biliniyor.

Tüm bu etmenler birleştiğinde, AKP'nin son dönemdeki milliyetçilik vurgusu sadece MHP'lilerden değil, MHP'yi de içeren CHP'li bir zihniyetten de oy alabilme ihtimalini güçlendiriyor sahiden.

Şu da var. AKP'nin bu milliyetçi tonu, memleketteki beyaz bereli milliyetçilik anlayışını da giderek laytlaştırmakta, dönüştürmekte. Çok değişik veçhelere bürünerek farklı mahallelere ve konjonktüre göre içselleştirilen milliyetçiliğimiz bu seçimlerle birlikte yine başka bir yüzünü gösteriyor bize. Ergenekon sanıklarının yargılanmasını, memlekete barış gelmesini isteyen yeni bir milliyetçilik dalgası olabilir bu.

BDP: Türk oylarıyla seçilen Kürtler, Kürt oylarıyla seçilen Türkler var artık bağımsız blokta. Sosyalistinden Müslüman'ına farklı yelpazeden gelmiş olmaları da cabası. Akdeniz'den, Marmara'dan, Doğu'dan gelen destekle BDP Türkiye partisi olma yolunda hızla ilerliyor. Ama benim gibilerin beklentisini de arttırıyor.

Şöyle ki: Bağımsız blok adaylarının pek çoğu referandumda boykot kararına uymuş, sandığa gitmemiş, kendi kitlelerini de yollamamışlardı. Bugün ise özellikle İstanbul'daki aday Sırrı Süreyya Önder'e "Yetmez ama Evet"çilerin büyük kısmının oy verdiği biliniyor.

O vakit "Yetmez ama Evet"çilere itiraz eden Önder, yazılarında barışı yalnızca Kürt hareketiyle sosyalistlerin birleşmesinden oluşan ittifakın getireceğini belirtiyordu. Şimdi ise Meclis'te anayasa tartışmalarını yönetecek aktörlerden biri oldu.

BDP'nin artık "AKP asla barış getiremez, bu anayasa tek parti anayasası olur, barışı biz getiririz" söyleminden feragat ederek anayasa yapma konusunda Meclis'te aktörleştiğini göstermesini bekliyoruz. Tabii AKP de, "geldiler görüştük, dinledik, gittiler" demekten çok daha fazlasını yapmalı BDP'lilerle müzakerede.

Hangi partide olursa olsun, anayasa çalışmalarını en baştan kilitlemeyi planlayanlar şunu anlamalı: Halk kesinlikle barış istiyor. Gönlünüz bunu AKP ile yapmayı istemiyorsa da artık siyaseten isteyeceksiniz.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AKP'yi değerlendirme biçimleri!

Leyla İpekçi 17.06.2011

Gürsel Tekin, CHP'nin başarısızlığına etki eden faktörleri sıralarken Ergenekon sanıklarını aday gösterdikleri için puan kaybettiğini vurguladı: "Yeni CHP yeniden yola çıkarken, ideolojik kimliğini de netleştirmek zorundadır. Ergenekon davası sanıklarının CHP'ye yarar değil zarar getirdiği ve partinin bu yüzden en az iki puan kaybettiği açıktır."

Keşke bunu seçimlerden önce genel başkanına bizzat söyleseydi. "Ergenekon'un adresini verin, gidip üye olayım" diyen Kemal Kılıçdaroğlu'nu biraz olsun uyarsaydı.

Hadi hakkını yine de yemeyelim Kılıçdaroğlu'nun. Kendisi Cihaner'i aday adayı göstermeye yanaşmamıştı başta ne de olsa.

Haberal gibi bir ismin aday adaylığını reddetmemesi ise çok kolay olmasa gerekti. Bir önceki yazımda da değindim, Kılıçdaroğlu ileride bir gün anılarını yazacak olsa, Ergenekon sanıklarını aday gösterme fikrinin kendisinin de pek hoşuna gitmemiş olduğunu belki öğreniriz.

Tabii bu hiçbir şeyi değiştirmiyor şu anda. Çünkü CHP kaybetti ama sanıklar kazandı. Öte yandan bizzat CHP'li yöneticilerin başarısızlık nedeni olarak gördüğü sanıkları milletvekili yapma projesi, Türkiye üzerine yorum yapan dış medyanın hiç ilgisini çekmemiş ne yazık ki.

Çünkü dünya medyası, özellikle AB medyası, AKP'nin başarısını duyururken ilk defa bu topraklarda bir hükümetin derin devlet suçlarını örtemeye yanaşmadığını, nice bedeller ödeme pahasına suç mekanizmasının üzerine gittiğini ve bu yüzden de puan almış olabileceğini söylemedi.

En azından ilk yorumların çoğu –elbette genelleme yapılamaz- bize aktarıldığı kadarıyla bu yönde değildi. Sonradan daha 'derinlikli' analizler yapmış olma ihtimallerini saklı tutarak ve umarak, şunları kayda geçirmemiz gerek:

Financial Times, Erdoğan'ın popülist söylemlerinin, otoriter tavırlarının ve muhafazakâr değerlerinin şehirli entelektüelleri ve liberalleri endişelendirdiğinden bahsetmiş mesela. Başbakan'ın şehirlerdeki fakir bölgelerde, köylerde ve yükselen orta sınıfın gözünde hâlâ bir kahraman olarak görülmesini analiz etmiş.

Ama bu sosyolojik verileri oluştururken, toplumsal gözlemleri yaparken, Türkiyelilerin adalet duygusundan, hakkaniyet talebinden bahsetme ihtiyacı duymamış. Bu haklı taleplerin bu konularda tavizsiz davranan AKP'ye oy kazandırmış olma ihtimaline değinmemiş.

Devletin çeşitli kademelerinde çöreklenmiş çetelerden, suç örgütlerinden, mafyadan, savaş tacirlerinden, tüm bunlara göz yuman geçmiş hükümetlerden artık halkın bıktığından söz etmemiş.

Vicdanın sınıfsal, etimolojik, etnik ya da mezhepsel bir kriteri olamayacağını, vicdanın kimlik ve ideolojik değerlerle imal edilemeyeceğini, onun ölçüsünün hakikat olduğunu hatırlatmamış.

Türkiye toplumunu oluşturan farklı kesimleri on yıllarca birbirine düşürenlerin, kışkırtanların ister medyada, ister iş dünyasında, ister bürokraside veya orduda olsun, ilk kez deşifre olmaya başladığını... Halkın artık suçluların yargılanmasını talep ettiğini, bu yüzden de AKP'nin cesur duruşundan etkilenmiş olabileceklerini okuruna duyurma gereği duymamış.

Times da araştırmacı gazetecilerin yakın dönemde tutuklanmalarından, Erdoğan'ın giderek otoriterleşen tarzından epeyce bahsetti. Öne çıkan adayları "eski İslamcı" olan AKP'nin ilk olarak kendisini Türkiye'deki güçlü

ordu teşkilatının altında demokrasi için mücadele veren mağdur parti gibi göstererek destek bulduğunu yazdı mesela.

Ve fakat AKP'nin 367 gibi bir ucube kararla ve bunu savunan sözcülerin desteğiyle kapatılmaya çalışıldığından nedense bahsetmedi. Yani bu partinin bazen sahiden de Ergenekon yapılanmasının farklı operasyonları yüzünden mağdur olduğundan!

"Darbe iddialarına yönelik devlet soruşturmalarıyla ordunun nüfuzunu azaltan AKP" ifadesini kullanırken, ordunun içinde bir tane suçlunun olabileceğine ihtimal dahi vermiyordu bu yayın organı. Nedense.

Başbakan'ın "geçen yıl kazandığı referandum ile kendisine düşman olan yargı sistemini zayıflattığından" bahsetti mesela. Gelgelelim referandum sayesinde yargının eskiye oranla daha bağımsız ve çoğulcu olduğundan hiç söz etmedi.

Erdoğan'ın internet filtrelerinden, Ankara'da "Ortadoğu'nun en büyük hayvanat bahçesi"ni kurma sözü verdiğinden bile bahsederken: Anayasa'daki değişikliklerin özgürlükçü ve sivil bir anayasa yapma konusundaki önemli adımlar olduğuna değinme gereği duymadı.

AKP'nin Batı tarzı bir demokrasi oluşturmak istediğini ve Avrupa Birliği'ne girmek istediğini belirten ve ama partisinin dayandığı "İslami köklerin laik çevrelerde endişelere neden olduğunu" söyleyen *Associated Press* ise CHP'nin dahi artık itibar etmediği korku siyasetini sürdürmüş mesela.

AB'ye girme konusunda AKP'nin pek istekli olmadığını kastederken, hükümetin birçok ülkeyle vizelerin kaldırılmasını başardığından söz etmeyi unutmuş mesela. Daha önceki tüm hükümetlerin AB'ye girme hedefinin olduğunu ama ilk kez AKP hükümeti zamanında somut adımlar atıldığını belirtmeyi de unutmuş.

Tabii bu adımlar yüzünden yerli sermayenin nasıl paçalarının tuttuğunu, hükümeti zora sokmak için nasıl elbirliğiyle hayat tarzı söylemlerine bel bağladıklarını da belirtmemiş okurlarına. "İrtica hortluyor" haberlerinin nasıl üretildiğinden bahsetmemeleri de artık normal olsa gerek.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'AKP sendromu'nun vardığı en elitist dil

Leyla İpekçi 21.06.2011

CHP lideri Kılıçdaroğlu, seçim sonuçlarının değerlendirildiği MYK toplantısında halkın AKP'yi tercih etmesini 'Stockholm sendromu'na benzetmiş. Yani kendine zulmedene gönüllü rehinelik yapanın veya sempati duyanın sorunlu tavrına...

Daha önce de belirtmiştim, keşke kasetle başkan koltuğuna oturduğu ilk günlerde 'Türkmen' olduğunu söyleyene dek, Dersimli Kürt-Alevi kimliğine tüm sahiçiliğiyle sahip çıksaydı. Hiç değilse bu konuda tutarlı bir duruş sergilemiş olurdu.

Dersimlilerin CHP'ye oy verme geleneği gerçi bu seçimde bozulmadı ama Kılıçdaroğlu AKP'yi bir zorba olarak

tescilleyip ona oy verenlerin patolojisinde bir sendrom görmekten önce, keşke Dersim katliamını emreden CHP'ye oy veren hemşerilerinin tutumunu yorumlasaydı.

Onların ruh hakikatine varabilmek AKP'ye oy veren kitleyi anlayabilmekten daha zor çünkü. Ve hepimiz adına çok daha gerekli.

Seçmenin yüzde ellisinin AKP'ye oy vermesine son derece şaşırıp, AKP'nin bir zorba olarak görülmesine hiç şaşırmıyorsanız, memlekette ne olup bittiğini yorumlamanız kolay olmayacaktır. Olmuyor.

Stockholm sendromunu da birtakım fos argümanlara monte etmeye çalışmış oluyorsunuz sadece. Tabii bu fos argümanlarla yapıcı, kapsayıcı bir yoruma ulaşamıyorsunuz bir türlü.

AKP'nin yıllarca halkı boşa sevindirdiği ve Kürt sorununu barışa bağlamak konusunda hiçbir başarı elde edemediği halde toplumun yüzde ellisinden oy aldığını söyleyenlerden biri de Yıldırım Türker.

Hele "Hakem /çoban karışımı yepyeni bir mutant tür söz alanını işgal etti" cümlesini okuduğumda gözlerime inanmakta zorlandım. Bu cümleyi bu keskinlikte, bu toptancılıkta kurabiliyorsanız, farklı kesimden gelmiş ve AKP'ye oy vermiş insanların size sunduğu hakikati olduğu gibi kuşatabildiğinize ikna olabilir misiniz kolayca? Böyle bir yargı cümlesinin hangi ırkçılık 'tür'üne gireceğini, hangi dilin elitizmi olduğunu da sorgulamayalım mı hiç?

Geçen yazımda Batı basınının AKP'nin başarısını yorumlarken devletin farklı organlarında konuşlanan çetelere, suç örgütlerine ve onların ordudaki, bürokrasideki, sivil alandaki ittifakçılarına karşı tavizsiz davranmasına hiç değinmemiş olmalarına dikkat çekmiştim.

AKP'nin neden başarılı olduğunu anlayabilmek için değil, AKP'nin başarısının Türkiye'yi ne kadar tehlikeli bir sürece yönelttiğini gösterebilmek için kaleme alınmış böyle daha onlarca yazı geçti gözümüzün önünden. Geçen günlerde de *Jerusalem Post*'un başyazısının çevirisini yayımladı *Radikal* gazetesi. Onu da okuyunca yaptıklarının ne kadar riskli, ne kadar tehlikeli bir tutum olduğunu bir kez daha fark ettim.

Yazı, AKP'nin başarısını eğrisiyle doğrusuyla incelemek yerine, onun bütün varoluşunu toptancı bir üslupla anti-demokratik bir zemine ve dinci muhafazakâr bir kimliğe oturtuyordu.

AKP'nin üçte iki çoğunluklu sandalye sayısını elde edememiş olmasına sevinen bu başyazıdan öğrendiğimize göre bu sandalye sayısı partiye Anayasa'yı İslamcı tarzda tek başına değiştirme gücü de verecekti az kalsın. Sanki AKP'nin ülkeye şeriatla yönetmek gibi bir gündemi, bir çalışması varmış gibi.

Yine aynı yazıda Erdoğan'ın ülkesini AB üyeliğinden uzaklaştırıp dindar Türklere hitap eden daha gelenekçi ve anti-liberal politikalara yönelttiğini okuyoruz. Bir başyazının amacı bu gazeteyi okuyanlara Erdoğan'ın ne kadar dar kafalı, bağnaz ve halkını kandıran bir lider olduğunu deşifre etmekten ibaret mi olmalıydı sadece?

Bu gidişatı çok tehlikeli olarak göstermek isteyenler, hakikat sezgisinden giderek uzağa düştükçe, gidişata daha çok hizmet ediyorlar. Ne kimliğe ne ideolojiye dayayarak aslında ne olduğunu adalet ve hakkaniyet kriterleri üzerinden anlayabilirsiniz!

Eğer sahiden bu memlekette AKP'nin başarısının nelere tekabül ettiğini anlamak isteyen varsa, ister uluslararası

medyada, ister CHP ve diğer muhalefet partileri içinde olsun: İçini kendi tanımlarıyla doldurdıkları 'dinci muhafazakâr' 'anti liberal' 'otoriter' gibi yakıştırmalardan kurtulmaları gerekir öncelikle.

Çünkü asıl tehlike bu. AKP'yi okurlarına ve hedef kitlelerine kendi yazdıkları gibi kara çalarak, hakir görerek, hedef göstererek anlatmaya devam ettikleri sürece: AKP'ye karşı geliştirebilecek yapıcı, sağlıklı ve adil bir muhalefet biçimini de engellemiş oluyorlar, olacaklar. Doğan Medyası'nın CHP'nin kaybedişinde uzun yıllardır oynadığı rolü de hiç gözardı etmemeliler mesela.

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Meclis'e girmeyen barış umudu

Leyla İpekçi 24.06.2011

BDP'nin desteklediği bağımsız milletvekilleri, Hatip Dicle'nin milletvekilliğinin düşürülmesi kararından sonra Meclis'e girmeyeceklerini açıkladı. Hemen ardından Balbay ve Haberal'ın Meclis'e giremeyecekleri de ortaya çıktı. Büyük ihtimalle bu yazı yazılırken Engin Alan için de benzer karar çıkacak.

Benim sorum şu: **Hatip Dicle'nin Meclis'e girememesi ile Ergenekon sanıklarının Meclis'e girememesi aynı şey midir?** Ergenekon sanıklarının hakkındaki çok ağır suçlamalar ve eldeki deliller kamunun vicdanını rahatlatacak cinsten değil. Onların yargılanıp aklanmadan milletvekili olmaları ne vicdana ne de hukuka sığardı.

Hatip Dicle'nin ise her ne kadar milletvekili olamaması hukuken doğru ise de, siyaseten ve kamunun vicdanında oldukça sorunlu bir durum. Zaten bu kararın çıkma sürecinde yaşananlar da öyle. Hatta şu da söylenebilir: **Ergenekon sanıkları eğer yargıya teslim edilmeselerdi belki milletvekilliğine soyunmayı akıllarından dahi geçirmeyeceklerdi.** Hatip Dicle için ise elbette aynı şey söylenemez.

Hâl böyleyken, artık halkın nezdinde Ergenekon sanıklarının suçuyla mesela KCK sanıklarının suçunu eşitleme operasyonu tüm hızıyla sürüyor denebilir. Şöyle de söylenebilir: Anayasa görüşmelerine oturabilmek için bir çeşit mütekabiliyet esası aranabilecek maalesef artık.

Onları da serbest bırakalım, bunları da! Peki sonra? Ya adalet duygumuz? Ya hakikatin tecellisinde hakkaniyet talebinin yeri? Ya içlerinden bir kişi dahi haksız yere yargılanmaktaysa? Bunları sorgulamayacağız, unutacağız. Bu şekilde sivil, çoğulcu, adil bir anayasa yapacağız. Öyle mi?

Bir şey daha var: BDP'nin desteklediği bağımsızlara oy veren onlarca insanı dinliyorum iki gündür. YSK kararının anayasa ve barış görüşmelerini sekteye vurdurmak olduğunda birleşiyorlar. BDP'nin bundan sonra Meclis'te anayasa ve barış görüşmelerine katılmamasını meşru bir zemine oturtan bir karar diyen de var.

Bağımsız adaylara BDP Meclis'te temsil edilsin diye oy verdiklerini söylüyorlar. İlk ajitasyonda tuzağa düşmelerini eleştiriyorlar. **Ama Bağımsız Blok'u destekleyen bazıları da Meclis'e girmeme kararının barışa giden bir adım olduğunda birleşiyor. Çünkü onlar YSK kararının ardında hükümet olduğuna inanıyorlar.**

Bense buna inanmayanlardanım. Ve BDP'nin desteklediği adayların Meclis'e girmemekle, anayasa yapılmasını istemeyenlerin ve barışın gelmesini istemeyenlerin oyununa geldiğine inanıyorum. Daha beteri, kendilerinin de zaman zaman bu oyuna gelmeye teşne davrandıklarını da üzüntüyle izliyorum.

YSK kararının hükümetin meşruiyetini dahi yıprattığını, amacın asıl olarak kaos yaratmak olduğunu, hükümetin bir tek milletvekilinin düşmesiyle bir şey kazanmadığını, ama BDP'yi ajite eden bu kararla birlikte Kürt hareketinin AKP ile anayasa çalışmalarına katılma konusundaki umutları yerle yeksan ettiğini görüyoruz.

Hatta o kadar ki, her iki seçmenden birinin oyunu alsa da, ne barışı getirebilir bu kaos ortamında AKP, ne de anayasa yapmak için mutabakat bulabilir! Geriye ne kalıyor? Yine dökülen kan! Kan dökülmesi dahi daha meşru oluyor sanki böyle.

Okul kundaklamalarla, polis ekiplerini mayınla imha etmelerle barışın hiçbir türüne kapı aralamış olmuyorsunuz. Bu eylemlerin gerekçesi olarak "operasyonlar kalsın" diyorsunuz ama operasyonu yapanlarla aynı militarist dili konuşarak haklılığınızın sınırlarını zorluyorsunuz durmadan. Böyle diyorum.

Bir soru daha: Kemalist devletin atanmışlarıyla seksen senedir memleketi çatıştırarak, kanla, katliamla, faili meçhulle, yargısız infazla, darbe olgunlaştırma operasyonu ile yönetenler ile meşruiyetini halktan seçilerek alan AKP'nin kurmaya çalıştığı devlet bir ve aynı mıdır?

AKP, tüm yanlışlıklarına rağmen birim olarak aynı ceberutluğu mu yapmaktadır? 90'larda Kürtlerin evini yakan, köylerinden süren, asit kuyularında kemiğe dönüştüren devlet ile bugünün AKP üzerinden kurulmaya çalışılan devleti aynı mıdır?

Eğer arada minik bir fark dahi var ise, sizin de AKP karşıtı olarak devlete muhalefet etme dilinizin, mağduriyetinizi ifade etme dilinizin yeni kelime terkiplerine ihtiyacı var demektir.

Bir ayağınız Meclis'te, bir ayağınız sokak eylemlerinde, bir ayağınız dağda olamaz. Çünkü üç ayağınız yok. Bir tanesinden feragat etmeniz gerektiğinde ilk yapacağınız Meclis'i terk etmek olursa, geriye öğrenci yurtlarının ateşe verilmesi, polis otolarının patlatılması vesaire kalıyor. Ve tabii dağdaki gerillaya oy verdiğini sananlar da görüyor ki, verdikleri oyla ne dağ kazanıyor ne Meclis.

AKP, atacağı somut adımlar her neyse bir an önce atmalı, evet! Ve Meclis'teki diğer partiler! Meclis'e girmeyerek barışa bir adım daha mı yaklaşacaksınız? Sahiden her türlü öfke ve intikam ajitasyonunu yönetebileceğinizden emin misiniz? **Bunun meşruiyetini otuz yıldır akan kandan alıyorsanız, otuz yıl daha mı aksın bu kan?**

lipekci@yahoo.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)